

PROLETÁŘI
VŠECH ZEMÍ,
SPOJTE SE!

LENIN
SEBRANÉ
SPISY

54

VYDÁVÁ SE NA ZÁKLADĚ
USNESENÍ ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU
KOMUNISTICKÉ STRANY
ČESKOSLOVENSKA

VLADIMÍR
ILJIČ
LENIN
SEBRANÉ
SPISY

svazek

54

DOPISY

listopad 1921 — březen 1923

NAKLADATELSTVÍ SVOBODA
PRAHA 1990

Podle 5. ruského vydání
V. I. Lenin, Polnoje sobranije sočiněnij,
tom 54, Politizdat, Moskva 1978,
připraveného
Institutem marxismu-leninismu při ÚV KSSS,
přeložil kolektiv překladatelů

© Politizdat, Moskva 1978
Translation © Nakladatelství Svoboda, Praha 1990

Do padesátého čtvrtého svazku Sebraných spisů V. I. Lenina jsou zařazeny dopisy, telegramy a další dokumenty napsané od listopadu 1921 do března 1923; navazují na Leninovy práce obsažené ve 44. a 45. svazku tohoto vydání a doplňují je.

Tyto dokumenty jsou jasným důkazem toho, jak obrovskou práci vynaložil Lenin na řízení komunistické strany a sovětského státu, jeho zahraniční politiky, na výstavbu socialismu vůbec.

Řada dopisů obsahuje závažné teze o podstatě a významu nové ekonomické politiky. Lenin upozorňoval, že Nep je třeba chápat v těsné spojitosti s celkovými úkoly a perspektivami výstavby socialismu z hlediska plánu GOELRO, který měl vytvořit ekonomický základ nové společnosti. »Nová ekonomická politika,« napsal Lenin, »nemění jednotný státní hospodářský plán a nepřekračuje jeho rámec, nýbrž mění způsob jeho provádění« (s. 125). Bylo proto nezbytné energicky čelit buržoazním ideologům, pravicovým socialistům a menševikům, kteří novou ekonomickou politiku KSR(b) vykládali nesprávně, a rovněž levicovým oportunistům, kteří chápali nesprávně zejména úlohu »státního kapitalismu« v podmínkách diktatury dělnické třídy. Lenin zdůraznil, že »novou politiku je třeba brát vážně« a že »státní kapitalismus ve státě s proletářskou mocí může existovat pouze omezeně, a to časově, místně, podmínkami svého uplatňování, způsobem kontroly nad ním atd.« (s. 159).

Z korespondence je zřejmé, že Lenin věnoval velkou pozornost obnově průmyslu. Navrhoval opatření, aby práce v Donbasu mohla normálně pokračovat, doporučoval uvolnit nutné prostředky pro ropný průmysl v Baku, zajímal se o stav hutnictví, o práci textilních podniků i o papírenský průmysl. Upozorňoval »na mimořádný význam geologického průzkumu magnetické anomálie« (s. 264), žádal, aby se okamžitě začalo s přípravou těžby tamějších ložisek, a zdůrazňoval, že v téhle věci se musí postupovat *mimořádně* energicky.

Lenin bezprostředně sledoval veškeré práce na elektrifikaci země. Státní plánovací komisi žádal, aby si pospíšila s vypracováním plánu státní výstavby elektráren na rok 1922, dbal, aby stavba Kaširské elektrárny byla vybavena veškerým nezbytným materiálem, informoval se o postupu prací na stavbě Volchovské elektrárny, uložil plánovacím orgánům, aby se zabývaly problémem výstavby Ivanovsko-vozněsenské státní elektrárny, a vyžádal si údaje o tom, jak se v jednotlivých letech zvyšoval počet elektráren v Sovětském Rusku a jejich kapacita. V dopisu G. M. Kržižanovskému z 28. ledna 1922 vyslovil závažné myšlenky o významu elektrifikace pro výstavbu komunismu a pro blahobyt lidu (viz s. 175).

Obnova národního hospodářství kladla velké požadavky i na dopravu. Lenin naznačil cesty k zásadní technické rekonstrukci dopravy, na jeho návrh byly vypracovány a vládou schváleny první kroky k využití motorových lokomotiv.

Také obnova zemědělství probíhala ve značně těžkých podmínkách. Bylo třeba zásobovat rolníky osivem, novými stroji a moderním nářadím. Lenina zajímalo, jak probíhá »prodej zemědělského nářadí včetně zdokonaleného«, jak se toto nářadí propaguje. Zdůrazňoval, že »šlechtění osiv« patří k nejdůležitějším prostředkům, »jak zvýšit produktivitu našeho zemědělství«, a naléhal na finanční zajištění těchto prací (s. 351).

V roce 1921 postihlo Rusko obrovské sucho. Následkem neúrody milióny lidí hladověly. Organizování boje proti hladu bylo předmětem Leninovy neustálé péče. V té době Lenin vypracovává opatření k mobilizaci a správné distribuci vnitřních zásob potravin, k nákupu obilí v zahraničí atd. »Sovětská moc dělala, dělá a bude dělat všechno možné i leccos nemožného, jen aby pomohla hladovějícím,« napsal tehdy Ruské společnosti Červeného kříže (s. 214).

Lenin sledoval pozorně situaci na venkově a žádal proto redaktora listu Bědnota V. A. Karpinského, aby ho pravidelně informoval, kolik dopisů od rolníků list dostává, co je v nich nového a důležitého, jaké jsou nálady mezi rolníky. Zajímal se také o patronátní vztahy mezi stranickými buňkami ve městech a na venkově.

Za prvořadý úkol tehdy považoval rozvíjet vnitřní i zahraniční obchod a na tomto základě vytvořit stabilní finanční a měnovou soustavu. »To hlavní, nejdůležitější, klíčové je přistoupit k tomu *prakticky*,« napsal. Je to jediná cesta, jak přeměnit Nep »v *základnu* socialismu — v základnu, kterou v rolnické zemi nevyvrátí žádná síla na světě« (s. 161, 205). Dával konkrétní pokyny, jak rozvíjet obchod, požadoval výkazy o růstu obrátu, zejména na vesnici, měl radost z úspěchů družstevnictví. Velkou pozornost věnoval otázkám finanční politiky. Byl přesvědčen, že orgány lidového komisariátu financí a Státní banky mají napomáhat rozvoji obchodu, zdůrazňoval nutnost pravidelné evidence zboží, které má stát k dispozici, a množství oběživa, zajímal se o to, jak se vybírají daně, sledoval stav zlaté státní rezervy a požadoval, aby se s ní rozumně hospodařilo.

Lenin zdůrazňuje, že je nutné vytrvale uplatňovat zásadu hmotné zainteresovanosti, nabádá k důraznému omezení neproduktivních nákladů, k zavádění chozrasčotu ve státních podnicích a k zajištění jejich rentability: » . . . trasty a podniky byly založeny na základě chozras-

čotu právě proto, aby samy odpovídaly, a to plně, za rentabilitu svých podniků« (s. 180).

Za jeden z prioritních úkolů ústředních orgánů a tisku považoval Lenin zobecňování a propagování pokrokových místních zkušeností. »Je třeba stále konkrétněji studovat zkušenosti z míst, podrobnosti, maličkosti, praxi, praktické zkušenosti, je třeba hlouběji pronikat do skutečného života v újezdech, ve volostech i na vesnicích,« psal Lenin. »Je třeba rozebrat, kde, komu a proč (jakými metodami) se podaří . . . dospět ke skutečnému, byť i nevelkému zlepšení. Nesmíme se bát odhalovat chyby a neschopnost, popularizovat a všemožně *propagovat* každého místního pracovníka, který se dostal alespoň trochu nad průměr, a dávat ho za vzor. Čím víc se budeme této práci věnovat, čím hlouběji budeme pronikat do živé praxe . . ., tím výrazněji se bude zlepšovat jak náš tisk, tak celá naše výstavba« (s. 275).

Významné místo v dopisech tohoto svazku zaujímá problematika kulturní revoluce. Když si Lenin připravoval zprávu IX. celoruskému sjezdu sovětů, požádal vedoucí činitele lidového komisariátu školství a osvěty, aby mu poskytli údaje, které by »názorně ukazovaly vzrůstající touhu po vzdělávání, po učení a pokrok v této věci« (s. 102), tj. údaje o počtu studujících, čítáren, knihoven atd. Za hlavní úkol kulturní výstavby vytyčil důslednou likvidaci negramotnosti. V této souvislosti je třeba upozornit na poprvé uveřejněný Leninův dopis z 12. ledna 1922, určený politickému byru ÚV KSR(b). Lenin v něm navrhl učinit opatření k tomu, aby se operní a baletní představení v Moskvě a Petrohradu rentovala, a »z takto ušetřených miliard věnovat přinejmenším polovinu na likvidaci negramotnosti a na čítárny« (s. 135). Za velmi důležitou považoval Lenin přípravu odborníků, tj. činnost vysokých škol: zajímal se o to, kolik je v Rusku studentů, kolik škol technického směru apod.

V četných dokumentech se zračí Leninova péče o roz-

voj vědy a techniky. Když se dozvěděl o lajdáctví, byrokratických průtazích a pasivitě, které se projevovaly ve vědeckotechnickém odboru Nejvyšší národohospodářské rady a ve Výboru pro vynálezy, navrhl, aby byli viníci přísně potrestáni. Horlivě podporoval iniciativní kroky na poli vědy a techniky. Na jeho návrh byly uvolněny nutné prostředky na vědecké práce v oboru radiotechniky a hydraulického způsobu těžby rašeliny. Zároveň žádal, aby byly prostředky uvolněné na vědeckotechnický výzkum využívány racionálně a efektivně. Ve svých pracích nejednou zdůrazňoval, že je nutné studovat a využívat všechny nejlepší zkušenosti zahraniční vědy a techniky.

Z korespondence vyplývá, jak Lenin bojoval za bolševickou stranickost sovětského tisku, jak sledoval činnost vydavatelství, redakcí novin a časopisů, kritizoval jejich chyby a nedostatky a povzbuzoval správnou iniciativu. Mimořádnou pozornost věnoval přípravě vydání sborníku vybraných dopisů K. Marxe a B. Engelse. V dopisech V. V. Adoratskému, jemuž tuto práci uložil, zdůrazňoval, že vydání korespondence zakladatelů vědeckého komunismu »bude mít velký *mezinárodní* význam« (s. 272), a radil mu konkrétně, jak má být sborník zaměřen, které dopisy má pro sborník vybrat, jak mají vypadat poznámky k dopisům apod.

V dokumentech vztahujících se k národnostní politice strany se projevuje Leninův živý zájem o všechny národy země Sovětů, o to, aby žily v jednotě, přátelství a spolupráci. Lenin odhodlaně bojoval proti velmocenskému šovinismu a projevům místního nacionalismu. Znepokojovala ho »gruzínská otázka«, kterou spojoval s otázkou vytvoření SSSR. Upozorňoval, že tato záležitost vyžaduje obzvláštní opatrnost, předvídavost a snášenlivost.

Korespondence dosvědčuje, jak neúnavně prosazoval zdokonalování státního aparátu. Za nejdůležitější úkol v této oblasti považoval omezení aparátu a zlevnění jeho provozu. Upozorňoval na nutnost přешetřit úměrnost rúz-

ných článků státního aparátu, postavit celou jeho činnost na vědecký základ, bojovat proti byrokratismu a byrokratickým průtahům. Vyzýval, aby se proti byrokratickým průtahům bojovalo solidně, podle všech zásad vojenského umění. Proti zatvrzelým byrokratům navrhoval uplatňovat přísný administrativní postih, zbavovat je funkcí, předávat je soudu. Varoval před nekonečnými a neopodstatněnými reorganizacemi, před ukvapenou přestavbou správních orgánů. »Pořád ještě přemýšlíme o tom, jaké dekrety vydáme, jaké instituce založíme. To je chyba. To nejdůležitější jsou teď zkušenosti lidé a praxe« (s. 213). Obrovský význam přikládal kontrole plnění stranických a vládních usnesení a směrnic.

Důležitý prostředek ke zdokonalování správního aparátu Lenin viděl ve státní a stranické kontrole. Svou nespokojenost s činností lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce vyjádřil těmito slovy: »Obávám se, že práce tam tak docela neklape. *Způsob práce — vyšetřování jednotlivých případů a hlášení.* Jako za stará. A aparát nebyl ani *zreorganizován*, ani zlepšen« (s. 315).

Velké a odpovědné úkoly ukládal Lenin soudním orgánům. Zajímal se o to, co se dělá v lidovém komisariátu spravedlnosti pro vydání sbírky zákonů sovětské moci. Zdůrazňoval nutnost systemizace atd. zákonodárství o nové ekonomické politice a nejednou psal, že je třeba rázně zamezit zneužívání Nepu kapitalistickými živly. Požadoval rozhodný boj proti kontrarevolucionářům, rozkrádačům státního majetku a proti úplatkářství.

Četné dopisy zařazené do padesátého čtvrtého svazku se zabývají vnitrostranickými otázkami. Lenin hájil jednotu strany, žádal, aby se zamezila frakční činnost protistranických skupin, aby byly ze stranických řad vyhnány všechny straně cizí živly, lidé, kteří hanobí čestné jméno komunisty. Současně se důrazně zastával těch členů strany, kteří byli obviňováni neprávem, často žádal příslušné orgány, aby pečlivě a všestranně prošetřily ten či onen

kádrový případ. Zde je třeba připomenout zejména obsáhlý Leninův dopis moskevské guberniální komisi pro prověrku a čistku ve straně z 3. prosince 1921. Tento dopis obsahuje závažné Leninovy poznámky k dějinám strany.

Výjimečnou pozornost věnoval Lenin správnému výběru a rozmístování kádrů. O leninských zásadách v této otázce poučí čtenáře zejména Leninův dopis J. M. Jaroslavskému z 24. prosince 1921, týkající se kandidáta na funkci lidového komisaře zemědělství. Vladimír Iljič žádal posudek na tohoto soudruha v následujících bodech: »Věk? Zkušenosti? Autorita mezi rolníky? Znalost hospodářství? Rozhodnost? Inteligence? Oddanost sovětské moci?« (s. 116). Lenin si vážil energických, věci znalých a iniciativních pracovníků. Když se dozvěděl, že vedoucí činitel jednoho lidového komisariátu »vyhání« dobré pracovníky a obviňuje je z »intrik«, napsal mu, že »nesmí spatřovat v odlišných názorech nebo v odlišném přístupu k věci „intriky“ nebo „odpor“, nýbrž si musí vážit lidí schopných jednat samostatně« (s. 95).

Celá korespondence dokazuje, jak důsledně Lenin uplatňoval zásadu kolektivnosti řízení. Nikdy nerozhodoval sám o otázkách, které měly být projednány a rozhodnuty kolektivně. O všech více či méně závažných otázkách se radil se členy ústředního výboru strany, lidovými komisaři a dalšími vedoucími pracovníky. Příkře odsuzoval »přemíru úřadování«, komandování a hrubost vůči spolupracovníkům i podřízeným.

Velká část dopisů tohoto svazku je věnována zahraničněpolitickým otázkám: práci lidového komisariátu zahraničních věcí a lidového komisariátu zahraničního obchodu, přípravám na janovskou konferenci, rozvíjení obchodu mezi Sovětskou republikou a kapitalistickými státy, jednání o koncesích. Lenin důsledně prosazoval zásadu mírového soužití států s rozdílným společenským zřízením. Nejednou zdůrazňoval, že Sovětské Rusko je ochot-

no přistoupit v zájmu udržení míru a navázání normálních obchodních styků s kapitalistickými zeměmi i na určité ústupky. Současně Lenin vždycky čelil pokusům imperialistických mocností vměšovat se do vnitřních záležitostí země Sovětů, vnutit sovětskému státu zotročující podmínky hospodářských smluv. Řada dokumentů, z nichž část je uveřejněna poprvé, ukazuje, jak energicky hájil Lenin monopol zahraničního obchodu.

Celá skupina dopisů se týká mezinárodního komunistického hnutí. V dopisu G. J. Zinovjevovi z 18. dubna 1922 dává Lenin pokyny ke shromažďování informací o revolučním hnutí v Africe. V dopisu G. V. Čičerinovi se vyslovuje pro podporu boje italského lidu proti fašismu (viz dokument č. 494). Velký aktuální význam mají návrhy k programu Komunistické internacionály, které byly vypracovány na poradě byra delegace KSR(b) na IV. kongresu Kominterny 20. listopadu 1922 pod Leninovým vedením. Obsahují důležitou tezi, podle níž programy komunistických stran i program Kominterny musí stanovit, že je nutné bojovat za »přechodné nebo dílčí požadavky« (s. 395). Dopis členům delegace KSR(b) na IV. kongresu Kominterny z 25. listopadu 1922 obsahuje závažné Leninovy pokyny k návrhu rezoluce kongresu o agrární otázce. V jiném dopisu Lenin navrhuje, jak by měla být organizována činnost Kominterny a Rudé odborové internacionály (dokument č. 508).

Z mnoha dopisů lze vycítit Leninovu péči o životní podmínky a zdraví stranických a státních funkcionářů, činitelů mezinárodního komunistického hnutí i dalších soudruhů, jako např. o A. D. Cjurupu, J. E. Rudzutaka, V. A. Avaněsova, Bélu Kuna, G. M. Kržižanovského, G. L. Šklovského, N. P. Gorbunova, L. A. Fotijevovou.

Celá korespondence je dokladem Leninovy osobní skromnosti. Když se Lenin například dozvěděl, že byl zvolen členem Socialistické akademie společenských věd, napsal 27. února 1922 akademii tento dopis: »Tisícere dí-

ky. Pro nemoc však nemohu bohužel ani v tom nejmenším plnit povinnosti člena Socialistické akademie. Papírovým členem být nechci. Proto prosím, abyste mě ze seznamu členů vyškrtli, nebo mě do něho vůbec nezapisovali« (dokument č. 296).

Padesátý čtvrtý svazek obsahuje 538 dokumentů z listopadu 1921 až března 1923. Řada dokumentů nebyla do předchozích ruských souborných vydání Leninových spisů zařazena. 162 dokumentů se uveřejňuje vůbec poprvé (v obsahu jsou označeny hvězdičkou), 18 dokumentů je zařazeno do Příloh.

Do tohoto svazku byly také dodatečně zařazeny jako samostatný oddíl Leninovy práce a dokumenty napsané v letech 1903—1922. Jde o 161 Leninových prací, které byly buď objeveny až po vydání předchozích svazků, do nichž by správně patřily podle data svého vzniku, nebo do nich nebyly zařazeny z jiných důvodů. Z toho je 46 dokumentů uveřejněno vůbec poprvé. Jsou to Leninovy projevy na VI. (pražské) celoruské konferenci SDDSR, projevy na mezinárodních socialistických konferencích v Zimmerwaldu a Kientalu, Námitky k poznámkám G. J. Zinovjeva k článkům O Juniově brožurě a Výsledky diskuse o sebeurčení, řada návrhů závažných usnesení ÚV KSR(b) a rady lidových komisařů a četné další dokumenty.

INŠTITUT MARXISMU-LENINISMU
PŘI ÚV KSSS

D. I. KURSKÉMU

[4. 11.1921]

Lidový komisariát spravedlnosti, soudruhu *Kurskému*

Ve svém dopisu č. 809 z 3. září^[113] jsem Vám na Vaši osobní odpovědnost uložil celou řadu úkolů a žádal jsem, abyste mě pravidelně informoval o jejich plnění.*

Sdělte mi prosím, jak byly splněny tyto úkoly:

1. prostřednictvím ústředního výboru důrazně upozornit soudce, aby přísněji trestali byrokratické průtahy;

2. svolat poradou moskevských soudců z lidu, členů tribunálů apod., na níž by se vypracovala *úspěšná* opatření k boji proti byrokratickým průtahům;

3. letos na podzim a v zimě 1921—1922 rozhodně uspořádat v Moskvě 4—6 soudních procesů řešících případy byrokratických průtahů, k nimž došlo v Moskvě, vybrat ty »nejkřiklavější« případy a z každého procesu udělat politickou záležitost;

4. najít mezi komunisty alespoň 2—3 schopné »exper-ty« na byrokratické průtahy, kteří by byli dost ostří a pohotoví (získat Sosnovského), abychom se naučili tvrdě trestat za byrokratické průtahy;

5. vydat dobře napsaný, srozumitelný a nebyrokratický dopis (oběžník lidového komisariátu spravedlnosti) o boji proti byrokratickým průtahům.¹

Předseda rady lidových komisařů

* Srov. Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokument č. 262. *Red.*

V. A. AVANĚSOVOVI

[4. 11. 1921]

Soudruhu Avaněsovovi

Svoláte na zítřek poradu komise pro zlatý fond k posouzení Lomonosovových požadavků?

Je třeba využít této příležitosti a *trochu* omezit jeho autonomii tak, že *nebude* podřízen *Radě práce a obrany* přímo, nýbrž prostřednictvím lidového komisariátu dopravy (nebo lidového komisariátu zahraničního obchodu)?²

3

A. O. ALSKÉMU

Soudruhu Alskij! Postupuji Vám tuto Švedčikovovu žádost.

Nepomůžeme-li papírenskému průmyslu *právě teď*, bude ztracen *na celý rok*. Musíme napsat všechny síly.

Odpovězte mi, co podnikáte. Neměl bych jmenovat mimořádnou komisi?³

5. 11. [1921] *Lenin*

P. A. BOGDANOVVI

[5. 11. 1921]

Soudruhu *Bogdanovovi*
Kopie soudruhům Chinčukovi a Radčenkovi

Soudruhu Bogdanove!

Jak jsem včera slyšel v Radě práce a obrany, projednává Štejnbergovu »koncesi« (výkup surových koží plus výměnou dovoz zboží ze zahraničí) komise pro využívání materiálových zdrojů při Nejvyšší národohospodářské radě.⁴

Protože to ale není koncese v běžném slova smyslu, je nutné k jejímu projednání přizvat lidový komisariát zahraničního obchodu a Ústřední svaz spotřebních družstev (tím spíš, že Chinčuk včera prohlásil, že zná Štejnberga z té horší stránky).

Chinčuka určitě k jednání přizvěte; abych nezapomněl, promysleme výnos o poněkud jiném složení komisi, jež budou projednávat »koncese« »tohoto druhu«.⁵

Předseda Rady práce a obrany *V. Uljanov (Lenin)*

5

ČLENŮM STRANY NA SIBIŘI,
NA URALU A V KIRGIZSTÁNU

5. 11. 1921

Plně doporučuji doručitele soudruha Michajlova, předsedu komise pro posouzení (zamýšlené) koncese Leslieho Urquharta, a prosím všechny soudruhy, aby poskytli předsedovi této komise i všem jejím členům *všemožnou*

a všestrannou podporu. Tato záležitost má obrovský význam pro celý stát i celou federaci.⁶

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

6

LIDOVÉMU KOMISARIÁTU DOPRAVY

[5. 11. 1921]

Přikazuji zařadit přednostně vagón komise Rady práce a obrany pro průzkum Kyštymu* podle pokynu zástupce Nejvyšší národohospodářské rady.

Moc prosím soudruha Fomina, aby to osobně překontroloval, v případě potřeby určil odpovědnou osobu a nařídil sekretářce, aby poslala telefonogram úřadovně rady lidových komisařů.**

Předseda rady lidových komisařů
*V. Uljanov (Lenin)****

* Viz dokument č. 5. *Red.*

** Poslední odstavec je napsán Leninovou rukou. *Red.*

*** Dokument podepsal rovněž předseda Nejvyšší národohospodářské rady P. A. Bogdanov. *Red.*

I. S. LOBAČOVVI

[5. 11. 1921]

Lidovému komisariátu zásobování, soudruhu Lobačovvi

Nařizuji vydat do dvou hodin po obdržení tohoto dopisu zástupci Nejvyšší národohospodářské rady na základě požadavku podepsaného předsedou Nejvyšší národohospodářské rady soudruhem *Bogdanovem* výstroj a proviant pro expedici Rady práce a obrany pro průzkum Kyštymu.

Za splnění tohoto příkazu odpovídá osobně soudruh *Lobačov*.

Předseda rady lidových komisařů*

N. P. GORBUNOVOVI

Soudruhu Gorbunove!

Neměl bych jmenovat komisi ve složení:

1. Pokrovskij
2. Chalatov
3. Novickij, se zprávou pro *malou radu lidových komisařů* v pondělí večer a *velkou radu lidových komisařů* v úterý?***

Spojte se s nimi telefonicky a dejte mi vědět.⁷

5. 11. [1921] *Lenin*

* Dokument podepsal rovněž předseda Nejvyšší národohospodářské rady P. A. Bogdanov. *Red.*

** Jedná se o 7. a 8. 11. 1921. *Red.*

P. P. GORBUNOVVI

Lidový komisariát zahraničních věcí
P. P. Gorbunovovi

Prosím, abyste zkontroloval a poslal mi přesnou informaci,

1. *kdy* bylo Krasinovi posláno rozhodnutí politického byra *ve prospěch* návrhu Foundation Company.

2. *Kopii* Vašeho textu týkajícího se této záležitosti.⁸

7. 11. [1921] *Lenin*

P. S. Tento telegram vraťte.

Lenin

10

VZKAZ P. P. GORBUNOVVI
A TELEGRAM L. B. KRASINOVVI

[7. 11. 1921]

Soudruhu Gorbunove! Pošlete to prosím šifrovaně
Krasinovi.

Vaše depeše z 1. 11. je takřka hysterická. Zapomněl jste, že jste ani Vy nedoporučoval ustoupit Lesliemu Urquhartovi hned napoprvé. Rozhodnutí politického byra je velmi promyšlené a neznamená odmítnutí. Pokud jde o Foundation Company, poslali jsme Vám 29. října plný souhlas a příkaz, abyste si pospíšil. Postarejte se o rychlejší výměnu našich telegramů: aparát zahraničního obchodu vůbec za moc nestojí.

Lenin

N. P. GORBUNOVVI

Tajné

Pošlete to na poradu příslušných lidových komisařů (spojte se předtím telefonicky s Unšlichtem) a pak malé radě lidových komisařů.⁹

7. 11. [1921] *Lenin*L. B. KAMENĚVOVI¹⁰*Tajné*

Soudruhu Kameněve!

Myslím, že Čičerin nemá pravdu. Stanovit jako podmínku, že obilí bude posíláno **pouze** našim hladovějícím rolníkům; *na to musíme přistoupit*. Rozhodli jsme se v radě lidových komisařů 5. 11. dát zlato jenom na *9 miliónů pudů*. ($33 - 15 = 18$. $18 : 2 = 9^{11}$). Musíme poskytnut všemožnou pomoc, třeba i za anglickou veteš.

A o bezpečnosti se domluvíme podle okolností.

7. 11. [1921] *Lenin*

ÚSTŘEDNÍ KOMISI PRO EVIDENCI
A DISTRIBUCI TISKU,
VYDAVATELSKÝM ODDĚLENÍM
NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ
RADY
A LIDOVÝCH KOMISARIÁTŮ
ZEMĚDĚLSTVÍ,
DOPRAVY A ZÁSOBOVÁNÍ¹²

[8. 11. 1921]

Ukládám soudruhu Smoljaninovi svolat komisi, v níž by byly zastoupeny Ústřední komise pro evidenci a distribuci tisku a vydavatelská oddělení Nejvyšší národohospodářské rady a lidových komisariátů zemědělství, dopravy a zásobování; tato komise vypracuje praktická opatření, jak zorganizovat řádný dovoz tiskovin do jednotlivých míst, a předloží je Radě práce a obrany ke schválení.

Prosím, aby byly jmenovány odpovědné osoby.

Předseda Rady práce a obrany *V. Uljanov (Lenin)*.

V. A. SMOLJANINOVVI

Soudruhu Smoljaninove! Posílám Vám něco pro informaci.¹³ Nemohl byste někomu (Strumilinovi?) uložit, aby mi posílal dvakrát měsíčně *souhrnné údaje o růstu výroby v Donbasu?*

9. 11. [1921] *Lenin*

V. A. AVANĚSOVOVI

[9. 11. 1921]

Soudruhu Avaněsove! Budete dnes jednat o Fowlerových pluzích? Martens je prý nemocen a žádá o další odklad.

Nešlo by to nějak rozdělit a rozhodnout dnes alespoň částečně, aby práce nestála a pohnulo se s tím už teď?

Odložit například jednání o vině aj.

Doporučuji rozhodnutí: jmenovat jednu osobu a popohnat to.¹⁴

Lenin

V. A. SMOLJANINOVVI

Soudruhu Smoljaninove!

Podívejte se na to a vraťte to Avaněsovi.

První diagram (nakládání doněckého uhlí) je třeba vzít jako vzor pro vypracovávání diagramů pro Radu práce a obrany.*

Nezapomeňte:

1. Všechny diagramy musí být v deskách, a ne ve svitku,
2. proto budou mít diagramy menší formát,
3. na diagramech budou nanejvýš tři křivky.

9. 11. 1921

Lenin

* Viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 214 a 509—511. *Red.*

I. S. UNŠLICHTOVI

*Předsednictvo Celoruské mimořádné komise
Soudruhu Unšlichtovi*

Navrhuji Vám, abyste pokračoval ve vyšetřování případu meziresortní komise*, a zároveň osobně dohlédl na mimořádnou revizi prováděnou hospodářským oddělením Celoruské mimořádné komise a zajistil zprávu vyšetřovatele o průběhu vyšetřování a o jeho závěru pro lidového komisaře spravedlnosti soudruha *Kurského*.

9. 11. 1921

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

D. B. RJAZANOV OVI¹⁵

[9. 11. 1921]

Soudruhu Rjazanovovi

Vážený soudruhu! Vřelé díky za dopis, knihu a fotografii. Tu Vám vracím.

Engelsovu brožuru o Schellingovi^[277] budu chtít, až budu hotov s Lassallovými dopisy Marxovi^[295]. Bude-li u Vás k dispozici dříve, budu velmi vděčný, když mi ji pošlete.

Návrh pro ÚV pošlu členům politického byra.¹⁶

S komunistickým pozdravem *Lenin*

* Meziresortní komise pro likvidaci majetku cizinců při zvláštním oddělení distribuční správy lidového komisariátu zásobování. Viz též tento svazek, dokument č. 35. *Red.*

V. M. MICHAJLOVOVI
 PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
 ÚV KSR(b)

Soudruhu Michajlove!

Navrhuji: *v zásadě* schválit a předložit *radě lidových komisařů*.¹⁷

9.11.[1921] *Lenin*

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

Prosím, aby se k tomu vyjádřili 1—2 spolehliví odborníci.¹⁸

9.11. [1921] *Lenin*

A. B. CHALATOVU

10. 11. 1921

Soudruhu *Chalatove!*

Dejte zprávu (o rezervním fondu 16 miliónů pudů) tajemníkovi ÚV soudruhu *Michajlovovi* ještě dnes s přesně formulovaným návrhem.

Lenin

N. P. GORBUNOVVI

10. 11. 1921

Soudruhu N. P. Gorbunovovi

Dělníci a zaměstnanci závodu v *Brjansku* vyrobili *sedm elektrických pluhů*. Do 1. ledna 1922 jich vyrobí *dvacet*.

Bylo to spojeno s neuvěřitelnými těžkostmi.

Proto je nutné dát zvláštní odměnu asi sedmdesáti dělníkům a zaměstnancům. Potvrzuje to ředitel brjanského závodu soudruh *Žoltov*.

Projednejte prosím se soudruhem *Žoltovem* druhy odměn (Řád praporu práce, odměny v penězích i naturálních) a dejte to zítra na pořad jednání *Rady práce a obrany*.¹⁹

Předseda Rady práce a obrany *V. Uljanov (Lenin)*

I. I. RADČENKOVI

[10. 11. 1921]

Soudruhu Radčenko!

Je to dlouholetý člen strany.

Takoví lidé budou jistě platnými pomocníky v boji proti nesvědomitým žvlům v zahraničí.

Není to obchodník, ale podle vyjádření zkušených komerčních pracovníků může být díky své svědomitosti nepochybně užitečný.

Zaměstnejte ho prosím u Vás.²⁰

S komunistickým pozdravem *Lenin*

I. I. RADČENKOVI

Soudruhu Radčenko!

Zjistěte už konečně (ne Krasinovy hysterické výlevy, ale) přesný termín Ležavova příjezdu.

Budeme se myslím muset obejít bez Krasina, pokud bude reagovat hystericky.²¹

Nelze to protahovat donekonečna.

Kdy jste poslal *text* (výnosu o Ústředním svazu spotřebních družstev a jeho účasti na zahraničním obchodu²²) do Londýna? A kdy do Berlína? Kdy to tam dostali? A kdy dostali odpověď a vyjádření?

10. 11. [1921] *Lenin*

I. S. UNŠLICHTOVI

[10. 11. 1921]

Místopředsedovi Celoruské mimořádné komise
soudruhu *Unšlichtovi*

Kopie malé radě lidových komisařů

Svolejte poradu lidových komisařů zahraničního obchodu, vnitra a vojenství, kterou budete řídit, a urychleně na ní projednejte boj proti podlounictví.

Zprávu o tom podáte do týdne malé radě lidových komisařů.²³

Předseda rady lidových komisařů

STÁTNÍMU NAKLADATELSTVÍ

[10. 11. 1921]

Dostal jsem dnes svůj článek Ke čtvrtému výročí Říjnové revoluce^[83], který jste vydali v nákladu 50 000 výtisků.* Příště se mě prosím zeptejte, je-li nutné vydávat takové věci jako separát a v jakém nákladu.

Přiložený článek vydejte v pětitisícovém nákladu.²⁴

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

M. I. GLJASSEROVÉ

[11. 11. 1921]

Kam poslali 3 výtisky?

Zavolejte do Státního nakladatelství, že žádám *stránkovou* korekturu.

Kdy to bude? Ať si pospíší.²⁵

* Viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 172—181. *Red.*

V. M. MICHAJLOVOVI
 PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
 ÚV KSR(b)²⁶

Pro informaci všem členům politického byra

Soudruhu Michajlove!

Myslím, že je zbytečné, abyste mě předvolávali, protože si to nemohu ověřit, a na pouhá slova já nedám.

Navrhuji uložit soudruhu Zinovjevovi, aby si od Lemkeho vyžádal stručnou, přesnou a jasnou písemnou zprávu o případu s jeho vlastnoručním podpisem. Ve zprávě musí být uvedeno: z čeho obviňuje nebo podezřívá Správu pro výrobu papírových peněz, mincí a řádů; co hodlá Lemke podniknout. Komisi je třeba sestavit ne z patnácti lidí, ale tříčlennou: 1. člen Celoruského ústředního výkonného výboru; 2. Lemke; 3. jeden komunista z buňky Správy pro výrobu papírových peněz, mincí a řádů.

Politické byro pak toto Lemkeho prohlášení projedná.²⁷

11. 11. [1921] *Lenin*

N. P. GORBUNOVOVI

12. 11. 1921

Soudruhu Gorbunove!

Přečtěte si prosím přílohu a pošlete ji pro informaci soudruhovi Alskému a členům kolegia lidového komisariátu financí; potom ji pošlete soudruhu Kameněvovi jako

N. P. GORBUNOVOVI

Soudruhu Gorbunove!

Pošlete to G. M. Kržižanovskému.

Zjistěte jeho názor. Potom se, aniž byste ukazoval tento dopis, zeptejte Fomina a snad ještě někoho dalšího a sdělte mi výsledek.³²

12. 11. [1921] Lenin

N. P. GORBUNOVOVI

Soudruhu Gorbunove!

Domluvte se s ním a vyřešte to sám, nebo řekněte mně.³³

12.11.[1921] *Lenin*

K USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA
 ÚV KSR(b)
 O JEDNÁNÍ S KONCESIONÁŘI
 V OBLASTI
 KURSKÉ MAGNETICKÉ ANOMÁLIE³⁴

Pokusit se ještě nějakou dobu smlouvat, aby se Celoruská ústřední rada odborů mohla s koncesionářem dohodnout.

Přerušit jednání *není žádoucí*.

14. 11. [1921] *Lenin*

I. S. UNŠLICHTOVI

14. 11. 1921

Soudruhu Unšlichtovi

K Vašemu dopisu č. 23077 (z 11. 11.).³⁵

Ve shodě s Vaším návrhem a vyjádřením soudruha Kurského sděluji, že můžete i nadále sledovat průběh vyšetřování, jak jste si přál. Kurskij podá zprávu o výsledku vyšetřování, a pokud o to bude požádán, též zprávu o jeho průběhu.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

N. I. BUCHARINOVÍ³⁶

Soudruhu Bucharine! Přečtěte si to laskavě. Měli bychom (bez ohledu na tento konkrétní článek, i když nevypadá špatně) indické soudruhy *více* vydávat, abychom je povzbudili a získali více informací o Indii a jejím revolučním hnutí.

14. 11. [1921] *Lenin*

A. V. LUNAČARSKÉMU

15. 11. [1921]

Soudruhu Lunačarskij!

Velmi rád bych vyhověl prosbě soudruha Zinovjeva a vynadal Serratimu.³⁷

Nemohl byste mi pomoci?

Mohla by to být pomoc dvojího druhu:

1. dal byste mi rukopis Vaší brožury^[152] (16. 11., jak jste říkal? nebo přepsaný později?)³⁸,

2. dal byste mi 2—3 původní dokumenty v italštině, abych byl lépe »vyzbrojen«. Samozřejmě ty nejvýmluvnější.

Abych nezapomněl, Serrati se prý Lazzariho ptal: »Oklamali Vás? A kdo?« Nemáte to *v originálu*?

P. S. Přílohu mi vraťte.

S pozdravem *Lenin*

V. I. SAMARINOVÍ³⁹

15. 11. 1921

Soudruhu Samarine!

Slyšel jsem od naprosto důvěryhodných lidí, kteří byli na Krymu, že tam *víno kradou všichni*. Prý tam vládne absolutní nepořádek, úplatkářství a opilství. *Odpovídáte* za to, že celá záležitost bude nezaujatě a zevrubně vyšetřena. Mimochodem, lidové komisariáty zahraničního ob-

chodu a zdravotnictví vedou mezi sebou spory, má-li se víno prodávat do zahraničí (já myslím, že by se mělo, a to rychle), nebo ho nechat pro nemocnice. Budete muset *rychle* shromáždit k této záležitosti všechny podklady. Vyskytne-li se něco mimořádného, telegrafujte přímo mně. Čekám, že mi každý týden pošlete stručnou depeši.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

39

I. S. UNŠLICHTOVI

Soudruhu Unšlichte! Jestliže bylo vydáno povolení do Ameriky, neměly by tedy existovat žádné překážky, ne? Naříd'te prosím (a určete odpovědnou osobu: *tajemníka*) vydat povolení *okamžitě*, bez sebemenších průtahů, bez jakýchkoli formalit.⁴⁰

15. 11. [1921] *Lenin*

40

I. T. SMILGOVI

Soudruhu Smilgo! Dejte to přeložit a oficiálně projednat v předsednictvu Nejvyšší národohospodářské rady. *At' to nikde zbytečně neleží. Osobně to zkontrolujte. Originál mi vraťte.*⁴¹

15. 11. [1921] *Lenin*

N. P. GORBUNOVVI

Soudruhu Gorbunovovi

1. Fryeho dopis pošlete, jak jsem určil, a zkontrolujte jeho vrácení.⁴²
2. Až bude zpátky, připomeňte mi to.
3. Ostatní pošlete k vyjádření *lidovému komisariátu zemědělství*; ať to tam *neztratí a rychle* mi to vrátí.⁴³

15. 11. [1921] *Lenin*

POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b)

Protože materiály komise, která už pracuje v Tule, jsou v Moskvě, jak píše Bogdanov, jsem pro to, aby tu byly předběžně posouzeny, tj. pro Bogdanovův návrh.⁴⁴

16. 11. [1921] *Lenin*

D. I. KURSKÉMU

16. 11. 1921

Ve shodě s návrhem předsednictva Státní plánovací komise navrhuji přibrat její členy, soudruhy

Strumilina

a V. M. Smirnova

do komise pro systemizaci atd. zákonodárství o nové ekonomické politice⁴⁵, která byla ustavena 1. 11. 1921 Nej-

vyšší národohospodářskou radou za předsednictví Kur-
ského.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

44

L. K. MARTENSOVI

Spěchá

Soudruhu Martensovi

Soudruhu Martensi! Rozhodně o tom informujte Pitř a zahraniční obchod. Bez trojí kontroly nebude hotovo zholo nic a ještě utržíme ostudu.

Předložte *Radě práce a obrany* a malé radě lido-
vých komisařů k projednání přípravná opatření.⁴⁶

17. 11. [1921] *Lenin*

45

I. I. RADČENKOVI⁴⁷

Soudruhu Radčenko!

Jde o vážnou věc. Je třeba 1. svolat poradu (opravdu se ještě nekonala?); 2. vypracovat podrobná pravidla, směrnici; 3. — — návrh jejího postupného provádění; 4. kontrolovat pomocí evropského dělnického (zejména **komunistického**) tisku.

Vraťte mi to s podrobnou odpovědí.⁴⁸

17. 11. [1921] *Lenin*

RADIOGRAM L. B. KRASINOVÍ

Spěšně. Přednostně
Přísně tajné

Londýn, Delegace sovětské vlády, Krasinovi

K Vaší depeši ze čtrnáctého listopadu o návratu Ležavy po dvacátém.

Mějte na paměti, že už čekáme příliš dlouho, ať si *Ležava* opravdu pospíší. Radčenko mi řekl, že *Ležava* odjíždí z Londýna šestnáctého. Okamžitě telegrafujte přesný termín odjezdu.⁴⁹

17. listopadu [1921]

Lenin

TELEGRAM N. N. NARIMANOVVI⁵⁰

[Mezi 17. a 22. 11. 1921]

Baku, předsedovi rady lidových komisařů Ázerbájdžánu
Narimanovovi

Přeji nově otevřené ázerbájdžánské Státní bance, aby byla v rukou dělníků a rolníků bratrské sovětské republiky pevnou oporou nové ekonomické politiky. Dar 40 miliónů hladovějícím v Povolží a Kurdistánu je nejlepším důkazem odhodlání kráčet pod praporem Rudé internacionály pracujících.

Předseda rady lidových komisařů RSFSR *Lenin*

N. N. KRESTINSKÉMU

18. 11. [1921]

Soudruhu Krestinskij!

Velice děkuji za dopis.

Pevně doufám, že se postaráte o správné vypracování chorobopisů nemocných a příkazů k jejich léčení.⁵¹ Nemohl byste sehnat informace o *Naumu Jakovleviči Tasinovi*,⁵² zpravodaji jednoho madridského listu, který žije v Berlíně (Wilmersdorf, Jenaerstr., 20, u Tomkina) a býval dopisovatelem listu Kijevskaja mysl⁵³? Kdo je to? Menševik? Zajímají mě jeho *španělské knihy o ruské revoluci a diktatuře proletariátu*.⁵⁴ Nedalo by se to sehnat v němčině nebo ve francouzštině?

S pozdravem *Lenin*

CELORUSKÉ MIMOŘÁDNÉ KOMISI

[18. 11. 1921]

Kopie lidovému komisariátu financí

Aby byly všechny cenné předměty, které jsou dnes uloženy v různých státních institucích, soustředěny na jednom místě, příkazují odevzdat do tří dnů po obdržení tohoto dopisu do Státního depozitáře cenností všechny cenné věci, jimiž disponuje Celoruská mimořádná komise.⁵⁵

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

V. M. MOLOTOVOVI

[Mezi 18. a 22. 11. 1921]

Soudruhu Molotove! Odkud máte tu platformu »kolektivistů« (co jste mi poslal)? Ještě jsem si to pořádně nepřčetl, ale vidím, že je tam spousta divných věcí. Kdo je to? Znáte jména? Kde to bylo vydáno? Kde se to distribuuje? Kým? Kdo za tím stojí? Znáte jména? Část Samařanů, a kteří? nebo to nejsou jen Samařané?⁵⁶

Lenin

DOPORUČENÍ PRO N. A. JEMELJANOVA

19. 11. 1921

Soudruhům Stomoňakovovi, Lutovinovovi,
Krasinovi, Vorovskému, Keržencevovi,
Lomonosovovi, Litvinovovi a dalším

Vřele vám doporučuji doručitele soudruha Nikolaje Alexandroviče Jemeljanova. Zním ho osobně od července 1917 jako jednoho z nejlepších příslušníků staré stranické gardy v Pitěru. Mějte k němu prosím *naprostou* důvěru a všemožně mu pomozte. Považuji za neobyčejně, ba mimořádně důležité zasvětit ho důvěrněji do práce zahraničního obchodu, protože mezi pracovníky našeho obchodu v cizině nám chybějí zkušení členové strany, to za prvé. A za druhé mám řadu dokladů, že se dělníci v zahraničí cítí často dotčeni, že se lidový komisariát zahraničního obchodu RSFSR nesnaží s nimi sblížit.* Také

* Viz tento svazek, dokument č. 45. *Red.*

v tomto ohledu by mohl Jemeljanov sehrát významnou úlohu.

Snažně prosím adresáty, kteří soudruha Jemeljanova poznají, aby mi napsali.

S komunistickým pozdravem *V. Uljanov (Lenin)*

5 2

VŠEM PRACOVNÍKŮM STRANY A SOVĚTŮ

19. 11. 1921

Žádám Vás snažně, abyste projevíli soudruhu Nikolaji Alexandroviči *Jemeljanovovi* *naprostou důvěru* a všemožně mu pomáhali. Zním ho osobně ještě z dob před Říjnovou revolucí jako dlouholetého stranického funkcionáře a jednoho z nejlepších příslušníků dělnické avantgardy v Pitěru.*

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

5 3

PŘÍKAZ N. P. GORBUNOVovi

N. P. Gorbunovovi: *dejte přepsat toto vyjádření N. K.** k dekretu o zavedení poplatku za knihy*^[26, 27] a pošlete to Kurskému.⁵⁷

19. 11. [1921] *Lenin*

* Viz též dokument č. 51. *Red.*

** N. K. Krupské. *Red.*

Při knihovnách zpravidla fungují knihovnické rady složené ze zástupců organizovaného obyvatelstva (místní stranické buňky, odborového svazu, svazu mládeže a oddělení pro práci mezi ženami), kteří dohlížejí na správný chod knihoven.

Při čítárnách fungují k témuž účelu »rady čítáren« z řad místních rolníků.

Ústřední knihovnický výbor může vydat oběžník, jímž uloží radám, aby posílaly nadřízeným institucím (rady čítáren volostním knihovnám, rady volostních a okresních knihoven ústředním) potvrzení o tom, že knihy a noviny pravidelně docházejí a správně se využívají. Bude to velmi užitečné i jako kontrola, zda rady správně fungují, a tam, kde dosud nejsou, bude to podnětem k jejich ustavení. Lze říci, že centralizace knihovnictví (spojení mezi knihovnami různých typů) pokročila už natolik, že se to dá udělat.

V dekretu lze dodat: »pod podmínkou, že jejich správné využívání kontrolují rady fungující při knihovnách a čítárnách«.

Měla by tam být také zmínka o školách — školy, které mohou prokázat, že potřebují noviny pro práci s žáky nebo s obyvatelstvem, mají právo dostávat noviny zdarma, pokud tuto nutnost potvrdí volostní, újezdní nebo guberniální oddělení pro vzdělávání lidu.

N. K. Uljanovová

P. S. V prosinci se bude konat konference knihovníků, kde tohle všechno prosadíme.

5 4

VELITELI KREMLU

[19. 11. 1921]

Včera v 8 hodin večer byl u mě Osip Petrovič *Goldenberg*. Přestože velitelství i strážní byli včas upozorněni, byl na půl hodiny, ne-li na delší dobu, *zadržén*, a to ne dole v radě lidových komisařů, nýbrž *nahoře*.

Znovu — a zdaleka ne poprvé — upozorňuji na toto porušování předepsaného postupu. Nenuťte mě sahat k tvrdým opatřením, a postarejte se o to, aby se všechna hlášení z mého sekretariátu dostávala ke strážným vždycky *bez sebemenšího zdržení*.

Jestlipak je směrnice vypracována do všech podrobností? A kontroluje ji někdo? Provedení mi hlase.⁵⁸

Předseda Rady práce a obrany *V. Uljanov (Lenin)*

55

V. M. MOLOTOVOVI
PRO ČLENY
POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)

Tajné

Soudruhu Molotove! Prosím, abyste to nechal pro informaci kolovat mezi členy *politického byra*, a pak to **vrátil**.⁵⁹

19. 11. [1921] *Lenin*

56

D. I. KURSKÉMU

19. 11. 1921

Soudruhu Kurskij!

Krasin má velké obavy, že Gojchbarg práci s materiály Gromanovy komise (rozsah našich ztrát způsobených intervencí) odbyl.

Myslím, že soudruh Gojchbarg je nemocen.

Proto je třeba *pečlivě* vyšetřit:

- (1) zda jsou všechny tyto materiály v dobrém stavu,
- (2) jaký závěr z nich vyplývá,
- (3) kdo odpovídá za to, že jsou úplné a že jsou bezpečně uloženy,

(4) není-li nutné je *dokončit*,

(5) komu by se to mělo uložit.

Zjistěte to *osobně* a pošlete mi prosím neprodleně odpověď.⁶⁰

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

57

V. M. MOLOTOVOVI
PRO ČLENY
POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)

19. 11. 1921

Soudruhu Molotove!

Dnes mi odevzdal soudruh Teodorovič svou rezignaci. Odmítl jsem ji přijmout.

Je mi jasné, že se chce zbavit ódia eventuálních konfliktů a třenic s Osinským.

Přesto jsem přesvědčen, že se to urovná k velkému prospěchu lidového komisariátu.

Dejte to prosím kolovat členům politického byra, aby se zjistilo, jestli s mým zamítnutím Teodorovičovy rezignace souhlasí.⁶¹

S komunistickým pozdravem *Lenin*

N. P. GORBUNOVVI

19. 11. 1921

Soudruhu Gorbunove!

Jednáte naprosto nesprávně, když mi tak závažný dokument dáváte 17. 11. (!!)

s takovým nic neříkajícím sdělením.

Mělo se to předložit k projednání *Radě práce a obrany!*

Vy nesete odpovědnost, jestliže se kvůli Avanesovovu odjezdu stala chyba a jestliže jste se ani Vy, ani Smoljaninov nespojili včas ani s Ivanem Nikitičem Smirnovem (je to snadné, je totiž v Pitěru), ani s Čuckajevem. *Je to Vaše vina.*

Proč se má o to starat nějaký Krasinskij, zatímco Vy a Smoljaninov nečinně přihlížíte?⁶²

Lenin

J. V. STALINOVVI

Soudruhu Staline! Poslal byste mi kopii Vaší odpovědi Čičerinovi? Myslím, že má pravdu.⁶³

20. 11. [1921] *Lenin*

PŘEDSEDOVI PŘÍPRAVNÉHO
ZASEDÁNÍ
RADY PRÁČE A OBRANY

[21. 11. 1921]

Prosím, abyste *dnes určitě* znovu zvážili v souvislosti s protestem soudruha Čuckajeva a Ivana Nikitiče Smirnova usnesení Rady práce a obrany z 11. 11. t. r. o výstavbě nových objektů.*

Předseda Rady práce a obrany *V. Uljanov (Lenin)*

V. M. MOLOTOVOVI,
CH. G. RAKOVSKÉMU,
I. I. ŠVARCOVI, G. L. PJATAKOVVI
A M. L. RUCHIMOVIČOVI

21. 11. 1921

s. Molotovovi
s. Rakovskému
s. »Semjonovi« (Švarcovi) z ÚV Celorus-
kého svazu horníků
s. Pjatakovi
s. Ruchimovičovi } do Donbasu }

Vážený soudruhu!

Přikládám brožuru soudruha Remejka.⁶⁴

Stačí pročíst půldruhé stránky (13. a 14.), abyste postřehl podstatu věci: boj a intriky v Donbasu.

* Viz tento svazek, dokument č. 58. *Red.*

K boji či neshodám mezi Pjatakovem a Ruchimovičem přistupují ještě neshody Remejka (a soudruhů, které vyjmenovává na 14. straně) s Pjatakovem a Kalninem.

Tyto neshody a rozepře jsou v Donbasu, v naší *pevnosti*, krajně nebezpečné.

Přečtěte si prosím brožuru (nebo dvě stránky z ní, 13. a 14., to úplně stačí) a napište mi třeba jen pár slov, jaká opatření by bylo možné (a nutné) udělat k odstranění neshod a třenic v Donbasu.⁶⁵

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

62

TELEGRAM V. V. STARKOVVI

[21. 11. 1921]

Berlín, Starkovvi

První zprávu jsem dostal. Trvám na tom, aby do 1. března bylo v našich přístavech a do 1. dubna na místě těžby alespoň deset souprav, když už ne celá objednávka. Zpráva mě nepřesvědčuje o závaznosti termínu. Telegrafujte jasně, kdy je možné objednávku splnit.⁶⁶

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

63

DOPORUČENÍ PRO J. S. HANECKÉHO⁶⁷

Znám soudruha Haneckého od roku 1903, kdy zastupoval na našem sjezdu strany polskou sociální demokracii. Potom jsem ho znal po celou dobu jako polského člena ÚV. V bezprostředním styku jsem s ním byl v letech

1912—1914, kdy jsme oba žili v Krakově. Soudruh Hanecki jezdil odtud nejednou s ilegálním posláním do Polska a plnil úkoly člena ústředního výboru v emigraci i v Rusku. Vřele ho doporučuji do strany.

Člen ÚV KSR *V. Uljanov (Lenin)* 21. 11. 1921

64

ROZHODNUTÍ NA PŘÍPISU
MOSKEVSKÉ VÝROBNÍ SPRÁVY
SPRÁVĚ MOSKEVSKÝCH
TEXTILNÍCH TOVÁREN⁶⁸

Velmi podezřelé!

Ať soudruh Unšlicht určí *k vyšetření* případu *náprsto spolehlivého* člověka, kterého *osobně* zná. Je to rafinované rozkrádání. Nedělá se to tak všude?

21. 11. [1921] *Lenin*

65

M. K. VETOŠKINOV I

[22. 11. 1921]

Místopředsedovi *komise pro zlatý fond*
soudruhu Vetoškinovi

Žádám Vás, abyste urychlil jednání o uvolnění zlata pro papírenský průmysl. Tuto záležitost už nelze dále odkládat.⁶⁹

Předseda rady lidových komisářů

S. S. PILJAVSKÉMU

22. 11. [1921]

Soudruhu Piljavskij!

Pošlete mi prosím stručnou písemnou zprávu, kolik nám podle výpočtů Vaší komise* dluží Dohoda a kolik je z toho

- a) plně prokázáno, podrobně zdůvodněno;
- b) } méně podrobně;
- c) } zdůvodněno s menší průkazností

atd.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

V. M. MOLOTOVOVI

Soudruhu Molotove! Nařídte prosím *soudruhu Kiseljovovi*, předsedovi malé rady lidových komisařů, dovolenou a léčení — *podle dobrozdání lékařů* — přinejmenším *na dva měsíce*.

Semaško svolal konzilium (včetně Minora), které konstatovalo krajní přepracovanost aj. aj.

Přikládám lékařské vysvědčení.

Sanatorium pro něho je třeba zvolit podle pokynu lékařů; od Semaška by se mohl a měl vyžádat písemný závazek, že to bude zařízeno.⁷⁰

22. 11. [1921] *Lenin*

* Viz tento svazek, dokument č. 56. *Red.*

J. V. STALINOVÍ A I. S. UNŠLICHTOVÍ

22. 11. 1921

Soudruhu Stalinovi a soudruhu Unšlichtovi

Přiložený materiál mi předal soudruh Kiseljov.⁷¹ Takhle skandálně se u nás pronajímá.

Soupis *fiktivní*, jako je tento. Nebo vůbec žádný.

Spoustu velmi cenného zboží — tkanin, strojů, řemenů aj. — rozkrádají nájemci i lidé u přejímky a předávání. Už jsem o tom jednou Unšlichtovi psal.

Neměla by se svolat *důvěrná* porada *naprosto spolehlivých* lidí o tom, jak tomu čelit?

(a) Odhalit několik případů a zastřelit;

(b) vypracovat dodatečnou směrnici;

(c) a také kontrolní opatření

apod.⁷²

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

STÁTNÍ PLÁNOVACÍ KOMISI

[23. 11. 1921]

Projedněte prosím ve Státní plánovací komisi tyto otázky:

1. urychlit výstavbu a uvedení do provozu Ivanovsko-vozněsenské oblastní elektrárny (na Rubském jezeře),

2. zařadit do plánu Hlavního výboru pro těžbu rašeliny na rok 1922 zahájení těžby v rubské slatině nebo přenechat těžbu vedení stavby elektrárny.

Vzhledem k tomu, že tu jsou materiálové zdroje, je

nutné ihned vypracovat a schválit na rok 1922 plán výstavby a zahájení těžby rašeliny pro Ivanovsko-vozněsenskou elektrárnu a stanovit pořadí těchto prací.

Podle mého názoru by bylo dobré přizvat k projednání této otázky kromě ústředních zainteresovaných resortů (komise pro využívání materiálových zdrojů při Radě práce a obrany, Hlavního výboru pro státní stavby a Hlavního výboru pro těžbu rašeliny Nejvyšší národohospodářské rady) také zástupce guberniální hospodářské rady v Ivanovu-Vozněsensku a hlavního inženýra stavby.⁷³

Předseda Rady práce a obrany *V. Uljanov (Lenin)*

Vůbec bude třeba pospíšet si s vypracováním plánu státní výstavby elektráren na rok 1922, aby byl hotov do sjezdu sovětů.⁷⁴

70

I. I. RADČENKOVI

23. 11. 1921

Soudruhu Radčenko!

Odpovídám na Váš dopis č. 4821.

Nezapomeňte po příjezdu soudruha Ležavy vypracovat podrobnou směrnici (o stycích s odbory, rudými i *amsterdamskými*, tj. žlutými)

a poté

sestavit hlášení:

kolikrát a na které odbory se obraceli pracovníci zahraničního obchodu, v kterých zemích.

Odpověď a hlášení očekávám za 1—1½ měsíce.⁷⁵

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

V. M. MOLOTOVOVI
 PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
 ÚV KSR(b)

Soudruhu Molotove!

Toto posílám členům politického byra pro informaci.
 Dejte to prosím na pořad jednání.

23. 11. [1921] *Lenin*

Moje odpověď:

Soudruhu Okulove! Je mi velmi líto, že Vám nemohu poslat doporučení, o něž jste mě žádal. Udělal bych to rád, kdyby šlo o osobní doporučení. Jde však o něco jiného. Je to politická otázka, a proto ji postupuji politickému byru.⁷⁶

23. 11. [1921] S komunistickým pozdravem *Lenin*

REDAKCI ČASOPISU BYLOJE⁷⁷

23. 11. 1921

K brožůře

Dva dopisy N. K. Michajlovskému^[257].
 1894. (Místo vydání se neuvádí.)

Je možné, že to napsal zesnulý *Fedosejev*. Vzpomínám si, že jsem v oněch letech slyšel o tom, že si (on a jeho nevel-

ká skupina) dopisují s Michajlovským*. Neslyšel jsem však, že by tato korespondence vyšla tiskem. Najisto to ale tvrdit nemohu.

Lenin

73

VELITELI KREMLU

26. 11. 1921

Kopie soudruhu N. P. Gorbunovovi

Znovu jsem zjistil, že strážní zadržují návštěvníky, kteří jdou za mnou.**

Dnes byl zadržen asi na deset minut člen Celoruského ústředního výkonného výboru soudruh Sokolnikov, když šel ke mně.

Strážný byl zřejmě v právu, když nepustil Sokolnikova k telefonu, protože to prý byl telefon »pro vnitřní styk«. Ale existuje prý i *druhý* telefon, a k tomu ho strážný měl pustit! Ať už to bylo jakkoli, žádal jsem velitele Kremlu už nejednou a žádám ho znovu o zavedení takového pořádku, aby se každý, *kdo jde ke mně, i když nemá žádnou propustku, mohl bez sebemenšího zdržení spojit telefonicky i z kremelské brány, i od vchodu do rady lidových komisařů s mým sekretariátem a s telefonistkami z centrály v druhém patře.*

Upozorňuji Vás, že berete moje požadavky na lehkou váhu. Znovu Vám ukládám, abyste ihned podnikl všechna nezbytná opatření, v případě potřeby zřídil další dva telefony pro návštěvníky (jeden v kremelské bráně a druhý u vchodu do rady lidových komisařů) a okamžitě mi

* Viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 362—363. *Red.*

** Viz tento svazek, dokument č. 54. *Red.*

odpověděl. Vypracujte pro návštěvníky, kteří za mnou přicházejí, zvláštní pokyny.⁷⁸

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

74

N. P. GORBUNOV OVI

[26. 11. 1921]

Soudruhu Gorbunove!

Nechte to zaprotokolovat.

Odešlete to.

Zkontrolujte.

Bud' chybí *podrobná* směrnice (tlumočeno po telefonu? kým? *Kontrola?* Je spolehlivá? Jaká? aj.), nebo se *nedbale* plní.

Je třeba dosáhnout splnění. Kdo za to odpovídá? Za nesplnění pár lidí zavřít.

Jinak z toho *nebude* nic kloudného.⁷⁹

Lenin

75

N. P. GORBUNOV OVI

[26. 11. 1921]

Soudruhu Gorbunove! Je třeba pomoci *Münzenbergovi*

α) sestavit seznam jeho »záležitostí«;

β) pohovořit si s ním o nich;

γ) spojit se s příslušnými lidovými komisariáty atd.
a tyto záležitosti popohnat a urychlit;

56

δ) částečně s Levinem (tajemník Kalininovy a Kameněvovy komise, Ústřední komise pro pomoc hladovějícím při Celoruském ústředním výkonném výboru).

P. S. Zdá se mi, že jsem Vám seznam jeho »záležitostí« už jednou poslal?⁸⁰

76

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

1

26. 11. 1921

G. M.!

Co to dnes píše Pravda o Čejkově objevu?⁸¹ Zase nějaká kachna? Jestli to je ale pravda, proč se o dálkovém řízení explozí píše v novinách? Napište mi o tom pár slov; neměl by se zavolat Charkov či přímo Čejka, nebo neměl by pohovořit telefonicky s Charkovem některý odborník?

Váš *Lenin*

2

26. 11. [1921]

G. M.! Mluvil jsem s Čubarem. Ukazuje se, že o tom objevu ví; říká, že se jejich odborníci a profesori o tom radili a považují to za seriózní. Prý by k nám mohl poslat i materiály, i vynálezce samého.

Bude nutné rozhodnout, zda si máme vyžádat materiály nebo pozvat vynálezce osobně sem; neměli bychom ho poslat do Nižního Novgorodu k Bončovi-Brujevičovi?⁸²

Zvažte to a napište pár slov buď mně, nebo N. P. Gorbunovovi, kterému uložím, aby dohlédl na plnění a kontrolu.⁸³

Váš *Lenin*

77

N. P. GORBUNOVovi

Soudruhu Gorbunove! Vezměte si tuhle věc na starost. Pošlete ke G. M. Kržižanovskému jízdní spojku a ta Vám od něho přiveze moje dopisy o charkovském »objevu« a o Čubarově vyjádření.*

27. 11. [1921] *Lenin*

(P. S. Bude nutné pozvat vynálezce sem, seznámit ho s Lazarevem, zajet s ním do Nižního Novgorodu atd.)

78

PŘEDSEDOVI MALÉ RADY LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ

[28. 11. 1921]

Prosím malou radu lidových komisařů, aby to určitě ještě dnes projednala a rozhodla s konečnou platností o okamžitém přidělení 70 miliónů rublů na uspořádání výstavy v Berlíně. Zprávu ať podá soudruh N. P. Gorbunov.⁸⁴

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

* Viz tento svazek, dokument č. 76. *Red.*

PÍSEMNÝ VZKAZ O POKUTÁCH

[Mezi 28. 11. a 14. 12.1921]

Tyto *i ostatní pokuty* je třeba ukládat *ve zlatě* v přepočtu podle denního kursu.⁸⁵

Lenin

L. B. KAMENĚVOVI

Soudruhu Kameněve! Souhlasím spíš s Vámi než s Dzeržinským. Radím Vám, abyste neustupoval a předložil to politickému byru. Tak uhájíme maximum z maxima. Lidový komisariát spravedlnosti se bude *zodpovídat* ještě z toho, že *nehlásil* závady a chyby v Celoruské mimořádné komisi politickému byru (nebo radě lidových komisařů).⁸⁶

29. 11. [1921] *Lenin*

N. P. GORBUNOVOVI⁸⁷

[29. 11. 1921]

Soudruhu Gorbunove!

Vyžádejte si informace

1. od zahraničního obchodu o cenách grafitu a podmínkách odbytu. (Je to přece valuta?)
2. od sibiřské národohospodářské rady o *zkušenostech* s těžbou a prodejem grafitu v roce 1921 (určitě takové zkušenosti mají).

Možná že má nějaké informace i Státní plánovací komise.

Získané materiály budou podkladem pro závěry a zvláštní usnesení Rady práce a obrany.

Lenin

82

J. A. PREOBRAŽENSKÉMU

Soudruhu Preobraženskij! Posílám Vám tu listinu, o které jsem s Vámi mluvil telefonicky. Vraťte mi to prosím se stručným vyjádřením. A ještě něco, nešlo by přeložit Mušketova, když pracoval od roku 1918 v Petrohradu, z Pitěru do Moskvy a jmenovat ho členem kolegia?⁸⁸

29. 11. [1921] *Lenin*

83

PŘÍKAZ N. P. GORBUNOVovi NA DOPISU A. S. KISELJOVA

N. P. Gorbunovovi

Prosím zkontrolovat, zda a jak to bylo zařízeno, a sdělit mi to.

29. 11. [1921] *Lenin*

Soudruhu Jenukidze!
Kopie Vladimíru Iljiči

Na návrh Vladimíra Iljiče Vás žádám, abyste opatřil potraviny pro člena malé rady lidových komisařů soudruha Bělova, který potřebuje vydatnou stravu, protože u něj lékaři shledali příznaky začínající tu-

berkulózy a krajní vyčerpání. Dovolenu mu poskytnout nemůžeme, protože tu je spousta práce.

22. 11. 1921 *A. Kiseljov*

84

L. D. TROCKÉMU

Soudruhu Trockij! Přečtěte si prosím příložený dopis a vraťte mi ho (i s tímto vzkazem) — musím ho ještě někomu poslat.⁸⁹

Ad 1. Proč »obezřetnost«?? Ještě se fakticky nic neděje. Zatím se teprve vyjednává. Bohužel *Němci jsou až přespříliš »obezřetní«*. V tom nemá Čičerin pravdu.

Ad 3... To je myslím pomluva. Měli bychom se Hartwiga (a dalších Něm- - -ců) otevřeně a jednoznačně zeptat: co od nás chcete? Smlouvu *bez* Anglie? S radostí! Dejte nám co nejrychleji *návrh*, a my to *podepíšeme*.

Dosud však slyšíme od Němců jenom slova.

Krasin *neměl* z diplomatických důvodů odhalovat před Stinnesem karty a dokonce mu dělat komplimenty.

30. 11. [1921] *Lenin*

85

A. D. METĚLEVOVI

[30. 11. 1921]

Správci budov CÚVV
soudruhu *Metělevovi*

Přidělte prosím okamžitě v 1. domě sovětů pokoj soudružce *Cecilii Samojlovně Bobrovské*, kterou znám dobře jako dlouholetou stranickou pracovníci. Bydlí dnes

v krajně nevyhovujících podmínkách a lékaři nařídili přestěhovat ji ihned do některého domu sovětů.

Zprávu o splnění podejte mému sekretariátu.⁹⁰

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (*Lenin*)

P. S. Zním Bobrovskou ještě z doby *před* rokem 1905 a vím, že dokáže strádat a přitom ani nehlesne. Proto jí musíme rychle pomoci.*

86

A. A. BĚLOVOVI

30. 11. [1921]

Soudruhu Bělove! S Vaší myšlenkou souhlasím.

Zařídte to *prakticky*, tj. předložte návrh usnesení (možná že by bylo lepší, kdybyste *nejdříve* našel vhodné lidi, a teprve potom předložil návrh usnesení).

Vystupovat ze strany byste podle mého názoru neměl. *Jsem proti tomu.*

V *Obchodním domě* rozhodně zůstaňte a vybudujte z něho vzorný podnik.⁹¹

S komunistickým pozdravem *Lenin*

P. S. Pokud jde o to, jak se zbavit malé rady lidových komisařů, pošlete Kiseljovovo vyjádření.

* Postskriptum je napsáno Leninovou rukou. *Red.*

O KOMISI PRO VYUŽÍVÁNÍ MATERIÁLOVÝCH ZDROJŮ

[30. 11. 1921]

Lidové komisariáty prý budou pro Státní plánovací komisi (aby byla komise pro užívání převedena do její kompetence), protože *se snáze vymknou kontrole*.

(Kricman. 30. 11.)

To, že se *komise pro využívání* zabývala i drobnými potřebami, jí lze přičíst jako zásluhu, a ne jako vinu (cukr pro výrobu zrcadel, sůl pro silážování, zkažená mouka pro výrobu elektročlánků *apod.*).

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

G. M.!

Byl u mě Kricman.

Přikládám jeho poznámky a také moje o jeho návrhu.^[74]

Přečtěte si to a pak mi to se stručným vyjádřením vraťte.

Dělají mi starosti dvě (hlavně) věci:

(1) Je možné převést *komisi pro využívání materiálových zdrojů* do Státní plánovací komise jinak než *jako celek*?

Jestliže to nejde, bylo by možné v případě, že by byla převedena jako celek, omezit její aparát?

(2) Bude-li komise převedena do Státní plánovací komise, *nevymknou se* ve skutečnosti *lidové komisariáty* zpod kontroly?

(jaká opatření proti tomu udělat? Jaké jsou proti

N. P. GORBUNOVVI

Soudruhu Gorbunove!

Ověřte si prosím u *Ramzina* (člena — a předsedy? kolaudační komise na stavbě Kaširské elektrárny), kdy byla přejímka'

a u G. D. Cjurupy*, kdy hodlá začít dodávat Moskvě proud o síle 6000 kW.⁹⁵

2. 12. [1921] *Lenin*

POŠTOVNÍ TELEGRAM
I. T. SMILGOVI A V. V. FOMINOVVI

Spěchá

Hlavní správa paliv při NNHR, soudruhu *Smilgovi*
lidový komisariát dopravy, soudruhu *Fominovi*
kopie *Hlavní správě papírenského průmyslu*

Usnesením Rady práce a obrany ze 17. srpna 1921 byl schválen program výroby bankovkového papíru na července až prosinec 1921 ve čtyřech papírnách, k nimž patří i továrna Komunard v Petrohradu s měsíční výrobou 4000 pudů bankovkového papíru na jednom stroji; tento stroj uvedla Hlavní správa papírenského průmyslu do provozu k 1. 11. 1921, podle termínu stanoveného zmíněným usnesením.

Podle hlášení Hlavní správy papírenského průmyslu

* Nad text vzkazu udělal Lenin značku # a připsal: »raději co nejdříve, telefonicky«. Stejnou značku připojil nad jména *Ramzina* a *Cjuru*; y. *Red.*

nemohla továrna Komunard ve skutečnosti začít plnit uložené výrobní úkoly, protože přes všechna opatření podniknutá touto správou a četné urgency u Hlavní správy paliv, u petrohradské oblastní správy paliv i u dalších orgánů pro hospodaření s palivy továrna nebyla a doposud není palivem zásobována. Továrna nemá vůbec žádné dřevo, a z těchto důvodů nemohla svůj prosincový výrobní plán splnit.

Podle nejnovějších hlášení Hlavní správy papírenského průmyslu zastavila k 26. t. m. výrobu i další továrna vyrábějící bankovkový papír, kondrovská továrna, která má podle výrobního plánu schváleného Radou práce a obrany vyrábět 9000 pudů bankovkového papíru měsíčně. Výroba byla zastavena proto, že Syzraňsko-vjazemská dráha, která měla podle plánu Hlavní správy paliv dodávat měsíčně 245 vagónů dřeva, nedodala továrně žádné palivo.

Doporučuji podniknout okamžitá opatření k plánovitému a včasnému zásobování jmenovaných továren palivem. O splnění mi pošlete písemnou zprávu.⁹⁶

2. prosince 1921 Předseda Rady práce a obrany *Lenin*
Moskva, Kreml

94

LIDOVÉMU KOMISARIÁTU
ZAHRANIČNÍHO OBCHODU

[2. 12. 1921]

Lidový komisariát zahraničního obchodu
Kopie soudruhu *Pjatakovi* —
pro informaci

Doporučuji objednat pro Ústřední správu kamenouhel-

ného průmyslu v Doněcké pánvi. katalogy zahraničních firem — německých, amerických a anglických —, jež dávají:

- a) veškeré důlní zařízení,
- b) ocelová lana,
- c) čerpadla,
- d) elektrotechnický materiál,
- e) brázdící stroje, transportéry apod.,
- f) nástroje,
- g) veškeré kovové výrobky a hlavně dráty.

Zprávu o splnění pošlete prosím vedoucímu úřadovny rady lidových komisařů soudruhu *Gorbunovovi*.

Předseda rady lidových komisařů

95

VÝBORU
PRO ŽAHRANIČNÍ LITERATURU⁹⁷

[2. 12. 1921]

Výbor pro zahraniční literaturu
Kopie soudruhu *Pjatakovi* —
pro informaci a pro dohodu
s výborem pro zahraniční literaturu
o povolení příslušného úvěru ve zlatě
na objednávku literatury

Doporučuji, abyste pro Ústřední správu kamenouhelného průmyslu Doněcké pánve a na její účet

1. objednali ihned celé ročníky všech báňských časopisů — německých, anglických a severoamerických za léta 1917 až 1921;

2. pravidelně objednávali a posílali ústřední správě:

- a) všechny báňské časopisy vycházející v němčině, francouzštině a angličtině;
- b) nejvýznamnější nové knihy o hornictví,
- c) časopis *The Economist*.⁹⁸

Zprávu o splnění pošlete prosím vedoucímu úřadovny rady lidových komisařů soudruhu *Gorbunovovi*.

Předseda rady lidových komisařů

96

CELORUSKÉ MIMOŘÁDNÉ KOMISI*

[2. 12. 1921]

Přísně tajné

Celoruské mimořádné komisi

Pošlete mi prosím důvěrně po soudruhu *Gorbunovovi* zprávu, jak to vypadá ve *Státním depozitáři cenností*.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

97

L. B. KAMENĚVOVI

Soudruhu Kameněve! Tohle mi dal včera Chinčuk.⁹⁹ Podívejte se na to a dejte to přečíst všem členům Jednotné ekonomické komise.¹⁰⁰

Zdá se, že se to rozrůstá. Nepřijde někdo na nápad, jak provádět *přísnější* kontrolu?

2. 12. [1921] *Lenin*

* Na druhém exempláři vzkazu je před textem vytištěno: »soudruhovi *Alskému*. Celoruská mimořádná komise (posláno na různé adresy).« *Red.*

P. S. Pošlete to prosím také všem členům politického byra.

98

A. L. ŠEJNMANOVI

[2. 12. 1921]

Soudruhu Šejnmanovi

Posílám Vám k vyjádření tuto Chinčukovu zprávu. Jestli-
pak ho Státní banka kontroluje? A jak?

Měli bychom si pohovořit o obchodním oddělení Státní
banky a v souvislosti s tím i o obchodu vůbec.

99

V. A. SMOLJANINOVHOVI¹⁰¹

Soudruhu Smoljaninove! Sledujte a shromažďujte prosím
všechno o Ústředním svazu spotřebních družstev.

Bude nutné vypracovat řadu diagramů pro jejich mě-
síční výkazy ((rovněž pro všechny výkazy *Státního ob-
chodního domu*)).

Zhruba takto: (1) obrat
(2) podle gubernií

}	koupeno	podle hlavních skupin výrobků
	prodáno	

(3) % gubernií podávajících zprávy
nepřesně.

Určitě (4) Nepořádné gubernie na černou ta-
buli a zveřejňovat jejich seznam
atd.

2. 12. [1921] *Lenin*

P. S. Dejte mi tyto tabulky v *Radě práce a obrany*.
Uvažte, jestli by se z nich nedaly vyvodit některé
závěry o nákupu surovin a o jejich *druzích*.

100

A. I. RYKOVŮVI

3. 12. [1921]

Milý Alexeji Ivanoviči!

O Vaší cestě je tedy rozhodnuto. Politické byro ji schválilo.¹⁰² Musíte tam zůstat až do další operace a do úplného uzdravení. Mluvil jsem s Cjurupou a ten o léčení v Německu prohlásil, že je vynikající. Nepochybují, že Vás tam *úplně vyléčí* (četl jsem lékařskou zprávu o Vás), jestliže se obrníte alespoň troškou trpělivosti. — — — Posílám Vám usnesení o Cjurupovi a svůj koncept návrhu^[130, 210], *jak zorganizovat jeho i Vaši práci*.¹⁰³

První a druhý náměstek, jak uvidíte z tohoto návrhu, budou muset začít pracovat *novým způsobem*. Prozatím, dokud se nevrátíte a dokud nezískáme *zkušenosti* s Cjurupou, jsme se rozhodli *neschvalovat* tento plán jako usnesení. Nejdříve to musíme vyzkoušet a ověřit v praxi. Napište mi pár slov, co tomu říkáte.

Prozatím na shledanou a hleďte se pořádně léčit.

Váš *Lenin*

J. V. STALINOVÍ

Soudruhu Staline!

Pročtěte si prosím přiložený dopis a vraťte mi ho se stručným vyjádřením.

Co s tím uděláme?

Co v tom hodláte podniknout?¹⁰⁴

3. 12. [1921] Lenin

G. B. KRASNOŠČOKOVOVÉ

3. 12. [1921]

Soudružko Krasnoščokovová!

Není ta Beattyová, co mě navštívila, autorkou knihy
Red Heart of Russia*?

Nemohl bych to dostat na pár dní k nahlédnutí? Možná že má Beattyová s sebou i jiné knihy či brožury, nebo pár svých článků na různá témata?

Nebude-li Vás to obtěžovat, buďte prosím tak hodná!¹⁰⁵

S komunistickým pozdravem *Lenin*

* Rudé srdce Ruska. *Red.*

MOSKEVSKÉ GUBERNIÁLNÍ KOMISI
 PRO PROVĚRKU A ČISTKU
 VE STRANĚ^[98]

Je mi velmi líto, že moje žádost, abyste mě seznámili s případem soudruha Šapira, který má být vyloučen ze strany, dala podnět k tomu, že projednávání jeho případu v moskevské guberniální komisi, stanovené na dnešek 3. prosince v 18 hodin, bylo zrušeno. Je to nedorozumění a omyl, protože nejdůležitější je samozřejmě rychlé projednání případu.

V podstatě moskevskou guberniální komisi pro prověrku a čistku ve straně žádám, aby vzala v úvahu tyto moje připomínky.

1. V několika posledních letech jsem od N. K. Krupské mnohokrát slyšel, že Šapiro je vzácně svědomitý pracovník, který však není oblíben pro svou *náročnost*. Proto jsem N. K. Krupskou ihned po zahájení čistky upozornil na možnost a pravděpodobnost intrik v této věci.

2. Můj článek v tisku o nespolehlivosti menševiků a bundovců, kteří vstoupili do KSR, byl mnohdy chápán v tom smyslu, že je nutné všechny vyloučit.* Proto považuji za svou povinnost říci, že jsem považoval a považuji za nutné individuální projednání každého případu. Na důkaz toho jako příklad uvádím bývalého menševika Čirkina, který vstoupil do strany mnohem později než Šapiro a o jehož kolísání byly přesné důkazy, a ne nepodložené zprávy a tlachy. Přesto však jsem po všestranném projednání Čirkina případu souhlasil s ukrajinskými soudruhy, kteří vystupovali na jeho obranu, že Čirkina je nutné ponechat ve straně.

* Je míněn článek O čistce ve straně (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 146—148). *Red.*

3. Soudruh A. Jenukidze 3. září 1921 na Šapirovo prohlášení připsal: »Všechno, co zde řekl soudruh Šapiro o roce 1917, plně potvrzuji.«

Přitom je výklad soudruha Šapira k tomuto období neobvykle důležitý, neboť z něho vyplývá, že menševik Šapiro začal ještě před Říjnovou revolucí vystupovat proti menševikům.

Na můj zvláštní dotaz o Šapirovi mi dnes soudruh Jenukidze odpověděl, že s ním pracoval od dubna do srpna 1917 ve frontové komisi starého, menševického Celoruského ústředního výkonného výboru. Soudruh Jenukidze, který v tomto období poznal soudruha Šapira blíže, mi řekl, že vůbec nepochybuje o jeho upřímnosti a že by on sám byl rozhodně pro ponechání soudruha Šapira ve straně.

Soudruh Jenukidze mi sdělil ještě takový charakteristický fakt, že po červencových událostech roku 1917, kdy byli bolševici zuřivě pronásledováni, hájil Šapiro bolševiky na schůzi tak, že ho člen menševického ÚV Vajněstějnov div nezmlátil.

Nutno dodat, že soudruh Jenukidze, člen strany od roku 1898, patří k té staré stranické gardě, které vlastně přísluší povinnost dělat prověrku a čistku ve straně. Každé svědectví této staré gardy si podle mého přesvědčení zasluhuje trojnásobnou pozornost. Proto považuji za naprosto nesprávné, že obvodní komise soudruha Šapira vyloučila, aniž pozvala soudruha Jenukidzeho. Žádám tedy moskevskou guberniální komisi, aby si k projednávání Šapirova případu pozvala tajemníka Celoruského ústředního výkonného výboru soudruha Jenukidzeho.

4. Z prohlášení soudruha Šapira je zřejmé, že je autorem brožury o agrární otázce, kterou vydal roku 1907 pod pseudonymem M. Šanin^[260]. Jak uvádí soudruh Šapiro, rozebíral jsem tuto brožuru ve své knize Agrární program sociální demokracie v první ruské revoluci 1905—1907^[69] (druhé vydání, Petrohrad 1919, s. 84

a další).* Už tehdy, před více než deseti lety, kdy jsem Šanina kritizoval za řadu menševických chyb, jsem konstatoval, že se od menševiků *liší*. Například na s. 85 této knihy jsem napsal, že Šanin »samozřejmě podle svého nejlepšího svědomí obhajuje konfiskaci proti výkupu«**.

To je velmi závažná skutečnost, která dokazuje, že se soudruh Šapiro už před více než deseti lety odlišoval od menševiků *svou revolučností*.

5. Moje obavy, že čistka ve straně může být pro někoho impulsem k intrikám proti soudruhu Šapirovi — obavy, s nimiž jsem se svěřil N. K. Krupské už dlouho před zahájením čistky v Moskvě — potvrzuje tato okolnost. Obvodní komise vylučuje Šapira, aniž si pozvala Jenukidzeho nebo uvedla někoho, kdo by Šapira dobře znal ze společné práce a mohl dosvědčit jeho nespolehlivost. Komise označuje Šapira bez sebemenšího důkazu, bez jakéhokoli konkrétního faktu za »nestálého a kolísavého«. Člověka bezděčně napadá, zda tu nesehrálo roli něčí zdaleka ne nezaujaté vyjádření (například některého kolegy ze zaměstnání) v tom smyslu, že to »není náš« člověk nebo že je nám »cizí«.

Přitom se *buňka* v Hlavní správě politické osvěty vyslovila *jednomyslně pro Šapira* (jak mi sdělila členka buňky soudružka Anna Ivanovna Meščerjakovová, která se této schůze zúčastnila a kterou osobně znám jako dlouholetou členku strany ještě z emigrace). Šapiro vedl v Hlavní správě politické osvěty jedno ze šesti oddělení; to znamená, že jeho podřízených byla na schůzi buňky nepatrná menšina. Nikdo tak bezprostředně nesledoval každodenní práci soudruha Šapira jako buňka v jeho úřadě. Jestliže se tato buňka vyslovuje jednomyslně pro Šapira, měl by se myslím takovému hlasování přikládat velký význam. Pravděpodobnost toho, že se soudruh Šapiro stal obětí intrikána, který pustil do světa fámu, že to »není

* Viz Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 205—423. *Red.*

** Viz tamtéž, s. 277. *Red.*

náš« člověk, a to bez sebemenšího důkazu, bez jediného *otevřeného* vystoupení alespoň *jednoho* člena strany, který měl možnost sledovat soudruha Šapira bezprostředně v práci, tato pravděpodobnost se mi zdá velice silná.

Vzhledem k tomu všemu žádám moskevskou guberniální komisi pro prověrku a čistku ve straně, aby si pozvala soudruha Jenukidzeho, vzala v úvahu moje připomínky a zjistila, kdo konkrétně hovořil nebo vystupoval proti Šapirovi a zda tu nejde o intriky.

Žádám také, abyste mi poslali kopii rozhodnutí moskevské guberniální komise o tomto případě.¹⁰⁶

3. 12. 1921

Člen KSR V. *Uljanov (Lenin)*

104

A. D. CJURUPOVI

Soudruhu Cjurupo! Jsem toho názoru, že Chinčuk má pravdu. Burza musí být *jedna*, a to v kompetenci Ústředního svazu spotřebních družstev.¹⁰⁷ Je třeba zvýšit počet členů vedení (nebo výboru?) této burzy o zástupce Nejvyšší národohospodářské rady a ponechat pouze burzu Ústředního svazu. Předložte to zítra k projednání radě lidových komisařů. Pokud s tím nesouhlasíte, zatelefonujte mi; má-li to být zítra projednáno, je třeba navrhnout Chinčukovi a Bogdanovovi, aby svolali dnes večer nebo zítra ráno poradu.

5. 12. [1921] *Lenin*

N. P. GORBUNOVVI

[5. 12. 1921]

Věnujte tomu prosím pozornost, pisatel dopisu je člověk naprosto poctivý.

Buďte tak laskav a přísně dohlédněte na *urychlení* zkoušek, na jejich *serióznost* a rychlou *pomoc* vynálezci.

Výsledek mi zavolejte *na venkov* kolem 13. prosince, ne později.¹⁰⁸

Lenin

Kržižanovskij ho zná (ale nezná jeho vynález). Promluvejte si s Kržižanovským.

A. D. CJURUPOVI

5. 12. 1921

Soudruhu Cjurupo!

Z těchto listin poznáte, oč jde.¹⁰⁹

Náš Hlavní výbor pro lesní hospodářství *je slabý*. (A až odjede Smilga na léčení, bude to ještě horší.)

Musíme uvážit, jak s tou záležitostí ohledně dřeva pohnout, abychom se na jaře nebo k jaru nedočkali kra-
chu.

A. D. CJURUPOVI

5. 12. 1921

Soudruhu Cjurupo!

Z přiložených listin poznáte, oč jde.¹¹⁰

Potřebujete-li *osobní informaci*, pozvěte *Kolegajeva* (od Trockého se dovíte, kde je). Kolegajev Vám poví zajímavé věci.

Neměly by se dělat *inventury*?

Potřebujeme samozřejmě i řadu dalších opatření, protože pouhé inventury nestačí.

A taky se za to málo střílí (jsem pro to, aby se za takové věci střílelo).

Říká se, že se takto rozkrade strašná spousta státního majetku.

Lenin

A. M. LEŽAVOVI

[5. 12. 1921]

Soudruhu *Ležavovi*

Kopie — soudruhu *Smilgovi* a soudruhu *Šejnmanovi*

Prosím, aby se soudruzí *Ležava*, *Smilga* a *Šejnman* ihned sešli k poradě a projednali, jak zakázat Ázerbájdžánskému ropnému výboru a ostatním organizacím samostatně obchodovat s ropnými produkty v Persii a Konstantinopoli.

Zprávu o tom podá soudruh *Ležava* ve středu 7. prosince na zasedání Rady práce a obrany.

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

109

V. M. MOLOTOVOVI
PRO ČLENY
POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)

*Soudruhu Molotovovi: navrhuji poslat členům politického byra oběžník. Podle mého názoru lze uložit *Avaněsovovi*, aby úkoly zúžil a přesněji zformuloval.*¹¹¹

5. 12. [1921] *Lenin*

110

SOUDRUHŮM
BALLISTEROVI A CARROVI¹¹²

5. 12. 1921

Milí soudruzí!

Posílám vám svou knihu o vývoji zemědělství ve Spojených státech^[86].

Byl bych vám neobyčejně vděčný, kdyby se soudruh Carr vyjádřil k mé knize, pokud by si ji ovšem mohl za pomoci anglického nebo německého překladatele přečíst.

Chtěl bych také, aby mi soudruh Ballister, pokud by to bylo možné, poslal oficiální publikace o sčítání obyvatelstva z roku 1920 (rozebíral jsem ve své knize dvojí sčítání lidu: z roku 1900^[274] a 1910^[325, 326]).

Kdyby chtěl některý nakladatel vydat mou knihu anglicky ve Spojených státech, rád bych k tomu napsal stručnou předmluvu.

Upřímně váš *Lenin*

111

V. M. MOLOTOVOVI
A VŠEM ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b)

Soudruhu Molotovovi s prosbou, aby to rozeslal všem členům politického byra.

(1) Zjistit, kdo je to »Kuržnir«.

Není to Kušněr, autor brožury o elektrifikaci^[67]?

(2) Věnovat zvýšenou pozornost Mjasnikovově agitaci a *dvakrát* měsíčně podávat politickému byru zprávu o Mjasnikovovi i o jeho agitaci.

(3) *Projednat zvlášť v politickém byru, jak na tento dopis reagovat.*¹¹³

5. 12. [1921] *Lenin*

112

V. M. MOLOTOVOVI
A VŠEM ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b)

5. 12. 1921

Soudruhu Molotove!

Orlov (autor skvělé knihy o *zásobovací činnosti* lidového komisariátu zásobování) se obrací na ÚV s velmi zajímavou žádostí.

Jsem *pro*.

Cjurupa (zná Orlova *osobně*; já ho znám *podle knihy*) je rovněž *pro*.

Dotažte se členů politického byra.

Když *nebudou mít námitky*, pošlete Krestinskému depeši: »ÚV schválil Orlovovy plány týkající se jeho knih.«¹¹⁴

Lenin

1 1 3

G. L. ŠKLOVSKÉMU

5. 12. [1921]

Soudruhu Šklovskij!

Váš dopis o Kovnu jsem dostal.¹¹⁵ Splním Vaši prosbu, bude-li se o tom jednat. (Zdá se ale, že už byl někdo jmenován.)

Proč píšete, že to je »poslední naděje«?

Toužíte snad do Ruska a doufáte, že z Kovna to budete mít blíž?

Rodinu ale necháte v Německu? Nebo snad máte jiné plány?

Krestinskij mi slíbil, že se vynasnaží, abyste byl jmenován konzulem v Německu. Nevyšlo to? Nebo jste nechtěl?

Napište mi o tom pár slov.

Srdečně zdraví Vás *Lenin*

N. P. GORBUNOVVI

Soudruhu Gorbunove! Přečtěte si to *dnes* a dnes také informujte **Ležavu** (máme o tom nějaké depeše i od Krasina) a **Bogdanova** a také Dovgalevského (byly nějaké jiné návrhy? malá rada lidových komisařů by o nich měla *vědět*) a snad též *předsedu* malé rady lidových komisařů, aby se to mohlo *řešit zítra* v radě lidových komisařů.¹¹⁶

5. 12. [1921] *Lenin*

P. S. Nemělo by se to ověřit a svolat na dnešek poradu: Ležava + Bogdanov + Dovgalevskij + Leplevskij *s pravem vyměnit je?*

TELEGRAM B. A. BAKOVI¹¹⁷

*Irkutsk, členu výkonného výboru guberniálního sovětu
Bakovi*

Okamžitě zjistěte, proč byl uvězněn v irkutské věznici dělník *Kotov* z čeremchovského hospodářského oddělení. V dopisu *Leninovi* z 23. srpna si stěžoval na neregulérnost voleb do čeremchovského městského sovětu, jichž se nesměli zúčastnit bezpartijní. Stížnost potvrdili svými podpisy dělníci — členové strany. Je-li to z tohoto důvodu, okamžitě ho propusťte, viníky, ať je to kdokoli, postavte před soud a zaveďte s nimi stranické řízení. Zároveň se dotazte irkutského správního oddělení, proč nebyl *Kotov* poslán domů do Voskresenska podle přípisu příjímací kanceláře rady lidových komisařů z 20. září. Telegrafujte okamžitě odpověď.

Moskva — Kreml
5.12. 1921

Předseda rady lidových komisařů
Lenin

N. P. GORBUNOVVI

Rejnštejn Vám dá telefonogram o vydání dokladu (ke spolupráci) pro Hammerova zmocněnce. Je třeba mu pomoci. Zvažte, jak to napsat, a bude-li třeba, dejte na to můj podpis.¹¹⁸

6. 12. [1921] *Lenin*

VZKAZ SEKRETÁŘCE

[6. 12. 1921]

Připomeňte mi v pátek, abych *zkontroloval*, co podnikl lidový komisariát zásobování pro výměnu zboží na *Jihovýchodě* (kosy, fond zahraničního obchodu aj.).

A. M. LEŽAVOVI

[6. 12. 1921]

Soudruhu *Ležavo!*

Četl jsem v těchto dnech v kterýchsi novinách (snad dokonce v Pravdě) noticku o obratu zahraničního obchodu (na Krymu) ve výši 20 miliónů rublů ve zlatě.¹¹⁹

Kde se to tam vzalo?

Předkládají vám místní orgány výkazy o obratu s rozdělením na nákup a prodej a kromě toho také podle hlavních skupin výrobků?

Odpověď pošlete prosím N. P. Gorbunovovi a sdělte poněkud podrobněji, jak to vypadá s podáváním výkazů.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

119

TELEGRAM M. CH. POLJAKOVVI

6. 12. 1921

Simferopol,
místopředsedovi rady lidových komisařů Krymu
Poljakovovi

Bud'te tak laskav a pomozte starému revolucionáři Alexeji Andrejeviči Preobraženskému, kterého znám osobně od devadesátých let a který žije ve špatných podmínkách. Adresa: Jalta, Okresní správa sanatorií a lázní.¹²⁰

Lenin

120

A. M. GORKÉMU

6. 12. [1921]

Milý A. M.!

Velmi se omlouvám, že píšu tak narychlo. Jsem strašně unaven. Trpím nespavostí. Jedu se léčit.

Soudruzi mě prosí, abych Vám vzkázal, zda byste nemohl napsat *Bernardu Shawovi*, aby zajel do Ameriky, a *Wellsovi*, který tam prý zrovna teď je, aby tam oba pomohli pořádat pro nás sbírky na pomoc hladovějícím.

6/24

Дорогой А. М.!

От. ушиблось, 7. милью
накоро. Устал дьяволом.
Бессонница. Еду крепко.

Меня уроды зам-
сав Вам: не зам-
кере - и Фернанду
Шоу, и он сидит
в Америке, и Уэббер,
Крис де менере
в Америке, и модер

Они отъ вѣрныя
гдѣ наи ному-
защ богами в
нашему влота-
рону?

Хорошо ст, ели
ст. годъ имъ паче.
Сам.

Золотомъ новае;
Золда новолуна.

А золотъ кубовъ.

Видеяше и вѣр-
ныя нолуна.

Нрвбу. Сом

Bylo by dobře, kdybyste jim napsal.
Sešlo by se toho pro hladovějící víc.
A hlad tu zle dotírá.¹²¹

Odpočívejte a pořádně se lečte.*

S pozdravem *Lenin*

1 2 1

N. P. GORBUNOVOVI

Urychlete to prosím a dohodněte se s A. D. Cjurupou.¹²²

6. 12. [1921] *Lenin*

1 2 2

V. M. MOLOTOVOVI

6. 12. [1921]

Soudruhu Molotove!

Dnes odjíždím.

Přestože v posledních dnech méně pracuji a více odpočívám, nespavost se mi strašlivě zhoršila. Obávám se, že nebudu moci referovat ani na stranické konferenci, ani na sjezdu sovětů.¹²³

Pošlete tento dopis členům politického byra, aby byli *pro každý případ* informováni.

Lenin

* Na obálku Lenin napsal: »P. P. Gorbunovovi s prosbou, aby to poslal do *Berlína Alexeji Maximoviči Gorkému* (od Lenina) {obálku vrátit s potvrzením Gorkého o příjmu}.« Na rubu obálky je potvrzení Gorkého: »Obdržel 24. 12. *M. Gorkij.*« *Red.*

VÝMĚNA VZKAZŮ
S M. N. POKROVSKÝM

[6. 12. 1921]

Vladimíre Iljiči, máme Vám referovat o konferenci o vysokých školách osobně, nebo v politickém byru? My máme jednotný názor, ale nemůžeme se dohodnout s profesory, kteří tvrdošijně požadují, aby jim byla ponechána autonomie.

Michail Pokrovskij

Já nemohu. Dnes odjíždím na zdravotní dovolenou. Promluvte si s Molotovem a pak nejspíše napište (po tomto rozhovoru) politickému byru asi tak deset řádek se závěrem: schválit takovou a takovou směrnici.

Lenin

(Bojím se velice, že *není správné*, nemá-li velký *odborník* v Hlavní správě pro odborné vzdělávání náměstka! Jaký je Váš názor?)

M. G. CCHAKAJOVI*

6. 12. 1921

Milý soudruhu Micho!

Dopis o Macharadzem jsem dostal. Velice lituji, že si s Vámi nemohu pohovořit. Jsem unavený a nemocný. Odjíždím. Omluvte mě tedy a vyříd'te srdečný pozdrav soudruhovi Filippu Macharadzemu.

Váš *Lenin*

* Viz tento svazek, dokument č. 101. *Red.*

N. P. GORBUNOVVI

[7. 12. 1921]

Až přijede z Charkova vynálezce (myslím, že se jmenuje *Čejko*), kterého jste pozval, požádejte ho, aby nám dal písemně přesné oficiální vyjádření ke všem bodům^[41], jež byly uvedeny v Pravdě, a ať takové vyjádření pošle také 1. Lazarev nebo jiný významný vědec z Moskvy či Pitěru, 2. Bonč-Brujevič a další odborníci z nižněnovgorodské radiotechnické laboratoře.¹²⁴

Lenin

TELEGRAM F. A. ROTŠTEJNOVI

Rotštejnovi (prostřednictvím P. P. Gorbunova)

Prosím Vás, abyste se postaral o Varju Armandovou a její to třeba, poslal ji sem s nějakým doprovodem a opatřil pro ni teplé šatstvo.*

Moskva — Kreml
7. 12. 1921

Lenin

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

[8. 12. 1921]

Ať *Gljasserová* zjistí, proč ještě nebylo splněno usnesení předminulého politického byra o *výši platů* (Radkova komise).¹²⁵

* Viz Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokumenty č. 36 a 195. *Red.*

[9. 12. 1921]

Mežlaukovi

Kopii poslat soudruhu Gorbunovovi

Soudruhu Mežlauku, uložím vedoucímu úřadovny Rady práce a obrany, aby zkontroloval, zda se splnilo, co Vám slíbili. Výsledek kontroly Vám sdělí písemně nebo až přijedete na sjezd. Obávám se, abyste nezabředl do nějakého extrému, zejména pokud jde o neúměrně vysoké platy pro některé pracovníky. Sdělte mi, jak dalece jste se v tomto směru a možná i v některých jiných otázkách nechal unést.

Lenin

L. A. FOTIJEVOVÉ

9. 12. [1921]

Lýdie Alexandrovno!

Až si přečtete příložený dopis (abyste mohla zkontrolovat plnění), pošlete to prosím soudruhu Semaškovi.*

Dále je třeba zkontrolovat a urychleně poslat na léčení:

Smilgu — do Německa.

Rudzutaka — do sanatoria.

Zatelefonujte mi prosím, co a jak se Vám podařilo v těchto záležitostech zařídit.

Lenin

* Viz dokument č. 130. *Red.*

N. A. SEMAŠKOVÍ

Soudruhu Semaško!

Doktor Geťje mě žádá, abych zařídil léčení 1. Ivana Ivanoviče Radčenka (ze zahraničního obchodu). Nejlepší by to bylo v sanatoriu někde poblíž Moskvy. Bylo by dobré, kdyby mohl být tam co *Jagoda* (také ze zahraničního obchodu). 2. *Rozovského* (nejlépe v zahraničí, v Německu). Má nemocné srdce a v zimě u něj obvykle nastává zhoršení.

Váš *Lenin*

Něco o Geťjem. Peníze nechce. Teď se ale musí za všechno platit. Léčí se u něj hodně lidí. Nemohl by mu ÚV nebo předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru stanovit měsíční, a to poněkud vyšší, plat? Předneste to mým jménem v ústředním výboru a napište mi o tom pár slov.*

9. 12. [1921] *Lenin*

J. V. STALINOVÍ

Stalinovi

Soudruhu Staline, věnujte prosím čtvrthodinku soudruhu Meranvilovi, který pracuje v dělnicko-rolnické inspekci a je znám (i když ne příliš) jako člen malé rady. Vyloučili ho ze strany, čímž se podle jeho slov dopustili nehorázné

* Viz též tento svazek, dokument č. 204. *Red.*

nespravedlnosti, protože se ani nedotázali svědků, jichž uvedl celou řadu. Meranvil byl u mě v jedné záležitosti ještě dlouho před zahájením čistky a vyprávěl mi, že byl dávno před revolucí v kterémsi zahraničním kroužku. Nemohl jsem se na to upamatovat. Určitě lze najít lidi, kteří jsou schopni tuto skutečnost ověřit. Odpověď mi prosím pošlete prostřednictvím Fotijevové.¹²⁷

Lenin

132

TELEFONOGRAM L. A. FOTIJEVÉ,
N. S. LEPEŠINSKÉ
A M. I. GLJASSEROVÉ

Soudružkám Fotijevové, Lepešinské a Gljasserové

Prosím Vás, abyste dala co nejrychleji přepsat s dvěma nebo třemi kopiemi můj článek o francouzských agrárních tezích^[97, 316],* potom zatelefonovala Safarovovi nebo Rákosimu nebo Radkovi, aby neprodleně, hned zítra, dali přeložit článek do francouzštiny, protože potřebuji mít v úterý večer nebo nejpozději ve středu ráno francouzský překlad. Pokud nemá překladatel francouzský originál tezí, ať mi zavolá a já mu zítra přečtu ve francouzštině všechny citáty z mého článku. Dále prosím poslat jeden exemplář soudruhu Bucharinovi s tím, aby mi zatelefonoval, kdy si o tom můžeme pohovořit.

11. 12. 1921

Lenin

* Jde o Leninův článek K tezím Francouzské komunistické strany o agrární otázce (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 306—313). *Red.*

V. M. MOLOTOVOVI
 PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
 ÚV KSR(b)

[12. 12. 1921]

Soudruhu *Molotovovi* pro členy politického byra,
 dát kolovat

Krestinskij píše, že Gorkij odjel z Rigy úplně bez peněz a s nadějí, že bude dostávat od Stomoňakova autorské honoráře za vydávání svých knih. Krestinskij si myslí, že by Gorkij měl být zařazen mezi soudruhy, kteří se léčí v zahraničí na náklady strany nebo rady lidových komisařů. Ať se politické byro usnese doporučit Krestinskému, aby Gorkého mezi tyto soudruhy zařadil a ověřil si, zda se mu poskytl dostatečně velký obnos, nezbytný na léčbu.¹²⁸

Lenin

V. A. AVANĚSOVOVI,
 D. I. KURSKÉMU A A. D. CJURUPOVI

Velmi spěchá
 Avaněsovovi, Kurskému a Cjurupovi

Podezřívám Osinského a Bogdanova z malé válečné lsti, že dnes, za mé nepřítomnosti, přišli s návrhem, aby bylo zrušeno usnesení Rady práce a obrany o stíhání osob, které zavinily byrokratické průtahy při výrobě Fowlerových pluhů.¹²⁹ Prosím, abyste tomu věnovali pozornost a postavili se proti zrušení tohoto usnesení. Je jasné, že tu

jsou osoby, které průtahy skutečně zavinily, a je zásadně nutné, aby takové případy nezůstávaly jen interní záležitostí byrokratických institucí, nýbrž aby byly souzeny veřejně, a to ani ne tak proto, aby byli viníci přísně potrestáni (k tomu snad postačí důtka), ale aby se takové případy dostaly na veřejnost a vyvrátil se tak všeobecný názor, že se viníkům stejně nic nestane.*

13. 12. 1921

Lenin

135

I. T. SMILGOVI

[14. 12. 1921]

Vedoucímu Hlavní správy paliv soudruhu Smilgovi
Kopie — *Hlavní správa papírenského průmyslu*

Přes můj poštovní telegram z 2. prosince^[135], odeslaný pod č. 1160**, a přes ujišťování zástupce vedoucího Hlavní správy paliv soudruha Trifonova v telegramu č. 15062 z 3. prosince, že pokud jde o kondrovskou papírnu, »byla učiněna veškerá opatření a železnice dopraví včas veškeré náklady pro tuto továrnu«, zastavila podle sdělení *Hlavní správy papírenského průmyslu* kondrovská papírna 8. prosince odpoledne práci pro nedostatek paliva.

Proveďte ihned mimořádná opatření pro zásobení uvedené továrny palivem a zjistěte, kdo nese vinu na tom, že můj příkaz z 2. prosince nebyl splněn a že jsem byl mylně informován.

O splnění pošlete písemné hlášení.

Předseda Rady práce a obrany *V. Uljanov (Lenin)*

* Viz tento svazek, dokument č. 155. *Red.*

** Viz tento svazek, dokument č. 93. *Red.*

[Mezi 14. a 18. 12. 1921]

Soudruhu Osinskij!

Několikrát a velmi pozorně jsem si přečetl Váš dopis. Rozhodně s Vámi nesouhlasím a nemohu to předložit politickému byru. Máte samozřejmě plné právo předložit to na plenárním zasedání.

Nenašel jsem u Vás nic, doslova nic, co by se aspoň trochu podobalo věcným argumentům organizační povahy.

Udělal jste chybu, když jste důrazně požadoval Muralovo odvolání a spatřoval »intriiky« tam, kde po nich nebylo ani stopy. Má-li však kdo vést v takových ztraceně těžkých podmínkách orgán, jako je lidový komisariát zemědělství, nesmí spatřovat v odlišných názorech nebo v odlišném přístupu k věci »intriiky« nebo »odpor«, nýbrž si musí vážit lidí schopných jednat samostatně. Bude nutné vyzkoušet v praxi trojku: Vy + rolník (ještě nevíme, kdo to bude a jaký bude) + Teodorovič. Nesnažit se ji měnit ještě dřív, než vznikla. Váš *rozhodující* vliv bude zajištěn *zákonem* i mnoha dalšími okolnostmi.

Mesjaceva jsem viděl v *Radě práce a obrany* i v *radě lidových komisařů*, ale ne často. Nikdo mu nebrání, aby tam chodil (a hlasoval), když tam nejste ani Vy, ani Teodorovič. To je možné zařídit během několika minut.

Avšak měnit rozhodnutí politického byra nemá smysl. Nejdřív se to musí vyzkoušet, neboť *po organizační stránce* je správné.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

V. M. MOLOTOVOVI
 PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)

Soudruhu *Molotovovi*

Prosím, abyste mi vzhledem k doporučení lékaře prodloužili dovolenou na dva týdny (podle toho, jak bude léčení pokračovat).¹³³

Na plenárním zasedání ÚV se zúčastním alespoň některých bodů jednání.¹³⁴

Na sjezdu sovětů přednesu podle usnesení politického byra stručnou zprávu.¹³⁵

16. 12. 1921

Lenin

J. A. LITKENSOVI

[16. 12. 1921]

Soudruhu *Litkensovi*

Kopie soudruhu *Bogdanovovi* a soudruhu *Ležavovi*

V souvislosti s návrhy soudruhů Vojevodina a Ležavy Vám ukládám, abyste ustavil komisi, která by projednala možnosti organizace státní kinematografie v Rusku.¹³⁶ Komise se bude skládat ze soudruha Bogdanova s právem nahradit ho někým jiným, ze soudruha Ležavy s týmž právem a soudruha Vojevodina a předsedat jí budete Vy.

Předseda Rady práce a obrany *V. Uljanov (Lenin)*

N. P. GORBUNOVVI

Přečtěte si to prosím, věnujte tomu *obzvláštní* pozornost a všemožně se vynasnažte vyhovět (pravděpodobně za pomoci malé rady lidových komisařů).

Vyskytnou-li se nějaké potíže, *upozorněte* mě.¹³⁷

17. 12. [1921] *Lenin*

J. V. STALINOVVI

Soudruhu Staline!

Věnujte pozornost této Krasinově zprávě (přikládám), která se mi zdá věrohodná a krajně důležitá.¹³⁸ Bude nutné ihned po Ordžonikidzeho návratu uspořádat k této skutečnosti poradu s Čičerinem a vypracovat řadu návrhů pro politické byro.

17. 12. 1921

Lenin

I. S. UNŠLICHTOVI

Soudruhu Unšlichte!

Dostal jsem Vaši odpověď ohledně Nazvanova. Sdělte mi prosím, proč se splnění usnesení politického byra tolik zdrželo. Usnesení z 10. října^[119] jste splnil teprve 14. prosince.¹³⁹

17. 12. 1921

Lenin

DOTAZY LIDOVÝM KOMISARIÁTŮM
V SOUVISLOSTI S PŘÍPRAVOU
ZPRÁVY CELORUSKÉHO ÚSTŘEDNÍHO
VÝKONNÉHO VÝBORU A RADY
LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
IX. CELORUSKÉMU SJEZDU SOVĚTŮ¹⁴⁰

[17. 12. 1921]

Jen ty nejstručnější údaje (2—3 čísla) a natolik přesné (nebo s poznámkou, jak dalece jsou hodnověrné), abych je *mohl* použít v projevu na sjezdu sovětů.

prosím o co nejstručnější odpovědi na 1, maximum na 2 stránky

1. *soudruhu Čičerinovi* (pokud nemůže, tak Litvinovi)
a *soudruhu Radkovi*

Bude stačit, když se v charakteristice mezinárodního postavení RSFSR řekne, že z Polska a Rumunska nám hrozí jenom jejich militantní strana, a ne všechny vládnoucí třídy v těchto zemích?

— že aliance čtyř velmocí (Anglie, Spojených států, Francie a Japonska) uzavřená na washingtonské konferenci je za prvé stejně jako všechny imperialistické aliance velmi vratká a za druhé, že je namířena proti všem ostatním národům?

Mělo by se k tomu ještě něco dodat?

Mohl bych se zmínit o plánu přizvat Rusko a Německo na druhou konferenci v dubnu 1922¹⁴¹? Na jaký pramen

se odvolat? Jak dalece to můžeme považovat za hodnověrné nebo pravděpodobné?

2. *soudruhu Čičerinovi* (Litvinovovi)

Dá se charakterizovat náš pokrok v roce 1921 zvýšením počtu obchodních smluv s evropskými státy? Jestliže ano, vyjmenujte mi je všechny (v roce 1920 jenom s Anglií, v roce 1921 s těmi a těmi státy).

Jestliže ne, bylo by možné charakterizovat pokrok v tomto směru ještě jinými údaji než výší obchodního obratu (na to se zeptám lidového komisariátu zahraničního obchodu)?

3. *soudruhu Ležavovi*

Dal by se charakterizovat náš pokrok v rozvoji obchodu se zahraničím v roce 1921 dvěma nebo třemi číselnými údaji, třeba jen povšechnými a přibližnými? Například nákup a objednávky dosahovaly v roce 1920 *zhruba* tolik a tolik, v roce 1921 za tolik a tolik měsíců *zhruba* tolik a tolik, a celkem to *pravděpodobně* dosáhne až takové a takové částky?

Šlo by v tomto směru uvést zvlášť Německo?

Šly by uvést 2—3 úhrnné údaje o objemu našeho vývozu do zahraničí v roce 1921 ve srovnání s rokem 1920?

4. *soudruhu Fominovi*

Mohl byste mi sdělit přesně anebo alespoň přibližně, kolik nových lokomotiv (a vagónů? a cisteren?) bylo dovezeno v roce 1921 ze zahraničí? Kolik je to v porovnání s rokem 1920? Kolik bylo dovezeno jiných dopravních prostředků a zařízení?

Totéž: v roce 1921 bylo objednáno za tolik a tolik.

Mohl bych ve zprávě sjezdu sovětů uvést velmi stručné fakty o stavu dopravy v roce 1921 v porovnání s rokem 1920, jen ty nejpodstatnější (tak na jednu stránku)?

5. *soudruhu Trockému*

Mohl byste své teze a svůj referát rozšířit o hospodářskou činnost armády? Pohovořit o plynulé návaznosti na rady pracovních armád¹⁴²? Nebo vůbec v souladu s úkolem, který byl formulován v usnesení buď některého plenárního zasedání ÚV z roku 1921, nebo některého zasedání politického byra z podzimu letošního roku?¹⁴³

6. *soudruhu Chinčukovi*

Mohl byste doplnit číselné údaje o vývoji obratu Ústředního svazu spotřebních družstev, které jste mi dal (1 milión; 3 a 6 miliónů ve zlatě za srpen, září a říjen 1921)*, za prvé přibližnými údaji za listopad, za druhé údajem, kolik obilí bylo vykoupeno, za třetí, kolik guberniálních svazů z jejich celkového počtu podalo zprávu o činnosti, a za čtvrté, které nejstručnější souhrnné údaje bych ještě mohl uvést ve své zprávě sjezdu sovětů?

7. *soudruhu Osinskému*

Mohl byste mi poskytnout pro mou zprávu sjezdu sovětů 2—3 souhrnné údaje za prvé o tom, jak jsme splnili úkol zásobit rolníky osivem pro podzim letošního roku, a za druhé o nějakých jiných hmatatelných výsledcích a úspěších, které se projeví již v roce 1921?

8. *soudruhu Smilgovi (nebo Trifonovovi)*

Mohl byste mi poslat pro mou zprávu sjezdu sovětů velice stručné údaje o palivu:

o Donbasu mám informaci od Pjatakova. Mohl byste mi poslat výsledky za léta 1920 a 1921?

totéž o ropě?

totéž o rašelině?

totéž o dřevu za léta 1920 a 1921?

* Viz též tento svazek, dokument č. 97. *Red.*

9. soudruhu Bogdanovovi

Pošlete mi prosím pro mou zprávu sjezdu sovětů co nejstručnější (nanejvýš na půl až jednu stránku ke každému bodu) údaje

o hutnictví za rok 1921 ve srovnání s rokem 1920?
o Jugostalu*?

o významu a perspektivách podniku Rutgerse a jeho skupiny?

o pomoci Uralu (Hammerovy koncese)

o textilním průmyslu?

o některých výsledcích práce Hlavní správy zemědělských hospodářství při průmyslových podnicích?¹⁴⁴

(úkol: co nejstručnější a nejvýstižnější údaje, které bych mohl uvést ve zprávě, abych názorně ukázal jak celou obtížnost situace, tak i malé náznaky zlepšení).

10. soudruhu Gorbunovovi

O elektrifikaci

konec Leviho článku¹⁴⁵

zvyšování počtu a kapacity elektráren

za léta 1918, 1919, 1920 a 1921.

Význam Kaširky a Utkinské zátoky a jejich připravované uvedení do provozu na jaře roku 1922, totéž o stavbě Volchovské elektrárny.¹⁴⁶

11. soudruhům Lunačarskému, Pokrovskému a Litkensovi

Pošlete mi prosím pro moji zprávu sjezdu sovětů stručné údaje, které by názorně ukazovaly vzrůstající touhu po vzdělávání, po učení a pokrok v této věci (2—3 údaje, ne víc, o počtu studujících, o počtu knihoven apod.; jen ty nejvýstižnější).

* Společná správa petrovských, makejevských a juzovských závodů a rudných dolů. *Čes. red.*

12. *Radčenkovi: o Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny: co se objednalo v Německu? Vyhlídky na rok 1922?*

145

N. P. BRJUCHANOVVI

[17. 12. 1921]

Lidový komisariát zásobování, soudruhu *Brjuchanovovi*

Odpovězte mi co nejstručněji, nanejvýš na jednu dvě stránky, na několik otázek, abych mohl přesněji vyložit příslušné pasáže své zprávy sjezdu sovětů a uvést některé nejvýstižnější údaje.

Které souhrnné údaje byste považoval za vhodné uvést ve zprávě sjezdu sovětů? O výsledcích naturální daně? O zatajování orné půdy? Nebo o nejnaléhavějších a nejbližších úkolech v této oblasti?

Bylo by dobře pokud možno stručně a názorně ukázat, jaké ulehčení přinesla rolníkům naturální daň ve srovnání s povinností odvádět všechny přebytky potravin.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

146

L. B. KAMENĚVOVI

Soudruhu *Kameněve!*

Posílám Vám tento dopis jako doplněk k naší poslední rozmluvě. Považuji za naprosto nutné, aby se co nejvíc členů ÚV seznámilo na příštím sjezdu osobně s Jakovenkem.¹⁴⁷ Dejte prosím tento dopis kolovat nejdřív všem

členům organizačního byra a potom s ním seznámete i ostatní členy ÚV. Požádejte Molotova, aby mi po přečtení tohoto dopisu zavolal.

17. 12. 1921

Lenin

147

J. V. STALINOVÍ

Soudruhu Stalinovi

Pokud provádíte revizi v oddělení živočišné výroby a v Hlavní správě pro chov koní, sdělte mi, je-li to možné, velice stručně její celkové výsledky a zejména výsledky za období, kdy ho řídil Teodorovič. Pošlete to jako tajné na Fotijevovou.

19. 12. 1921 *Lenin*

148

I. A. TEODOROVIČOVI

Soudruhu Teodoroviči!

Protože neshody v lidovém komisariátu zemědělství byly předloženy k projednání plenárnímu zasedání ÚV, které je bude v nejbližších dnech řešit, žádám Vás, abyste mi poslal dnes do 8 hodin večer na Fotijevovou jako tajné všechny materiály, které jsou k dispozici, zejména ty, které se týkají oddělení pro živočišnou výrobu a Hlavní správy pro chov koní, obviňovaných »z dezorganizace«, a také nedostatků v řízení v celém lidovém komisariátu zemědělství vůbec. Dnes bych měl rád do stanovené lhů-

ty zcela stručnou zprávu, poněkud podrobnější pak do středy* do 12 hodin, rovněž na Fotijeovou.¹⁴⁸

19. 12. 1921, 16 hod.

Lenin

149

P. A. ZALUCKÉMU A A. A. SOLCOVI

Soudruhům Zaluckému a Solcovi

Dověděl jsem se, že ze strany byla vyloučena Naděžda Sergejevna Allilujevová. Osobně jsem sledoval její práci sekretářky v úřadovně rady lidových komisařů, tj. z bezprostřední blízkosti. Považuji ovšem za nutné říci, že celou rodinu Allilujevových, tj. otce, matku a dvě dcery, znám ještě z období před Říjnovou revolucí. Také v červencových dnech, kdy jsme se spolu se Zinovjevem museli skrývat a hrozilo nám velké nebezpečí, ukrývala mě právě tato rodina. Všichni čtyři měli plnou důvěru tehdejších straně oddaných bolševiků a nás oba nejen skrývali, ale poskytovali nám také řadu konspirativních služeb, bez nichž by se nám nebylo podařilo uniknout Kerenského špiclům. Je docela možné, že komise vzhledem k mládí Naděždy Sergejevny Allilujevové o tom nic neví. Nevím také, jestli komise měla při projednávání případu Naděždy Sergejevny Allilujevové možnost ověřit informace o jejím otci, který v nejrůznějších funkcích pomáhal straně dávno před revolucí, a jak jsem slyšel, poskytoval za carismu cenné služby bolševikům v ilegalitě.

Považuji za svou povinnost informovat o těchto okolnostech Ústřední komisi pro čistku ve straně.¹⁴⁹

20. prosince 1921 ve 20 hod.

Lenin

* 21. prosince 1921. *Red.*

P. A. ZALUCKÉMU A A. A. SOLCOVI

Soudruhu *Zaluckému* a soudruhu *Solcovi*

Obrátila se na mne soudružka Kasparovová-Popovová (adresa: 3. dům sovětů, byt 63, tel. 58-97). Píše, že je úplně zoufalá, protože byla vyloučena ze strany, a prosí mě, abych se u Ústřední komise pro čistku ve straně přimluvil za důkladné přešetření jejího případu. Odvolává se na svého bratra Slavu Kasparova a na svého muže Popova, který odjel na příkaz soudruha Sverdlova na Dálný východ a tam zahynul. Píše, že se společně se svým bratrem začala zajímat o stranu už od čtrnácti let, chodila do začátečnických kroužků; v sedmnácti letech se stala členkou strany a plnila ryze technické úkoly.

Já tuto Kasparovovou osobně neznám nebo se na ni nemohu upamatovat, ale jejího bratra jsem znal velmi dobře v zahraničí, kde žil po první revoluci roku 1905 v emigraci, byl členem bolševické organizace a všichni bolševici, se kterými jsem se stýkal a kteří sledovali jeho práci, si ho po zásluze vážili. Tento Kasparov zemřel ve Švýcarsku před revolucí roku 1917 (jeho zdraví bylo podlomeno těžkými podmínkami života v emigraci).

Vynasnažím se zjistit, kdo by mohl znát Kasparovovu sestru blíže.

Prosím Ústřední komisi pro čistku ve straně, aby případ vyloučení soudružky Kasparovové ze strany znovu přešetřila.¹⁵⁰

20. prosince 1921 ve 20 hod.

Lenin

REDAKCI LISTU IZVĚSTIJA VCIK

[21. 12. 1921]

Redakci listu Izvěstija
redaktorovi soudruhu Stěklovovi
a A. Běljakovovi

List Izvěstija přinesl 20. prosince článek A. Běljakova Nové cesty k oživení železniční dopravy.¹⁵¹ Moc bych prosil autora článku, aby mi poskytl pokud možno přesnější informace s uvedením příslušných publikací:

1. Z jakého pramene převzal zprávu, že v zahraničí bylo se skvělými výsledky vyzkoušeno použití obyčejného, jen nepatrně upraveného nákladního auta místo parní lokomotivy.

2. Totéž pokud jde o zprávu, že v Americe používali taková auta na vlečkách.

3. O tom, že se za války s úspěchem používala taková auta v americké armádě (o takovém úspěšném využívání aut musí přece existovat zprávy v americkém, francouzském i anglickém tisku).

4. O tom, že byl v Londýně vyzkoušen nápad ruského inženýra Kuzněcova a zkoušky ukázaly, že nákladní auto o 30 HP* klidně utáhlo vlak s 9—10 vagóny rychlostí až 20 verst**, za hodinu.¹⁵²

Lenin

* 1 HP = 745,7 W. Čes. red.

** Versta — 1,06 km. Čes. red.

V. M. MOLOTOVOVI

Soudruhu *Molotove!*

Myslím, že by se to mělo bez průtahů přijmout a pro jistotu o tom poslat telegram jak Krasinovi, tak do Berlína a Kristianie, ale ne šifrovaně, nýbrž jako otevřený text.

Platební a kontrolní podmínky mi z telegramu, který mi byl přečten, nejsou vůbec jasné. Je-li to termínováno do dvacátého šestého, snad by se to ještě dalo ověřit a vyjasnit, ale přece jenom v žádném případě nesmíme takovou příležitost propást. Zvláště důležité by bylo zajistit si možnost použít toto obilí nejen na pomoc hladovějícím, ale i k setí jařin.¹⁵³

Snažně prosím Molotova a Kameněva, aby mi ještě dnes večer zavolali.

21. 12. 1921

*Lenin*TELEFONOGRAM V. M. MOLOTOVOVI
A VŠEM ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b)Soudruhu *Molotovovi* a všem členům politického byra

1. Zařídte prosím, aby se všichni členové politického byra urychleně seznámili s Teodorovičovým vyjádřením o sibiřském rolníku Jakovenkovi, které jsem Vám poslal.^{[109]*}

2. Totéž, pokud jde o dnešní Ejdukovo stanovisko k návrhu americké vlády poskytnout nám za 20 miliónů

* Viz tento svazek, dokument č. 146. *Red.*

dolarů obilí, jestliže u nich nakoupíme za dalších 10 miliónů dolarů.¹⁵⁴

22. prosince 1921

Lenin

1 5 4

G. J. SOKOLNIKOVVI¹⁵⁵

Soudruhu Sokolnikove!

Tohle Vám posílám **jako tajné**.¹⁵⁶

Myslím, že Safarov má (*alespoň částečně*) pravdu.

Bud'te tak laskav a *objektivně* to vyšetřete, aby nám ta hanice, hádky a pomstyctivost nepokazily práci v Turkestánu.

Napište mi pár slov.¹⁵⁷

22. 12. [1921] S pozdravem *Lenin*

1 5 5

P. A. BOGDANOVVI

23. 12. 1921

Soudruhu Bogdanove!

Všechny Vaše úvahy o záležitosti kolem Fowlerových pluhů pokládám rozhodně a zásadně za nesprávné. Je pravda, že Vaše nesprávné názory nejsou tak nestydaté (promiňte mi to silné slovo) jako názory Osinského, který se stal přímo obhájcem toho nejhoršího byrokratismu, přesto však ani Vaše úvahy *nejsou v pořádku*.

Soudu a zveřejňování se bát nemusíme (máme přece proletářský soud), byrokratické průtahy musíme veřejně odsoudit: jedině tak tuto nemoc doopravdy vyléčíme.

Váš argument: výjimečně dobří, oddaní a cenní pracovníci.

Připusťme, že je to pravda, že »nedržíte palce svému resortu«.

Co z toho vyplývá?

Jen to, že soud, bude-li *v tom* s Vámi souhlasit (a Vy, protože jste o tom pevně přesvědčen, uvedete pravděpodobně řadu naprosto věrohodných svědků, aby to dokázali), vynese tento rozsudek:

Jsou vinni tím, že neodstranili byrokratické průtahy a projevíli organizační neschopnost, je však třeba vzít v úvahu jejich výjimečnou oddanost sovětské moci, která je plně prokázána řadou svědků, jejich mimořádnou svědomitost a píli, která byla také plně prokázána, a přihlédnout k všeobecným nedostatkům aparátu Nejvyšší národohospodářské rady, které částečně souvisejí se změnami v předsednictvu atd. . . . a proto se upouští od jakéhokoli potrestání v přesvědčení, že si z toho vezmou ponaučení jak obžalovaní, tak i celé předsednictvo Nejvyšší národohospodářské rady.

Vynese-li soud *přibližně* takovýto rozsudek, můžete popřít, že to bude jen užitečné? Že *společenský* dopad takového rozsudku bude tisíckrát větší než nějaká hloupě tajnůstkářská snaha ústředního výboru tento ostudný případ ostudných byrokratických průtahů ututlat a nezveřejňovat?

V zásadě nemáte vůbec pravdu. My neumíme veřejně soudit lidi za ostudné byrokratické průtahy: za to by bylo třeba nás všechny, a lidový komisariát spravedlnosti zvláště, pověsit na lucerny. Já stále ještě doufám, že nás za to někdy *po zásluze* opravdu pověsí.

Myslíte-li si, že se v RSFSR nenajde *žeden* rozumný veřejný žalobce a tři rozumní soudci, opravdu rozumní (žádní zbrklouni, žádní křiklouni a milovníci frází), pak Vás ještě navíc obviňuji z pesimistického postoje vůči so-

větské moci. Kopii tohoto dopisu (spolu s Vaším dopisem) posílám soudruhu Kurskému se zvláštní žádostí, aby si to přečetl a dal to důkladně prostudovat právníkům a aby speciálně on sám, Kurskij, pokládal za svou povinnost vyhledat pro *tento* proces skutečně *rozumného* žalobce a *rozumné* soudce. A Kurskij aby osobně odpovídal (1) za co nejrychlejší provedení soudu a (2) za to, že mi bude předložen *stenografický* zápis tohoto procesu (abych mohl posoudit, zda se náš *nanicovatý* lidový komisiát spravedlnosti začíná konečně *učit* organizovat a vést veřejné procesy proti byrokratickým průtahům). Je už načase začít se tomu učít.

Nechápu, proč by rozumný žalobce nemohl přede *všemi* na padrť rozbít, zesměšnit a zostudit Bogdanovovu a Osinského obhajobu byrokratických průtahů a současně vypracovat rozumnou, správnou a přiměřenou obžalobu?

Proč by nebyl možný *přibližně* takovýto rozsudek:

Ačkoli přikládáme mimořádný význam veřejnému soudu proti byrokratickým průtahům, vynášíme tentokrát ten nejmírnější rozsudek, neboť bereme v úvahu výjimečně vzácnou svědomitost obžalovaných. Zároveň však upozorňujeme, že napříště budeme trestat za byrokratické průtahy i ty *nejhodnější, leč neschopné* blbce (soud se jistě vyjádří zdvořileji), protože RSFSR nepotřebuje, aby byli lidé hodní, ale aby byli *schopni* řídit.

A proto, jestliže tentokrát u Lomova a Sťunkela upouštíme od potrestání pro jejich »dobrotu«, pak Unksova (jmenuje se tak?), jehož povinností bylo podávat *Radě práce a obrany* zprávy a který svůj úkol nesplnil, odsuzujeme na jeden týden do vězení;

— a Iljina (ředitele bývalé Iljinovy továrny?) i *celý závodní výbor* této továrny, i *všechny* členy vedení odborového svazu (příslušného), i *všechny* členy komunistické buňky toho a toho závodu nebo těch

a těch závodů *obviňujeme* z byrokratických průtahů, z neschopnosti, z napomáhání byrokratismu a udělujeme jim *přísnou důtku* a *veřejné* pokárání s výstrahou, že tak mírně trestáme jen napoprvé, ale příště že za to všechnu odborářskou a komunistickou sebranku (soud se jistě vyjádří šetrněji) posadíme bez milosti za mříže.¹⁵⁸

S komunistickým pozdravem *V. Uljanov (Lenin)*

156

PŘEDSEDOVI MALÉ RADY
LIDOVÝCH KOMISAŘŮ

Vzhledem k tomu, že jde o velmi závažnou věc, prosím, aby bylo této žádosti vyhověno.¹⁵⁹

23. 12. [1921] *V. Uljanov (Lenin)*

157

V. A. SMOLJANINOVU

[24. 12. 1921]

Soudruhu Smoljaninove!

Poslal jsem *tři* dotazy (lidovému komisariátu dopravy, vědeckotechnickému odboru Nejvyšší národohospodářské rady a Státní plánovací komisi).¹⁶⁰

Žádám Vás, abyste to určitě zkontroloval, sledoval, zabránil průtahům a *informoval mě* telefonicky, jak to vypadá.

Lenin

G. J. SOKOLNIKOVŮVI

[24. 12. 1921]

Soudruhu Sokolnikovovi
Kopie soudruhu Kameněvovi

Právě jsem si přečetl Vaši brožuru Státní kapitalismus a nová finanční politika^[243]. Považuji za nepochybně užitečné co nejrychleji ji uveřejnit. V 5. řádku shora na s. 23 doporučuji nahradit slovo »rvačka« slovem »krvavá bitva«. Pokud se k některým bodům Vaší brožury rozvine polemika, bude to jen k užtku.

Připravte prosím na pondělí nebo úterý* návrh velice stručné směrnice ÚV, jak maximálně urychlit zavedení daní. Návrh pošlete radě lidových komisařů na soudruha Smoljaninova nebo na Fotijevovou.¹⁶¹

Lenin

L. B. KAMENĚVOVI

[24. 12. 1921]

Považuji Sokolnikovovu brožuru Státní kapitalismus a nová finanční politika za velmi zdařilou. Myslím, že byste měl vyvinout veškeré úsilí, aby naše Nejvyšší ekonomická komise a všechny její subkomise byly co nejrychleji zrušeny.¹⁶² Velmi se obávám, že zdržujeme práci planým řečněním, místo abychom veškerou svou pozornost věnovali okamžitým praktickým krokům a kontrole jejich výsledků.

*Lenin** 26. nebo 27. prosince 1921. *Red.*

V. M. MOLOTOVOVI, A. S. JENUKIDZEMU,
M. I. KALININOVÍ

[24. 12. 1921]

Molotovovi, Jenukidzemu, Kalininovi

Pokud jde o rozdávání literatury (zpráv o činnosti, referátů Státní plánovací komise apod.) na sjezdu sovětů, navrhuji schválit (v politickém byru i v předsednictvu Celoruského ústředního výkonného výboru) toto opatření:

dávat *od všeho po 3 exemplářích* na újezd, přičemž všichni delegáti daného újezdu potvrdí *svým podpisem*, že se zavazují (pod *trestněprávní* odpovědností)

odevzdat do 4—6 týdnů *všechny 3* exempláře do místní knihovny.

(V některých případech lze dávat 2, jindy 4 exempláře na újezd.)¹⁶³

Lenin

G. I. SAFAROVVI¹⁶⁴

[24. 12. 1921]

Soudruhu Safarove!

Nebuďte nervózní, to se nedělá a je to hanba, nejste přece čtrnáctiletá slečinka.

Předal jsem Vaše dopisy Sokolnikovovi a navrhu ústřednímu výboru, aby ho poslal do Turkestánu celou věc vyšetřit.

V rozhovoru se Sokolnikovem jsem zjistil (*entre*

nous!*) , že i on považuje tažení zahájené proti Vám za ne-
smysl.

Jen žádnou nervozitu.

Pokračujte v práci a zůstaňte na místě. Vynasnažte se
připravovat věcně a klidně materiály proti těm, kdo se
pustili do tak nechutné akce.

Váš *Lenin*

162

V. M. MOLOTOVOVI
PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)

[24. 12. 1921]

Soudruhu Molotovovi

Trvám kategoricky na tom, aby politické byro okamžitě
telefonicky rozhodlo poslat *neprodleně* (ihned po plenár-
ním zasedání o odborech) Rudzutaka do *Německa*: má ho-
rečku a chrlení krve. Tuberkulóza zřejmě postupuje.

U nás ho nevyhlídí, a hlavně mu nejsou s to zavést přís-
ný režim.¹⁶⁵

Lenin

163

J. M. JAROSLAVSKÉMU

[24. 12. 1921]

Soudruhu Jaroslavskij!

Napište prosím Vás *posudek* na rolníka *Jakovenka* (my-
slím, že je předsedou újezdního výkonného výboru

* mezi námi! *Red.*

v Kansku, Jenisejská gubernie) a požádejte o totéž i všechny odpovědné a vlivné sibiřské soudruhy, kteří jsou tady. Posudky by měly být trochu podrobnější. V ÚV se totiž bude jednat o jmenování Jakovenka *lidovým komisařem zemědělství*.*

Věk? — Asi 40 let.**

Zkušenosti? — Bezprostřední znalost práce sovětských orgánů.

Autorita mezi rolníky? — Velká.

Znalost hospodářství? — Střední rolník, příliš velké hospodářství neprovozoval.

Rozhodnost? — Je to energický, pevný člověk.

Intelligence? — Rozumný, bystrý.

Oddanost sovětské moci? — Oddanost prokázal v době, kdy byl partyzánem, i později.

Moc Vás prosím, abyste to zařídil *rychle* a jak náleží.

Lenin

* Viz tento svazek, dokument č. 146. *Red.*

** Petitem jsou vytištěny odpovědi, které vepsal J. M. Jaroslavskij do strojopisné kopie tohoto dopisu. *Red.*

V. M. MOLOTOVOVI
 PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)

[25. 12. 1921]

Soudruhu Molotove!

Dejte prosím všem členům politického byra hlasovat o usnesení povolat Jakovenka neprodleně do Moskvy a uložit Čuckajejovi nebo jiným sibiřským delegátům, aby k témuž telegramu připojili příkaz, kdo ho bude dočasně zastupovat v jeho dosavadní funkci. Účelem pozvání je poznat ho a eventuálně jmenovat lidovým komisařem. Podkladem k tomuto usnesení je Teodorovičův posudek, který už byl členům politického byra rozeslán, a tři posudky delegátů ze Sibiře, které přikládám.¹⁶⁶

Lenin

V. M. MOLOTOVOVI

Spěšně soudruhu Molotovovi

Soudruhu Molotove! Prohlédl jsem si to a udělal *drobné* opravy (červeným inkoustem). Plně souhlasím. Jen je ještě zapotřebí dotázat se **všech** resortů, jichž se to týká, na podrobnosti formulace.¹⁶⁷

25. 12. [1921] *Lenin*

V. M. MOLOTOVOVI
PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)

[25. 12. 1921]

Soudruhu Molotove!

Prosím, abyste na základě prohlášení soudruha Ležavy (o Sosnovského článku v Pravdě) rozhodli, že musí on sám nebo prostřednictvím někoho jiného vystoupit v tisku s prohlášením proti Sosnovskému. Schválit usnesení proti Sosnovskému na zasedání politického byra považují za předčasné, dokud obě strany nepolemizují nebo dokud Ležava nepředloží přesnější zprávu.¹⁶⁸ Mimochodem, Sosnovského článek jsem nečetl.

Lenin

L. D. TROCKÉMU

[26. 12. 1921]

Soudruhu Trockij!

Váš dopis s doplňkem k mému návrhu rezoluce jsem ještě nečetl, s jeho obsahem mě seznámila sekretářka. S hlavní myšlenkou plně souhlasím. Jenom si myslím, že by pod pojem odborník měli být rozhodně zahrnuti nejen inženýři a agronomové, ale i komerční odborníci. Je-li to možné, nařídte, aby mi poslali kopii Vašeho vyjádření pro ústřední výbor, neboť budu dnes v Moskvě.¹⁶⁹

Lenin

TELEFONOGRAM A. M. LEŽAVOVI

[26. 12. 1921]

Lidový komisariát zahraničního obchodu —
soudruhu *Ležavovi*

Sdělení soudruha Jemeljanova, na kterého se můžete a měl byste se plně spolehnout, o krádežích při vykládání v Revelu vzbuzuje neobyčejně velké obavy a staví nás před nesmírně závažný problém.*

Upozorňuji na to lidový komisariát zahraničního obchodu a žádám, aby podnikl co nejráznější opatření, zajistil za pomoci spolehlivých lidí kontrolu jejich plnění a sdělil mně, jak kontrola dopadla a jaká opatření byla udělána. Odpověď pošlete soudruhu Smoljaninovi.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

169

V. M. MOLOTOVOVI, A. M. LEŽAVOVI,
N. A. SEMAŠKOVI, P. A. BOGDANOVVI
A G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

*Molotovovi, Ležavovi, Semaškovvi,
Bogdanovovi a Kržižanovskému*

Soudruh Radčenko potřebuje nutně dovolenou, neboť si už mnohokrát stěžoval, že je úplně vyčerpán. Prosím, aby mu byla dovolená umožněna a aby mu bylo poskytnuto buď sanatorium, nebo možnost pobytu na venkově, podle rozhodnutí lékaře. Dále Radčenko žádá, aby byl uvol-

* Viz též tento svazek, dokument č. 201. *Red.*

něn z lidového komisariátu zahraničního obchodu a zůstala mu jen funkce ve správě pro těžbu rašeliny nebo se mu přidala práce v Hlavním výboru pro cukrovarnictví, protože, jak se vyjádřil, nehodí se pro obchod, ale pro výrobní činnost. Prosím, aby se k tomuto poslednímu bodu vyjádřili soudruzi Ležava, Bogdanov a Kržižanovskij, protože problematikou Hlavního výboru pro cukrovarnictví se zabývá Státní plánovací komise.¹⁷⁰

26. 12. 1921

Lenin

170

G. K. ORDŽONIKIDZEMU

Soudruhovi Ordžonikidzemu

Jak mi bylo dnes oznámeno, sejde se plenární zasedání ve středu.¹⁷¹ Tam budu přítomen. Považuji však za bezpodmínečně nutné, abychom se spolu sešli nezávisle na plenárním zasedání. Sdělte mi prosím, zda by se Vám to hodilo zítra, tj. před plenárním zasedáním, nebo pozítří, a rovněž budete-li dnes večer v 6 hodin na telefonu.

26. 12. 1921

Lenin

171

VÝMĚNA PÍSEMNÝCH VZKAZŮ
S J. A. PREOBRAŽENSKÝM¹⁷²

[26. 12. 1921]

Jestli je to pravda, tak to není špatné.¹⁷³

Nešly by zařídit dvě věci:

1. každý týden (pro začátek každý měsíc) spočítat v celé RSFSR

a) kolik zboží má stát
(výměnný fond)

b) kolik má papírových peněz

2. na zkoušku vydat (prostřednictvím družstevních institucí?) v 1—2 újezdech *výměnné bony*, plně kryté zbožím?

Evidence zboží není v kompetenci lidového komisariátu financí. K evidenci celé materiálové bilance je nutné něco přičlenit nebo ji přeorganizovat. Přece jsme k tomu zmocnili Syromolotova.

Bony je možné vydat, až bude zboží, to se myslím podaří, ale zpočátku z nich bude mít naše kapsa jen malý užitek.

{ Mým cílem není »užitek pro kapsu«,
nýbrž *pokus*, experiment. }

172

A. I. GUSEVOVI¹⁷⁴

[26. 12. 1921]

Soudruhu Gusevovi

Kalinin mi sdělil, co na to odpověděl Osinskij: mnohem užitečnější je zvýšit počet nestraníků v *ústředním výkonném výboru* pro *konkrétní* práci, a všichni toto Osinského prohlášení schválili.

Lenin

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

Soudruhu Kržižanovskému, kopie soudruhu
Smoljaninovi

Posílám Vám pro informaci vyjádření G. B. Krasina. Toto vyjádření mě utvrzuje v tom, co jsem Vám vlastně napsal včera.¹⁷⁵ Obávám se, že svolání porady bylo od Vás strategicky chybné. Správnější by bylo vyžádat si od 2—3, ne více, solidních odborníků z každé ze tří institucí (Státní plánovací komise, lidového komisariátu dopravy a vědeckotechnického odboru NNHR) písemný posudek. Domnívám se, že musíme především »usvědčit« vědce, kteří si nechali ujít zahraniční zkušenosti, z pasivity a zkostnatělosti. Myslím, že byste ani Krasinovo vyjádření, ani tento můj dopis neměl dávat nikomu číst. Pokud Vaše porada nedospěje k naprosto negativnímu závěru, bude třeba uvažovat o tom, komu by se měla svěřit okamžitá praktická realizace. Zatelefonujte mi to prosím.¹⁷⁶

27. 12. 1921

Lenin

G. V. ČIČERINOVÍ

Čičerinovi nebo *Litvinovovi*

Napište mi prosím pár slov k tomuto telegramu od Karachana: 1. kdo jsou Maxa a Panafieu, 2. jak dalece považujete za solidní jejich prohlášení, že tlumočí skutečné názory francouzské vlády, 3. je-li zapotřebí, aby byly ještě vedeny doplňující rozhovory mezi Krestinským a francouzským vyslancem v Berlíně, 4. čeho se týká 116. článek versailleské smlouvy.¹⁷⁷

27. 12. 1921

Lenin

L. A. FOTIJEVŮVÉ

[28. 12. 1921]

Připomeňte mi to zítra. Musím se sejít se Stalinem a *předtím* mě spojte telefonicky s *Obuchem* (doktorem) k jednání o Stalinovi.

VZKAZ SEKRETÁŘCE

[28. 12. 1921]

Sekretářce, která má službu

Potřebuji všechny návrhy rezolucí sjezdu sovětů^[24]; zavolejte Kameněvovi, Molotovovi a Zinovjevovi a vynasnažte se dostat *všechny* návrhy dnes *večer do 10 hodin*.¹⁷⁸

BÉLOVÍ KUNOVI

[29. 12. 1921]

Soudruhu Bélo Kune!

Dostal jsem Váš dopis, ve kterém mě, jak mi vyřizuje moje sekretářka, žádáte, abych napsal urychleně článek o Serratim. Lituji, že jsem se pro nemoc k jeho napsání dosud nedostal, přestože jsem k němu získal bohužel až příliš mnoho materiálu.

Napsat jej do stanoveného termínu pravděpodobně nestihnu.¹⁷⁹

Nechte u Fotijevové pár řádek o tom, jak pokračuje práce, co píšete a jak je postaráno o čtyři sta maďarských komunistů, kteří sem přijeli.

Lenin

178

TELEFONOGRAM J. E. RUDZUTAKOVI,
A. A. ANDREJEVOVI
A V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY
POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)

Rudzutakovi, Andrejevovi,
Molotovovi (pro členy politického byra)

Začal jsem psát návrh tezí o odborech^[142] podle Rudzutakova a Andrejevova původního konspektu. Sestavil jsem podrobnou osnovu dvanácti tezí, ale napsal jsem z nich doposud pouze čtyři, protože mi jde práce strašně pomalu. Prosím odložit projednávání této otázky v politickém byru o několik dní, protože si myslím, že není potřeba zvlášť spěchat a je žádoucí projednat tuto otázku zevrubněji. Jakmile dokončím během 3—4 dnů, a snad i dříve, první návrh, pošlu ho členům komise, a pak se domluvíme, je-li třeba se sejít.¹⁸⁰

30. 12. 1921

Lenin

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

[V prosinci 1921]

G. M.! Přečetl jsem to a jsem *velmi, velmi* spokojen. *Co nejrychleji* to připravte a nadiktujte.

Podle mého názoru je to třeba jen doplnit pasáží o nové ekonomické politice. Myslím, že nejlepší by bylo vsunout to (a přitom z různých stran *osvětlit* místo, význam a *celkovou úlohu* nové ekonomické politiky) do jednotlivých kapitol. Téměř do každé kapitoly by se mohly (a podle mého názoru měly) přidat jedna až dvě stráněčky o tom, že nová ekonomická politika *nemění* jednotný státní hospodářský plán a *nepřekračuje* jeho rámec, nýbrž mění *způsob* jeho provádění.¹⁸¹

Váš názor?

S pozdravem *Lenin*VEDOUCÍM PRACOVNÍKŮM
ÚSTŘEDNÍCH STÁTNÍCH ORGÁNŮ

[V prosinci 1921]

Vážený soudruhu!

Je nutné jednou provždy skoncovat s takovým zlořádem, jako jsou byrokratické průtahy a zbytečné papírování ve vašem úřadě. Důležité a naléhavé přípisy, které vám posílá přijímací kancelář rady lidových komisařů s tím, abyste vyřídili četné stížnosti a žádosti přicházející na adresu rady lidových komisařů a jejího předsedy, zůstávají vesměs bez odpovědi a nevyřízeny.

Zjednejte okamžitě nápravu. Mechanismus státní správy musí pracovat přesně, spolehlivě a rychle. Jejím lajdáctvím netrpí jen zájmy jednotlivců, ale i celé řízení se tak stává chimérickým a iluzorním.

Protože skutečnou mírou produktivity práce každého konkrétního úřadu je především to, jak věcně a rychle vyřizuje všechny záležitosti, které mu byly postoupeny, požadují, abyste nám napříště posílali co nejrychleji vyčerpávající odpovědi, jak jste přípisy a žádosti vyřídili. Odbyvat svou povinnost nic neříkajícími formálními odpověďmi a postupováním případů jiným orgánům znamená plodit zase jen byrokratické průtahy a zbytečně plýtvat papírem.

Upozorňuji, že bude-li se takové jednání opakovat, má přijímací kancelář rady lidových komisařů právo volat viníky k odpovědnosti bez ohledu na jejich »zařazení«.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

181

P. A. ZALUCKÉMU

[V prosinci 1921]

Soudruhu Zaluckij!

Postupuji Vám tento dopis. Jestliže Vám nepatří, pošlete ho na správnou adresu.

Obvinění proti takovému dlouholetému členovi strany a revolucionáři, kterého znají všichni Lotyšši, a později po válce Trockij a mnoho dalších, zjevně odporují pravdě. Protože znám Daniševského z *minulosti* strany, *léta a léta* před revolucí, snažně Vás prosím, abyste to pozorně, přísně a všestranně přešetřil.¹⁸²

Váš *Lenin*

L. B. KAMENĚVOVI

[1921]

Zdůrazněte hlavně to, že zcela opakují chyby Trockého na X. sjezdu^[32].

Zapomněl jsem ještě dodat: ve svých »pozměňovacích návrzích« *přistupuje* jako nějaký úředník (»rozpřáhnout se«, »prosít« — všechno přestavět, »*individuální* odpovědnost«) k tomu, k čemu musí přistupovat

(a) jako propagandista,

(b) na základě dlouhodobých *zkušeností*.*

P. A. KRASIKOVVI

[1921]

Vím o tom. Je to ničemnost. Co bychom ještě měli vymyslet? »Manifest«? Nebo zvláštní »dekret«? Nebo hnát *před soud*?

Vladimíre Iljiči, velice se omlouvám, ale musím Vás upozornit, že z krajů přicházejí stížnosti na politiku zemědělských oddělení i dalších orgánů státní moci . . . Vaše pravidlo, že je třeba šetřit středního rolníka, se nedodržíje . . .

* Nepodařilo se zjistit, oč jde. *Red.*

L. B. KAMENĚVOVI

[1. 1. 1922]

*Kameněvovi*Kopie: *Bucharinovi, P. P. Gorbunovovi*Soudruhu *Kameněve!*

Právě jsem se dověděl, že zemřel Goldenberg. Prý na srdeční mrtvici. Mám velké podezření, ba jsem si skoro jist, že tím je vinna naše nedbalost; Goldenberg byl totiž velmi těžce nemocen, a my jsme se vůbec nedokázali o něho postarat. Buďte tak laskav a zaříd'te: 1. aby mu byl vypraven důstojný pohřeb (je-li to vhodné, prostřednictvím moskevského sovětu nebo lidového komisariátu zahraničních věcí); 2. dále je nutné postarat se o jeho ženu, která podle všeho zůstala úplně bez prostředků a pokud vím, je zcela bezradná a nepřivykla nynějšímu životu v Rusku; 3. kromě toho by měl tisk přinést nekrolog^[55].

Zřejmě ho sklátily do hrobu emigrace a naše ruská nedbalost. Naprosto neodpustitelným způsobem ztrácíme významné pracovníky.¹⁸³

Lenin

SPRÁVĚ DOMŮ SOVĚTŮ

[2. 1. 1922]

Snažně Vás žádám, abyste přestěhovali soudružku Kolesnikovovou — vdovu po zastřeleném soudruhovi¹⁸⁴, odpovědném funkcionáři, z pokoje v 2. domě sovětů (549), který je velmi malý a hlavně *velmi vlhký*, do jiného, suchého pokoje (Kolesnikovová má dvě děti, jedno stůně na malárii).¹⁸⁵

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

V. M. MOLOTOVOVI
PRO VŠECHNY ČLENY
POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)

[3. 1. 1922]

Soudruhu Molotovovi
pro všechny členy politického byra
(o Čičerinově vyjádření
k Bogdanovovu dopisu Urquhartovi)

Myslím, že vyšetřování by se zavést mělo, ale dezavuovat Bogdanovův dopis není nutné, ještě to zvážíme; za prvé rozešleme všem členům politického byra text Bogdanovova dopisu, za druhé počkáme na výsledky šetření a za třetí máme ještě dost času, abychom stanovili naše podmínky, až bude jednání obnoveno. [To]* nás nikterak nezavazuje a do určité míry nám to jen prospěje.¹⁸⁶

Lenin

Slovo vynechané při přepisu je doplněno podle smyslu. *Red.*

V. M. MOLOTOVOVI

[3. 1. 1922]

Soudruhu Molotovovi
(o Čičerinově vyjádření k prohlášení,
které navrhuje Lloyd George)

Myslím, že nejen není nutné pospíchat, ale že podmínky jsou vůbec naprosto nepřijatelné. Informujte o tom přísně důvěrně Krasina, nebo ho o tom vůbec neinformujte a počkejte na konferenci, kde o tom konkrétně promluvíme.¹⁸⁷

Lenin

V. M. MOLOTOVOVI
PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)

[4. 1. 1922]

Soudruhu Molotovovi pro členy politického byra

Volal mi soudruh Preobraženskij, že odejde, bude-li Krasnoščokov jmenován druhým náměstkem. Stejný názor na to má celé kolegium, snad s výjimkou Sokolnikova. Stalin doporučuje usnesení potvrdit, ale jeho plnění pozastavit, dokud se nevrátí Sokolnikov. Jinak by mohli Krasnoščokova uštvat. Nepostaví-li se politické byro hned teď celou svou vahou a do všech důsledků proti kolegiu na obranu a podporu Krasnoščokova, soudím, že toto nebezpečí potrvá. Považuji tuto záležitost za velmi důležitou, neboť nejen celé kolegium, ale i Preobraženskij se dopouštějí strašlivé chyby, když nedovedou pocho-

pit nutnost všestranně využít člověka, který má solidní zkušenosti z práce v Americe a v Dálnovýchodní republice, a proto přistupuje k finančním otázkám jako praktik. To je nejdůležitější. A právě to chybí Preobraženskému a ostatním členům kolegia. Celá jejich opozice vůči Krasnoščokovovi není nic jiného než škodlivý předsudek. Proto bych doporučoval okamžitě splnit usnesení o Krasnoščokovovi po státní linii.¹⁸⁸

Lenin

189

A. D. CJURUPOVI

[4. 1. 1922]

Soudruhu *A. D. Cjurupovi*

Právě jsem mluvil s Kržižanovským o záležitostech kolem lidového komisariátu dopravy, o kterých jste mi včera řekl. Považoval bych za velmi užitečné, abyste si domluvil třeba jen čtvrt hodinovou schůzku s Kržižanovským a asi tak půl hodinovou s Něopichanovem (ze Státní plánovací komise), který je podle Kržižanovského velice informovaný a erudovaný v záležitostech týkajících se lidového komisariátu dopravy.

Lenin

J. A. PREOBRAŽENSKÉMU

Soudruhu *Preobraženskému*

Napište mi prosím pár slov o Nazarovi Uralském, jestli už má místo, jaké a kde, a jaké jsou teď jeho politické názory, zda se v poslední době vůbec nějak mění nebo zda zůstávají stejné.¹⁸⁹

4. 1. 1922

Lenin

A. D. CJURUPOVI

Soudruhu *Cjurupovi*

Alexandře Dmitrijeviči, podle mého byste měl svolat poradou lidových komisařů nebo jejich náměstků (lidový komisař financí, lidový komisař zahraničního obchodu + Litvinov) k projednání Lomonosovova dopisu a navrhnout jim, aby Vám co nejdříve (řekněme tak do 2 dnů) předložili v hrubých rysech přesný návrh a znění smlouvy.¹⁹⁰

9. 1. 1922

Lenin

192

M. M. LITVINOVVI

9. 1. 1922

Soudruhu *Litvinove!*

Posílám Vám Michajlovův dopis. Myslíte, že by bylo účelné svolat poradu s Šejnmanem a s Ležavou nebo s někým, koho by Ležava zmocnil, aby se okamžitě připravil návrh na řešení této naléhavé otázky?¹⁹¹

Lenin

193

TELEFONOGRAM

A. S. JENUKIDZEMU A L. B. KAMENĚVOVI

Soudruhu Jenukidzemu a soudruhu Kameněvovi

Prosím, abyste byli nápomocni rolníku Sergeji Frolovi*, zástupci vesnice Alakajevky v Samarské gubernii, při nákupu a převzetí obilí i při opatrování osiva pro setí jařin v jeho vesnici. Protože jsem tuto vesnici znával, považoval bych za politicky prospěšné, aby rolníci neodjeli, aniž by se jim dostalo nějaké konkrétní pomoci.

Vezměte si to prosím na starost a zavolejte mi, co se podařilo udělat.¹⁹²

9. 1. 1922

Lenin

* V pramenu je zřejmě chyba; do Moskvy jel Kuzma Frolov, Sergejův syn. *Red.*

194

V. M. MOLOTOVOVI
PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)

[9. 1. 1922]

Soudruhu *Molotovovi*

Z prvního návrhu Krestinského (výše platů) nemohu vůbec nic usoudit; myslím ale, že názor Krestinského musíme brát vážně, protože nepřehání. Co se týče druhé otázky, soudím, že Krestinskij nemá pravdu a že je absolutně nutné poslat Avanešova kvůli kontrole přímo na místa.¹⁹³

Lenin

195

TELEFONOGRAM J. V. STALINOVÍ

Soudruhu Stalinovi

Gusev za půldruhé hodiny odjíždí, právě jsem s ním telefonicky prohodil všechno, co bylo třeba, za půl hodiny bude v bytě u Krasikova a bude tam čekat na Váš telefonogram. Návrh oběžníku ÚV pro Komunistickou stranu Turkestánu jsem si právě přečetl a plně s ním souhlasím. Bylo by dobré ho ještě dnes schválit a dát Gusevovi s sebou.¹⁹⁴

12. 1. 1922

Lenin

V. M. MOLOTOVOVI
 PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)

Soudruhu Molotovovi

Dověděl jsem se od Kameněva, že rada lidových komisařů jednomyslně schválila zcela nevhodný Lunačarského návrh na ponechání Velké opery a baletu, a proto doporučuji politickému byru toto usnesení:

1. Uložit předsednictvu Celoruského ústředního výkonného výboru, aby zrušilo usnesení rady lidových komisařů.

2. Ponechat z opery a baletu jen několik desítek umělců pro Moskvu a Pitěr, aby se jejich představení (jak operní, tak baletní) rentovala,* tj. vyloučit různé velké výdaje na výpravu apod.

3. Z takto ušetřených miliard věnovat přinejmenším polovinu na likvidaci negramotnosti a na čítárny.

4. Pozvat Lunačarského na pět minut, aby řekl své poslední slovo jako obviněný, a varovat ho a s ním i všechny lidové komisaře, že předkládání a schvalování podobných usnesení, jaká nyní ústřední výbor ruší, bude ústřední výbor napříště stíhat přísněji.¹⁹⁵

12. 1. 1922

Lenin

* Například tak, že by operní pěvci a baletky účinkovali na nejrůznějších koncertech apod.

V. M. MOLOTOVOVI
 PRO ORGANIZAČNÍ
 A POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)

[12. 1. 1922]

Soudruhu Molotove!

Přikládám dopis soudruha Krestinského a doporučuji, aby organizační byro a v některých bodech politické byro rozhodlo:

1. Po dohodě s lidovým komisariátem zdravotnictví pověřit jednoho nebo dva lékaře, aby pravidelně prohlíželi Sokolnikova, Cjurupu a další soudruhy, kteří se vrátili z léčení, a uložit jim, aby podávali písemné vyjádření, jaký režim je nutné pro ně zavést. Tento lékař za to bude osobně odpovídat. Uložit mu, aby podával kratičké zprávy sekretariátu ÚV nebo v případě jeho souhlasu sekretariátu rady lidových komisařů.

2. Pověřit určitou osobu dohledem nad tím, aby Sokolnikov dodržoval předepsaný režim.

3. Uložit Cjurupovi, aby vždy tři dny v týdnu (sobotu, neděli a pondělí) trávil u svého bratra G. D. Cjurupy v Kašiře pod jeho dohledem, to znamená, aby měl zajištěn dokonalý odpočinek a stravu.

4. Uložit Cjurupovi, aby snížil počet svých pracovních hodin, zejména aby se téměř úplně vzdal práce v komisích a soustředil se na kontrolu praktického plnění některých nejdůležitějších usnesení rady lidových komisařů a Rady práce a obrany.

5. Uložit Cjurupovi, aby si pro schůze rady lidových komisařů a Rady práce a obrany vyhradil celkem nanejvýš tři hodiny.¹⁹⁶

Lenin

TELEGRAM L. B. KRASINOV I

[12. 1. 1922]

Londýn
Delegaci sovětské vlády
Krasinovi

Lidový komisariát zahraničního obchodu v prosinci oznámil, že bylo nakoupeno, ale neodvezeno osm miliónů pudů obilí. Když dostal nové úvěry, zavázal se tento komisariát, že dodá do 1. dubna patnáct miliónů pudů potravinářských obilovin, po pěti miliónech měsíčně. V lednu jsme zatím nedostali ani pud a o vypravených nebo vypravovaných parnicích nemáme žádné zprávy. Vzhledem k neobyčejně těžké zásobovací situaci žádám, abyste mi do dvou dnů sdělil: za prvé kolik obilí bylo nakoupeno, za druhé kolik ho bylo odesláno, kterými parníky a do kterých přístavů, za třetí kolik a kdy bude odesláno v nejbližší době a za čtvrté plán plnění slíbeného nákupu patnácti miliónů pudů.*

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

A. S. JENUKIDZEMU

13. 1. 1922

Soudruhu Jenukidze!

Říkal mi soudruh Lalajanc, že by jeho rodina potřebovala pomoc, nějakou podporu, aby měla do března z čeho žít.

* Viz též tento svazek, dokument č. 216. *Red.*

Promluvte se Stalinem, jak by se to dalo zařídit. Což ÚV? nebo předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru? Napište mi prosím pár řádků na Fotijeovou, dá-li se to zařídit nebo ne (částku bude nutné zjistit u Lalajance). Vyskytnou-li se nějaké překážky, rád bych věděl jaké a v čem.

V takovém případě budu hledat cesty a prostředky. Buďte tak laskav a vyřídte Stalinovi, že ho prosím, aby se *domluvil* s Lalajancem o jeho pracovním zařazení. Po rozmluvě s Lalajancem je mi jasné, že to já nevyřeším. To musí vyřešit Stalin v organizačním byru nebo za jeho pomoci.¹⁹⁷

Váš *Lenin*

200

P. S. OSADČÍMU

Soudruhu Osadčij!

Při kontrole plánu nákupu zboží v zahraničí za zlato je třeba dodržovat částku 130 miliónů ve zlatě *ročně*.

Nepřekračovat ji. Kdyby hrozilo sebemenší nebezpečí, že *tuto normu překročíme*, okamžitě mě informujte.

13. 1. [1922] *Lenin*

TELEGRAM OBCHODNÍM
ZASTUPITELSTVÍM RSFSR
V ZAHRANIČÍ

[14. 1. 1922]

Šifrovaně

Obchodním zastupitelstvím RSFSR
Londýn, Berlín, Stockholm, Praha,
Varšava, Helsinky, Řím

Do našich celnic stále přicházejí náklady bez specifikace, často dokonce i bez adresy objednavatele. Požadavek lidového komisariátu zahraničního obchodu opatřit každou zásilku vloženým nákladním listem s nomenklaturou zboží se neplní. Balení je často tak nedbalé, že balíky přicházejí mnohdy úplně rozpadlé. Přestože plomby na vagoněch nejsou porušeny, dochází často k rozkrádání, a to zřejmě již při nakládání. Žádám, abyste proti tomuto cynickému řádění podnikli rázná opatření. Nařizuji postupovat přesně podle Ležavova telegramu z 21. prosince. Splnění a seznamy osob, odpovědných za vybavení zásilek bez specifikace a nákladních listů, za špatné balení, za rozkrádání při nakládání, překládce a cestou do našich celnic telegrafujte neprodleně lidovému komisariátu zahraničního obchodu, kopii mně.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

N. P. GORBUNOVVI

1

Soudruhu Gorbunove!

Myslím, že to je zcela správná myšlenka, která *zasluhuje* podporu; dotažte se prosím soudruha Lunačarského na jeho názor a předložte pak jeho návrh (týkající se formalit: podmínky, lhůty aj.) malé radě lidových komisařů a *postarejte se, aby to bylo vyřízeno.*¹⁹⁸

14. 1. 1922

Předseda RLK *Lenin*

2

[18. 1. 1922]

Soudruhu Gorbunove, je třeba, abyste Vy sám opatřil potřebné informace, poradil se, bude-li to nutné, s Kameněvem a Trockým a vyřešil to beze mne.

Lenin

I. S. UNŠLICHTOVI A V. V. FOMINOVÍ

16. 1. 1922

Do vlastních rukou

Tajné

Soudruhu Unšlichtovi, Celoruská mimořádná komise
a soudruhu Fominovi, lidový komisariát dopravy
Kopie N. P. Gorbunovovi

Seznámil jsem se v těchto dnech osobně se stavem *motorových drezín* Celoruské mimořádné komise, které má zřejmě pod správou Celoruská mimořádná komise společně s lidovým komisariátem dopravy. Myslím, že jak Celoruská mimořádná komise, tak lidový komisariát vojenství takové drezíny naprosto nutně potřebují (slyšel jsem, že Celoruská mimořádná komise má dvě) v moskevském uzlu pro plnění velmi naléhavých úkolů, pro zvlášť rychlé a přísně konspirativní vysílání malých oddílů (5—10 lidí) apod.

Drezíny jsem našel v nepředstavitelně ubohém stavu. Nehlídané, zpola zničené (velmi mnoho součástí je rozkradených!), v naprosto dezolátním stavu, pohonné hmoty zřejmě někdo ukradl, v petroleji je voda, motor strašlivě vynechává, vozy stojí každou chvíli na trati, provoz je pod vši kritiku, ve stanicích se dlouho stojí, jejich náčelníci nejsou informováni (zřejmě nemají ani ponětí, že motorové drezíny Celoruské mimořádné komise musí mít v jízdě přednost, pohybovat se maximálně rychle ne ve smyslu rychlosti jízdy — stroje jsou to zřejmě »sovětské«, tj. velmi špatné —, nýbrž v tom smyslu, aby měly co nejméně prostojů a zdržení, *s vojenskou přesností*), chaos, lajdáctví, zkrátka ostudná situace. Naštěstí jsem seděl v drezíně inkognito, takže jsem mohl slyšet a slyšel jsem otevřené a pravdivé (ne úředně příkrášené a vylhané) vy-

právění zaměstnanců. Z něj jsem zjistil, že to není náhoda, nýbrž že zrovna tak neuvěřitelně ostudná, naprosto rozvrácená a nemohoucí je celá organizace.

Bylo to poprvé, co jsem jel po železnici ne jako »hodnostář«, který desítkami zvláštních telegramů staví někoho do pozoru, ale jako neznámý člověk, jedoucí s Celoruskou mimořádnou komisí, a odnesl jsem si z toho bezútesně skličující dojem. Jestliže takhle vypadá ono maličké kolečko v mechanismu, který má pod zvláštním dohledem *sama* Celoruská mimořádná komise, dovedu si představit, co se děje v celém lidovém komisariátu dopravy! Zřejmě tam panuje neuvěřitelný rozvrat.

Přikazuji: po dohodě s Celoruskou mimořádnou komisí a lidovým komisariátem dopravy (třeba by se k nim mohl připojit i lidový komisariát vojenství, pokud má motorové drezíny?) okamžitě jmenovat odpovědnou osobu, která by měla k této věci blízko — ne žádného hodnostáře — a přísně by odpovídala za každou nedbalost.

Vydat stručnou, vojensky stylizovanou instrukci o drezínách Celoruské mimořádné komise, o jejich konspiračním a rychlém provozu, o jejich údržbě, o skladování pohonných hmot, o hladkém provozu po Okružní dráze, po železničním uzlu *a všude jinde* apod. atd. K instrukci mimo jiné připojit, že na požádání N. P. Gorbunova (který tak učiní jedině s mým souhlasem) je nutné pohotově přistavovat motorovou drezínu a podle jeho pokynů ji posílat na místo určení.

O splnění podejte podrobné hlášení vedoucímu úřadovny rady lidových komisařů N. P. Gorbunovovi.

Gorbunovovi také ukládám, aby čas od času zkontroloval plnění, tj. podnikal nenadálé cesty motorovou drezínou, zapisoval u všech operací (příkaz, jízda, zastávky aj.) počet minut a prováděl kontrolu.

Předseda Rady práce a obrany *V. Uljanov (Lenin)*

L. D. TROCKÉMU

Soudruhu Trockij!

Máte úplnou pravdu. Já už jsem zasahoval dvakrát. Jednou jsem tam poslal člena Celoruské mimořádné komise, aby se zajistilo *dřevo*. Slíbili to. *Jeli tam*. Dřevo narubali. Podruhé jsem vymohl od Semaška pro Geťjeho podporu: jmenovali ho *poradcem* kremelské nemocnice (něco přes milión, přiděl potravin aj.).

Myslím, že bude *dále* vhodné, aby se politické byro usneslo:

1. svěřit to všechno do osobní odpovědnosti Solovjovovi (*náměstek* lidového komisaře zdravotnictví)

2. a ten aby předložil (písemnou) zprávu politickému byru

3. kromě jiného o tom, co je pro Geťjeho lepší — uvolnit ho z práce v sanatoriu, nebo podle jeho pokynů a představ vyměnit celý personál sanatoria. Geťje bude asi chtít to druhé. Je tam zvyklý a má to prostředí patrně rád.¹⁹⁹

16. 1. [1922] *Lenin*

V. M. MOLOTOVOVI
PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)²⁰⁰

Tajné

Politickému byru soudruhu Molotovovi

1. Neměli bychom požadovat zvláštní záruky proti fašistům (například že bychom dostali k dispozici italskou válečnou loď s rádiem nebo že by nám byla sdělena

jména odpovědných činitelů italské armády a policie apod.)?

2. Neměli bychom okamžitě oznámit, že *našich delegátů* bude . . . až . . .* ((+ personál))? Na kdy svoláme schůzi Celoruského ústředního výkonného výboru?
3. Vcelku (i v ostatním) má Čičerin pravdu.
4. Neměla by se jmenovat delegace Celoruského ústředního výkonného výboru (kvůli přesnosti):

Lenin — vedoucí

Čičerin — zástupce se **všemi** právy vedoucího, nebude-li moci vedoucí jet.

{	Ioffe	??	}	<i>2 pomocníci zástupce?</i>
	a			nebo 3—4
	?? Krasin	??		<i>pomocníci zástupce?</i> ²⁰¹

5. Nemělo by se *ihned* zahájit jen soukromé (zcela neúřední) jednání v Berlíně a Moskvě s Němci o vzájemných *kontaktech* v Janově?
6. Neměli bychom ihned důvěrně požádat *všechny* zplnomocněné diplomatické zástupce, aby u příslušných vlád vysondovali, zda by nebyly ochotny zahájit s námi *neoficiální* tajné rozhovory o *předběžném* stanovění *linie* v Janově?

16. 1. [1922] *Lenin*

* V rukopisu ponechal Lenin místo pro počet delegátů. *Red.*

V. M. MOLOTOVOVI
 PRO VŠECHNY ČLENY
 POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)

16. 1. 1922

Molotovovi

pro všechny členy politického byra

1. Čičerinovy dopisy dokazují, že je nemocen.²⁰² Vyžádejte si od *nejlepších* lékařů rychle dobrozdání, zda by nebylo lepší

a) celou jeho dovolenou (půlroční) odložit, až skončí Janov?

Vydrží to?

b) nebo ho okamžitě poslat na měsíční či pětitédenní zotavenou, od 18. ledna do 22. února, takže by do 8. března zbyly dva týdny, a po Janově mu dát hlavní část dovolené (zdá se, že jedině správná je alternativa b).²⁰³

2. V lidovém komisariátu zahraničních věcí je zřejmě povážlivá situace. Není nebezpečné poslat všechny jeho nejlepší síly do Janova a tady nechat v lidovém komisariátu samé nuly?

Politické byro by si to mělo vzít pod přímý, *bezprostřední* dohled.

3. Někdo (možná že Litvinov + Vorovskij + Iofe + P. P. Gorbunov?) by měl převzít zvláštní odpovědnost za to, že při odjezdu Čičerina a celé delegace do Janova bude *veškerá* agenda lidového komisariátu zahraničních věcí *v naprostém* pořádku předána **těm a těm** osobám.

Někoho z nejzkušenějších diplomatů bude třeba nechat po celou dobu trvání janovské konference v čele lidového komisariátu zahraničních věcí.²⁰⁴

4. Okamžitě najít dobré a naprosto spolehlivé šifranty a uložit jim, aby připravili před odjezdem do Janova co nejspolehlivější šifry (s klíči, které se budou každý den měnit) pro celou dobu trvání janovské konference.

Lenin

207

V. M. MOLOTOVOVI

17. 1. 1922

Soudruhu Molotove!

Posílám Vám dotaz Vorovského a Axelrodovu žádost. Je třeba to řešit.

Axelrod pracoval zde v Kominterně a v lidovém komisariátu zahraničních věcí. Zním ho jako bolševika ještě z Curychu od roku 1916 a podporuji jeho žádost, aby byla jemu a jeho ženě poskytnuta nějaká pomoc.²⁰⁵

S komunistickým pozdravem *Lenin*

208

D. I. KURSKÉMU

17. 1. 1922

Lidový komisariát spravedlnosti
Soudruhu Kurskému

Dostal jsem dvě informace z lidového komisariátu spravedlnosti — ze 14. listopadu a z 20. prosince o »plnění« mého úkolu organizovat soustavné tažení proti byrokratickým průtahům^[114].

V první informaci píšete:

»Je velmi obtížné vybrat procesy, v nichž se tato organizační vada (rozumí se těžkopádnost a byrokratická složitost našeho aparátu, vzájemné meziresortní vztahy, třenice atd.) neprojevuje tak výrazně a kde byrokratické průtahy zaviňují lidé, a nejsou tedy objektivním důsledkem špatného fungování našeho aparátu.«

Budete-li věc chápat takto, pak z boje proti byrokratickým průtahům nebude samozřejmě nic. Právě odpovědné původce těchto »organizačních vad«, a ne nějaké jiné osoby, je třeba umět volat k odpovědnosti a pro výstrahu je přísně trestat. Sabotéra při byrokratických průtazích nenachytáte nikdy.

Druhá informace lidového komisariátu spravedlnosti s podpisem Krasikova a přiložené zprávy Vjukova, Rojzmana a pracovníka dělnicko-rolnické inspekce Kedrova, kteří vyšetřují »mimořádně závažné případy«, vskutku objevují Ameriku. V těchto zprávách se dost negramotně vykládají šablonovité pravdy o byrokratismu, složitosti aparátu atd. atd.

Zkrátka je vidět, že se boj proti byrokratickým průtahům nehnul z místa ani o krůček.

V podstatě jsem nedostal uspokojivou odpověď ani na jeden z oněch pěti úkolů, které jsem uložil.^{[113, 114]*}

Navrhuji, abyste úkol znovu uvážili a zorganizovali boj proti byrokratickým průtahům solidně, podle všech pravidel vojenského umění.

Prosím, abyste mi měsíčně vždy k dvacátému bez předběžného připomínání posílali informaci, jak kampaň probíhá.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

* Viz tento svazek, dokument č. 1. *Red.*

V. A. SMOLJANINOV OVI

17. 1. 1922

Soudruhu Smoljaninove!

Posílám Vám sdělení G. D. Cjurupy.*

To je do nebe volající byrokratismus.

Lidový komisariát dopravy pracuje pod psa.

A přitom jde o stavbu Kaširské elektrárny, která má tak mimořádný význam! O stavbu, k níž vydalo politické byro *zvláštní* směrnici, aby se vyvinulo co největší úsilí a urychlily práce! A to i přesto, že jsem poslal ve věci Kaširské elektrárny desítky telegramů apod.!

Co se potom děje s *obyčejnými* náklady? To už se zřejmě vymyká lidskému rozumu!

Ukládám Vám:

1. Postavit viníky před soud za byrokratické průtahy a postarat se o co nejpřísnější potrestání;

2. vyvinout tlak na lidový komisariát dopravy a *kromě soudního postihu* si vynutit *opatření* k zvýšení odpovědnosti a zlepšení práce.

Předseda Rady práce a obrany V. Uljanov (*Lenin*)* Viz též tento svazek, dokumenty č. 218 a 219. *Red.*

РОССИЙСКАЯ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ
ФЕДЕРАТИВНАЯ
Советская Республика.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ
СОВЕТА
Народных Комиссаров.

Москва, Кремль.

17 / 1. 1922
№ 8050

г. Сverdlov!

Наша Вам спасибо

г. С. Сverdlov.

Спасибо за письмо.

Копия НКМС из рук во
моще.

И др. др. Кашин, др.
уездный инспектор
верно! др. уездный, с
копией счета директора
Н. В. Кашин намерен обратиться

Leninův dopis V. A. Smoljaninovi
ze 17. ledna 1922

визначено направи и
уговорима! У др - ури деост
каж Телеграмм и т. и. о меад
наред Камука!

Ур ме делаете с обвекто-
внодем зурдем? Очевидио,
керт уисомау ариу даме!

Урадараи Чаи:

1) поправити дело на суд за волюку
и довести до споразумног наказања;

2) кажањ на КМС „кроме суда, до
дуже мог повлечио ошвађао
„уруменд радџа. Урадџо М. М. М. М. М.

STÁTNÍMU NAKLADATELSTVÍ

[17. 1. 1922]

Státnímu nakladatelství
Kopie soudruhu *Ionovovi*

Podle informací od soudruha *Ionova* vážnou práci na vydávání zeměpisného atlasu pro nedostatek peněz, kterých je podle jeho údajů zapotřebí asi 300 000 000.

Je třeba neprodleně převést do Petrohradu jako *železnou rezervu* částku, která by odstranila zdržení a nadále zajistila rychlý průběh prací na redigování a vydávání atlasu.²⁰⁶

Předseda rady lidových komisařů

V. A. SMOLJANINOVVI²⁰⁷

Soudruhu **Smoljaninovovi**

Prohlédl jsem si část diagramů a navrhuji

1. doplňovat vždy každý měsíc *absolutní čísla* (tisíce nebo milióny) perem, drobným písmem, *jasně* (jako v tabulce V. 4).

2. Totéž *vždy* po straně tabulky
předválečná hodnota (1913 nebo 1916 apod.)
takové a takové (absolutní číslo).

3. Celý význam těchto diagramů je v tom, že jsou názorné a srovnatelné. Proto je nutné *do týchž rozměrů* vměstnat tabulky z 36 měsíců: 1920—1921—1922
(aby na *jedné* tabulce bylo 36 měsíců
1920—1922).

17. 1. [1922] Lenin

+ 4. Místo *tučných čar* (\wedge) stačí *tenké* (\wedge): bude to jednodušší a jasnější, dají se snadněji rýsovat a není třeba tolik úředníků.

5. Nestálo by za úvahu spojovat všechny diagramy do jedněch (dvojích nebo trojích, kdyby to bylo velmi tlusté) *desek*, aby se v tom dalo pohodlně listovat?

17. 1. [1922] *Lenin*

2 1 2

V. M. MOLOTOVOVI
PRO SEKRETARIÁT ÚV KSR(b)

[17. 1. 1922]

Soudruhu Molotove!

Obracím se na sekretariát ÚV (a pokud to není v jeho kompetenci, nýbrž v kompetenci organizačního byra, tedy na organizační byro) s prosbou týkající se dvou soudružek:

1. Dcera Margarity Vasiljevny *Fofanovové*, patnáctiletá, má těžkou tuberkulózu kostí. Pošlete ji prosím Vás (i s matkou, bude-li to nutné), do našeho sanatoria v Rize. Peníze na to samozřejmě nemají.

Znám M. V. Fofanovovou jako čínorodou a oddanou bolševičku od léta 1917. Na podzim téhož roku, před Říjnem, v nejnebezpečnější době, jsem se skrýval v jejím bytě.

Od revoluce v říjnu 1917 pracuje po celou dobu bez oddechu. Dceřina těžká nemoc ji úplně vyčerpává a odvádí od práce.²⁰⁸

(Adresa Fofanovové: 4. dům sovětů, Vozdviženka, 5, byt 31.*)

* Adresu napsala sekretářka. *Red.*

2. Prosil bych zařadit do vzorné školy lidového komi-
sariátu školství a osvěty jako internátní žákyni

Ninu Kotovičovou-Sammerovou, čtrnáct let.

Zapsat ji do první třídy druhého stupně.

Adresa: Marosejka, d. 2/15, internát Ústředního svazu
spotřebních družstev.

Znal jsem dobře jejího otce, zesnulého Ivana Adamovi-
če *Sammera*. Byl to starý revolucionář a bolševik, člen
ÚV již před první revolucí (1905). Zemřel roku 1920 na
Ukrajíně na následky přepracování.²⁰⁹

V. Uljanov (Lenin)

213

V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI

18. ledna 1922

Soudruhu Bončovi-Brujevičovi
(Kopie soudruhu Kameněvovi)

Jsem velmi rád, že jste neodešel ze sovchozu, a doufám,
že svou práci, na hospodářském úseku dokončíte pro celý
okres. K Vaším vydavatelským záměrům jsem hodně
skeptický. Zejména pokud jde o mé věci, zeptejte se pro-
sím soudruha Kameněva, já totiž nejsem teď schopen se
touto otázkou zabývat.²¹⁰

Lenin

L. B. KAMENĚVOVI

[18. 1. 1922]

Soudruhu Kameněve!

Posílám Vám kopii svého dopisu Bončovi-Brujevičovi^[100] a dodávám, že pokud povolíte vydat mé věci podle žádosti Bonče-Brujeviče a mojí odpovědi, vezměte si to plně na svou odpovědnost.*

Lenin

N. P. BRJUCHANOVVI

18. ledna 1922

Soudruhu Brjuchanovovi

(Kopie soudruhům Kameněvovi, Cjurupovi a Stalinovi)

Vůbec s Vámi nesouhlasím. Myslím, že v situaci, kdy lidový komisariát zásobování na Ukrajině je ve strašlivém rozkladu, je Frumkin zapotřebí právě tam. Lidový komisariát zásobování by vůbec měl hodně přidat, o tom jsem pevně přesvědčen. Pro nákup v zahraničí by se snad hodil Klyško nebo někdo jiný. Měl byste poslat Krasinovi velmi kategorický telegram.**

*Lenin** Viz dokument č. 213. *Red.*** Viz dokument č. 216. *Red.*

J. V. STALINOVÍ

19. 1. [1922]

Soudruhu Staline!

Jestliže se rozhodnete poslat Frumkina na Ukrajinu, pošlete Krasinovi tento velmi důrazný telegram:

Nenakoupíte-li v lednu a únoru 15 miliónů pudů* obilí, zbavíme Vás funkce a vyloučíme ze strany. Obilí potřebujeme jako sůl. Žádné průtahy nebudeme trpět. Aparát lidového komisariátu zahraničního obchodu je špatný. S valutami je to na dlouhé lokte. Vše možně se vynasazte. O plnění pošlete dvakrát týdně přesnou telegrafickou zprávu.

Schvalte to zítra, 20. 1., a pošlete to jménem politického byra²¹¹; kromě toho ze všech sil naléhejte na Litvinova (kvůli valutám) a osobně to dvakrát až třikrát týdně kontrolujte.²¹²

Lenin

L. B. KRASINOVÍ

19. 1. 1922

Soudruhu Krasine!

K usnesení politického byra ze 17. 1. o Larinovi²¹³ dodávám:

* 1 pud = 16,38 kg. Čes. red.

1. Zdržte ho v Londýně *co nejdéle*.
 2. Jestli uvěříte jen jedinému jeho číslu, vyhodíme Vás ze služby.
 3. Dbejte na jeho zdraví, zajistěte mu co nejlepší léčeni a najděte mu lékaře, *který by odpovídal za jeho zdraví*.
 4. Uložte mu **dlouhodobou literární práci** na podkladě *německých a anglických materiálů* (jestli anglicky neumí, naučte ho).
- Body 1, 3 a 4 splňte zvlášť přesně a *nanejvýš taktně*.
Bod 2 trojnásob přesně.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

P. S. Aparát komisariátu zahraničního obchodu je pod psa. Ležava je **slabý**. Potřebovali bychom někoho lepšího. Obilí musíme mít stůj co stůj a rychle. Pusťte se do toho s **plnou** vervou. *Odpovědný jste Vy.**

Lenin

218

V. V. FOMINOV I

19. 1. 1922

Soudruhu *Fominovi*

Hlavní inženýr *G. D. Cjurupa* informuje o pobuřujících případech zadržování naložených vagónů pro stavbu při jejich odbavování z Moskvy do Kaširy a upozorňuje, že se takto plní dodávky pro výstavbu Kaširské elektrárny, o níž existuje celá řada velice striktních směrnic v tom smyslu, aby jí byla poskytována všemožná pomoc a její potřeby aby byly předmětem zvláštní péče.

* Viz tento svazek, dokumenty č. 198 a 216. *Red.*

Žádám Vás, abyste ony pobuřující případy zadržování vagónů velmi pečlivě vyšetřil.

Viníky přísně potrestejte. Napříště vydejte pro Váš resort striktní směrnici o odstranění všech překážek bránících přepravě nákladů pro Kaširu a o poskytování všemožné pomoci.

O přijatých opatřeních informujte soudruha *Smoljaninova*.²¹⁴

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

2 1 9

V. A. AVANĚSOVOVI

[20. 1. 1922]

Soudruhu *Avaněsovovi*

Hlavní inženýr stavby Kaširské elektrárny *G. D. Cjurupa* sděluje, s jakými pobuřujícími průtahy jsou vypravovány vagóny z Moskvy do Kaširy. Vázne to v lidovém komisařiátu dopravy.

Protože kaširská stavba má mimořádný význam pro stát, byla vydána celá řada velmi striktních směrnic, aby jí byla poskytována všemožná pomoc a aby všechny resorty plnily úkoly spojené se stavbou Kaširské elektrárny zvláště pohotově a ochotně.

Nařídte prosím co nejpřísnější vyšetření průtahů, zjistěte přesně, kdo na tom má vinu, a rozhodně požeňte viníky před soud.

Ať je to vyšetřeno *co nejdříve*. Výsledky sdělte soudruhu *Smoljaninovi*, který mi o tom podá zprávu.²¹⁵

Předseda rady lidových komisařů

A. D. CJURUPOVI

Soudruhu Cjurupo! Když jsem se seznámil se situací a s písemnou zprávou lékaře, kterou jste mi dal přečíst,²¹⁶ i s dalšími fakty, naléhavě Vás prosím, abyste vzal v úvahu toto:

Nebudu se moci vrátit dřív než za tři, a možná až za čtyři týdny. Teď je velmi těžká situace, takže členové ÚV se nemohou bezprostředně účastnit práce rady lidových komisařů a Rady práce a obrany a všechno ostatní nechat stranou. Lékař Vám povolil pracovat osm hodin. Kategoricky trvám na tom, abyste se pro nejbližší čtyři týdny omezil na čtyři hodiny práce denně a kromě toho v sobotu, neděli a pondělí jen odpočíval. Po všechen zbývajících čas musíte dodržovat sanatorní režim; k tomuto účelu bych chtěl pro Vás a Vaši ženu najít v Sokolnikách pokoj a zařídit, abyste měl u sebe ošetřovatelku, na kterou jste zvyklý, dobrou stravu aj. Jsem plně přesvědčen, že jinak ty čtyři týdny práce nevydržíte, a přitom to v nynější politické situaci potřebujeme jako sůl. Ze čtyř hodin byste měl každý den strávit dvě hodiny na zasedáních rady lidových komisařů a Rady práce a obrany, která budeme svolávat dvakrát týdně, a zbývajících dvě hodiny byste věnoval jen podepisování protokolů a nezbytnému minimu telefonických a osobních rozhovorů. Když to zařídíme takhle, vůbec tím náš aparát za ty čtyři týdny neutrpí. V technických záležitostech Vám budou vydatně pomáhat Gorbunov a Smoljaninov a v politických záležitostech Kameněv a Stalin; se všemi jsem to už dohodl. Ještě jednou Vás prosím, abyste tento plán přijal a přísně jej dodržel, neboť chtít uchránit Váš byt před přívalem přátel z lidového komisariátu zásobování je naprostá utopie.

Odpovězte mi prosím co nejdříve prostřednictvím Fottijevové.²¹⁷

21. 1. 1922

Lenin

Soudruhu Trockij! Nepochybují, že menševici teď stupňují a budou dál stupňovat velmi zuřivou agitaci. Proto si myslím, že bude nutné dávat na ně větší pozor a zesílit vůči nim odvetná opatření. Mluvil jsem o tom s Unšlichtem a prosím Vás, abyste si našel deset minut a pohovořil s ním i Vy, ale ne telefonicky. Pokud jde o podstatu věci, myslím, že s Vámi souhlasím. Mám teď chuť napsat kratší článek na podobná témata, o kterých jste se zmínil, ale dříve než za čtrnáct dní se mi to sotva podaří. Proto by bylo možná velmi užitečné, kdybyste se okamžitě pustil do otevřeného boje v tisku, uvedl toho menševika jménem, objasnil zlostný bělogvardějský tón jeho vystoupení a důrazně vyzval stranu, aby jednala energičtěji. Termín «státní kapitalismus» je podle mého názoru (o tom jsem nejednou vedl spor s Bucharinem) teoreticky jediné správné a nutné, abychom přiměli konzervativce mezi komunisty pochopit, že novou politiku je třeba brát vážně. Ovšem takoví zavilí pomahači bělogvardějců, jako jsou všichni menševici, se však přitom mohou tvářit, jako by nechápali, že státní kapitalismus ve státě s proletářskou mocí může existovat pouze omezeně, a to časově, místně, podmínkami svého uplatňování, způsobem kontroly nad ním atd.²¹⁹

21. 1. 1922

Lenin

Neděle 22. 1. [1922]

Soudruhu Sokolnikove!

K Vašemu dopisu z 18. 1.²²⁰

Ohledně Baši a Státního depozitáře cenností. Velmi se obávám, že se tady necháváte unést formální »logičností« plánů na reorganizaci. Baša, kterého mi doporučili spolehliví lidé a který *dokázal*, že dovede střežit, by mohl (jak se mi zdálo) výhradně střežit a chránit. A to přece stačí. Je to víc než dost. Ať tito lidé pod celkovým dohledem a tlakem Trockého střeží, chrání, bojují proti rozkrádání a realizují. To stačí. To je až dost.

Proč tedy »reorganizace Státního depozitáře«? Proč jej reorganizovat ve »zlatou — valutovou — správu«?

Strašně se bojím, že na ty reorganizace zajdeme, aniž dokončíme jediné praktické dílo.

Ať Trockij a Baša dovedou případ Státního depozitáře až do konce: shromažďovat, uchovávat a realizovat.

Valutová správa však musí fungovat zvlášť. Řídil ji Litvinov. Mezi ním a Krasinem jsou jakési nesrovnalosti; je to velmi ožehavá záležitost, kterou muselo v těchto dnech řešit politické byro.²²¹

Tyto nesrovnalosti je nutné stůj co stůj odstranit a dosáhnout *rychle, okamžitě*, aby (Litvinov a Krasin) družně spolupracovali.

Nebude-li se Litvinov moci tomu plně věnovat (kvůli diplomacii) a počítáte-li (Vy) na vedoucího valutové správy s Krasnoščokovem, proč byste to nepředložil politickému byru; Státní depozitář — ten střeží, shromažďuje a postupuje k realizaci; Krasnoščokov — valutová správa (místo Litvinova, nebo spolu s ním?)?

Mám příšernou hrůzu z reorganizací. Pořád něco reor-

ganizujeme, ale konkrétního neděláme nic. Pamatujte na má slova: jestli má komisariát financí nějakého úhlavního nepřítele, pak je to záliba v reorganizacích a slabá *praktická* činnost.

Nemohu s Vámi souhlasit, že těžištěm práce je přepracování státního rozpočtu. Těžištěm je obchod a ozdravení rublu.

Že »otcem«*»* strašlivého zmatku ve státním rozpočtu je »bezesporu«*»* (jak píšete) Larin, to je pravda. Preobraženskij je další viník, to je také pravda. A O. J. Šmidt? Ten nemá žádnou polehčující okolnost jako Preobraženskij! Toho O. J. Šmidta je třeba odvolat. Je to velmi škodlivý zmatkář, a to tím nebezpečnější, že dělá zmatky »seriózně«, »superklug«*»* . . .

Pokud jde o státní rozpočet, neměl byste podle mého názoru pomýšlet na »přestavbu«*»*: nechte to z devíti desetin na Státní plánovací komisi a redukujte všechno na *konkrétní, obezřetné* opravy. Jinak se dáte strhnout »přestavbou«, obstojný rozpočet teď, v této chvíli, stejně *ne* lze vypracovat; zhroucení peněžní soustavy nás přivede do záhuby, protože vyplýváme svou pozornost na úkoly, které jsou dnes neuskutečnitelné.

Těžištěm všeho je teď obchod, především vnitřní, a potom zahraniční; v souvislosti s obchodem a na jeho základě ozdravení rublu.

Tomu se musí věnovat veškerá pozornost. To hlavní, nejdůležitější, klíčové je přistoupit k tomu *prakticky*.

Rozvoj obchodu a taková organizace práce v obchodním oddělení Státní banky, aby nespalo, nýbrž stalo se *hybnou pákou veškerého* obchodu — to je to hlavní.

Strašně se bojím, že se Vy, který máte nyní *fakticky řídit nejdůležitější* lidový komisariát, necháte unést přestavbami, reorganizacemi a teoretizováním (na to Vy si potrpíte), místo abyste si hleděl praxe, praxe a zase pra-

* — »velmi chytře«. *Red.*

xe: pozvednout obchod, *zvýšit daně a vybrat* je, postavit rubl znovu na nohy. Na mou duši, strašně se bojím, že necháte-li se tím strhnout, zkrachujeme. Navrhněte Krasnoščokova: zdá se, že je to praktik.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

2 2 3

V. M. MOLOTOVOVI
PRO VŠECHNY ČLENY
POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)

Soudruhu Molotovovi, aby to **tajně**
(ať nedělá kopii) poslal *spolu s Radkovým dopisem*
kolovat všem členům politického byra²²²

Navrhuji:

1. Schválit Radkův návrh a okamžitě Krasinovi a Krestinskému uložit, aby se pokusili vysondovat cirkulární depeši u jednotlivých zemí, u každé zvlášť, půdu (už jsem to jednou navrhoval; proč se můj *písemný* návrh ztratil, to nechápu. Poslal jsem jej Molotovovi*).

2. Urychlit příjezd Rakovského do Moskvy a jeho odjezd do Prahy (aby se sem vrátil čtrnáct dní před Janovem).

3. Na stejnou dobu povolat do Moskvy Krasina.

4. Zachovávat mimořádnou ostražitost a nepsat do zahraničí o našich plánech s Janovem dokonce ani šifrovaně, nýbrž všechno odložit až do porady delegace v Moskvě 23. 2. (dva týdny před Janovem). Na této poradě musí být Čičerin, Krasin i Rakovskij (a také Litvinov, Vorovskij, Ioffe, tj. *celá* delegace).

* Viz tento svazek, dokument č. 205. *Red.*

5. Ať politické byro vydá tuto předběžnou směrnici:
- (a) v žádném případě neuznáme žádné dluhy kromě těch, které slíbil Čičerin;²²³
 - (b) a tyto dluhy uznáme *jenom* tehdy, budou-li *krýty* našimi nároky;
 - (c) záruky poskytneme (dají-li nám půjčku), ale jenom dřevo na severu apod.;
 - (d) 1. článek Bonomiho podmínek je podle nás moc široký;²²⁴
 - (e) hájíme Německo a Turecko atd.;
 - (f) snažíme se izolovat Ameriku a vůbec rozdělit mocnosti.²²⁵

6. Ukládáme *každému* členu delegace, aby na tomto *základě* vypracoval do 23. 2. podrobný program jednání.

7. Doporučuji *zrušit* usnesení, podle něhož se Čičerini dovoluje přizvat *Suchanova* a Iordanského.²²⁶

Radek vůbec nemá pravdu.

Ten žvanil Suchanov nám nepřinese nic než *škodu*. Iordanskij jakbysmet. *To by nám strašně uškodilo*.

8. Protože jsme zde v Moskvě obklopeni menševickými a polomenševickými *špióny*, nedávat tento (a jiné také) návrh do protokolu politického byra, ale zapsat jej na zvláštní list papíru; všichni členové delegace na něm svým podpisem potvrdí, že jej četli, a vrátí jej Molotovi se slibem, že se *nikde*, ani v písemnostech, ani v šifrovaných zprávách, *nebudou* o směrnicích politického byra zmiňovat.

22. 1. [1922] *Lenin*

A. M. LEŽAVOVI²²⁷

23. ledna 1922

Soudruhu Ležavovi

K návrhu na Harrimanovu spoluúčast Vám sděluji: pokud se nemýlím, hlavní bod ve smlouvě o Derutře stanovil, že my i Němci máme ve vedení stejný počet hlasů. Kdyby Harriman přistoupil k Němcům, tj. v rámci německé poloviny, bylo by to pro nás jistě přijatelné, ale budou-li mít Němci plus Harriman dvě třetiny hlasů a my pouze třetinu, pak by to bylo samozřejmě nepřijatelné. Potom by bylo nutné vytvořit vedle Derutry ještě jednu společnost, v níž bychom my a Harriman měli stejný počet hlasů. Kombinovaná činnost obou společností by za těchto podmínek plně zajistila naše i Harrimanovy zájmy.

Lenin

A. M. LEŽAVOVI, P. A. BOGDANOVVI
A V. M. MOLOTOVOVI
PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
ÚV KS R(b)

Soudruhům Ležavovi, Bogdanovovi
a Molotovovi (pro členy politického byra)

23. ledna 1922

Přijmout Kruppův návrh je podle mého názoru právě teď, před janovskou konferencí, naprosto nutné.²²⁸ Bylo by pro nás nesmírně důležité uzavřít aspoň jednu, ale ra-

ději hned několik koncesních smluv právě s německými firmami. Proto bude třeba zahájit naprosto nemilosrdný boj proti předsudkům, které panují ve vedení Nejvyšší národohospodářské rady proti ropným, zemědělským a jiným koncesím na podnikání v ropném průmyslu, zemědělství apod.

Lenin

226

V. M. MOLOTOVOVI
PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b)

[23. 1. 1922]

1

Soudruhu Molotovovi
(pro členy politického byra)

Právě jsem dostal dva dopisy od Čičerina (z 20. a 22.). Ptá se v nich, zda bychom neměli za slušnou kompenzaci přistoupit na menší změny v naší ústavě^[63], totiž poskytnout příživnickým žvlům zastoupení v sovětech. Vyhovět tak Američanům.

Tento návrh myslím ukazuje, že bychom měli 1. okamžitě poslat Čičerina do sanatoria, jakákoli shovívavost v tomto směru, jakýkoli odklad apod. by podle mého názoru znamenaly obrovské nebezpečí pro všechna jednání^[118].* 2. Dále to ukazuje, jak aktuální je můj návrh (který příkládám) formulovat ihned pro všechny členy janovské delegace naše předběžné a přibližné, ale jednoznačné podmínky^[139].**

Lenin

* Viz tento svazek, dokument č. 206. *Red.*

** Viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 409—411. *Red.*

*Soudruhu Molotovovi pro všechny členy
politického byra:*

Tento i další Čičerinův dopis jasně dokazují, že je nemocen, a to vážně.²²⁹ Budeme hlupáci, jestliže ho **ihned**, a třeba proti jeho vůli, nepošleme do sanatoria.

24. 1. 1922 *Lenin*

2 2 7

Š. M. MANUČARJANCOVÉ²³⁰

Soudružko Manučarjancová! Dostal jsem již před týdnem od Unšlichta 11. číslo časopisu Směna věch.

Státní nakladatelství je jak vidno — jestli číslo 8 a 9 přišlo od něj — přímo vzorem idiotských byrokratických průtahů.

Zkontrolujte, jak to dostávají; kdo se tam u nich o to stará. Je třeba ho vyhodit.

Napište mým jménem Kameněvovi, Zinovjevovi a Unšlichtovi,

jak (poštou? na svou adresu? prostřednictvím určité osoby? a kde je ta osoba?) dostávají časopis Směna věch a *podobné tiskoviny*.

Musím to dostávat včas.

24. 1. [1922] *Lenin*

L. B. KAMENĚVOVI A J. V. STALINOVÍ

Soudruhu Kameněve a Staline!

Právě jsem se — ke své hrůze — od Sokolnikova dověděl, že *odmítá* (!) směrnicí politického byra o *trojce* (on + Preobraženskij + Krasnoščokov).

To je ale chaos!

Vyložený skandál!

Znamená to, že aparát ÚV nefunguje! Hned zítra se to musí schválit.²³¹

A opětovně požaduji, abyste nepouštěli do *Nejvyšší ekonomické komise* nic bez písemných návrhů a protinávrhů *zainteresovaných* lidových komisařů a jejich náměstků nebo zástupců. Jinak je z toho chaos,

byrokratické průtahy,

zbytečné řeči,

neodpovědnost.

25. 1. [1922]. Půl desáté večer

Lenin

A. M. LEŽAVOVI

[26. 1. 1922]

Lidovému komisariátu zahraničního obchodu

Soudruhu *Ležavo!*

Soudruh Lomonosov sděluje, že se dodávka objednaných turbín pro stavbu Volchovské elektrárny opět zdržela.

Okamžitě tuto záležitost vyšetřte a definitivně ji vyřídíte se soudruhem Lomonosovem, aby napříště nedocházelo

lo v této věci, která se už tak strašně dlouho vleče, k sebe-
menším průtahům.

Rozhodnutí mi sdělte prostřednictvím soudruha Gor-
bunova nejpozději 26. ledna t. r.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

230

G. J. SOKOLNIKOVVI

[26. 1. 1922]

Soudruhu Sokolnikovovi. Kopie soudruhu Kameněvovi

Soudruhu Sokolnikove!

Na základě našeho včerejšího rozhovoru Vás naléhavě
žádám, abyste provedl co nejrychleji tato opatření: zfor-
mulujte své návrhy týkající se volného oběhu zlata (Va-
šich včerejších deset bodů) a pošlete pak 1 exemplář mně
a druhý Kržižanovskému pro Státní plánovací komisi.
Nutně potřebujeme co nejdřív velice stručný posudek
k této věci jak od Preobraženského a Krasnoščokova, tak
od nejdůležitějších pracovníků finančního odboru a pak
ještě od několika dalších odborníků.²³² Pro nezávažnější
otázky finanční politiky potřebujeme mít co nejdřív tako-
vé přesné formulace (stručné, abychom nepodporovali
papírování) s podpisem každého odpovědného pracovní-
ka, jehož názor by mělo politické byro znát.

Lenin

I. T. SMILGOVI*

[26. 1. 1922]

Smilgovi
Kopie soudruhům N. P. Gorbunovovi
a Smoljaninovovi

Z důvodů nejen hospodářských, ale i politických je pro nás koncese s Němci v Grozném a pokud možno i v jiných palivových centrech naprosto nutná. Chcete-li to sabotovat, budu to považovat za vyložený zločin. Je třeba jednat rychle, abychom měli ještě před Janovem pozitivní výsledky. Odpovězte prosím. Stručně telegramem, podrobněji v dopisu.²³³

Lenin

G. J. ZINOVJEVOVI

[26. 1. 1922]

1

Soudruhu Zinovjeve

Jestli jsem Vám včera dobře rozuměl, očekáváte, že do 5. února přednesu na plenárním zasedání exekutivy referát o jednotné frontě. Musím Vám sdělit, že to nepůjde. Budu rád, připravím-li teze k této otázce nebo doplněk k základním tezím, které doufám někdo vypracuje. Pošle-

* Nad textem dopisu je připsáno na stroji: »Poslat šifrovaně prostřednictvím Krestinského s tím, že P. P. Gorbunov pečlivě dohlédne, aby to bylo přesně doručeno.« *Red.*

te mi tištěné usnesení exekutivy k této otázce a *nanejvýš* 1—2 články zahraničních komunistů na toto téma, a já Vám pak dám definitivní odpověď, jestli stačím poslat teze a jaké.²⁴³

Lenin

2

Soudruhu Zinovjevovi

Pokud jsem dal telefonický souhlas, nezážil jsem zřejmě, kdy mám mít projev a jak dlouho se budu léčit.²³⁵ Rozhodně musím vzít svůj souhlas zpět. Dejte místo mě Bucharina, a jestli odjede, tak někoho jiného. Některé výsledky nové ekonomické politiky bude určitě možné připravit pro Vás jako krátkou zprávu, kterou by mohl někdo napsat podle toho, na čem se dohodnu s Kameněvem.

Lenin

3

Soudruhu Zinovjevovi
(Kopie soudruhu Kameněvovi)

Zvažte prosím, zda by neměl být určen jako referent o nové ekonomické politice na plenárním zasedání exekutivy Kominterny soudruh Pjatakov, když to Trockij i Kameněv odmítli. Bucharin rozhodně nemůže, protože musí bezodkladně odjet do Německa na léčení.

Myslím, že Pjatakov by vyhovoval, a pokud s tím souhlasíte, nechte to prosím projednat v politickém byru s požadavkem, aby Pjatakov napsal návrh tezí hned příští neděli, v souladu s tezemi, které jsem předložil a které schválil ústřední výbor pro referát na posledním kongresu Kominterny.²³⁶

G. V. ČIČERINOVÍ

26. 1. 1922

Soudruhu Čičerine!

Vzpomínáte si, jak jste mi poslal Sunjatsenův dopis^[249]?

Už v něm psal Sunjatsen cosi o *přátelství* ke mně a Vy jste se mě ptal, jestli ho znám.

Byl tento dopis adresován Vám, nebo mně?²³⁷

Zůstal u Vás uložen v archívu? A také moje odpověď s Vaším dotazem?

Jestli ano, nemohl byste mi to poslat (na adresu Fotije-
vové)?

Jestli ne, co Vám z toho *utkvělo v paměti*?

S komunistickým pozdravem *Lenin*

M. I. GLJASSEROVÉ

26. 1. 1922

Soudružko Gljasserová!

Je naprosto nutné, abych dostával všechny protokoly politického byra (a »dvojky«²³⁸)

včas

a *v naprostém pořádku*.

Pořádek — to znamená *úplnost*:

- (a) *všechny* protokoly
- (b) v každém protokolu *všechny* listiny,
a ne odvolávky na *chybějící* dopisy, »návrhy«, poznámky apod.

Určitě se domluvte s Burakovovou a s kým bude ještě třeba,

dejte do pořádku (a doplňte o *všechny* chybějící dokumenty)

všechny protokoly za dobu mé nepřítomnosti (to znamená od 6. prosince 1921²³⁹)

a všechno mi pošlete.

Přikládám protokoly.

Lenin

235

N. P. GORBUNOVU

Žádám Vás nebo Smoljaninova, abyste pisatele přijali: podrobně si s ním pohovořte, *zapište* jména odborníků, které zná, a všechny jeho návrhy; až s tím začnete něco dělat, sdělte mi to.²⁴⁰

26. 1. [1922] *Lenin*

236

VZKAZ SEKRETÁŘCE

S PŘÍKAZEM

PRO V. A. SMOLJANINOVA

[26. 1. 1922]

Řekněte Smoljaninovi, aby zapsal úmluvu s Kržižanovským:

Kržižanovskij pošle Nazvanova pracovat na hospodářský úsek a za dva měsíce podá podrobnou zprávu o výsledcích této práce, která musí být zorganizována tak,

abychom mohli plně posoudit Nazvanovovy pracovní schopnosti a kvality.* Ať mi to soudruh Smoljaninov připomene, až se vrátím do práce.

Lenin

237

V. A. KARPINSKÉMU²⁴¹

26. 1. 1922

Soudruhu Karpinskij!

Nenapsal byste mi stručně (maximálně na 2—3 stránky), kolik dopisů od rolníků dostává Bědnota?

Co je v těch dopisech důležitého (zvláště důležitého) a nového?

Jejich nálady?

Aktuální věci?

Nemohl bych *jednou za dva měsíce* dostávat takové dopisy (příští k 15. 3. 1922):

α) průměrný počet dopisů

β) nálady

γ) nejdůležitější aktuality?²⁴²

S komunistickým pozdravem *Lenin*

238

Z DOPISU I. S. UNŠLICHTOVI

[Mezi 26. a 31. 1. 1922]

Rozhodnutí revolučních tribunálů nezveřejňovat pokaždé; posílit tyto tribunály »vašimi« lidmi, upevnit (vše-

* Viz tento svazek, dokument č. 143. *Red.*

možně) jejich spojení s Celoruskou mimořádnou komisí; jejich represivní opatření urychlit a zesílit. Ať tomu ústřední výbor věnuje zvýšenou pozornost. Na sebemenší rozšíření banditismu apod. odpovídat stanným právem a okamžitým zastřelením. Rada lidových komisařů to schválí rychle, pokud to Vy nepromeškáte; dá se to zařídit i telefonicky.

Promluvte ještě se Stalinem a dejte mu, bude-li to považovat za nutné, tento dopis přečíst.²⁴³

239

TELEFONOGRAM J. V. LOMONOSOVVI

Soudruhu Lomonosovovi

*Kopie: Státní plánovací komise, dopravní oddělení,
profesoru Ramzinovi*

lidový komisariát dopravy, soudruhu Fominovi

Domluvte se prosím se Státní plánovací komisí, lidovým komisariátem dopravy a Institutem tepelné techniky o podmínkách konkursu na nejlepší motorovou lokomotivu, a to se zřetelem na usnesení Rady práce a obrany ze 4. 1. 1922. Bylo by velmi žádoucí nepropást vhodnou chvílí k využití částek, jež by se mohly uvolňovat s postupným plněním zakázek na parní lokomotivy; získali bychom tak motorové lokomotivy, které by nám mnohem lépe vyhovovaly. Prosím, abyste mi ihned osobně sdělil, k jaké společné dohodě jste dospěli.²⁴⁴

27. 1. 1922

Lenin

28. 1. 1922

G. M.

Přečetl jsem si a vracím Gorevovu práci.²⁴⁵

Čekal jsem víc. Bývalý bolševik, pro kterého jste byl nadšen a který se podle Vás stal opět opravdovým bolševikem, by byl musel napsat přesvědčivou, výraznou, silnou a populární propagandistickou práci, obhajobu komunismu pro Francii, a vyjít přitom z její elektrifikace.

Jenže Gorev píše »jako nějaký profesor«.

Dávám Vám na uvážení takovýto plán:

1. dát to *ihned* do sazby, aby to v *každém* případě brzy vyšlo;

2. navrhnout Gorevovi — *souhlasíte-li* —, aby napsal ještě úvod nebo doslov, v němž by velice populárně, konkrétně a trochu zevrubněji (předepsat mu za tím účelem 3 gramy larinismu: prý se teď v Moskvě prodává) zaútočil na francouzský kapitalismus a řekl francouzským dělníkům a rolníkům: mohli byste být za 3—5 let trojnásobně bohatší a pracovat nejvýš 6 hodin denně (přibližně), kdyby ve Francii byla sovětská moc, která provádí elektrifikaci;

3. jestliže podle Vašeho (nebo Gorevova) názoru to Gorev udělá špatně nebo nerad, pak si rozmyslete, jestli by se neměla tato práce objednat od někoho jiného (takový *stručný* »Ballod«²⁴⁶ pro Francii);

4. mně pošlete co nejdříve zlomené stránky Gorevova článku (vydejte jej jako brožuru nebo v nějakém časopisu — to už nechám na Vás). *Možná že* napíšu předmluvu.²⁴⁷

Buďte zdrav! Váš *Lenin*

* Vpravo nad text dopisu Lenin napsal: »*Soudruhovi Kržižanovskému* zároveň s oběma obálkami, zelenou a červenou.« *Red.*

N. P. GORBUNOV OVI

Soudruhu Gorbunove!

Musíme to podpořit. Promluvte o tom se Šejnmanem. Nebude-li souhlasit, řekněte to Cjurupovi a mně.

Vyžádejte si posudky o Bělovovi (od Kiseljova; Něstěrov je soustředoval u sebe?), dejte to přečíst Cjurupovi a pak je založte.

Vy nebo Smoljaninov byste měli Bělovovi *soustavně* pomáhat.²⁴⁸

28. 1. [1922] *Lenin*N. P. GORBUNOV OVI²⁴⁹

Soudruhu Gorbunove! Vy nebo Smoljaninov musíte tuto věc speciálně sledovat. *Je to velmi důležité.* Seberte všechno, co se toho týká (usnesení *Rady práce a obrany* o prémiování atd.). Promluvte s Lomonosovem. Ve středu* bude mít poradu s Kržižanovským a dalšími ve Státní plánovací komisi. Protokol musí být u Vás. Výsledek mi sdělte. Kržižanovskému jsem to četl. Říká, že konkurs a Lomonosovův plán se navzájem *nevylučují*.

29. 1. [1922] *Lenin*

P. S. Zdá se, že Sťunkel má o tom nějaký materiál. Někdo by o tom měl shromažďovat veškerou vědeckou literaturu.

* — 1. února. *Red.*

G. J. SOKOLNIKOVVI

30. ledna 1922

Soudruhu Sokolnikovvi
Kopie soudruhům Kameněvovi a Cjurupovi

Dostal jsem Vaši zprávu, že jste na vaší poradě jednomyslně schválili osm bodů z desíti a jeden vyškrtli.

Očekávám, že mi pošlete 1. přesné znění bodů, 2. velmi stručné zdůvodnění usnesení porady, 3. výsledky jednání ve Státní plánovací komisi a 4. zcela určitě též písemné vyjádření Preobraženského a Krasnoščokova.²⁵⁰

Lenin

V. M. MOLOTOVOVI
PRO ČLENY
POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)

Soudruhu Molotovovi
pro členy politického byra

Plně souhlasím s Trockým.²⁵¹

Navrhuji:

1. Vyslovit Radkovi *důtku* za povolnost vůči menševikům.

2. Zesílit represivní opatření proti menševikům a přikázat našim soudům, aby udělaly totéž.

3. Tento návrh Trockého schválit.

4. Uložit Trockému, aby všemožně uspíšil prudký výpad proti menševikům kvůli Gruzii.²⁵²

30. 1. 1922 *Lenin*

31. ledna 1922

Přísně tajné

Soudruhu Zinovjevovi

Teprve dnes jsem dostal Vaši odpověď na dopis^[105], ve kterém jsem Vám už před mnoha dny sdělil, že musím svůj referát odříci.* Za takové nemožné průtahy nesete vinu jedině Vy. Je mi hrozně k smíchu, když čtu, že rozhodně nemůžete souhlasit s odřeknutím mého referátu o hospodářské situaci. Moje nemoc se bohužel nemůže zařídit podle toho. Jestliže nezajistíte včas jiného referenta, ponese veškerou vinu Vy. Na můj návrh, abyste referát zadal Pjatakovovi, jsem nedostal žádnou odpověď, ačkoli jsem to navrhoval Kameněvovi a Vám už před mnoha dny.** Začal jsem psát na toto téma článek, ale teď vidím, že v žádném případě nemohu zaručit jeho včasné dokončení.²⁵⁴ Pokud jde o menševiky, máte zcela pravdu, že je nutné odpovědět naprosto záporně. Myslím, že i Vy jste v této věci vinen tím, že zbytečně slevujete. Například bylo rozhodnuto nepouštět Rožkova na svobodu. Přitom byl ale propuštěn, aniž o tom rozhodlo politické byro.²⁵⁵ Myslím, že taková politika může napáchat jediné škodu.

*Lenin** Viz tento svazek, dokument č. 232 (1, 2). *Red.*** Viz tento svazek, dokument č. 232 (3). *Red.*

I. S. UNŠLICHTOVI

31. 1. [1922]

Soudruhu Unšlichtovi

Na schůzi politického byra rozhodně nemohu přijít.²⁵⁶
Přítížilo se mi.

Myslím, že mě tam ani nebude třeba.

Jde teď jenom o ryze *technická* opatření, aby naše soudy *tvrději* (a rychleji) stíhaly menševiky.

Jak soudy, tak i RLK a CÚVV.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

A. D. CJURUPOVI

[V lednu 1922]

Pokud se prokázalo, že výkupny lidového komisariátu zásobování jsou s to *bez dalších* nároků na státní pokladnu *odebrat a prodat* petrolej, je vhodné předat tuto věc (aniž bychom předem řešili otázku jako celek) lidovému komisariátu zásobování pod podmínkou (1) zvýšit cenu; (2) ihned vrátit a nadále vracet peníze do státní pokladny; (3) Ústřednímu svazu spotřebních družstev odvádět provizi za zprostředkování, avšak za hlavní důvod považovat: dostat co nejrychleji a co nejvíc peněz do státní pokladny.

Vykalkulovanou potřebnou sumu (milionů ve zlatě) oznamte Hlavní správě paliv a ještě jednou zkontrolujte s pomocí Popova a Strumilina, kolik procent ropných produktů se má předat Hlavní správě paliv.

G. J. SOKOLNIKOVVI

[1. 2. 1922]

Přísně tajné

Soudruhu Sokolnikovvi

Kopie soudruhu Cjurupovi a soudruhu Kržižanovskému

Řekl jste mi, že některé naše trasty se mohou v krátké době octnout bez peněz a začít důrazně požadovat, abychom je znárodnili. Domnívám se, že trasty a podniky byly založeny na základě chozrasčotu právě proto, aby samy odpovídaly, a to plně, za rentabilitu svých podniků. Jestliže to nedokázaly, pak mají být podle mého názoru všichni členové vedení pohnáni před soud a potrestáni dlouhodobým odnětím svobody (příčemž snad mohou být po uplynutí určité doby podmíněně osvobozeni), konfiskací veškerého majetku atd.

Jestliže jsme vytvořili trasty a podniky podle zásady chozrasčotu, a nebudeme-li umět věcně, jako dobří obchodníci, plně zajistit své zájmy, budeme vypadat jako vyložení hlupáci.

Sledovat to musí Nejvyšší národohospodářská rada, ale ještě spíš lidový komisariát financí prostřednictvím Státní banky a zvláštních inspektorů, neboť skutečnou, reálnou kontrolu a prověrku je povinen provádět jakožto bezprostředně nezainteresovaný právě lidový komisariát financí.

Lenin

A. D. CJURUPOVI

[1. 2. 1922]

Soudruhu Cjuruřovi

Čekám od Vás docela stručnou odpověď na můj dlouhý dopis^[94]. * Reorganizaci práce je třeba promyslet předem a s odpočatou hlavou. O Rykovovi přišly dobré zprávy, operace se podařila, i když byla velice těžká, nebezpečí nehrozí; vrátí se ale teprve za několik týdnů, protože se nutně bude dlouho zotavovat. Do jeho návratu už bych chtěl naplno zavést novou organizaci práce.²⁵⁷

*Lenin*V. M. MOLOTOVOVI
PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)

[2. 2. 1922]

Soudruhu Molotovovi pro politické byro

Protože Zinovjev trvá na tom, abych splnil úkol exekutivy Kominterny a 12. února přednesl na jejím rozšířeném zasedání referát o nové ekonomické politice, a protože to pro nemoc rozhodně nemohu splnit, jak jsem Zinovjevovi už mnohokrát řekl^[105, 106], ** prosím politické byro, aby se usneslo:

1. Vztít na vědomí Leninovo prohlášení, že úkol exekutivy nemůže pro nemoc rozhodně splnit.

* Viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 397—403. *Red.*** Viz tento svazek, dokumenty č. 232 a 245. *Red.*

2. Uložit ruským členům exekutivy, aby zrušili rozhodnutí o pověření Lenina přednesením referátu.

3. Týmž členům exekutivy uložit, aby pověřili přednesením referátu na toto téma soudruha Pjatakova.

4. Uložit Pjatakovi, aby nejpozději do příští neděle připravil za prvé podrobné teze svého referátu a za druhé jeho konspekt a souhrn hlavních čísel, která budou v tomto referátu uvedena; ať přitom Pjatakov vezme v úvahu teze, které předložil Lenin III. kongresu Kominterny a které svého času schválil ÚV strany.^[145]*

5. Uložit soudruhům Zinovjevovi, Bucharinovi a Leninovi, aby opravili a provedli konečnou redakční úpravu jak tezí, tak i konspektu Pjatakova referátu.

6. Referát ať si Pjatakov rozvrhne zhruba na jednu, nanejvýš na půldruhé hodiny.

7. Soudruhu Pjatakovi uložit, aby uvedl velmi stručně jen hlavní čísla, dokládající úspěšný rozvoj průmyslu a obchodu za nové ekonomické politiky a jeho význam pro obnovu národního hospodářství republiky.

8. Vzít na vědomí Leninovo prohlášení, že bude, pokud mu to zdravotní stav dovolí, přítomen Pjatakovu referátu a po jeho přednesení si vezme slovo, aby jej stručně doplnil nebo sdělil nové skutečnosti, což ovšem nebude mít charakter referátu.²⁵⁸

Lenin

* Viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 23—24. *Red.*

[2. 2. 1922]

Soudruhu Bucharinovi

1. Jsem překvapen a pohoršen, že vůbec neodpovídáte na můj telefonogram o společné konferenci s Druhou a Dvaapůltou internacionálou.²⁵⁹ Na takové věci by se mělo neprodleně odpovídat alespoň několika slovy.

2. Nemohl byste zařídit, aby někdo, kdo pravidelně sleduje evropský tisk Druhé a Dvaapůlté internacionály, pro mě sestavil co nejstručnější přehled (nanejvýš tak na dvě novinové stránky v každém jednotlivém jazyku) argumentů, kterých se používá v souvislosti s naší novou ekonomickou politikou? Stačil by mi přehled z německých, francouzských a anglických novin, ale — a to znovu zdůrazňuji — jen velice stručně, telegraficky, nanejvýš po dvou stránkách z každého z těchto jazyků.

*Odpovězte mi prosím.*²⁶⁰*Lenin**Soudruhu Bucharinovi*

Protože Váš dopis teď obsahuje i odpověď, je zbytečné dokazovat, jak ta odpověď byla nutná.

Lenin

SDĚLENÍ M. M. LITVINOVVI
S NÁVRHEM ODPOVĚDI
F. R. MACDONALDOVI²⁶¹

Soudruhu *Litvinovovi* (nebo soudruhu *Čičerinovi*)

Přečtěte si prosím a dejte přeložit do angličtiny ve vybraně zdvořilém slohu mou odpověď (drobné opravy udělejte sám, o větších se domluvíme telefonicky). Dejte to přepsat na stroji na mém papíře a pošlete mi to k podpisu.

Dear Mr. MacDonald!*

Velice Vám děkuji za Váš milý dopis i za Vaše pro mě tak velmi lichotivé uznání, jak dobře jste byl přijat. Soudruh Krasin hodnotí neobyčejně vysoko Vaši významnou úlohu i vynikající schopnosti v oboru průmyslu a obchodu. Tím spíše oceňuji význam Vašeho praktického návrhu v této oblasti. Nesmírně lituji, že mi nemoc nedovoluje Vás přijmout, lékaři mi dokonce zakázali i jakýkoli rozhovor. Považuji za příjemnou povinnost napsat dopis soudruhům Čičerinovi a Ležavovi, aby tomu věnovali zvláštní pozornost a jmenovali nejlepší odborníky k co nejrychlejšímu věcnému a kompetentnímu posouzení Vašich praktických návrhů, které jsou pro nás nadmíru důležité a hluboce nás zajímají.

Doufám, že budete tak laskav a omluvíte mě, že Vám odpovídám pro nemoc opožděně, a prosím Vás, abyste přijal projev mé nejhlubší úcty.

2. 2. 1922

* Vážený pane MacDonalde! *Red.*

G. J. SOKOLNIKOVVI

[4. 2. 1922]

Soudruhu Sokolnikovvi
Kopie Stalinovi a Kameněvovi

Celý význam Vaší informace je v tom, aby to byla přesná čísla.* Pokud v číslici, uvedené ve sloupci 2 (tj. naše závazky) něco chybí, jak se o tom i zmiňujete, je celá ta informace k ničemu. Naléhavě Vás žádám, abyste mi sdělil ve sloupci 2 takový výsledný součet, který by obsahoval naprosto všechny naše závazky bez sebemenší výjimky.²⁶²

Lenin

J. V. STALINOVVI A L. B. KAMENĚVOVI

Pouze soudruhu Stalinovi a soudruhu Kameněvovi

Pročtete si prosím tuto stručnou informaci od Sokolnikova, kterou jsem si včera vyžádal. Informace je za prvé neúplná, požádal jsem o doplnění^{[125]**}, a za druhé, je-li přesná, pak z ní vyplývá, že nám Novickij hlásil naprosto nepravdivá čísla. Je nezbytné dopídit se v této věci úplné pravdy, a pokud se potvrdí, že Novickij nahlásil nepravdivá čísla, je třeba dát politickému byru k úvaze postavit ho před soud.

4. 2. 1922 *Lenin*

* Jde o zprávu o zlatém fondu. *Red.*

** Viz dokument č. 253. *Red.*

N. P. GORBUNOVOVI

[6. 2. 1922]

Zjistěte, podle kterých zákonů a předpisů je v Moskvě, jak píše list *Izvěstija* z 5. 2.^[176], zaregistrováno přes 143 soukromých vydavatelství, jaké je personální složení odpovědného vedení a redakce v každém vydavatelství, jaká je jejich občanská odpovědnost a odpovědnost před soudy vůbec, kdo řídí tento úsek ve Státním nakladatelství a kdo za něj odpovídá.

Informujte se také důvěrně o tom, jak vypadá a jak je zorganizován dohled lidového komisariátu spravedlnosti, dělnicko-rolnické inspekce a Celoruské mimořádné komise nad tímto úsekem. To všechno přísně důvěrně. Do středy mi připravte odpověď, alespoň předběžnou.²⁶³

Lenin

V. M. MOLOTOVOVI

[6. 2. 1922]

Soudruhu Molotovovi

Soudruhu Molotove, v novinách se píše, že na 20. 3. je svolána mimořádná konference vedoucích guberniálních a oblastních oddělení školství a osvěty. Myslím, že bychom měli telegraficky rozeslat s mým a Vaším podpisem takovýto oběžník:

»Každému guberniálnímu a oblastnímu oddělení školství a osvěty se ukládá poslat této konferenci po delegátovi nebo poštou přesné a podrobné údaje o vynikajících pracovnících tohoto oddělení. Delegáti konference musí

být mezi nimi. Údaje o každém jednotlivci musí obsahovat podrobné vylíčení jeho dosavadní praxe jak před revolucí, tak i po ní a posudky od příslušných výkonných výborů guberniálních sovětů a guberniálních výborů strany. Takové údaje zaslat alespoň o dvou stranících a dvou nestranících z každé gubernie.

Pokud to někdo nesplní nebo splní nepřesně, bude volán k odpovědnosti jako straník a též po linii sovětů.«²⁶⁴

Doporučuji připojit k tomuto telegramu výzvu soudruhu Litkensovi, aby také on podal informace alespoň o deseti pracovnících lidového komisariátu školství a osvěty, kteří v posledních letech nebo měsících v centrálním orgánu nejvíce vynikli.

Všechny tyto informace považuji za naprosto nutné, neboť lidový komisariát školství a osvěty vůbec nedokázal zapojit místní pracovníky, a tak mu musíme najít kandidáty pro obnovení kolegia.

Lenin

257

N. I. BUCHARINOV
A V. M. MOLOTOVOVI
PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)

[6. 2. 1922]

Soudruhu Bucharinovi
Molotovovi pro politické byro

List Směna věch (č. 13) se připravuje na konferenci v Janově^[60] lépe než my. Redaktoři listů *Pravda* a *Izvěstija* by potřebovali výprask. Nařídít jim, aby přetiskli 2 články z 13. čísla listu Směna věch a napsali stejné nebo ještě lepší ke *všem* tématům souvisejícím s konferencí.²⁶⁵

Lenin

O RAJONIZACI UKRAJINY

[Po 6. 2. 1922]

Ukrajínští soudruzi mají obavy z plánu rajonizovat Ukrajinu. Jsou přesvědčeni, že je nutné, aby Ukrajinská socialistická sovětská republika byla zachována jako jednotný rajón.²⁶⁶

Jak to vypadá? Kde a kdy se o tom bude s konečnou platností rozhodovat?

Lenin

Zjistěte to *rychle*, ještě dnes, telefonicky
u Kržižanovského
Jenukidzeho
|| Kameněva?
|| Cjurupy?

TELEGRAM SOUDRUHU HILLMANOVI

[9. 2. 1922]

Rusaminco, President Hillman
New York

Heartiest greetings to all active workers on behalf economic reconstruction Soviet Russia — RAIC and amalgamated stop Every precaution taken to insure investments American workers against loss. Double your efforts, you are on the right road.

President Sovnarcom *Lenin*

Rusaminco²⁶⁷, předseda Hillman
New York

Srdečně zdravím všechny, kdo aktivně pomáhají hospodářské obnově Sovětského Ruska — Rusko-americké průmyslové společnosti a sdružením. Učinili jsme všechna opatření, abychom zamezili ztrátám na příspěvcích od amerických dělníků. Zdvojnásobte své úsilí, zvolili jste správnou cestu.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

260

N. P. GORBUNOVVI

Soudruhu Gorbunove! Věnujte tomu *co největší* pozornost.²⁶⁸ Myslím, že bychom jim měli *dát všechno*, oč žádají, tj. 4 milióny rublů $\times 0,2$ (?) = 800 *miliard*. To za prvé.

Za druhé. Od Ústřední správy rašelinového průmyslu je *neoddělovat* (je třeba se zeptat Morozova a Meňšikova, když nelze sehnat Radčenka). Proč bychom je měli oddělovat? Poskytnout jim *uvnitř* Ústřední správy *autonomii*. Přesně, písemně ji vymezit a dát ji schválit v *Radě práce a obrany*.

Za třetí. Existuje přece *řada* usnesení *Rady práce a obrany* o klíčovém významu Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny atd. apod. Zřejmě se na ně »zapomnělo«. To je skandál! *Najděte* ty »zapomnětlivce«, kteří za to můžou, a *postavte* je před soud. Určitě! (Sdělte mi výsledek: co jste *udělal*.)

10. 2. [1922] *Lenin*

G. J. SOKOLNIKOVVI

11. 2. 1922

Kopie soudruhu A. D. Cjurupovi

Soudruhu Sokolnikove!

1. O Bělovovi s Vámi mluvil Gorbunov. Na Bělova mám ty nejlepší posudky jak ze stranického, tak i z *komerčního* hlediska. Myslím, že neposkytneme-li *takovým* »naším« obchodníkům podporu, zůstane všechno jen u slov. Je třeba *potrestat* viníky (ve Státní bance) za průtahy a byrokratismus. Jinak z toho nebude nic kloudného. (Posudky má Gorbunov.)

2. Teze o zahraničním obchodu někde uvázly. Už hodně dávno jsem dával termín 2—3 dny.

Takové průtahy nepromíjet.

3. Promyslely se formy a způsoby odpovědnosti členů vedení trustů za nepořádek v podávání zpráv a za *ztratové* hospodaření?* Neusnul nám náhodou lidový komisařiát spravedlnosti? Tady by pomohla řada *exemplárních* procesů s vynesemím *nejpřísnějších* trestů. Lidový komisařiát spravedlnosti si zřejmě neuvědomuje, že nová ekonomická politika vyžaduje *nový* způsob *nové* přísnosti v trestání.

4. Ve Smolenské gubernii prý soukromý kapitál *předčil* družstvo, způsobil, že družstvo je před rozpuštěním.

A co takhle soud za nezákonný obchod?

A poplatky ze soukromého obchodu? Atd. apod.

* Viz tento svazek, dokument č. 248. *Red.*

Také tohle byrokrati v sovětech zaspali?

Kdo je u vás za to odpovědný? Neměla by se ustavit komise:

1. za lidový komisariát financí
 2. za lidový komisariát spravedlnosti
 3. a ještě někdo
- } pro dohled

a (stanovit) postih za nesprávné obchodování apod.²⁶⁹

S komunistickým pozdravem *Lenin*

262

L. B. KAMENĚVOVI

[Nejdříve 11. 2. 1922]

Soudruhu Kameněve!

Proč se to zdrželo?²⁷⁰

Rozhodlo se to přece už bezmála před půldruhým měsícem!

Ležavovi jsem dával tenkrát lhůtu 2—3 dny!

Pro živého boha, zavřete někoho za ty průtahy! Jinak z toho na mou duši nebude nic kloudného.

Váš *Lenin*

A. S. JENUKIDZEMU

[13. 2. 1922]

1

Soudruhu Jenukidzemu
Kopie G. M. Kržižanovskému

Dejte prosím Státní plánovací komisi k dispozici dva slušné byty pro *Strumilina* a *Ramzina* a dohlédněte osobně, aby se to rychle udělalo.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (*Lenin*)

[13. 2. 1922]

2

Soudruhu Jenukidze!

Z rozhovorů a zpráv, které zde v Moskvě kolují, usuzuji, že v předsednictvu Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů a v jeho práci něco neklape. Není divu, neboť každý jeho člen dělá alespoň dvacet věcí najednou, jak to už v naší »oblomovské« republice chodí.

Tím vzrůstá vliv takových lidí, jako je Larin. Jako básník, jako novinář a jako lektor je to člověk na svém místě, ale my, hlupáci, mu svěřujeme zákonodárnou práci a tím kazíme a ubíjíme jak jeho, tak práci.

Dávejte na to, pro živého boha, větší pozor. Larina nikam nepouštějte. Jestli se už někam dostal, nevěřte žádnému jeho plánu ani návrhu, a dokud je několikrát neprověříte, nerealizujte je.

Hleďte, aby nenastal obvyklý chaos, až se zase budou snažit obejít radu lidových komisařů a Státní plánovací

komisi a prosadit něco (napůl podvodem) v předsednictvu Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů.

Dávejte dobrý pozor a *včas* mě (nebo Stalina a Kameněva) informujte.

Ještě dvě věci:

1. Byt pro Stalina. Kdy to konečně bude? To je doba!
2. Lalajanc. Co je s ním? Jestli pojede na Sibiř, musím mu dát dopis a zajistit mu přes Skljanského a Fomina místo ve vlaku.

S pozdravem Váš *Lenin*

P. S. Právě jsem Vám poslal papíry ohledně bytů pro Strumilina a Ramzina. Snažně Vás prosím, abyste se do toho vložil, vyřídil to a stručně mi o tom napsal.²⁷¹

Váš *Lenin*

264

M. M. LITVINOVU, D. I. KURSKÉMU,
I. S. UNŠLICHTOVI, A. M. LEŽAVOVI

[13. 2. 1922]

Tajné

lidový komisariát zahraničních věcí — Litvinovovi
lidový komisariát spravedlnosti — Kurskému
Celoruská mimořádná komise — Unšlichtovi
lidový komisariát zahraničního obchodu — Ležavovi

V zahraničí vedeme nebo bychom měli vést celou řadu civilních pří: »ztráta zlata v Estonské bance«, »případ Čibrario«²⁷², »případ s Dobrovolným loďstvem«²⁷³, »nákup padělaného salvarsanu«²⁷⁴ apod.

Sdělte mi prosím, kdo to sleduje a odpovídá za správ-

ný postup ve všech občanskoprávních záležitostech v zahraničí.

Který resort?

Který odbor? Kdo osobně z členů kolegia?

Pokud to není dosud stanoveno, ukládám lidovému komisariátu spravedlnosti, aby tuto otázku společně s Celo-ruskou mimořádnou komisí, lidovým komisariátem zahraničních věcí a lidovým komisariátem zahraničního obchodu do týdne vyřešil a předložil radě lidových komisařů příslušný návrh usnesení.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

265

TELEGRAM L. M. CHINČUKOVI

Krasinovi pro Chinčuka

(nebo jakoukoliv jinou cestou, zjistit
v Ústředním svazu spotřebních družstev)

Sdělte, kdy a jak pošlete podrobné informace o bruselské konferenci²⁷⁵, které jste se zúčastnil. Potřeboval bych neprodleně stručnou zprávu o nejpodstatnějších věcech, podrobnosti později.

14.2. [1922] *Lenin*

POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b)

[14. 2. 1922]

Takže pořádně hotovo není nic. Hrozí velké nebezpečí, že pustí do oběhu starou veteš.

Obě přiložené věci jsou zřejmě *veteš*.

Budeme vypadat jako hlupáci.

Navrhuji a) poslat teď *jenom tištěnou* zprávu Státní plánovací komise o *Jihovýchodu*^[12].

Jenom to.

b) ostatní *odložit*

c) uložit *osobní* odpovědnost za *všechno*, co se posílá,

Kržižanovskému,
Sokolnikovovi
+ ještě někomu dalšímu.²⁷⁶

Lenin

267

V. M. MOLOTOVOVI
PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b)

Soudruhu Molotovovi pro politické byro

Navrhuji schválit:

1. O rozsahu a kategoriích protinároků ani slovo. O protinárocích psát jen povšechně;
2. také o konferenci a o našem pacifistickém programu psát povšechně.
(Psát = tisknout.)²⁷⁷

14. 2. [1922] *Lenin*

14. února 1922

Soudruhu *Kurskij!*

Pošlete mi co nejdřív oficiální informaci o tom, jaká má dělnicko-rolnická inspekce podle platných zákonů práva, pokud jde o provádění revize v soukromých (nestátních) podnicích.

Mám dojem, že se nejednou mluvilo o tom, aby práva dělnicko-rolnické inspekce nebyla vůči žádným podnikům, jež nepatří do kategorie státních podniků, nijak omezována.²⁷⁹

Lenin

SPRÁVĚ DOMŮ
CELORUSKÉHO ÚSTŘEDNÍHO
VÝKONNÉHO VÝBORU SOVĚTŮ

[Nejpozději 15. 2. 1922]

Naléhavě žádám, abyste přidělili vedoucí knihoven RSFSR Smuškovové, která bydlí v 2. domě sovětů, ještě jeden, třeba malý pokoj. V pokoji, kde bydlí Smuškovová nyní, žije sedm lidí. Smuškovová, která vykonává velmi odpovědnou práci, nemůže za takových okolností ani soustředěně pracovat, ani spát. Nyní se roznemohla, protože už dlouho nemůže ani spát, ani si dopřát trochu odpočinku.²⁸⁰

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

DOPIS D. I. KURSKÉMU
A PŘÍKAZ N. P. GORBUNOVovi

[15. 2. 1922]

Soudruhu Kurskij!

Přikládám odpověď, kterou mi poslal Koblenc.* Až si ji přečtete, vraťte ji prosím N. P. Gorbunovovi.

1. Mám silné podezření, že Koblenc je špatný a že celé toto oddělení je špatné.

Koblenc zjevně »zapomněl«, že podnik pronajatý od sovětské státní moci je *také státní podnik*;

2. — — otázku následné nebo předběžné kontroly si popletl s otázkou, zda vůbec podléhá kontrole či ne;

3. zřejmě »zapomněl«, že práva dělnicko-rolnické inspekce *nejsou užší* než dřívější práva Státní kontroly (Sbírka zákonů, 1920, č. 16^[25]); zapomněl i na mnoho jiného.

Závěr: prověřit Koblencovo vyjádření, a jestliže pečlivé prozkoumání ukáže, že Koblenc lhal, nahradit ho solidnějším právníkem.

Sdělte mi, komu uložíte odpovědnost za takovou prověrku.

— — — Jsou-li naše zákony »rozporné« (o čemž není pochyb), od čeho tedy je lidový komisariát spravedlnosti a legislativní oddělení?

Co se vlastně dělá pro kodifikaci a odstranění rozporů?

Mimo jiné je nutné právě *ted' urychleně* vypracovat jasný a přesný zákon, který by opravňoval dělnicko-rolnickou inspekci provádět kontroly a získávat informace o naprosto všech (soukromých, družstevních, koncesních apod.) institucích a podnicích. Sdělte, koho tím pověřujete.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

* Viz tento svazek, Přílohy, dokument č. 16. *Red.*

Soudruhu N. P. Gorbunove! Přečtěte a *poznamenejte si to* prosím Vás, abyste mohl sledovat plnění.

Dejte to přepsat a poslat soudruhu Kurskému.²⁸¹

271

G. J. SOKOLNIKOVVI

15. 2. 1922

Kopie soudruhu Cjurupovi a soudruhu Kameněvovi

Soudruhu Sokolnikove!

Neměla by se hlavní pozornost zaměřit na rozvoj obchodu a jeho kontrolu prostřednictvím obchodního oddělení Státní banky?

Nemělo by se to zařídit tak, že bychom si našli dva tři tucty (nebo třeba i méně, nebude-li naše zatracená byrokratická mašinerie na tak »těžký« úkol stačit) zmocněnců obchodního oddělení Státní banky a že by tito zmocněnci dostávali tantiémy úměrně růstu obchodního obratu v těch podnicích nebo územních oblastech, které jim budou »svěřeny«?

Mám dojem, že je to reálnější než vytvářet zvláštní komise nebo instituce, které se při našich ohavných zvyklostech (a to si myslíme, že děláme ten »opravdový komunismus«) *nevyhnutelně* zvrhnou v ukázkou byrokratické omezenosti. Přitom obchodnímu oddělení Státní banky musí být dán jasný *konkrétní* úkol: rozvíjet vnitřní obchod a stačit jej kontrolovat. A za rozvíjení obchodních operací ať dostávají tantiémy i zmocněnci, i členové vedení (existují-li vůbec členové vedení obchodního oddělení Státní banky) — pouze za rozvíjení operací.

Podle toho, co mi říkal Gorbunov o výsledcích své »intervence« ve věci Bělova a Státního obchodního domu, je

zde *vina* obchodního oddělení Státní banky zřejmě: nedělali nic, spali, čekali jako praví byrokratičtí šplhouni, až co *přikážou* »shora«. Myslím, že je třeba za to obchodní oddělení ihned potrestat, a hodně citelně, a zároveň je varovat: ještě jednou to takhle prozevlujete, ještě jednou to takhle prospíte a *půjdete sedět*.

Za další praktický prostředek bych považoval toto: registrovat soukromoobchodní jednání a zdanit je kolkovým nebo nějak jinak. Jak vypadá tato otázka? *Nedal by se takto* podřídit soukromý obchod (nebo začít podřizovat) kontrole lidového komisariátu financí a Státní banky?

Myslím, že úspěch práce celého lidového komisariátu financí se musí z 99/100 hodnotit *podle rozvoje státního obchodu a obchodního oddělení Státní banky* (podle úvěrování soukromého obchodu). Ostatní — 1/100.*

S komunistickým pozdravem *Lenin*

272

V. G. JAKOVENKOVI

[15. 2. 1922]

*Lidový komisariát zemědělství
soudruhu Jakovenkovi*

Dne 26. ledna vyšel v Izvěstijích VCIK článek soudruha A. Běljakova Smutné motory a proletářské zemědělství^[6].

Doporučuji Vám, abyste tomuto článku věnoval důkladnou pozornost. Vyšlo najevo, že se na vojenské správě už pět let povaluje 770 zbrusu nových motorů i s náhradními díly, a to v naprostém pořádku, ještě v zahra-

* Viz též tento svazek, dokumenty č. 280, 289 a 300. *Red.*

ničním balení, o celkové výkonnosti asi 117 000 koní, v hodnotě přes 14 miliónů předválečných zlatých rublů. Motory se pro vojenské účely nehodí, a proto je vojenská správa postupuje lidovému komisariátu zemědělství, který by je mohl velmi dobře využít pro potřeby zemědělství. Už čtyři měsíce o tom lidový komisariát ví, a dodnes se kromě papírování vůbec nic neudělalo.

To je neslýchaná nehospodárnost a nemohoucnost.

Ukládám Vám:

1. Předložte mi písemně vysvětlení lidového komisariátu zemědělství;
2. najděte viníky těchto byrokratických průtahů a zajistěte, aby se soudní proces proti nim stal středem pozornosti;
3. podnikněte okamžitě v této věci co nejrozhodnější praktické kroky a za měsíc mi sdělte, co se doopravdy udělalo (kdy byly motory převzaty, jak se použily, komu se předaly, kdy a kde budou dány do provozu atd.).²⁸²

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (*Lenin*)

273

D. I. KURSKÉMU

15. 2. 1922

Soudruhu *Kurskému*
Kopie soudruhu Cjurupovi
” soudruhu Gorbunovovi

Soudruhu *Kurskij!*

Nemám možnost seznámit se s návrhem dekretu o směnkách a občanských dluhopisech. Považuji za naprosto

nutné, aby tento zákon plně zaručoval práva našeho státu nejen na neomezenou revizi a kontrolu, ale i právo ze závažných státních důvodů smlouvu zrušit. Pošlete mi prosím k této věci své vyjádření (na několik řádek, nanejvýš na jednu stránku) a 2—3 výňatky z článků, které nám tyto záruky poskytují. Ze slov soudruha Gorbunova usuzují, že takové články v návrhu jsou.²⁸³

S komunistickým pozdravem *Lenin*

274

N. P. GORBUNOVovi

Zjistěte, proč to Krasin posílá mně. To je ale nešvar! Co s tím mám já co dělat? Co udělal lidový komisariát zahraničního obchodu? Jestli nic, patří před soud. Udělal-li všechno, zkontrolujte to, ale já s tím nemám co dělat.²⁸⁴

15. 2. [1922] *Lenin*

275

N. P. GORBUNOVovi

[15. 2. 1922]

Soudruhu *Gorbunovovi*

Z příkazu lékaře Vám nařizují:

1. Zlepšit stravování soudruha Mirošnikova.
2. Postarat se, aby odjel na Krym, kde nastoupí 1. dubna tříměsíční léčení.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

I. I. MIROŠNIKOVVI

[15. 2. 1922]

Soudruhu *Mirošnikovovi*

Na základě pokynů ordináře kremelské nemocnice MUDr. Levina Vám nařizují:

1. Omezte svůj pracovní den na osm hodin.
2. Do 1. dubna si najděte zástupce a seznamte ho se svou prací, abyste mohl 1. dubna odjet na delší dovolenou.

Předseda rady lidových komisařů

*V. Uljanov (Lenin)*DOPIS G. V. ČIČERINOVVI
A PŘÍKAZ SEKRETÁŘKÁM

[16. 2. 1922]

Dejte tuto moji odpověď přečíst Stalinovi a Molotovovi a pak ji pošlete Čičerinovi:

Soudruhu Čičerine! Jste příliš nervózní. Plán našeho postupu v Janově stačíme projednat ještě 22. nebo 23. února.

Proti pacifismu jako programu revoluční proletářské strany jsme bojovali oba. To je jasné. Ale kde, kdo a kdy se stavěl proti tomu, aby tato strana využívala pacifistů k demoralizaci nepřítele, buržoazie?²⁸⁵

Váš Lenin

J. A. LITKENSOVI

[16. 2. 1922]

Soudruhu *Litkensovi*
Kopie malé radě lidových komisařů

Koncem prosince minulého roku jsem psal lidovému komisariátu školství a osvěty, že profesor Krug prosí, aby byla Vysoké škole technické v Moskvě přidělena budova pro elektrotechnickou fakultu a Elektrotechnický ústav, a žádal jsem, abyste tomu věnovali zvýšenou pozornost a všemožně se vynasnažili této prosbě vyhovět.*

Dne 9. února jsem dostal od profesora Kruga další dopis, že lidový komisariát dosud neposkytl škole pomoc. Profesor Krug uvádí, že by to šlo možná udělat celkem hladce a znamenalo by to jen uskrovnění, kdyby byla elektrotechnické fakultě a Experimentálnímu elektrotechnickému ústavu přidělena část budovy bývalého Alžbětinského ústavu, a na jaře, až by se oteplilo, byla by Radiščevova škola, umístěná v tomto ústavu, přestěhována do jiné budovy.

Jestliže s tímto návrhem profesora Kruga nesouhlasíte, ukládám Vám, abyste na vlastní odpovědnost našel do čtrnácti dnů budovu a ústavu ji přidělil.

Splnění mi oznamte do 3. března.

Předseda rady lidových komisařů

* Dopis nebyl nalezen. *Red.*

SOUDRUHU N. P. GORBUNOVVI

Dosud jsem nedostal, přestože jsem si o to napsal,* zprávu o expedici, která měla vyjasnit ridderskou koncesi. Vyžádejte si od člena komise, která tam jela, do zítřka zprávu, ale v žádném případě ne delší než na dvě stránky.

Obávám se, že zpráva, jak už to u nás bývá zvykem, vydá na celý svazek, takže ji nikdo nebude číst.

Spojte se úřední cestou s předsedou komise a s Kržižanovským, který mi toho hodně nasliboval, ale nic nesplnil.²⁸⁶

17. 2. 1922

Lenin

A. D. CJURUPOVI

18. 2. [1922]

1

Soudruhu Cjurupo!

Když jsem psal svou knihu o imperialismu^{[80]**}, četl jsem o dvou systémech Státní banky (a bank vůbec) v kapitalistických zemích. Jedním takovým systémem je těsné sepětí Státní banky s *obchodem*.

Měli bychom donutit pár našich »finvědátorů« (či snad — nic ve zlém — fuj-vědátorů?), aby se touto otázkou zabývali.

* Dopis nebyl nalezen. *Red.*

** Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 319—444). *Red.*

Potřebujeme takovou Státní banku, která by měla k obchodu stokrát blíže než ta nejobchodnější ze státních bank za kapitalismu. Naše Státní banka by měla mít *síť* obchodních agentů, a to od toho nejvyššího (něco na způsob cestujícího bankovního inspektora pro obchodní úsek, který by měl na starosti miliardové obraty) až po drobné a nejdrobnější obchodní agenty dole. Jestliže bude celá tato síť založená na tantiémách a naučí se (a naučí i nás) správně obchodovat, budeme mít pod kontrolou devět desetin celého obchodního obratu. To je jediná cesta, jak obnovit oběh zlata a *přeměnit Nep* ze systému ohlupování komunistických prostáček, kteří mají moc, ale nedovedou ji využít, v *základnu* socialismu — v základnu, kterou v rolnické zemi nevyvrátí žádná síla na světě.

Dejte to přečíst Sokolnikovovi. Musíme Státní banku i lidový komisariát financí *honit*, dokud toho *nedosáhne*me.

Váš *Lenin*

2

[20. 2. 1922]

Soudruhu Cjurupo!

Chtěl bych Vás zvlášť upozornit na svůj dopis Sokolnikovovi^[126] o obchodu, o Státní bance a jejím obchodním oddělení.*

Jádro věci je právě v tom — v obchodu a v jeho podřízení Státní bance.

U nás však, jak je vidět, není obchodní oddělení Státní banky »*obchodní*«, ale zrovna tak po . . . byrokratické,

* Viz tento svazek, dokument č. 271. *Red.*

jako všechno ostatní v RSFSR. Myslím, že bude nutné se do toho opřít *ze všech sil*

a *prosadit* zavedení tantiém, prověrku podle výsledků činnosti a *vystrnadit z obchodního oddělení* Státní banky všechno mdlé, co nemá obchodnickou jiskru a není schopné úspěšně obchodovat.

Nepotřebujeme »úřad pro vnitřní obchod« (takových po . . . *úřadů* máme habaděj), ale 1—2 tucty takových *lidí* ve Státní bance, kteří by *uměli* (a ostatní učili) obchodovat. To je podstata všeho, bez toho peněžní systém nevybudujeme.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

281

L. A. FOTIJEVOVÉ

[18. 2. 1922]

Celé zamítnout s odvoláním na tuto recenzi.²⁸⁷

Lenin

Autor inscenace má v úmyslu ukázat div ne celou revoluci. Výběr faktů je často náhodný. Četné biografické podrobnosti neodpovídají pravdě.

Natáčení by bylo mimořádně komplikované, vyžadovalo by veliký kompars, bude to stát šílené peníze, výsledek bude mizerný, něco na způsob špatného jarmarečního představení. Naše kinematografie má velmi špatné technické možnosti a nedokáže ztvárnit autorův záměr. Jako hra je to zřejmě nepřijatelné.

N. Krupská

V. M. MOLOTOVOVI

20. února 1922

Soudruhu Molotove!

Nedostal jsem dosud žádnou zprávu od vedoucí statistického oddělení ÚV Smittenové. Pošlete mi prosím jednu nebo dvě karty ze soupisu odpovědných pracovníků a donuďte Smittenovou, aby mně stručně napsala, 1. kolik má takových karet, 2. kolik jich je z Moskvy, 3. dokdy a podle jakého programu hodlá získané údaje zpracovat.²⁸⁸

Lenin

N. P. GORBUNOVOVI

Soudruhu Gorbunove!

Přikazuji Vám, abyste (urychleně) zajel do onoho německého lékařského zařízení v Moskvě, o němž má povědomost L. B. Kameněv, a (až získáte nějaké informace o osobách) navrhl tamějším německým lékařům, kteří hovoří (nebo aspoň čtou) rusky,

aby vstoupili do našich služeb jako inspektoři nebo (a) instruktoři přibližně za těchto podmínek:

plat — 110 % nebo 120 % (nynější částky),
rodině v Německu — 110—120 % (toho, co dostává nyní),

v případě úmrtí — 150 % rodině (z částky, kterou by dostala podle německých zákonů).

Odslouží-li u nás pět let, dostanou jako prémii několik tisíc zlatých rublů.

Pokud dospějeme k zásadní dohodě, předložím to k projednání politickému byru.²⁸⁹

20. 2. [1922]

Lenin

284

N. P. GORBUNOVovi

[20. 2. 1922]

Poslali jsme s Molotovem guberniálním oddělením školství a osvěty telegrafický oběžník [116], aby každý jejich delegát přivezl na poradu 25. února údaje alespoň o dvou stranících a o dvou nestraničích.*

Ukládám Gorbunovovi, aby přesně zjistil, kdo tento příkaz splnil a kdo ne, a poslal mi neprodleně co nejpřesnější zprávu.²⁹⁰

285

V. M. MOLOTOVovi
PRO VŠECHNY ČLENY POLITICKÉHO
BYRA ÚV KSR(b)

Bez kopie

Soudruhu Molotovovi

Dejte prosím tento dopis přečíst všem členům politického byra a s jejich poznámkami mi jej vraťte. Čičerin má podle mého názoru plnou pravdu, že Radek tímto případem znovu dokázal, že se přes všechny své četné přednosti vůbec nehodí na diplomata.²⁹¹

20. 2. 1922.

Lenin

* Viz tento svazek, dokument č. 256. *Red.*

21. 2. [1922]

Soudruhům Kameněvovi a Stalinovi

Je směšné mluvit o vaší vině nebo o něčem takovém jen proto, že se náš rozhovor protáhl. Moje nemoc *žádné* objektivní příznaky nemá (dnes se po velmi klidné noci cítím značně nemocen), takže své síly jsem mohl odhadnout nejspíš jenom já. Zavinił jsem si to sám, vždyť vy jste se mě nejednou ptali, jestli už nejsem unaven.

Moc bych vám radil, abyste nezapomněli

1. Radka určitě nenechávat v diplomacii*;
2. ani Lapiňského.
3. Podle přiloženého Smilgova dopisu někomu přísně nařídít (N. P. Gorbunovovi?), aby záležitost *prakticky* vyřídil.²⁹²

4. K Mjasnikovovi je třeba dodat: buď otiskněte celý můj dopis, nebo obsažné a ucelené výňatky z něho (jinak to vyznívá nejasně a nikdo nic nepochopí: že by byl Lenin ve svém dopisu *pro* Mjasnikova?^[120]).²⁹³

5. A. D. Cjurupovi jsem poslal své vyjádření^[131] k jeho návrhu týkajícímu se malé rady lidových komisařů. Bude nutné to *pečlivě* promyslet, ověřit a znovu důkladně zvážit.**

6. Proti osmému bodu usnesení politického byra z 20. února mám námítky. Sokolnikova **nemůžeme** vzít. *Nemůžeme*.²⁹⁴

7. Návrh dekretu o dělnicko-rolnické inspekci je třeba předělat, promyslet, zpřesnit, *rozšířit*, aby to byl *výklad a přehled platných zákonů*.*** Lenin

* Viz dokument č. 285. *Red.*

** Viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 401. *Red.*

*** Viz tento svazek, dokumenty č. 268, 305 a 306. *Red.*

P. S. Ať listy *Pravda* a *Izvěstija* uveřejní tucet článků na téma Miljukov jenom předpokládá^[168]. *Pravda* z 21. února.

Když se to potvrdí, propustit určitě 20—40 profesorů.
Vodí nás za nos.

Promyslet, připravit a pak *tvrdě udeřit*.²⁹⁵

Lenin

287

N. P. GORBUNOVVI

21. 2. [1922]

Soudruhu Gorbunove!

Oba závěry jsou sestaveny *mizerně*.²⁹⁶ Nedovedou oddělit techniku od ekonomiky, závěry od podmínek.

Ukládám Vám:

1. zajistit, aby Nejvyšší národohospodářská rada a Státní plánovací komise, každá zvlášť, poslaly vbrzku své vyjádření, podepsané odpovědnými pracovníky;

2. ihned provést průzkum, abychom od *všech* členů Michajlovovy komise, *od každého zvlášť a při vyloučení jakékoli možnosti domluvit se* (je na Vás, abyste to chytře navlékl: všem zatelefonoval, v kolik hodin má kdo čas, vyslal jízdní spojky, aby je »přepadly«, **apod.**), dostali vlastnoručně podepsané písemné vyjádření;

3. vypracovat vyjádření podle tohoto vzoru (vysvětlivky a poznámky zvlášť)

1. Za . . . miliónů zlatých rublů je možné vytěžit

α) nyní

β) kdyby bylo investováno navíc . . . miliónů zlatých rublů během . . . let

(zvlášť pro Kyšтым. Ridder, Ekibastuz, Tanalyk).

2. Zvládneme to bez koncesionáře (pravděpodobně),
nebo ne?

Jestliže ne, proč?

α) pro nedostatek kapitálu?

β) protože nelze nakoupit a dovézt prvotřídní zaří-
zení?

γ) protože nelze najmout prvotřídní inženýry?

δ) protože nelze nakoupit a dovézt potraviny?
oděvy? dělníky?

nebo z jiných (jakých) důvodů?

3. Závěr: α) přistoupit na Urquhartovy podmínky?

β) změnit je? Jak?

γ) úplně je odmítnout?

Nejdřív šikovně (rychle) *pochyťte* všechny členy ko-
mise *každého zvlášť* a vyžádejte si od nich písemnou
odpověď na uvedené otázky.

Potom mi sdělte výsledek a *pak* přimáčkne Nevyš-
ší národohospodářskou radu a Státní plánovací komisi.²⁹⁷

Lenin

288

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

22. 2. [1922]

Tajné

Soudruhu Kržižanovskij!

Soudruh Trockij v jednom svém dopisu ústřednímu vý-
boru píše, že naše plánovací orgány zkrachovaly.

To je pravda potud, pokud se tím myslí, že například
ve Státní plánovací komisi není *na výši administrativa*,
o čemž není pochyb.

Nebyla stanovena *osobní* odpovědnost každého člena

Státní plánovací komise za *tu a tu* (velmi důležitou) funkci. Mezi členy Státní plánovací komise nebyl rozdělen onen »všeobecný dohled« na plnění plánu, bez něhož se všechno rovná nule. Atd.

Závěr: je třeba si pospíšit s návrhy usnesení (předkládejte je rychleji) jak o personálním složení Státní plánovací komise, tak o jejím předsednictvu (15 lidí?? myslím, že to bude k horšímu, protože osobní odpovědnost se tím *ještě zmenší*) a také o tříčlenném *byru předsednictva* (podívejme se, jak to zdůvodňujete: podle mého názoru by právě toto byro mělo být předsednictvem). Kdo by mohl na určitou dobu (do 15. května) nahradit Pjatakova?

Tři členové byra (pokud ústřední výbor schválí tyto tři: Vás + Pjatakova + Osadčiho) musí nově zorganizovat administrativu. Jesliže budou mít administrativu na starosti Pjatakov + Osadčij, *budou* ručit vlastní hlavou za každé »přehlédnutí« (ten a ten člen Státní plánovací komise nebyl pověřen tím a tím, jeho práce nebyla zkontrolována, nebylo včas upozorněno na určitý nedostatek atd.)*.

Co nejdříve předložit definitivní návrhy upravující vztahy k plánovacím orgánům lidových komisariátů, návrhy na složení byra atd.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

289

G. J. SOKOLNIKOVVI

22. 2. [1922]

Soudruhu Sokolnikove! Nejde vůbec jenom o Státní obchodní dům. Veškerá práce všech našich hospodářských orgánů trpí především byrokratismem. Z komunistů se

* Viz tento svazek, dokument č. 333. *Red.*

stali byrokrati. Jestli nás může něco zahubit, pak to bude právě byrokratismus. A pro Státní banku by bylo ze všeho nejnebezpečnější, kdyby zabředla do byrokratismu. Pořád ještě přemýšlíme o tom, jaké dekrety vydáme, jaké instituce založíme. To je chyba. To nejdůležitější jsou teď zkušenosti lidí a praxe. Najít lidi — *pocitivé dřiče* (1 ze 100; 1 z 1000 komunistů, a to ještě kdoví jestli); proměnit naše dekrety z popsaného papíru (a to platí o špatných i dobrých dekretech) v praxi života — to je *to nejdůležitější*.

Má-li Státní banka obchodovat sama nebo prostřednictvím podřízených firem, prostřednictvím zmocněnců nebo prostřednictvím svých klientů, kterým poskytla půjčku apod. — to já nevím. Nemíním to posuzovat, protože se dostatečně nevyznám v technických otázkách peněžnictví a bankovníctví. Ale co vím jistě, je to, že nejpodstatnější je teď rychlý rozvoj státního obchodu (ve všech jeho typech: družstevnictví, klienti Státní banky, smíšené společnosti, komisionáři, agenti etc. etc.).*

28. 2. Pro nemoc jsem dopis nemohl dokončit a odešlat dřív. Mluvíte (v interviewu^[251]) o nahrazení státních trustů smíšenými společnostmi.²⁹⁸ To nepovede k ničemu. Ve smíšených společnostech mazaní kapitalisté napálí hloupé (naprosto pocitivé a velmi dobrácké) komunisty a podvedou nás, tak jako nás podvádějí teď. Teď nejde o instituce, ale o lidi a o prověřování praktických zkušeností. *Po jednom* vyhledávat ty, kdo dovedou obchodovat, a krok za krokem jejich zkušenostmi, jejich prací *čistit* komunistický svinčik, a to tak, že budeme vyhánět ty dobromyslné komunisty z vedoucích míst, že budeme zavírat dřímající (a přísně komunistické) podniky a vybírat přitom jeden ze sta prosperujících. Bud' lidový komisariát financí *dokáže* začít pracovat *takto*, nebo je celý tento komisariát úplná nula.

Váš Lenin

* Viz tento svazek, dokument č. 271. *Red.*

N. P. GORBUNOVVI

Promluvte si prosím s Krasinem o *Gorkém* a všemožně se postarejte, aby Gorkij dostal co nejdřív peníze.

Sebemenší nesrovnalosti mi oznamte.²⁹⁹

23. 2. [1922] *Lenin*

P. S. Proč jste mi dnes neposlal (jak jste slíbil) posudky o Státní bance? *Není dobré* s tím otálet.

PŘEDSEDOVI ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU
RUSKÉ SPOLEČNOSTI ČERVENÉHO
KŘÍŽE³⁰⁰

23. 2. 1922

Milí soudruzi!

Je mi velmi líto a omlouvám se, že ze zdravotních důvodů vám nemohu poslat pro váš sborník ani krátký článek, ani dopis, jak by se to určitě patřilo. Sovětská moc dělala, dělá a bude dělat všechno možné i leccos nemožného, jen aby pomohla hladovějícím. Tisknu vám ruku a přeji vaší publikaci mnoho zdaru.

S komunistickým pozdravem *V. Uljanov (Lenin)*

V. M. MOLOTOVOVI
PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)

Soudruhu Molotove! Myslím, že Čičerin má *naprosto* pravdu, a proto navrhuji, aby *politické byro* rozhodlo: Čičerinovo stanovisko se schvaluje. Bezpodmínečně vyplatit v termínu, co bylo slíbeno.³⁰¹

24. 2. [1922] *Lenin*

L. B. KAMENĚVOVI

[Před 25. 2. 1922]

Soudruhu Kameněve! Napište mi pár slov o směrnicích.³⁰² Nesmí se to nechat ležet. Nemělo by se to udělat tak, že by zůstal starý text? Doplnit pět řádků: obchod místo výměny zboží. Přijmout termíny (dvakrát ročně nebo *ještě méně*), na kterých se usnesli pracovníci místních orgánů.

Lenin

P. S. Odpovězte, co je s tím německým lékařem.

Pokud jde o Pešechonova, navrhuji politickému byru usnést se na tomto: 1. uložit Popovovi, aby mu dal práci v obchodní a zdravotnické statistice, ne jiné; 2. učinit Popova osobně odpovědným za to, že se Pešechonov nebude plést do politiky; 3. první a druhý bod sdělit Popovovi ústně na podpis, bez papíru, s důrazným upozorněním, že kdyby to někde vyzradil, vyhodíme ho a postavíme před soud; 4. Unšlichtovi nařídit, aby dal Pešechonova přísně sledovat; 5. guberniálnímu výboru v Charkově a ukrajinskému ÚV udělit důtku (za vyzrazení) a zapsat jim to do stranických legitimací.³⁰³

Lenin

I. I. MIROŠNIKOVVI

[25. 2. 1922]

Zjistěte, kdo u nás řídí obchod vínem, přepočítávají-li se ceny na zlato, jsou-li ceny vyšší než před válkou, kam jdou příjmy, kdo na celou tuto záležitost dohlíží a odpovídá za ni.³⁰⁴

G. V. ČIČERINOVVI³⁰⁵

Soudruhu Čičerinovi nebo Litvinovovi
Kopie soudruhu *Molotovovi*
(pro členy politického byra)

25. února 1922

Když jsem kromě telegramů přečetl úvodníky dnešních novin, dospívám k závěru, že nóta k odložení janovské konference bez uvedení termínu by měla vyznít velice impertinentně a jízlivě, aby to v Janově pocítili jako políček. Opravdu zapůsobit může zřejmě jen maximální impertinence. Kromě toho by se mohlo říci, že do našich protinároků zahrnujeme výdaje, jež nám vznikly tím, že tyto státy nesplnily svůj původní závazek, totiž svolat konferenci ve stanoveném termínu. Nesmíme propást příležitost, kdy můžeme touto impertinentní jízlivou nótou přispět k posílení všech buržoazních pacifistických sil na celém světě.³⁰⁶

Lenin

SOCIALISTICKÉ AKADEMII³⁰⁷

Odpověď na č. [577] z [23. února 1922]*

Tisíceré díky. Pro nemoc však nemohu bohužel ani v tom nejmenším plnit povinnosti člena Socialistické akademie. Papírovým členem být nechci. Proto prosím, abyste mě ze seznamu členů vyškrtli nebo mě do něho vůbec nezapisovali.

27. 2. [1922] *Lenin*

PÍSEMNÉ SDĚLENÍ

N. P. BRJUCHANOVVI

A PŘÍKAZ N. P. GORBUNOVVI³⁰⁸

Soudruhu Brjuchanove!

Teď zbývá vypracovat *praktické* návrhy:

Prodat lidovému komisariátu zásobování tolik a tolik?

Na výměnu za obilí (na úvěr?) tolik a tolik za takových a takových podmínek?

Sklady využít tak a tak?

Smlouva taková a taková?

27. 2. [1922] *Lenin*

Soudruhu Gorbunove! Vybavte to a zkontrolujte.

27. 2. [1922] *Lenin** V rukopisu vynechal Lenin místo pro číslo a datum. *Red.*

27. 2. 1922

Místopředsedovi Rady práce a obrany A. D. Cjurupovi
Předsedovi Nejvyšší národohospodářské rady

Kopie: Pjatakovi (Hlavní správa paliv)

Morozovovi (Hlavní správa pro těžbu rašeliny)

lidový komisariát financí

lidový komisariát dělnicko-rolnické inspekce

Vyslovuji důtku za *nesplnění* služební povinnosti a za byrokratický postup v případě Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny

soudruhu Pjatakovi

soudruhu Morozovovi

soudruhu Zaksovi a soudruhu Gorbunovovi.

Soudruh Pjatakov, dočasně pověřený řízením Hlavní správy paliv, neměl »mě prosit, abych mu věřil« (jeho dopis z 22. února), ani »mě prosit, abychom buď uvolnili pro Správu pro hydraulickou těžbu rašeliny finanční prostředky mimo rozpočet, nebo dovolili omezit její činnost« — taková »prosba« ke mně je nepochopením základních vztahů ve státu —, ale měl *se zamyslet*, jak *splnit usnesení rady lidových komisařů* (a ne moje) o Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny z 30. října 1920.³⁰⁹

Pokud Pjatakov usnesení neznal, měli by jít sedět všichni ti nesčíslní odborníci v Hlavní správě paliv a ouřadové, kteří jsou povinni to znát, vyznat se v tom a Pjatakovi to připomenout. Nechávat takové darebáky na svobodě znamená podporovat byrokratismus, který nás ničí.

Z usnesení rady lidových komisařů z 30. října 1920 je jasné, že když se Pjatakov dostal do úzkých, neměl to od-
bývat lejtrem zaregistrovaným pod číslem 00770 (z 22.
února), nýbrž měl okamžitě svolat (nebo požádat předsedu Nejvyšší národohospodářské rady nebo A. D. Cjuru-
pu, aby svolali) poradu lidových komisařů Nejvyšší národohospodářské rady + financí + dělnicko-rolnické inspekce, na níž by byl ihned vypracován návrh usnesení Rady práce a obrany a rady lidových komisařů (vzít tolik a tolik pro Správu pro hydraulickou těžbu rašeliny Ústřední správě rašelinového průmyslu nebo Hlavní správě pro těžbu rašeliny, tolik a tolik Správě paliv, tolik a tolik povolit mimo rozpočet, o tolik a tolik snížit plán Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny).

Tohle měl Pjatakov udělat, aby splnil usnesení rady lidových komisařů z 30. října 1920, které všem lidovým komisariátům *ukládá*, aby fakticky uznaly, že Správa pro hydraulickou těžbu rašeliny *»má mimořádný celostátní význam«*, a poskytly jí *»všechny úlevy«*...

Soudruh Morozov byl povinen rychle požádat o svolání takové porady (a stěžovat si, pokud by se seabeměně zdržela), a ne posílat vysloveně štvavé lejtstro z 22. února (pod číslem 184/1, kniha došlé korespondence: 22. 2. 1922), v němž místo věcných návrhů jen nedůstojně fňuká.

Kdyby si soudruzi Zaks a Gorbunov uvědomovali svou povinnost pracovníků pověřených *vedením úřadovny* a nenechali se strhnout výměnou zcela bezobsažných lejtster, museli by vyhledat usnesení rady lidových komisařů z 30. října 1920 a sami z něho vyčíst jediné správnou, *jedině zákonnou* cestu: okamžitě svolat poradu lidových komisařů. Ta jejich lejstra nestojí ani formálně za nic, neboť ani nepoukazují na zákon, ani neobsahují třeba stručný výklad žádosti Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny^[37], ani neuvádějí datum tohoto výkladu a mé poznám-

ky^[75]. Dojde-li k takové nedbalosti ještě jednou, propustím Zakse i Gorbunova.

Soudruhu Cjurupo, dejte si prosím od výše jmenovaných soudruhů okamžitě potvrdit, že jim byla vyslovena důtka, a nařídte lidovým komisařům Nejvyšší národohospodářské rady, financí a dělnicko-rolnické inspekce, aby ihned, pokud možno v úterý 28. února, avšak nejpozději ve středu 1. března, svolali hned brzy ráno poradu za osobní účasti lidových komisařů (v případě, že se opravdu nemohou zúčastnit a mají pro to závažný důvod, mohou za sebe poslat jen naprosto kompetentní soudruhy, kteří jsou schopni rozhodovat místo nich) a zástupce Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny, a také zástupců Hlavní správy paliv a Hlavní správy pro těžbu rašeliny.

Úkol porady: splnit nejen literu, ale i smysl usnesení rady lidových komisařů z 30. října 1920, a vynasnažit se, aby se Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny maximálně vyhovělo (nebude-li to možné na 100 %, pak určitě alespoň natolik, aby byla dokončena hlavní část jejich prací na rok 1922). Správu pro hydraulickou těžbu rašeliny je nutno uspokojit částečně na úkor Ústřední správy rašelinového průmyslu a Hlavní správy paliv, částečně zvýšením rozpočtu. Určitě celou záležitost uzavřít do večera 1. března a návrh přednést 1. března večer na přípravné schůzi Rady práce a obrany, aby jej pak mohly schválit Rada práce a obrany i rada lidových komisařů.³¹⁰

Uložte prosím sekretariátu, aby přísně a osobně zkontroloval, zda bylo toto nařízení rychle a správně splněno.

Uvědomějí funkcionáři by se měli kromě plnění svých služebních povinností zamyslet nad hospodářskými důvody, které přiměly radu lidových komisařů přiznat Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny »mimořádně důležitý celostátní význam«.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

Soudruhu Cjurupo!

Posílám Vám ukázkou našich ostudných průtahů a omezenosti!

A přitom jsou to *naši nejlepší* lidé — Pjatakov, Morozov a další!

Kdyby se nebáli karabáče, celou tu věc by úplně pohřbili.

Snažně Vás prosím, abyste se do toho plně vložil, dal viníkům ještě jednou pořádně do těla a *prosadil* (prostřednictvím Gorbunova a Lepešinské, které jsem nařídil, aby pro Vás připravila dekret z 30. října 1920 a další věci) *okamžitě* splnění. Dát Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny ne-li 100 %, tedy aspoň 90 %.

Váš *Lenin*

27. 2. 1922

Soudruhu Cjurupo!

Dnes Vám posílám obálku s listinami o Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny. Pošta chodí do Moskvy obyčejně asi tak kolem půl osmé nebo trochu později.

Snažně Vás prosím, rozvrhněte si svůj čas tak, abyste si mohl ten papír ještě dnes večer přečíst, dát ho přepsat a rovněž rozeslat nutné telefonogramy.

Ve středu* budu v Moskvě. Budeme se muset sejít ráno i večer, abychom si mohli alespoň půlhodinku pohořit.

Lenin

* 1. března. *Red.*

N. P. GORBUNOVOVI³¹¹*Gorbunovovi*

Nebylo by možné doplnit o celkový počet smluv (kolik miliónů zlatých rublů?) a objednávek?

27. 2. [1922] *Lenin*A. L. ŠEJNMANOVI³¹²

28. 2. [1922]

Soudruhu Šejnmane!

Vaše slova, že Státní banka nyní představuje »mohutný aparát« (22. 2.), mě rozesmála. Mezi námi: je to vrchol dětinství, vrchol dětinství komunistického hodnostáře.

»Mohutný aparát«! »Mohutný aparát« = přendávání takových pozoruhodných »reálných hodnot«, jako je sovětský rubl, z jedné státní kapsy do druhé . . . Běžné účty ve zlatých rublech (a to ještě nesprávně, ne podle *reálného* kursu) 2,8 — 7,9 — 10,3 miliónu rublů (k 16. 12., 16. 1. a 1. 2.). K smíchu! A z nich kolik? 90—98 % od našich *státních trastů!* To jest táž úřední lejstra týchž byrokratů.

Státní banka nyní = hra na byrokratické vyřizování lejster. Taková je pravda, chcete-li znát *pravdu*, a ne limonádové tlachání komunistických činovníků (kterým Vás jako vysokého hodnostáře všichni krmí).

A nevzchopíte-li se a nepodíváte-li se vzdor všemu tomu komunistickému tlachání pravdě do očí, pak jste člověk, který *zajde* v rozkvětu svých sil v bahně byrokratic-

kých lží. Pravda je to sice nepříjemná, ale přece jen pravda.

Buď budete hledat a *pomalů* nalézat (přitom stokrát zkoumat a prověřovat) **lidi**, kteří budou schopni jménem Státní banky organizovat obchod, kontrolovat obchod, povzbuzovat schopné obchodníky, *zavírat* pseudoobchodní, ve skutečnosti však byrokratické = komunistické obchodní a tovární »Potěmkinovy vesnice« —, nebo se celá Státní banka a všechna její činnost bude rovnat nule, ba ještě hůř, povede k tomu, že propadnete nové byrokratické hračce.

A dokud mi nedokážete prakticky ověřeným činem, že Státní banka *začala* takové lidi, inspektory, agenty apod., *nacházet*, do té doby škoda slov: neuvěřím ani jedinému.

Nehněvejte se prosím, že píšu tak otevřeně.

Váš *Lenin*

301

N. P. GORBUNOVVI

Dejte to přečíst Sokolnikovovi a Šejnmanovi a založte to do archívu. (Rutina a pavěda. Nuda.)³¹³

28. 2. [1922] *Lenin*

PÍSEMNÉ SDĚLENÍ
G. J. SOKOLNIKOVOVI
A PŘÍKAZ N. P. GORBUNOVOVI

Soudruhu Sokolnikove!

Jádro věci je 1. v těch »zárkách«. *Nejdříve* je musíme vypracovat a dvakrát třikrát *ověřit*;

2. v našem »aparátu«. Uhlídáme to? Zabráníme tomu? Ne. *Vyvezou* sakumpak všechno.³¹⁴

28. 2. [1922] *Lenin*

N. P. Gorbunovovi:

Pošlete kopii mého sdělení Kameněvovi
+ Molotovovi,
Stalinovi,
Cjurupovi.

A mně to ještě jednou připomeňte.

N. P. GORBUNOVOVI³¹⁵

Soudruhu Gorbunove!

Je to velice důležité!!

Ukažte to A. D. Cjurupovi a (alespoň ve výňatku) L. B. Kameněvovi a Stalinovi.

Nedalo by se to obecně shrnout tak na 2—3 stránky?

28. 2. [1922] *Lenin*

N. P. GORBUNOVVI

Soudruhu Gorbunove! Nemohu posoudit všechny podrobnosti.³¹⁶ Ještě to propracujte (sám nebo za pomoci Zakse, Smoljaninova nebo Něstěrova), dejte to přečíst A. D. Cjurupovi a s jeho vyjádřením ještě jednou mně.

B:

To jsou podle mého názoru hlavní body, které je nutné prověřit, vypsát a přešetřit.

Ostatní je, jak se zdá, podružné.

28. 2. [1922] *Lenin*

}	1. Velikost plochy? dšsatin?
	2. Hodnota roční produkce? Přibližně.
	3. Naše majorita? (článek 13 u Krasina) Prověřit!
	4. Podíl cizinců? (článek 14 u Krasina) Prověřit!
	5. Článek 15 u Krasina je důležitý. ³¹⁷

P. S. Zjistěte a sdělte mi, jsou-li tyto smlouvy *definitivní*. Vstoupily už v platnost?

Lenin

PÍSEMNÉ SDĚLENÍ D. I. KURSKÉMU
A PŘÍKAZ N. P. GORBUNOVVI

Soudruhu Kurskij!

Vypracujte její návrh společně se Státní politickou správou.³¹⁸

28. 2. [1922] *Lenin*

Avšak vydávat zákony je třeba nanejvýš obezřetně. *Dvakrát měř!* Pokud jde o Jachontova, mám **značné** pochyby. Prověřte to osobně dvakrát, třikrát, mnohokrát.

Lenin

Soudruhu Gorbunove! Dejte moje postskriptum přepsat a pošlete je Kurskému.

Lenin

306

PÍSEMNÉ SDĚLENÍ J. V. STALINOVÍ,
PŘÍKAZ N. P. GORBUNOVU
A POZNÁMKY NA ZPRÁVĚ
V. I. JACHONTOVA

Soudruhu Staline! Přečtěte si to a vydejte přísný příkaz: vypracovat návrh v dělnicko-rolnické inspekci.³¹⁹

28.2. [1922] *Lenin*

Soudruhu Gorbunove!

Pošlete to Stalinovi, a až Vám to vrátí, dohlédněte na splnění.

Radě lidových komisařů

K otázce, podléhají-li soukromá sdružení a podniky kontrole lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce, považuji za nutné podat tuto informaci:

1. *K družstevním sdružením:*

Podle nyní zrušeného Výnosu o dělnicko-rolnické inspekci a předpisů o předběžné a průběžné

kontrola měl lidový komisariát dělnicko-rolnické inspekce právo provádět revizi jak ve vládních, tak ve společenských organizacích, přičemž pod společenskými organizacemi je třeba chápat organizace družstevní . . . Dekret z 10. června 1921 o zrušení předběžné kontroly v družstvech zrušil provádění předběžné kontroly v družstevních organizacích, ale »uložil lidovému komisariátu dělnicko-rolnické inspekce, aby prováděl v družstevních organizacích průběžnou a následnou revizi v rámci svých práv a stanovených předpisů«.

. . . Protože však výše citovaný dekret z 10. června nebyl zrušen, je zvláštní dekret o výrobním družstevnictví zřejmě třeba chápat jako zrušení předběžné revize, ne však zrušení následné kontroly. Dělnicko-rolnická inspekce je tedy oprávněna provádět následnou kontrolu v družstevních organizacích, přičemž je ale třeba podotknout, že za nové ekonomické politiky je třeba toto právo uznávat s určitými omezeními. Kontrole lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce nepodléhá soukromá činnost družstevních organizací, tj. práce pro volný trh a pro soukromé osoby. Kontrole podléhá pouze práce družstevních organizací na plnění státních zakázek, a to v tom smyslu, nakládají-li tyto organizace správně s prostředky a materiálními zdroji, které jim stát poskytuje . . .

2. *Pokud jde o soukromé podniky:*

Pokud jde o činnost soukromých podniků, stanoví Výnos o lidovém komisariátu dělnicko-rolnické inspekce žádná práva provádět kontrolu a revizi . . . Bylo by však chybné odvozovat z toho, že orgány lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce nemají vůbec právo kontrolovat soukromou řemeslnou výrobu. Především, protože má lidový komisariát dělnicko-rolnické inspekce povinnost dozírat na plnění dekretů státní moci, je z toho naprosto zřejmé, že porušují-li soukromí výrobci tyto dekryty, má lidový komisariát dělnicko-rolnické inspekce právo pohnat porušovatele k soudní odpovědnosti. Na druhé straně,

tak je to
správně!

Není
pravda!!
kde to
vzal?
??

to je
ono!

Není
pravda.

I tady
může být
kontrola,
ale pouze
*násled-
ná.*

ano! ano!

Nikoli
doplnit, ale
*vysvět-
lit* a ko-
difikovat.

protože se nyní u nás soukromá řemeslná výroba šíří tak, že se pronajímají státní podniky, je zcela zřejmé, že lidový komisariát dělnicko-rolnické inspekce musí i v tomto ohledu mít a také má příslušné právo provádět kontrolu. Lidový komisariát dělnicko-rolnické inspekce nemůže kontrolovat obrat a komerční činnost soukromých podniků, pokud pracují pro volný trh, ale pracují-li tyto podniky nebo vůbec jakýkoli soukromý podnik na státních zakázkách, musí mít lidový komisariát dělnicko-rolnické inspekce vůči nim stejné právo kontroly jako vůči družstevním organizacím. Zároveň s tím, protože jsou pronajaté podniky vlastnictvím státu a nájemci je dostávají pouze do dočasného užívání, má lidový komisariát dělnicko-rolnické inspekce právo kontroly nejen jako orgán státní moci, který je povinen dozírat, zda nájemci dodržují smlouvu, ale má rovněž právo kontrolovat, nakládá-li se správně se státním majetkem a není-li používán v neprospěch státu . . .

Závěrem považuji za nezbytné upozornit, že si zákony týkající se práv lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce v mnohém odporují, nebo nejsou v souladu, takže je nutné doplnit nový výnos o lidovém komisariátu dělnicko-rolnické inspekce příslušnými články, jež by dostatečně jasně stanovily práva lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce jak vůči družstevním podnikům, tak vůči soukromé řemeslné výrobě.

Člen kolegia
lidového komisariátu spravedlnosti
V. Jachontov

V. M. MOLOTOVOVI
 PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
 ÚV KSR(b)

28. února 1922

Soudruhu Molotovovi
 (pro členy politického byra)

Zjistěte prosím telefonicky názor členů politického byra na tuto věc: aby se urychlilo vydání směrnice ÚV [pro delegaci]* na janovskou konferenci, navrhuji poslat původní návrh této směrnice^[141], proti kterému členové politického byra zřejmě nemají podstatnější námítky, ještě dnes Čičerinovi; ten ať ale nepožizuje kopie a zachová dokument v naprosté tajnosti. Zároveň však ať ještě dnes seznámí s tímto návrhem všechny členy delegace, buď už na společné schůzi, nebo jinak. V takovém případě bude možné projednat návrh mnohem rychleji a určitěji. Připomínky k tomuto návrhu ať jsou předkládány písemně.³²⁰

Lenin

308

N. P. GORBUNOVVI

Soudruhu Gorbunove!

Připomeňte mi to ještě jednou.

Nejdřív se informujte u Molotova, jak ten materiál vypadá (1);

* Slova vypuštěná při přepisu byla doplněna podle smyslu.*Red.*

- (2) kdo ho vypracoval;
(3) jaké jsou závěry?³²¹

28. 2. [1922] *Lenin*

309

DOPIS V. A. TICHOMIROVOVI
A PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE³²²

[1. 3. 1922]

Soudruhu Tichomirove! Podle mého názoru není třeba dělat žádné změny.

Není třeba přizpůsobovat družstevnictví *Nepu*, nýbrž *Nep* družstevnictví.

Srovnání s odbory je nesprávné, skutečnosti by spíše odpovídalo srovnání se sověty.

Ponechat dosavadní strukturu. Všechnu pozornost a všechno úsilí zaměřit na výběr *lidí* (s tím jsme na tom špatně) a na *vítězství nad soukromým obchodem*.

Věnujte tomu všechny síly.

Žádné přestavby.

Jsou už nějaké praktické úspěchy? Obávám se, že ne.

Obrat IX. — 1

X. — 3

XI. — 6

XII. — 10 miliónů předválečných rublů?

a I. 1922?³²³

Procento vydání? Místní družstevnictví slábne nebo sílí?

S komunistickým pozdravem *Lenin*

Přepište to a dejte mi to podepsat. (Kopii Cjurupovi a Molotovovi.)

3 1 0

J. CH. PETERSOVI³²⁴

[1. 3. 1922]

Soudruhu Petersi!

Pro nemoc se s Vámi bohužel nemohu sejít.

Úplatky apod. Státní politická správa může a musí potírat a na základě rozhodnutí soudu za ně trestat zastřelením. Státní politická správa se musí dohodnout s lidovým komisariátem spravedlnosti a prostřednictvím politického byra prosadit příslušnou směrnicí v lidovém komisariátu spravedlnosti i ve všech orgánech.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

3 1 1

SOUDRUHŮM ZE SPRÁVY
PRO HYDRAULICKOU TĚŽBU
RAŠELINY

[2. 3. 1922]

Mým příspěvím jste teď dostali všechno, co pro svou práci potřebujete.* Při veškeré naší chudobě a bídě vám byly kromě dosud vydaných peněz povoleny další vysoké částky.

* Viz tento svazek, dokument č. 260. *Red.*

Dávejte velmi dobrý pozor,

1. abyste nedělali nic zbytečného,
2. abyste se nerozmáchli víc, než vám dovolují poskytnuté prostředky,
3. aby vaše pokusy byly co nejpřesvědčivější a aby daly konečnou odpověď, zda je nový způsob těžby rašeliny prakticky i hospodářsky výhodný,
4. zvláště velkou pozornost věnujte evidenci čerpání z částek, které vám byly povoleny.

Evidenci veďte tak, aby se z ní dalo vyčíst, kolik těžená rašelina stojí.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

3 1 2

L. B. KRASINOV I³²⁵

[3. 3. 1922]

Krasinovi nebo Ležavovi

Vysvětlete mi prosím populárně (jsem nemocný a mám tupou hlavu) nanejvýš v deseti řádcích rozdíl mezi

1. zrušením absolutního monopolu zahraničního obchodu a jeho nahrazením doložkou o obchodních koncesích

a 2. zachováním (nikoli absolutního) monopolu zahraničního obchodu s touto směrnicí: mezi soukromými obchodními firmami a lidovým komisariátem zahraničního obchodu existují smluvní vztahy, pokud jde o zásobování těchto firem zahraničními výrobky?

Je to konkrétní? populární? v čem je rozdíl?

S komunistickým pozdravem *Lenin*

V. M. MOLOTOVOVI

3. března 1922

Soudruhu Molotove!

Posílám Vám svou korespondenci se soudruhem Krasinem (bod 12 Sokolnikovových tezí), o níž jsem se zmínil v jiném dopisu^[102].*

Jsem toho názoru, že z nejasné odpovědi je zřejmá Krasinova neschopnost uvést nějaký rozdíl mezi oběma formulacemi.

Z toho vyplývá, že si Sokolnikov ty rozdíly vymýšlí a že je třeba schválit Ležavovy teze beze změny.³²⁶

Lenin

N. P. GORBUNOVOVI

5. 3. 1922

Tajné

Soudruhu Gorbunove!

O přiložené knize jsem chtěl mluvit s Unšlichtem.³²⁷

Myslím, že to vypadá na »literární plášť pro bělogvardějskou organizaci«.

Pohovořte s Unšlichtem, ale ne telefonicky, a ať mi důvěrně napíše a knihu mi vrátí.

Lenin

* Viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 465—466. *Red.*

G. L. PJATAKOVVI

[5. 3. 1922]

Vedoucímu Hlavní správy paliv soudruhu Pjatakovi
Kopie — *předsednictvo Státní plánovací komise*

V souvislosti s uvolněním značných finančních prostředků určených *Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny* se Vám měly v rozpočtu *Hlavní správy pro těžbu rašeliny* uvolnit některé úvěrové částky, o nichž jste až do té doby předpokládal, že budou přiděleny *Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny*.

Věnujte prosím zvláštní pozornost tomu, aby se části těchto uvolněných prostředků využilo k rozvoji těžby rašeliny v oblasti, kde se počítá se stavbou Ivanovsko-vozněsenské oblastní elektrárny, jak to stanoví příslušné usnesení předsednictva Státní plánovací komise z prosince 1921 a z února 1922.*

Předseda rady lidových komisařů

V. M. MOLOTOVOVI
PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b)

[6. 3. 1922]

Soudruhu Molotovovi

Vyžádejte si od členů politického byra vyjádření a dejte ihned odhlasovat tento návrh (o kterém jsem se již před-

* Viz též tento svazek, dokument č. 69. *Red.*

běžně dohodl se Stalinem, Kameněvem a Zinovjevem):

1. Soudruhu Rudzutakovi se ukládá, aby okamžitě odjel do sanatoria, až do sjezdu* se nevracel a co nejprísněji dodržoval režim.

2. Doktorovi . . . (jak se jmenuje ten pro ÚV? A když tu nebude, tedy Semaškovi) se ukládá okamžitě zařídit Rudzutakovi vydatnější stravu a léčení jakožto nemocnému tuberkulózou v jednom z lepších sanatorií, aby se do sjezdu strany a do plenárního zasedání (24. března) trochu zotavil a odpočivil si.³²⁸

S komunistickým pozdravem *Lenin*

3 1 7

S. J. ČUCKAJEVOVI

[6. 3. 1922]

Sibiřský revoluční výbor, soudruhu Čuckajevovi

Posílám Vám dopis *M. Bagajeva*. Provéřte fakta obsažená v jeho dopisu, vyšetřete, proč byly stanoveny vzhledem ke sklizni neúměrně vysoké dávky, potrestejte všechny, kdo mají vinu na zneužívání moci při vybírání naturální daně a na týrání rolníků; zjistěte, jak to vypadá s vybíráním daně v ostatních volostech Novonikolajevské gubernie.

Je nezbytně třeba podniknout zvlášť rázná opatření, aby byl v místech postižených nesprávným vybíráním naturální daně plně zajištěn osev.

O splnění mi napište.³²⁹

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

* Jde o XI. sjezd KSR(b). *Red.*

G. V. ČIČERINOVÍ

[6. 3. 1922]

Soudruhu Čičerine!

Posílám to Vám a Litvinovovi.³³⁰ Pokud jste to neviděl, podívejte se na to, nebo někomu uložte, aby to přečetl a informoval Vás. Autor je zřejmě nebezpečný darebák, pravý labour lieutenant of the capitalist class*.

Váš *Lenin*

V. M. MOLOTOVOVI

[Nejdříve 6. 3. 1922]

Soudruhu Molotove!

Snažně Vás prosím, budete-li mě potřebovat, beze všeho mi zavolejte. Mám telefon (znají ho i telefonistky z centrály v II. patře, i Fotijevová); papíry můžete poslat po Fotijevové. *Mohl bych i přijet*: přijedu rád, netrvá to ani hodinu.

Lenin

M. I. GLJASSEROVÉ

Soudružko Gljasserová! Práce na přípravě projevu pro tisk je tentokrát mnohem lepší než dříve, ale přesto to

* — dělnický přísluhovač třídy kapitalistů. *Red.*

ještě neděláte dobře. Porovnejte původní text a text mnou opravený trochu pozorněji.³³¹

Když někdo připravuje projev pro tisk, nesmí tam ponechat nesmysly a matoucí vynechávky. Musí je umět dvěma-třemi slovy *doplnit*, tak aby tu byla vždycky *souvislost*. Neostýchat se přejít občas z první osoby do třetí («řečník se zmínil o tom a tom nebo zopakoval to a to a dále řekl:» (a tady pak pokračovat v první osobě))). Zkušení a obratní upravovatelé projevů pro tisk vždycky používají stenografické zápisy jako materiál tak, že *bez rozpaků* uvádějí některou pasáž v první a jinou zase v třetí osobě, nesnaží se být směšně důslední (všechno v první osobě, všechno v plném znění), což bývá jednak směšné a jednak ke škodě věci.

7. 3. [1922] *Lenin*

3 2 1

L. M. CHINČUKOVI³³²

[7. 3. 1922]

Kopie Gorbunovovi a Smoljaninovovi

Soudruhu Chinčuku!

Pro nemoc nemohu družstevníky přijmout. Zítra vyjde tiskem můj projev, kde se o této nemoci zmiňuji.* Pokud jde o družstevníky, obávám se, aby svou pasívní bilanci, kterou Vám předložili, schválně nenadsadili. Předávám Vaši zprávu Gorbunovovi a Smoljaninovovi; pošlete jim prosím také konečnou přesnou bilanci aktiv a pasív, aby mi mohli sdělit výsledek.

* Je míněn projev O mezinárodním postavení a vnitřní situaci Sovětské republiky (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 27—42).
Red.

Jak to vypadá s půjčkou, kterou jste ještě před svým odjezdem očekával od zahraničních družstev?

Čekám, že mi budete posílat stručné souhrnné údaje o tom, jak se rozvíjí družstevní aparát v Rusku (mám jenom stará čísla: září — 1 milión, říjen — 3, listopad 6 miliónů rublů ve zlatě). Dostáváte teď údaje po dekádách? Máte přesné údaje o tom, kolik guberniálních svazů Vám pravidelně posílá zprávy o činnosti a kolik ne? Platíte družstevní pracovníky podle výše jejich obratu a podle dosažených výsledků, jež se projevují v procentuálním snížení nákladů na náš aparát?

Odpovězte mi prosím co nejstručněji na tyto otázky a dodatečně mi sdělte, jaká významná kontrolní opatření přijímá představenstvo Ústředního svazu spotřebních družstev, aby naše družstevnictví bylo opravdu komerčním, a ne byrokratickým orgánem. Tichomirovův dopis, který jsem nedávno dostal a na který jsem odpověděl^[127]*, vzbudil u mě v tomto ohledu značné pochybnosti, stejně jako pokus vydávat týdeník Kooperativnoje dělo.** Podle všeho sedí u Vás na bezdůvodně vysokých místech byrokrati a intelektuálové, kteří dovedou jen papírovat a hrát si na vydavatele novin, ale obchodovat nedovedou.

Lenin

* Viz tento svazek, dokument č. 309. *Red.*

** Viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 423, 426—427. *Red.*

8. 3. [1922]

Milý soudruhu Vargo!

Jsem nemocen. Vůbec *nejsem s to* pustit se do nějaké práce.

Když dáte dohromady sborník (výňatků z mých prací nebo z jejich částí), nebudu mít samozřejmě nic proti tomu, ale musíte uvést, že za výběr odpovídáte Vy.

Mám prosbu:

1. ve větším rozsahu citovat mé práce z jara 1918 proti »levičákům«, o »státním kapitalismu« a o těžkostech s *řízením* jako *specifickým* úkolem;

2. brožuru proti »dětské nemoci« (obecné zásady taktiky a strategie) (citovat ve větším rozsahu);*

NB 3. nikdy necitovat moje projevy (jejich text je vždycky špatný, vždycky je nepřesně reprodukován); citovat jenom moje *psané práce*.

S přáním všeho nejlepšího Váš *Lenin*

P. S. Ani doslov *nemohu* slíbit. Uveďte, že za výběr citátů jste odpovědný Vy.³³⁴

* Jde o knihu »Levičáctví« — dětská nemoc komunismu^[72] (viz Sebrané spisy 41, Praha 1988, s. 31—136). *Red.*

G. V. ČIČERINOV I

[8. 3. 1922]

(Kopie soudruhu Kameněvovi)

Soudruhu Čičerine!

Článek napsat nemohu. Prosím Vás, vůbec se mnou nepočítejte. Je třeba se včas postarat, abychom našli velmi odpovědného a velmi schopného redaktora pro všechny materiály, které otiskneme v anglických novinách. Mám velké obavy, že bez takového redaktora se dostane do listu Manchester Guardian stará veteš, která nám jen uškodí. Právě nyní, kdy sílí nebezpečí, že Francouzi zmaří Janov, musíme udělat z našich článků bojovou akci, tj. jednak předestřit naprosto jasný plán obnovy Ruska na nekaptalistickém základu a jednak tvrdě obvinít evropské státy z naprosté bezmocnosti, bezradnosti a bezhlavosti.³³⁵

Lenin

L. B. KRASINOV I

[10. 3. 1922]

Přísně tajné

Soudruhu Krasinovi

Soudruhu Krasine!

Na jedné z našich posledních schůzek jste mi říkal, že jste jednal s nějakým anglickým obchodníkem o vytvoření společnosti pro prodej drahokamů apod.

Napište mi prosím pár řádků, zda z tohoto návrhu něco vzešlo. Totéž, pokud jde o Německo.

Dále mi prosím odpovzte, zda byste si mohl vyžádat od někoho stručný (nanejvýš na 2—3 stránky) souhrn věcných údajů o rozvoji našeho zahraničního obchodu za poslední měsíce, například za posledních šest měsíců. Potřeboval bych to velmi nutně pro zprávu sjezdu strany^[132]. * Měl by obsahovat asi tyto údaje:

Počet obchodních smluv s jinými státy s uvedením roku a měsíce jejich uzavření.

Počet smíšených obchodních společností, které jsme vytvořili spolu s kapitalisty různých národů.

Obrat dovozu a vývozu v předválečných rublech po měsících, a to za poslední měsíce.

Objednávky a dovoz s rozdělením na potraviny a na průmyslové zařízení.

Počet obchodníků, které lidový komisariát zahraničního obchodu získal jako zprostředkovatele, zvláště ruské a zvláště zahraniční apod. ³³⁶

S komunistickým pozdravem *Lenin*

3 2 5

TELEFONOGRAM V. M. MOLOTOVOVI

[12. 3. 1922]

Spěšně

Soudruhu Molotovovi

Pošlete ihned jménem ÚV všem guberniálním výborům šifrovaný telegram, aby delegáti přivezli na stranický sjezd co nejpodrobnější údaje a materiály o cenných vě-

* Jde o XI. sjezd KSR(b). *Red.*

cech v kostelích a klášterech a o tom, jak probíhá jejich vyvlastňování.³³⁷

Lenin

3 2 6

A. S. JENUKIDZEMU

[13. 3. 1922]

Soudruhu *Jenukidze!*

Sdělte mi prosím stručně v telefonogramu na soudruha *Gorbunova*, zda se konečně podařilo získat ty dva byty pro členy *Státní plánovací komise*, o nichž jsem Vám psal^[104], a Vy jste odpověděl, že byla podniknuta veškerá opatření.

Státní plánovací komise ty dva byty naprosto nezbytně potřebuje.³³⁸

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

3 2 7

N. P. GORBUNOVU³³⁹

[14. 3. 1922]

Spěchá!!

Soudruhu *Gorbunove!*

Sdělte prosím soudruhu *Radčenkovi*, že já osobně bych byl pro. Zlato ale může uvolnit *pouze politické byro*, jemuž je také nutno předložit to urychleně (snad prostřednictvím komise pro zlatý fond?) k projednání a řádně to odůvodnit.

Lenin

L. B. KAMENĚVOVI A J. V. STALINOVÍ

15. března 1922

Soudruhům *Kameněvovi a Stalinovi*

Podle mého otázky oběžného fondu lidového komisariátu zahraničního obchodu řeší správně Krasin a Cjurupa. Sokolnikov se dopouští chyby tím, že považuje státní trasty za samostatné a stabilní, třebaže ve skutečnosti pro to do slova nic neudělal.

Jeho státní trasty nikdo nekontroluje a dostanou se nevyhnutelně do krize.

Otázku je třeba řešit jen a jedině podle toho, kde je lépe zajištěn správný obrat a velký zisk. Proto se mi zdá správné Krasinovo a Cjurupovo řešení.³⁴⁰

Lenin

G. J. SOKOLNIKOVŮVI

[15. 3. 1922]

*Lidový komisariát financí**Soudruhu Sokolnikovovi*

Protože jak ve stranickém, tak i v jiném sovětském tisku byla svého času, a to v souvislosti s výstavou pořádanou Hlavní správou zemědělských hospodářství při průmyslových podnikcích ve dnech 18.–25. září 1921, jednomyslně přijata práce soudruha *Runova* jako mimořádně úspěšná pro budování proletářského zemědělství, a protože toto ocenění bylo potvrzeno i usnesením Rady práce a obrany

z 30. září 1921, myslím, že je bezpodmínečně nutné plně vyhovět Runovově žádosti, kterou příkládám.³⁴¹

Prosím soudruha Sokolnikova, aby mi k tomu dal bez prodlení, a to prostřednictvím soudruha Gorbunova, zásadní odpověď.³⁴²

3 3 0

D. I. K URSKÉMU

Soudruhu Kurskij!

Soudruh Cjurupa Vám poslal dopis o cukrovarnickém trastu.³⁴³

Prosím, abyste této záležitosti věnoval bedlivou pozornost.

Jmenujte *nejlepšího* pracovníka.

Osobně to kontrolujte.

Chce to maximální energii a přísnost.

V našich státních trastech je spousta nešvarů. A nejhorší darebáci, flákači a lajdáci jsou právě ti »svědomití« komunisté, kteří se dají svědomitě vodit za nos.

Za tvrdý postih těchto lajdáků i bělogvardějců, kteří jimi manipulují, nese odpovědnost především lidový komisiát spravedlnosti a revoluční tribunál.

18. 3. 1922

S komunistickým pozdravem *Lenin*

I. S. UNŠLICHTOVI³⁴⁴

18. 3. 1922

Tajné

Soudruhu Unšlichte!

Vzpomínáte si, jak jsem Vám jednou psal, abyste nepouštěl do zahraničí syna Roberta Eduardoviče Klassona? Podle informací, které jsem získal, to už *není* zapotřebí. Já tedy proti jeho výjezdu nic nenamítám.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

I. I. SKVORCOVOVI-STĚPANOVOVI

19. 3. [1922]

Soudruhu Stěpanove!

Právě jsem prolistoval 160 stránek Vaší knihy.³⁴⁵

Tak jak jsem Vám hrozně (až nevybíravými slovy) nadával za to, že teď dokážete vysedávat celé měsíce, abyste vyvrátil Cunowa [66], tak teď jsem touto knihou nadšen. Báječná věc! Je to přímo vzor, jak je třeba ruského barbara učit *od abecedy*, ale neučit ho nějaké »polovědě«, nýbrž *celé vědě*.

Napište ještě (napřed si ale *pořádně* odpočiňte) zrovna tak pěknou knížku o dějinách náboženství *a proti každému* náboženství (včetně kantovského a jiného rafinovaně idealistického nebo rafinovaně agnostického) s přehledem pramenů o dějinách ateismu a o **spojení** církve s buržoazií.

Ještě jednou: buďte zdrav a blahopřeji k skvělému úspěchu.

Váš *Lenin*

P.S. Na stránku 97 se vloudila chyba. Respondek to popletl. ³⁴⁶ Radím Vám, opatřte si originál a dejte to zkontrolovat. Přikládám dopis pro Popova (můžete ho odeslat prostřednictvím mé sekretářky).

P.P.S. Předmluvu^[136] posílám své sekretářce.

3 3 3

A. I. RYKOVovi A A. D. CJURUPOVI

Soudruhům Rykovovi a Cjurupovi

Je to velmi důležité. Bez výhrad souhlasím. Pjatakova zatím (než přijede Smilga) přeložíme do *Hlavní správy paliv a do Nejvyšší národohospodářské rady*.

Až si to přečtete, pošlete to prosím ihned **Molotovovi**, aby to předložil ke schválení *politickému byru*. ³⁴⁷

O lidovém komisariátu dopravy — pro informaci. ³⁴⁸

19. 3. [1922] *Lenin*

3 3 4

TELEGRAM

KRAJSKÉ HOSPODÁŘSKÉ RADĚ
JIHOVÝCHODU

Krajská hospodářská rada Jihovýchodu

Kopie Donské oblasti

okruhovému výkonnému výboru sovětů v Salsku

Kruppova koncese na 50 000 děsjatin, k jejímuž projednání k vám odjeli zástupci lidového komisariátu zemědělství Adamovič s dalším soudruhem a Kruppovi zástupci

Klette, Fulte a Zeghau, má obrovský význam nejen hospodářský, ale i politický. Musíme ze všech sil přispět k uzavření koncese, sebemenší liknavost v tomto směru budu považovat za zločin. O splnění pošlete stručný telegram. Poštou sdělte všechny podrobnosti.³⁴⁹

19. 3. 1922

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

3 3 5

G. J. SOKOLNIKOVVI

20. 3. 1922

Soudruhu Sokolnikove!

Napište mi prosím pár slov,

1. zda jste dostal a přečetl zprávu soudruha Bělova Plán finanční kampaně do nové sklizně v roce 1922 a co tomu říkáte.

2. Jak je zajištěn dohled nad vybíráním peněžních daní?

Fakta tak na jednu stránku. Zprávy o činnosti po dekádách? Telegraficky, nebo poštou?

Kolik gubernií posílá pravidelně zprávy o činnosti?

Procento nedoplatků v průměru a *od — do*?

3. Jak dohlíží Státní banka na ty naše zatracené státní trasty, v nichž vychytralá podvodnická sebranka vodí za nos svědomité a tak pravověrné komunisty, předsedy správ aj.?³⁵⁰

S komunistickým pozdravem *Lenin*

L. B. KRASINOV³⁵¹

20. 3. [1922]

Soudruhu Krasine!

Nesouhlasím s Vámi. Ležava je sice moc milý soudruh, ale jasně dokázal, že je slabý.

Potřebujeme jiné kolegium (politické byro), a v něm trojku: Vy + Frumkin + Radčenko, neboť Vy jste často na cestách, ale *vládnout* se musí v Rusku. Vy jste ještě *navíc* diplomat. Přitom hrubá práce — potírat darebáky, starat se o pořádek, trestat a postihovat za neplnění povinností — to není Vaše starost. Vy máte řídit, ale pro tu hrubou práci nepotřebujeme Ležavu, ale lidi s *fortelem*. Však oni se to naučí.

Váš *Lenin*N. P. GORBUNOV^{VI}

[21. 3. 1922]

Soudruhu Gorbunovovi

Zjistěte, zda už byla vybavena ruská vstupní víza pro ty zástupce amerických kapitalistů, kteří začali jednat s Rykovem o dodávce zemědělských strojů Sovětskému Rusku za 40 miliónů dolarů. Jestliže povolení ke vstupu nebylo dosud vyřízeno, zjistěte jména těch, kdo za takové průtahy odpovídají, abych je mohl dát přísně potrestat.

Lenin

M. I. FRUMKINOVÍ
A I. I. RADČENKOVÍ³⁵²

21. 3. 1922

Soudruhu Frumkine a Radčenko!

Když jsem včera mluvil s Krasinem, vyjadřoval obavy, že jste oba stoupenci volného obchodu a že je proto osud monopolu zahraničního obchodu zpečetěn. Já jsem mu to velmi rozhodně vyvracel; poukazoval jsem na to, že jste oba dlouholetí straníci, všestranně osvědčení, a že není sebemenší důvod k domněnce, že byste mohli nesplnit naprosto jednoznačnou směrnicí politického byra ÚV (které schválilo teze uznávající monopol zahraničního obchodu). Kromě toho jsem zvlášť silně zapochyboval, že by soudruh Frumkin byl »stoupencem volného obchodu«. Jestli soudruh Radčenko už dříve (což jsem slyšel od něho i já) prohlašoval, že lidový komisariát zahraničního obchodu si s monopolem »*nebude vědět rady*«, měl za prvé na mysli nevyhovující aparát tohoto lidového komisariátu, který teď budeme vylepšovat, a za druhé měl zřejmě na mysli »absolutní« monopol zahraničního obchodu, nahrazený nyní *liberálním* monopolem, ale rozhodně a v každém případě monopolem.

Považuji za svou povinnost informovat vás o tomto rozhovoru s Krasinem. Napište mi pár slov. Doufám, že na základě »smíšených společností«, pokud my všichni a zejména vy nedopustíte, aby tam seděly »komunistické loutky«, aby seděly nahoře jen tak pro formu, a všechno dirigovali odborníci, šejdíři apod. —, že na tomto základě přebudujeme celou ekonomiku obchodu a že ji přebudujeme tak, jak to je pro zabezpečení výstavby socialismu nutné.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

M. I. FRUMKINOV I

[21. 3. 1922]

Soudruhu Frumkine!

Právě když jsem dopsal dopis Vám a Radčenkovi^[128]*, dostal jsem dopis od Vás.³⁵³ Nemohu s Vámi souhlasit. Rozhodnutí politického byra^[209] je jednoznačné, jasné a podle mého názoru správné.

V čem se »s Krasinem zásadně rozcházíte«?? Račte mi o tom něco povědět. Rozcházíte se vůbec? V čem? A jak?

I když se opravdu v něčem rozcházíte, není to na záva-du.

Se Stomoňakovem se Vy a Radčenko domluvíte zde, a to hned. Do zahraničí budete *jezdit* Vy a Radčenko — každý nejméně jednou za rok. Do Berlína to není da-leko, a Berlín je centrum.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

TELEFONOGRAM L. B. KAMENĚVOVI

[21. 3. 1922]

Soudruhu Kameněvovi

Dnes jsem se cítil mnohem lépe než jindy, a proto jsem mohl systematicky vybrat a prohlédnout některé materiá-ly ke své zprávě.³⁵⁴ Dospěl jsem k závěru, že tyto materiá-ly jsou přespříliš skrovné. Prosím Vás tedy, abyste si udě-

* Viz dokument č. 338. *Red.*

lal na zítřejší večer volno, tak abyste měl alespoň hodinu času na přípravu Vaší doplňující zprávy na téma, o němž jsme mluvili. Napíšu plénu ústředního výboru, že žádám, aby určilo, kdo doplňující zprávu přednese^[117].* Bude-li ÚV chtít, může se usnést, že o tom, zda je zapotřebí, aby byla přednesena doplňující zpráva, rozhodnou ti členové politického byra, kteří budou v dané chvíli přítomni na sjezdu.³⁵⁵

Lenin

3 4 1

L. B. KAMENĚVOVI

Soudruhu Kameněve! Z protokolů politického byra je zřejmé, že jste celkovou otázku předložil k projednání 11. 2. 1922 (o Vaillerových návrzích; vhodnost dovozu potravin ze zahraničí).

Napište mi prosím pár slov, kdy to všechno začalo. Ten Vaillere byl u Vás? Kdy? Nebo Vám o Vaillerovi někdo (kdo? kdy?) pověděl?*

22. 3. [1922] Váš *Lenin*

P. S. Kdy jste se domluvil s Krasinem? 28. 2.? nebo 1. 3.?

* Viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 92. *Red.*

** Viz dokument č. 342. *Red.*

N. P. GORBUNOVVI³⁵⁶

Soudruhu Gorbunove!

Ať mi Mirošnikov ohledně Vaillera dnes nebo zítra zjistí

1. jsou

Vulfson

a

Plavnik komunisté? Již dlouho?

2. Nemá Sorokin nějakou zprávu o výsledcích úmluvy? dostali už zboží? kvalita je dobrá?

3. mohl by Mirošnikov porovnat Vaillerovy ceny s cenami na volném trhu v Moskvě (potřeboval bych to)?³⁵⁷22. 3. [1922] *Lenin*

L. M. CHINČUKOVI

[23. 3. 1922]

*Chinčukovi**Kopie Molotovovi a Cjurupovi*

Rámcově jsem už otázku, kterou jste nadhodil, projednal se soudruhem Cjurupou a požádal jsem ho, aby se on a Rykov s touto záležitostí seznámili a přednesli své stanovisko na zasedání politického byra. Já nemám možnost se touto věcí nějak důkladně zabývat.³⁵⁸

Lenin

V. M. MOLOTOVOVI
 PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
 ÚV KSR(b)

[23. 3. 1922]

Soudruhu Molotovovi pro členy politického byra

Dostal jsem dopis od Solce, který se vzhledem k dosavadním zkušenostem vyslovuje proti vydávání listu Rabočij. Slouží prý jenom k vydržování zbytečných publicistů, aniž vytváří nový typ novin nebo získává nový okruh čtenářů. Myslím, že správnější by bylo tento list zastavit, dát mu kratší lhůtu na likvidaci, a síly a prostředky, které se tím uvolní, využít ke zlepšení stávajících novin.³⁵⁹

Lenin

TELEGRAM J. V. LOMONOSOVOVI

Šifrovaně

Berlín

Zplnomocněné diplomatické zastupitelství
Lomonosovovi

Dbejte přísně na to, aby se nezahajovala žádná jednání o půjčkách a neuzavíraly se dohody o půjčkách a jiných úvěrových transakcích bez zvláštního povolení rady lidových komisařů ke každému případu zvlášť.

Moskva, Kreml
 27. 3. 1922

Předseda rady lidových komisařů
Lenin

TELEGRAM N. N. KRESTINSKÉMU

[29. 3. 1922]

Vynaložte veškeré úsilí, abyste opatřil okamžitě vízum pro náměstka lidového komisaře dělnicko-rolnické inspekce Ávaněsova. Němečtí lékaři, kteří k nám přijeli, konstatovali, že jeho nemoc je nebezpečná. Jaro je pro něho zvlášť kritické. Musí okamžitě odjet. Nasaďte všechny páky. Poskytneme všechny záruky. Odpovězte ihned.³⁶⁰

Lenin

SEKRETARIÁTU ÚV

29. 3. 1922

Snažně prosím, abyste poskytli Skvorcovovi-Stěpanovovi dovolenou a moskevskému výboru přikázali, aby mu nepřiděloval žádnou práci (přípis příkládám), neboť si potřebuje *nutně* odpočinout.³⁶¹

S komunistickým pozdravem *V. Uljanov (Lenin)*

J. S. HANECKÉMU

29. 3. 1922

Spěchá

Haneckému
pro šifrovaný telegram do Berlína
zástupci Krestinského
pro Čičerina a Litvinova

Zpráva člena předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady Ipaťjeva o výsledcích jeho cesty do Francie je velmi závažná. Čičerin, Litvinov a ostatní si nutně musí pohovořit s Ipaťjevem osobně a bude-li třeba, zapojit ho do práce na konferenci v Janově. O splnění podejte telegrafickou zprávu.³⁶²

Lenin

V. M. MOLOTOVOVI
PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b)

30. 3. 1922

Soudruhu Molotovovi pro členy *politického byra*

Hovořil jsem s Krasnoščokovem. Vidím, že jsme v politickém byru udělali velkou chybu.

Člověka bezpochyby chytrého, energického, vzdělaného a zkušeného jsme uštvali a vehnali do situace, kdy jsou lidé schopni nechat všeho a běžet, kam je nohy ponесou.

Zná všechny jazyky, umí výborně anglicky. V hnutí je

od roku 1896. Patnáct let byl v Americe. Začínal jako malíř pokojů, byl ředitelem školy, vyzná se v obchodě. Osvědčil se jako schopný předseda vlády v Dálnovýchodní republice, kde všechno organizoval takřka sám.³⁶³

Odtamtud jsme ho odvolali. Tady jsme ho posadili do lidového komisariátu financí, kde panuje úplné bezvládní. A právě teď, když onemocněl tyfem, ho propustili!!!

Udělalí jsme všechno možné i nemožné, abychom znechutili velmi energického, chytrého a cenného pracovníka.

Rozcházel se v názorech s lidovým komisariátem zahraničního obchodu i financí, neboť byl pro *větší* »svobodu obchodu«.

Říká: »Dejte mi příležitost projevit se v práci, abych ji mohl dovést do konce *já sám*, a nechte mě na pokoji.« A to je samozřejmě oprávněné přání.

Musíme se pokusit umístit ho v Nejvyšší národohospodářské radě. V každém případě musíme stůj co stůj *dosáhnout* toho, abychom *neztratili* pracovníka, ale splnili jeho *naprosto oprávněné* přání: svěřili mu *určitou* práci a umožnili mu, aby *dejme tomu aspoň jeden rok* získával zkušenosti, vyzkoušeli ho a dopřáli mu klidu. (Říká, že bude pracovat kdekoli, jen když bude mít klid.)

(Chtěl by pracovat v lidovém komisariátu zahraničních věcí. S Čičerinem se rozcházel v názorech na zahraniční politiku Dálnovýchodní republiky.)

Lenin

N. P. GORBUNOVVI

31. března 1922

Soudruhu Gorbunovovi

Němečtí lékaři, kteří Vás prohlíželi, upozorňují, že musíte ihned nechat práce, a proto Vám prikazuji, abyste na dobu dovolené okamžitě předal funkci a splnil všechny pokyny lékařů.

Soudruhu Cjurupovi se ukládá, aby plnění pokynů zkontroloval.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

D. I. KURSKÉMU

[31. 3. 1922]

Přísně tajné

Lidovému komisariátu spravedlnosti, soudruhu Kurskému

Kopie soudruhu Krylenkovi

Na můj příkaz začala bývalá Mimořádná komise v Moskvě vyšetřovat trestuhodnou nedbalost, průtahy a pasivitu vědeckotechnického oddělení a Výboru pro vynálezy.

Výsledky šetření byly předloženy moskevskému revolučnímu tribunálu, který místo toho, aby tuto záležitost řádně projednal, aby odhalil a potrestal viníky (a že je v těchto institucích dost učených povalečů, lenochů a podobné sebranky — o tom se už nejednou psalo v tisku, v člancích soudruha Sosnovského aj.), postupoval vůči

obžalovaným velice benevolentně, soudil je bez žalobce a nakonec prohlásil obvinění za neprokázaná a všechny obžalované zprostil obžaloby.

Ted' mi sdělili, že se guberniální oddělení Státní politické správy v Moskvě odvolalo proti rozhodnutí moskevského revolučního tribunálu k oddělení soudní kontroly při lidovém komisariátu spravedlnosti. Prosím Vás, seznamte se sám s touto záležitostí, pečlivě prostudujte spisy, snažte se spolu s dělnicko-rolnickou inspekcí shromáždit dostatečný materiál o činnosti těchto institucí, a bude-li třeba, jmenujte v dohodě se soudruhem Avaněsovem revizní komisi, ne však z ouřadů a užvaněných bab, nýbrž z lidí, kteří jsou schopni provést náležitou revizi, získat potřebný materiál a odhalit viníky. V revolučním tribunálu je třeba uspořádat politický proces (za tisk pozvat soudruha Sosnovského), který by tím »vědeckým« bahnem pořádně zahýbal. Navrhuji, aby byla moskevskému revolučnímu tribunálu udělena přísná důtka za shovívavost a formální, byrokratický přístup k případu.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

3 5 2

A. D. CJURUPOVI

31. 3. 1922

Soudruhu Cjurupo!

Musíme se sejít. Napište, kdy se Vám to nejlíp hodí.

Přikládám materiály ohledně Kurského. To už je vrchol! Úplná sabotáž! Mám mu napsat velice rozzlobený dopis^[115], nebo mu dáte důtku Vy sám?*

Váš *Lenin*

* Viz dokument č. 353. *Red.*

D. I. KURSKÉMU

Soudruhu Kurskij!

N. P. Gorbunov mě informoval, že jste telefonicky odmítl pracovat na deklaraci občanských práv («vyhlášení základních majetkových práv«, podle textu usnesení politického byra z 22. 3.³⁶⁴) a že jste projevil souhlas se »zrušením odstoupení«.

Musím Vás upozornit, že takové zdůvodnění se rovná výsměchu a že jste se dopustil a dopouštíte nepřijatelných průtahů.

Nařizuji Vám, abyste maximálně do dvou dnů, tj. nejpozději v pondělí ráno*, předložil návrh deklarace občanských práv soudruhu Cjurupovi.³⁶⁵

31. 3. 1922

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

1

31. 3. 1922

G. M.!

Přikládám dopis, který jsem dnes dostal.³⁶⁶ O Steinmetzovi jste mi myslím říkal, že to je světová kapacita. Před Vaším sdělením jsem nikdy neslyšel ani jeho jméno.

Mám poslat velmi zdvořilou odpověď? Neměl bych se

* 3. dubna. *Red.*

v odpovědi zmínit o něčem z praxe? On nám totiž nabízí pomoc. Neměly by se mu proto naznačit *konkrétní* způsoby pomoci?

Byly mu poslány všechny práce o elektrifikaci?

Neměl by se jeho dopis s mou odpovědí otisknout?

Vraťte mi prosím přiložený materiál a tento můj dopis s Vaší radou. Hodlám se ještě poradit s Martensem. Musím si moc dobře promyslet, jak odpovědět.³⁶⁷

Váš *Lenin*

2

2. 4. 1922

Soudruhu Kržižanovskij!

Posílám Vám návrh odpovědi Steinmetzovi^[99]. Vraťte mi to prosím s Vašimi připomínkami nebo doplňky.³⁶⁸

S komunistickým pozdravem *Lenin*

3 5 5

A. I. RYKOV OVI

4. 4. 1922

Soudruhu Rykovovi

Vezměte si prosím na starost záležitost, na kterou upozorňuje soudruh Martens.³⁶⁹ Jestli se opravdu ukáže, že to lidový komisariát zahraničních věcí brzdil, budeme je za to muset exemplárně potrestat. S přistěhovalectvím dělníků do Ruska musíme být samozřejmě velmi opatrní, protože s tím nemáme téměř žádné zkušenosti. Jsou-li

v pořádku všechny restriktivní formality, byl by každý průtah přímo zločinem; pro zahájení zemědělských prací je totiž nutné, aby přistěhovalci přijeli právě teď, ještě než začnou jarní práce.

Lenin

3 5 6

A. I. RYKOV OVI

4. 4. 1922

Soudruhu Rykove!

Posílám Vám dopis Ježova,³⁷⁰ který mi byl doporučen jako mimořádně spolehlivý a zdatný pracovník. Chtěl jsem se s ním blíže seznámit, ale bohužel se mi to nepodařilo. Situace ve skladech je hrozná; tento úsek vede tuším Trojanovskij, kterého si pamatuji ze zahraničí jako bolševika. Později přešel k menševikům, ale nyní se podle všeho od nich odvrátil. Mám silné podezření, že se místo sklady zabývá politikou a že z jeho práce ve skladech nevzejde nic kloudného. Myslím, že pracovní zdatnost Trojanovského bude nutné důkladněji prověřit.

Lenin

3 5 7

G. J. SOKOLNIKOV OVI³⁷¹

4. 4. [1922]

Soudruhu Sokolnikove! Posílám Vám *důvěrně* toto psaní; vraťte mi ho prosím s Vaší odpovědí.

Myslím, že bychom měli Alského vyhnat (k ničemu se

nehodí); Krasnoščokova povolat zpátky. Má pravdu. Ny-
ní je politika stanovena; nic proti Vám dělat nemůže.

Dá dohromady *aparát*. Ten *nemáme*. Alskij ho nikdy
dohromady nedá. Totéž si o něm myslí A. D. Cjurupa.
Vy budete mít na starosti řízení; aparátu se nebudete mo-
ci věnovat. Do malé rady lidových komisařů *nemusíte*
Krasnoščokova jmenovat.

Odpovězte prosím ještě dnes, chtěl bych totiž navečer
odjet.³⁷²

Váš *Lenin*

3 5 8

A. I. RYKOV OVI

[5. 4. 1922]

Soudruhu *Rykovovi*
Kopie soudruhu *Cjurupovi*
Kopie úřadovně rady lidových komisařů

Jak mi sdělil *Martens*, je to s koncesí poskytovanou
Rutgersovi a skupině amerických dělníků velmi špatné.
Bude třeba to přešetřit a věnovat tomu velkou pozornost.
Je to mimořádná koncese, kterou poskytujeme ameri-
kým dělníkům na základě zvláštního povolení politického
byra.³⁷³

Bez zvláštní podpory a kontroly může celá věc úplně
ztroskotat.

Vyžádejte si prosím od *Martense* informace a důkladně
zkontrolujte, jak celá záležitost pokračuje.

Lenin

A. I. RYKOVU

[5. 4. 1922]

Soudruhu *Rykovovi*
Kopie soudruhu *Cjurupovi*
Kopie úřadovně rady lidových komisařů

Věnujte prosím pozornost koncesi Američana *Hammera*. Jak mi řekl *Rejnštejn*, který ho zná osobně, je Hammer nyní v Rusku.

Podle *Martensových* slov se nám už stala jedna taková velmi nemilá věc, ne-li něco horšího: ukázalo se, že zboží, které poslal do Ameriky lidový komisariát zahraničního obchodu na základě smlouvy s *Hammerem*, bylo velmi nekvalitní. Vyžádejte si o tom informace jak od lidového komisariátu zahraničního obchodu a Nejvyšší národohospodářské rady, tak od soudruha *Rejnštejna*, který zná *Hammera* osobně. Musíme dbát na to, abychom naše závazky v rámci této koncese plnili naprosto striktně a přesně, a vůbec tomu věnovat trochu větší pozornost.*

Lenin

* Viz tento svazek, dokument č. 44. *Red.*

[5. 4. 1922]

Soudruhu *Rykovovi*
 Kopie soudruhu *Cjurupovi*
 Kopie úřadovně rady lidových komisařů

Upozorňuji Vás na mimořádný význam geologického průzkumu kurské magnetické anomálie. Soudruh *Kržižanovskij* mi sdělil, že tam máme nevídaně bohaté zásoby čistého železa. Soudruh *Martens* to považuje za dokázané. Chystá se, že tam za tři týdny zajede. Musíme zvážit, zda bychom s ním neměli poslat ještě některého inženýra ze Státní plánovací komise, který by lépe znal ruské podmínky a dokázal si ověřit, nejde-li tu o plané nadšení.³⁷⁵

Podle mého názoru by se o tom neměly dávat žádné zprávy do tisku a mělo by se zajistit, aby o tom noviny nepsaly, neboť je nebezpečí, že v opačném případě by se plány interventů mohly ještě více posílit. Proto by snad bylo lepší, kdyby o tom *Martens* nepodával zprávu ani v radě lidových komisařů, ani v Radě práce a obrany, nýbrž aby ji vyslechli pouze oba náměstkové, Bogdanov a někteří členové ÚV. Pokud zpráva *Martense* a toho inženýra ze Státní plánovací komise, který s ním pojedí, potvrdí, že jde o seriózní záležitost, bude nutné zahájit co nejrychleji práce, v žádném případě nelitovat potřebných prostředků ve zlatě a zajistit zvláštní dohled nad tím, aby potřebné zařízení ze zahraničí (diamanty, vrtné soupravy apod.) bylo dovezeno co nejdřív. Velmi se obávám, že se v tom nebude postupovat dost energicky. Přitom tu máme podle slov *Kržižanovského* a *Martense* téměř jisté bohatství, jaké svět neviděl, a to bohatství je s to způsobit zásadní převrat v celém hutnictví.*

Lenin

* Viz též dokument č. 361, 365 a 408. *Red.*

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

6. 4. 1922

G. M.!

Včera mi Martens řekl, že je »dokázáno« (Vy jste říkal »téměř«), že v Kurské gubernii je nesmírné bohatství železa.

Je-li tomu tak, neměly by se tam *už na jaře* —

1. položit nezbytné úzkokolejky?

2. začít připravovat nejbližší rašeliniště (nebo několik rašelinišť?) k těžbě, aby se tam mohla postavit elektrárna?

Nezdá-li se Vám tato úvaha zbytečná, napište o ní Martensovi (a mně pár slov).

Martens tam chce jet asi za 3 neděle. Psal jsem Rykovovi a Cjurupovi, že by se mu měl dát ještě jeden inženýr ze Státní plánovací komise.*

V téhle věci se musí postupovat *mimoměrně* energicky. Velmi se obávám, že bez trojnásobné kontroly ta věc usne. Až odjedu, nezapomeňte, že u Rykova^[122] a Cjurupy o tom leží můj dopis.

Váš *Lenin*

J. S. HANECKÉMU

6. 4. 1922

Soudruhu Hanecki!

Litvinov si ode mne vzal před několika měsíci k nahlédnutí anglicky psaný rukopis (deset svázaných, strojem

* Viz dokument č. 360. *Red.*

psaných sešitů) s názvem Great American Hypocrisy [Velké americké pokrytectví].³⁷⁶

Měl jsem ten rukopis od Martense, který ho teď chce zpátky.

Pokud tu Litvinov nenechal svého tajemníka nebo někoho, koho se lze dotázat, prosil bych Vás, abyste poslal Litvinovovi telegram (nebo dopis prostřednictvím kurýra, pokud to nebude trvat moc dlouho):

Lenin žádá o vrácení anglicky psaného rukopisu s názvem Velké americké pokrytectví, který Vám půjčil.

Váš *Lenin*

363

V. V. ADORATSKÉMU

6. 4. 1922

Soudruhu Adoratskij!

Pro nemoc nepracuji a ještě dlouho pracovat nebudu.

Napište mi pár slov, jak se Vám daří.

Zvláště napište alespoň stručně, co je s Marxovými dopisy^[157]. (Pojedu na mnoho týdnů pryč; snad bych to měl svěřit do »péče« soudruhu Kameněvovi, bude-li s tím souhlasit?) Je třeba v tom pokračovat a *dokončit to*.³⁷⁷

Váš *Lenin*

7. 4. [1922]

Soudruhu Sergo! Promluvte si o naší včerejší debatě se soudruhem Běleňkým a napište mi prosím pár slov, abych věděl, že jsme domluveni a že nedojde k »nedorozuměním«.

Nervy mám stále ještě rozbolavělé a bolesti hlavy neustupují. Mám-li se pokusit doopravdy se léčit, musí být odpočinek opravdu odpočinkem.

Vy jste tak zaneprázdněn, že určitě nebudete moci sám splnit to, o čem jsme včera hovořili, a není samozřejmě ani rozumné, abyste si to bral na starost právě Vy. Najděte nějakého spolehlivého člověka, který si dovede povšimnout i maličností, a uložte mu to (ostatně mi bude příjemnější, když vynadám někomu jinému než Vám).

Kolem 7. května budu čekat, že mi pošlete podrobnou mapu a informace o vhodném místě (nebo vhodných místech) — nadmořská výška, *izolovanost* aj. atd.; dále popis těchto míst a újezdů či gubernií, v nichž se nacházejí.

Musím se Vám upřímně přiznat, že mám silnou nedůvěru k »okrajovým územím«; tato nedůvěra (a nemocné nervy) způsobují, že takřka najisto očekávám, že se místo veškerého léčení semele nějaká »nepříjemnost«. Dokonce i tady nedaleko Moskvy jsem mohl často vidět, jak se po celé řadě slibů objevily »nepříjemnosti«, na něž byla jediná možná náprava: odjet z toho místa zpět do Moskvy a počkat tam, »až budou ty nepříjemnosti odstraněny«. Ale někde od Tbilisi nebo od Novorossijska se »zpět do Moskvy« jen tak odjet nedá.

Mám-li být upřímný, bojím se i dlouhého cestování: abych se místo léčení nervů nedočkal únavy, žvanění, tlačence a třeba i hádek.

Najděte člověka, který si dovede všimnout i maličkostí, a ať to provede co nejpečlivěji.*

Váš *Lenin*

P. S. Nezapomeňte zkontrolovat velmi pečlivě šifru pro styk s ÚV a se Stalinem. Stejně tak otázku sekretářky pro dešifrování a pro drobnější »písemné« příkazy.

365

A. I. RYKOVU

8. 4. 1922

Soudruhu Rykovovi

Kopie soudruhům Cjurupovi a Smoljaninovi

Soudruhu Rykove!

Přečetl jsem si Váš telefonogram a trvám nadále na tom, abychom zachovali konspiraci a nepřibírali k tomu žádné cizince.³⁷⁹ Navrhuji vyžádat si oficiální vyjádření od Kržičanovského a Martense buď ihned, nebo až po Martensově cestě, k níž má dojít za tři týdny. S konečnou platností rozhodneme na zvláštní poradě předsednictva Rady práce a obrany a obou náměstků.

Lenin

* Viz též tento svazek, dokumenty č. 366, 383. *Red.*

G. K. ORDŽONIKIDZEMU

[8. nebo 9. 4. 1922]

Soudruhu Sergo!

Díky za dopis.

Kamo žádá, abych ho vzal s sebou.³⁸⁰ Neměl bych nic proti tomu. Chci ale znát Váš názor. Nejste-li proti, vyřídíte mu, že souhlasím (a že je to všechno důvěrné). Jste-li proti, zavolejte mi zítra během dne (ve 12 nebo v 1 hodinu; určete dobu prostřednictvím sekretářky) z mé pracovny.

Výšku (nadmořskou) toho domu je třeba znát, protože N. K.* má špatné srdce a nesnesla by velkou výšku.

Mnohokrát Vás i Kirova zdravím.

Váš *Lenin*

367

G. I. KRUMINOVÍ,
G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU,
P. I. POPOVOVI, V. A. SMOLJANINOVHOVI

[10. 4. 1922]

Ekonomičeskaja žizň, soudruhu Kruminovi

*Státní plánovací komise,
soudruhu Kržičanovskému*

*Ústřední statistický úřad, soudruhu Popovovi
soudruhu Smoljaninovi*

Studium místních zkušeností podle zpráv o činnosti hospodářských rad nebylo prakticky vyřešeno. Zpráv do-

* Naděžda Konstantinovna Krupská. *Red.*

šlých k 1. říjnu nebylo pro praktickou činnost a pro tisk dostatečně využito a Státní statistický úřad je nezpracoval. Přitom opravdu cenným materiálem, z něhož se dají dělat politické i ekonomické závěry, se mohou zprávy o činnosti stát tehdy, budou-li pravidelně a soustavně studovány (ve Státním statistickém úřadu, ve Státní plánovací komisi a v listu *Ekonomičeskaja žizň*) a výsledky tohoto studia osvětlovány v tisku. Svěřte tento úkol Státní plánovací komisi, listu *Ekonomičeskaja žizň*, Státnímu statistickému úřadu a úřadovně Rady práce a obrany a důrazně požadujte jeho splnění.

Ukládám Vám, abyste svolali zvláštní poradu a vypracovali program, jak postupovat při studiu zpráv o činnosti³⁸¹.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (*Lenin*)

368

J. S. VARGOVI

10. 4. 1922

Milý soudruhu Vargo!

Jsem bohužel stále ještě nemocen a nemohu pracovat. Přetiskněte prosím jenom moje články (staré); důležité jsou výňatky z mého článku z jara 1918* (již přetištěné v brožuře *O naturální dani* [⁹⁵]**). Možná (výjimečně) i některé pasáže z mého projevu na sjezdu strany roku 1922^[133], ale já sám jsem *neměl možnost přečíst si tento projev v tisku*; je velmi pravděpodobné, že tam bude všechno strašně překrouceno. Jenom prosím, abyste mi

* Jde o článek *O »levém«* dětinství a maloburžoaznosti^[91] (viz *Sebrané spisy* 36, Praha 1988, s. 305—334). *Red.*

** Viz *Sebrané spisy* 43, Praha 1989, s. 226—237. *Red.*

předem ukázal, které pasáže (dobře zredigované některým kompetentním soudruhem!) chcete přetisknout.*

Se srdečným pozdravem Váš *Lenin*

369

V. V. KUJBYŠEVOVI

[10. 4. 1922]

Tajemníkovi ÚV

(pro oddělení agitace a propagandy)

Doporučuji soudruha Adoratského — je to publicista a *vzdělaný marxista*. Musíme mu všemožně pomoci.

Předložil rukopis Programu výuky základů marxismu^[1].

Vydejte to prosím Vás rychle; pod autorovým jménem; *nenechte to ležet*.³⁸²

S komunistickým pozdravem *Lenin*

370

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ KOMISI³⁸³

Potvrzuji, co se tu píše. Znal jsem soudruha Adoratského (a znám ho dobře) od období reakce po roce 1905. Přestože hnutí směřovalo doprava, byl už tehdy bolševikem a také jím zůstal. Přijel v roce 1919 z Německa velmi nemocný. Je to teoretik a propagandista. Považoval bych za naprosto správné prodloužit mu členství a uznat ho za člena KSR od roku 1904.

10. 4. 1922 *V. Uljanov (Lenin)*

* Viz též tento svazek, dokument č. 322. *Red.*

PREZÍDIU SOCIALISTICKÉ
AKADEMIE³⁸⁴

Potvrzuji, že žadatel soudruh Vladimír Viktorovič Adoratskij je bolševik, kterého osobně znám od roku 1911; zasluhuje plné důvěry; člen KSR; publicista.

Pracuje po dohodě se mnou na sborníku vybraných Marxových dopisů^[157].

Moc vás prosím, abyste mu pomohli, objednávali pro něho potřebné knihy a zejména mu umožnili pracovat každý den dopoledne čtyři hodiny v Socialistické akademii a používat její knihovnu.

10. 4. 1922

V. Uljanov (*Lenin*)

V. V. ADORATSKÉMU

10. 4. 1922

Soudruhu Adoratskij! Příkladám, oč jste mě žádal^[70]*. Kameněvovi^[76] píšu.** Jsem nemocen, takže se pravděpodobně nebudu moci ani s Vámi sejít, ani Vám pomoci s Marxovými dopisy. Pomůže Vám Kameněv; budete se tedy mít s kým poradit. Věnujte se co nejvíce dopisům: bude to mít velký *mezinárodní* význam. Vyberte z nich ty *nejdůležitější*. Poznámky by měly být stručné, jasné a přesné (+ konfrontovat Marxovy výroky s *různými* »uznávanými« *reakčními* buržoazními vědci).

S pozdravem Váš *Lenin*

* Viz dokument č. 371. *Red.*

** Viz dokument č. 373. *Red.*

POKYN L. B. KAMENĚVOVI
A POZNÁMKY NA DOPISU
V. V. ADORATSKÉHO

[10. 4. 1922]

Soudruhu Kameněve! Tohle je od soudruha *Adoratského*. Sejděte se s ním a pomozte mu.

Váš *Lenin*

Milý Vladimíre Iljiči,

... Velmi rád bych pohnul s původním plánem a dovedl ho do konce — sestavit sborník Vybrané dopisy Marxe a Engelse o teorii a politice. Mám teď už větší jistotu, protože jsem do toho pronikl hlouběji ...

Chtěl bych se s Vámi sejít a pohovořit o některých pochybnostech. Bude-li to možné, dejte mi vědět. Jsem vždy v Ústředním archívu, Vagaňkovská 8, telefon 1 78 38 nebo 1 75 86.

Bylo by dobře, kdybyste mi napsal lístek, že mi byla tato práce uložena, a aby mi v Socialistické akademii při mé práci pomohli. Jestliže budu moci každý den dopoledne pracovat asi tak čtyři hodiny v Socialistické akademii, připravil bych to celé k tisku asi za dva měsíce. Vůbec nechápu, co to znamená předat dopisy do »péče« soudruhu Kameněvovi. Jestli se tím myslí, že mě má pohlavkovat, abych na ně nezapomínal, pak to

#

není třeba, já na ně pamatuji stále. Ale pokud se tím myslí podpora, konzultace, pomoc — to by bylo velmi dobré. Byl bych velmi rád, kdybych se mohl s někým radit. Avšak s konečnou redakcí a pro schválení bych rád přišel za Vámi ...

x

* Viz tento svazek, dokument č. 371. *Red.*

||| x

Vladimír
Viktorovič
Adoratskij
napsal^[70]*

i to je
někdy
užitečné!

x obávám se, že
nebudu moci.

V hrubých rysech mám návrh knížky hotový, rád bych se o tom dohodl definitivně. Dopisy budou seřazeny chronologicky. Některé, jako například dopisy Anněnkovovi, v plném znění,

× ×
Správně!

× ×
jiné jenom ve výňatcích.

Hodlám vybírat materiál vztahující se k teorii: filozofie, ekonomická teorie, historická teorie, o revoluci, o třídním boji, poznámky historického rázu; k politice: proletariát a jiné třídy, dělnické hnutí v různých zemích, hodnocení politických činitelů, maloburžoazní demokracie.

(Mně také.

Lenin)

K dopisům —
poznámky, aby
byly
srozumitelné.

Omezit se pouze na teorii a politiku nebo vhradit určité místo i dopisům, které by osvětlovaly Marxův život a byly by zajímavé pro jeho životopis? Mně se zdá, že to není třeba.

V úvodní stati stručně osvětlit všechny otázky a uvést nejdůležitější pasáže z dopisů, které se k nim vztahují.

374

N. OSINSKÉMU

12. 4. 1922

- Kopie 1. Redakci Pravdy
2. soudruhu Stěklovovi
3. Rykovovi a Cjurupovi

Soudruhu Osinskij!

Velmi vítám Váš článek v dnešní Pravdě nazvaný Nová fakta ze zkušeností místních pracovníků^[87]. Právě takových článků máme velký nedostatek a já se domnívám, že by bylo třeba »ustanovit« v každém lidovém komisariátu publicistu (úzce spjatého s prací lidového komisariátu a lidového komisaře), který by takové přehledy sestavoval.

Co je u nás nejhorší, je přemíra všeobecných úvah v tisku a politického humbuku, kdežto zkušenosti z míst se *studují* velmi nedostatečně. Jak dole, tak nahoře se prosazují silné tendence proti jejich pravdivému zveřejňování a pravdivému hodnocení. Bojí se vynášet domácí nesváry, bojí se holé pravdy, odbývají ji »mlácením prázdné slámy«, prostě ji bohorovně přehlížejí, jak se trefně vyjádřil soudruh Trockij.

Je třeba stále konkrétněji studovat zkušenosti z míst, podrobnosti, maličkosti, praxi, praktické zkušenosti, je třeba hlouběji pronikat do skutečného života v újezdech, ve volostech i na vesnicích; je třeba rozebrat, kde, komu a proč (jakými metodami) se daří i přes nesmírnou bídu a rozvrat dospět ke skutečnému, byť i nevelkému zlepšení. Nesmíme se bát odhalovat chyby a neschopnost, popularizovat a všemožně *propagovat* každého místního pracovníka, který se dostal alespoň trochu nad průměr, a dávat ho za vzor. Čím víc se budeme této práci věnovat, čím hlouběji budeme pronikat do živé praxe a odvádět svou i čtenářovu pozornost od zatuchlého kancelářského i zatuchlého intelektuálního moskevského (a vůbec sovětského buržoazního) ovzduší, tím výrazněji se bude zlepšovat jak náš tisk, tak celá naše výstavba.

Ještě jednou vítám Vaši iniciativu a velmi si přeji, abyste v tomto směru pokračoval dále a svou práci rozšiřoval a *prohluboval*.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

A. I. RYKOVŮVI A A. D. CJURUPOVI

12. dubna 1922

Soudruhům Rykovovi a Cjurupovi

Svolejte prosím ještě dnes poradu náměstků a vypracujte na ní praktická a velmi rázná opatření, aby Kaširská elektrárna začala dodávat Moskvě proud. Je to naprosto nepřijatelný nešvar, když hotová elektrárna s hotovým elektrickým vedením nemůže dodávat proud kvůli nepořádkům v našem hospodářství.³⁸⁵

Lenin

J. S. HANECKÉMU

13. 4. [1922]

Soudruhu Hanecki!

Soudruh Walecki mi dnes řekl, že se moje poroninské papíry a knihy (stejně jako krakovské, z bytu v ulici Lubomirského) dostaly do rukou polské vlády. Nedalo by se to ověřit? Nemohli bychom promluvit s Karachanem a *oficiálně* o to požádat? Je tam jeden neotištěný rukopis (o německé agrární statistice z roku 1907).³⁸⁶

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

L. M. KARACHANOVÍ

[13. 4. 1922]

Soudruhu Karachane!

Snažně Vás prosím, pomozte všemožně soudruhu Bělovi Kunovi, aby mohl odjet (i s rodinou) do Stockholmu. Budu Vám velmi zavázán, napíšete-li mi pár slov, zda to půjde a nejsou-li tu nějaké mimořádné překážky.³⁸⁷

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

P. M. KERŽENCEVOVI

13. 4. 1922

Soudruhu Kerženceve!

Snažně Vás prosím, abyste přijal soudruha Bělu Kuna s naprostou důvěrou a *všemožně* pomohl jemu i jeho rodině usadit se ve Stockholmu, zařídil mu odpočinek i léčení (to potřebuje *velmi* naléhavě) i všechno ostatní.

Se srdečným pozdravem Váš *Lenin*

I. N. SMIRNOVOVI

13. 4. 1922

Soudruhu Smirnově!

Snažně Vás prosím, abyste *všemožně* pomohl soudruhu Bělovi Kunovi i jeho rodině usadit se ve Stockholmu a ve Švédsku. Béla Kun naléhavě potřebuje odpočinek a léčeni.

Se srdečným pozdravem Váš *Lenin*

BĚLOVI KUNOVI

[13. 4. 1922]

Milý soudruhu Bélo Kune!

Přikládám dopisy adresované Keržencevovi [¹¹²] a Smirnovovi [¹²³]. Karachanovi [¹¹⁰] jsem napsal. Budete-li ještě něco potřebovat, okamžitě mi napište (na adresu *Fotijevové*).

Se srdečným pozdravem Váš *Lenin*

NEZNÁMÉMU ADRESÁTOVI

Pokud jde o předsedu malé rady lidových komisařů *Kiseljova*, domluvte se prosím se soudruhem Semaškem, aby

byl poslán na léčení (na celou dobu léčení) *někam dál od Moskvy, a podejte mi zprávu.*³⁸⁸

13. 4. [1922] *Lenin*

382

J. V. STALINOVÍ
PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)

15. 4. [1922]

Soudruhu Stalinovi (pro politické byro)

Kopie soudruhu Trockému

” soudruhu Kameněvovi

” soudruhu M. N. Pokrovskému

Právě jsem dostal knihu Materiály k dějinám francouzsko-ruských vztahů v letech 1919—1914^[167].

Na tlustospisu o 733 stranách je vidět, že byl vydán s tak hanebnou, vpravdě sovětskou nedbalostí, že bychom za to měli někoho zavřít. Není uvedena cena. Chybí podpis odpovědného pracovníka nebo odpovědných pracovníků. Kniha nemá rejstřík!! Pouhý *výčet* jmen, *nedbale* sestavený. Atd.

Navrhuji:

1. uložit Haneckému a Karachanovi, aby do dvou dnů zjistili všechny, kdo jsou za tuto publikaci odpovědni;
2. týmž, aby zastavili prodej knihy;
3. — aby připravili k vlepení list s výčtem chybějících údajů;
4. — aby připravili pořádný rejstřík; zkrátka, do čtvrtka* předložit ÚV *stručnou* zprávu o všech nehorázných nedostatcích v publikaci a o tom, jak je napravit.

Lenin

* 20. dubna. *Red.*

P. S. V Předmluvě^[219] — *nepodepsané!!* — je uveden M. N. Pokrovskij, ale je jasné, že za vydání, za jeho *technickou stránku* neodpovídá; Pokrovskij pouze *shromážděval* materiál.³⁸⁹

383

G. K. ORDŽONIKIDZEMU*

17. 4. [1922]

Soudruhu Sergo! Posílám Vám ještě pár drobných informací. Sdělil mi je doktor, který tam byl a je naprosto důvěryhodný: Abastuman se prý vůbec nehodí, je to totiž něco jako »hrob«, úzká kotlina, nic pro nervózní pacienty, na procházky se člověk musí šplhat do vršků, a to Naděžda Konstantinovna absolutně nemůže. Boržomi by bylo vhodné, protože tam lze podnikat procházky po rovině, což Naděžda Konstantinovna nutně potřebuje. Kromě toho Boržomi leží v příhodné nadmořské výšce, Abastuman je už moc vysoko, nad 1000 metrů *nelze*. Náš doktor obzvlášť varuje před časným odjezdem, chladno a deště prý tam určitě budou až do poloviny června. Toho se ale tak moc nebojím, pokud do domu nezatéká a dá se tam topit, protože potom nejsou chladno a deště nic strašného.

Tisknu Vám ruku. Váš *Lenin*

P. S. V přijatelné nadmořské výšce mohou pochopitelně zcela vyhovovat i jednotlivé domy v mnoha nejrůznějších místech.

* Na obálku dopisu napsal Lenin kromě adresy »Členu ÚV KSR soudruhu *Ordžonikidzemu* (od Lenina)« pokyn »*Prosím sešít a zapečetit a od Ordžonikidzeho vyžádat potvrzení o převzetí*. 17. 4. *Lenin.*« *Red.*

G. J. ZINOVJEVOVI

[18. 4. 1922]

Soudruhu Zinovjevovi

*Přísně tajné
Nepřetiskovat*

Soudruhu Zinovjeve!

Projednejte prosím v exekutivě Kominterny (nevím, zda se to má projednávat na rozšířené schůzi nebo na schůzi užšího byra) otázku vyslání zvláštního dopisovatele nebo několika dopisovatelů Kominterny do Jižní Afriky, aby tam získali co nejpodrobnější informace a opatřili co nejúplnější soubor místní literatury, jak legální, tak ilegální, o nedávno potlačeném povstání dělníků. Zařídte to pokud možná rychle, ale v každém případě ať se dodržuje maximální opatrnost, neboť Angličané bezpochyby [udělají všechno]*, aby zmařili sebemenší možnost styku mezi námi a povstalci, kteří ještě nebyli popraveni nebo vsazeni do vězení.³⁹⁰

Musíme zavést stůj co stůj takovou praxi, aby se zmocněnci Kominterny objevovali konspirativně všude, kde podobná povstání vypuknou, a shromažďovali včas co nejvíc materiálu o průběhu povstání.

Odpovězte mi prosím několika slovy.

Lenin

* Slova v hranatých závorkách, vynechaná při zapisování, byla doplněna podle smyslu. *Red.*

J. V. STALINOVÍ

25. 4. 1922

Soudruhu Stalinovi

Prosím sekretariát ÚV (a pokud to je snad v kompetenci organizačního byra, tedy organizační byro),

aby se usnesl:

1. přikázat neprodleně lidovému komisariátu zahraničních věcí, aby požádal o vstupní *vízum* do *Německa* pro Gleba Maximilianoviče *Kržižanovského*, předsedu Státní plánovací komise, a jeho ženu Zinaidu Pavlovnu *Kržižanovskou*;

2. poskytnout oběma těmto soudruhům dovolenou na dobu nutnou k léčení G. M. *Kržižanovského* v *Německu*;

3. přikázat soudruhu *Krestinskému*, aby zaplatil nutná vydání v *Německu* a zkontroloval (prostřednictvím ruského lékaře při vyslanectví), zda bylo léčení ukončeno.

Jde o léčení kýly.

G. M. *Kržižanovskij* musí odjet brzy, a to hned po návratu *Pjatakova*, který odjíždí 26. 4. asi na dva týdny.

Vyskytnou-li se nějaké překážky, které by bránily vyhovět této mé žádosti, sdělte mi prosím, oč jde.³⁹¹

S komunistickým pozdravem *Lenin*

N. A. SEMAŠKOV I

25. 4. 1922

Soudruhu Semaško!

Zařid'te prosím léčebný a odpočinkový pobyt v některém
krymském sanatoriu pro

sestru ze Soldatěnkovovy nemocnice

Jekatěrinu Alexejevnu

Něčkinovou.

Určitě mi pošlete kopii Vašeho rozhodnutí v této záležitosti, a pokud se vyskytnou nějaké překážky bránící splnění mé prosby, napište mi prosím stručně, oč jde.³⁹²

S komunistickým pozdravem *Lenin*

J. S. VARGOVI³⁹³

26. 4. 1922

Milý soudruhu Vargo!

Velice Vám děkuji za zprávu ohledně Úřadu pro zahraniční vědu a techniku. Příště mi ale prosím sdělte i jméno osoby, která podala informaci.

Já teď nevykonávám funkci předsedy rady lidových komisařů. Vaše sdělení bylo ihned předáno soudruhům, kteří mě zastupují, a já budu trvat na tom, aby se to co nejpřísněji vyšetřilo.*

Zároveň Vám posílám text svého *závěrečného projevu*.

* Viz dokument č. 388. *Red.*

vu^[73] na XI. sjezdu naší strany (z počátku dubna 1922).*

Nezapomeňte na přiloženou opravu.

Je to **jediný** projev, který jsem si *napsal* předem (a přesto to ti naši oslové nedokázali otisknout bez chyb!!). Takže je to nyní **jediný správně** tlumočený (po opravě) projev. Snažně Vás prosím, obstarejte dobrý překlad tohoto projevu do němčiny a dejte to do tisku.³⁹⁴

Kromě této věci Vám budu *sotva* moci poslat ještě něco jiného.

Se srdečným pozdravem Váš *Lenin*

388

A. I. RYKOVVI A A. D. CJURUPOVI

26. 4. 1922

Přísně tajné

Soudruhům Rykovovi a Cjurupovi

Posílám Vám Vargův německý dopis.

Jsem přesvědčen, že takovýchto nešvarů je u nás *spousta*.

Varga má jistě pravdu (píšu mu^[103], že napříště mi bude vždycky muset sdělit jméno informátora). Nařídte prosím (prostřednictvím Krestinského? nebo jinak) *co nej-přísnější* vyšetřování v Berlíně, abychom *dopadli* všechny viníky, kteří mají toto Středisko pro zahraniční vědu a techniku na svědomí, a potom Středisko *od základu* zreorganizovali.

Do komise pro vyšetřování a reorganizaci jmenovat určitě Jevgenije *Vargu*.³⁹⁵

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

* Viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 167—169. *Red.*

27. 4. [1922]

Soudruhu Šklovskij!

Dostal jsem Váš dopis z 15. 3. Jsem velmi zarmoucen, že se cítíte tak špatně. Dlouho jsem přemýšlel, jak bych Vám pomohl. Protože jsem nemocen, nezabývám se vyřizováním záležitostí a nejsem ani v Moskvě; mohl jsem vymyslet pouze to, že posílám Váš dopis tajemníkovi ÚV (soudruhu Stalinovi) a píše mu o Vás *osobní dopis*^[71].** Radím Vám, napište mu i Vy (do sekretariátu ÚV) svým jménem, a to *hodně, hodně podrobně*, s několika konkrétními návrhy. Třeba napište i Zinovjevovi, ten je totiž v Pitěru, a je možné, že díky obvyklé »nezávislosti« Pitěru Zinovjev na něco přijde nebo provede nějakou praktickou kombinaci.

Kdosi mi říkal, že prý jste se snad domluvil, nebo snad mluvil s Karachanem, že byste se rád dostal někam blíž k Rusku? Musíte se snažit dostat se na Východ třeba po etapách, když se to nepovede naráz. (Mějte na paměti, že mohu odjet; bude-li něco spěchat, pište sekretariátu ÚV, a ne mně nebo *ne pouze mně*.)

Pevně Vám tisknu ruku a posílám pozdrav celé rodině.

Váš Lenin

* Viz též tento svazek, dokument č. 113. Red.

** Viz dokument č. 390. Red.

[27. 4. 1922]

Soudruhu Staline, posílám Vám dopis soudruha Šklovského (G. L. Šklovskij). Zním ho dobře ze zahraničí (1908—1914), kam emigroval již jako bolševik a člen strany. Rád by pracoval v Rusku a ve straně. Pracoval v Moskvě — v městské správě (z této práce ho zná Vladimírskij) i v lidových komisariátech zahraničních věcí a zemědělství; zdá se, že se plně »sžil« pouze s lidovým komisariátem zahraničních věcí, kde si ho považovali. Jinde měl buď nesrovnalosti, nebo určitá nedorozumění či něco takového; nakonec se totiž nemohl domluvit o žádné práci v Rusku. Šklovskij je dlouholetý člen strany, a tak ho (jak je vidět z dopisu) velmi roztrpčuje, že mu »nedávají příležitost« pracovat v Rusku. Propadá nervozitě; začíná mít strach, že ho »odstavují« apod. (Má rodinu, děti. Není to pro ně snadné zvyknout si na život v Rusku sužovaném hladem a mrazem. Šklovského znají ze zahraničí také Zinovjev a Safarov a všichni, kteří žili v letech 1908 až 1917 ve Švýcarsku.)

Napište sám nebo uložte své sekretářce, aby napsala Šklovskému (do Berlína prostřednictvím Krestinského) dopis s dotazem, co by chtěl dělat, a projednejte to potom v sekretariátu. Na lidi se nesmí »kašlat«, musíme jim věnovat větší pozornost.³⁹⁶

S komunistickým pozdravem *Lenin*

A. D. CJURUPOVI

[27. 4. 1922]

Soudruhu Cjurupo!

Myslíte, že bude stačit, když to napíšu asi takto:

(komu? náměstkům?)

Hodnotím žádost soudruha Jakovenka jako *politicky* závažnou a považuji za nutné zdůraznit, že jsem mu v této věci fakticky slíbil podporu, když ho jmenovali lidovým komisařem. Žádám proto důrazně, abyste *prosadil* kladné vyřízení žádosti soudruha Jakovenka (ne-li na 100 %, tedy alespoň na 50 %).³⁹⁷

TELEGRAM DĚLNÍKŮM A INŽENÝRŮM
ZE SURACHANSKÝCH ROPNÝCH
POLÍ³⁹⁸

[28. 4. 1922]

Baku, Státní sdružení ázerbájdžánského
ropného průmyslu

V noci z 9. na 10. dubna založili nepřátelé dělnické třídy řadu požárů a pokusili se tak zničit surachanská ropná pole v Baku. Když jsem se dozvěděl o neobyčejném hrdinství a obětavosti dělníků a inženýrů z ropných polí, kteří lokalizovali požár s nasazením vlastního života, pokládám za svou povinnost vyslovit dělníkům a inženýrům surachanských ropných polí díky jménem Sovětského Ruska. Takové hrdinství je nejlepším důkazem, že Sovětská

republika přes všechny obtíže, přes četná a neustávající spiknutí eserských a bělogvardějských nepřátel dělnické republiky vyjde ze všech nesnází jako vítěz.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

393

POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b)*

[29. 4. 1922]

Navrhuji poslat tento telegram:

Stomoňakovovi

»Způsoby, jak působit na Kruppa, projednejte s Kres-tinským a Lomonosovem. O rozhodnutí podejte zprávu. Postupujte jen na základě jednomyslného usnesení vás tří.«³⁹⁹

394

V. A. AVANĚSOVOVI**

[V dubnu 1922]

Tedy určitě odjedete? Kdy?

Nebo budete zase sabotovat? Nehodláte se léčit?

* Existuje strojopisná kopie tohoto dokumentu s tištěným podpisem V. I. Lenina. *Red.*

** Viz též tento svazek, dokument č. 346. *Red.*

F. E. DZERŽINSKÉMU

2. 5. 1922

Kopie soudruhu Rykovovi a soudruhu Cjurupovi
soudruhu Dzeržinskému

Sdělte mi prosím *co nejstručněji*, zda a jakým tempem se něco dělá pro splnění usnesení Rady práce a obrany o rozdělení železnic do tří kategorií a o zastavení provozu na železnicích třetí kategorie.

Bylo by třeba zastavení provozu maximálně urychlit a stůj co stůj ho rychle prosadit. Jak jinak čelit krizi?⁴⁰⁰

Předseda Rady práce a obrany *V. Uljanov (Lenin)*

A. D. CJURUPOVI A A. I. RYKOVU

Soudruhu Cjurupovi a Rykovovi s prosbou, aby to ve čtvrtěk* podpořili v *radě lidových komisařů* a v případě potřeby to předložili politickému byru.⁴⁰¹

2. 5. [1922] *Lenin*

J. A. PREOBRAŽENSKÉMU

[Před 3. 5. 1922]

*Dokud nebude celá věc připravena, bude to teď jedi-
ně byrokratismus, a to škodlivý byrokratismus.*

Všestranné přípravy zahájit ihned, v *radě komisí*.⁴⁰²

* 4. května. *Red.*

J. V. STALINOVÍ

[6. 5. 1922]

Tento telegram byl zcela bezdůvodně poslán politickému byru. Takovéto otázky se řeší po vládní linii. Takový telegram musí před odesláním podepsat oba náměstkové, předseda výboru pro koncese nebo jeho zástupce a konečně vedoucí Hlavní správy paliv. Jenom tyto osoby odpovídají a normálně musí odpovídat za přesnost uváděných čísel a za to, že pokyny vydávané v tomto telegramu jsou v souladu se sovětskými zákony a s usneseními odpovídajících státních orgánů. Proto odmítám hlasovat o věcné stránce tohoto telegramu.⁴⁰³

*Lenin*PŘEDSEDNICTVU
STÁTNÍ PLÁNOVACÍ KOMISE

[9. 5. 1922]

V. M. Smirnovovi

Konečně jsem si přečetl Vaše hlášení z 13. 4.

Jsem velmi spokojen, jak je to jasné, zejména diagramy.

Prosím Vás: 1. zaveďte a doplňujte (za pomoci sekretářky nebo zástupce) takové diagramy *pravidelně* a podepisujte je: »člen předsednictva Státní plánovací komise«.

Provádět »celkový dozor«, jak plní státní statky plán, patří přece k povinnostem Státní plánovací komise.

2. Pošlete mi ještě jedno docela *stručné* hlášení o rozpočtu: co navrhujete Vy?⁴⁰⁴

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

K NÁVRHU SLOŽENÍ
MALÉ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ⁴⁰⁵

[10. 5. 1922]

Na Gojchbarga jsem dostal řadu stížností, že jako předse-
da nadává víc, než je zdrávo, a že zastrašuje lidi. Po *ji-
ných* stránkách si Gojchbarga vysoce cením. Nebylo by
možné prověřit to nebo ho na to *důrazně upozornit*:

10. 5. [1922] *Lenin*

401

ARMANDU HAMMEROVI

11. 5. 1922

Milý soudruhu Hammere!

Odpusťte prosím, ale byl jsem velmi nemocen, teď je m-
už mnohem lépe.

Mockrát Vám děkuji za dárek — takový milý dopis od
amerických soudruhů a přátel, kteří jsou ve vězení. Při-
kládám dopis adresovaný soudruhu Zinovjevovi^[107] nebo
jiným petrohradským soudruhům, kdyby byl Zinovjev
mimo Petrohrad.

Přeji ze srdce Vaší první koncesi mnoho zdaru. Tento
úspěch bude mít velký význam také pro obchodní styky
mezi naší republikou a Spojenými státy.

Ještě jednou Vám děkuji a prosím, abyste omluvil mou
špatnou angličtinu. Všechny dopisy a telegramy adresujte
prosím mým sekretářům (*Fotijevové* nebo *Smoljaninovo-
vi*). Budu je o tom informovat.*

Upřímně Váš *Lenin*

* Viz dokumenty č. 402 a 403. *Red.*

L. A. FOTIJEVOVÉ
A V. A. SMOLJANINOVVI⁴⁰⁶

[11. 5. 1922]

Fotijevové a Smoljaninovovi

Dejte si to oba přeložit a přečtete si to; zapište si jméno *Armanda Hammera* a všemožně mu mým jménem pomáhejte, požádá-li o to.

11. 5. [1922] *Lenin*

G. J. ZINOVJEVOVI

1

11. 5. 1922

Soudruhu Zinovjevovi nebo jeho zástupci
Petrograd
To Comrade Zinoviev
(soudruhu Zinovjevovi nebo jeho zástupci)

I beg You to help the comrade Armand Hammer; it is extremely important for us that his first concession would be a full success.

Yours *Lenin*

Snažně Vás prosím, abyste poskytl všestrannou pomoc doručiteli dopisu, soudruhu *Armandu Hammerovi*, americkému soudruhovi, který uzavřel první koncesi. Je

opravdu mimořádně důležité, aby celý jeho podnik byl korunován naprostým *úspěchem*.

S komunistickým pozdravem *V. Uljanov (Lenin)*

2

11. 5. 1922

*Telefonogram Zinovjevovi
a jeho zástupci do Petrohradu*
(aby se to v případě Zinovjevova odjezdu
nebo nepřítomnosti neztratilo)⁴⁰⁷

Napsal jsem dnes Vám a Vašemu zástupci doporučující dopis^[107] pro amerického soudruha *Armanda Hammera*. Jeho otec je milionář a komunista (sedí v Americe ve vězení). Uzavřel u nás první *koncesi*, pro nás velmi výhodnou. Jede do Pitěru, aby se zúčastnil vykládky prvního parníku s pšenicí* a obstaral auta pro svou koncesi ((doly na azbest)).

Zařídte to prosím Vás okamžitě, ať nedojde k žádným průtahům a ať spolehliví soudruzi osobně dohlédnou, aby všechny práce pro tuto koncesi proběhly hladce a rychle. Je to opravdu mimořádně důležité. *Armand Hammer* jede s ředitelem své společnosti *Mr. Mishellem*.

* Viz tento svazek, dokument č. 44. *Red.*

TELEGRAM
B. S. STOMOŇAKOVOVI

[11. 5. 1922]

Soudruhu *Stomoňakovovi*
Kopie soudruhu *Lapirovovi-Skoblovi* — Berlín

Učiňte veškerá opatření, aby byly Hlavní správě zemědělských hospodářství v Moskvě dodány dva motory pro zemní frézy typu Heinrich Lanz. I jednodenní zdržení má za následek nenapravitelné škody. O přijetí telegramu a splnění telegrafujte ihned mně a Hlavní správě zemědělských hospodářství.⁴⁰⁸

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b)

Souhlasím, *pokud* Dzeržinskij oficiálně odpoví, že nemá námitky a nepožaduje revizi smlouvy.⁴⁰⁹

11. 5. [1922] *Lenin*

V. S. DOVGALJEVSKÉMU

1

[11. 5. 1922]

Soudruhu *Dovgalevskému*
Kopie úřadovně rady lidových komisařů

Soudruhu Dovgalevskij!

Četl jsem dnes v listu *Izvěstija*, že městský sovět v Nižním Novgorodu požádal Celoruský ústřední výkonný výbor, aby byl nižněnovgorodské radiotechnické laboratoři udělen Řád rudého praporu práce^[183] a profesoři Bonč-Brujevič a Vologdin zapsáni na desku cti.

Prosím o Vaše vyjádření. Já bych považoval za nutné tuto žádost podpořit.

A ještě něco: v souvislosti s dopisem, který jste mi poslal, mi laskavě sdělte, zda jste s prací nižněnovgorodské radiotechnické laboratoře úplně spokojen; kromě toho mi pošlete pokud možno co nejstručnější vyjádření Bonč-Brujeviče o tom, jak pokračuje jeho práce na vývoji tlapačů, jimiž by se daly reprodukovat veřejnosti hovory bezdrátovým telefonem. Tyto práce mají pro nás mimořádný význam, protože jejich úspěch, který Bonč-Brujevič už dlouho slibuje, by byl nesmírně užitečný pro agitaci a propagandu.

Na podporu těchto prací proto nelitujte ani určitých obětí. Ostatně jsem slyšel, že Amerika už v tomto směru zaznamenává praktické úspěchy.

Mělo by se zjistit, zda má nižněnovgorodská radiotechnická laboratoř k dispozici veškerou nejnovější americkou literaturu z tohoto oboru.

Pošlete mi své vyjádření co nejrychleji, abych v přípa-

dě potřeby stačil podepsat příslušnou zprávu nebo žádost ještě během zasedání Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů, které začíná zítra.⁴¹⁰

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

Prosil bych také, abyste mi ve zvláštním důvěrném dopisu sdělil některé podrobnosti o tom, proč byl Nikolajev přeložen z funkce vedoucího radiotechnického oddělení na jinou funkci a také jakou kvalifikaci má pro vedení tohoto oddělení soudruh Trofimov, který ho teď tuším vede; totéž o odborníkovi v ústředí, který tuto práci bezprostředně řídí.⁴¹¹

2

12. května 1922

Soudruhu Dovgalevskému

Dostal jsem Vaši odpověď o Nikolajevovi a rovněž o nákladech na centrálu Bonče-Brujeviče. K tomu poslednímu bych potřeboval ještě několik věcí dodatečně vysvětlit. Nerad bych Vás ale vytrhoval z práce, a proto prosím o sdělení, zda byste mohl určit, aby si (o vynálezu Bonče-Brujeviče a Uglova) se mnou telefonicky pohovořil buď soudruh Pavlov, je-li s tímto vynálezem dokonale obeznámen, nebo soudruh Ostrjakov (myslím, že se tak jmenuje inženýr, který pracoval v radiotechnické laboratoři Bonče-Brujeviče a Vologdina a navštívil mě v Moskvě, kam zřejmě často jezdívá).

Odpovězte mi prosím prostřednictvím soudružky Lepešinské, nebo ať jí soudruzi Pavlov či Ostrjakov zatelefonují.⁴¹²

Lenin

L. B. KAMENĚVOVI

[Nejpozději 13. 5. 1922]

Otázka, s níž přišel Krylenko, je *závažná otázka týkající se zákonnosti*. Mohl byste se zúčastnit tohoto zasedání předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů a *důrazně* se jich na to dotázat?⁴¹³

V. A. SMOLJANINOVovi

13. května 1922

Soudruhu *Smoljaninove!*

Zjistěte prosím, zda je správná moje soukromá informace, že akademik Lazarev, který už dávno pracuje na průzkumu kurské anomálie, je znechucen tím, že prý mu byla odepřena jakákoli finanční podpora.

Zjistěte, s jakou částkou počítal a kolik dostal.⁴¹⁴

*Lenin*J. F. ROZMIROVIČOVĚ⁴¹⁵

13. května 1922

Soudružko *Rozmirovičová!*

Na Váš dotaz č. 96/sekr. z 8. 5. sděluji:

Nezpomínám si. Snad to lze zjistit 1. podle tehdejších novin, 2. prostřednictvím výboru v okrese nebo v závodě,

na který se dotazujete, 3. prostřednictvím agitátorů a propagandistů, kteří tenkrát působili v Moskvě, neboť jsem byl vždycky s některým z nich ve styku.⁴¹⁶

Lenin

410

TELEGRAM L. B. KRASINOVÍ,
G. V. ČIČERINOVÍ, V. V. VOROVSKÉMU⁴¹⁷

[13. 5. 1922]

Janov
Krasinovi, Čičerinovi, Vorovskému

Přikládám takové smlouvě obrovský význam. Myslím, že bychom měli nabídnout Italům uhlí levněji, než kolik za ně platí svým běžným dodavatelům. Odpovězte prosím urychleně.*

Lenin

411

V. A. SMOLJANINOVU**

15. 5. [1922]

Soudruhu Smoljaninove!

Musím Vám a soudruhu Zaksovi vytknout — a zároveň upozorňuji, že příště použiji přísnějšího trestu —, že

* Viz tento svazek, dokument č. 415. *Red.*

** Nad text dokumentu Lenin napsal: »Přepsat na úřední papír se třemi kopiemi a dát mně k podpisu. 15. 5. *Lenin.*« *Red.*

když jsem zkontroloval práci soudružky Ulrichové, která sleduje již několik měsíců, jak se plní usnesení rady lidových komisařů a Rady práce a obrany, zjistil jsem, že je v tom obrovský nepořádek.

Kartička, kterou přikládám, stanoví způsob a postup práce soudružky Ulrichové. Nikdo ji ale nevyplňuje, nedohlédl jste na to ani Vy, ani Zaks, přestože je to vaše prvořadá povinnost. Uložil jsem soudružce Ulrichové, aby vyplňovala kartičku *co nejpečlivěji*, takřka pedantsky.

Ukládám Vám a soudruhu Zaksovi zařídít, aby se tato kartička vyplňovala co nejpřesněji; pokud se to soudružka Ulrichová nenaučí, vyměňte ji a najděte místo ní někoho, kdo to bude vyplňovat naprosto přesně.

Z přiložených kartiček je zřejmé, že si soudružka Fotijevová začala podobně jako soudružka Ulrichová předělávat kartičku »podle svého«. To v žádném případě nedovolím. Změny v kartičce jsou oprávněni navrhnout a povolit *pouze místopředsedové*, kteří to musí stvrdit společným podpisem. Pokud někdo provede nějaké jiné změny, bude zbaven své funkce.

Je lépe kontrolovat jen *část* usnesení rady lidových komisařů a Rady práce a obrany (podle pokynu místopředsedů nebo vedoucího úřadovny), ale kontrolovat je pedantsky přesně.

Každý lidový komisař je povinen určit ihned několik soudruhů, kteří budou odpovědni za kontrolu plnění (vedoucí sekretariátu, jeho zástupce; tajemník, jeho zástupce apod.), a oznámit jejich jména vedoucímu úřadovny *rady lidových komisařů a Rady práce a obrany*. Tyto osoby musí být za nepečlivou práci na příkaz místopředsedů nelítostně potrestány vězením nebo propuštěny. Lidového komisaře je třeba potrestat za nepřesnou práci důtkou, obyčejnou nebo se záznamem do stranické legitimace. Sledovat to, zase co nejpečlivěji, je povinen vedoucí úřadovny rady lidových komisařů, a já ho bez pardónu propustím, nebude-li to splněno s pedantskou přesností.

Úkolem je naučit lidové komisariáty pečlivé práci, a ty, kdo pečlivě nepracují, zavřít do vězení a propustit je.

To, co jsem řekl o lidových komisariátech, platí i pro všechny ostatní orgány (Státní plánovací komisi, Ústřední statistický úřad, výbor pro koncese, komisi pro vnitřní obchod apod.) i výkonné výbory guberniálních sovětů, oblastní hospodářské rady apod.

Vy i Zaks jste povinni napsat mi dvakrát měsíčně (jen stručně, telegraficky), jak to vypadá s organizací pečlivé kontroly plnění. Za nezdar vás čeká výpověď.

Přikládám kartičky, které vyplnila (nepřesně a v rozporu s předpisem) soudružka Fotijejová, a prázdné kartičky, které jsem opravil: žádné kaňky, žádné zbytečnosti, neodchylovat se ani o vlásek. Jinak vyženu sekretářky i všechny vedoucí úřadoven a sekretariátů.

Tento dopis ukažte ihned oběma místopředsedům. Dejte jim podepsat (před mým odjezdem, tj. za 3—4 dny, ne později) podrobnou směrnicí, jak je třeba podle mých pokynů kontrolovat plnění, vyplňovat kartičky a trestat za lajdáckou práci.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

412

DOPIS J. V. STALINOVÍ
A M. I. FRUMKINOVÍ
A PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

Soudruhu Staline a Frumkine! Myslím, že všechny diskuse, jednání, komise apod. o oslabení monopolu zahraničního obchodu je nutné *oficiálně zakázat*.

Nesouhlasím s Frumkinem, že státní obchod bude vždycky bit. Na celém světě vítězí nad všemi konkurenty obchodní domy. A oč jsou lepší než státní obchod?

Musíme systematicky přecházet k vyplácení *prémii*

zaměstnancům podle obratu a zisku, jinak lidový komisariát zahraničního obchodu (a my všichni) zkrachujeme. Na to Frumkin nemyslí. A to je jeho vina.

15. 5. [1922] *Lenin*

Poslat důvěrně Stalinovi a Frumkinovi s prosbou, aby mi to s velmi stručným vyjádřením vrátili. Dohlédnout, aby mi to vrátili co nejdřív (za 2—3 dny).⁴¹⁸

15. 5. [1922] *Lenin*

413

A. I. RYKOVU A A. D. C JURUPOVI⁴¹⁹

K vyjádření Rykovovi a Cjurupovi.

Jsem proti sloučení lidových komisariátů. Omezit se na unii a na zjednodušení aparátů a oddělení. Za zjednodušení aparátu a za rychlé zvýšení obratu stanovit *prémie*.

15. 5. [1922] *Lenin*

414

V. A. SMOLJANINOVU⁴²⁰

Soudruhu Smoljaninove! V. M. Smirnov má úplně jiná čísla. Navrhuji, abyste dal v Radě práce a obrany schválit:

1. lidový komisariát financí
2. Ústřední statistický úřad
3. Státní plánovací komise
4. list *Ekonomičeskaja žizň*

jsou povinny poskytovat *Radě práce a obrany důvěrně* každý měsíc údaje, kolik emise vynáší (co nejstručněji).

Dejte to přečíst Rykovovi a Cjurupovi.

15. 5. [1922] *Lenin*

415

A. I. RYKOVU⁴²¹

[16. 5. 1922]

Soudruhu Rykove! Bude třeba telefonicky schválit usnesení *Rady práce a obrany*, aby byly vypraveny dva parníky *nejlepšího* doněckého uhlí, a *důrazně* vyžadovat splnění (*osobně* odpovídá Frumkin). Určit *jmenovitě* odpovědné osoby v Bachmutu a Taganrogu.

Lenin

416

N. OSINSKÉMU⁴²²

16. 5. 1922

Tajné

Soudruhu Osinskij!

Myslím, že redaktora listu *Selsochozjajstvennaja žizň* bude nutné odvolat a Vajnštejna s Oganovským dát pod zvláštní dohled. Dospěl jsem k tomu po přečtení 34. (75.) čísla zmíněného listu. Ukažte tento dopis přísně důvěrně soudruhům Jakovenkovi a Teodorovičovi (ten má zvlášť velkou vinu) a vraťte mi jej s podrobnějšími údaji o redaktoru A. N. Morosanovovi (?) a dalších dvou. Jejich dosavadní činnost atd. co nejpodrobněji. Jsou to pravděpodobně leví eseři, kterým jste vy tři »padli« za oběť. Jaká opatření děláte vy tři, aby se to nemohlo opakovat?

DOPIS A. V. LUNAČARSKÉMU
A PŘÍKAZ V. A. SMOLJANINOVU*

17. 5. 1922

Lidovému komisaři školství a osvěty

Dovídám se z mnoha míst, že vysoké ceny knih při našem »zápalu« pro *Nep* a při jeho přehánění brání tomu, aby se užitečné knihy dostaly mezi lid.

Myslím, že by se měla stanovit nějaká zásada nebo vydat asi takovýto zákon: zavést, aby z místních daní byly určité částky odváděny do ústředí k vytvoření fondu, z něhož by se nakoupilo několik tisíc knih (dejme tomu Skvorcovova Elektrifikace^[239] apod.), a ty by se pak *rozeslaly všem újezdním knihovnám*.

Projednejte to prosím Vás a sdělte mi svůj závěr.⁴²³

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

Soudruhu Smoljaninovi pro soudruhy Lunačarského, Pokrovského, Rykova a Cjurupu.**

* Nad text dopisu Lenin napsal: »*Dohlédnout na odpověď.*«
Red.

** Kopie dopisu byla poslána také náměstkovi lidového komisaře financí G. J. Sokolnikovovi. *Red.*

DOPIS A. I. RYKOVVI
A POZNÁMKY
NA JEHO TELEFONOGRAMU

Soudruhu Rykove! Jestliže lidový komisariát zahraničního obchodu a jeho lidé stále v něčem »dělají zmatek«^(x x x), pak my to dělat nesmíme. A když píšeme »prý«^(x) a odkládáme to, »dokud se to nevyjasní«^(x x), tak ve skutečnosti *podporujeme zmatek*. Neměl by se tomu zmatku udělat konec tím, že bychom posadili Smoljaninova (nebo někoho jiného, ale konkrétně určit, koho, abyste si to mohl i Vy sám *ihned* zkontrolovat) k přímé telegrafní lince, aby se to okamžitě vysvětlilo, a to bez »prý«? Kdo je za to v ukrajinském komisariátu zahraničního obchodu odpovědný? Co dělal a dělá? Vypravil, vypravuje či vypraví 1—2 parníky? Kdy? Komu? Kolik?

V našem lidovém komisariátu zahraničního obchodu je zřejmě strašný chaos, a *my* místo toho, abychom proti němu *doopravdy* bojovali, *jsme k tomu shovívaví*. Copak jste takhle pracoval, když jste byl mimořádným zmocněncem Rady obrany pro zásobování Rudé armády a loďstva? Copak lze překonat chaos, nebude-li se pracovat stejnými metodami, jako pracoval tehdejší mimořádný zmocněnec?⁴²⁴

18. 5. [1922] *Lenin*

Telefonogram V. I. Leninovi

Vladimíre Iljiči,

jednali jsme v Radě práce a obrany o vypravení dvou parníků do Itálie. Zjistili jsme, že při ukrajinském komisariátu zahraničního obchodu existuje zvláštní organizace pro vývoz a prodej uhlí do Itálie, která prý^{x)} jeden parník už vypravila. Proto jsme schválili pouze usnesení o výběru nejlepších druhů uhlí pro vývoz do Itálie, abychom získali na italském trhu pozice. Rozhodnutí o dvou parnicích jsme při-

tom odložili, dokud se nevyjasní^{x x}, kolik uhlí bylo již do Itálie odesláno.

Všimněte si, že naši představitelé v Janově nám ustavičně dělají zmatek^{x x x} a požadují něco, od čeho za pár dní ustupují. Pošlu jim zítra telegram, aby se na Moskvu obraceli pouze s podloženými a promyšlenými otázkami a návrhy, protože je naprosto vyloučeno dělat jednu věc na žádost Litvinova a Čičerina, a na Krasinův návrh od ní ustupovat. Jak je vidět z Krasinova telegramu, není on sám o věci informován a neví, že je uhlí již na cestě a jeho prodej částečně dohodnut. V telegramu, na který jste připsal poznámku, není dokonce ani uvedeno, do kterého italského přístavu má být uhlí posláno, kde hledat kupce a kdo bude za prodej uhlí v Itálii odpovídat.

Místopředseda Rady práce a obrany *A. I. Rykov*

17. května 1922, 19 hod. 25 min.

4 1 9

V. A. PAVLOVOVI

18. 5. 1922

Soudruhu Pavlove!

Dostal jsem zprávu od M. A. Bonče-Brujeviče. Zeptejte se ho prosím telefonicky, kolik by *celkem* potřeboval (v předválečných rublech) pro dobrou organizaci výzkumu. Nepůjde-li to vyjádřit jednou cifrou, bylo by dobře, kdyby to šlo dvěma (od — do nebo minimum a maximum). Odpovězte prosím telefonogramem nebo spěšným sdělením na sekretářku soudružku Lepešinskou.⁴²⁵

S komunistickým pozdravem *Lenin*

J. V. STALINOVÍ⁴²⁶

Soudruhu Staline! Posílám Vám dopis soudruha Skvorcova-Stěpanova s tím, že jeho žádost plně podporuji. Je to nemocný člověk, ale neobyčejně cenný pracovník. Musíme mu umožnit zotavenou, jak o to žádá; moc se za to přimlouvám. Až se vyléčí a odpočine si, bude dvojnásob užitečný jako *profesor*, to nota bene, i jako publicista.

18. 5. 1922 *Lenin*

F. E. DZERŽINSKÉMU⁴²⁷

Soudruhu Dzeržinskij! Jde o vypovězení spisovatelů a profesorů, kteří pomáhají kontrarevoluci.

Musí se to připravit co nejdůkladněji. Bez přípravy můžeme natropit hlouposti. Projednejte prosím následující přípravná opatření.

Svolat do Moskvy poradu za účasti Messinga, Manceva a ještě někoho dalšího.

Uložit členům politického byra, aby 2—3 hodiny týdně věnovali prohlížení četných publikací a knih, *kontrolovali*, jak jsou psány, *požadovali písemné vyjádření* a domáhali se, aby se do Moskvy průběžně posílaly všechny nekomunistické publikace.

Připojit vyjádření řady komunistických publicistů (Stěklova, Olminského, Skvorcova, Bucharina atd.).

Shromážďovat *pravidelné* informace o politické praxi, práci a literární činnosti profesorů a spisovatelů.

Uložit to všechno schopnému a vzdělanému člověku ze *Státní politické správy* se smyslem pro přesnost.

Moje vyjádření k dvěma pitěřským publikacím: *Novaja Rossija*, č. 2.⁴²⁸ Petrohradští soudruzi ji zastavili.

Nebyla zastavena předčasně? Bude nutné rozeslat ji čle-

nům *politického byra* a *pozorněji* to zvážít. Co je to zač, ten její redaktor *Ležněv*? Není z listu *Děň*? Nemohli bychom o něm získat nějaké informace? Samozřejmě, že *ne všichni* pracovníci tohoto periodika jsou kandidáty na vypovězení ze země.⁴²⁹

Něco jiného je petrohradský časopis *Ekonomist*, který vydává XI. oddělení Ruské technické společnosti.⁴³⁰ To je podle mého názoru jasně centrum bělogvardějců. Ve 3. čísle (*teprve* třetím!!! *Nota bene!*) je na obálce vytištěn seznam členů redakce. Myslím, že *téměř všichni* jsou naprosto oprávněně kandidáty na vypovězení ze země.

Jsou to všechno zjevně kontrarevolucionáři, pomahači Dohody, organizace jejich přísluhovačů a špiónů, kteří demoralizují studující mládež. Musí se to zařídit tak, aby tito »vojenští špióni« byli vychytáni a neustále a soustavně chytáni a vypovídáni ze země.

Dejte to prosím důvěrně, bez rozmnožování, přečíst členům *politického byra*, *ale ať to Vám i mně vrátí*, a sdělte mi jejich názor i svůj závěr.

19. 5. [1922] *Lenin*

4 2 2

F. E. DZERŽINSKÉMU

Soudruhu Dzeržinskij! Začínám mít vážné obavy, zda výdaje na mou garáž, nad kterou má, nemýlím-li se, zvláštní dohled *Státní politická správa*, nejsou »přehnané«. Nebylo by na čase »omezit« tenhle podnik a snížit na něj výdaje? Výdaje se teď omezují všude.

Dejte to prosím přečíst »místopředsedům« — Rykovovi a Cjurupovi — a pověřte nějakého spolehlivého a schopného člověka, který se v tom vyzná, aby zjistil, zda by nešlo snížit a omezit výdaje v této položce, a to co nejvíc.⁴³¹

19. 5. [1922] *Lenin*

J. V. STALINOVÍ

Soudruhu Staline! Posílám Vám dopis soudruha Aniksta, který mě včera (18. května) napadl. Je dotčen, roztrpčen a poplašen. Nervózní. Nemocný. Poradil jsem mu, aby se dál léčil a neničil si nervy. Zřejmě je to dobrý pracovník. Musí se doléčit, a to v Německu nebo v Rize. (V Rusku to nepůjde.)⁴³²

19. 5. [1922] *Lenin*

J. V. STALINOVÍ
PRO SEKRETARIÁT ÚV KSR(b)

Soudruhu Staline!

Buďte tak laskav a předložte sekretariátu ÚV (nebo organizačnímu byru; nevím, do čí kompetence to patří) k rozhodnutí tuto mou žádost:

poslat chirurga V. N. Rozanova, lékaře ze Soldatěnkovovy nemocnice, spolu s jeho synem v červenci na dovolenou do Rigy.

Žádal mě o to V. N. Rozanov, který stejně jako v roce 1918 nechce ode mne žádný honorář, ačkoliv mě mnohokrát navštívil. Podle vyjádření soudruha Semaška je to vynikající chirurg, jenže si pořádně neodpočine.

Proto se přimlouvám, aby mu byl takový odpočinek umožněn; uložte prosím své sekretářce, aby mi sdělila rozhodnutí organizačního byra nebo sekretariátu ÚV.⁴³³

21. 5. [1922] *Lenin*

N. A. SEMAŠKOVI

Soudruhu Semaško!

Ještě jednu prosbu: Slíbil jsem V. N. Rozanovovi, že pomohu zdravotnici *Grešnovové*, která o mě pečovala po mnoho dní po operativním vynětí uvízlé střely.

Rozanov prosí, aby mohla letos v létě jet na *rádnou* dovolenou i s *osiřelým děvčátkem*, o které se stará.

Možná že to »i s« představuje výjimku z předpisů, která nemůže být povolena bez Vašeho příkazu?

Buďte tak laskav a dejte pokyn Vaší sekretářce, aby mi o tom podala informaci, a napište mi nebo dejte příkaz napsat pár slov, můžete-li to zařídit či nikoli.⁴³⁴

21. 5. 1922

Váš Lenin

VEDOUCÍM PRACOVNÍKŮM
ÚSTŘEDNÍCH ÚŘADŮ A ORGANIZACÍ

*Tajné**Do vlastních rukou*

Všem lidovým komisařům
(kdo není přítomen, náměstkovi)

Dále *všem* jednotlivým institucím: Státní statistický úřad, Státní plánovací komise, výbor pro koncese, komise pro vnitřní obchod při Radě práce a obrany, Ústřední svaz spotřebních družstev apod., Celoruská ústřední rada odborů, Komunistická internacionála, Rudá odborová internacionála apod.

Protože odjíždím na několikaměsíční dovolenou, nalé-

havě žádám, abych byl informován o nejdůležitějších záležitostech a o plnění nejvýznamnějších usnesení, plánů, kampaní atd., a to takto:

— posílat mi jednou až dvakrát měsíčně co nejstručnější (nanejvýš 2—3 stránky) zprávy k těmto bodům a nařídít, abych dostával nejdůležitější tiskoviny, které průběžně vydávají lidové komisariáty, jakož i texty nejdůležitějších publikovaných usnesení a rovněž návrhů. Pokud na to komisař sám nemá čas, prosím o sdělení, koho konkrétně (náměstka, člena kolegia, vedoucího sekretariátu nebo sekretářku apod.) tím pověřuje, a ať mu uloží, aby udržoval pravidelné spojení s mou sekretářkou (Fotijevová, Lepešinská). Jejich prostřednictvím mohou být kdykoli posílány telegraficky nebo poštou dotazy, přičemž aktuální a naléhavé dotazy je třeba adresovat jedině místopředsedovi (Rykovovi nebo Cjurupovi), a mně pouze kopii.

21. 5. [1922] *Lenin*

Sekretářkám ukládám, aby přesně sledovaly plnění tohoto úkolu, informovaly mě, které publikace došly, a posílaly mi z nich ne všechny, nýbrž jenom ty nejdůležitější (ostatní pouze v seznamu).

Z ruského tisku mi pravidelně posílejte listy *Pravda*, *Izvěstija* a *Ekonomičeskaja žizň*.

Udržujte pravidelné spojení s *Komunistickou internacionálou* a s *lidovým komisariátem zahraničních věcí* a požádejte, aby mi od nich posílali *nejdůležitější* zahraniční publikace, zejména brožury o aktuálních otázkách.

Ze zahraničních ruských publikací mi posílejte: *Nakanuně*⁴³⁵, *Social-demokrat* (menševiků), *Zarja* (menševiků), *Sovremennyje zapiski* (eserů), *Russkaja mysl*⁴³⁶ a *seznam* ostatních tiskovin, brožur a knih.

J. V. STALINOVÍ

Soudruhu Stalinovi

Myslím, že je třeba dát to *přísně důvěrně* (bez rozmnožování) přečíst jak Dzeržinskému, tak *všem členům politického byra* a vydat směrnicí: »Dzeržinskému (*Státní politická správa*) se ukládá, aby za Semaškovy pomoci vypracoval návrh *opatření* a podal politickému byru zprávu do — — — (2 týdnů?).«⁴³⁷

22. 5. [1922] *Lenin*

G. J. ZINOVJEVOVI

22. 5. 1922

Soudruhu Zinovjeve!

Dnes mi Rejnštejn ukázal dopis od *Armanda Hammera*, o němž jsem Vám už psal (Američan, syn milionáře, jeden z prvních, kdo s námi uzavřel koncesi — pro nás *mimořádně výhodnou**). Píše, že i přes můj dopis** si jeho (Hammerův) kolega *Mishell* trpce stěžuje na »*neuctivé a byrokratické chování Beggeho*, jenž ho přijal v Pitěru«.

Budu si na Beggeho chování stěžovat na ÚV. Čert aby se v tom vyznal! Přestože jsem Vám i *Vašemu náměstkovi* napsal zvláštní dopis, udělali jste *pravý opak!!*

Mně jste ale nic neoznámili, ani že se mnou nesouhlasí, *prostě vůbec nic*.

* Viz tento svazek, dokument č. 44. *Red.*** Viz tento svazek, dokument č. 403. *Red.*

Žádám Vás, abyste tento případ zvlášť důkladně zkontroloval a vyšetřil.

Ukázali jste Beggemu můj dopis^[107] (můj telefonogram) pro Vás a Vašeho náměstka?

Jestliže ano, nese vinu Begge.

Jestliže ne, je snad vinna některá Vaše sekretářka?

Kdo je vinen? To je třeba vyšetřit. Můžete *zasáhnout* u Beggeho a *dát tu záležitost do pořádku*?²⁴³⁸

Lenin

4 2 9

L. M. CHINČUKOVI

Soudruhu Chinčuku!

Váš článek v Pravdě (tuším předvčerejší) o mezinárodním družstevnictví je velmi závažný (překlad je špatný).⁴³⁹ Pošlete mi prosím 1. originál rezoluce (německý nebo francouzský nebo anglický) a 2. **stručný** dodatek nebo zprávu: co je *s půjčkou*? bude z toho něco či ne?⁴⁴⁰

23. 5. 1922

S komunistickým pozdravem *Lenin*

4 3 0

TATARSKÝM SOUDRUHŮM
KOMUNISTŮM

23. 5. 1922

Na žádost soudruha Saida-Galijeva, který mě dnes navštívil, potvrzují, že mi vyprávěl o Krymu vůbec a trochu i o dvou odstínech mezi tatarskými komunisty.⁴⁴¹ Vynasnažím se pohovořit si o tom se soudruhem Stalinem.

V. Uljanov (Lenin)

PŘÍKAZ SEKRETÁŘKÁM

Poslat náměstkovi, který má na starosti lidový komisariát zemědělství, a sdělit mně jeho rozhodnutí.⁴⁴²

23. 5. [1922] *Lenin*

J. V. STALINOVÍ
PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b)

Spěchá
Tajné

Soudruhu Stalinovi s prosbou, aby to dal kolovat mezi členy politického byra (určitě zahrnout i soudruha Zinovjeva)

Na základě těchto informací od soudruha Rejnštejna dávám Armandu *Hammerovi* a B. *Mishellovi* svým jménem zvláštní doporučení a žádám všechny členy ÚV, aby tyto osoby a jejich podnikání *vydatně* podpořili.⁴⁴³ Tudy vede úzká cestička k americkému »podnikatelskému« světu, a toho je třeba *všemožně* využít. Budou-li nějaké námitky, sdělte je prosím **telefonicky** mé sekretářce (Fotijevové nebo Lepešinské), abych to stačil vyřešit (a dát definitivně schválit v politickém byru), než odjedu, tj. v nejbližších dnech.⁴⁴⁴

24. 5. [1922] *Lenin*

P. S. 27. 5. Zadržel jsem to, dokud nepřijde odpověď od soudruha Zinovjeva. Odpověď došla 26. 5.

Lenin

L. A. FOTIJEVOVÉ

[13. 7. 1922]

Lýdie Alexandrovno! Můžete mi blahopřát k uzdravení. Důkaz: rukopis, který už začíná vypadat lidsky. Už mi pomalu chystejte knihy (a pošlejte seznamy) 1. vědecké, 2. beletrii, 3. politiku (tu až naposled, neboť ji ještě nemám povolenu).

Stěžujte si Rykovovi (Cjurupa odjel?) na všechny sekretářky. Nepočínají si totiž dobře, dřou do úpadu aj. Ať je pošle na zotavenou do Rigy, do Finska, někam za Moskvu apod. Myslím, že Rykov bude muset Smoljaninova i Vás pokárat za nedostatečnou péči o sekretářky.

S pozdravem *Lenin*

J. V. STALINOVÍ

[18. 7. 1922]

Soudruhu Staline! Promyslel jsem velmi pečlivě Vaši odpověď a *nesouhlasím* s Vámi.⁴⁴⁵

Blahopřejte mi: už mi dovolili *noviny!* Ode dneška starší, od neděle* *čerstvé!*

Váš *Lenin** 23. července *Red.*

M. K. VLADIMIROVOVI

21. 8. [1922]

Soudruhu Vladimirove! Pokud jde o aparát, křivdí se Vám. Plně s Vámi souhlasím a dávám to vědět Stalinovi i Rykovovi. — — A pokud jde o získání »nepmanů«, radil bych dobře promyslet (což kdybychom to v naprosté tichosti svěřili Rozengolcovi a ještě 1—2 soudruhům?), co bychom měli v brzké době dělat: zavést daň z příjmů, nebo vypsát nucenou půjčku? Nebo co dřív?

Informací nám místní finanční instituce poslaly už hromadu. Musíme je *přehledně* uspořádat, zpracovat, *vytáhnout z nich jména* a potom vyřešit problém, před kterým stojíme.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

ČLENŮM KOLEGIA
LIDOVÉHO KOMISARIÁTU
DĚLNICKO-ROLNICKÉ INSPEKCE

21. 8. [1922]

Soudruhům Sviděřskému, Reskemu, Rozmirovičové,
Ruzerovi a ostatním členům kolegia
dělnicko-rolnické inspekce

Velmi lituji, že Cjurupa nemohl alespoň nějakou dobu pracovat v *dělnicko-rolnické inspekci*.⁴⁴⁶ Obávám se, že práce tam tak docela neklape. *Způsob práce — vyšetřování jednotlivých případů* a hlášení. Jako zastara. A aparát nebyl ani *zreorganizován*, ani zlepšen. Neexistuje žádný

vzorný aparát, který by byl složen pouze z komunistů nebo pouze z absolventů sovětských stranických škol; nemáme soustavně vypracované *normy* práce, které by bylo možné aplikovat i na jiné resorty; nezjišťuje se soustavně, co mohou udělat *pracovníci sovětů* v těch nebo oněch odvětvích za týden apod.

Stále jsem doufal, že příliv nových pracovníků do kolegia dělnicko-rolnické inspekce práci oživí, ale z toho, co jsem se dozvěděl od Stalina, to nevidím. Napište mi, prosím, a bude-li to nutné, sejdem se. Máte stav 8000 místo 9000. Nebylo by možné snížit to na 2000 s platem 6000 (tj. třikrát vyšším) a zvýšit kvalifikaci?

Přijede-li Avanešov brzo, dejte mu to také přečíst.⁴⁴⁷

S komunistickým pozdravem *Lenin*

4 3 7

A. I. SVIDĚRSKÉMU

[Po 21. 8. 1922]

Soudruhu Sviděrskij!

Dík za zasláné materiály.⁴⁴⁸

Asi nebudu mít čas je přečíst.

Potřebujete-li je Vy, napište.

A. D. Cjurupa má v nepořádku nervy (ti výtečníci v Německu ho léčili *pouze* na srdce) a pobude si v Německu *ještě dlouho*.

Musíte se do toho pustit *bez něj*; důkladně promyslet *komu a jak*; poradit se se Stalinem.

Váš *Lenin*

P. S. Myslím, že se musíte nejdřív úplně vyléčit, *dát si udělat* všechny zuby a naučit se jimi jíst, a teprve pak se pustit plnou parou do práce v dělnicko-rolnické inspekci. Vyhledejte 2—3 *spolehlivé* lidi z kolegia, uložte jim, aby začali ihned s *podstatnou* přestavbou (místo 8000 míst 2000, zvýšit kvalifikaci, řádně prostudovat normy apod.).

P. S. Fosse prosím Vás se vší uctivostí »vypoklonkujte«. Schůzku mu slíbit nemohu.⁴⁴⁹

438

A. I. RYKOVŮVI

[Mezi 25. 8. a 1. 9. 1922]

Soudruhu Rykove!

Posílám Vám výstřižek z Izvěstijí (tuším z 25. srpna).⁴⁵⁰ Radím Vám, naříd'te, aby tomu věnovali zvýšenou pozornost. A ověřte si to (prostřednictvím vedoucího úřadovny nebo sekretářky).

Pokud je to pravda, musíme je, *všemožně podpořit*. Povedlo se to Rutgersovi? Asi sotva.

Ale když se to povedlo tady, měli bychom jim dát Řád praporu práce, a taky napsat do Ameriky (Vaším nebo mým jménem), přimět *Státní banku*, aby našla způsob, jak poskytnout na takové podnikání výhodné *půjčky*, a ještě přimět lidový komisariát financí nebo zemědělství, aby *urychleně* vypracoval výhodné podmínky pro získání dalších traktorů (na podzim; už teď, aby se to stihlo).

To je evidentně konkrétní příklad; konkrétní pomoc; a my se tady *topíme až po krk* v byrokratizmu!

Přikážte sekretářce nebo vedoucímu úřadovny, aby mi několika řádky odpověděli.⁴⁵¹

Váš Lenin

NB *Poslouchejte na slovo Get'jeho!*

L. A. FOTIJEVOVÉ

[31. 8. 1922]

Lýdie Alexandrovno!

Moc děkuju za knihy. Teď jich mám spoustu a budu je po několika svazcích vracet.

Děkuji také za Aufbau.⁴⁵² Že se to zdrželo, za to nemůžete Vy, ale Berlín.

Kdy jedete na dovolenou? Radím Vám, abyste jela co nejdříve a pobyla tam co nejdéle.

Přikládám vzkaz pro Rykova^[77]: přečtěte si to, dejte (to) přečíst Smoljaninovi (nebo jinému vedoucímu úřadovny) a pak to dejte bez *prodlení* Rykovovi. Vy a vedoucí úřadovny si to musíte přečíst, aby na to Rykov nezapomněl.

Se srdečným pozdravem *Lenin*

A. I. RYKOVovi

31. srpna 1922

Soudruhu Rykove! Snažně Vás prosím, napište *na Krym* někomu, kdo to má v kompetenci (nevíte-li komu, napište prostřednictvím Semaška), že prosím, aby tam podrobili *speciální výkrmné kůře* L. A. Fotijeovou tak, aby mi ji vrátili plně průceschopnou.

Chcete-li, můžete tam poslat přímo tento můj dopis.

Váš *Lenin*

P. S. Posílám materiály monarchistické konference.⁴⁵³

V. A. AVANĚSOVOVI

1. 9. 1922

Soudruhu Avaněsove! Včera jsem mluvil se soudruhem Sviděřským a přesvědčil jsem se, že také on přikládá velký význam »oddělení pro normalizaci«. Uložil Jermanskému, aby vyhledal literaturu. Trochu pochybuji, že Jermanskij tento úkol úspěšně splní. Je to menševik a z jeho knihy je cítit určitý osten (i když je to pěkná kniha)⁴⁵⁴. Prosím Vás, buď zkontrolujte, jak splní uložený úkol, nebo se i *Vy sám* postarejte, aby byl splněn.

Musíme opatřit německou i americkou literaturu. Sebrat *všechno*, co má nějakou cenu, zvláště to, co se týká normalizace v *úřadování* (oběh spisů, tiskopisy, kontrola, přepisování na stroji, dotazy a odpovědi atd. apod.).

Myslím, že *nejnutnější věci* teď bude učit se od Evropy a od Ameriky. Jestliže se nemýlím, slyšel jsem, že umíte velmi dobře německy. Když ne, sežeňte překladatele. Ne-ní vyloučeno, že něco užitečného se najde i ve skandinávských zemích.

Je třeba shromáždit všechno a *nespoléhat se bez zvláštní kontroly* na Jermanského.

Možná že se Vám podaří sehnat některé *neuveřejněné* materiály prostřednictvím Krestinského? nebo vyslance v Norsku?

Jsem přesvědčen, že normalizaci *kancelářské práce* musíme vypracovat a pak ji všude zavést. To je to nejdůležitější. Jestliže Vás pustí do některé z nejlepších institucí v Německu nebo Norsku, stojí za to zůstat tam ještě týden a prohlédnout si ji.

Hlavní jsou normy (tj. kolik lidí je třeba na určité množství práce). Uložíme pak také Ústřednímu statistickému úřadu, aby na tom pracoval.

Prosím Vás, až *tento dopis nebudete potřebovat*, pošlete

ho taky A. D. Cjurupovi. Dokud je nemocen, nechci ho znepokojovat.

Se srdečným pozdravem Váš *Lenin*

4 4 2

V. A. SMOLJANINOVVI

[Nejpozději 7. 9. 1922]

Soudruhu Smoljaninove!

Děkuji za zaslání zprávy.⁴⁵⁵ Buďte tak laskav a zjistěte mi *přesnou* adresu soudruha Židěleva na Krymu; chci mu poslat dopis (raději po někom, je to spolehlivější; zjistěte prosím Vás, kdy jede na Krym rychlík).

S komunistickým pozdravem *Lenin*

Zapomněl jsem ještě na jeden úkol: (1) pošlete mi brožuru *I. Besprozvanného*: (a) Plánovací oddělení v menším závodě organizovaném podle Taylorova systému^[8], Nižnij Novgorod 1915

a (b) *od téhož autora*: Dnešní organizace amerických závodů^[9], Moskva 1919.

A ještě *zjistěte* v archívu Nejvyšší národohospodářské rady, *kdo* povolil nebo určil k vydání tuto *druhou* brožuru z roku 1919. Vydala ji totiž *právě* Nejvyšší národohospodářská rada.⁴⁵⁶

N. I. BUCHARINOVĚ

7. 9. 1922

Soudruhu Bucharine!

Četl jsem (v listu Socialističeskij věstnik) nepěkný dopis Gorkého.⁴⁵⁷ Původně jsem mu chtěl vynadat v tisku (za ty esery), ale pak jsem si řekl, že by to snad bylo moc silné. Musíme se poradit. Snad s ním přicházíte do styku a hovoříte spolu? Napište prosím, co tomu říkáte. Moc jsem noviny nečetl (zahraniční téměř vůbec ne). To znamená, že ani »situaci« moc neznám. Napište mi trochu podrobněji, co tomu říkáte.

Přijměte Vy i Vaše žena od nás všech srdečné pozdravy.

Váš *Lenin*

P. S. Jsem už téměř zdrav.

P. S. Píšu *Krestinskému*, aby mi sehnal *originál* dopisu Gorkého, který byl uveřejněn 20. července 1922 v časopisu Socialističeskij věstnik.*

Kdyby zapomněl, pošlete mi ho Vy.

* Viz dokument č. 444. *Red.*

N. N. KRESTINSKÉMU

7. 9. 1922

Soudruhu Krestinskij!

Buďte tak laskav a pošlete prosím přiložený dopis soudruhu Bucharinovi*; nějak vhodně — myslím, že Vy sám zvolíte vhodný způsob.

Děkuji Vám předem, zdravím Vaši ženu a tisknu Vám ruku.

Lenin

P. S. Jsem už téměř zdrav.

P. S. Byl byste tak hodný a poslal mi *originál* Gorkého dopisu otištěného 20. 7. 1922 v časopisu Socialističeskij věstnik?^[154]

M. P. TOMSKÉMU

9. 9. [1922]

Vážený soudruhu Tomskij! Milerád vyhovím Vaší prosbě.⁴⁵⁸ Napište mi prosím, zda bych neměl ve svém dopisu věnovat některým věcem zvláštní pozornost. Zůstal jsem značně pozadu za událostmi, a tak nevím, zda bych se měl omezit na všeobecný konvenční pozdrav anebo pohovořit podrobněji na některé speciální téma.**

S vřelým komunistickým pozdravem
celému předsednictvu

*Lenin** Viz dokument č. 443. *Red.*** Viz též tento svazek, dokument č. 447. *Red.*

L. M. CHINČUKOVI

[12. 9. 1922]

Soudruhu Chinčuku!

Pošlete mi prosím korekturu (první, třeba neopravenou)
Vaší nové knížky.

Nebylo by možné (pokud to ovšem nezdrží vydání: to se nesmí stát *v žádném případě*) — nebylo by možné doplnit tabulky

o růstu obrátu za jednotlivá čtvrtletí

o počtu prodejen na vesnicích

(i podle okresů)

o rozsahu prodeje na vesnicích

o procentech výdajů (vzhledem k obrátu)

o počtu zaměstnanců

apod.

Ostatně soudím, že je nutné mít přesné údaje, abychom si dovedli představit, *jak dalece* proniká obrat na vesnici, *jak se tam šíří* a *jakým vlastně způsobem*. Nelze-li to z nějakých příčin uveřejnit, pošlete to prosím Vás mně.⁴⁵⁹

S komunistickým pozdravem *Lenin*

J. V. STALINOVÍ

[13. 9. 1922]

Soudruhu Staline! Dejte prosím soudruhu Tomskému přečíst tento návrh dopisu^[108] (a bude-li třeba také Kameněvovi, Zinovjevovi, Rykovovi atd.) a *hned zítra mi jej prosím vraťte přepsaný na stroji*.

Pošlu jej před zahájením sjezdu 16. nebo kdy bude zapotřebí.⁴⁶⁰

Lenin

448

L. M. CHINČUKOVI*

[17. 9. 1922]

Soudruhu Chinčuku! Napište mi prosím pár slov, *jak brzy* potřebujete korekturu^[256]. Už mi přišla. Začal jsem to číst, ale domníval jsem se, že ji nebudu muset vrátit. Piš-
te (nebo telefonujte, pokud to velmi spěchá), kdy ji *mu-
sím* vrátit.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

449

A. I. RYKOV OVI

17. 9. [1922]

Soudruhu Rykovovi

Soudruhu Rykove! Z novin se dočítám, že to s Donbasem a s Baku vypadá zoufale. Co si o tom myslíte? Neměli bychom to risknout a vzít *pár miliónů* ze zlaté rezervy? Nebude to ještě horší, když to necháme plavat a neposkytneme jim žádnou pomoc? Nemohl byste si vyžádat od Smilgy nebo jeho zástupce *stručnou* (nanejvýš 5—10 řádek) informaci, abych z toho *jasně* pochopil, jak to vypadá?⁴⁶¹

Váš *Lenin*

* Viz též tento svazek, dokument č. 446. *Red.*

M. K. VLADIMIROVOVI

17. 9. [1922]

Soudruhu Vladimirovovi

Vážený soudruhu! Buďte tak laskav a sdělte mi,

1. kolik nám zůstalo zlata? (a) celkem, (b) kolik z toho je prosto jakýchkoli závazků?

2. kolik jiných cenných hodnot (*zcela stručně*, jen s nejobecnějším označením druhu),

3. nynější schodek (poslední čtvrtletí nebo měsíc),

4. uvažoval jste o dani z příjmů a o nucené půjčce?

Stručně: jaké závěry (jenom souhrnné).⁴⁶²S komunistickým pozdravem *Lenin*

M. CH. POLJAKOVOVI

17. 9. [1922]

Soudruhu Poljakovovi

Vážený soudruhu, buďte tak laskav a napište mi *zcela stručně*, jak to u nás vypadá s *daní z potahu*. Výsledné (kubických metrů *a* kolik *pražců*?) procento plnění? apod.S komunistickým pozdravem *Lenin*

DOPIS J. V. LOMONOSOVVI
A PŘÍKAZ V. A. SMOLJANINOVVI

18. 9. [1922]

Soudruhu Lomonosovovi

Soudruhu Lomonosove! Zatím jsem se ještě nevrátil k práci, ale vrátím se už brzy (1. 10.).⁴⁶³

Považuji na naprosto nutné, abyste se vrátil *co nejrychleji* do Ruska k práci, ale ne k profesuře do Kyjeva (jak jste to psal Kameněvovi a Dzeržinskému), nýbrž do lidového komisariátu dopravy buď na nějakou místní funkci (nezačínat jako náčelník stanice, jak jste mi, vzpomínáte-li si? navrhoval, ale jako náčelník dráhy), nebo na funkci v ústředí, jak navrhuje Dzeržinskij.⁴⁶⁴

S komunistickým pozdravem *Lenin*

Soudruhu Smoljaninove!

Přiložený dopis dejte přečíst Dzeržinskému i Rykovovi a *velmi* rychle ho vraťte, aby mohl být odeslán adresátovi. Informujte mě přesněji. Popožeňte všechny ostatní adresáty mých sdělení.⁴⁶⁵

G. J. ZINOVJEVOVI

Soudruhu Zinovjeve!

Pokud jde o referenta, souhlasím *s výhradami*: 1. Trockij by měl být také jako náhradník (*i pro samostatný referát*); 2. mohu Vás docela dobře *nechat na holičkách*, ale jen

když mi v tom *zabrání* zdravotní stav nebo zaneprázdněnost.⁴⁶⁶

Pokud jde o Urquharta, ustupuji od svého nerozhodného stanoviska. Máme už americké návrhy. Baku je mnohem důležitější a lepší. Existuje *usnesení* komise ÚV (Smilga + Andrejev + Krasin), které Krasin *očividně* porušil. Má to i všechny další zápory (99 let; nesmírná rozlehlost aj.).⁴⁶⁷

P. S. Dejte to přečíst členům politického byra.

18. 9. [1922]

Váš *Lenin*

4 5 4

L. M. CHINČUKOVI

[Nejdříve 18. 9. 1922]

Soudruhu Chinčuku!

Rozhodl jsem se, že Vám brožuru^[256] pošlu, abych to nezdržoval.* Pošlete mi ji, prosím, ještě jednou po zlomení.

Bylo by možné doplnit:

1. podrobnosti o omezení aparátu? Podle *druhů služeb*?
2. totéž o normalizaci (říká se, že máte oddělení)?
3. totéž o srovnání údajů (všech vůbec) podle čtvrtletí?
4. totéž v *kolika* volostech (a v %) a v kolika vesnicích (a % ze všech vesnic) jsou prodejny?
5. cena čaje? není nízká? uvědomujete si, že to je *luxusní zboží*? Jak stanovíte *maximální* přípustnou cenu čaje?
6. rozdělení potravin na nezbytné a luxusní?

* Viz tento svazek, dokument č. 446. *Red.*

7. prodej zemědělského *náradí* včetně zdokonaleného? jak ho propagujete?⁴⁶⁸

S komunistickým pozdravem *Lenin*

P. S. Brožura je velmi dobrá.

455

V. A. SMOLJANINOV OVI

[19. 9. 1922]

Soudruhu Smoljaninove! Vyhledejte prosím 1. *usnesení*, jak byla uveřejněna v tisku (*rady lidových komisařů a Rady práce a obrany*), výstřižky z novin

2. část zvláště důležitých *protokolů*

3. staré protokoly ÚV (politického byra i plenárních zasedání), *všechno*.

Dále bedlivě **sledujte** jednání o koncesi Američanů na těžbu ropy⁴⁶⁹ a informujte mě písemně i telefonicky prostřednictvím mé sestry*.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

456

V. A. SMOLJANINOV OVI

[Mezi 20. 9. a 5. 10. 1922]

Smoljaninovi

Dotazte se Šejnmana: ať uvede **stručné číselné** údaje, jak to vypadá nyní.⁴⁷⁰

Lenin

* Jde o M. I. Uljanovovou. *Red.*

V. A. SMOLJANINOVVI

[23. 9. 1922]

Soudruhu Smoljaninove!

Přijedu 1. nebo 2. října. V úterý 3. října budu řídit schůzi.⁴⁷¹ Schůze od 17 do 21 hodin. Čtvrt hodinová přestávka.

Upozorněte kuřáky. *Nekouřit. Přísný zákaz.* Čaj a kouření o přestávce (v sousední místnosti).

Cjurupa tu není? Až přijede, *sejdou se zde* všichni tři místopředsedové.

Kdyby nepřišel, schůze na 2 až 3 hodiny *v pondělí*: buďto 11—14, nebo 17—19 hod.

Musíte to všechno *náležitě* zorganizovat.

Na úterý *dopoledne* mi připravte *materiály* k celému programu jednání.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

Informujte se o sjezdu k otázkám *normalizace*. Kdy bude? Snažte se ho zúčastnit. *Moc* se o to zajímám. Ze Státní plánovací komise vezměte někoho, kdo má o to *zvlášť* zájem.⁴⁷²

[23. 9. 1922]

1

Soudružko Gljasserová!

Píšu Smoljaninovi^[124].Ať to dá přečíst i Vám a *všem* sekretářkám.

Přijedu 2. 10. (nebo 1. 10). Na úterý* mi všechno přpravte.

Protokoly ÚV jsem dostal. Jsou *téměř* v pořádku (chybí řada příloh). Ale zatím to tak stačí. Rád bych z protokolů rady lidových komisařů a Rady práce a obrany dostal jen výběr (*výstřižky z novin*) a tak, aby se daly *pohodlně* přečíst.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

2

[Po 23. 9. 1922]

Soudružko Gljasserová!

Dodnes jsem nedostal *výtahy* z protokolů *rady lidových komisařů a Rady práce a obrany*. Psal jsem Smoljaninovi.**

Domluvte se s ním prosím. A pošlete to ihned.

Za druhé: zjistěte u Sviděrského, co psal Cjurupa. Jestli neví, zeptejte se *Stalina*. Musím to vědět *přesně*; ať mi pošlou výpisky z Cjurupova *dopisu*, proč nejede, *o kolik dní* odložil odjezd.⁴⁷³

S pozdravem *Lenin** 3. října. *Red.*** Viz tento svazek, dokument č. 455. *Red.*

G. L. PJATAKOVVI

25. 9. [1922]

Soudruhu Pjatakove! Posílám Vám přibližný zápis naší včerejší rozmluvy.

1. Soudruh Pjatakov se pověřuje organizováním (a utužením vojenské kázně) vlastního aparátu Státní plánovací komise (nebo aparátu Státní plánovací komise samé); hlavně prostřednictvím výkonného vedoucího kanceláře. On sám tomu bude věnovat nanejvýš půl hodiny denně.

2. Hlavní úkol soudruha Pjatkova: a) kontrola celostátního plánu, především hospodářského, jmenovitě z hlediska aparátu jako celku, b) omezení aparátu včetně našich trastů, c) přešetření úměrnosti různých článků státního aparátu, d) zlevnění státního aparátu podle vzoru amerického trastu: škrtnout neproduktivní výdaje.

3. Soudruha Pjatkova maximálně uvolnit od běžné práce Státní plánovací komise (asi tak hodinu denně).

Promyslete to, dejte přečíst Kržižanovskému a odpovězte mi.⁴⁷⁴

Váš *Lenin*

N. V. KRYLENKOVI

25. 9. [1922]

Náměstkovi Kurského (není-li Kurskij přítomen)

Soudruhu Krylenko! Co se u vás dělá pro vydání sbírky zákonů sovětské vlády? Spí snad kodifikační oddělení, nebo něco připravujete k pátému výročí?

Měl byste je probudit a napsat mi pár slov.⁴⁷⁵

Váš *Lenin*

V. A. SMOLJANINOV OVI

25. 9. [1922]

Soudruhu Smoljaninove! Poslal jsem po Vás vzkaz Rykovovi^[78].* Dopusud nemám odpověď. Přičítám to za vinu Vám, protože Rykov je samozřejmě silně zaneprázdněn. Měl jste za ním jít a případně mi ústně sdělit Rykovův názor. Takhle by to nešlo.

Další vzkaz předejte Rykovovi a trvejte na okamžité odpovědi^[79].**

S komunistickým pozdravem *Lenin*

A. I. RYKOV OVI

25. 9. [1922]

Soudruhu Rykove! Podle mého názoru je naprosto nezbytné provést jednorázové sčítání všech úředníků a zaměstnanců v Moskvě. Jednou už jsme takové sčítání dělali, ale to už je moc dávno.

Abychom to udělali s minimálními náklady (jenom co stojí papír, ale i ten můžeme částečně vzít z celkových zásob Ústředního statistického úřadu), nařídte, aby všichni, kdo pobírají plat od sovětské vlády z *trastů*, podali *sami* informace (podle *stručné* osnovy, kterou musí Ústřední statistický úřad vypracovat *do týdne spolu s dělnicko-rolnickou inspekcí, Státní plánovací komisí* atd.) na osobních kartách. *Nedat nikomu plat, dokud to pořádně neudělají.*

* Viz tento svazek, dokument č. 449. *Red.*

** Viz dokument č. 462. *Red.*

V takovém případě to dostaneme rychle (za opoždění a za nedbalé vyplnění bude pokuta).

Náš aparát je tak mizerný, že potřebuje radikální nápravu. Bez sčítání to nejde. Ústřední statistický úřad by zasloužil vycinkat za své vědátorství. Sedí tam a sepisují celé »fascikly«, ale na to nejnaléhavější nemyslí.

Odpovězte mi, nebo pošlete odpověď soudruhu Smoljaninovi.

Váš *Lenin*

Vyhlásit pohotovost, v případě potřeby i zvláštním zákonem. Všechny zaměstnance Ústředního statistického úřadu zmobilizovat a také určité procento ostatních.⁴⁷⁶

463

N. I. BUCHARINOV I

[27. 9. 1922]

Soudruhu Bucharine! Posílám Vám dnešní Pravdu. Řekněte mi, proč musí tisknout hlouposti, jako je Pletňovův fejeton, který si dodává důležitosti všelijakými učenými a módními slovíčky? Označil jsem 2 takové hlouposti a udělal řadu otazníků. Autor se musí učit ne »proletářské« vědě, ale jednoduše učit se. Cožpak redakce Pravdy nehodlá autorovi vysvětlit jeho chyby? Vždyť to je přece *falšování* historického materialismu! Hraní si na historický materialismus!⁴⁷⁷

Váš *Lenin*

TELEGRAM V. J. ČUBAROVĚ

Bachmut, Čubarovi

Sdělte prosím urychleně, jaké množství platidel Donbas potřebuje. Kolik jste měli slíbeno a kolik jste opravdu dostali. Údaje za poslední období.⁴⁷⁸

Moskva, Kreml Předseda rady lidových komisařů *Lenin*
28. 9. 1922

L. B. KRASINOVĚ

[4. 10. 1922]

Soudruhu Krasine! Pracuje u Vás *Jermakov* (vedoucí oddělení pro dopravu materiálu?) jako člen kolegia. Viděl jsem ho dvakrát nebo třikrát za občanské války při plnění těch nejtěžších, nejodpovědnějších a nejnebezpečnějších úkolů. Je to vzácný člověk. Zjistil jsem, že je *velmi vážně* nemocen (chrlení krve). Pokoušel se léčit, ale *nikdy* to nedovedl do konce, neboť místní »kamarádi« ho pokaždé přemluvili, aby jim pomáhal v jejich práci. Má početnou rodinu, takže plat 200 miliónů je almužna.

Takhle to nejde. Takové lidi musíme nechat léčit a doléčit. Musíme ho poslat na několik měsíců do Německa a rodině poskytnout podporu. (Napište mi k tomu důvěrně pár slov.)⁴⁷⁹

Váš *Lenin*

г. Крaсин! Уфае рaтoрeт Грeкoв,

(Зaв. тpaнcм. - мaт. и м.?) нa нoвoм шeнe
кoлoннe. Я нo вeдaт 2-3 рaзa в нaдo зрeл.
вoйнo мoнoтoрнoм сaм. в сx нyжднoм,
oмбeрe рeкa нoя и oнa нoя нoрyрe мн. Нo
гoлoвoк нeдoбнo мн. Oкeжa мeт, нo oн
бoлeк,

Бeрeсeвeцкe мoтpaм (кyрoк нoрyрe
нoя). Пpи нoлaт дeкyрoк, кo мaкoвoдe
нe вoдoпyбoл кyрe, нo вeдe нeдoбнe
"рeкoр" зблeнe мн нa мoнoтoрнo рaбoтe.
Сeмeтa oбoнeт; бoлoвeк 2oо мoн. зрoкo.

Мaк нeлoр. Мaкнe нoдe мeт oднeкo
дeкyрe и дoкeрнeрe. Eн нeдo дeкyрe
нa кeлeкe мeтeл в зeрнa мн, a сeмeтe
нo мoт. (Зeрнo) мн мeтeрe 2 oлoвa). ^{Сeмeтe} ~~нeдo~~

Leninův dopis L. B. Krasinovi
ze 4. října 1922

L. B. KAMENĚVOVI

1

[4. 10. 1922]

Kameněvovi

Soudruhu Kameněve! Mluvil jsem právě s Michajlovem. *Zase* to vidí jinak. Jsem *proti* poskytnutí koncese Urquhartovi. Sejděme se dnes u mne v půl desáté (v půl deváté mám být u zubaře).⁴⁸⁰

Lenin

2

[6. 10. 1922]

Soudruhu Kameněve! Mám dnes zánět okostice a teplotu. Asi nepůjdu ani dopoledne na ústřední výbor, ani večer do *Rady práce a obrany*.

Udržujme styk písemně.

Dále, nemohl bych mluvit se soudruhem *Čubarem*?

Zeptejte se ho, zda by nemohl za mnou přijít dopoledne, hned teď, do dvou hodin.⁴⁸¹

Váš Lenin

3

[6. 10. 1922]

Soudruhu Kameněve! Nezapomněl jste si vzít od Krasina formulaci *druhého* argumentu proti udělení koncese Ur-

quhartovi (naše nespokojenost s obchodní smlouvou, její nedostatky)? Vezměte si ji.

Lenin

P. S. Bylo něco nového na plenárním zasedání?⁴⁸²

467

REDAKCI LISTU PUŤ MOLODOŽI⁴⁸³

6. 10. 1922

Milí přátelé! Tisíceré díky za pozdrav. Také já Vás srdečně zdravím a přeji mnoho zdaru.

Váš *V. Uljanov (Lenin)*

468

B. G. ZAKSOVI

[Před 10. 10. 1922]

Soudruhu *Zaksovi*

Pověřuji Vás, abyste zjistil naprosto přesně stav našich zlatých rezerv a předložil mi 10. října souhrnnou zprávu s Vaším podpisem a s podpisem odpovědného pracovníka lidového komisariátu financí, který je služebně odpovědný za informace o zlatých rezervách.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

Rezervy všeho druhu a ze všech zdrojů: od lidového komisariátu financí, od lidového komisariátu zahraničního obchodu atd.*

Lenin

* Tato věta je napsána Leninovou rukou. *Red.*

TELEGRAM M. M. LITVINOVVI

[10. 10. 1922]

Spěšně
Šifrovaně

Zplnomocněné diplomatické zastupitelství, Litvinovovi

Krasin a Čičerin nás straší, že přijdeme o všechnen náš kapitál v Anglii (je to skoro padesát miliónů zlatých rublů), protože Urquhart je nespokojený a Sněmovna lordů proti nám možná přijme nějaké rozhodnutí. Sdělte svůj názor a učíňte všechna opatření. Čekáme odpověď.⁴⁸⁴

Lenin

V. A. TRIFONOVVI

[10. 10. 1922]

Zástupci vedoucího Hlavní správy paliv
soudruhu Trifonovovi

Mám zprávy o významných úspěších, kterých dosáhla americká traktorová brigáda při obdělávání půdy na státním statku Tojokino v ochanském újezdu Permské gubernie.*

Jak sděluje výkonný výbor guberniálního sovětu v Permu, byly by úspěchy ještě výraznější, kdyby nechybělo potřebné množství benzínu a mazacích olejů (dávají prý místo benzínu petrolej).

* Viz tento svazek, dokument č. 438. *Red.*

Prosím Vás, abyste ihned přikázal vašemu podřízenému permskému orgánu (okresnímu naftovému výboru v Permu), který řídí distribuci a prodej naftových výrobků v okrese, aby dal americké brigádě, pracující na státním statku Tojkino, za nejvýhodnějších podmínek k dispozici potřebné množství benzínu a mazacích olejů.

Kopii příkazu pošlete soudruhu Smoljaninovovi.

Předseda rady lidových komisařů

4 7 1

VÝMĚNA VZKAZŮ S K. B. RADKEM

[Nejpozději 13. 10. 1922]

Napíšete knihu o *hosp. zeměpisu? o imperialismu?* asi 20 archů?

Můj návrh: Sborník o hlavních tezích (Lapiński, Radek, Varga, Newbold, Rotštejn) 20—30 archů.

Prohovoříme to? Souhlasíte?

V nejbližších dnech.

4 7 2

B. G. ZAKSOVI

[16. 10. 1922]

Soudruhu *Zakovi*

Pověřuji Vás, abyste společně s lidovým komisariátem financí ihned vypracoval návrh tajného usnesení o evidenci našeho *celkového* valutového fondu k prvnímu dni každého měsíce.

Návrh buď předložte Radě práce a obrany, nebo jej dejte podepsat místopředsedovi Rady práce a obrany soudruhu *Kameněvovi*.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

473

LIDOVÉMU KOMISARIÁTU
ZAHRANIČNÍHO OBCHODU

[16. 10. 1922]

Předkládejte mi každý měsíc prostřednictvím vedoucího úřadovny rady lidových komisařů soudruha Gorbunova jednoduchou tabulku obratu a příjmů lidového komisariátu zahraničního obchodu. Tato položka příjmů v našem rozpočtu patří k nejvýznamnějším.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

474

G. K. ORDŽONIKIDZEMU

16. 10. 1922

Soudruhu Sergo!

Stalin i Sokolnikov se nakonec vyslovili proti financování stavby elektrárny u Tbilisi.

Kompromis: jede tam Tumanov.

Věnujte tomu *zvýšenou* pozornost (půjde tady i o čaj aj.).

Shromážděte veškerý materiál (pro vedoucího úřadovny).

Mně pošlete všechny materiál i **stručný** přehled (pro mne osobně). Bude to těžký boj.⁴⁸⁵

Váš *Lenin*

475

L. B. KAMENĚVOVI
A N. P. GORBUNOVOVI

17. 10. 1922

Soudruhům Kameněvovi a Gorbunovovi

Podporuji žádost soudruha Šotmana, aby byla v Karélii postavena papírna a zahájena těžba slídy. Pokud nejsou nějaké mimořádné překážky, urychlete to.⁴⁸⁶

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

476

TELEGRAM
K. M. CINCADZEMU
A S. I. KAVTARADZEMU⁴⁸⁷

21. 10. 1922

Šifrovaně

*Tbilisi, ÚV Komunistické strany Gruzie,
Cincadzemu a Kavtaradzemu
Kopii členovi ÚV Ordžonikidzemu
a tajemníkovi zakavkazského krajského výboru
Orachelašvilimu*

Zaráží mě nepřístojný tón memoranda podepsaného *Cincadzem* a dalšími, které přišlo telegraficky a které mi

z neznámého důvodu odevzdal Bucharin, a ne některý z tajemníků ÚV. Byl jsem přesvědčen, že rezolucemi plenárního zasedání ÚV, jež se konalo za mé nepřímé účasti a za přímé účasti *Mdivaniho*, jsou všechny neshody urovnány.⁴⁸⁸ Proto rozhodně odsuzuji hrubé útoky proti *Ordžonikidzemu* a trvám na tom, aby byl váš konflikt postoupen v slušném a loajálním tónu k rozhodnutí sekretariátu ÚV KSR, jemuž také vaši telegrafickou zprávu předávám.

Lenin

477

PŘÍKAZ SEKRETÁŘKÁM

24. 10. 1922

Sekretářkám majícím službu na zasedáních rady lidových komisařů a Rady práce a obrany

Přikazuji vám přísně dohlížet na to, aby se účastníci zasedání mezi sebou nebavili, a napomínat ty, kteří to dělají.⁴⁸⁹

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)**

* Dokument podepsal též místopředseda Rady práce a obrany L. B. Kameněv. *Red.*

L. S. SOSNOVSKÉMU

[25. 10. 1922]

Soudruhu *Sosnovskému*

Posílám Vám kopii dopisu soudruha Osinského z Berlína ze 14. října, kde píše o Šatilovském trastu⁴⁹⁰. Informujte se prosím o pěstování zdokonalených odrůd ovsa a napište do Pravdy fejeton o významu těchto prací vůbec a zvláště pak o činnosti Šatilovského trastu a ruského šlechtitele Lisicyna. Všechny potřebné informace získáte nejspíše u soudruha Teodoroviče. Jeho prostřednictvím se můžete také přímo spojit se šatilovskými i s Lisicynem. Doporučuji Vám, abyste si napřed přečetl knížku Obrozená půda, která u nás vyšla v Timirjazevově překladu^[17].

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

P. S. Osobně jsem slyšel Osinského už dřív, jak se *velmi* pochvalně vyjadřoval o novém (nebo o starém?) šlechtiteli v Šatilovu. Pokud to půjde, *ověřte si to!*⁴⁹¹

Váš *Lenin*** Postskriptum je napsáno Leninovou rukou. *Red.*

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU
A G. L. PJATAKOVVI

26. 10. 1922

Soudruhu Kržižanovskému
a soudruhu Pjatakovi

Posílám Vám v příloze dopis.⁴⁹² Kopii nemám.

Musíme se k tomu *dost rychle* (asi tak do 2—3 dnů) vyjádřit.

To za první.

Vyřešit celou záležitost oficiálně.

To za druhé.

Moc Vás prosím, pospěšte si.

Ivan Ivanovič Radčenko je starý bolševik; je třeba mu *pomoci*.⁴⁹³

Váš *Lenin*

V. N. MAXIMOVSKÉMU

27. 10. 1922

Soudruhu Maximovskij!

Včerejší usnesení ÚV asi znáte.⁴⁹⁴ V souvislosti s ním bude podle všeho nutné zrevidovat i další položky rozpočtu lidového komisariátu školství a osvěty, aby se mohlo všechno skloubit v jeden celek, doplnit, co vypadne, atd.

Protože odpovídáte za administrativní a finanční činnost lidového komisariátu, buďte tak laskav a pusťte se ihned do revize rozpočtu lidového komisariátu školství

a osvěty a vůbec se snažte omezit, co není nezbytné (úsek ústřední komise pro zlepšení životních podmínek vědeckých pracovníků, úsek vysokých škol, mnohé řídicí orgány apod.), aby se mohly zvýšit výdaje na školy a na likvidaci negramotnosti. Zavolejte mi k tomu nebo napište pár slov.

Váš *Lenin*

481

L. B. KAMENĚVOVI

[Mezi 27. a 30. 10. 1922]

Soudruhu Kameněve! Říkal mi Kržižanovskij, že Pjatakov *vlastní nepozorností* zavinil *zvýšení* rozpočtu (lidového komisariátu *vojenství*) místo jeho snížení. Nemělo by se to snad o den dva *odložit*, abychom se pokusili *napravit*, co Pjatakov pokazil?⁴⁹⁵

Váš *Lenin*

482

V. M. MOLOTOVOVI

[28. 10. 1922]

Soudruhu Molotove!

Tohle si prosím Vás přečtěte, věnujte tomu *pozornost* a zas mi to vraťte. Napište mi, zda bylo odesláno zlato do Arménie (bylo usneseno tuším půldruhého miliónu rublů).

A další opatření na pomoc Arménům?

Je třeba to *urychlit a zkontrolovat*.⁴⁹⁶
Čekám odpověď.

Lenin

483

J. V. STALINOVÍ A L. B. KAMENĚVOVI

[30. 10. 1922]

Soudruhům *Stalinovi a Kameněvovi*

Myslím, že obsah telegramu soudruha Krasina o schůzce s Urquhartovým pověřencem vyžaduje, abychom se nejpozději dnes sešli k předběžnému projednání této záležitosti.⁴⁹⁷

Lenin

484

G. L. PJATAKOVŮVI
A M. I. FRUMKINOVÍ

[30. 10. 1922]

Soudruhům *Pjatakovi a Frumkinovi*
Kopie soudruhům *Stalinovi a Kameněvovi*

Telegram o schůzce soudruha Krasina s Urquhartovým pověřencem nás nutí urychlit uveřejnění diskusních článků na toto téma. Proto Vás prosím, abyste hned do zítřejší Pravdy dali Pjatakovi článek^[36] s poznámkou, že jde o diskusi. Pozítří uveřejněte článek Frumkina nebo někoho jiného^[261], koho Frumkin doporučí.

Myslím, že pro nás bude lepší oba články podepsat, ovšem muselo by se změnit usnesení politického byra, proto musíme otázku podepsání článku nechat až do večera otevřenou.⁴⁹⁸

Lenin

485

TELEGRAM L. B. KRASINOVÍ⁴⁹⁹

[30. 10. 1922]

Krestinskému pro Krasina

Začněte jednat o smlouvě, protože zítra zahajujeme diskusi v tisku⁵⁰⁰, kterou slíbil Lenin Farbmanovi již v interviewu, a lausanská konference je zatím ještě velký otázník.⁵⁰¹

486

L. B. KAMENĚVOVI

30. 10. 1922

Soudruhu Kameněve!

V pátek* večer mi soudruh Kržižanovskij sdělil, že soudruh Pjatakov nedopatřením podepsal o několik desítek biliónů rublů vyšší vojenský rozpočet, než bylo dohodnuto.

Včera jsem se dověděl, že se Vám v RLK nepodařilo tuto chybu napravit. Podle Vás by se to zatím mělo nechat tak. Přemýšlel jsem o tom a došel jsem k názoru, že

* — 27. října. *Red.*

by to bylo hrozně ošemetné a problematické, zásadně nesprávné a po všech stránkách nevhodné.

Navrhuji, abychom se u mě sešli ještě dnes, tj. v pondělí, a to buď od jedné do dvou hodin, nebo od šesti do sedmi hodin, spolu se Stalinem (Zinovjevem a Molotovem) a dohodli se svolat politické byro, podle mého ještě na dnešek.

Usnesení rady lidových komisařů je třeba okamžitě zrušit a Pjatakova pokárat. Jinak se z toho dlouho nedostaneme; moc a moc se omlouvám za svůj návrh (opožděný), ale nemohu jednat jinak.

Kopii posílám soudruhu Stalinovi.*

S komunistickým pozdravem *Lenin*

487

J. V. STALINOVÍ
PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b)⁵⁰²

Říkal mi Kržižanovskij, že to byla chyba Pjatakova (místopředseda Státní plánovací komise). Takové chyby se dělat nesmějí. Podle mého názoru musíme Pjatakova ve vši uctivosti požádat, aby se napříště takových chyb vyvaroval.

30. 10. 1922 *Lenin*

* Viz dokument č. 487. *Red.*

[Nejpozději v říjnu 1922]

Knížku na způsob učebnice: přehled *všech* zemí světa; kolik kdo komu dluží; výhodné a podstatné zdroje *příjmů* v každé zemi.

Ve svém souhrnu výstižná, stručná ilustrace bezohledné nadvlády *čtyř* imperialistických mocností (přeložíme to do všech jazyků; uděláme z toho učebnici; každé dva roky ji budeme doplňovat).

Přehlednou mapu.

Na mapě hlavní hodnoty;

— hlavní *dluhy*;

to vše názorně, v diagramech apod.

TELEGRAM F. E. DZERŽINSKÉMU*

[1. 11. 1922]

Ordžonikidzemu pro Dzeržinského

Lomonosov je teď zde, navrhl mi, aby byl jmenován prozatímním náměstkem pro ideologii. Ujišťuje, že za měsíc, až se Vy vrátíte, budeme moci zcela svobodně posoudit, poradí-li si s odborníky a s odbory, jež ho nemají v lásce. Tvrdí, že se nehodí pro funkci poradce nebo člena kolegia, což se také rovná funkci poradce. Myslím, že chce opravdu řídit železnice s Vámi jako politickým vedoucím pracovníkem. Jsem přesvědčen, že žádné jiné snahy nemá. Naléhavě Vás žádám, abyste s tím souhlasil a neviděl

* V horní části dokumentu připsal J. V. Stalin: »Šifrovaně. Přísně tajné.« Red.

v tom nějakou postranní myšlenku; na něco takového jsem já ani nevzdechl. Jsem přesvědčen, že se nám už nikdy nenaskytne příležitost doopravdy vyzkoušet jednoho z nejlepších odborníků, protože nám jinak odejde mezi profesory. Mám za to, že Vás nezbytně potřebujeme jako stranického a politického vedoucího pracovníka pro železnice. Prosím o okamžitou a zcela upřímnou odpověď.⁵⁰³

Lenin

490

FINANČNÍMU VÝBORU

[4. 11. 1922]

Kopie soudruhu Teodorovičovi

Při projednávání rozpočtu lidového komisariátu zemědělství odmítla meziresortní porada včlenit rozpočet Státní správy pro šlechtění osiv do rozpočtu tohoto komisariátu a doporučila jí požádat o půjčku Státní banku, která však místo požadovaných 3,5 biliónu rublů na první čtvrtletí nabízí pouze jeden bilión.

Přikládám pracím Šatilovského trastu obrovský celostátní význam a jsem přesvědčen, že šlechtění plodin podle amerického vzoru patří k nejdůležitějším prostředkům, jak zvýšit produktivitu našeho zemědělství. Proto prosím, abyste rozhodnutí meziresortní porady přezkoumali a potřeby Státní správy pro šlechtění osiv pokud možno finančně zajistili.

Jako materiál přikládám kopii zprávy soudruha Teodoroviče a kopii dopisu soudruha Osinského, s nímž plně souhlasím.⁵⁰⁴

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

N. P. BRJUCHANOVVI

[6. 11. 1922]

*Lidový komisariát zásobování
soudruhu Brjuchanovovi*

Slyšel jsem, že následkem deštivého léta přichází velké množství obilí do sýpek vlhké. Hrozí nebezpečí, že by se mohlo snadno zapařit a znehodnotit.

Sdělte mi prosím, je-li to pravda a zda byla učiněna příslušná opatření k záchraně sklizeného obilí, a také kdo to má v celoruském měřítku osobně na starosti.

Gleb Maximilianovič mi říkal, že velkým nebezpečím pro naturální daň jsou prostoje značného počtu vagónů s potravinami, kterých je v místě určení — v Moskvě, Petrohradu, Samaře, Rybinsku, Jaroslavlí, Kostromě i jinde — až 10 000, což je způsobeno nedostatkem skladovacích prostor v místech určení a celkovým zdržením vykládky.

Vypadá to, že predisponování nákladů z jednoho místa na jiné prozatím ještě nepřineslo žádné pozitivní výsledky, protože vagóny po predisponování na jiné místo tam rovněž stojí celé týdny nevyložené a čekají na pytle a skladovací prostory.

Teď, když jsou sklady přeplněny, nastává zřejmě zvlášť nebezpečná situace.

Sdělte mi prosím, jak to teď vypadá s vykládkou obilí a jaká opatření činí lidový komisariát zásobování pro její urychlení.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

[6. 11. 1922]

*Státní plánovací komise
soudruhu Kržižanovskému*

Kopie lidový komisariát financí, soudruhu Sokolnikovovi

Posílám Vám kopie dvou dopisů soudruha Čubara, který v nich dokazuje, že životní praxe překonala usnesení Rady práce a obrany z 13. října o Donbasu.⁵⁰⁵

Celá věc musí být v plném rozsahu urychleně zrevidována, a to za součinnosti lidového komisariátu financí a Celoruské ústřední rady odborů. Najděte stůj co stůj takové řešení všech problémů, aby práce v Donbasu mohla normálně pokračovat a nebyla závislá na trvajícím poklesu kursu rublu.

Pokládám to za mimořádně naléhavou záležitost a žádám Státní plánovací komisi, aby se na tuto práci zvlášť soustředila.⁵⁰⁶

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

STÁTNÍ POLITICKÉ SPRÁVĚ

[6. 11. 1922]

Kopie lidovému komisariátu zahraničních věcí
" soudruhu Ejdukovi

Mám informace, že se v současné době značně rozmáhá nelegální přistěhovalectví (Rusů a Američanů) přes různé pohraniční přechody, zejména přes černomořské přístavy.

Podle zpráv z Nejvyšší národohospodářské rady, z oddělení pro průmyslovou imigraci, přijíždí každý měsíc 200–300 osob. (Přitom sem přijíždějí i spekulanti, kontrarevolucionáři a podobný pronárod.)

Učiňte prosím co nejráznější opatření, aby takové přistěhovalectví ustalo.

O těchto opatřeních informujte soudruha Gorbunova.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

494

G. V. ČIČERINOV⁵⁰⁷

[Nejdříve 8. 11. 1922]

Soudruhu Čičerine! Nešlo by chytit se toho, co vyvádí Mussolini, a neměli by *všichni* (Vorovskij a celá delegace) z *Itálie odjet* a zahájit proti ní *kampaň* kvůli fašistům?

Uspořádejme mezinárodní demonstraci.

Záminka je vhodná: ztloukli jste naše lidi, jste barbaři, *horší* reakcionáři než černosotňovci z roku 1905 v *Rusku* atd. atd.

Myslím, že by se to mělo udělat.

Italskému *lidu* tím vydatně pomůžeme.⁵⁰⁸

Váš Lenin

I. I. SKVORCOVOVI-STĚPANOVVI

[15. 11. 1922]

Milý Ivane Ivanoviči!

Přečetl jsem si Váš článek o odbornících.⁵⁰⁹

Nesouhlasím. Ve dvou bodech.

První na začátku (třetí sloupec od začátku): »Proletářská diktatura ztroskotá, jestliže, za prvé . . .* (to je správné) a za druhé, jestliže tito odborníci nebudou opravdu našimi odborníky, *takovými, kteří vidí svůj úkol v upevňování a rozvíjení diktatury proletariátu.*«

Podtržené je nesprávné. Takové odborníky nebudeme mít dlouho, dokud nevymizí *buržoazní* odborníci, *malo-buržoazní* odborníci, dokud se ze *všech* odborníků nestanou *komunisté*. Ale proletářská diktatura přitom vůbec nemusí »ztroskotat«. Stačí *docela malá* podmínka: totiž ta *první*. Druhá nás nezničí. Stačí »mít k dispozici«.

Ještě dlouho budou existovat pochybnosti, nejistota, intriky, zrady aj. Druhá podmínka se potáhne až do *konce* diktatury, a proto *není podmínkou diktatury*.

A teď ten druhý bod, na konci článku, třetí a druhý odstavec *od konce*.

»Třídní boj . . . není o nic zruďnější než vztahy jím vyjádřené.«⁵¹⁰

To není pravda. Je to *nepravdivé*, a ne jen zruďné. Je to horší než zruďné: je to *vědecky nesprávné*. To *není* třídní boj.

Dále. »Vědecká laboratoř je semknutý kolektiv, jehož *všichni* členové jednájí koordinovaně, solidárně a *uvědoměle*.«

To není pravda. To může nastat až po *odstranění tříd*.

* Lenin má na mysli tento text: »za prvé . . . nebude mít k dispozici dobré odborníky z nejrůznějších oborů.« *Red.*

Zní to sentimentálně, a ne vědecky: *před* odstraněním tříd se o všechno »rozděl«. To je nesprávné. Zvrhne se to v případy, jaké známe z roku 1918: felčari žádají od lékařů: o všechno (*co znáte*) »se s námi rozdělte«.

To je nesprávné a poškozujee to praxi.

Příklad: politické byro a jeho *sekretářky*. O všechno (*co znáte*) »se s námi rozdělte«? Na tom byste přece netrval ani Vy. To jste přehnal.

Se srdečným pozdravem Váš *Lenin*

496

SDĚLENÍ ČLENŮM POLITICKÉHO
BYRA ÚV KSR(b)
A NÁVRH DOPISU HERBERTU
C. HOOVEROVI

[22. 11. 1922]

Přísně tajné

Haskell mi opakoval návrh, který přednesl s výhradou soudruhu Kameněvovi. Vyjádřil jsem naprostý souhlas a byl jsem roztomilost sama. Abych vyhověl Haskellově prosbě, chci mu dát přiložený dopis a žádám členy politického byra a soudruha Čičerina, aby se vyslovili k této otázce: považujete za účelné svěřit takový dopis Haskellovi, nebo považujete za obezřetnější (protože neznáme politické poměry v Americe), abych se vymluvil na nemoc a vyhnul se tak příležitosti svěřit Haskellovi jakýkoli dopis?

Rozhodnout se je třeba nejpozději do zítřejšího rána.

Panu Hooverovi

Milý mister Hoover!

Pan plukovník Haskell řekl soudruhu Kameněvovi, s nímž byl v neustálém styku ohledně jednání s Americkou organizací pro pomoc hladovějícím, a potom to tlumočil i mně na zvláštní schůzce, že byste byl* za určitých podmínek ochoten přijet do Ruska a věnovat se práci na jeho hospodářské obnově. Vítám tento návrh s mimořádným zájmem a předem Vám děkuji. Opakuji to, co jsem řekl panu Haskellovi, že pomoc vynikajícího organizátora a »kapitána průmyslu« v zemi s takovými principy ekonomického zřízení, jež jsou zcela protikladné našim, by pro nás byla neobyčejně významná a velice rádi bychom ji uvítali.**

Na přání pana Haskellu bude celá tato záležitost až do Vašeho rozhodnutí považována za přísně důvěrnou.⁵¹¹

S úctou *Lenin*

497

L. D. TROCKÉMU, G. J. ZINOVJEVOVI,
N. I. BUCHARINOVÍ
A K. B. RADKOVI⁵¹²

[25. 11. 1922]

Soudruhům *Trockému, Zinovjevovi*
Bucharinovi a Radkovi

Dokument, který jste mi poslali, totiž německy psaný ná-

* Část textu: »řekl . . . že byste byl« je napsána Leninovou rukou. *Red.*

** Část textu: »vynikajícího . . . uvítali« je napsána Leninovou rukou. *Red.*

vrh pod názvem Nástin akčního agrárního programu, který vypracoval hlavně Varga a schválila komise, jsem přečetl a jsem na velkých rozpacích, zda se mám pro něj vyslovit. Skoro bych řekl, že ve srovnání s rezolucí II. kongresu Kominterny o agrární otázce^[231] nepřináší téměř nic nového. Velmi se obávám, aby některé formulace, které se rozcházejí, možná jen náhodou, s rezolucí II. kongresu, nevyvolaly nedorozumění a nevedly k vykonstruovanému výkladu rozdílů mezi tímto návrhem a rezolucí II. kongresu. Vypadá to, jako by tu opravdu byl nějaký rozdíl, který oslabuje to, co tam bylo řečeno o podpoře rolnického hnutí, a který může vyvolat určité nesrovnalosti mezi nezámožným rolnictvem a zemědělským proletariátem.

Nemohu se tím zabývat podrobněji a porovnat Vargův návrh rezoluce, který jste mi poslali, větu po větě s rezolucí II. kongresu. Považuji za nutné důrazně varovat před tím, aby se nám nenakupilo mnoho rezolucí k jedné a téže otázce, neboť by to mohlo vyvolat nedorozumění a zmatek.

Jako minimum bych navrhoval:

1. Porovnat novou rezoluci větu po větě s rezolucí II. kongresu.

2. Vtisknout této nové rezoluci charakter jakéhosi dílčího komentáře.

Po pravdě řečeno si myslím, že užitečnost této nové rezoluce je velmi pochybná.⁵¹³

Lenin

L. D. TROCKÉMU

[25. 11. 1922]

Soudruhu *Trockému*, kopie *Zinovjevovi*, *Bucharinovi*,
Radkovi, *Stalinovi* a *Kameněvovi*

1. Pokud jde o Bordigu, velmi doporučuji, aby byl schválen Váš návrh obrátit se na italské delegáty jménem našeho ŮV s dopisem, ve kterém bychom jim nanejvýš důrazně doporučili Vaši taktiku s upozorněním, že v opačném případě by jejich postup byl pro italské komunisty v celém dalším vývoji mimořádně škodlivý.⁵¹⁴

2. Přečetl jsem si Vaše teze o Nepu a pokládám je vcelku za velmi dobré, jednotlivé formulace dokonce za mimořádně zdařilé, ale menší část bodů mi připadá sporná. Radil bych, aby se prozatím otiskly v novinách, a poté byly rozhodně vydány jako brožura. S určitým komentářem budou zvláště vhodné k tomu, abychom cizinu seznámili s naší novou ekonomickou politikou.

Lenin

PŘEDSEDNICTVU CELORUSKÉHO
ÚSTŘEDNÍHO VÝKONNÉHO VÝBORU
SOVĚTŮ

[29. 11. 1922]

Kopie — soudruhu *Bogdanovovi*
” — soudruhu *Fominovi*

Dne 14. listopadu se v radě lidových komisařů jednalo o převedení závodů na impregnaci pražců z kompetence

Nejvyšší národohospodářské rady do kompetence lidového komisariátu dopravy a bylo rozhodnuto předat tyto závody lidovému komisariátu dopravy.

Protože mám o správnosti tohoto rozhodnutí určité pochybnosti, obracím se na předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru s žádostí, aby celou záležitost po věcné stránce důkladně přešetřilo a poskytlo každé z obou stran aspoň dvacet minut na obhajobu svého stanoviska.

Mluvčím jedné strany ať je zástupce Nejvyšší národohospodářské rady a mluvčím druhé zástupce lidového komisariátu dopravy.

Všechny materiály k této otázce vám dá k dispozici vedoucí úřadovny RLK soudruh *Gorbunov*, kterému jsem dal příslušný příkaz.⁵¹⁵

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

500

KE ZPRÁVĚ N. M. KNİPOVIČE⁵¹⁶

Bude třeba podpořit jeho žádost o přidělení parníku pro Azovské moře (zprávu přikládám).

3. 12. 1922

Lenin

N. M. Knipoviče znám osobně jako naprosto čestného člověka. Politicky patřil jednu dobu k stoupencům Plechanova a později k sociálním demokratům, kteří se nehlásili k žádné frakci. Na jeho dobrozdání je možné a *nutné* se plně spolehnout. Rybářství ovládá *Knipovič* dokonale a vědecky: studoval ho 37 let.

Lenin

I. I. CHODOROVSKÉMU

Soudruhu Chodorovskij!

Jak mi sdělil soudruh Molotov, máte z Novonikolajevska zkušenost s patronáty městských buněk nad vesnickými a opačně. Nedal byste o tom dohromady materiál — písemný i tištěný —, nebo kdybyste to do sjezdu sovětů nestihl, nenapsal byste mi pár slov? Třeba by se našel i čas, abychom si o tom mohli popovídat.⁵¹⁷

4. 12. 1922

Lenin

M. M. LITVINOVOVI

[4. 12. 1922]

*Tajné**Soudruhu Litvinovovi*

Soudruhu Litvinove!

Sdělte prosím informace, zda Haskell dostal telegram, který jste za ním poslal do Londýna.⁵¹⁸ Pokud takové informace nemáte, sdělte, co považujete za možné podniknout, aby ho telegram zastihl při příjezdu do Ameriky ještě před setkáním s Hooverem.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

[5. 12. 1922]

*Lidový komisariát
dělnicko-rolnické inspekce,
soudruhovi Sviděorskému*

1. Byl jsem informován, že Správa ostrovního hospodářství v Severním ledovém oceánu prodává obyvatelům Nové země lín a opíjí příslušníky neruských národů.

Správa, jak jsem slyšel, stanoví prý tak vyděračské ceny, že tamější obyvatelé se snaží prodávat své úlovky norským zpracovatelům kožešin, kteří sem přijíždějí a nabízejí jim zboží za přijatelnější ceny.

2. Dozvěděl jsem se, že následkem značného poklesu rybolovu za války se v Azovském moři objevila v lovném množství plotice tاراň, která v důsledku bezohledného lovu ztratila svého času jako lovná ryba význam. Objevilo se také mnoho mladých jeseterovitých ryb včetně téměř vyhynulé vyzy. Jenže na jedné straně začal okamžitě nezadržitelný, ničím neomezovaný, bezohledný výlov mladých jeseterovitých ryb, který může rychle znehodnotit příznivý vliv válečných let. Na druhé straně na dolním toku Donu jako by se dělo a snad se opravdu děje něco nepředstavitelného. Slyšel jsem uvádět takový příklad, že v zakázaném pásmu bezohledně provozovala rybolov dokonce i říční stráž při donském zásobovacím výboru, přičemž se pro povolení rybolovu v zakázaných vodách praktikovala zvláštní taxa — 400 až 500 miliónů rublů za jeden zátaň.

Náčelník říční stráže při donském zásobovacím výboru byl za bezohledný rybolov na dolním toku Donu odvolán z funkce. Toho pána *pouze* odvolali z funkce. Bude třeba zjistit, kde je, a podívat se *trochu důkladněji*, zda byl dostatečně potrestán.

Nařídte prosím vyšetřování obou případů a jeho výsledky mi sdělte v krátké písemné zprávě prostřednictvím soudruha *Gorbunova*.

Za takové zlořády nestačí jen trochu pohrozit, ale jaksepatří přitáhnout k odpovědnosti a dát pořádně do těla.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

5 0 4

N. P. GORBUNOVVI

[6. 12. 1922]

Soudruhu Gorbunove!

Tuto záležitost je třeba dokonale vyšetřit, *protože železniční mise má být (na jaře?) zrušena*.

Tento případ hlásil zřejmě *Avaněsov*.

Ví o tom *Vetoškin*? Předal mu *Avaněsov všechny příslušné materiály*?

Ověřte to prosím Vás *osobně*.⁵¹⁹

Lenin

5 0 5

L. A. FOTIJEVOVÉ
A N. P. GORBUNOVVI

Soudruhům Fotijevové a Gorbunovovi

Všechny listiny, které mi posílají z ÚV, zapisujte velmi stručně do zvláštní knihy, aby to byl telegrafický, nanejvýše třířádkový záznam. Vyskytne-li se v listině něco nejasného či nepřesného (asi v tomto: co chtějí, kolik toho chtějí, na co si stěžují, co požadují), odpovídáte za to vy.

7. 12. 1922

Lenin

CHARLES I. P. STEINMETZOV I

Veleváženému Charlesi Proteu Steinmetzovi, jenž je vzácnou výjimkou v jednotné frontě vědeckých a kulturních pracovníků, kteří se stavějí proti proletariátu.

Doufám, že další prohloubení a rozšíření trhliny v této frontě na sebe nedá dlouho čekat. Ať je příklad ruských dělníků a rolníků, kteří jsou už pány svého osudu, pobídkou americkému proletariátu a farmářům. Přes všechny strašlivé následky válečného rozvratu pokračujeme v cestě vpřed, třebaže nemáme pro hospodářskou výstavbu nového života ani desetinu oněch obrovských zdrojů, jaké má již několik let k dispozici americký lid.⁵²⁰

Moskva 7. 12. 1922

Vladimír Uljanov (*Lenin*)

G. J. ZINOVJEVOVI

[7. nebo 8. 12. 1922]

Soudruhu Zinovjeve!

Ani trochu Vás nepodezřívám ze sympatií vůči Rožkovovi.

Ani trochu!

Ale pokud jde o podstatu věci, mám velké obavy: Rožkov nám totiž zalže, jak se mu zlíbí, *třeba i v tisku*. Zalže, a napálí nás.

A právě toho se bojím.

Jejich heslem je: lži, vystup ze strany, ale zůstaň v Rusku.

Nad tímhle se musíme zamyslet a *pohovořit si* o tom.⁵²¹

Váš *Lenin*

[8. 12. 1922]

Soudruhu *Stalinovi*Soudruhu *Staline!*

Mám pochybnosti, zda včerejší rozhodnutí o Rožkovovi bylo oprávněné, neboť:

za prvé tento bod proti všem zvyklostem a proti stanovám nebyl dán na pořad jednání od dvanácti hodin dopoledne;

za druhé členům ÚV nebyly rozdány dokumenty, aby se s nimi mohli předem seznámit;

za třetí nebyly žádné důvody ke spěchu, když už se tato záležitost dvakrát projednávala, a to tím méně, že jsem se účastnil první části zasedání, ale otázka se dostala na pořad teprve poté, co jsem musel odejít. Proto trvám na tom, aby byla celá věc postoupena plenárnímu zasedání, tím spíš, že se sejde už za týden.⁵²²

Pokud jde o Lozovského, navrhuji využít zbývajícího času k pečlivějšímu vyhledávání potřebných kandidátů.⁵²³

Jako strana jsme už poskytli Komunistické internacionále, a tedy i Rudé odborové internacionále, neúměrně mnoho pracovníků. Jestliže se ukázalo jako ne zcela uspokojivé, aby tam Lozovskij zůstal sám, musí se nové síly získat buď mezi cizinci, nebo mezi těmi pracovníky, kteří by u nás v žádném případě nebyli využiti k jiným účelům, tj. ani k organizační, ani k praktické či administrativní práci. Proto si v žádném případě nenechat vzít Kalnina, který začal — jak jsem už slyšel — s dosti důležitou, a nemýlím-li se i dosti úspěšnou prací v Donbasu. V žádném případě nelze jednoduše jmenovat ani Tomského, neboť ten je v Celoruské ústřední radě odborů za-

valen prací, kterou mu neobyčejně ztěžuje nedostatek lidí. Nebude-li vyhnutí, navrhuji pověřit Tomského a Rudzutaka s tím, aby věnovali této nové funkci nanejvýš půl hodiny denně, ale určitě jim dát k ruce dva i více tajemníků, kteří by znali cizí jazyky a mohli je dokonale a podrobně informovat. Navrhuji, aby vyhledání tajemníků bylo uloženo organizačnímu byru nebo sekretariátu, ale aby tito lidé rozhodně nebyli uvolňováni z žádné funkce, kde je naše strana nemůže postrádat.

Upozorňuji, že nejsou-li plně zaměstnáni takoví lidé jako Rotštejn, svědčí to jasně o nehorázné anarchii v organizaci práce Rudé odborové internacionály i Kominterny, neboť ti lidé svou dlouholetou prací, například ve starém *Neue Zeit*⁵²⁴, rozhodně prokázali, že jsou pro publicistickou činnost jako stvoření; není pochyb, že za patřičné pomoci tajemníků by tito lidé vykonali neobyčejně mnoho užitečné práce, přičemž bychom mohli a měli hledat příslušné tajemníky nikoli mezi Rusy, ale mezi cizinci. S odčerpáváním sil naší strany pro Kominternu a Rudou odborovou internacionálu se musí nutně přestat.

Doporučuji předložit příslušný návrh sekretariátu ÚV nebo organizačnímu byru.⁵²⁵

Lenin

509

M. I. FRUMKINOVĚ⁵²⁶

Frumkinovi

Přečetl jste si poslední znění Anavěsovových tezí (čl. XI, bod 15)? (Došlo 5. 12. pod číslem 012461/sk.)⁵²⁷

Sdělte mi třemi řádky Váš názor, a pokud to nestačí v pondělí, připravte mi to na úterý*, to budu doufám v Moskvě.⁵²⁸

10. 12. [1922] *Lenin*

* 11. nebo 12. prosince. *Red.*

DOPIS C. LAZZARIMU
A PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

Moskva, Kreml, 11. prosince 1922

Milý soudruhu Lazzari!

Děkuji Ti za pozdrav, který mi vyřídil soudruh Maffi, a z celého srdce jej opětuji.

Nemohl jsem bohužel pro nemoc* sledovat Tvou práci po III. kongresu Komunistické internacionály. Teď nás čeká ten nejožehavější úkol. Kongres rozhodl o sloučení; tomuto sloučení je třeba co nejusilovněji pomáhat.⁵²⁹ Jsem přesvědčen, že dáš všechnu svou autoritu a nadšení oddaného starého revolucionáře do služeb vznešeného cíle, který si klademe — trvalému a upřímnému sjednocení všech opravdových revolucionářů.

Spoléhám na Tebe zejména pro případ, že by Serrati začal, třeba i bezděčně, klást překážky. Nedůvěra pocházející z minulosti je totiž tak silná, že Serrati musí být (což je samozřejmé) nejen co nejloajálnější, ale také to všemožně dávat najevo a navíc zvláště vyhledávat (na to je dost obratný a dost pružný) nejrůznější způsoby, aby nezavdal komunistům sebemenší příčinu k nedůvěře. Nemoc mi bohužel zabránila, abych to Serratimu řekl osobně.**

Co nejsrdečněji Tě zdravím a přeji pevné zdraví.⁵³⁰

Lenin

* Slova »Nemohl jsem bohužel pro nemoc« jsou napsána Leninovou rukou. *Red.*

** Tento odstavec je napsán Leninovou rukou. *Red.*

Fotijevové nebo službu konající sekretářce

Až opravíte mou francouzštinu, přepište to na stroji a zas mi to vraťte.

Lenin

5 1 1

L. D. TROCKÉMU

[12. 12. 1922]

Soudruhu Trockij! Posílám Vám dopis Krestinského. Napište mi co nejdřív, zda souhlasíte. Budu na plenárním zasedání bojovat za monopol.

A co vy?

Váš Lenin

P. S. Radši mi to vraťte *brzo*.⁵³¹

5 1 2

L. D. TROCKÉMU

Soudruhu Trockému
kopie Frumkinovi a Stomoňakovovi

Soudruhu Trockij!

Dostal jsem Vaše vyjádření k dopisu Krestinského a k Avaněsovovým osnovám.⁵³² Mám dojem, že jsme úplně zajedno, a tak si myslím, že otázka Státní plánovací komise v tomto pojetí vylučuje (anebo odsouvá do pozadí) spor o to, zda tento orgán potřebuje nařizovací právo.⁵³³

V každém případě bych Vás snažně prosil, abyste se na nejbližším plenárním zasedání ujal obrany našeho společného stanoviska, pokud jde o naprostou nutnost zachovat a upevnit monopol zahraničního obchodu. Protože předchozí plenární zasedání schválilo usnesení, které je v příkrém rozporu s monopolem zahraničního obchodu, a protože se v této otázce nesmí ustupovat, myslím, jak to také píšu v dopisu Frumkinovi a Stomoňakovovi,* že budeme-li v této věci poraženi, musíme to přenést na stranický sjezd. V tom případě bude třeba vyložit stručně naše neshody ve stranické frakci na příštím sjezdu sovětů.⁵³⁴ Pokud to stihnu, napíšu to a byl bych velmi rád, kdybyste udělal totéž. Kolísání v té věci nám působí nesmírnou škodu, přičemž se proti monopolu argumentuje vesměs jen nedokonalostí aparátu. Ale u nás se vyznačuje nedokonalostí úplně každý aparát, takže zříkat se monopolu pro nedokonalost aparátu by znamenalo vylévat z vaničky s vodou i dítě.

13. 12. 1922

Lenin

5 1 3

V. A. AVANĚSOVOVI

[14. 12. 1922]

Soudruhu Avaněsove! Posílám Vám svůj dopis.** Vraťte mi ho do sedmi hodin.

Dobře si promyslete, co by se mělo doplnit a co škrtnout. *Jak organizovat boj?*⁵³⁵

Váš *Lenin*

* Tento dopis se nenašel. *Red.*

** Viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 372—376. *Red.*

L. D. TROCKÉMU

[15. 12. 1922]

Soudruhu Trockij! Myslím, že jsme o všem dohodnuti. Oznamte to prosím na plenárním zasedání, že jsme zajedno. Doufám, že naše řešení projde, neboť část těch, kdo v říjnu hlasovali proti, přechází teď částečně nebo plně na naši stranu.*

Kdyby naše řešení mimo očekávání neprošlo, obrátíme se k frakci na sjezdu sovětů a prohlásíme, že celou věc přeneseme na sjezd strany.

V takovém případě mi dejte vědět a já Vám pošlu své prohlášení.

Váš *Lenin*

P. S. Kdyby byla tato otázka z nynějšího plenárního zasedání stažena (což nečekám a proti čemuž byste samozřejmě musel naším společným jménem důrazně protestovat), bude myslím stejně třeba obrátit se k frakci na sjezdu sovětů a žádat, aby se to přeneslo na sjezd strany, neboť další otálení je naprosto nepřipustné.

Všechny materiály, které jsem Vám poslal, si můžete nechat u sebe a vrátit mi je až po plenárním zasedání.**

* Slova »na naši stranu« jsou napsána rukou L. A. Fotijevové. *Red.*

** Text postskripta je napsán rukou L. A. Fotijevové. *Red.*

Soudruhu *Trockému*

Soudruhu *Trockij!*

Posílám Vám Frumkinův dopis, který jsem dostal dnes.⁵³⁶ Také si myslím, že se s tím problémem rozhodně musí jednou provždy skoncovat. Vyskytují-li se obavy, že mě ta věc rozčiluje a může mít dokonce vliv na můj zdravotní stav, pak to podle mě vůbec není pravda, neboť mě stokrát víc rozčilují průtahy, které stavějí naši politiku v jedné z klíčových otázek na zcela vratký základ. Proto Vás upozorňuji na přiložený dopis a snažně prosím, abyste se zasadil o okamžité projednání této záležitosti. Jsem přesvědčen, že hrozí-li nám nebezpečí prohry, pak je mnohem lepší prohrát před sjezdem strany a ihned se obrátit k frakci na sjezdu sovětů, než prohrát až po sjezdu. Snad by byl přijatelný takový kompromis, že bychom teď návrh na schválení monopolu předložili k diskusi, a na sjezd strany bychom to přece jenom dali také a už teď bychom se o tom dohodli. Žádný jiný kompromis v našem zájmu i v zájmu věci podle mého názoru rozhodně dělat nemůžeme.

15. 12. 1922

Lenin

MÍSTOPŘEDSEDŮM
 RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
 A RADY PRÁCE A OBRANY⁵³⁷

[16. 12. 1922]

*Dopis předsedům**

1. Státní plánovací komisi je třeba dát Rykovovi.**

2. Podle mého názoru je nutné přijmout šest stenografistek a zapisovat stručně ve 3—4 řádcích průběh každého jednání, ovšem omezit se jen na podstatu dohodnuté věci a na dvě tři nejdůležitější čísla.

Je to podle mého názoru nutné proto, aby práce všech tří místopředsedů byla koordinována, a za druhé proto, aby bylo možné znovu se vracet k tomu, co bylo narychlo schváleno, a konfrontovat po několika týdnech výsledky příslušných opatření.

Gorbunovovi svěřit organizaci celého tohoto aparátu pro stenografické zápisy a přísný dohled nad tím, aby fungoval s maximální přesností.

3. Udělte prosím Vás stručný — asi tak na stránku — zápis, na čem jste se dohodli ohledně statistika Popova. Nehodlám teď proti tomuto rozhodnutí nic namítat, ale soudím, že za několik týdnů budeme nutně potřebovat přesný zápis jak obvinění, tak obhajoby.***

N. Lenin

* V strojopisné kopii je uvedeno: »soudruhům Kameněvovi, Rykovovi a Cjurupovi.« *Red.*

** Následuje přeškrtnutý text, který ve strojopisné kopii chybí. »2. Pokud jde o ostatní body týkající se rozdělení, nestačil jsem je ještě dostatečně promyslet; odpovím ještě dnes, pokud to stačím znovu pročíst a promyslet.« *Red.*

*** Nepodařilo se zjistit, oč jde. *Red.*

Zřejmě se podařilo dobýt pozici bez jediného výstřelu, pouhým manévrem. Navrhují, abychom se nezastavovali, pokračovali v útoku a prosadili, aby se na sjezdu strany projednával bod o upevnění zahraničního obchodu a opatřeních, jak jej zlepšit. Musíme to oznámit členům frakce na sjezdu sovětů. Doufám, že nebudete proti a že neodmítnete referovat na zasedání frakce.

21. prosince 1922

N. Lenin

L. D. TROCKÉMU⁵³⁹

[5. 3. 1923]

Přísně tajné
Do vlastních rukou

Vážený soudruhu Trockij!

Snažně Vás prosím, převezměte obhajobu gruzínské záležitosti v ÚV strany. Tu věc teď »bedlivě sledují« Stalin a Dzeržinskij, a já se nemohu spolehnout na jejich ne-strannost. Spíš naopak. Kdybyste převzal obhajobu Vy, byl bych klidnější. Pokud byste s tím z nějakých důvodů nesouhlasil, celý případ mi vraťte. Budu to považovat za znamení Vašeho nesouhlasu.⁵⁴⁰

S upřímným soudružským pozdravem *Lenin**

* Na zvláštní list přiložený k tomuto dopisu připsala sekretářka vzkaz: »Soudruhu Trockij! K dopisu, který Vám byl tlumočen telefonicky, na žádost Vladimíra Iljiče pro Vaši informaci dodávám, že soudruh Kameněv jede ve středu do Gruzie a rád by věděl, zda byste tam nechtěl něco poslat. 5. března 1923.« *Red.*

SOUDRUHU STALINOVÍ

Přísně tajné

Do vlastních rukou

Kopie soudruhům Kameněvovi a Zinovjevovi

Vážený soudruhu Staline!

Měl jste tolik drzosti, že jste si zavolał mou ženu k telefonu a vynadal jste jí. Přistoupila sice na to, že na celou věc zapomene, ale přece jen o tom uvědomila Zinovjeva a Kameněva. Nemíním jen tak snadno zapomenout na to, co bylo podniknuto proti mně, a nemusím snad připomínat, že vše, co bylo podniknuto proti mé ženě, vztahuji i na sebe. Žádám Vás proto, abyste mi sdělil, zda jste ochoten vzít svá slova zpět a omluvit se, nebo zda si raději přejete přerušit naše styky.⁵⁴¹

5. března 1923

S úctou *Lenin*

520

P. G. MDIVANIMU,
F. J. MACHARADZEMU A DALŠÍM

*Přísně tajné**Soudruhům Mdivanimu, Macharadzemu a dalším*Kopie — soudruhům *Trockému a Kameněvovi*

Vážení soudruzi!

Se znepokojením sleduji Vaši věc. Pobuřuje mě Ordžonikidzeho hrubost a Stalinova a Dzeržinského shovívavost. Chystám se Vám napsat a promluvit o tom.⁵⁴²

6. března 1923

S úctou *Lenin*

PŘÍLOHY

TELEGRAM
VŠEM VÝKONNÝM VÝBORŮM
GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ⁵⁴³

[21. 11. 1921]

Kopie guberniálním zemědělským odborům

Nejbližším úkolem zemědělských orgánů v zimním období je příprava politicky vzdělaných zemědělských pracovníků ve volostech. Tato akce se provádí jako naléhavý úkol plánu lidového komisariátu zemědělství a za praktické spoluúčasti celého guberniálního výkonného výboru. Guberniálním výkonným výborům se ukládá: 1. nejpozději do 1. prosince projednat a schválit plán akce; 2. zapojit do ní všechny místní orgány moci a účinně pomáhat zemědělským orgánům; 3. sledovat a kontrolovat provádění akce.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat informování rolnictva o příslušných opatřeních, aby mohlo vyslat do kursů své nejlepší zástupce. Napříště zařazujte na pořad jednání hospodářských rad a plenárních zasedání guberniálních výkonných výborů pravidelně zprávy guberniálních zemědělských odborů o průběhu akce a kontrolujte výsledky prostřednictvím újezdních výkonných výborů. Za úspěch celé akce odpovídá předsednictvo guberniálního výkonného výboru.

Předseda Rady práce a obrany

*V. Uljanov (Lenin)**

* Telegram podepsal rovněž náměstek lidového komisaře zemědělství N. Osinskij a vedoucí Hlavní správy odborného vzdělávání J. A. Preobraženskij. *Red.*

TELEFONOGRAM
F. E. DZERŽINSKÉMU⁵⁴⁴

[28. 11. 1921]

Velmi spěchá

Lidový komisariát dopravy, soudruhu *Dzeržinskému*

Vzhledem k tomu, že je krajně důležité, aby vedení stavby Kaširské elektrárny v Moskvě mělo neustálý kontakt se stavenišťem v Kašiře, pokud jde o dopravu nákladů i osob, je nutné prodloužit povolení zařazovat do souprav místních (příměstských) osobních vlaků 2 těplušky s č. 980848 a 603984, které má stavba Kaširské elektrárny k dispozici.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

TELEGRAM A. V. ŠOTMANOVI

Rostov na Donu, *předsedovi*
krajské hospodářské rady Šotmanovi

V Moskvě byla při Ústředním svazu spotřebních družstev otevřena ústřední družstevní burza za účasti družstev jiných typů a státních hospodářských orgánů. Ústřednímu svazu spotřebních družstev bylo též uloženo zřídit veřejnou burzu při Státní bance. Stejný postup je vhodný i u Vás, protože přispívá k co nejrychlejšímu založení družstevní i veřejné burzy. Krajský svaz spotřebních družstev organizuje oblastní družstevní burzu a podniká rovněž kroky k založení veřejné burzy při hospodářské radě v Rostově.⁵⁴⁵

Moskva, Kreml Předseda Rady práce a obrany *Lenin*
29. listopadu 1921

TELEGRAM ZMOCNĚNCŮM
LIDOVÉHO KOMISARIÁTU
ZAHRANIČNÍHO OBCHODU⁵⁴⁶

[29. 11. 1921]

Zmocněnci lidového komisariátu zahraničního obchodu

na Sibiři — Novonikolajevsk
na Jihovýchodě — Rostov na Donu
na Severu — Archangelsk
v Petrozavodsku
v Novorossijsku
na Krymu — Sevastopol
v Bělorusku — Minsk
ve Vitebsku
v Baku
v Murmansku
v Taškentu

Kopie hospodářským radám

Podle sdělení lidového komisariátu zahraničního obchodu rozprodávají jeho zmocněnci na nátlak *hospodářských rad* exportní zboží, které představuje státní fond směnitelný za valuty. Archangelsk, Rostov na Donu, Novorossijsk, Novonikolajevsk, Sevastopol, Minsk a Baku prodaly část státního fondu, přičemž je to prodej za nevýhodných podmínek, a za získané valuty se nenakupuje zařízení pro průmysl, ale spotřební zboží. Takové plýtvání státním vývozním fondem se při našich skrovných materiálních prostředcích rovná zločinu proti státu. Příkazují zastavit takovéto obchodování a prodávat exportní zboží jen na zvláštní povolení a podle speciálních směrnic lidového komisariátu zahraničního obchodu, které podepsal

náměstek lidového komisaře nebo vedoucí exportu, soudruh *Rykunov*. Hospodářským radám a zmocněncům lidového komisariátu zahraničního obchodu přikazují provést inventuru veškerého zboží, jež se hodí pro export, ale nebylo dosud předáno lidovému komisariátu zahraničního obchodu, zajistit ho pro tento komisariát a jako zboží rezervované pro export ho předat lidovému komisariátu zahraničního obchodu prostřednictvím komise pro využívání materiálových zdrojů při Radě práce a obrany.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

5

TELEFONOGRAM I. I. RADČENKOVI

Lidový komisariát zahraničního obchodu, I. I. Radčenkovi

Vedení stavby Kaširské elektrárny Vám oznámilo, že na parníku Frieda Horn, který uvízl v ledu nedaleko Petrohradu, je 110 beden s izolátory pro elektrické vedení Kašira—Moskva. Sdělte okamžitě, jaké kroky jste podnikli k vyložení těchto beden z parníku a k jejich odeslání do Kaširy. Jak sdělilo vedení kaširské stavby, je kromě toho mimo území Ruska ještě 11 900 izolátorů, odeslaných 7. 11. firmou Rosenthal. Případ s parníkem Frieda Horn ukazuje, že je nutné postarat se už teď o novou trasu pro dopravu těchto izolátorů, přičemž bude nejspolehlivější poslat je po železnici s průvodčím do Moskvy a předat izolátory na podpis kanceláři stavby Kaširské elektrárny. Adresa: Malyj Čerkasskij, Kaljazinskoje podvorje, Kaširstroj. O přijatých opatřeních a jejich výsledcích informujte neprodleně soudruha *Smoljaninova*.⁵⁴⁷

Moskva — Kreml Předseda Rady práce a obrany *Lenin*
2. 12. 1921

N. OSINSKÉMU*

[17. 12. 1921]

Lidový komisariát zemědělství, soudruhovi Osinskému

Prosím o zcela stručné odpovědi na některé otázky, všehovšudy na jednu nebo nejvýš dvě řádky, abych mohl přesněji ilustrovat příslušné části svého referátu na sjezdu sovětů a uvést několik charakteristických čísel.

Mohl byste mi poskytnout pro můj referát na sjezd sovětů dva až tři souhrnné údaje: 1. jak jsme splnili úkol zásobit rolníky osivem na podzim letošního roku, 2. o nějakých jiných konkrétních výsledcích a úspěších, které se projeví už v roce 1921. Neměl bych se zmínit o semenářských a šlechtitelských hospodářstvích (Šatilovský trast apod.) nebo o plemenářských nebo o něčem podobném?

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

7

N. P. GORBUNOVVI,
V. A. SMOLJANINOVVI**

Soudruhům Gorbunovovi, Smoljaninovovi

Sdělte mi prosím, zda *Ekonomičeskaja žizň* uveřejní konec článku *Leviho* o zásobování Ruska elektřinou^[68]? Kdy to bude? A budou tam souhrnné údaje o zvyšování počtu a výkonnosti elektráren za jednotlivé roky, za léta 1918, 1919, 1920 a za rok 1921, i když ještě necelý. Po-

* Viz tento svazek, dokument č. 144. *Red.*** Viz tento svazek, dokument č. 144. *Red.*

třebuji, aby tyto údaje vyšly do úterý.* V pondělí mi za-
telefonujte.⁵⁴⁸

17. prosince 1921 Předseda rady lidových komisařů
Lenin

8

A. V. LUNAČARSKÉMU,
M. N. POKROVSKÉMU,
J. A. LITKENSOVI**

[17. 12. 1921]

Lidový komisariát školství a osvěty,
soudruhům Lunačarskému, Pokrovskému, Litkensovi

Prosím o zcela stručné odpovědi na některé otázky, všeho-
hovšudy na jednu nebo nejvýš dvě řádky, abych mohl
přesněji ilustrovat příslušné části svého referátu na sjez-
du sovětů a uvést několik charakteristických čísel.

Sdělte mi prosím pro můj referát na sjezd sovětů struč-
né údaje, které by názorně ukazovaly sílící snahu vzdělá-
vat se a určitý pokrok v této věci za rok 1921 (například
počet studujících, počet čítáren, počet knihoven, počet
studentů, počet technických škol apod.).

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

* — 19. prosince. *Red.*

** Viz tento svazek, dokument č. 144. *Red.*

I. I. RADČENKOVI*

[17. 12. 1921]

*Lidový komisariát zahraničního obchodu,
soudruhu Radčenkovi
Kopie Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny,
soudruhu Kirpičnikovovi*

Prosím o zcela stručné odpovědi na některé otázky, všehovšudy na jednu nebo nejvýš dvě stránky, abych mohl přesněji ilustrovat příslušné části svého referátu na sjezdu sovětů a uvést několik charakteristických čísel.

Prosím o přesné, nanejvýš jednostránkové vyjádření, co konkrétně bylo objednáno v Německu pro Správu pro hydraulickou těžbu rašeliny. Bude-li to dodáno do jara 1922 a jaké vyhlídky to přináší pro těžbu rašeliny v roce 1922.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

10

TELEGRAM

VŠEM VÝKONNÝM VÝBORŮM
GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ,
VŠEM GUBERNIÁLNÍM
HOSPODÁŘSKÝM RADÁM⁵⁴⁹

Přikazuji poskytnout neprodleně velmi účinnou pomoc všem orgánům lesního hospodářství při intenzívním svozu a těžbě palivového i ostatního dřeva v rozhodujících zimních měsících a posílit k tomu účelu volostní pracovní

* Viz tento svazek, dokument č. 144. *Red.*

odbory, které by sledovaly, jak obyvatelstvo plní uložené normy těžby a svozu dřeva v rámci pracovní povinnosti a povinnosti vypomáhat koňskými potahy. Proveďte na venkově intenzivní agitační kampaň, aby obyvatelstvo splnilo svůj úkol, v nutných případech sáhněte k účinným opatřením. Neprodleně organizujte a převedte část těžby na účet spotřebitele, ze státních prostředků plaťte jen těžbu a svoz palivového i ostatního dřeva, určeného pro nejnaléhavější potřeby státu jako: pro železnice, vodní dopravu, vojenský resort a velké státní průmyslové podniky; přitom se řiďte pokyny Hlavní správy paliv a Hlavního výboru pro lesní hospodářství č. 811 a 812. Upozorňuji, že pro ústřední instituce je neobyčejně těžké plně zajistit tyto práce. Protože naše zdroje jsou vyčerpány, nařizuji vyhledávat pro zaplacení prací v maximální míře místní prostředky. V žádném případě nedopustit, aby se peněžní a materiální prostředky určené ústředními institucemi na těžbu dřeva využívaly k úhradě jiných potřeb. Příslušná opatření hlase Hlavnímu výboru pro lesní hospodářství.*

Moskva, Kreml

19. 12. 1921

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

11

TELEFONOGRAM

V. A. ANTONOVovi-OVSEJENKovi

[26. 12. 1921]

Považujeme za velmi důležité, aby se předešlo jakýmkoli nepokojům v Kronštadu. Žádám, abyste sledovali co nej-

* Odesláno radiotelegraficky. *Red.*

pečlivěji situaci a nepolevovali v bdělosti. Činíme komisi odpovědnou za to, že podnikne všechny nutné kroky.⁵⁵⁰

*Lenin**

12

ZÁPIS ODPOVĚDI

I. I. SKVORCOVOVI-STĚPANOVOVI**

20. 1. 1922

Milý Vladimíre Iljiči, stále zuřivě elektrifikuju. Úplně jsem se otočil od Vás ke Kržižanovskému; nebude to brožura z ranku proslulé »výrobní propagandy«, ale obsáhlejší práce zahrnující jak problematiku »ekonomiky přechodného období«, tak »nový kurs ekonomické politiky« atd. Zato ale dostanete účinnou pomůcku pro školení pracovníků stranického aparátu a sovětů i pro naše lektory... Až budete v Moskvě, musím se s Vámi setkat, jako obvykle na pět minut, abych nabral nový elán. Vy dovedete výtečně pozvednout pracovní morálku, zrovna jako nějaký mazaný vykořisťovatel.

Tisknu Vám upřímně ruku. Díky Vám, že jste se zasadil o takovou práci.

I. Skvorcov

[Nejdříve 20. 1. 1922]

Odpovědět:

1. Vperjod radí napsat o Cunowovi, ale vyptat se Vladimíra Iljiče na práci, která má vztah k životu.

2. Před ukončením knihy nepřicházejí v úvahu žádné řeči o dovolené.

* Telefonogram podepsali též L. B. Kameněv, F. E. Dzeržinskij, L. D. Trockij, G. J. Zinovjev, J. V. Stalin a V. M. Molotov. *Red.*

** Viz tento svazek, dokument č. 332. *Red.*

DOPIS M. I. ULJANOVÉ
 KUZIBAJI JUNUSOVOVI
 A KADYRŽANU CHAJDAROVOVI
 NAPSANÝ NA PŘÍKAZ V. I. LENINA

Soudruhům Kuzibaji Junusovovi a
 Kadyržanu Chajdarovovi

Milí soudruzi!

Vladimír Iljič mi uložil, abych vám tlumočila jeho upřímný dík za pozdrav a dárek i přání mnoha úspěchů v práci.

Nepochybuji o tom, že kdyby byl Iljič zdrav, rád by si s vámi pohovořil o životě i práci domácích výrobců v Turkestánu. Budeme muset tento rozhovor bohužel odložit až do jeho uzdravení, které jak doufám není daleko.

Srdečně vás, milí soudruzi, zdravím.

23. 10. 1923

Marie Uljanovová

POZNÁMKY NA DOPISU
 A. L. ŠEJNMANA

[12. 11. 1921]

Soudruhu Leninovi

V příloze předkládám seznam osob, jež hodlám pozvat na poradu o peněžním oběhu, kterou svolávám.

Považuji rovněž za nutné uvést i své připomínky k nezbytným a možným vládním opatřením v této oblasti.

1. Nelze už dále odkládat zavedení pravidelného peněžního oběhu, bez něhož se nemůže rozvíjet ani průmysl, ani obchod a zejména pak činnost bank; tato otázka musí být vyřešena revolučními opatřeními. Je nezbytné odhodlat se k devaluaci. Jedině po provedení tohoto opatření budeme moci hovořit o vyrovnaném rozpočtu, o bezztrátovém hospodářství atd. V nynější situaci jsou takové výrazy pouhou snůškou prázdných slov.

Technický plán devaluace vypracovaný podle mých pokynů předkládám.

2. Plán předpokládá předat (nebo správněji zajistit) Státní bance pro zamýšlenou peněžní reformu 150 miliónů kovových rublů. Nemluvě už o tom, že toto předání je vlastně jen převod v účetních knihách, chtěl bych upozornit, že i po odečtení této částky zůstávají státu k dispozici obrovské prostředky v podobě majetku Státního depozitáře cenností, nemovitostí, skladů a zásob komisariátu zahraničního obchodu atd. Při racionálním obchodním využívání tohoto bohatství, které opět souvisí se zavedením pevné peněžní jednotky, může tento majetek do značné míry sloužit k uspokojování naléhavých státních potřeb, jejichž náklady nemohou být v prvních letech kryty z příjmů státní pokladny.

3. Nový peněžní oběh bude nutně podložit ani ne tak zlatým fondem Státní banky, jako spíše aktivní politikou Státní banky, jejímž základem je opět akumulace značného množství hmotných statků v zemi. K urychlení tohoto procesu je třeba ihned vytvořit navrhované státní monopoly a rozvinout v zemi správně organizovaný obchod jak se zbožím ze státních podniků, tak i z podniků soukromých, obchod buď státní, nebo družstevní, nebo i soukromý, který v některých případech funguje jako státní komisionář. To by se mohlo udělat například tak, že by se ve velkých městských centrech vytvořila zvláštní akciová družstva plnící určité výrobní a obchodní úkoly pod podmínkou, že jejich ceny nepřekročí stanovenou úroveň a úpravou cen se bude zabývat stát.

?? těmito
opatřeními to
vůbec nelze
řešit

ne že
»zůstávají«,
ale rozkrádají
se.

A my
nedovedeme
pořídít jejich
evidenci
a uchránit je.

to je ono.
Je to
dlouhodobá
záležitost.

4. Vzhledem k přípravě peněžní reformy pro úpravu směny zboží je třeba okamžitě zastavit veškeré poskytování naturálií kromě těch, které se vydávají v rámci společného zásobování na účet mzdy, a dále stanovit nájemné z bytů přidělovaných obyvatelstvu.

předčasné

5. Závazné prohlášení vlády, že v nejbližší době bude provedena peněžní reforma, podepřená přidělením kovového fondu Státní bance, upevní postavení banky a může příznivě ovlivnit kurs papírových peněz tím, že zpomalí jeho neustálý pokles.

6. Státní banka je určena pro krátkodobé úvěry. Dlouhodobé úvěry mohou být rovněž kryty třeba Státní bankou, ale ze zvláštního fondu a podle zvláštních předpisů.

ještě
promyslet
a upřesnit.

7. Je nutné učinit přítrž současně zálibě v tras-tech a řízení průmyslu přiblížit k jednotlivým průmyslovým podnikům; zároveň musí být poněkud omezeno svobodné disponování prostředky, poskytnutými průmyslovým podnikům, aby se nezvrhlo v rozkrádání státního majetku.

v jaké
podobě?

8. K obnově velkého průmyslu potřebujeme až na několik málo výjimek příliv cizího kapitálu.

Obnovení velkého průmyslu je obtížné i po organizační stránce. Příliv cizího kapitálu do ruského průmyslu brzdí naděje zahraničních kapitalistů, že se sovětská moc zhroutí, i jejich nedůvěra v seriózní postoj naší moci k nové ekonomické politice, jakož i skutečnost, že u nás neexistuje regulérní peněžní systém. První dvě překážky zmizí, budeme-li obnovovat průmysl opatrně, s přísným výběrem perspektivních podniků, vytipováním podniků, jež jsou třeba i ztrátové, ale pro stát nezbytné, a zařazením podniků, které mají být dočasně zastaveny a pouze udržovány, až do třetí kategorie. Obavy tohoto druhu odstraní peněžní reforma.

Je třeba mnohokrát promyslet podmínky. Velmi

9. Přílivu cizího kapitálu bude velice na prospěch zrušení monopolu komisariátu zahraničního obchodu na směnu zboží mezi Ruskem a zahraničím. Svazy nebo sdružení pro vývoz a dovoz

jsou mocným prostředkem, jak zapojit cizí kapitál do obchodních styků s Ruskem. Bude-li soukromým institucím a osobám povoleno dovážet a vyvážet zboží z ciziny, bude třeba stanovit dovozní i vývozní cla, přičemž je třeba posoudit otázku, zda zavést vývozní clo na valuty.

10. Zboží, získávané v zahraničí různými půjčkami, musí být rozděleno do tří kategorií: 1. zboží určené k uspokojování celostátních potřeb, 2. zboží určené k obnově velkého průmyslu, které se má rentovat v nejbližší budoucnosti, 3. zboží určené k okamžité realizaci uvnitř země s rychlým návratem vynaložených valut.

11. Obnova drobných průmyslových podniků vyvolá méně organizačních a technických potíží než obnova velkého průmyslu a zároveň vytvoří pevnou základnu pro jeho obnovu. Proto by bylo třeba oprostít se od obav z rozvoje drobných průmyslových podniků a soukromého obchodu a začít je účinně rozvíjet.

12. Je třeba napomáhat správné organizaci soukromé výroby a obchodu, čehož lze dosáhnout zřizováním obchodních komor a zbožní burzy. Úvěrování v Ruské republice se může široce rozvinout jen tehdy, bude-li zrušen úvěrový monopol Státní banky a povolena činnost nejrůznějších typů soukromých a družstevních bank; k tomuto opatření ale můžeme přikročit až po provedení peněžní reformy nebo v každém případě až po konkrétním rozhodnutí o této reformě.

13. Státní banka musí mít právo nakupovat zlato i cizí valuty podle uznaných cen a podmínek nákupu, bez jakýchkoli formálních omezení.

Vyložil jsem nejdůležitější teze. Vzbudí-li Vaši pozornost, sdělte mi prosím, kdy byste mě mohl přijmout, abych Vám mohl podat podrobnější zprávu osobně.

nebezpečné.

Všechno
skoupí nebo
rozkradou.

Kdo má ještě
obavy?

V čem se to
projevuje?

Kameněvova
komise.⁵⁵¹

11. 11. 1921

Šejnman

ROZHODNUTÍ NA DOPISU

I. A. PETRUŠKINA

Předsedovi rady lidových komisařů
soudruhu *Leninovi*

Žádost

Petruškina,

člena CÚVV za politicky neorganizované rolníky

Pozvat na *pá-*
tek 12 hod.
sjednat:
v 11.30
zkon-
trolovat.⁵⁵²
23. 11. *Lenin*

Abych Vám mohl sdělit své dojmy, které jsem získal během služebních cest do Vladimírské, Čerepovecké, Rybinské a dalších gubernií, a rovněž abych Vám tlumočil prosby, které Vám po mně vzkazují zemědělci, prosím Vás o několik minut času, abych Vám přednesl stručnou zprávu; jako rolník a zástupce rolníků bych se s Vámi totiž velmi rád setkal.

Vím moc dobře, že jste strašlivě zaneprázdněn, ale přesto se osměluji prosit Vás, abyste mi věnoval pár minut a určil, v kterou hodinu Vás mohu navštívit.

Moje adresa: 1. dům sovětů. Pokoj 312. Telefon 2-06-82, linka 312.

Se soudružským pozdravem

člen CÚVV *Iv. Petruškin*

22. 11. 1921

POZNÁMKY NA HLÁŠENÍ

I. G. KOBLENCE*

[15. 2. 1922]

Radě lidových komisářů

Na otázku, podléhají-li soukromá sdružení kontrole lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce, je třeba odpovédět záporně z těchto důvodů:

1. V novém výnosu o lidovém komisariátu dělnicko-rolnické inspekce se v čl. 3, bodu »a« praví: »provádět ve všech ústředních a místních *státních* orgánech bez výjimky a rovněž ve *společenských* organizacích, s výjimkou případů uvedených v zákoně, stálou a faktickou kontrolu jejich materiálního i peněžního obratu«.

Soukromé organizace a osoby takové kontrole materiálního a peněžního obratu tudíž nepodléhají...

4. Prozkoumáme-li všechny legislativní materiály, musíme dospět k těmto závěrům: státní instituce a úřední osoby kontrole lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce podléhají; v kontrole společenských (družstevních) institucí existují příkré rozpory: od pouhého promlčení (spotřební družstvo), od kontroly podle předpisů speciálních stanov, což se rovná absenci obecné normy (úvěrové družstvo), od připuštění pouhé následné kontroly a zákazu kontroly předběžné (zemědělské družstvo) až po úplný zákaz jakékoli kontroly (výrobní družstvo).

5. O soukromých osobách a organizacích není v zákonech žádný přímý pokyn, ale z veškerého uvedeného legislativního materiálu lze udělat závěr, že stejně jako výrobní družstvo žádné (ani předběžné, ani následné) kontrole lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce nepodléhají.

je to pravda??
 Neří! soukromé
 = státní, *pro-*
najaté.

o to jde!
 ???
 A základní teze
 o dělnicko-rol-
 nické inspekci?
 Nelže snad ten-
 hle Koblenc? Já
 jsem přesvěd-
 čen, že *lže!*

* Viz tento svazek, dokument č. 270. *Red.*

POZNÁMKA NA DOPISU
ZÁVODNÍHO VÝBORU ZÁVODU
DYNAMO

Milý Vladimíre Iljiči!

Připomenout
mi
v listopadu.⁵⁵³

Lenin

21. 10. 1922

Závodní výbor závodu Dynamo hodlá u příležitosti říjnového svátku založit Rudou knihu dělníků závodu Dynamo v upomínku na návštěvy vůdců a předních činitelů dělnické třídy. Prosíme Vás, Vladimíre Iljiči, abyste se do naší knihy podepsal jako první, protože jste nás roku 1921 ve výroční den Října navštívil a dodal nám pro práci v našem závodu novou energii.

NÁVRH REZOLUCE IV. KONGRESU
KOMINTERNY
O PROGRAMU
KOMUNISTICKÉ INTERNACIONÁLY⁵⁵⁴

Návrhy schválené na poradě pětky ÚV
(Lenin, Trockij, Zinovjev, Radek, Bucharin)
20. listopadu 1922

1. Všechny programy odevzdat exekutivě Kominterny nebo komisi, kterou exekutiva ustaví, k podrobnému zpracování a prostudování.

Exekutiva Kominterny je povinna v co nejkratší době uveřejnit všechny návrhy programů, které dostává.

2. Kongres potvrzuje, že národní strany, které dosud nemají své národní programy, musí okamžitě přikročit k jejich vypracování, aby se mohly nejpozději tři měsíce před příštím kongresem předložit exekutivě k definitivnímu schválení na příštím kongresu.

3. Národní programy musí naprosto přesně a katego-

ricky stanovit, že je nutno bojovat za přechodné požadavky, a náležitě přitom zdůraznit, že tyto požadavky jsou závislé na konkrétních místních i časových podmínkách.

4. Teoretické východisko pro všechny takové přechodné nebo dílčí požadavky musí být jednoznačně ukázáno ve společném programu, přičemž IV. kongres prohlašuje, že Kominternu rozhodně odsuzuje pokusy označovat zařazení dílčích požadavků do programu za oportunistus, zrovna tak jako některé pokusy zastřít základní revoluční úkol a nahradit jej dílčími požadavky.

5. Ve společném programu je nutné jasně ukázat hlavní historické typy přechodných požadavků národních stran podle základních rozdílů v ekonomické struktuře, jako například Anglie a Indie.⁵⁵⁵

PRÁCE
DODATEČNĚ ZAŘAZENÉ
DO SEBRANÝCH SPISŮ V. I. LENINA

(1903 — 1922)

K. KAUTSKÉMU

29. 6. 1903

Velevážený soudruhu!

Přikládám výtisk ruského překladu Vaší brožury (Sociální revoluce^[57]). Udělal jsem *jenom jednu* poznámku na stranách 129—130, kde jsem na základě údajů ruské průmyslové statistiky ukázal, kolik mohlo ušetřit také Rusko, kdyby bylo zřídilo větší podniky (100 a více dělníků), které by pracovaly na dvě nebo tři směny, a zrušilo malé.

V ruském překladu byla brožura vydána v nákladu 5000 výtisků.⁵⁵⁶

S přáním všeho nejlepšího *Lenin*

Wl. Ulianoff
Chemin du Foyer. 10.
Sécheron — Genève

*Odesláno do Berlína
Poprvé otištěno německy
roku 1964 v časopisu
International Review of
Social History. Volume IX. Part 2*

*Rusky otištěno poprvé,
podle rukopisu
Přeloženo z němčiny*

K. KAUTSKÉMU

Ženeva 10. října 1904

Vážený soudruhu!

Posílám Vám jako tiskopis svůj článek, který má být odpovědí na útoky soudružky Rosy Luxemburgové.⁵⁵⁷ Víím, že redakce listu *Neue Zeit* sympatizuje s mými odpůrci, myslím však, že by bylo spravedlivé poskytnout mi právo opravit určité nepřesnosti v člancích Rosy Luxemburgové. Můj článek přeložil soudruh Lidin^[301]. Jeden jeho článek jste už otiskli, takže si můžete udělat představu, jak umí německy. Já sám německy psát nemohu. Byl jsem ve svém článku velmi stručný: chtěl jsem, aby zabral méně místa než článek Rosy Luxemburgové a nebyl pro *Neue Zeit* příliš rozsáhlý. Jestliže přesto dojdete k názoru, že je článek příliš dlouhý, jsem ochoten ho ještě zkrátit, tak aby rozsah vyhovoval požadavku redakce. Zároveň však musím trvat na tom, aby se nezkracoval bez mého souhlasu.

Snažně Vás prosím, sdělte mi, zda redakce můj článek přijímá, nebo ne.⁵⁵⁸

Se sociálně demokratickým pozdravem *N. Lenin*

Moje adresa:

Vl. Oulianoff,

3. Rue David Dufour. 3.

Genf. Genève. Suisse.

Odesláno do Berlína

Poprvé otištěno německy roku 1964

v časopisu International Review

of Social History. Volume IX. Part 2

Rusky otištěno poprvé,

podle rukopisu

Přeloženo z němčiny

26. 10. 1904

Vážený soudruhu!

Před dvěma týdny jsem Vám poslal do redakce listu *Neue Zeit* svůj článek (odpověď Rose Luxemburgové^[148]) a zároveň dopis^[111]. * Sdělte mi prosím, zda byl tento článek přijat, či ne. Jestliže ano, musím udělat několik drobných doplňků (o nových ruských rezolucích) a oprav. Jestliže ne, budu muset hledat jiné cesty, abych seznámil německé sociální demokraty s nepřesnostmi v článku Rosy Luxemburgové^[304].

Se sociálně demokratickým pozdravem *N. Lenin*

*Odesláno ze Ženevy do Berlína
Poprvé otištěno německy
roku 1964 v časopisu
International Review of Social
History. Volume IX. Part 2*

*Rusky otištěno poprvé,
podle rukopisu
Přeloženo z němčiny*

POZNÁMKA REDAKCE LISTU VPERJOD
K DOPISU PETROHRADSKÉHO
DOPISOVATELE⁵⁵⁹

*Dopis z Petrohradu (s. 1—6**)*

Redakční poznámka. Závěr, k němuž dospěl petrohradský soudruh, je totožný s naším závěrem v článku *Je načase skončit*^[134] (Vperjod, č. 1).*** Ačkoli se menševici podřídili většině, projevíli naprostou neochotu ke spolu-

* Viz předchozí dopis. *Red.*

** »s. 1—6« — stránky dopisu. *Red.*

*** Viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 146—150. *Red.*

práci, a teď, když po dezorganizaci institucí ustavených druhým sjezdem zmařili třetí sjezd, nemá strana jiné prostředky k boji než rozchod. Čím rychleji a důsledněji se tento rozchod s dezorganizátory uskuteční, tím*

Redakční poznámka. Závěry petrohradského soudruha plně potvrzují správnost našeho závěru (Vperjod, č. 1, Je načase skončit). Doporučujeme všem výborům a organizacím většiny, aby se rychle a energicky zbavily dezorganizátorů a mohly se pak věnovat práci, a ne různicím.

*Napsáno po 22. prosinci 1904
(4. lednu 1905)*

Podle rukopisu

*Poprvé otištěno roku 1934
v publikaci
Leninskij sbornik XXIV*

N. F. NASIMOVICHOVI

Soudruhu Dirxi! Vyříd'te prosím Vás Vl. Dm. Bončovi-Brujevičovi, že je nutné *okamžitě* vydat program strany jako *samostatnou* brožuru s přebalem, seznamem publikací, adresou expedice atd. a *udělat* k ní *matrice*.

Především Vás však snažně prosím, abyste ještě jednou *oba dva pečlivě* prohlédli, nejsou-li tam ani drobné tiskové chyby. Porovnejte to s protokolem II. sjezdu^[16].

Cenu této brožury je třeba stanovit pro drobný prodej i pro prodej *ve velkém* (100 výtisků, 1000 výtisků⁵⁶⁰).

Napsáno před 9. listopadem 1905

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

* Zde rukopis končí. Lenin text škrtl. *Red.*

31. 1. 1911

Vážený soudruhu!

Jistě jste nezapomněl, že jste slíbil článek pro náš časopis Mysl.⁵⁶¹ První číslo časopisu už vyšlo (v Moskvě) a nebylo zkonfiskováno. Obsahuje zejména Plechanovovy články o Tolstém^[201] a o italském oportunistu^[197] (ve srovnání s našimi likvidátory), můj článek o statistice stávek v ruské revoluci*, Rožkovův článek o nové agrární politice kontrarevoluce v Rusku^[234] atd. Číslo 2 vyjde v nejbližších dnech. Byli bychom Vám velmi vděční, kdybyste pro nás něco napsal — třeba o neutralitě a proti neutralitě odborů. O tom se teď u nás znovu diskutuje nebo se o tom vyskytují zmínky, a Vám by možná přišlo vhod, kdybyste trochu podrobněji rozvedl to, co jste psal v Neue Zeit o Legienovi^[287, 296]. Budeme mít samozřejmě radost z každého Vašeho článku na libovolné téma.⁵⁶²

Zároveň Vám posílám jako tiskopis svůj článek proti Martovovi^[307] a Trockému^[81] — ne k tisku, ale abych Vás požádal o radu. Karski už Martovovi odpověděl^[306]. Chtěl jste, abych článek proti Trockému napsal já. Avšak z mého článku uvidíte, že mohu velmi těžko psát proti Trockému a nezmínit se přitom o Martovovi. Snad mi poradíte, jak z toho udělat článek pro Neue Zeit.**

Chtěl bych nabídnout redakci listu Neue Zeit ještě dva články: 1. O statistice stávek v Rusku v letech 1905—1907^[96]. Podle všeho tu máme poprvé statistiku masových stávek (přitom zvlášť hospodářských a zvlášť politických) za celé období revoluce. Oportunisté

* Viz O statistice stávek v Rusku^[96] (Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 397—426). *Red.*

** Viz Historický význam vnitrostranického boje v Rusku^[81] (Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 378—395). *Red.*

(= menševici-likvidátoři) nás, ruské bolševiky, neustále obviňují, že jsme »romantici« a »blanquisté«. Snad nejlepší odpovědí na to je strohá statistika, která by mohla zajímat i německé soudruhy. Pokud v zásadě souhlasíte, pošlu Vám buď podrobný výtah z mého článku, nebo rovnou překlad. Jenom se obávám, že pro Neue Zeit je můj článek příliš dlouhý.

2. Zpracoval jsem pro jeden ruský časopis výsledky německé statistiky o zemědělské výrobě za rok 1907 (tři svazky, které už vyšly).^{*} Zda to v Rusku otisknou nebo ne, to ještě nevím. Na toto téma, jak je vidět z německého sociálně demokratického tisku, se již psalo, ale bohužel (například ve Vorwärtsu⁵⁶³) jedině na základě materiálu zpracovaného podle buržoazních hledisek. Dospěl jsem k závěru, že soupis z roku 1907 potvrzuje marxistickou teorii a vyvrací buržoazní (včetně teorie Davidovy). Zvláště zajímavé se mi zdají například údaje o práci žen a dětí (této práce se víc používá u *rolníků* s 5—10 ha než u kapitalistů a než v proletářských hospodářstvích). Zde se poprvé uvádí počet pracujících členů rodiny a námezdních dělníků. Ukazuje se, že již ve skupině vlastníků 10—20 ha připadá na jedno hospodářství průměrně 1,7 námezdních dělníků a 3,4 pracujících členů rodiny. Jsou to tedy již velcí rolníci, kteří se nemohou obejít bez námezdní práce.

Dále je mimořádně poučné rozdělení hospodářství podle celkového počtu dělníků (dělím je na tři hlavní skupiny: 1—3, 4—5, 6 a více — všech dělníků vůbec, včetně námezdních).

Myslíte, že by takové zpracování^[84] mohlo německé čtenáře zajímat? Jestliže ano, pak bych o tom pro Neue

* Viz článek Kapitalistický systém současného zemědělství^[84] a přípravné materiály k němu: Německá agrární statistika^[321] (1907) a Plán zpracování výsledků německého soupisu zemědělských závodů z 12. června 1907 (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 339—365 a Spisy 40, Praha 1970, s. 291—371). *Red.*

Zeit rád napsal — jenomže moje práce je *příliš rozsáhlá!*

Jestliže »rolnická hospodářství« (5—10, 10—20 ha) udělala v letech 1895—1907 zvláště velký pokrok, pak to podle mého názoru vůbec nedokazuje úspěšnost »malovýroby«. Potvrzuje to pouze úspěšnost intenzivního kapitalistického hospodářství, a zejména *chovu dobytka*. Zmenšení výměry hospodářství znamená, že se rozšířil chov dobytka v kapitalistických hospodářstvích a v hospodářstvích velkých rolníků.

Doufám, že jste už úplně zdravý a sám odpovíte Queselovi^[315] a Maslovovi^[308].

S přáním všeho nejlepšího Váš *N. Lenin*

P. S. Srdečně děkuji Vaší ctěné paní za dopis, který mi poslala v době Vaší nemoci. Chtěl jsem jí odepsat, ale řekl jsem si, že bude lépe, když pošlu svůj článek, místo abych vykládal svůj názor na článek Trockého^[329] v dopisu. Posílám svůj článek nejen pro Vás, ale i pro Vaši ženu jako odpověď na její dopis.

Moje adresa: Mr. Vl. Oulianoff
4. Rue Marie Rose. 4
Paris. XIV.

Odesláno do Berlína
Poprvé otištěno v neúplném znění
31. prosince 1928 v listu Der Abend
V plném znění otištěno německy
roku 1964 v časopisu
International Review of Social
History. Volume IX. Part 2

Rusky otištěno poprvé,
podle rukopisu
Přeloženo z němčiny

VI. (PRAŽSKÁ)
CELORUSKÁ KONFERENCE SDDSR⁵⁶⁴

1

ZPRÁVA O PRÁCI
MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO
BYRA
20. LEDNA 1912

Práce v mezinárodním socialistickém byru se dělí na dvě části. První část, to je každodenní běžná práce — korespondence, rozmísťování členů . . . apod.; druhá — to jsou kongresy: kodaňský⁵⁶⁵ a curyšský⁵⁶⁶. Po londýnském sjezdu⁵⁶⁷ měla ruská sociální demokracie [v MSB] jednoho [zástupce]. Plenární zasedání zvolilo ještě Plechanova, ten však odmítl a řekl, že tuto práci zastane jeden. Na kodaňském kongresu jsme se s Plechanovem sblížili a přátelsky se bavíme. Už jsem nemohl mluvit s golosovci a Trockému jsem dal najevo, že s ním nesouhlasím, zejména kvůli dopisu.⁵⁶⁸ Plechanov přijal ke konci zasedání návrh pléna. Máme dohromady jeden hlas. Až do poslední doby mezi námi nedošlo k žádnému konfliktu. V Kodani jsem pracoval v družstevní komisi. Nejzajímavější jsou krajně napjaté vztahy mezi německými sociálními demokraty: navenek jsou jednotni, ale uvnitř působí dva různé směry. Německou sociální demokracii tu z poloviny zastupuje strana, z poloviny odbory. Lze pozorovat, že čím větší je německá delegace, tím víc upadá hegemonie německé sociální demokracie. Na stuttgartském kongresu si utržili ostudu, protože hlasovali pro rezoluci o koloniálních otázkách⁵⁶⁹ . . . Jeden jejich představitel například říká, že expropriace kapitalistů není možná. Vyšlo najevo, že v jejich programu [313] se v tomto bodu slovo expropriace vůbec nevyskytuje. Ve skutečnosti neuplatňují

sociálně demokratickou linii. O tom si nesmíme dělat žádné iluze, boj se bude čím dál víc rozrůstat a zostřovat; proletářské masy samozřejmě kolísat nebudou. Z magdeburského sjezdu odešli, ale toho se žádný sociální demokrat nezalekne.⁵⁷⁰

Mezi Čechy došlo k rozkolu.⁵⁷¹ Byli jsme proti tomuto rozkolu, neboť máme za to, že sociální demokracie nesmí podléhat žádné šovinistické a nacionalistické agitaci. V Rakousku je spousta skandálů kvůli tomu, jakým jazykem se mají psát úřední listiny apod. O tomto rozkolu referoval Plechanov a jeho rezoluce byla obrovskou většinou schválena. Trockij chtěl i v této záležitosti smiřovat a říkal, že vinen je Adler, »nejmírnější« a nejoportunističtější sociální demokrat.

Německá sociální demokracie nepochybně spěje k novému období, k období socialistické revoluce; hospodářská a válečná krize, komplikovaná situace ve světě — to všechno přibližuje také symptomy tohoto období. Dosud to byly přípravné práce. Nyní však nastalo období bojů s buržoazií. I tady se ukazuje rozdíl mezi reformisty a revolučními sociálními demokraty. V Curychu bylo svoláno zasedání mezinárodního socialistického byra ohledně Maroka. Došlo tu k incidentu. Molkenbuhr napsal svým jménem dopis, aby se zasedání nekonalo. Rosa Luxemburová text dopisu zveřejnila, a byla z toho pěkná měla.⁵⁷² Na posledním sjezdu zvítězili revoluční sociální demokraté. Bebel řekl, že požene Rosu Luxemburovou k odpovědnosti. Francouzi se pokoušeli prosadit v rezoluci stávkou jako nástroj boje proti válce. Proti tomu protestovali všichni revoluční sociální demokraté a poukazovali na to, že se nesmí vyradit vládě, jaké zbraně použijeme, kde bude která vhodnější. Návrh byl zamítnut. Bebel upozornil, že se dokumenty nemají zveřejňovat, což byla nářážka na Rosu Luxemburovou, a požadoval k tomu rezoluci. Já jsem se Rosy Luxemburové zastal. Citoval jsem Quelche, čímž jsem Bebelu velice popudil. Dopis,

který R. Luxemburgová uveřejnila, nemá s [ostatními] dokumenty nic společného. Nanejvýš by ji bylo možné soudit v rámci strany, a to se také stalo, ale přijít s tím na mezinárodní socialistické byro, to nebylo správné . . .

Uvnitř německé sociální demokracie se vyhranily různé směry, každý z nich se chce uplatnit, ve straně to vře. Dojde tam už brzy k rozhodným akcím. Konflikt mezi reformisty a revolučními sociálními demokraty je nevyhnutelný.

2

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K REZOLUCI
O BOJI PROTI HLADU
21. LEDNA 1912

Strana musí aktivně zasáhnout, rezoluci je třeba schválit. Dělníci, jak jsme se přesvědčili při výměně názorů, mají pro hladovějící velké pochopení, jsou aktivní a pomáhají jim. Pomoc hladovějícím není žádná filantropie. Filantropií je jen buržoazní pojetí. A nejen to. Kadeti skutečně zaujali stanovisko vládních úředníků. Do vznikajících výborů pro boj proti hladu je třeba vstupovat. Mluvím o nestranických dělnických výborech. Není třeba nařizovat, aby se vytvářely, ale je třeba do nich vstupovat. Peníze je lepší posílat sociálně demokratické frakci, dělnickým svazům, klubům a jiným spolkům. Leták [7] je také nutné vydat, ale raději pro dělníky a rolníky. Je zapotřebí rozšiřovat projev Markova II., v němž nazval hladovějící dělníky povaleči. Je to velkolepý projev, jen ať si ho přečtou.

PROJEV K ORGANIZAČNÍ OTÁZCE

24. LEDNA 1912

Chtěl bych se pozdrzet u druhé stránky otázky. Jde o pružnost . . . Rezoluce byla správná.⁵⁷³ Chtěl bych upozornit na to, co je tu důležité. Ukažme si to na příkladu legálního spolku. Nemohu mluvit o celém Rusku, ale o pěti městech lze říci, že . . . to možné je. Co tedy legální spolek především přináší? Přednášky v marxistickém duchu, ty jsou zřejmě povoleny. Víím z tisku, že ve velkých městech povoleny jsou. Prý je těžké sehnat lektory . . . Dělníci si musí vyhledat lektory sami a sami si je platit. Pak jsou tu knihovny a čítárny. Nevím, zda je povoleno mít Zvezdu⁵⁷⁴. Dále, legální spolky pořádají různé zábavy. To je důležité z finanční stránky a kromě toho se díky těmto zábavám vytváří něco jako kluby. Pokud není takovýto typ spolků pouhou fikcí, ale skutečností, a o tom není pochyb, pak se musíme ptát, [zda] jsme se snažili, aby takovýchto spolků bylo víc. [Zda] jsme o nich mluvili v továrnách a závodech? Snažili jsme se takové spolky zakládat? Dále, jak máme tyto spolky využívat? My se teď blížíme typu německé organizace v době výjimečných zákonů. Jenže pro nás je to těžší i snazší zároveň. Těžší proto, že oni měli legální možnosti. ÚV byl složen z členů parlamentní frakce, scházal se legálně, zval soudruhy žijící v ilegalitě. U nás zase má sociální demokracie velké sympatie v nejširších vrstvách lidu, má jejich podporu. U nás musí působit v každém spolku malé sociálně demokratické buňky, těsně spjaté se stranou, a všechno se musí rozhodovat podle stranických usnesení . . . Tyto buňky nesmějí být tak těžkopádně velké jako okresy a obvody. Pro typ [legálních] spolků je vhodný Petrohrad a Riga. V Moskvě se v tomto směru udělalo málo. A tyto buňky tedy umožňují jiný typ výstavby strany. Dříve, za mých časů, jsme museli všechno dělat sami. Ted' však převzaly

část práce odborové svazy a organizace. Podle možnosti vede politický boj často také legální frakce v dumě, a kdyby takto organizovaných legálních spolků bylo víc, pak by revoluce byla nepřemožitelná. Právě v tom je problém pružnosti organizací. To bude ideál, jak přebudovat naši organizaci. V těchto ilegálních buňkách, obklopených sítí legálních buněk, budeme mít novou základnu. Veškeré styky budou minimální, takže nebude jisté, zda organizace existuje či neexistuje. Aťsi nejsou schůze. Stranická práce dostala jinou podobu. Nová podoba už pronikla do staré. Nevadí, že nebude tak vyhraněná, bude se však prací v legálních spolcích stále rozrůstat. Každý kulturní počin musí být naplněn sociálně demokratickými idejemi, sociálně demokratickou kulturou. To bude rozhodný boj proti likvidátorství . . . Mají buňku, mají spojení s ústředním orgánem⁵⁷⁵, setkávají se jednou do roka, a dělají toho stokrát víc než dříve. Udělali jsme toho v legálních spolcích málo. Musíme je vyprostit z rukou liberálů, [vyprostit] celé legální hnutí. Legální spolky je třeba rozšiřovat, zvětšovat. Konkrétně si všimati, jak vypadá práce v legálních spolcích. Ilegální buňky všude obklopujati sítí legálních buněk.

*Otištěno poprvé,
podle protokolárního zápisu
psaného rukou*

ROSA LUXEMBURGOVÁ A POLSKÝ »PARTEIVORSTAND« VE STOPÁCH MARTOVA⁵⁷⁶

Článek Rosy Luxemburgové ve Vorwärtsu (ze 14. září^[302]), v němž obhajuje takzvaný polský Vorstand a obviňuje soudruha Radka, mě nutí, abych se chopil pera, ačkoli jsem se vůbec nemínil do této záležitosti vměšovat.

Nemohu mlčet, když se boje proti likvidátorům ruské strany zneužívá k ospravedlňování nejhorších likvidátor-
ských metod.

Sám jsem viděl, že soudruh Radek kolísá mezi obhajováním krajní levice a obhajováním ruských likvidátorů; vždy jsem politicky bojoval a budu bojovat proti všem obhájčům likvidátorství, a *právě proto* se musím postavit proti odporným metodám takzvaného polského Vorstandu v Radkově »případu«. ⁵⁷⁷

Co je hlavní zvláštností »známé« (bekannt) Martovovy brožury, kterou Rosa Luxemburgová tak vhodně připomněla? ⁵⁷⁸

To, že vůdce likvidátorů Martov, *poté*, kdy v lednu 1910 všichni sociální demokraté v Rusku slavnostně a jednomyslně odsoudili likvidátorství a na základě tohoto odsouzení vyhlásili *mír* ve straně ⁵⁷⁹ — rok nato, kdy likvidátoři rozvrátili ÚV strany a odštěpili se od ní, vydal brožuru, v níž obviňuje své odpůrce z tisíce a jednoho nečestného a trestuhodného činu. Poláci tenkrát nazvali tuto brožuru »Stinkbombe«*, a *dokonce* (sogar, a ne selbst) Kautsky [⁵⁶] ji nazval »abscheulich«**.

Doslova totéž provedl nyní takzvaný polský Vorstand v čele s Rosou Luxemburgovou.

Byli to právě členové tohoto Vorstandu, kdo *mně osobně* v letech 1909 a 1910 *doporučovali* soudruha Radka *ke spolupráci v našem ústředním orgánu* strany. Na mezinárodním kongresu v Kodani mě s ním osobně seznámili a dali mu to *nejlepší osvědčení*.

Avšak později, v roce 1911, soudruh Radek politicky vystupuje proti tomuto Vorstandu a podporuje varšavský výbor strany, celou řadu členů strany a její dva přední činitele (Małeckého a Haneckého), kteří usvědčili tento Vorstand z dezorganizátorských akcí. Soudruh Radek pomáhá zjistit pravdu, že totiž polský *Parteivorstand* je Vor-

* smrdutou bombou. *Red.*

** — odpornou, hnusnou. *Red.*

stand *bez strany*. Ve Varšavě, hlavním městě Polska, tento Vorstand už *nezastupuje* varšavský výbor, ale jen vlastní fiktivní skupinku. Němečtí soudruzi se o tom všem brzo dovědí podrobněji. Členové Sociálně demokratické strany Ruska vědí, že o tom už existuje *celá literatura*, a Rosa Luxemburgová se ji marně pokouší před internacionálou zatajit (totzuschweigen)!

A tak *poté*, co Radek politicky vystoupil proti takzvanému Parteivorstandu (*bez strany*), *usmýlí si* tento »Partei-vorstand« »soudit« Radka »v případě« — nastojte! — z roku 1906!

V tom je tedy jádro celé věci, to se tedy snaží wegzuschwätzen* naše illustre** Rosa!

Rosa Luxemburgová a její »Partei-vorstand« teď neobyčejně urputně válčí proti nejlepším pracovníkům své vlastní strany, a dopouštějí se dokonce takové podlosti, že je podezírají ze spojení s tajnou policií. Rosa Luxemburgová a její »Partei-vorstand« ztratili v *této* válce se svými politickými odpůrci úplně hlavu.

Teď už je snad jasné, proč se nezabývám *podstatou* »Radkova případu«, ale považuji za svou povinnost prohlásit: *podstatou* tohoto případu je politická msta Rosy Luxemburgové a jejího »Partei-vorstandu«.

Turgeněv už dávno charakterizoval jisté metody v ruské literatuře. Napsal, že jeden starý taškář dával kdysi lidem moudré rady: když se dopouštíš nějaké špatnosti, křič hodně nahlas, jak špatné je právě to, co děláš. Když okrádáš státní pokladnu, křič hodně nahlas, jak je odpor-
né okrádat státní pokladnu . . . [254]

Když se polský »Partei-vorstand« snížil k napodobování Martovových metod proti soudruhu Radkovi, poslal tento »Partei-vorstand« Rosu Luxemburgovou do Vorwärtsu, aby tam spustila hodně hlasitý pokřik o tom, jak je

* — roztroubit. *Red.*

** — slavná. *Red.*

Martov podlý . . . Es ist eine alte Geschichte*, avšak pro nás, ruské emigranty, is sie leider gar nicht »neu«**.

Rosa Luxemburgová se snaží přesvědčit německé čtenáře, že soudruh Radek »nie die geringste Rolle gespielt hat«*** atd. atd. V odpověď na tyto elenden Altweiberklatsch**** musím uvést *přesná fakta*: soudruh Radek jako spolupracovník ústředního orgánu sociálně demokratické strany Ruska vykonal v letech 1909 až 1910 mnoho úspěšné práce. Byl jsem jedním z redaktorů ústředního orgánu, a nemohu tedy nechat zlovolné klepy Rosy Luxemburgové bez odpovědi.

Aby očernila soudruha Radka, vychvaluje Rosa Luxemburgová samu sebe jako »polnischen Wortführer«†. Dělá narážky na vratkost der »taktischen« Ideen†† soudruha Radka.

Řeknu rovnou, že tuto vratkost, tuto ochotu soudruha Radka ke »smíru« s ruskými likvidátory považují za jeho těžký prohřešek. Domnívám se však, že takový prohřešek lze spíše odpustit spolupracovníkovi, který neodpovídá za politiku ústředního orgánu a ÚV, než členům ÚV a ústředního orgánu. A mezi slovutnými »polskými Wortführer« hráli vždy hlavní úlohu takoví vědomí »Intrigengführern«††† jako Tyszka, a jejich *vratkost* nesmírně škodila celé straně.

Abych nemluvil naplano, uvedu dva příklady. V lednu 1910 odsoudilo plenární zasedání ÚV Sociálně demokratické dělnické strany Ruska *jednomyslně* likvidátorství^[203]. Jediná část rezoluce otvírající Tür und Tor†††† oportunismu (takzvaný 1. článek) byla prosazena z Tyszkova pod-

* To je stará historie. Red.

** — není bohužel vůbec »nová«. Red.

*** — »nehrál nikdy sebemenší úlohu«. Red.

**** — ubohé babské klepy. Red.

† — »polskou mluvčí«. Red.

†† — »taktických« idejí. Red.

††† — »intrikáni«. Red.

†††† — »všechny dveře«. Red.

nětu. Co na to řekne Rosa Luxemburgová? Nenapadne ji hájit tento 1. článek z hlediska »radikale Richtung«*?

Když bolševici vystoupili na jaře 1911 z takzvaného zahraničního byra ÚV, protože likvidátoři ústřední výbor rozvrátili, zůstali Poláci *ještě celé měsíce* v této instituci *společně* s bundovci a Lotyš⁵⁸⁰, o nichž *dokonce* (sogar) i Plechanov napsal: »Diese Parteiinstitution, die zum Werkzeug in den Händen einer Gruppe von Leuten geworden was, die die Partei liquidieren wollten, und die daher der Sache der russischen Proletariats großen Schaden zuzufügen drohte, konnte diesem nur einen Gefallen erweisen: nämlich das Zeitliche segnen« (Pozn.: Tagebuch eines Sozialdemokraten, 2. Beilage zu Nr. 15, S. 1^[192]), zitiert in der Schrift: Der Anonymus aus dem „Vorwärts“ und die Sachlage in der Sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands; diese Schrift wurde in die Redaktionen aller sozialdemokratischen Blätter in Deutschland gesandt).**

Čtenář může z těchto fakt posoudit, nakolik pravdivá jsou neskromná slova Rosy Luxemburgové, že prý Poláci »mit starker Faust die liquidatorische Richtung in Rußland niederzuhalten geholfen haben«***.

Ve skutečnosti Poláci právě svými intrikami boj s tímto »Richtung« mnohem spíše *znemožňovali*. Až dosud, 8 měsíců po *oficiálním* vyloučení *určité* skupiny likvidátorů ze strany (časopis *Naša zarja*)⁵⁸¹, nezmohli se slovně »polnische Wortführer« na *přímou* odpověď, přejí-li si

* — »radikálního směru«. Red.

** »Tato stranická instituce, jež se stala nástrojem v rukou skupiny lidí, kteří se snaží zlikvidovat stranu, a proto vážně ohrožuje věc ruského proletariátu, mohla prokázat ruskému proletariátu jen jednu službu: včas umřít.« (Poznámka: Dněvník Social-demokrata, 2. příloha k č. 15, s. 1 je citován v článku Anonym z listu Vorwärts a situace v Sociálně demokratické dělnické straně Ruska^[298]; tento článek byl poslán všem redakcím sociálně demokratických listů v Německu.) Red.

*** — »pomohli potlačit silnou pěstí likvidátorský směr v Rusku«. Red.

»mír« s *touto* skupinou, či nikoli. Odpovědět přímo není ovšem tak snadné, jako opisovat dnes od antilikvidátorů, zítra od likvidátorů a pak o sobě prohlašovat, že stojím »nad« oběma »frakcemi«!

Rosa Luxemburgová využívá »Radkova případu«, aby přesvědčila německé čtenáře, že prý z »russische Partei«* nezůstalo nic »außer Trümmern«**.

Na to musím odpovědět konstatováním přesných fakt: »Trümmer« — to je polský »Parteiivorstand«, protože už celý rok *nepatří* ke straně. Už rok *není* organizačně spjat ani s ÚV strany zvoleným na lednové konferenci v roce 1912⁵⁸², ani s takzvanou organizační komisí likvidátorů.

Strana sociálně demokratického proletariátu Ruska, která se zbavila likvidátorů a intrikánů z polského »Parteiivorstandu«, se podobá Trümmern tak málo, že se právě od ledna 1912 zvlášť úspěšně rozvíjí.

Protože někteří — a někdy bohužel vlivní — soudruzi z německé strany nezřídka naslouchají zaujatým řečem a Klatsch Wortführer des polnischen »Parteiivorstandes«***, kteří stojí mimo stranu, omezím se jen na to, že uvedu stručně fakta.

Jediným veřejně dostupným *měřítkem* (Maßstab) vlivu sociálních demokratů v Rusku a jejich spojení s dělnickými masami jsou legální marxistické listy. V Rusku jsou zastoupeny *jenom* dva »směry«: strana a likvidátoři. Všechny ostatní jsou Schwindel****.

Likvidátoři vydali v první polovině roku 1912 celkem 21 čísel svého listu, antilikvidátoři 100. Za dva měsíce druhé poloviny roku (červenec a srpen) likvidátoři 4, antilikvidátoři 60. Likvidátoři mohli po osmi měsících (leden až srpen 1912) napsat, že jim poskytlo přímou po-

* — »ruské strany«. Red.

** — »než trosky«. Red.

*** — klepům mluvčích polského hlavního vedení »strany«. Red.

**** — podvod, klam. Red.

moc 16 dělnických skupin, antilikvidátoři, že u nich to bylo 551 skupin*!

Jen ať se Rosa Luxemburgová se svým vyprávěním o »Trümmern« pokusí tato fakta vyvrátit!

Vyprávění des polnischen »Parteivorstands« o ruské straně zasluhují ještě méně důvěry než jejich vyprávění o Radkovi.

N. Lenin

Napsáno před 4. (17.) zářím 1912

Poprvé otištěno německy

roku 1964 v časopisu

International Review of Social

History. Volume IX. Part 3

Rusky otištěno poprvé,

podle rukopisu

ODPOVĚĎ NA ČLÁNEK LIKVIDÁTORŮ V LISTU LEIPZIGER VOLKSZEITUNG⁵⁸³

V listu Volkszeitung** č. 226 z 28. září t.r. se objevila poznámka o »konferenci organizací Sociálně demokratické dělnické strany Ruska«^[294], která bohužel vychází z jednostranných a neověřených skutečností.

Považujeme za nutné upozornit, že zmíněná konference ve skutečnosti nebyla v žádném případě konferencí ruských organizací strany. Ruská dělnická centra nebyla na této konferenci vůbec zastoupena. Petrohrad zastupovali likvidátoři z takzvané iniciativní skupiny⁵⁸⁴, kteří nepatří k sociálně demokratické straně a vedou s ní ve svém časopisu a listu⁵⁸⁵ urputný boj. Moskvu zastupoval pouze

* Vgl. die Schrift Zur gegenwärtigen Sachlage in der Sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands, Leipzig 1912. Diese Schrift gelangt jetzt in Chemnitz zur Verteilung an die Delegierten der Partei (srov. s článkem k Současné situaci v Sociálně demokratické dělnické straně Ruska^[300], Lipsko 1912. Tento článek je nyní v Chemnitzu a bude rozdán delegátům strany. *Red.*)

** Jde o list Leipziger Volkszeitung. *Red.*

delegát za nepatrnou část stranické organizace, přičemž dostal kategorický příkaz prosazovat politickou linii konference strany, která se konala v lednu 1912⁵⁸⁶. Celé ostatní Rusko (Kyjev, Jekatěrinoslav, Charkov, Povolží a Ural, centrální průmyslová oblast, oblasti kolem Donu a mnohé další) nebylo vůbec zastoupeno, nepočítáme-li Krasnojarsk a Sevastopol, ale o tom, že v těchto dvou městech existují nějaké organizace, se strana dověděla teprve z likvidátorských časopisů a ze zprávy o »konferenci«^[49].

Pro stranu ovšem nebylo už dávno tajemstvím, že se jedna skupina likvidátorů pokouší svolat konferenci, a to za spolupráce s Bundem⁵⁸⁷, který se sociálně demokratickou činností skutečně *ruských* organizací nemá fakticky nic společného. (Pro informaci německých čtenářů je třeba připomenout, že když se mluví o stranické práci v Rusku, pak k ní nelze počítat »Bund«, jehož sféra působnosti se omezuje výhradně na židovský proletariát.) Skutečný charakter tohoto pokusu byl však tak jasný, že soudruh Plechanov na návrh, aby přijel na »konferenci«, odpověděl, že nepřijede, a to nejen proto, že tuto »konferenci« považuje za jednostrannou, ale také proto, že se jí neúčastní ani »síly věrné straně«, ani ti, kdo jsou »proti zachování strany«. Doslova tak to stálo ve zprávě uveřejněné organizačním výborem konference likvidátorů v září 1912. Avšak v německé zprávě otištěné v 226. čísle listu Volkszeitung z 28. září t. r. tato slova *neutrálního* soudruha Plechanova *chybějí*. Ptáme se teď všech německých soudruhů, zda je možné považovat tuto zprávu za poctivou? Dokonce i bývalý poslanec II. dумы Alexinskij, zastupující skupinu Vperjod⁵⁸⁸, jednu z těch zahraničních skupin, které formálně souhlasily se svoláním konference^[49] společně s likvidátory, dokonce i ten z ní odešel na znamení otevřeného protestu proti stranické konferenci likvidátorů, protože ji nepovažoval za pravoplatnou stranickou konferenci.

Je naší povinností, abychom se alespoň několika slovy zmínili ještě o jedné věci. Během půl roku (od 1. ledna do 30. června 1912) sjednotily antilikvidátorské listy v Petrohradu, Zvezda a Pravda, 550 dělnických skupin, kdežto likvidátoři pouze 16. Sotva se objevil nový likvidátorský list Luč⁵⁸⁹, uvítali ho petrohradští dělníci nevraživě, jako pokus vyvolat rozkol ve straně. Při volbách dělnických zástupců do dумы 16. (29.) září t. r. (volby do dělnické kurie dумы) utrpěli likvidátoři naprostou porážku. Skupině, která svolala tuto separátní konferenci likvidátorů bojujících proti straně, se přes všemožnou reklamu přece jen nepodařilo zmást ruské organizace. Teď se křevčovitě pokouší, zase s takovou reklamou, nesprávně informovat alespoň německé soudruhy.

My proti tomu co nejrozhodněji protestujeme a upozorňujeme, že anonymní informace likvidátorů budou mást německé soudruhy tak dlouho, dokud si nevyžádají, aby »informátoři« vystoupili veřejně, pod vlastními jmény a s důkazy v rukou.

Ústřední výbor

Sociálně demokratické dělnické strany Ruska

*Napsáno po 16. (29.) září 1912
Otištěno poprvé 9. října 1912 v listu
Leipziger Volkszeitung, č. 235
Rusky poprvé otištěno
21. dubna 1963
v Pravdě, č. 111*

*Podle listu
Leipziger Volkszeitung
Přeloženo z němčiny*

ZPRÁVA O VOLBÁCH DO IV. DUMY PROMEZINÁRODNÍ SOCIALISTICKÉ BYRO⁵⁹⁰

Státní převrat 3. (16.) června 1907 zahájil v Rusku období kontrarevoluce.⁵⁹¹ Je známo, jakou soudní a admini-

strativní zvůli, jakým pronásledováním a týráním lidí odsouzených na nucené práce byl korunován tento triumf carismu.

Nejvyšší vrstvy buržoazie poděšené revolucí podporovaly kontrarevoluční šlechtu. Carismus byl přesvědčen, že se mu dostane pomoci a podpory od kontrarevolučních buržoazních a statkářských vrstev.

Volební zákon z 3. (16.) června 1907^[204] je příkladem nestoudné falzifikace. Uvádím některé údaje, typické pro tento zákon.

Obyvatelstvo se dělí na »kurie«: statkáři, městští obyvatelé první a druhé kategorie, rolníci, kozáci, dělníci. Volitele, zvolené v jednotlivých kuriích (někdy ne přímo, ale prostřednictvím zmocněnců), rozděluje vláda do guberniálních volebních shromáždění, a teprve tato shromáždění volí poslance dumy!

Zákon tedy rozděluje počet volitelů tak, že už předem získávají většinu na volebních shromážděních v 28 guberniích (z 50) jen statkáři a v ostatních pak volitelé první městské kurie (velcí kapitalisté).

Vcelku to vypadá takto: 200 000 šlechticů posílá do volebních shromáždění z 53 gubernií 2594 volitelů, tj. 49,4 % celkového počtu volitelů; 1/2 miliónu nebo přibližně tolik kapitalistů z první městské kurie má k dispozici 788 volitelů (15 %); přibližně 8 miliónů městských obyvatel z druhé městské kurie vysílá 590 volitelů (11,2 %); asi 70 miliónů rolníků a kozáků má 1168 volitelů (22,2 %) a asi 12 miliónů dělníků 112 volitelů (2,1 %).

Není divu, že takový volební zákon vytváří »černou«*, kontrarevoluční dumu, skutečnou »chambre introuvable«⁵⁹². Je však s podivem, že do této dumy dokázali přece jenom dostat své zástupce nejen buržoazní liberálové, ale dokonce i sociální demokraté.

V dělnické kurii patří všichni volitelé k sociálním de-

* — reakční. Čes. red.

mokratům. Ultrareakční šlechta, která má většinu v guberniálních volebních shromážděních, je nucena strpět sociální demokraty (v šesti guberniích se podle zákona musí volit jeden poslanec z řad dělníků; v ostatních guberniích dostávají sociální demokraté mandáty na základě dohody s liberály).

Ve III. dumě vládla strana okřabristů — strana reakční šlechty a velkých kapitalistů, plně oddaných carismu. Avšak dokonce ani tito »rabové« nedokázali uspokojit kamarilu Mikuláše II. — reakční smečku, která pořádá pogromy a atentáty na opoziční poslance.

Vláda, která zfalšovala volby, aby dostala do III. dumy okřabristy, falšuje dnes volby, aby poslala do IV. dumy »loajálnější« strany — »nacionalisty« a »krajní pravici«.

Nátlak předčil všechno očekávání. Popi dostali rozkaz, aby se hromadně zúčastnili voleb a volili pravičáky; zatýkání kandidátů opozice, pokutování tisku, zastavování listů, vyškrtávání podezřelých osob z volebních seznamů — to všechno se praktikovalo s takovým cynismem, že proti tomu protestovali dokonce i pravičáci, a co víc, i šlechtici.

Výsledkem je ještě »černější«, ještě pravicovější дума, ale poraženými jsou tentokrát okřabristé. Liberální opozice a revoluční demokracie (sociálně demokratičtí dělníci a rolníci buržoazní demokraté) téměř udrželi status quo.

Poslední údaje o 438 (z 442 volených) poslancích IV. dumy nám umožňují provést srovnání:

	III. дума	IV. дума	
<i>Demokracie:</i>			
sociální demokraté	13	14	
trudovici	14	11	25
<i>Liberálové:</i>			
kadeti	52	61	
progresisté	36	33	

Poláci	18	14	
muslimové	9	5	113
<i>Pravice:</i>			
okřabristé	131	79	
nacionalisté	91	74	
krajní pravice	46	140	293
Nestraníci	27	7	
<hr/>			
Celkem	437	438	

Nakonec ještě pár slov, abychom lépe vysvětlili názvy a rozdělení stran:

Sociální demokraté: Sociálně demokratická dělnická strana Ruska. Trudovici: rolnická demokracie, to jest revoluční buržoazní demokracie, která v programu uznává vyvlastnění šlechty. Kadeti: Konstitučně demokratická strana, fakticky kontrarevoluční liberálně buržoazní strana. Progresisté: rovněž liberálové, jenomže poněkud umírněnější. Poláci a muslimové — totéž, ale jsou to národnostní skupiny. Vcelku se opozice skládá z 25 demokratů a 113 liberálů, čili ze 138 poslanců (142 v III. dumě).

Vládní strany: okřabristé mluví zřídka a potají o konstituci; nacionalisté o konstituci nemluví nikdy. Pravičáci jsou otevřeně pro návrat k samoděržaví a proti konstituci. Falzifikace nutká k opozici nejen okřabristy, ale i část nacionalistů.

Pokud jde o sociální demokraty, byli dosud zvoleni:

Šest poslanců za dělnickou kurii jsou sociální demokraté: Badajev za Petrohrad, Malinovskij za Moskvu, Samojlov za Vladimír, Šagov za Kostromu, Muranov za Char'kov, Petrovskij za Jekatěrinoslav. Všichni jsou dělníci. Dále prošli sociální demokraté ve třech guberniích díky dohodě demokratů (socialistů a trudoviků) s liberály proti pravici. Tak prošli: Chaustov za Ufu, Burjanov za Tavridskou gubernii, Tuljakov za Donskou oblast. Dále prošli

ještě tři sociální demokraté za Kavkaz: Čcheidze, Čchenkeli a Skobelev — ten byl zvolen ruským obyvatelstvem Kavkazu.

Dva sociální demokraté byli zvoleni za Sibiř: Rusanov a za Amurskou oblast Ryslev.

Dodejme ještě, že v Irkutské gubernii (Sibiř) bylo zvolení jednoho sociálního demokrata téměř jisté (z 20 volitelů bylo 11 sociálních demokratů). Ale gubernátor prohlásil zvolení šesti sociálních demokratů v městě Irkutsku za neplatné. Volby se ještě nekonaly.

Musíme dodat, že ve Varšavě byl po utvoření bloku Bundu a PSS zvolen poslancem Jagiełło, člen Polské socialistické strany.

Všechny tyto údaje jsou předběžné. Přesný počet členů všech skupin ve IV. dumě včetně sociálně demokratické skupiny budeme znát až po zahájení činnosti dumy 15. (28.) listopadu.

Krakov 11. listopadu 1912

Le Peuple, č. 325
20. listopadu 1912
Podepsán N. Lenin

*Rusky otištěno poprvé
Podle knihy Correspondance
entre Lénine et Camille
Huysmans, 1905—1914,
Paris
Přeloženo z francouzštiny*

NÁVRH DOHODY
ÚV SDDSR SE SKUPINOU PRIBOJ
O JEJÍM UZNÁNÍ ZA VYDAVATELSTVÍ
ÚV SDDSR⁵⁹³

Úvod X)) zásluhy a důležitá úloha

I. Vzhledem k vývoji událostí a vzhledem k nezbytnosti oficiálního uznání bude správné přeorganizovat ji *ve vydavatelství ÚV* podle těchto zásad:

a) skupina samostatně vykonává administrativní a organizační práci;

b) všechny knihy a materiály, které není třeba rychle vydat, se posílají nejprve k nahlédnutí ústřednímu výboru; v naléhavých případech se mu neposílají, ale zástupce ÚV má právo veta.

V případě, že nastanou rozpory a dohoda nebude možná, se taková záležitost postoupí k definitivnímu rozhodnutí plenárnímu zasedání ÚV.

Totéž plénum rozhoduje o vydání brožur v případě, kdy se zástupce ÚV a redakční rada vydavatelství Priboj nedohodnou o brožurách, které navrhuje k vydání zástupce ÚV.

c) Vedením finančních záležitostí pověřuje vydavatelství ÚV soudruha X.

7. srpna 1913

*Poprvé otištěno roku 1962
v časopisu
Istoričeskij archiv, č. 1*

Podle rukopisu

NÁVRH REZOLUCE DĚLNICKÝCH
ORGANIZACÍ
PROTI POMLOUVAČNÉMU NAŘČENÍ
PRACOVNÍKA
POJIŠŤOVACÍHO Hnutí X
LIKVIDÁTORŮ⁵⁹⁴

Po prošetření případu pracovníka pojišťovacího hnutí X, obviněného likvidátory v jejich listu Novaja rabočaja gazeta^[52–54], a na základě všech informací od redakce likvidátorského listu i od redakce listu Za pravdu, který otiskl 17. října usnesení komise *pěti* marxistických institucí^[151],

považuje vedení toho a toho svazu nebo spolku toto usnesení za správné a likvidátorskou kampaň za pomluvu.

Vyzýváme dělníky, aby chránili své organizace před rozvracením tím, že budou bojkotovat pomlouvače, pokud tito pomlouvači svou pomluvu veřejně a závazně neodvolají.

*Napsáno nejdříve 19. října
(1. listopadu) 1913*

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

REDAKCI LĪSTU ZA PRAVDU

Bylo třeba napsat: pane Kolcove, jste stejný vyděrač jako Gamma. Nebudu Vám odpovídat. Jsem »rozhovorem« s Kolcovem pobouřen, skoro zuřím!! A takovému darebákovi říkáte »vážený soudruhu«. Jak to? Proč??⁵⁹⁵

*Napsáno 25. nebo 26. listopadu
(8. nebo 9. prosince) 1913
Odesláno z Krakova do Petrohrádu
Poprvé otištěno roku 1962 v časopisu
Istoričeskij archiv, č. 1*

Podle rukopisu

PRVNÍ MEZINÁRODNÍ
SOCIALISTICKÁ KONFERENCE
V ZIMMERWALDU⁵⁹⁶

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVKY
K MANIFESTU A NÁVRHU REZOLUCE
O VÁLCE A ÚKOLECH SOCIÁLNÍ
DEMOKRACIE
7. ZÁŘÍ 1915

1

K názorovému střetnutí mezi námi a Ledebourem tady muselo nutně dojít.⁵⁹⁷ Přesto však musím protestovat proti tomu, jakým způsobem zde Ledebour napadal Radka. Je nepřipustné tvrdit, že náš manifest podepsali pouze lidé, jimž nehrozí žádné nebezpečí. Podepsali jej také lotyšští delegáti a Borchardt. Starý a otřepaný je rovněž argument, že prý nikdo nemá vyzývat masy k revolučním akcím, pokud se jich sám nemůže bezprostředně účastnit. Dále nesouhlasím s tím, že není možné zmiňovat se o prostředcích boje. Dělal se to v každém revolučním období. Masy je zapotřebí seznamovat s prostředky, vysvětlovat jim je a projednávat je s nimi. V Rusku jsme to vždycky tak dělali; právě diskuse o prostředcích boje byly už v předrevolučních letech předmětem sporů mezi Plechanovem a mnou. Když v roce 1847 postavila objektivní historická situace Německo před revoluci, poslali Marx a Engels z Londýna provolání, v němž vyzývali k násilí.⁵⁹⁸ Německé hnutí se musí rozhodnout. Jestliže dnes opravdu stojíme na prahu revoluční epochy, kdy masy přejdou k revolučnímu boji, musíme také ukázat i prostředky nezbytné k tomuto boji. Podle revizionistického názoru Davida a jiných je to samozřejmě neúčelné: oni

totiž vůbec nevěří, že jsme na prahu revoluční epochy. My, kdo v to věříme, musíme jednat jinak. Není možné dělat revoluci bez vysvětlování revoluční taktiky. Právě to byla nejhorší vlastnost Druhé internacionály, že se vždycky vyhýbala vysvětlování, a právě to holandsští tribunisté⁵⁹⁹ plným právem nazývali »pasívní revolučností« německého středu.

A teď něco o pronásledování. Vy v Německu, chcete-li vyvíjet opravdovou činnost, nesmíte pracovat jenom legálně. Musíte spojovat legální činnost s ilegální. Staré metody v nových poměrech už nevyhovují. Vy sami říkáte: jdeme vstříc epoše velkých třídních bojů. K tomu ale musíte mít také prostředky. A není vůbec nutné vydávat manifest s podpisy, ten může být vydán i bez podpisů. V žádném případě však nesmíte pracovat pololegálně, jako například Clara Zetkinová. To si vyžádá příliš mnoho obětí.

Věc se má tak: buď opravdu revoluční boj, nebo jenom plané žvanění, které bude pomáhat pouze dezertérům, proti nimž tak ostře vystupuje ve svém dopisu Liebknecht.⁶⁰⁰ Hlásat mír, to ještě nic neznamená. David také píše: nejsme pro válku, jsme jen proti porážce. Mír si přeje každý. V nové situaci musíme používat nové, speciální prostředky boje, které se vůbec nemusí podobat ani starým německým, ani ruským.

2

Nesouhlasím se Serratim, že rezoluce^[14] bude vydána buď příliš brzy, nebo příliš pozdě.⁶⁰¹ Po této válce budou následovat ještě další války, především koloniální. Jestliže proletariát nesmete sociálimperialismus, bude proletářská solidarita nadobro zničena, a proto si musíme stanovit jednotnou taktiku. Jestliže přijmeme jenom manifest^[222], budou Vandervelde, L'Humanité⁶⁰² a další znovu klamat masy; budou říkat, že jsou také proti válce a pro

mír. Co bylo nejasné až doposud, zůstane nevyjasněno i nadále.

*Otištěno poprvé,
podle protokolu konference
Přeloženo z němčiny*

*DRUHÁ MEZINÁRODNÍ
SOCIALISTICKÁ KONFERENCE
V KIENTALU⁶⁰³*

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVKY K REZOLUCI
O SVOLÁNÍ
MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO
BYRA

28. DUBNA 1916⁶⁰⁴

1

Luganská konference se konala v září 1914.⁶⁰⁵ Kdyby pá-
nové Huysmans a spol. chtěli byro svolat, mohli to udělat
už dávno. Ale oni to neudělali. Vy popíráte rozkol mezi
sekcemi staré internacionály, ale tento rozkol skutečně
existuje. Dnes jsou socialistické strany na celém světě fak-
ticky v krizi. Na jedné straně jednáte s Thomasem a spol.
jako s bídáky a zrádci, na druhé straně dnes říkáte: Chce-
me se s nimi sejít, polemizovat s nimi a obnovit interna-
cionálu! To, co říkáte, jsou jenom fráze. Fráze proto, že
byly vyřčeny dnes, 16 měsíců po Luganu. Lidé, s nimiž
chcete obnovit internacionálu, jsou mrtví, už neexistují,
ne ovšem doslova, ale politicky.

Jestliže si Grimm myslí, že se nemá hlasovat jednotlivě, plně souhlasím s tím, aby se hlasovalo po skupinách. Nehodláme nikomu vnučovati svou vůli, ale chceme, aby se hlasování konalo. Potom budeme ochotni zúčastnit se práce v komisích.

Otázka by byla už dávno vyřešena, kdyby se bylo hlasovalo. Je nanejvýš nesprávné, když se po mnoha dnech společné práce hlasování zavrhuje. Vždyť by to bylo odhlasováno během pěti minut! Martovův návrh lze přijmout bez námitek.⁶⁰⁶

*Otištěno poprvé,
podle protokolu konference
Přeloženo z němčiny*

STATKÁŘI SE SČUCHLI S KADETY

Tento výraz jsme nepoužili my. Byl to list Dělo naroda, který v 170. čísle z 3. října líčí slovy »jednoho pracovníka z provincie«^[2], co se stalo v létě a na podzim 1917 v Rusku. Dělo naroda je, jak známo, hlavním oficiálním orgánem strany »socialistů-revolucionářů«. Členem jeho redakce je bývalý ministr Černov.

Přiznání takového listu je zvlášť cenné. Jen si to poslechněte:

»Podle slov jednoho pracovníka z provincie se statkáři sčuchli s kadety. Přesněji řečeno to znamená, že majitelé půdy našli pochopení a podporu u některých vládních činitelů v ústředí i mimo něj, vzpamatovali se z prvního úleku a začali se organizovat . . . Propukly a každý den se zostřují útoky proti pozemkovým výborům. Nejdříve se začaly sypat jako z rohu hojnosti různé stížnosti a nářky na ,drancová-

ní, 'bezprávi' a 'pogromy'. . . Za stížnostmi následovaly restriktivní oběžníky shora a soudní stíhání pozemkových výborů a v přífrontových oblastech i zasahování vojenských úřadů v podobě rozkazů generála Kornilova. A dokonce i zde v Petrohradu hrozilo ministerstvo spravedlnosti, že požene hlavní pozemkový výbor k trestní odpovědnosti.

Nejčastějším důvodem pro předání výborů soudu a podání civilní žaloby je zrušení předrevolučních nájemních smluv. Statkáři a všichni, kdo jsou s nimi, jednohlasně tvrdí: Zákon o smlouvách zrušen nebyl, všechny smlouvy tedy platí, a 'žádné výbory ani soukromé osoby' nemají právo je rušit. . . . A 'zbrklé' výbory jsou houfně vystaveny palbě staré justice za to, že zrušily nájemní smlouvy a snížily pachtovné. A zatím je toto snížení naprosto nevyhnutelné a sotva se kde zachovala byť jen jediná smlouva.«

(Dále je uvedeno svědectví »velice umírněného profesora Kablukova« o tom, že postavení rolníka, který si na krátkou dobu propachtoval půdu, je často »horší než za nevolnictví«). . .

»Zrušit za takovýchto podmínek zotročující nájemní smlouvy uzavené před revolucí nejenže nebylo žádným zločinem, ale byla to přímo povinnost mocenských orgánů. . . Bezprostředně provokujícím popudem ke vzpouře byla snaha udržet za každou cenu část rolnických pachtýřů v postavení 'horším než za nevolnictví'. Byla to provokace o to trestuhodnější, že sledovala výlučně zájmy třídy statkářů ve chvíli, kdy republika a všechen lid nesmírně strádají. . . . Není přece náhodou, že právě v Tambovské gubernii, kde bylo neobyčejně mnoho pozemkových výborů pohnáno před soud, propukly pogromy a hoř tam statkářská 'hnízda'. . .«

To píše Dělo naroda, oficiální list vládní eserské strany!

Tyto řádky by měly být všude přetištěny, vydány jako leták a rozšířeny v miliónech exemplářů mezi rolníky, neboť v nich sami eseři (»socialisté-revolucionáři«) v listu samotného V. Černova dokazují, že eseři *dali* rolníky napospas statkářům, že eserská strana rolníky *zradila* a *také*, pokud se se statkáři »nesčuchla«, alespoň před nimi *kapitulovala*.

Je třeba, aby lid tyto řádky neustále četl, aby se každý

uvědomělý rolník, voják a dělník zamyslel nad významem tohoto doznání.

Uplynulo sedm měsíců revoluce. Lid nesčíslněkrát vyslovil eserům důvěru, odevzdával jim většinu hlasů ve volbách, říkal eserské straně: Ved' nás, svěřujeme ti vedení! V sovětech dělnických, vojenských a rolnických zástupců měla eserská strana postupující od března 1917 v bloku (ve svazku) s *menševiky* po celé měsíce *většinu*. Členové strany eserů a strany menševiků byli *a jsou* od 6. května ministři a náměstky ministrů *společně* s našimi »milými kadety«, *vedle* našich »milých kadetů« a *ve spolku* s našimi »milými kadety«!!

O výsledcích této koalice (svazku, dohody) s milými kadety *a se statkáři* vydává svědectví samo Dělo naroda.

Během sedmi měsíců revoluce, sedmi měsíců demokratické republiky, sedmi měsíců nadvlády eserů a menševiků v sovětech bylo »obrovské« množství členů pozemkových výborů *předáno soudu* — soudu *staré justice*, starému carskému statkářskému soudu — a vypuklo také *povstání* rolníků v Tambovské gubernii i jinde!

To jsou výsledky důvěry rolníků k eserské straně. Ale nový návrh pozemkového zákona eserského ministra S. L. Maslova opětovně dokazuje (viz Leninův článek Jak eserská strana znovu podvedla rolníky^[87]*), že eseři zradili rolníky^[217].

Napsáno po 20. říjnu
(2. listopadu) 1917
Poprvé otištěno 24. října
(6. listopadu) 1917 v listu
Děrevenskaja bědnota, č. 11

Podle listu
Děrevenskaja bědnota

* Viz Sebrané spisy 34, Praha 1988, s. 466—472. *Red.*

DOPLŇKY K NÁVRHU DEKRETU
O REKVÍROVÁNÍ TEPLÝCH VĚCÍ
PRO VOJÁKY NA FRONTĚ

Doplnit:

Záhlaví: + . . . a o zabírání bytů boháčů pro zlepšení bytových poměrů chudiny . . .

Čl. 1 . . . plus jedna teplá věc kromě přikrývky (plášť, kožich, krátký kabátek, válenky apod.).

Čl. 2 . . . Za nadměrný byt je považován rovněž každý byt, v němž je počet pokojů stejný nebo větší než počet osob v tomto bytě trvale žijících.

Majitelé nadměrných bytů jsou povinni okamžitě, pod hrozbou konfiskace veškerého majetku, předložit ve dvou exemplářích prohlášení, jaké teplé věci vlastní a které z nich hodlají poskytnout frontě; jeden exemplář odevzdají domovnímu výboru, druhý exemplář obvodnímu sovětu dělnických a vojenských zástupců.

Majitelé nadměrných bytů jsou pod touž hrozbou povinni okamžitě podat uvedeným institucím a rovněž ve dvou exemplářích prohlášení, že uvolňují jeden ze dvou nadměrných bytů pro potřeby chudého obyvatelstva v hlavním městě (tj. dvě bohaté rodiny, které mají obě nadměrné byty, se zavazují, že se během této zimy ubytují v jednom z těchto bytů, kdežto druhý, vzhledem ke krajní nouzi způsobené válkou, dají k dispozici chudému obyvatelstvu).

Domovní výbory vypracují ihned seznamy nadměrných bytů, které budou zabrány, a obvodní sověty dělnických zástupců tyto seznamy potvrdí a stanoví, za jakých

podmínek a v jakém pořadí se do těchto bytů nastěhují chudé rodiny.⁶⁰⁷

*Napsáno před 8. (21.)
listopadem 1917*

Podle rukopisu

*Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sborník XXI*

INTERVIEW DOPISOVATELI AGENTURY ASSOCIATED PRESS

H. YAROSSOVI

15. (28.) listopadu 1917

V souvislosti s výsledky voleb v Petrohradu, v nichž bolševici dostali šest mandátů⁶⁰⁸, požádal dopisovatel agentury Associated Press o interview předsedu rady lidových komisařů, který byl nadšen výrazným vítězstvím své strany.

Co si myslíte o výsledcích voleb do Ústavodárného shromáždění? — zeptal se dopisovatel.

Myslím, že tyto volby jsou důkazem velkého vítězství bolševické strany. Počet hlasů, které dostala v květnu, srpnu a září, neustále rostl.⁶⁰⁹ Dostat šest mandátů z dvanácti v takovém městě, kde je buržoazie (kadeti) velmi silná, znamená zvítězit v Rusku.

Předpokládáte, že Ústavodárné shromáždění v takovém složení, jaké naznačují výsledky voleb v Petrohradu, potvrdí všechna opatření vlády lidových komisařů?

Ano, potvrdí, protože potom, jak sám předpokládáte, nebude proti nám žádná většina, neboť s levými esery budeme mít v Petrohradu většinu (sedm mandátů z dvanácti).

Které strany budou zastoupeny v nové radě lidových komisařů?

Nevím to jistě, ale předpokládám, že kromě bolševiků to budou jenom leví eseri.

*Poprvé otištěno částečně
roku 1962 v časopisu
Istorija SSSR, č. 2
V neúplném znění otištěno
20. dubna 1963 v časopisu
Za rubežom, č. 16*

*V plném znění otištěno poprvé,
podle strojopisné kopie
Přeloženo z angličtiny*

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O MINISTERSTVU VOJENSTVÍ⁶¹⁰

Protože generál Manikovskij vydal moskevskému vojenskému okruhu kontrarevoluční rozkaz nenahrazovat jmenované velitele volenými a

protože generál Maruševskij vedl s Duchoninen jednání namířené proti radě a podnikl zločinný pokus sabotovat sestavení delegace pro jednání o příměří*,

1. Manikovského a Maruševského okamžitě zatknout a bez povolení rady lidových komisařů je nepropouštět;⁶¹¹

2. okamžitě zahájit v ministerstvu vojenství velmi důkladnou čistku a propustit nespolehlivé příslušníky vyššího velitelského sboru;

3. okamžitě povolat do Petrohradu spolehlivé příslušníky velitelského sboru lotyšských střeleckých pluků;

4. okamžitě povolat do Petrohradu jeden lotyšský střelecký pluk;⁶¹²

5. denně hlásit radě lidových komisařů, jak jsou tato opatření realizována.

Toto usnesení nezveřejňovat.

*Napsáno 19. listopadu
(2. prosince) 1917*

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

* První dva odstavce jsou napsány rukou L. D. Trockého. *Red.*

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ K REALIZACI
SOCIALISTICKÉ POLITIKY
V EKONOMICE⁶¹³

1. Vyslat 2—3 inženýry na mimořádnou poradu o obraně a pověřit je zajištěním kontroly a vypracováním celkového plánu demobilizace průmyslu (uložit Kozminovi, aby takovou skupinu sestavil)⁶¹⁴;

2. ustavit komisi z 3—5 členů (i nečlenů) RLK, která by posuzovala základní otázky hospodářské politiky vlády (uložit Pjatakovi a Bucharinovi, aby tuto komisi sestavili);

3. připravit poradu pracovníků v zásobování, na níž by se projednala praktická opatření k boji proti šmelinářství a k zlepšení situace zvláště potřebných vrstev (přípravu této porady uložit Šljapnikovovi + Manuilskému).

*Napsáno 27. listopadu
(10. prosince) 1917
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci
Leninskij sbornik XXI*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ
K PLATŮM ZAMĚSTNANCŮ
STÁTNÍCH ÚŘADŮ⁶¹⁵

Rada lidových komisařů uznává za závazný mzdový tarif, který schválila komise pro systemizaci ve vládních úřadech a který potvrdil celoruský sjezd nižších kategorií zaměstnanců vládních úřadů.

*Napsáno 13. (26.)
prosince 1917*

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

SMĚRNICE K PŘEDKLÁDÁNÍ OTÁZEK NA POŘAD JEDNÁNÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ

Požadovat, aby každý komisař, který předkládá jakoukoli otázku na pořad jednání rady lidových komisařů, podal předem *písemnou* přihlášku s uvedením:

a) co je podstatou otázky (stručně) [tento údaj se nesmí omezovat na pouhý odkaz («o tom a o tom»), nýbrž musí *vyložit obsah* otázky];

b) co se radě lidových komisařů konkrétně navrhuje (poskytnout peníze; schválit *takovou a takovou* rezoluci apod.; vždycky přesně uvést, *co má předkládaná otázka řešit*);

c) zda tato otázka zasahuje do resortu jiných komisařů a kterých a zda je k dispozici jejich písemné vyjádření.⁶¹⁶

Lenin

*Napsáno 16. (29.) prosince 1917
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O NESPRÁVNÉM POSTUPU LIDOVÉHO KOMISAŘE SPRAVEDLNOSTI I. Z. ŠTEJNBERGA A ČLENA KOLEGIA LIDOVÉHO KOMISARIÁTU SPRAVEDLNOSTI V. A. KARELINA⁶¹⁷

Rada lidových komisařů konstatuje, že jakékoli změny usnesení komise Dzeržinského i jiných komisí jmenova-

ných sověty⁶¹⁸ jsou přípustné jenom tehdy, podá-li se radě lidových komisařů proti těmto usnesením protest; nelze je však v žádném případě měnit osobními příkazy komisaře spravedlnosti.

Rada lidových komisařů dále konstatuje, že postup soudruhů Štejnberga a Karelina, kteří nařídili propustit zatčené v noci z 18. na 19. 12., byl formálně i meritorně nezákonný, protože odporoval nejen pravomoci komise Dzeržinského, ale i přímému rozhodnutí rady lidových komisařů, která dala 18. 12. večer příkaz k zadržení zatčených, aby se zjistila jejich totožnost.

*Lenin **

Napsáno 19. prosince 1917

Podle rukopisu

(1. ledna 1918)

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXI

NÁVRH USNESENÍ RLK
O ÚHRADĚ VÝDAJŮ
CELORUSKÉHO ÚSTŘEDNÍHO
VÝKONNÉHO VÝBORU SOVĚTŮ
NA PŘÍPRAVU A SVOLÁNÍ
ŘÁDNÝCH SJEZDŮ SOVĚTŮ⁶¹⁹

Rada lidových komisařů uznává za nutné uhradit výdaje ústředního výkonného výboru ze státních prostředků a ukládá předsedovi ÚVV, aby v nejbližší době předložil přibližný rozpočet těchto výdajů s podpisy vedoucích příslušných oddělení, v němž má být podle možnosti vyznačena částka věnovaná na bezplatnou distribuci literatury.

Lenin

* Dokument podepsal také J. V. Stalin. *Red.*

P. S. Požadovanou částku poskytnout až po předložení zmíněného přibližného rozpočtu.

Napsáno 29. prosince 1917

Podle rukopisu

(11. ledna 1918)

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXI

DOTAZ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU STRANY LEVÝCH ESERŮ⁶²⁰

Na základě usnesení rady lidových komisařů ze 14. ledna v noci — výpis z knihy zápisů přiložen — žádáme ústřední výbor strany eserů, aby nám sdělil:

1. Kdy se petrohradský výbor strany levých eserů usnesl, že nehodlá vyslat pracovníky do vyšetřovací komise, dokud v ní bude Kozlowski?

2. Jak zní toto usnesení?

3. Znal ústřední výbor strany levých eserů toto usnesení a projednával ho?

4. Kdy a kdo (z levých eserů) oznámil petrohradskému sovětu nebo jeho výkonnému výboru, že dokud Kozlowski zůstane ve vyšetřovací komisi, leví eseři do ní nepůjdou?

5. Splnili leví eseři usnesení petrohradského sovětu, který jim uložil, aby předložili ve stanovené lhůtě údaje svědčící proti Kozlowskému?

Napsáno 15. (28.) ledna 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXI

NÁVRH USNESENÍ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O PODŘÍZENOSTI
BALTSKÉHO A ČERNOMOŘSKÉHO
LOĎSTVA⁶²¹

Rada lidových komisařů konstatuje, že formulace poznámky k bodu 51 je nepřesná, nebo vznikla z nedorozumění, protože z doslovného znění textu vyplývá popření svrchovanosti celostátní sovětské vlády⁶²², a žádá proto zákonodárny orgán loďstva, aby formulaci této poznámky přezkoumal.

Rada lidových komisařů bere na vědomí prohlášení zástupců loďstva, že tato poznámka nepopírá ani v nejmenším ústřední moc sovětské vlády, a ukládá soudruhům Prošjanovi a Lunačarskému, aby vypracovali fundované prohlášení rady lidových komisařů na adresu zákonodárného orgánu loďstva, v němž by vysvětlili stanovisko rady lidových komisařů.

*Napsáno 15. (28.) ledna 1918
Poprvé otištěno roku 1959
v publikaci Leninskij sbornik XXXVI*

Podle rukopisu

NÁVRHY USNESENÍ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
K ORGANIZACI ZÁSOBOVÁNÍ
POTRAVINAMI⁶²³

Rada lidových komisařů žádá sjezd k otázkám zásobování potravinami, aby okamžitě, hned zítra ráno, určil několik — alespoň tři — nejzkušenějších pracovníků v zásobování, kteří by se mohli ihned zapojit do práce nynějších nejvyšších zásobovacích orgánů a účastnit se projednávání

energických a revolučních opatření k boji proti hladu.

Rada lidových komisařů žádá tento sjezd, aby zvolil komisi, která by vyslechla zprávy všech vzájemně se potýkajících skupin, orgánů a pracovníků v zásobování a vyjádření této komise předložil RLK.

*Napsáno 16. (29.) ledna 1918
Poprvé otištěno roku 1931
v publikaci Leninskij sbornik XVIII*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O ČINNOSTI VYŠETŘOVACÍ KOMISE PŘI PETROHRADSKÉM SOVĚTU

Na zasedání 21. 1. 1918

Po vyslechnutí zprávy komise, která přešetřovala činnost vyšetřovací komise, se rada lidových komisařů usnesla:

Doplnit komisi dvěma členy, a to soudruhem Algasovem a jedním bolševikem, kterého určí Sverdlov.

Udělit komisi právo provádět domovní prohlídky, zabavovat doličné předměty a zatýkat, a to bez předchozí dohody s jakoukoli institucí.

Poskytnout komisi technické prostředky a otevřít jí úvěr z prostředků komisariátu spravedlnosti.

Požádat komisi, aby pracovala rychleji a energičtěji, neboť jedině tak bude možné ospravedlnit ty osoby, které se očividně neprovinily a byly jen křivě obviněny.⁶²⁴

*Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O ZLEPŠENÍ
ZÁSOBOVÁNÍ PETROHRADSKÝCH
VĚZNIC POTRAVINAMI⁶²⁵

Rada lidových komisařů se usnáší:

1. Přijmout mimořádné opatření k okamžitému zlepšení zásobování petrohradských věznic potravinami.

Uložit to lidovému komisariátu spravedlnosti a zásobování. Potraviny přidělovat bezvýhradně podle plánu věznic.

2. Předisponovat urychleně $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ uvězněných do věznic mimo hlavní město, do krajů, které nemají tak velké problémy se zásobováním potravinami.

Napsáno 23. ledna

(5. února) 1918

Poprvé otištěno roku 1931

v publikaci Leninskij sbornik XVIII

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ RLK
O PŘIZNÁNÍ ROZHODUJÍCÍHO HLASU
NÁMĚSTKŮM LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ NA ZASEDÁNÍCH RADY
LIDOVÝCH KOMISAŘŮ⁶²⁶

Náměstkové nepřítomných lidových komisařů se mohou účastnit zasedání rady lidových komisařů s rozhodujícím hlasem jedině tehdy, jsou-li do své funkce jmenováni z řad členů kolegia příslušných komisariátů na základě usnesení rady lidových komisařů.

Napsáno 23. ledna

(5. února) 1918

Poprvé otištěno roku 1945

v publikaci Leninskij sbornik XXXV

Podle rukopisu

DOPLNĚK K NÁVRHU
ZÁKLADNÍHO ZÁKONA
O SOCIALIZACI PŮDY⁶²⁷

Je-li půda určena pro nezemědělské účely (stavební, kulturně osvětové, pro drobnou průmyslovou výrobu aj.), stanoví výměru přidělovaného pozemku místní sověty podle potřeb osoby nebo instituce žádající o povolení a podle společenské závažnosti účelu, k němuž je půda požadována.

*Napsáno před 27. lednem
(9. únorem) 1918*

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXI

Podle rukopisu

DODATEK K NÁVRHU DEKRETU
O VYTVOŘENÍ
CELORUSKÉ MEZIRESORTNÍ
MIMOŘÁDNÉ KOMISE
PRO OCHRANU ŽELEZNIC⁶²⁸

K povinnostem ochrany patří zejména nelítostný boj proti spekulantům a nedovolenému převážení potravin.

*Napsáno 30. ledna
(12. února) 1918*

Poprvé otištěno roku 1931

v publikaci Leninskij sbornik XVIII

Podle rukopisu

NÁVRHY OPATŘENÍ K ZLEPŠENÍ ZÁSOBOVACÍ SITUACE V PETROHRADU

Rada lidových komisařů ukládá komisariátu dopravy, aby okamžitě vypracoval a předložil RLK návrh dekretu, který by zakazoval veškeré bezplatné cestování vlakem kromě jedné cesty domů pro každého vojáka vracejícího se po demobilizaci z místa své posádky.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

Rada lidových komisařů ukládá řediteli Státní banky, aby ihned a za všech okolností poukázal 200 miliónů rublů na jih Jakobovově expedici, která má podle pokynů komisariátu zásobování opatřit obilí pro hladovějící oblasti.

Komisariát zásobování nechť se bez prodlení dohodne s komisariátem vojenství, aby byly z fronty okamžitě staženy stavební železniční oddíly v zájmu zabezpečení zásobování potravinami. Tyto oddíly musí být v co největším počtu vyslány do obilnářských krajů, aby plnily mimořádné úkoly při stavbě tratí i jiné úkoly přispívající ke zlepšení a urychlení svozu, dopravy a výkupu obilí.

Napsáno 30. ledna

(12. února) 1918

Poprvé otištěno roku 1931

v publikaci Leninskij sbornik XVIII

Podle rukopisu

DOPLŇKY K NÁVRHU
USNESENÍ RADY
LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O ROZDĚLENÍ FUNKCÍ
CELORUSKÉ MIMOŘÁDNÉ KOMISE
A VYŠETŘOVACÍ KOMISE
PŘI PETROHRADSKÉM SOVĚTU⁶²⁹

Komisím se doporučuje, aby rozdělily svou činnost do sekcí pro vyšetřování provokací⁶³⁰, trestných činů, spekulace a kontrarevoluce.

Komisariátu spravedlnosti se ukládá, aby předkládal sovětu dělnických a vojenských zástupců seznamy kandidátů na členy vyšetřovací komise.

Dále se témuž komisariátu ukládá, aby přijal opatření ke zvýšení počtu míst pro odpykávání trestu, ke zlepšení stravovacích podmínek a k přísnějšímu trestnímu postihu.

*Napsáno 31. ledna
(13. února) 1918*

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXI

Podle rukopisu

NAŘÍZENÍ PRO RADIOSTANICI
CARSKOJE SELO⁶³¹

10. (23.) 2. 1918

Nařizují sdělit úřední cestou radiostanici Carskoje Selo, aby tam dnes v noci (z 23. na 24.) byla bezpodmínečně služba, která zajistí odeslání radiotelegramu.

Noční příjem musí být přerušen proto (a to od té chví-

le), aby náš radiotelegram *mohl být* ihned a s plnou zárukou *odeslán*.

Odpovězte úřední cestou a přesně, zda jste toto nařízení dostali a jaká opatření jste k jeho splnění učinili.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

*Poprvé otištěno roku 1931
v publikaci Leninskij sbornik XI*

Podle rukopisu

KE SMLOUVĚ
S FINSKOU SOCIALISTICKOU
DĚLNICKOU REPUBLIKOU⁶³²

1

NÁVRH USNESENÍ RLK

Rada lidových komisařů se usnáší:

Uznat, že přání finských soudruhů předat Finské socialistické dělnické republice část území podle finského dodatku k článku 6 návrhu smlouvy je v zásadě oprávněné.

Koordinační komisi se ukládá vypracovat zásady, jak toto předání prakticky uskutečnit.⁶³³

Napsáno 25. února 1918

SMĚRNICE RLK PRO RUSKO-FINSKOU KOORDINAČNÍ KOMISI

Rada lidových komisařů dává tuto směrnici:

Je spravedlivé a nutné usilovat o to, aby byla občanům obou republik žijícím v druhé republice zajištěna všechna politická práva.

Napsáno 25. února 1918

NÁVRH USNESENÍ RLK

Vzhledem k tomu, že za prvé v bezprostřední blízkosti Finska leží obrovské město s neobyčejně vysokým procentem buržoazního obyvatelstva;

za druhé, že Finsko obvykle posílá do Pitěru asi 30 000 svých dělníků;

za třetí, že pitěrská buržoazie obvykle posílá do Finska asi 200 000 příslušníků buržoazie;

za čtvrté, že by tím formální rovnoprávnost finských a ruských občanů (pokud jde o uplatňování jejich politických práv v zahraničí) znamenala ve skutečnosti zjevnou výsadu pro ruskou buržoazii;

doporučuje rada lidových komisařů rusko-finské koordinační komisi, aby článek 13 návrhu upravila takto:

buď v článku 13 nemluvit o občanech, ale jenom o dělnících a rolnících nevykořisťujících cizí práci,

nebo připojit k původnímu znění článku 13 výhradu, že ti ruští občané, kteří přijíždějí do Finska a nemohou

prokázat svou příslušnost k dvěma výše uvedeným kategoriím pracujících, nemají ve Finsku politická práva.⁶³⁴

*Napsáno 27. února 1918
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI*

Podle rukopisu

DOPLNĚK K NÁVRHU USNESENÍ RLK O ČINNOSTI VYŠETŘOVACÍ KOMISE PŘI PETROHRADSKÉM SOVĚTU

Protože soudruh Šrejďer prohlašuje, že je navzdory názoru komise pevně přesvědčen o tom, že soudruh Micgandler bere úplatky, konstatuje rada lidových komisařů, že soudruh Šrejďer je povinen za prvé opakovat toto prohlášení písemně a za druhé podat okamžitě soudu svým jménem na Micgandlera žalobu.⁶³⁵

*Napsáno 26. února 1918
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ RLK O USTAVENÍ KOLEGIA PRO ŘÍZENÍ VODNÍ DOPRAVY⁶³⁶

Uložit soudruhům Miljutinovi, Šljapnikovovi a Apreljevovi, aby hned zítra ustavili kolegium na základě článku 3⁶³⁷, a to tak, aby byl do každé jednotlivé funkce jmenován zvláštní zmocněnec, odpovědný celému kolegiu a radě lidových komisařů.

Podle článku 3 dočasně nahradit šest členů jmenovaných Nejvyšší národohospodářskou radou a zástupce

oblastních rad nahradit zástupci celoruských odborových svazů.

Dva soudruzi — jeden ze Svazu zaměstnanců vodní dopravy, jeden z Nejvyšší národohospodářské rady — musí být jmenováni ihned a hned zítra se dostavit ke Spundemu, aby zajistili odeslání bankovek bez průtahů.⁶³⁸

*Napsáno 4. března 1918
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI*

Podle rukopisu

K NÁVRHU DEKRETU O ZAVEDENÍ STÁTNÍ KONTROLY NAD VŠEMI DRUHY POJIŠTĚNÍ⁶³⁹

Změnit složení pojišťovací rady tak, aby se počet zástupců pracujících tříd zvýšil přibližně až na dvě třetiny celkového počtu členů.

Zajistit spojení hlavního komisariátu pro pojišťovnictví s radou lidových komisařů, a to tak, že se hlavní komisař účastní s právem poradního hlasu zasedání rady lidových komisařů.

Doplnit*

*Napsáno 23. března 1918
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI*

Podle rukopisu

* Zde rukopis končí. *Red.*

NÁVRH USNESENÍ R L K
O KONTROLE VÝDAJŮ
NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ
RADY⁶⁴⁰

Rada lidových komisařů ukládá jednomu zástupci státní kontroly a jednomu zástupci komisariátu financí ustavit komisi, která by hned zítra provedla revizi v účtárně odboru paliv Nejvyšší národohospodářské rady, jakož i v ostatních účtárnách této instituce.

Komisi svolá soudruh Bogolepov.

Téže komisi se ukládá, aby za prvé zvlášť důkladně prozkoumala formy výkaznictví a za druhé aby si vyžádala přesné písemné doklady s podpisem všech zainteresovaných osob, které by potvrzovaly, že tyto osoby poukázovaly peníze a prováděly hospodářské operace různých odborů Nejvyšší národohospodářské rady.

Kromě toho tyto vedoucí pracovníky požádat, aby co nejdříve předložili příslušné doklady od všech jim podřízených institucí a osob, jejichž prostřednictvím Nejvyšší národohospodářská rada realizuje své výdaje.

Rada lidových komisařů dává tímto Nejvyšší národohospodářské radě a zejména odboru paliv na srozuměnou, že svou agendu vedou neobyčejně špatně.

*Napsáno 26. března 1918
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI*

Podle rukopisu

DOPLŇKY K NÁVRHU DEKRETU O VYSÍLÁNÍ KOMISAŘŮ NA VENKOV⁶⁴¹

3. Sověty poskytují komisařům vybaveným řádnou plnou mocí v rámci této plné moci veškerou pomoc.

4. Sověty poskytují všem mimořádným i jiným komisařům, které jmenovala rada lidových komisařů, bezvýhradnou podporu. Všechny místní i oblastní sověty jsou povinny příkazy těchto komisařů splnit.

Napsáno 5. dubna 1918

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXI

Podle rukopisu

NÁVRH DEKRETU O USTAVENÍ CELORUSKÉ EVAKUAČNÍ KOMISE⁶⁴²

Ustavuje se Celoruská evakuační komise, která má zajistit co nejrychlejší a plánovitou evakuaci vojenských i jiných nákladů na nová místa určení (přičemž výsledným cílem evakuace je demobilizace průmyslu a uspokojování potřeb reorganizovaného národního hospodářství, a nikoli jen výlučně vojenské účely).

Komise pracuje podle plánu, který schvaluje, mění a doplňuje rada lidových komisařů. V tomto plánu je stanoveno určení hlavních skupin evakuovaných nákladů a relativní naléhavost evakuace jednotlivých skupin.

Do čela komise je jmenován mimořádný zmocněnec, který má neomezenou pravomoc. Členové komise mají poradní hlas a právo obracet se s dotazy na radu lidových komisařů (bude-li pro to hlasovat alespoň třetina všech členů).

Členy komise jsou zástupce mimořádného zmocněnce, který bude jejím předsedou, a zástupci komisariátu vo-

jenství, námořnictví, dopravy, zásobování, práce a Nejvyšší národohospodářské rady.

Napsáno nejpozději 19. dubna 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1959

v knize

Dekrety sovětskoj vlasti, sv. 2

NÁVRH USNESENÍ PŘEDBĚŽNÉ PORADY O ŘÍZENÍ KOMISARIÁTU ZEMĚDĚLSTVÍ⁶⁴³

Předběžná porada (k otázkám předloženým soudružkou Spiridonovovou a soudruhem Karelinem) — členů kolegia zemědělství soudruhů Seredy a Meščerjakova a rovněž Lenina — dospěla k závěru, že na tyto otázky je třeba pohlížet jako na závažné politické otázky, a proto musí být bezpodmínečně postoupeny ústřednímu výboru KSR.

Porada považuje za nutné postoupit je ÚV ihned a bez prodlení.

Napsáno 3. května 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1959

v publikaci Leninskij sbornik XXXVI

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O AUTOMOBILOVÉ DOPRAVĚ⁶⁴⁴

Návrhy Nejvyšší národohospodářské rady a ústřední automobilové správy prozkoumat znovu v komisi složené ze zástupců Nejvyšší národohospodářské rady, vojenské správy, dopravy, státní kontroly, ústřední automobilové správy, komisariátu práce a zásobování.

Dát komisi pětidenní lhůtu.

V téže lhůtě si vyžádat od všech resortů přesné údaje, kolik nákladních aut bylo již předáno komisariátu zásobování a kolik jich bude předáno v nejbližší budoucnosti (z celkového počtu nákladních aut).

Podrobně vyjasnit složení automobilové sekce dopravního odboru Nejvyšší národohospodářské rady.

Napsáno 25. května 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1931

v publikaci Leninskij sbornik XVIII

K NÁVRHU DEKRETU O ORGANIZOVÁNÍ A ZÁSOBOVÁNÍ VESNICKÉ CHUDINY⁶⁴⁵

Zřizuje se stálý poradní orgán složený ze dvou zástupců komisariátu zásobování a jednoho zástupce komisariátu zemědělství, který bude celkově řídit zakládání, složení a činnost výborů vesnické chudiny.

Všechny místní sověty, zásobovací orgány a výbory vesnické chudiny, jakož i všechny ostatní orgány sovětské moci jsou povinny řídit se v příslušných otázkách pokyny tohoto poradního orgánu.

... mohou všichni vesničtí obyvatelé bez jakéhokoli omezení, jak místní, tak i přistěhovalí, kteří nemají přebytky obilí nebo jiných potravin, nemají obchodní, výrobní a jiné podobné podniky a nepoužívají práce ani zemědělských dělníků, ani nádeníků.⁶⁴⁶

Podrobné předpisy o vzájemném vztahu mezi výbory vesnické chudiny a místními sověty, o vymezení působnosti obou orgánů budou vydány zvlášť.

Napsáno 8. června 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1931

v publikaci Leninskij sbornik XVIII

K NÁVRHU USNESENÍ RLK
O SLOŽENÍ VÝBORU
PRO STÁTNÍ STAVBY⁶⁴⁷

Rada lidových komisařů ukládá soudruhu Rykovovi nebo předsednictvu Nejvyšší národohospodářské rady zveřejnit hlavní zásady, jimiž se řídíme při získávání inženýrů jak pro práci v odborných komisích, tak ve správních funkcích, podmínky publicity, kritiky z řad dělnických organizací atd.

*Napsáno 10. června 1918
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O POVOLENÍ ÚVĚRU
HLAVNÍMU VÝBORU
PRO TEXTILNÍ PRŮMYSL⁶⁴⁸

1. Povolit lnářskému oddělení Hlavního výboru pro textilní průmysl úvěr 50 miliónů rublů.

2. Uložit komisariátu zásobování a komisariátu vojenství, aby během tří dnů předložily podrobné údaje o svém zadlužení u Hlavního výboru pro textilní průmysl.

3. Uložit lnářskému oddělení, aby předložilo v téže lhůtě účty všem komisariátům, které jsou u něho zadluženy. V rámci těchto účtů vyplácet Hlavnímu výboru pro textilní průmysl postupně, jak od něj budou přicházet požadavky, peníze na nákup surovin.

4. Jmenovat komisi, která by urychleně prozkoumala rozpočty, podklady a agendu lnářského oddělení Hlavní-

ho výboru pro textilní průmysl, a zprávu pak předložit radě lidových komisařů.

Do komise jmenovat po jednom zástupci komisariátu financí, komisariátu státní kontroly a komisariátu zásobování. Její svolání se ukládá soudruhu Landerovi. Práci skončit do tří dnů, počínaje pondělkem 17. června.

*Napsáno 15. června 1918
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O FINANCOVÁNÍ HLAVNÍHO VÝBORU PRO KOŽEDĚLNÝ PRŮMYSL⁶⁴⁹

Okamžitě poukázat Hlavnímu výboru pro kožedělný průmysl jako zálohu 10 miliónů rublů, dokud rada lidových komisařů definitivně neschválí celý finanční plán nebo celý rozpočet ve výši 37 miliónů rublů.

Jmenovat komisi k okamžitému prozkoumání tohoto plánu a tohoto rozpočtu, složenou ze

zástupců Hlavního výboru pro kožedělný průmysl
komisariátu zásobování
” financí
” státní kontroly.

Svolání komise uložit předsedovi Hlavního výboru pro kožedělný průmysl soudruhu Turkestanovovi a vyžadovat od komise, aby skončila práci do pěti dnů.

*Napsáno 15. června 1918
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O ZAJIŠTĚNÍ ZEMĚDĚLSKÝCH STROJŮ
PRO ROLNÍKY⁶⁵⁰

Ustavit ze zástupců komisariátu zemědělství, odboru zemědělských strojů při Nejvyšší národohospodářské radě a komisariátu zásobování komisi (jako člena s poradním hlasem přibrat soudruha Kozmina), která navrhne praktická opatření k zajištění zemědělských strojů pro rolníky. Uložit komisi, aby se sešla zítra (3. července) ráno a ihned se spojila s delegáty, kteří přijeli na V. sjezd.⁶⁵¹ Svolání komise a sestavení zprávy pro radu lidových komisařů se ukládá soudruhu Charlovovi. Za splnění odpovídá soudruh Sereda.

*Napsáno 2. července 1918
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI*

*Podle protokolárního zápisu
psaného na stroji*

NÁVRH USNESENÍ RLK K NEPLNĚNÍ
DEKRETU
O POMNÍCÍCH REPUBLIKY⁶⁵²

Rada lidových komisařů důrazně upozorňuje lidový komisariát školství a osvěty, komisariát pro majetkové fondy republiky a rovněž předsednictvo moskevského městského sovětu, že projevují skandální pasivitu, pokud jde o realizaci dekretu ze 14. 4. 1918 (č. 416*, Sběrka zákonů, č. 31) a ukládá jim, aby zítra, dne 9. 7. 1918, určily po vzájemné dohodě jednoho odpovědného činitele, který by energicky sledoval realizaci dekretu a jeho okamži-

* Je míněn článek 416. *Red.*

té uplatňování a povinně o tom dvakrát týdně referoval
předsedovi RLK.

Napsáno 8. července 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXI

NÁVRH USNESENÍ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O CENÁCH BRAMBOR⁶⁵³

1. Zavedení pevných cen brambor odložit do 1. října.
2. Uložit Ústřednímu statistickému úřadu:
okamžitě zmobilizovat všechny síly statistického aparátu

pro (α) evidenci sklizně brambor;

(β) evidenci a registraci středních a velkých pěstitelů brambor

především v největších bramborářských guberniích v okolí Moskvy

a poté i v ostatních bramborářských guberniích.

Uložit vedoucímu Ústředního statistického úřadu podat zprávu o příslušných opatřeních zítra, v pátek, a dále ji podávat vždy dvakrát týdně.

3. Komisariátu zásobování (za účasti komisariátu vnitra a moskevského sovětu) se ukládá bezodkladně projednat požadavek, aby podmínkou pro volnou přepravu brambor potahy, po železnici a po vodě bylo potvrzení (od majitele brambor, který je prodal) vystavené na jméno.

4. Komisariátu zásobování se ukládá okamžitě zmobilizovat maximum sil, které by do 25. srpna provedly rychlý a hromadný nákup alespoň 40 miliónů pudů brambor za volné ceny a zajistily jejich odvoz do státních skladů v sídelních městech a vojenských základnách.

5. Zapojit do této akce hromadně dělnictvo z průmyslových gubernií prostřednictvím odborů a sovětů.

6. Komisariátu zásobování se ukládá předložit zprávu o průběhu této akce a o opatřeních k její přípravě (jakož

i záznam příslušných údajů) zítra, v pátek, a dále ji podávat dvakrát týdně.

7. Poukázat komisariátu zásobování na nákup brambor 500 miliónů rublů.

8. Zveřejnit hned zítra 1. bod tohoto usnesení.⁶⁵⁴

Napsáno 22. srpna 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXI

O PRÁVU VÝBORŮ VESNICKÉ CHUDINY KONFISKOVAT KULAKŮM OSIVO

Nemělo by se doplnit?

Ať výbory vesnické chudiny *zkonfiskují* bohatým kulakům osivové obilí, a není-li konfiskace možná hned teď, je nezbytné v každém případě vymoci později od boháčů to osivo, které bude prozatím odebráno pro chudinu ze zásob velkostatků.⁶⁵⁵

Napsáno v srpnu 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1931

v publikaci Leninskij sbornik XVIII

K USNESENÍ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O POSKYTOVÁNÍ PROSTŘEDKŮ
NA PODPORU VÝBORŮ
VESNICKÉ CHUDINY

2 × 6½ = 13

Do týdne.

Dočasně a podmíněně až do splnutí se sověty nebo do vymezení kompetence.

Směrnice, komu dávat a za jakých podmínek.

Stanovit odpovědnost příjemce a v žádném případě nedávat další částku, dokud nebude vyúčtována předchozí.

Vyplácet prostřednictvím komisariátu zásobování.⁶⁵⁶

Napsáno 15. října 1918

Poprvé otištěno roku 1931

v publikaci Leninskij sbornik XVIII

Podle rukopisu

K USNESENÍ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O TĚŽBĚ A SVOZU DŘEVA

Kontrola údajů o svozu a výsledky z let 1917 a 1918.

Jaká část orgánů pro těžbu a svoz dřeva je sdružena?

Přesné údaje o struktuře odboru pro těžbu a svoz dřeva ve srovnání s jinými orgány.

Praktická opatření k boji proti spekulantům.

Rekvizice všech zásob dřeva na cestě a v Moskvě.

Opatření k povinnému svozu obilí* na železniční stanice.⁶⁵⁷

Napsáno 15. října 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXI

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O DĚTSKÝCH DOMOVECH⁶⁵⁸

1. Zamítnout návrh dekretu komisariátu sociální péče.
2. Uložit komisariátu sociální péče a komisariátu školství a osvěty, aby se podle článku 3 dekretu z 5. 6. 1918 (článek 507 Sbírký zákonů, č. 39^[180]) dohodly o způsobu a termínu převedení.⁶⁵⁹
3. Uložit oběma komisariátům, aby shromáždily a do dvou měsíců předložily radě lidových komisařů informace o skutečném stavu dětských domovů a obdobných zařízení, o jejich počtu apod.

Napsáno 19. listopadu 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXI

* Zřejmě jde o přepsání. Ve schváleném usnesení rady lidových komisařů se mluví o svozu dřeva. *Red.*

DODATEK K NÁVRHU DEKRETU
O ORGANIZACI
ZÁSOBOVÁNÍ OBYVATELSTVA

e) Družstevní sklady a prodejny nepodléhají municipalizaci.*

Tam, kde místní orgány sovětské moci před vydáním tohoto dekretu znárodnily nebo municipalizovaly družstva a zrekvírovaly nebo zkonfiskovaly zásoby zboží v družstevních prodejnách, musí být všechna tato družstva obnovena, zboží jim musí být vráceno, chybějící zboží vyúčtováno a zákonné činnosti družstev nesmějí být napříště kladeny žádné překážky.

Poznámka:

Při obnovování družstev je nutné učinit taková opatření, aby nedošlo k deformaci jejich činnosti v kontrarevolučním nebo kulackém duchu a aby je výbory vesnické chudiny a místní sověty mohly důsledně a přísně kontrolovat.⁶⁶⁰

*Napsáno 21. listopadu 1918
Poprvé otištěno roku 1931
v publikaci Leninskij sbornik XVIII*

Podle rukopisu

* Ve schváleném textu dekretu je slovo »znárodnění«. *Red.*

O ÚKOLECH A ORGANIZACI PRÁCE
RADY OBRANY⁶⁶¹

První zasedání
Rady dělnické a rolnické obrany

1

1. 12. 1918

1. *Celkový přehled úkolů.*
2. *Za odbory doplnit.*
3. *Pořadí prací.*

Témata

celkového přehledu:

I	1. Zásobování
	2. Železniční doprava
	3. Zásobování vojsk
	4. Mobilizace inteligence
	5. " " technických sil
	6. Palivo.
	7. Státní kontrola a Nejvyšší vojenská inspekce.

2

I. Úkol pro komisariát zásobování
— předložit do čtyř dnů plán urychlení
a zvýšení dodávek a poslat jej *Radě obrany* { Militariza-
ce

V komisariátu zásobování zřídit oddělení pro lepší roz-
dělování potravin, pro zlepšení *distribučního aparátu*.

Sloučit Hlavní vojenskou hospodářskou správu
s komisariátem zásobování

+ zásobovací odbor železnic.

Uložit komisariátu zásobování, aby vyřešil (a) přísun
potravin pro třetí směnu muniční továrny v Tule

+ muniční továrny v Simbirsku

(b) zavedení rudoarmějského přidělu pro dělníky v těžbě rašeliny a uhlí u Moskvy — *a v těžbě dřeva.*

II. Komise pro prémie. K II. bodu zřízeny
Komise pro vzájemné 3 komise
ručení.

Státní kontrola. Namátková kontrola.

III.

IV. a V. Krasinovi
Krasin + Něvskij + Gorbunov⁶⁶²

VI. Palivová komise: Lenin,
Rykov,
Volkovskij,
Něvskij,
Radčenko⁶⁶³.
Zmocněnci vs* dodavatelé.

VII. *Nejvyšší vojenská inspekce.*

3

1. Uložit komisariátu zásobování, aby v co nejkratší době předložil plán mimořádného zvýšení dodávek obilí i píce;
2. zvyšovat počet trojek a jmenovat do nich místní pracovníky zásobovacích orgánů;
3. uložit soudruhu Krasinovi, aby bezodkladně vyšetřil, jak se v Pitěru využívají zásoby obuvi (chodyňský sklad ober** komisariátu zásobování);

* — versus. *Red.*

** Ober — vrchní (z němčiny). Lenin má na mysli sklad, který podléhal přímo lidovému komisariátu zásobování RSFSR. *Red.*

4. povinnost hlásit předsedovi stručně požadavky nebo upozorňovat ho neprodleně a stručně na nešvary.

Napsáno 1. prosince 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1931

v publikaci Leninskij sbornik XVIII

NÁVRH USNESENÍ PALIVOVÉ KOMISE RADY OBRANY⁶⁶⁴

1. Radčenko jako předseda palivové pětky věnuje denně nejvýš dvě hodiny Hlavnímu výboru pro rašelinu.

2. Pokud jde o průtahy s penězi⁶⁶⁵, doporučuje se kolegiu pro lesní hospodářství, aby podalo ještě dnes oficiální stížnost.

1. Uložit kolegiu pro lesní hospodářství, aby se během dvou dnů dohodlo s vojenskou správou

a) o zákonu, kterým by byl dřevorubcům a svažičům dřeva povolen odklad vojenské služby,

b) o zákonu, který by vyhlásil mobilizaci obyvatelstva na lesní práce.

2. Nařídit komisariátu zemědělství, aby okamžitě splnil nařízení Nejvyšší národohospodářské rady a pod kontrolou kolegia pro lesní hospodářství vydal zítra, 3. 12., výnos o tom, které lesní plochy mají být vykáčeny, a o vydání dřevorubeckých průkazů.

3. Upozornit ústřední oddělení lesního hospodářství při komisariátu zemědělství, že dojde-li napříště k průtahům a vyskytne-li se byť jediná stížnost kolegia pro lesní hospodářství, budou všichni pracovníci ústředního oddělení lesního hospodářství zatčeni a postaveni před soud.

4. Udělit kolegiu pro lesní hospodářství právo provádět

inventuru pil a seker ve skladech všech resortů (tj. povolit mu přístup ke knihám a vstup do skladů).

2. 12.

V. Uljanov (*Lenin*)

Napsáno 2. prosince 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXI

KONCEPT NÁVRHŮ
NA URYCHLENÍ TEMPA
A ZVÝŠENÍ OBJEMU
VÝKUPU POTRAVIN⁶⁶⁶

1. pracovníky zásobovacích orgánů v armádě vyměnit
2. do zaostávajících krajů i jinam vyslat zvláštní komisaře, *organizátory se zvláštními úkoly a prémiemi* . . .
3. aparát komisariátu zásobování, reforma a »osvěžení« aparátu
4. *dělnická inspekce* . . .

Připravit pro jednotlivé — místní — národohospodářské rady konkrétní a podrobné úkoly a podnítit soutěžní . . .

Uložit místním vojenským úřadům, aby přidělily zásobovacím orgánům *ty a ty* (určit které) vojenské jednotky pro »zásobovací činnost v armádě«.

Napsáno 4. prosince 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1931

v publikaci Leninskij sbornik XVIII

NÁVRHY K OTÁZCE FINANCOVÁNÍ HLAVNÍHO VÝBORU PRO TEXTILNÍ PRŮMYSL⁶⁶⁷

Týdenní výkaz o počtu sloučených *peněžních ústavů* (oddělení nebo podniků).

Týdenní výkaz o množství výrobků expedovaných z každé hlavní správy a z každé velké továrny do krajů, jakož i rozdělených obyvatelstvu.

1. Kontrola vkladů a výplat peněz prováděná Lidovou bankou — jednotný peněžní ústav.
2. Kontrola »směny zboží« nad expedováním výrobků a jejich dodávkou spotřebiteli.
3. Osobní odpovědnost bývalých kapitalistů nebo bývalých majitelů podniků ve všech hlavních správách a ústředích (trest uvězněním, pro bývalé kapitalisty smrt zastřelením, pro jejich rodiny vězení).⁶⁶⁸
4. Uložit komisariátu zásobování, aby na úseku rozdělování výrobků jakožto na nejslabším úseku dával jasné, *konkrétní* příkazy *Svazu* obchodních a průmyslových zaměstnanců jakožto *svazu* s kolektivní odpovědností všeho členstva.

*Napsáno 14. prosince 1918
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O PŘIDĚLOVÁNÍ ZEMĚDĚLSKÝCH
HOSPODÁŘSTVÍ
PRŮMYSLOVÝM PODNIKŮM

Odložit konečné řešení na úterý.

Požádat komisariát zemědělství, aby do soboty předložil údaje k těmto otázkám:

1. o počtu sovchozů,
2. o jejich organizaci a o tom, co se v tomto směru udělalo,
3. o počtu agronomů,
4. o skutečné přípravě k setí,
5. o skutečném množství osiva,
6. a rovněž zemědělských strojů.

Nejvyšší národohospodářské radě uložit, aby předložila údaje 1. o počtu žádostí dělníků o půdu a 2. o zkušenostech dělníků se zemědělskou výrobou.*

*Napsáno 13. února 1919
Poprvé otištěno roku 1959
v publikaci*

Leninskij sbornik XXXVI

*Podle strojopisu
doplněného V. I. Leninem*

* Body 5 a 6 jsou v dokumentu, podle něhož je tento text publikován, napsány Leninovou rukou. Body 1, 3 a 4, jakož i bod 1 a 2 posledního odstavce napsal Lenin na lístek s programem zasedání RLK 13. února 1919; všechny byly beze změny pojaty do textu usnesení.
Red.

NÁVRH USNESENÍ RADY OBRANY
O ÚPRAVĚ VZTAHŮ MEZI
CELORUSKOU MIMOŘÁDNOU KOMISÍ,
ŽELEZNIČNÍ MIMOŘÁDNOU KOMISÍ
A LIDOVÝM KOMISARIÁTEM
DOPRAVY
A DOPIS ČLENŮM RADY OBRANY

Usnesení Rady obrany

28. 2. 1919

Vzájemné vztahy mezi Celoruskou mimořádnou komisí, Železniční mimořádnou komisí a komisariátem dopravy se upravují podle těchto zásad:

Za komisariát dopravy se vysílá do dopravního oddělení Celoruské mimořádné komise soudruh Běljakov, aby tam pracoval a zajišťoval stálé spojení.

Komisariát dopravy vydá resortní nařízení, aby všechny stížnosti na Celoruskou mimořádnou komisi byly posílány *výhradně* členu kolegia komisariátu dopravy Běljakovovi.

Celoruské mimořádné komisi se ukládá dbát o to, aby orgány a organizace, které mají na starosti vykládku, vykládaly zboží včas, a v případě, že vykládka nebude provedena ve lhůtě stanovené touto komisí, volat je k odpovědnosti.

Oddělením Železniční mimořádné komise se poskytuje právo používat za poplatek železniční telegraf, přičemž se budou přísně zodpovídat za jeho zbytečné používání. Podrobnou směrnici o používání telegrafu a o způsobu úplaty vydají po vzájemné dohodě lidový komisař dopravy a předseda Celoruské mimořádné komise.

Železniční mimořádné komisi se přidělují ubikace bývalé železniční policie; zvláštní příkaz k tomu vydá lido-

vý komisariát dopravy. K vystěhování vojenské stráže z těchto ubikací vydají společnou směrnici soudruzi Dzeržinskij a Skljanskij.

Potraviny budou Železniční mimořádné komisi vydávat železniční zásobovací orgány podle obecně platných zásad.

Dokud trvá na železnicích výjimečný stav, vyhlášený Radou obrany, mají okruhová dopravní oddělení Celoruské mimořádné komise právo uplatňovat vůči osobám usvědčeným z úplatkářství, z rozkrádání nákladů a železničního materiálu a ze soustavného zneužívání služebních funkcí nejvyšší míru trestu.

Členům Rady obrany

28. 2. 1919

Navrhované body jsem dal schválit 28. února na poradě se soudruhy Něvským a Dzeržinským.

Prosím všechny členy Rady obrany o podpisy, aby tato *krajně důležitá* dohoda nabyla okamžité platnosti.

V případě vážných námitek prosím, abyste mi ihned poslali telefonogram *s textem pozměňovacího návrhu*.

Předseda Rady obrany *V. Uljanov (Lenin)*

*Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXIV*

Podle rukopisu

KONCEPT USNESENÍ RLK O POLYGRAFICKÉM ODBORU NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADY

1. Komise pro sloučení a centralizaci a v případě potřeby i pro vypracování návrhu dekretu.

2. Statistické údaje, které by porovnávaly tiskárny
 - (1) znárodněné a podléhající polygrafickému odboru
 - (2) znárodněné a podléhající jednotlivým resortům
 - (3) soukromých podniků.
3. Úkol: ve stanovené lhůtě ztrojnásobit?
4. Zprávu za měsíc?
5. Pracovní kázeň.
6. Úkolová práce.
7. Vztahy mezi závodními výbory a vedením.⁶⁶⁹

*Napsáno 15. března 1919
 Poprvé otištěno roku 1933
 v publikaci Leninskij sbornik XXIV*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ ÚV KSR(b) O VYSLÁNÍ SKUPIN DĚLNÍKŮ NA PRÁCI V ZÁSOBOVÁNÍ A DOPRAVĚ

Vzhledem k mimořádnému nebezpečí, které hrozí republice zostřením krize v zásobování a dopravě, se ÚV KSR usnáší:

uložit soudruhům Kameněvovi,
 Zinovjevovi
 a Stalinovi,

aby vytvořili skupiny vlivných dělníků a vypravili za součinnosti lidových komisariátů zásobování a dopravy a rovněž ústředního výkonného výboru sovětu vlaky, jimiž by tyto skupiny odjely na práci v zásobování a dopravě.⁶⁷⁰

Lenin

*Napsáno v druhé polovině
 března 1919, nejpozději 28. března
 Poprvé otištěno roku 1933
 v publikaci Leninskij sbornik XXIV*

Podle rukopisu

DOPORUČENÍ KE SCHVÁLENÍ
NÁVRHU
USNESENÍ ÚV KSR(b)
SE SMĚRNICEMI
PRO ÚV KS UKRAJINY(b)

Doporučuji členům politického byra ÚV, aby svými podpisy schválili toto usnesení jako směrnici pro Komunistickou stranu Ukrajiny a její ÚV ve vztahu k Ukrajině. *Velmi spěchá.*⁶⁷⁴

8. 4. *Lenin*

*Organizačnímu byru ÚV. Spěšně poslat ukrajinskému ÚV.**

Napsáno 8. dubna 1919

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

K USNESENÍ RADY OBRANY
O POSÍLENÍ VOJENSKÉ OBRANY⁶⁷²

Zastavit na tři měsíce činnost nebo značně snížit stav těch oddělení v ústředních a místních komisariátech, která nejsou absolutně nezbytná a mohou poskytnout armádě i týlu užitečné pracovníky pro vedení války, zásobování, agitaci apod.

*Napsáno nejpozději
21. dubna 1919
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXIV*

Podle rukopisu

* Tento dovětek byl připsán na okraj návrhu zřejmě po jeho schválení. *Red.*

DOVĚTEK K PROVOLÁNÍ
K MAĎARSKÝM
INTERNACIONALISTŮM⁶⁷³

Plně se připojuji k textu provolání a věřím, že maďarští proletáři na frontách jsou si vědomi: ještě několik měsíců boje za zájmy mezinárodního proletariátu, a vítězství bude naše — a bude to vítězství rozhodující a opravdové.

Lenin

*Napsáno 23. dubna 1919
Poprvé otištěno roku 1960
v knize A. Kladt, V. Kondratěv,
Bratřa po oružiju, Moskva*

*Podle textu letáku
Přeloženo z maďarštiny*

NÁVRH USNESENÍ EKONOMICKÉ
KOMISE PŘI RADĚ LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ O ZLEPŠENÍ SITUACE
DĚLNÍKŮ⁶⁷⁴

1. Zvýšit materiální pomoc dětem dělníků,
2. vytipovat určité sklady, *rychle* evidovat jejich zásoby a vydávat je za *nízkou* cenu nejpotřebnějším dělníkům, *kteří nedostávají* ani minimální peněžitou mzdu,
3. totéž, pokud jde o nájemné.

*Napsáno 2. května 1919
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXIV*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ RADY OBRANY O MOBILIZACI ZAMĚSTNANCŮ V SOVĚTECH⁶⁷⁵

Bod 1. Mobilizovat na čtyři měsíce (od 15. 6. do 15. 10.) všechny osoby mužského pohlaví od 18 do 45 let [raději více, neboť část jich osvobodíme], zaměstnané v sovětských orgánech, a nahradit je ženami nebo některé práce dočasně omezit.

Poznámka k bodu 1. Osvobozují se jenom nemocní a naprosto nepostradatelní, nanejvýš 10 %, se svolením zvláštní komise.

Bod 2. Zmobilizované dát k dispozici vojenské správě. Hlásit se budou dne . . .

Bod 3. Zmobilizovaní jsou vázáni vzájemným ručením, a v případě, že by přešli k nepříteli nebo nesplnili určené úkoly apod., jsou jejich rodiny považovány za rukojmí.

Bod 4. Zmobilizovaní vytvoří několikačlenné skupiny, pokud možno z příslušníků různých oborů, aby každá skupina mohla plnit v týlu i na frontě nejrůznější úkoly při formování, přepravě, zásobování vojsk apod.

Bod 5. Každý zmobilizovaný je povinen sestavit si knihovničku z nejnütnějších propagandistických a agitačních brožur a letáků, které dostává z knižních skladů ústředního výkonného výboru apod., a seznamovat s nimi povinně vojáky i obyvatelstvo; každý týden musí hlásit, jak tuto povinnost plní.

Bod 6. Každý zmobilizovaný musí ihned po mobilizaci, nejpozději do . . . dnů, nahlásit podrobné údaje o svém vzdělání, dřívější službě nebo dřívějších zaměstnáních, o místech svého dřívějšího pobytu, o svých znalostech cizích jazyků aj. podle speciálního dotazníku.

Napsáno nejpozději 31. května 1919

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXIV

DEKRET RADY DĚLNICKÉ
A ROLNICKÉ OBRANY O POVOLÁVÁNÍ
DĚLNÍKŮ A ZAMĚSTNANCŮ
OBCHODU, PRŮMYSLU A DOPRAVY
DO ARMÁDY

V rámci dodatečné mobilizace se povolávají do armády dělníci a zaměstnanci obchodu, průmyslu a dopravy. Způsob a termín povolávání, jakož i počet povolávaných budou stanoveny po dohodě mezi Revoluční vojenskou radou republiky, předsednictvem Nejvyšší národohospodářské rady a Celoruskou ústřední radou odborů.*

Napsáno 31. května 1919
Otištěno 15. června 1919
v listu *Izvěstija VCIK*, č. 128.

Podle rukopisu

ORGANIZAČNÍMU BYRU ÚV KSR(b)⁶⁷⁶

Organizačnímu byru ÚV: *generální stávka* v Tveru, potom v *Klinu*, to vše vytváří *velmi hroživou* situaci. Je třeba urychleně projednat tato opatření:

kdy to projednáte?

aby se pomohlo textilákům, jsou nutná *mimořádná* opatření:

zásobování

1. Zásobování textilních dělníků (věnovat tomu pozornost), zabezpečit *pracující* v továrně.

* Lenin podepsal strojopisný text dekretu a na horní okraj stránky poznamenal: »Nezveřejňovat.« *Red.*

Tver (a **Klin**) zejména 2. Mobilizace textilních dělníků . . . (10 000) přezkoumat.
železničáři a rudoarmějci zásobit potravinami 3. Rozšiřování novin a plakátů, a postarat se o to. pořádání přednášek, prohloubit práci komisariátu školství a osvěty.
Tverský vojenský komisař je pro práci vojenského charakteru 4. Železniční jízdenky (denně) příliš mladý, je velmi pro členy ÚV odborových svazů.
dobrý, ale potřebuje pomoc.

Textiláci jsou strašlivě zaostalí.

NB |||| Nikdo se o ně nestará, nemají žádné noviny, žádné plakáty. Musí se nutně ještě něco udělat pro zlepšení jejich zásobovací situace, něco jako výkup atd.

Napsáno před 18. červnem 1919

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

ODPOVĚĎ PŘÍMOU LINKOU
 V. I. NĚVSKÉMU
 A L. S. SOSNOVSKÉMU⁶⁷⁷

Přesně podle ústavy mohou dostat rozhodující hlasy jenom soudruzi z újezdů. Hned teď se spojím s předsednictvem ústředního výkonného výboru. Musíte oba zůstat, dokud nebude naprostý klid a nezačne se normálně pracovat.

Lenin

*Napsáno 20. června 1919
Odesláno do Tveru*

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

N. P. GORBUNOVVI

Zjistěte, co se udělalo pro zahájení těžby hořlavých lupků
v syzraňském újezdu a ropy v okolí Kazaně.⁶⁷⁸

Napsáno před 14. červencem 1919

*Otištěno poprvé,
podle textu zapsaného
N. P. Gorbunovem*

VZKAZ G. V. ČIČERINOVVI
A USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b) O VZÁJEMNÝCH VZTAZÍCH
SE ZEMĚMI DOHODY

Soudruhu Čičerine!

Posílám Vám usnesení politického byra.⁶⁷⁹

Váš *Lenin*

- (1) **Samozřejmě.**
- (2) *Neobracet se* na ně jménem vlády.
- (3) Uspíšit Litvinovův odjezd.
- (4) Omezit se na dopis Gorkého, *ale nedovolovat* mu,
aby argumentoval tím, že se boj mění ve vyhlazování.

Členové politického byra: *Lenin**

Napsáno nejdříve 26. září 1919

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

* Usnesení podepsali také L. B. Kameněv, L. D. Trockij a s výhradou »souhlasím podmíněně« N. N. Krestinskij. *Red.*

NÁVRH USNESENÍ RLK
O KONFLIKTU MEZI NEJVYŠŠÍ
NÁRODOHOSPODÁŘSKOU RADOU
A KOMISARIÁTEM
STÁTNÍ KONTROLY⁶⁸⁰

Rada lidových komisařů konstatuje:

1. státní kontrola měla Nejvyšší národohospodářské radě navrhnout, aby zrušila právní oddělení, ale neměla se uchýlit k zákazu;

2. předsednictvo Nejvyšší národohospodářské rady musí okamžitě podniknout co nejráznější kroky ke zrušení většinou jen parazitujících právních oddělení a vydat zákaz propašovávat pracovníky těchto oddělení do jiných oddělení. Zprávu o splnění předložit malé radě nejpozději do týdne;

3. uložit lidovému komisariátu spravedlnosti, aby poňnal před soud pracovníky právních oddělení komisariátu zásobování a Nejvyšší národohospodářské rady za byrokratické průtahy. Zprávu podat do týdne v malé radě.

Napsáno 30. září 1919

*"Otištěno poprvé,
podle rukopisu"*

NÁVRH USNESENÍ
PORADY FRAKČÍ KSR(b)
V ÚSTŘEDNÍM SVAZU SPOTŘEBNÍCH
DRUŽSTEV
A V LIDOVÉM KOMISARIÁTU
ZÁSOBOVÁNÍ
O VÝSLEDČÍCH VÝKUPU POTRAVIN

Připravit 2 konkrétní zprávy za frakci v Ústředním svazu spotřebních družstev a za lidový komisariát zásobování

na poradu o plnění dekretu z 20. 3.⁶⁸¹, 3. 4.⁶⁸² a 3. 7.⁶⁸³. Zprávy musí obsahovat číselné údaje o výsledcích výkupu podle druhu potravin a podle gubernií, o počtu výkupních smluv, o tom, kolik jich bylo splněno, kolik nesplněno atd., s podrobným popisem každé smlouvy a každého výkupního a distribučního obvodu, údaje, jak jsme zvládli nekomerční i komerční práci v družstvech a jak se buržoazní družstevnictví mění v socialistické.

1 za Ústřední svaz spotřebních družstev	} <i>středa:</i>
1 za lidový komisariát zásobování	

Napsáno 2. října 1919

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXIV

NÁVRHY NA VYTVOŘENÍ JEDNOTNÉHO ORGÁNU LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ⁶⁸⁴

- (1) Vzájemná kontrola orgánů*
- (2) urychleně určit, které úseky mají být vykáceny
- (3) využití pracovní síly odborníků pro lesní hospodářství
- (4) jiná opatření k rychlejšímu a vydatnějšímu zásobování palivem
- (5) nemělo by se to sloučit?***

Napsáno 11. listopadu 1919

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1959

v publikaci Leninskij sbornik XXXVI

* Jde o řídicí orgány lesního hospodářství. *Red.*

** Jde o vytvoření jednotného orgánu lesního hospodářství. *Red.*

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ
O VÝKUPU BRAMBOR⁶⁸⁵

Vzít za základ návrh komisariátu zásobování a bod 4 návrhu Nejvyšší národohospodářské rady.⁶⁸⁶

Ustavit komisi, která podrobně vypracuje celý návrh a stanoví v něm co nejpřesněji jak jednotlivé oblasti (v bodech návrhu lidového komisariátu zásobování), tak i konkrétní opatření, jak posílit na některých úsecích zásobovací armádu, jak zapojit dělníky, i rozsah nutných a reálných dodávek lihu a škrobu a tak dále.

Komise přesně vymezí odpovědnost komisariátu zásobování za to, že splní revolučním způsobem všechna mimořádná opatření, tak aby se s touto odpovědností mohlo počítat v další politice rady lidových komisařů.

Komisi tvoří Šejnman (+ 2 kom. zás.*)

Rykov

Šmidt

Kameněv

Avaněsov (nebo někdo z Celoruské mimořádné komise)

Markov

Komisi dát lhůtu dva dny a RLK svolat na pátek.⁶⁸⁷

Napsáno 18. listopadu 1919

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXIV

* Jde o dva zástupce komisariátu zásobování. *Red.*

KONCEPT NÁVRHU USNESENÍ
RADY LIDOVÝCHKOMISAŘŮ
O ZÁSOBOVÁNÍ MOSKVVY
POTRAVINAMI⁶⁸⁸

(»Konstatace«)

Příděly pro pracující?

informovat přesně
o skladech a o stavu
dopravy

- || 1. Dohodu oficiálně podepsat⁶⁸⁹
- | 2. Zavést znovu denní hlášení⁶⁹⁰
3. Mobilizovat dělníky do dopravy
uložit moskevské odborové radě
+ lidovému komisariátu dopra-
vy
- { 4. Zvlášť rychle projednat opatření
k přísunu brambor a přísun sle-
dovat
5. Schválit mimořádný příděl (ma-
sa?).

*Napsáno 6. prosince 1919
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXIV*

Podle rukopisu

J. D.! Je třeba poslat šifrovanou zprávu, že se nikde a nikdy *nesmí* používat krycí jméno Kamo a že se ihned musí nahradit jiným, *novým*. Město, kde teď Kamo je, se musí uvádět *jedině* šifrovaně.

Lenin

Napsáno po 9. prosinci 1919

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

NÁVRH USNESENÍ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O VYPRAVENÍ UCELENÝCH VLAKŮ
S OBI LÍM DO MOSKVVY⁶⁹²

1. Konstatovat, že komisariát zásobování nese vinu za mimořádně nedbalé plnění krajně důležitého úkolu.

2. Uložit předsedovi RLK, aby podal oficiální stížnost na komisariát pošt a telegrafů *hodinu* po definitivním neúspěšném pokusu o přímé spojení a získání odpovědi přímou linkou.⁶⁹³

3. Zavést proti guberniálním komisařům zásobování vyšetřování za nesplnění nebo organizační neschopnost při plnění příkazu lidového komisariátu zásobování.⁶⁹⁴

4. Jmenovat do komisariátu zásobování jednoho úředníka, který by se spolehlivě staral o přímé linky.

5. Svolat radu lidových komisařů na sobotu*, aby zkontrolovala plnění a projednala usnesení o přidělování vagónů.

6. Požádat lidový komisariát pošt a telegrafů, aby vysvětlil písemně, proč nebyly včas doručeny telegramy li-

* 27. prosince 1919. *Red.*

dového komisariátu zásobování, a uvedl, jaká opatření nebo změny zákonů jsou nutné k tomu, aby byly příkazy komisariátu zásobování předávány vždycky včas.

*Napsáno 23. prosince 1919
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXIV*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O ZÁSOBOVÁNÍ DĚLNÍKŮ ŠATSTVEM A OBUVÍ⁶⁹⁵

Uložit malé radě, aby ihned, bezpodmínečně nejpozději do soboty* zrevidovala své usnesení, všechny jeho zásadní a obecné části ponechala, ale vzhledem k novým vojenským úkolům spojeným s rozšířením armády upravila množství výrobků vydávaných dělníkům. Uložit soudruhu Rykovovi, aby dal svému zmocněnci přesné pověření a posílal jenom jeho.⁶⁹⁶

Napsáno 30. prosince 1919

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O SMĚRNICI K VÝKUPU SUROVIN⁶⁹⁷

Uložit předsednictvu Nejvyšší národohospodářské rady přepracovat směrnici do soboty** tak, aby bylo plně realizováno usnesení VII. sjezdu sovětů, zejména

* 3. ledna 1920. *Red.*

** 3. ledna 1920. *Red.*

1. pokud jde o právo odvolávat⁶⁹⁸,
 2. přísnější a důslednější uplatňování zásady odvádět všechny přebytky;
 3. podrobné stanovení práv a podmínek pro uplatňování a povzbuzování místní iniciativy;
 4. vypracování způsobů boje proti průtahům.
- Celý návrh směrnice, o němž je řeč v usnesení VII. sjezdu sovětů, předložit do týdne.⁶⁹⁹

*Napsáno 30. prosince 1919
 Poprvé otištěno roku 1933
 v publikaci Leninskij sbornik XXIV*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ
 POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)
 K PROTESTU VRCHNÍHO VELITELE
 PROTI ROZKAZU
 VELITELI TURKESTÁNSKÉHO
 FRONTU⁷⁰⁰

1. Uznat za správný telegrafický rozkaz Lenina a Trockého^[138].
2. Protest proti formě tohoto rozkazu kvalifikovat jako nežádoucí projev byrokratismu v armádě.
3. Sdělit vrchnímu veliteli, že jeho ústní protest, který tlumočil soudruh Smilga, byl projednán a shledán nesprávným. Když se dožaduje vyjádření, má ho mít.

Napsáno 17. nebo 18. ledna 1920

*Otištěno poprvé,
 podle rukopisu*

Ufa, Jumagulovovi

Kopie Ufa, Elcinovi

Sterlitamak, baškirský revoluční výbor

baškirský oblastní výbor, Arťomu Sergejevovi

Slovy telegramu, že »Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů považuje za nepravděpodobné a zcela vyloučené, že by Arťom, Samojlov a Preobraženskij mohli agitovat proti Baškirské republice«, potvrdil CÚVV znovu nutnost co nejloajálněji dodržovat baškirskou ústavu. Stejný cíl sledoval další telegram ÚV Arťomovi. Za těchto okolností jsem si zcela jist, že Arťom, Preobraženskij a Samojlov nezavdají žádné hmatatelné příčiny ke komplikacím. Stejně tak musí postupovat i členové baškirského revolučního výboru. Až z vašeho telegramu jsem se dověděl, že Šamigulov, Izmajlov a další byli baškirským revolučním výborem vyhoštěni z baškirského území: ÚV se totiž domníval, že jedou do Moskvy z vlastní iniciativy, aby tam podali zprávu, usoudil, že je zbytečné, aby pět soudruhů mařilo čas cestováním, a poslal je zpět do Sterlitamaku.

Váš pokus vyhostit z Baškirska staré členy strany, nejasné poukazování na jejich bucharinovskou orientaci, vytrvalé a přitom nesprávné označování Preobraženského, Arťoma a Samojlova přídomkem »Ukrajinci« — to vše ve mně vyvolává důvodné pochybnosti o vaší objektivitě v této záležitosti. Proto vám ukládám, abyste se ihned zařídili podle telegramu CÚVV z 20. 1., který ještě nebyl splněn, pokud jde o anulování zprávy o spiknutí.

Z pověření politického byra ÚV *Lenin**

*Napsáno po 20. lednu 1920
Poprvé otištěno roku 1959 v knize
Obrazovanije Baškirskoj ASSR, Ufa*

*Podle textu napsaného rukou
N. N. Krestinského
a podepsaného Leninem*

* Slova »Z pověření politického byra ÚV *Lenin*« jsou napsána Leninovou rukou. *Red.*

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ O VYKLÁDCE BRAMBOR
A ODKLÍZENÍ SNĚHU
Z MOSKEVSKÝCH ULIC
A ŽELEZNIČNÍCH TRATÍ⁷⁰²

1. Uložit komisariátu zásobování, aby do tří dnů vypracoval usnesení o další bramborové kampani a předložil ho radě lidových komisařů.⁷⁰³

2. Uložit Burdukovovi + Kameněvovi, Dzeržinskému a Kurskému, aby předložili údaje o počtu dospělých a zdravých mužů, jejich volném čase, jejich využití při neodkladných pracích ve městě a návrh usnesení o jejich zapojení.

3. Uložit Celoruské mimořádné komisi, aby určila odpovědného a zkušeného člena strany, který by prošetřil údaje o naprosto neuspokojivé organizaci pracovní povinnosti moskevských dělníků a zaměstnanců.

Zprávu podá radě lidových komisařů do čtyř dnů Dzeržinskij nebo jeho zástupce.

4. Uložit lidovému komisariátu vnitra, aby podnikl energičtější kroky k praktickému uplatnění povinnosti odklízet sněh a předložil o tom do tří dnů zprávu RLK.⁷⁰⁴

Napsáno 27. ledna 1920

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXIV

NÁVRH USNESENÍ RADY
LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O ZBOŽNÍM FONDU⁷⁰⁵

Uložit lidovému komisariátu zahraničního obchodu, aby se dohodl s lidovým komisariátem státní kontroly

a Celoruskou mimořádnou komisí, jak bojovat proti přechovávacům zboží a zásob, které by bylo možné i vyvážet.

Napsáno 2. března 1920

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXIV

ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)

Členům politického byra:

Prosím, abyste si to přečetli. *Je to zajímavé.*

Jsem pro to, abychom *našli* možnost dohodnout se s nimi na kompromisu.⁷⁰⁶

Lenin

*Napsáno mezi 19. dubnem
a 6. květnem 1920*

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

PROJEV PŘI SLAVNOSTNÍM OTEVŘENÍ DĚLNICKÉHO PALÁCE V. M. ZAGORSKÉHO 1. KVĚTNA 1920 NOVINOVÁ ZPRÁVA

Svůj krátký projev věnoval soudruh Lenin vzpomínce na soudruha Zagorského, na to, jak se se zesnulým soudruhem setkal ještě v zahraničí, v emigraci roku 1907, když soudruh Lenin jezdíval referovat a přednášet v dělnických kroužcích zahraničních soudruhů a též v krouž-

cích ruských emigrantů. Soudruh Zagorskij, který byl tajemníkem ženevské skupiny bolševiků, vystupoval už tehdy jako energický, vzdělaný člověk a dobrý organizátor, tělem i duší oddaný straně. Když se soudruh Zagorskij vrátil roku 1918 do Moskvy, zapojil se plně do stranické práce, brzy byl zvolen tajemníkem moskevské organizace a v této významné funkci se stal obětí výbuchu v Leontjevově ulici.⁷⁰⁷

Izvěstija VCIK, č. 94

4. května 1920

Pravda, č. 95

5. května 1920

Podle textu Pravdy

PROJEV NA XI. VYŘAZENÍ
RUDÝCH VELITELŮ
Z PRVNÍCH MOSKEVSKÝCH KURSŮ
PRO VELITELE KULOMETNÝCH
JEDNOTEK
12. KVĚTNA 1920
ZÁZNAM V KRONICE

Lenin pronesl k právě vyřazeným rudým velitelům projev, v němž zdůraznil, co musí mít rudý velitel na paměti, když odchází na západní frontu. Rudý velitel nesmí zapomínat, že nebojujeme proti polským dělníkům a rolníkům, nýbrž proti polské buržoazii a statkářům, a rovněž proti kapitalistům Dohody, kteří stojí v pozadí a dirigují polskou šlechtu. Vy víte, řekl soudruh Lenin, že tato válka nám byla vnucena, že jsme ji nechtěli, ale že nedopustíme, aby nás zardousili: raději smrt než porážku.

K novoj armii, č. 6

1. června 1920

Podle časopisu

K novoj armii

Zavolejte Brjuchanovovi: když se Běleňkij *plně* nezaručí, že potraviny dodá, a to rychle, pak ať se bezpodmínečně *ihned* povolí samostatný výkup potravin. Bylo by zločinem ztratit Baku kvůli idiotství nebo paličatosti pracovníků z komisariátu zásobování.

2. 6. *Lenin*

Napsáno 2. června 1920

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

POZNÁMKY NA TELEGRAMU
P. V. BUCHARCEVA
O SMLOUVĚ
S AMERICKOU SPOLEČNOSTÍ
A PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE⁷⁰⁹

Do 36 hodin schvalte smlouvu se zástupcem americké společnosti, za níž stojí Amerika . . .

Objednávka s dvacetidenní dodací lhůtou — provazy, stroje, technické zařízení, nejpozději do tří měsíců — nejméně dvě stě lokomotiv s cisternami, vagóny aj. Hlavní body smlouvy: společnost se zavazuje, že dodá ze zahraničí podle zmocněncových objednávek výměnou za suroviny různé zboží, materiály, stroje, nástroje, léčiva aj., s výjimkou střeliva, dále kosmetické výrobky a luxusní předměty, a že je předá v některém černomořském přístavu, který určí zmocněnec. Za druhé, že dodané zboží zaplatí zmocněnec společnosti surovinami . . .

Kromě částek uvedených v druhém bodě zaplatí zmocněnec společnosti rovněž surovinami provizi ve výši deseti procent hodnoty dodaného zboží. Za čtvrté, ceny surovin: tabáku, vlny, pokrutin a dalších, které zmocněnec dává výměnou za dodané zboží, se stanoví podle cen platných na světovém trhu v době dodání zboží . . .

Spěšně

1. Dohodnout se telefonicky s Ležavou (a Šejnmanem, pokud je ještě zde) a s členy politického byra.

2. V zásadě jsem *pro* (a) smlouvání: snížit procento provize; (b) přesně dohodnout: až dodají oni své zboží, pak dodáme my naše, nebo provedeme výměnu *v našem přístavu*. Jinak ne.

19. 6. *Lenin**

*Napsáno 19. června 1920
Poprvé otištěno roku 1932
v publikaci Leninskij sbornik XX*

Podle rukopisu

NÁVRH USNESENÍ
PLENÁRNÍHO ZASEDÁNÍ ÚV KSR(b)
O KONFLIKTU MEZI
PETROHRADSKOU KOMUNOU
A PETROHRADSKÝM SOVĚTEM⁷¹⁰

1. Badajeva do moskevského spotřebního družstva.
2. *Badajeva rehabilitovat (prostřednictvím organizačního byra)*.
3. Některé petrohradské pracovníky v zásobování přeložit do Moskvy.
4. Pítěr dát pod zvlášť přísnou kontrolu.**
5. Petrohrad, Moskvu a všechna ostatní zásobovací místa fakticky zrovnoprávnit, pokud jde o zásobování obilím a o výši přidělů.⁷¹¹

Napsáno 16. července 1920

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

* Pod tím je Leninovou rukou připsáno: »+ Kameněv«. *Red.*

** V rukopisu jsou body 2 a 4 škrtnuty. Bod 4 nebyl do schváleného usnesení zařazen. *Red.*

ODPOVĚDI NA DOTAZY
MINISTRA ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ
DÁLNOVÝCHODNÍ REPUBLIKY
A. M. KRASNOŠČOKOVA⁷¹²

1. Kam svolat sjezd?	Kamkoli.
2. Volební zásady (je přípustná čtyřka? ⁷¹³)	Ano, je.
3. Základy ústavy a hospodářské politiky?	Je přípustná demokracie s mírným zvýhodněním pro komunisty ⁷¹⁴ .
4. Forma oficiálních vztahů mezi Sovětským Ruskem a Dálnovýchodní republikou?	Přátelství.
5. Protože se některé oblasti nepodřizují směrnícím ÚV a za několik dní se sejde přípravná konference, je nutné znovu přesně formulovat základy Dálnovýchodní republiky a vymezit pravomoc.	Poslouchat ÚV, nebo s nimi zatočíme.

Napsáno nejdříve 17. července 1920

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

NÁVRH USNESENÍ
POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)
K ČLÁNKŮM A. M. GORKÉHO
V ČASOPISU
KOMMUNISTIČESKIJ
INTERNACIONAL⁷¹⁵

Navrhují politickému byru schválit *per rollam*:

Politické byro považuje za krajně nevhodné uveřejnění článků Gorkého ve 12. čísle časopisu Kommunističeskij

internacional, zejména úvodníku, neboť v těchto člancích nejenže není *nic* komunistického, ale je v nich dokonce i mnoho *protikomunistického*. Napříště *podobné* články v časopisu *Kommunističeskij internacional* vůbec *neuveřejňovat*.

*Lenin**

Napsáno 31. července 1920

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

SDĚLENÍ PRO POLITICKÉ BYRO
ÚV KSR(b)
S NÁVRHEM TELEGRAMU
V. S. MICKEVIČOVI-KAPSUKASOVI⁷¹⁶

Navrhuji odpovědět:

Teď, dokud ustupujeme u Varšavy, je zcela nevhodná doba. Pošlete co nejpodrobnější a nejpřesnější informace o Litvě, podepsané všemi členy ÚV Litvy a Běloruska, a Smilgovo vyjádření. V přípravných pracích pokračujte co možná obezřetně a soustavně.

Tři členové *politického byra* souhlasí.**

Lenin

Napsáno 20. srpna 1920

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

* Návrh podepsali také L. D. Trockij, N. N. Krestinskij a M. I. Kalinin. *Red.*

** Tuto větu, podpis a slova *»za politické byro Krestinskij«* napsal vlastnoručně Lenin, když dostal souhlas od členů politického byra ÚV KSR(b). *Red.*

NÁVRHY K VOJENSKÝM OTÁZKÁM⁷¹⁷

Protože bylo zjištěno, že zbývá (Buďonnému) ne < 10 000,

1. jsem pro to vzít Buďonnému 6. jezdeckou divizi a poslat ji na frontu proti Vrangelovi;
2. posílit jezdeckou armádu Buďonného těmi 3000 až 4000 jezdců, které slibuje vrchní velitel jihu (*urychleně*);
- + 4. zrekvírovat běloruským rolníkům větší množství koní a posílit jimi Buďonného jízdu;
5. nahradit *ihned* Gittise soudruhem Frunzem (viz názor vrchního velitele a Tuchačevského).

Lenin

*Napsáno nejdříve 20. srpna 1920
Poprvé otištěno roku 1959
v publikaci Leninskij sbornik XXXVI*

Podle rukopisu

USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) K ROZKAZU REVOLUČNÍ VOJENSKÉ RADY ZÁPADNÍHO FRONTU⁷¹⁸

Politické byro se usnáší: velmi tvrdě odsoudit počínání soudruhů Tuchačevského a Smilgy, kteří vydali, aniž k tomu měli vůbec právo, svůj více než netaktní rozkaz, jenž podrývá politiku strany a vlády.*

* Když Lenin předával sekretářce toto usnesení politického byra, aby ho telegraficky odeslala revoluční vojenské radě Západního frontu, poznamenal na horní okraj dokumentu: »Bričkinové k odeslání tohoto telegramu« a pod text usnesení připsal: »Kopie soudruhům Čičerinovi a Daniševskému.« *Red.*

Politické byro ukládá Revoluční vojenské radě republiky, aby okamžitě zrušila rozkaz revoluční vojenské rady Západního frontu a vytkla této revoluční vojenské radě její nesprávný postup.*⁷¹⁹

Napsáno mezi 20. a 24. srpnem 1920

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

Z REFERÁTU O SOUČASNÉ SITUACI
NA II. CELORUSKÉM SJEZDU
PRACOVNÍKŮ ŠKOLSTVÍ A OSVĚTY
A PRACOVNÍKŮ SOCIALISTICKÉ
KULTURY
1. ZÁŘÍ 1920⁷²⁰

Chtěl bych se zabývat trochu podrobněji současnou mezinárodní situací a tím, jak ovlivnila naléhavé úkoly Sovětské republiky. Myslím si, že nynější fáze války s Polskem je zvláště zajímavá proto, že se snad ještě nikdy neprojevíly ve vývoji událostí hlavní hybné síly světové politiky tak názorně a tak výrazně jako nyní. Když vyhlásilo Polsko válku Rusku, bylo nám všem jasné, že hlavní silou, která působí za zády Polska, je zase jen imperialismus Dohody, a třebaže například Anglie, jak víte, v poslední době velmi důrazně prohlašovala a opakovala, že se polského útoku neúčastnila, je všem přítomným nepochybně jasné, že tato prohlášení byla . . .**

*Stručná novinová zpráva otištěna
3. září 1920 v Pravdě, č. 194*

*Podle stenografického
zápisu*

* Tento text zatrhl Lenin tužkou a napsal: »Skljanskému to už bylo sděleno.« *Red.*

** Zde stenografický zápis Leninova projevu končí. *Red.*

NÁVRH PRO POLITICKÉ BYRO
ÚV KSR(b)
K SITUACI V ARMÉNII⁷²¹

Doporučuji politickému byru, aby schválilo všechny 3 Čičerinovy návrhy.

Lenin

Napsáno 12. nebo 13. října 1920

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

DOPLNĚK K NÁVRHU USNESENÍ RLK
O ZAVEDENÍ ZÁKLADNÍ NORMY
PRO ZÁSBOVÁNÍ PRACUJÍCÍCH⁷²²

Rada lidových komisařů potvrzuje správnost politiky lidového komisariátu zásobování, směřující k snížení počtu norem pro zásobování, a proto mu ukládá, aby předložil k projednání dekret o snížení počtu norem pro přiděl chleba s přesným výčtem těchto norem.

Napsáno 6. listopadu 1920

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1945

v publikaci Leninskij sbornik XXXV

NÁVRH USNESENÍ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O KONCESÍCH⁷²³

Uložit komisi složené ze soudruhů Lenina, Miljutina, Kurského, Ležavy a Seredy, aby do týdne* přepracovala a redakčně upravila tu část návrhu o koncesích, kterou by bylo vhodné uveřejnit v zahraničí, a to za prvé všeobecné, tj. zásadní rozhodnutí o poskytování koncesí, za druhé zcela stručný výklad obecných ekonomických a právních podmínek koncesí a za třetí seznam objektů, které mohou být dány do koncese, s dostatečně jasným výkladem hospodářského významu každého objektu.⁷²⁴

Napsáno 16. listopadu 1920

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1959

v publikaci Leninskij sbornik XXXVI

* Text: »složené . . . do týdne« je napsán rukou L. A. Fotijevové.
Red.

K TEZÍM REFERÁTU
PRO VIII. CELORUSKÝ SJEZD SOVĚTŮ
O ZLEPŠENÍ ČINNOSTI
ORGÁNŮ SOVĚTSKÉ MOCI
A O BOJI PROTI BYROKRATISMU⁷²⁵

Předělat teze dost radikálně a ve všech bodech v tom smyslu, aby se tu maximálně šetřilo velmi neurčitými, mlhavými a přehnanými sliby

a hlavní důraz byl přenesen na konkrétní, praktické návrhy, které lze spolehlivě splnit v krátké lhůtě.

Jako doplněk k tezím vypracovat do týdne návrh rezoluce VIII. sjezdu sovětů.

Napsáno 27. listopadu 1920

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1959

v publikaci Leninskij sbornik XXXVI

NÁVRH USNESENÍ
POLITICKÉHO BYRA

(K ČIČERINOVU NÁVRHU DOČASNĚ
ODVOLAT KRASINA A KE KRASINOVU
VYJÁDŘENÍ)

K návrhu lidového komisariátu zahraničních věcí^[310] dočasně odvolat Krasinovu misi z Anglie⁷²⁶, což by měla být forma nátlaku na britskou vládu, se politické byro usnáší s řešením této otázky počkat a požádat Krasina, aby se k tomu urychleně vyjádřil. Nejde nám o roztržku s Anglií, nýbrž jenom o nátlak, neboť je jasné, že Churchill, Curzon a spol. protahují jednání a klamou, takže dočasný odjezd by mohl být velmi užitečný, neboť by podpořil agitaci akčních výborů.⁷²⁷

Napsáno 29. listopadu 1920

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

NÁVRH USNESENÍ
POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)
O OBCHODNÍ SMLOUVĚ S ANGLIÍ⁷²⁸

Politické byro schvaluje návrhy soudruha Čičerina k obchodní smlouvě s Anglií a zdůrazňuje zejména:

aby Krasin, pokud jde o propagandu a dluhy, nepřekračoval v žádném případě bez výslovného a jednoznačného souhlasu ÚV text a literu anglické nóty z 29. června⁷²⁹;

všechny podrobnosti přenést na zvláštní jednání o mírové smlouvě.

Při zdůvodňování poukazovat na jejich pomoc Vrangelovi.⁷³⁰

Napsáno 4. prosince 1920

Poprvé otištěno roku 1959

v publikaci Leninskij sbornik XXXVI

K NÁVRHU USNESENÍ
PLENÁRNÍHO ZASEDÁNÍ ÚV KSR(b)
O VÝROBNÍ PROPAGANDĚ

1. Zřídit při Celoruské ústřední radě odborů Celoruské byro pro výrobní propagandu,

rozšířit zastoupení lidového komisariátu školství a osvěty, ale nepřevádět sem aparát tohoto komisariátu, nýbrž celý aparát lidového komisariátu školství a osvěty podřídit Celoruskému byru pro výrobní propagandu.⁷³¹

Napsáno 8. prosince 1920

Poprvé otištěno roku 1959

v publikaci Leninskij sbornik XXXVI

Podle rukopisu

N. N. KRESTINSKÉMU
PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)

Soudruhu Krestinskému

Navrhuji:

1. Dát Kameněvovi a jeho komisi (+ Stalinovi)⁷³² *oficiální příkaz* jménem politického byra a *zaprookolovat to*.
2. Červjakovovi uložit, aby *urychleně* vypracoval návrh *podrobného* dopisu ÚV KSR o Bělorusku a *dekretu* rady lidových komisařů (tajného) o téže věci.⁷³³

Lenin

Napsáno 30. nebo 31. prosince 1920

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

NÁVRH USNESENÍ
PLENÁRNÍHO ZASEDÁNÍ ÚV KSR(b)
O GRUZII⁷³⁴

k bodu 3

1. Uložit lidovému komisariátu zahraničních věcí, aby oddaloval roztržku s Gruzii, zároveň soustavně shromažďoval přesné údaje o všech případech, kdy Gruzie porušila smlouvu, a důrazněji požadoval volnou cestu pro přísun potravin do Arménie.

2. Informovat se u Kavkazského frontu, jak dalece jsou naše nynější vojenské síly připraveny pro případ okamžité nebo brzké války s Gruzii; formulaci tohoto dotazu s poukazem na mimořádnou troufalost Gruzie uložit komisi složené ze soudruhů Trockého, Čičerina a Stalina.

3. Dát Revoluční vojenské radě republiky a Kavkazskému frontu pokyn připravovat se na eventuální válku

s Gruzii. Uložit Nejvyšší radě pro železniční a vodní dopravu při RLK, aby co nejdříve podala Radě práce a obrany zprávu, zda by bylo možné zvýšit přísun vojsk na Kavkaz a do prostoru Kavkazu.⁷³⁵

Napsáno 26. ledna 1921

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

KONCEPT USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O KONCESÍCH NA TĚŽBU ROPY

1. V zásadě schválit (*jak v Grozném, tak v Baku*) a zahájit jednání . . .

2. Vyslat do Baku a do Grozného kompetentní komisi a požadovat od ní, aby podala v krátké době zprávu.

1. Gubkin

2. Tichvinskij⁷³⁶.

Napsáno 1. února 1921

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1932

v publikaci Leninskij sbornik XX

NÁVRH USNESENÍ RLK O KONTROLE, JAK LIDOVÉ KOMISARIÁTY PLNÍ USNESENÍ A ÚKOLY RADY PRÁCE A OBRANY A RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ

Uložit malé radě, aby věnovala větší pozornost kontrole toho, zda lidové komisariáty doopravdy plní usnesení a úkoly Rady práce a obrany a rady lidových komisařů, a dbala na to, aby otázky zvláštního praktického nebo zásadního významu byly předkládány velké radě.⁷³⁷

Napsáno 1. února 1921

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY A DOPLŇKY
K USNESENÍ RADY PRÁCE A OBRANY
O BOJI PROTI PALIVOVÉ KRIZI⁷³⁸

- (1) *prozatímní* komisi
- (2) zintenzívnit a koordinovat činnost
- (3) uvolnit všechny členy této komise od veškeré práce, která nesouvisí s palivou.
- (4) Podat do dvou dnů stručnou zprávu, předložit ji v pondělí* předsedovi RPO ke schválení s tím, že úda-je musí odpovídat na tyto otázky:
 - α) vytěženo
 - β) svezeno
 - γ) splaveno
 - δ) naloženo
 - ε) přivezeno

Napsáno 11. února 1921
Poprvé otištěno roku 1959
v publikaci Leninskij sbornik XXXVI

Podle rukopisu

DOPORUČENÍ POLITICKÉMU BYRU
ÚV KSR(b) K NÁVRHU USNESENÍ
CELORUSKÉHO ÚSTŘEDNÍHO
VÝKONNÉHO VÝBORU SOVĚTŮ
O ZRUŠENÍ PENĚŽNÍCH DANÍ

Doporučuji *vzít zpět* (vzhledem *k zavádění* naturální daně *a k přípravě* stříbrné měny).⁷³⁹

16. 3. *Lenin*

Napsáno 16. března 1921
Poprvé otištěno roku 1959
v publikaci Leninskij sbornik XXXVI

Podle rukopisu

* — 14. února 1921. *Red.*

NÁVRH USNESENÍ
POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)
O VÝKUPU V TAMBOVSKÉ GUBERNII

19. 3. [1921]

K vyjádření členům **politického byra**

Místo rozhodnutí ÚV o úplném zastavení výkupu v Tambovské gubernii schválit usnesení:

v Tambovské gubernii se povoluje jenom výkup objemných krmiv a jenom pro potřebu vojenských sil, které tam bojují proti místním banditům.⁷⁴⁰

Lenin

*Napsáno 19. března 1921
Poprvé otištěno roku 1959
v publikaci
Leninskij sbornik XXXVI*

Podle rukopisu

PANU M. I. DUGGANOVÍ⁷⁴¹

Hubbard Woods, Illinois
USA

Velevážený pane,

s velkým potěšením jsem si přečetl Váš dopis z 20. prosince 1920. Chci Vám poděkovat za to, že nabízíte RSFSR své znalosti a zkušenosti odborníka v oblasti spojů.

Protože bychom Vás teď neradi vystavovali svízelem komplikovaného cestování z Ameriky do Moskvy, ale zároveň bychom Vás rádi využili jako experta, kterého RSFSR nutně potřebuje, prosím Vás, abyste se obrátil na soudruha Martense. Budu ho o Vás podrobně informovat

ještě před jeho odjezdem do Ameriky, což má být v nejbližší době.

Radil bych Vám, abyste si předběžně pohovořil se soudruhem Martensem, a dospějete-li k oboustranně přijatelné dohodě, můžete se pak vydat do Moskvy, abychom se s Vámi konkrétně domluvili.⁷⁴²

Přijměte prosím přání všeho nejlepšího

Váš

Napsáno 27. března 1921

Odesláno 9. dubna 1921

Otištěno poprvé,

podle strojopisné kopie

Přeloženo z angličtiny

DOPORUČENÍ K NÁVRHU USNESENÍ PLENÁRNÍHO ZASEDÁNÍ ÚV KSR(b) O BODU 13 PROGRAMU STRANY⁷⁴³

Uložit Jaroslavskému a Bucharinovi přepracovat to tak, aby nebyl zdůrazňován boj proti náboženství (například vypustit bod 7⁷⁴⁴) a aby bylo — s mnoha značně omezujícími podmínkami — umožněno věřícím, ale zjevně poctivým a oddaným komunistům, zůstat ve straně.

Boj proti náboženství formulovat vědečtěji.

(Bod 10 pryč⁷⁴⁵.)

Schválit v politickém byru.

Kampaň zahájit po důkladné přípravě.

Napsáno 18. května 1921

Otištěno poprvé,

podle rukopisu

V. M. MOLOTOVOVI

Molotovovi

Jsem plně *pro*. Je to třeba provést i formálně: usnesení politického byra zaprotokolovat.⁷⁴⁶

18. 6. *Lenin*

Napsáno 18. června 1921

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

I. S. UNŠLICHTOVI⁷⁴⁷

Soudruhu Unšlichte! Dostali jsme špatné zprávy o Pitěru. Ešeři prý zase dávají o sobě vědět, ale petrohradská mimořádná komise prý o eserech nic neví! Jsou prý to noví, mají báječnou konspiraci a vlastní agenturu.

Jenom abychom nepropásli další Kronštadt!

Věnujte tomu prosím trochu víc pozornosti a napište mi *ještě dnes* pár slov.

Neměli bychom poslat do Pitěru zdejší zkušené čekisty?

Říká se, že eseři posílají do Pitěru rolníky, kteří s nimi sympatizují.

Jaké máte Vy zprávy a co hodláte podniknout?⁷⁴⁸

S komunistickým pozdravem *Lenin*

*Napsáno mezi 4.
a 7. červencem 1921*

*Otištěno poprvé,
podle strojopisného textu
vzpomínek I. S. Unšlichta*

P. A. BOGDANOV OVI

Předsednictvu Nejvyšší národohospodářské rady,
soudruhu Bogdanovovi

8. 7. 1921

Dohodněte se prosím s lidovým komisariátem zahraničního obchodu, lidovým komisariátem školství a osvěty a soudruhem Cyperovičem o předání petrohradské porcelánky (bývalý carský závod) a továrny na výrobu broušeného skla, spadajících pod Nejvyšší národohospodářskou radu, do kompetence petrohradské národohospodářské rady. Tyto závody mají napříště vyrábět výhradně pro export, přičemž výtvarnou stránku produkce bude i nadále sledovat lidový komisariát školství a osvěty, kdežto sledování kvality výrobků bude v kompetenci lidového komisariátu zahraničního obchodu.

Předseda rady lidových komisařů

Lenin (Uljanov)

*Otištěno poprvé,
podle strojopisné kopie*

K NÁVRHU USNESENÍ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O ORGANIZACI SMĚNY ZBOŽÍ
ÚSTŘEDNÍM SVAZEM
SPOTŘEBNÍCH DRUŽSTEV⁷⁴⁹

1. Příští zprávu podat za měsíc.
2. Provéřit prostřednictvím zmocněnce *Ústředního statistického úřadu* formální stránku podávání zpráv a zjistit,

zda jsou řádně posílány nižším orgánům a zda tyto orgány plní svou povinnost, pokud jde o podávání zpráv.

Lhůta jeden týden.

3. Uložit Ústřednímu svazu spotřebních družstev, aby předložil radě lidových komisařů soubor návrhů k důraznějšímu potírání anarchie ve směně zboží.

Lhůta jeden týden.

4. Pokud jde o protihodnoty, poskytnout Ústřednímu svazu spotřebních družstev a jeho místním orgánům včetně vesnických středisek pro směnu zboží větší volnost v jednání a zavést vysoké prémie za rychlý obrat a jeho výši.

Předložit do týdne malé radě lidových komisařů.

Napsáno 15. července 1921

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1932

v publikaci Leninskij sbornik XX

NÁVRH USNESENÍ
POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)
K PROVĚRCE
V LIDOVÉM KOMISARIÁTU
ZAHRANIČNÍHO OBCHODU⁷⁵⁰

Navrhuji, aby se politické byro usneslo:

1. Vypracovat zprávu.
2. Uložit to Unšlichtovi.
3. Zprávu zaměřit tak, aby z ní *vyplýnula* usnesení politického byra k výsledkům zprávy.
4. Tajnou část včlenit do zprávy pro tajné zasedání.

23. 8. *Lenin*

Napsáno 23. srpna 1921

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

VZKAZ J. S. VARGOVI
A TEZE O ZŘÍZENÍ
INFORMAČNÍHO ÚSTAVU
PRO OTÁZKY MEZINÁRODNÍHO
DĚLNICKÉHO Hnutí⁷⁵¹

Milý soudruhu Vargo! Přikládám své poznámky. Budete-li to považovat za nutné, můžeme si o tom ještě pohovořit telefonicky.

S pozdravem *Lenin*
31. 8.

*Předpokládané pozměňovací návrhy
nebo teze*

k návrhu soudruha Vargy
o zřízení Informačního ústavu

1. Bezpodmínečná a úplná legálnost ústavu vzhledem k berlínským nebo vídeňským podmínkám a vůbec k podmínkám, které existují v celé západní Evropě, Anglii a Americe.

2. Sídlo ústavu — Berlín nebo Vídeň nebo Kodaň nebo Kristianie.

3. Ekonomickým a sociálním otázkám věnovat nejvýš 20 % pracovní doby a publikací ústavu (20 % oběma dohromady). 80 % otázkám politickým.

4. Pokud jde o politické otázky, bude úkolem ústavu pouze shromažďovat objektivní údaje o těch otázkách, které jsou legální a lze o nich hovořit otevřeně.

5. Ústav musí být zcela nezávislý na jednotlivých komunistických stranách.

6. Oficiálně by se měl ústav nazývat asi takto: Ústav pro studium forem sociálního hnutí.

7. Zásadní instrukce bude dostávat vedoucí (nebo na nejvýš tři vedoucí pracovníci) ústavu.

8. Podle ústních zásadních instrukcí musí vedoucí vypracovat podrobnou a naprosto legální směrnici a předložit ji zde, v Moskvě, k definitivnímu schválení *exekutivě Kominterny*.

9. Zprávy podávat jednou nebo dvakrát týdně. Hospodářské a sociální přílohy měsíčně nebo čtvrtletně.

10. Ústav nesmí udržovat absolutně žádné spojení s ruskými vyslanectvími.

11. Ústav musí začít pracemi menšího rozsahu. Pro země hovořící německy, pro Skandinávii a slovanské země jenom němčina.

Rozšíření činnosti na anglosaské a románské země jenom na základě zvláštních dohod se zástupcem každé skupiny těchto zemí. Dohoda jenom zde v Moskvě.

12. Přehledy nebo lépe řečeno publikaci či zpravodajství ústavu musí abonenti (noviny, knihovny atd.) platit.

Hlavní zásadou má být: organizovat ústav a řídit jeho činnost tak, aby to *všechny* dělnické listy *všech* směrů *přimělo* objednat si publikace ústavu a zaplatit za ně. Nepodaří-li se to, bude to důkaz, že ústav nestojí za nic.

13. Podkladem pro směrnice má být návrh soudruha Vargy⁷⁵². V tomto návrhu je ale třeba provést dvě hlavní změny: 1) čl. 3 — *nahoru*; 2) mnohem podrobněji rozpracovat politickou část.

Některé připomínky k tomuto 2. bodu:

(Příloha C) čl. 3 a 4: zprávy dopisovatelů z továren?

+ peněžní sbírky pořádané přímo dělníky?

+ speciálně a zvlášť podrobně musí být propracovány otázky *odborového hnutí* z politického hlediska. Získání odborů patří k nejdůležitějším politickým otázkám.

+ dělnická družstva: *totéž* (k části II, b)

+ všechny *přechodné* politické *formace* (jako dělnicko-farmářská strana ve Spojených státech) jsou *zvlášť* důležité.

+ Letáky? Kolportování? Rozšiřování?

+ **postoj** k válce 1914—1918? *Krajně důležité.*

Část II, čl. a »revoluční«(??) dělnické strany jako Komunistická dělnická strana Německa.

Název je nesprávný. *Nejsou* revoluční. Mělo by se říci: poloanarchistické, inklinující nebo mající blízko k anarchismu.

Je třeba dodat: celosvětový rozkol anarchismu v otázkách vlastenectví a internacionalismu; *pro* sovětský systém, *proti* sovětskému systému.

(Čl. b). Strany Druhé a Dvaapůlté internacionály — **mnohem** *podrobněji*.

+ postoj k *vlastním* koloniím — a k *imperialismu* v *praktické* politice — *mnohem, mnohem podrobněji*.

+ všechny pacifistické a maloburžoazně demokratické skupiny a směry — *mnohem podrobněji*.

Apod.

31. 8. 1921 *Lenin*

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu
Přeloženo z němčiny*

J. S. VARGOVI⁷⁵³

Milý soudruhu Vargo!

Považuji celé pojetí (informovat *exekutivu Kominterny* nebo dělnický tisk *nebo* obojí?) za nesprávné.

Potřebujeme *úplné* a *pravdivé* informace. A pravda přece nesmí záviset na tom, komu má sloužit.

Lze akceptovat jen toto rozdělení: informace *ilegální* (pouze pro *exekutivu Kominterny*) a *legální* (pro všechny).

První již existují; musí existovat *samostatně*; musí být zlepšeny.

Druhé, mají-li být dobré, vyžadují dobrou organizaci *výběru fakt*, aniž by se prohlašovalo, že »my« jsme komunisté.

Bude-li *výběr fakt* úplný, přesný a správný, pak i žluťácký dělnický tisk (zejména místní a odborářské noviny) určitě náš materiál *koupí* a zaplatí za něj. Pokud k tomu nedojde, bude to důkaz, že děláme legální práci *špatně*.

1. 9. 1921

S komunistickým pozdravem *Lenin*

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu
Přeloženo z němčiny*

K DEKRETU RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O POTAŽNÍ POVINNOSTI⁷⁵⁴

Uložit *lidovému komisariátu práce* po dohodě s Ústředním statistickým úřadem a Státní plánovací komisí, aby dal *vylepit* ve všech volostech srozumitelně psaný *plakát* pro obyvatelstvo, který by vysvětloval, že *šestidenní* potažní povinnost může být zkrácena na *dva* dny, prokáže-li *Kyjevská gubernie*, že je *opravdu* produktivní.*

Napsáno 22. listopadu 1921

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXIII

* Nepodařilo se zjistit, oč jde. *Red.*

NÁVRH USNESENÍ
POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)
O ŠVÉDSKÉ PŮJČCE⁷⁵⁵

Navrhuji: v zásadě schválit a uložit lidovému komisariátu zahraničního obchodu, aby v jednání pokračoval, ovšem s tou podmínkou, (1) že nebude dojednávat nic s konečnou platností bez politického byra (které si musí ponechat možnost zamítnout to); (2) že se bude snažit uzavřít podobnou půjčku za lepších podmínek a s jiným (italským) návrhovatelem.

13. 3. Lenin*

Napsáno 13. března 1922

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

* Návrh podepsali také L. B. Kameněv a J. V. Stalin; L. D. Trockij se zdržel. *Red.*

PŘÍPRAVNÉ MATERIÁLY

NÁVRH STANOV STRANY (PŮVODNÍ VARIANTA)⁷⁵⁶

1. Za člena *SDSR* je považován každý, kdo uznává její program, je členem jedné z jejích organizací a podporuje stranu jak hmotně, tak osobní účastí v její činnosti.

2. Nejvyšším orgánem strany je *sjezd strany*. Svolává jej ústřední výbor (podle možnosti nejméně jednou za dva roky). Ústřední výbor je povinen svolat sjezd, požádají-li o to výbory nebo svazy výborů strany, které měly na posledním sjezdu dohromady jednu třetinu hlasů.

3. Na sjezdu jsou zastoupeny: (a) ústřední výbor, (b) redakce ústředního tiskového orgánu strany, (c) všechny místní výbory,

1. Za člena *SDSR* je považován každý, kdo uznává její program a podporuje stranu jak hmotně, tak osobní účastí v jedné z jejích organizací.

2. Nejvyšším orgánem strany je *sjezd strany*. Svolává jej ústřední výbor (podle možnosti nejméně jednou za dva roky). Ústřední výbor je povinen svolat sjezd, požádají-li o to výbory nebo svazy výborů strany, které měly na posledním sjezdu dohromady jednu třetinu hlasů, nebo jestliže o to požádá rada strany. Sjezd je považován za řádný, je-li na něm zastoupena více než polovina všech stranických výborů existujících v době sjezdu.

3. Na sjezdu jsou zastoupeny: (a) ústřední výbor, (b) redakce ústředního tiskového orgánu strany, (b₁) rada strany*, (c) všech-

* Bod »b₁« Lenin při konečné redakci tohoto návrhu vyškrtl. *Red.*

keré nejsou součástí zvláštních svazů, (d) všechny svazy výborů stranou uznané. Každá z uvedených organizací má na sjezdu dva rozhodující hlasy. Všechny nové výbory a svazy výborů musí být uznány ústředním výborem; zejména pak musí být uznány nejméně půl roku před sjezdem, aby mohly získat na sjezdu zastoupení s rozhodujícím hlasem.

4. Sjezd strany volí ústřední výbor a redakci ústředního tiskového orgánu. Ústřední výbor řídí bezprostředně politický boj, sjednocuje a řídí veškerou praktickou činnost strany a spravuje ústřední stranickou pokladnu. Pro péči o celé hnutí jmenuje ústřední výbor rovněž zvláštní důvěrníky nebo zvláštní skupiny, které jsou podřízeny přímo jemu. ÚV projednává všechny spory jak mezi různými stranickými organizacemi a zařízeními, tak uvnitř těchto organizací a zařízení.

ny místní výbory, které nejsou součástí zvláštních svazů, (d) všechny svazy výborů stranou uznané. Každá z uvedených organizací má na sjezdu dva rozhodující hlasy. Všechny nové výbory a svazy výborů potvrzuje ústřední výbor; zastoupení na sjezdu získávají jedině tehdy, jestliže byly potvrzeny nejméně půl roku před sjezdem.

4. Sjezd strany volí ústřední výbor, redakci ústředního tiskového orgánu a radu strany. Ústřední výbor sjednocuje a řídí veškerou praktickou činnost strany a spravuje ústřední stranickou pokladnu, jakož i všechna celostranická technická zařízení. Projednává spory jak mezi různými stranickými organizacemi a zařízeními, tak uvnitř těchto organizací a zařízení. ÚV řídí styky *SDSR* s ostatními politickými stranami a organizacemi a uzavírání dočasných dohod s nimi.*

* Při konečné redakci vyškrtl Lenin text od slov »Ústřední výbor řídí« až do konce věty a po straně připsal: »Neměla by to být raději rada strany?« *Red.*

5. Redakce ústředního tiskového orgánu vede stranu ideově tím, že rediguje ústřední tiskový orgán strany, její vědecký časopis a jednotlivé brožury, usměrňuje propagandu a agitaci atd. i rozhodování v otázkách taktiky.

Sídlo ústředního výboru musí být v Rusku, kdežto sídlo ústředního tiskového orgánu v zahraničí. V zájmu koordinace své činnosti jsou redakce ústředního orgánu a ústřední výbor v neustálém styku a pořádají podle možnosti co nejčastěji schůzky a porady. Případné konflikty mezi redakcí ústředního orgánu a ústředním výborem řeší kolegium složené ze dvou členů redakce ústředního orgánu, dvou členů ústředního výboru a jednoho člena zvoleného jednomyslně všemi členy redakce ústředního orgánu a ústředního výboru.

V případě zatčení všech členů ústředního výboru a všech kandidátů ÚV ustavuje nový ústřední výbor redakce ústředního or-

5. Redakce ústředního tiskového orgánu vede stranu ideově tím, že rediguje ústřední tiskový orgán strany, její vědecký časopis a jednotlivé brožury.

Sídlo ústředního výboru musí být v Rusku, kdežto sídlo ústředního tiskového orgánu v zahraničí. V zájmu koordinace své činnosti jsou redakce ústředního orgánu a ústřední výbor v neustálém styku a pořádají podle možnosti co nejčastější schůzky a porady. Případné neshody mezi redakcí ústředního orgánu a ústředním výborem řeší stálá pětičlenná rada strany, kterou jmenuje sjezd z členů redakce ústředního orgánu a ústředního výboru.

V případě zatčení všech členů ústředního výboru a všech kandidátů ÚV ustavuje nový ústřední výbor redakce ústředního orgánu dvoutřetinovou většinou hlasů.

Redakce ÚO zastupu-

gánu* dvoutřetinovou většinou hlasů.**

5. *bis* Rada strany má pět členů a je jmenována sjezdem z členů redakce ústředního tiskového orgánu a ústředního výboru. Rada rozhoduje v záležitostech nebo neshodách mezi redakcí ústředního tiskového orgánu a ústředním výborem v obecných organizačních a taktických otázkách.

je stranu v zahraničí.**

6. Rada strany má pět členů a je jmenována sjezdem z členů redakce ústředního tiskového orgánu a ústředního výboru. Rada rozhoduje ve sporech nebo neshodách mezi redakcí ústředního orgánu a ústředním výborem v obecných organizačních a taktických otázkách.

Rada strany je v obdobích mezi sjezdy nejvyšším orgánem strany.

Rada strany je v obdobích mezi dvěma sjezdy nejvyšším orgánem strany.

*Rada strany ustavuje novou ústřední výbor v případě zatčení všech jeho členů.****

Rada strany řeší neshody mezi redakcí ústředního tiskového orgánu a ústředním výborem v obecných organizačních a taktických otázkách, koordinuje jejich činnost a je nejvyšším orgánem strany v obdobích mezi sjezdy.****

* Po slovech »redakce ústředního orgánu« napsal Lenin původně »podle svého jednomyslného usnesení«, což později vyškrtl. *Red.*

** Text od slov »Sídlo ústředního výboru« až do konce bodu 5 Lenin vyškrtl a na začátku odstavce napsal na okraj: »Pryč.« *Red.*

*** Druhý a třetí odstavec tohoto bodu Lenin vyškrtl. Čtvrtý odstavec je napsán po straně. *Red.*

**** Text od druhého odstavce napsal Lenin tužkou. *Red.*

6. Každý výbor strany, svaz výborů, které strana uznala, jakož i každá jiná stranická organizace nebo skupina řídí samostatně záležitosti týkající se daného místa, dané oblasti, daného národního hnutí nebo dané funkce, jíž je tato skupina zvlášť pověřena; jsou však povinny podřizovat se všem usnesením ústředního výboru a odvádět ústřední stranické pokladně prostředky ve výši stanovené ústředním výbo-rem (nebo usnesením sjezdu).

7. Každý člen strany a každá osoba, která proka- zuje straně nějakou službu, má právo požadovat, aby její sdělení bylo v původním znění doručeno ústřednímu výboru nebo ústřednímu tiskovému or- gánu nebo sjezdu strany.

8. Každá stranická or- ganizace je povinna předá- vat ústřednímu výboru (ne- bo jeho důvěrníkům) a re- dakci ústředního tiskového orgánu veškerý materiál, který by je seznámil s celou její činností a se všemi její- mi členy.

7. Každý výbor strany, svaz výborů, které strana uznala, jakož i každá jiná stranická organizace nebo skupina řídí samostatně zá- ležitosti týkající se daného místa, dané oblasti, daného národního hnutí nebo dané funkce, jíž je tato skupina zvlášť pověřena, jsou však povinny podřizovat se všem usnesením ústřední- ho výboru a ústředního tis- kového orgánu a odvádět ústřední stranické poklad- ně prostředky ve výši sta- novené ústředním výbo- rem.

8. Každý člen strany a každá osoba, která má nějaký vztah ke straně, má právo požadovat, aby její sdělení bylo v původním znění doručeno ústřední- mu tiskovému orgánu nebo sjezdu strany.

9. Každá stranická or- ganizace je povinna předá- vat ústřednímu výboru a redakci ústředního tisko- vého orgánu veškerý mate- riál, který by je seznámil s celou její činností a se všemi jejími členy.

9. Všechny stranické organizace a všechny kolektivní instituce strany rozhodují o stranických záležitostech prostou většinou hlasů a mají právo kooptace. Pro kooptaci nových členů a pro vyloučení členů je zapotřebí dvoutřetinové většiny hlasů.

10. Zahraniční liga ruské sociální demokracie sdružuje všechny členy SDRS v zahraničí v organizaci, jejímž cílem je provádět propagandu a agitaci v zahraničí a současně všestranně pomáhat hnutí v Rusku. Liga má všechna práva výboru, jen s tou výjimkou, že propagandu a agitaci provádí pod bezprostředním vedením redakce ústředního tiskového orgánu a veškerou podporu hnutí v Rusku poskytuje jedině prostřednictvím osob nebo skupin zvlášť k tomu určených ústředním výborem.

10. Všechny stranické organizace a všechny kolektivní instituce strany rozhodují o stranických záležitostech prostou většinou hlasů a mají právo kooptace. Pro kooptaci nových členů a pro vyloučení členů je zapotřebí dvoutřetinové většiny hlasů.

11. Cílem Zahraniční ligy ruské sociální demokracie je provádět propagandu a agitaci v zahraničí a současně pomáhat hnutí v Rusku. Liga má všechna práva výboru, jen s tou výjimkou, že podporuje hnutí v Rusku jedině* prostřednictvím osob zvlášť k tomu určených ústředním výborem.

Napsáno v druhé polovině

května až v červnu 1903

Poprvé otištěno roku 1927

v publikaci Leninskij sbornik VI

Podle rukopisu

* Na okraji dokumentu u těchto slov Lenin napsal: »veškeré styky s Ruskem a ruskými výbory uskutečňuje jedině«. Při dalších úpravách návrhu stanov Lenin tato slova škrtl. *Red.*

OSNOVA ČLÁNKU PÁD PORT ARTHURU*

Kapitulace (Pád) Port Arthuru

*N B: Criminal
ignorance
(Times)***

{ Koloniální dobrodružství }
{ s Mandžuskem }

Vojenský vý-
znam

Hlavní cíl Japon-
ců.

N
Příčiny vojenského
krachu

Carův plán:
200 000 pro
Kuropatkina.
Proviant?
Dělostřelec-
tvo?

Zničení loďstva.
(300 miliónů rub-
lů)
48 000 zajatců^[279].
Vítězství v hlav-
ním.
Nebezpečí pro Ku-
ropatkina se zdesa-
teronásobilo.
Nemožnost získat
Port Arthur zpět

Nepřipra-
venost.
Byrokra-
tismus.
Krádeže
etc.
Nízká
úroveň
důstojníků
vojáků

Vnější
stránka

Posádka
loďstva

»Války vedou ná-
rody«

Times: Criminal
ignorance of Stra-
tegy***

srov. Indépendance
Belgie^[311]

Celosvětový politický význam

Dětinské
útěchy:
Kuropatkino-
vi
se ulevilo!!

Těžiště —
Tichý oceán

{ Kapitulace Port
Arthuru je prvním
krokem ke kapitu-
laci carismu [samo-
dřžaví nenávrat-
ně podlomeno]. }

* Článek Pád Port Arthuru viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 153—161. *Red.*

** *Zločinné ignorování. Red.*

*** *Zločinné ignorování strategie. Red.*

Frankfurter
Zeitung
srov.
Vossische
Zeitung
výpisky⁷⁵⁷

Asie porazila
Evropu.
Rozšíření světové-
ho trhu etc.

Války a jejich re-
voluční význam:
slabost revolučních
tříd.

Válka a její senti-
mentální posuzo-
vání.

Třídní hledisko.

«Spekulace».^[22]
Válka a třídní boj.
Válečné útrapy.

- a. Vojenský
význam
b. Příčiny
vojenského
krachu.
c. = Krach sa-
moděržaví.
d. Světodějný
význam.
e. Hodnocení
války.
f. Krach sa-
moděržaví.

bis

(Pokračování
války a
povstání.)

- a. Bezprostřední
vojenský vý-
znam.
b. a c. Význam vo-
jenského krachu
jako krachu po-
litického systé-
mu.

□ Progresivní síla
rozdrtila oporu
reakce. □

- d. Světodějný vý-
znam japonské
války.
e. Třídní hodnoce-
ní války.
f. Krach samodě-
řaví. Revoluce.

Vossische
Zeitung

|| Šíří se vření me-
zi lidem = pro-
tahování ho
|| prohlubuje.

Z listu Vossische Zeitung — dříve hrstky radikálů, intelektuálů (v 30 letech se obvykle uklidní), ale dnes to vše ve městech («Putsche» und «Attentate»)

Obavy západoevropského buržoazního tisku.^[312]

Dříve revoluci v Rusku podceňovali, nyní se bojí dokonce o vlastní kůži.

Agitace mezi desetimilióny (contra mezi desetitisíci).

A. Význam v průběhu války.

B. Význam vojenského krachu a jeho příčiny.

C. Progresivní dějinná síla porazila reakční.

D. Vojenský krach a revoluce.

Válka s Ruskem («1848»)

Světodějný význam japonské války.

Třídní hodnocení války.

Tím hlubší a pravděpodobnější krach.

Napsáno po 20. prosince 1904
(2. ledna 1905)

Poprvé otištěno roku 1926
v publikaci Leninskij sbornik V

Podle rukopisu

BOJOVÁ DOHODA PRO POVSTÁNÍ A USTAVENÍ BOJOVÉHO VÝBORU

OSNOVA:⁷⁵⁸

1. Motivy dohody
2. Její cíl
3. Program
 - (1) svržení carského absolutismu
 - (2) prozatímní revoluční vláda
 - (3) ozbrojení lidu
 - (4) Ústavodárné shromáždění
 - (5) revoluční rolnické výbory
4. Ustavení *přípravného bojového výboru* pro
 - (1) peněžní sbírky
 - (2) prověrku vlastních sil
 - (3) informování všech pracovníků v Rusku o dohodě a důkladné projednání prostředků k její realizaci
 - (4) příprava *ruské* konference k utvoření *ruského* bojového výboru
5. Úkol bojového výboru: sjednotit opatření k přípravě povstání.
 $\frac{2}{3}$ v zájmu naprosté solidarity a zachování samostatnosti každé strany.
6. Stanovisko bojového výboru k teroru.
7. Provolání ke všem socialistům a všem revolučním demokratům.
- 5 bis
Bojový výbor vydává svolání *jen* o otázkách, které jsou *bezvýhradně* součástí jeho programu, a takovou formou, že si pokaždé vymíňuje samostatný postup strany.

*Napsáno v únoru až březnu 1905
Poprvé otištěno roku 1926
v publikaci Leninskij sbornik V*

Podle rukopisu

OSNOVY BROŽURY
PLECHANOV A NOVÁ JISKRA⁷⁵⁹

1

Předmluva

1. Aktuálnost otázek.
1. Jak tyto otázky vznikly: povstání — jeho podmínky a orgány.
3. Oportunistické křídlo: o spikleneckém charakteru povstání — proti heslu organizovat revoluci — proti heslu prozatímní revoluční vláda — o naléhavé potřebě spontánního ozbrojování — heslo revoluční samospráva.
4. Ústřední bod = prozatímní revoluční vláda.
5. Engels. Teze v 3. čísle *Proletarije*.⁷⁶⁰ Plechanov je popírá . . .
6. Účast v revoluční vládě vůbec a účast v menšině.
7. Dvě různé Engelsovy teze. Plechanovovy vytáčky^[194]. Jeho obrat od 97. čísla *Jiskry*.⁷⁶¹
Viz rezoluci novojiskrovců ^[178] a III. sjezdu.
8. 1894. Vynechávky.⁷⁶²
9. Souvislost otázky s povstáním (cf.* 1873).
10. Situace 1848 a 1894 v Evropě
resp. 1905 v Rusku.
11. Vůdce je mrtev.
12. Pedantismus. Vzestup na vyšší stupeň a nová nebezpečí nového vyššího stupně.
13. Konkrétnost hesla povstání . . .

* — confer — srovnej. *Red.*

*Předmluva**

1. Spor o prozatímní revoluční vládu.
Spojitost otázky α) s Ústavodárným shromážděním
a β) s povstáním.

[Bund a živelný vznik.]

2. Je to přípustné, či nepřípustné? Jestliže ano, za jakých
podmínek?
? Jiskra. Přesná odpověď v rezoluci III. sjezdu^[232].
*Nil** proti ní.*
3. Teze nebo závěry v 3. čísle Proletarije, 1—5^[89].
4. Ad 1. teze. Nil Plechanov. Martynov pouze o federa-
lismu⁷⁶³. Vytáčka.
5. Ad 2. teze.
Plechanovova vytáčka.
6. Ad 3. teze. Plechanov — vytáčka. Contra Zarja,
č. 1^[198] a Jiskra, č. 74^[191].
7. Ad 4. teze.
Spojitost s otázkou povstání. Plechanovova vytáčka.
8. Ad 5. teze.
1848 a 1789.

Plechanov a nová Jiskra

- I. *Místo úvodu. Malý doplněk k rozboru intelektuálního nadčlověka.*⁷⁶⁴

* Nad rukopis Lenin napsal: »II. fejeton: 48 × 6 = 288 (Zeilen) (řádků. Red.) à 60 = 17 280 tištěných znaků. Teze („závěry“) č. 1—5.«
Red.

** Nihil — nic. Red.

1. Začal polemickou brožuru ze solidárnosti. »Nadčlověk«. *So!!**
2. Bezcharakternost. Zmoudřel. Přeběhlík — vychloubačný. Bretter, »Dušinka«⁷⁶⁵. Frakce z přeběhlíků. Přetvařovat se . . .

II. *Otázka prozatímní revoluční vlády.*

(α) *Zbytečné výtky.*

1. Filozofie: »nedělá si starosti«. Contra Ortodox.⁷⁶⁶
2. — »hrubost« a přetvářka.
3. Kde byl otištěn Engelsův dopis?
4. Martynov^[166] a Co dělat?^[146] Srov. II. sjezd.⁷⁶⁷
5. Lenin je »sám«. Proti zahraničí
ničemná pomluva.
6. Dialektik. »Já nejsem marxista.«⁷⁶⁸

(β) *Odkazy na Marxe a Engelse.*

(Marx) »Virtuos v šosáctví«.⁷⁶⁹
Nedovoluje myslet čili neklade otázku.
»Situace«⁷⁷⁰ (Švindlování⁷⁷¹).

(Engels) Dopis Turatimu 1848 a 1894.^[268]

Jaurèsismus (srov. Vperjod, č. 14).^[143,144]

Záměna slov a rozlišení situací. Dialektika, nebo vytáčka?

Výsměch dialektice.

Objektivní úkol = demokratický, nebo socialistický převrat?

(Engels) Bakuninovci^[265].

Obecná otázka, je prozatímní vláda přípustná?

A účast?

»V menšině« [překrucuje mou myšlenku]

»Vzájemný poměr sil«

»Kde jsme byli proti prozatímní vládě?«⁷⁷²

(Chacha!)

* Tak!! *Red.*

Spojitost s povstáním (srov. 1873 a 1848)

zásada, nebo účelnost?⁷⁷⁴

Zapletl se:

Nemyslitelné, č. 2 Dněvníku. Contra Zarja, č. 1.[¹⁹⁸]

Nepřípustné, ibid.* Jiskra, č. 74/75.

Současná situace v Rusku.

Povstání? Jeho orgán?

»Vymyslel diktaturu«. ⁷⁷⁵ A to je všechno? — jádro problému.

»Uchopení moci« v Oděse. ⁷⁷⁶ Daně? Jedno město?

Revoluční komuny?

»Vůdce je mrtev« (»Pedanti«).

Maloburžoazie reakční a revoluční.

Maloburžoazie a rolnictvo.

Smíšení demokratického a socialistického převratu.

K. Kautsky o Millerandovi.

K. Kautsky o »vítězství« ruské revoluce, o *vládě* proletariátu.

Rezoluce sjezdů a polemika nadčlověka.

$\Sigma\Sigma^{**} = \text{zapletl se.}$

III. *Jak, kdy a proč se soudruh Plechanov zapletl?*

Historie rozkolu.

* — ibidem — tamtéž. *Red.*

** Summa summarum — úhrnem. *Red.*

(1) 1901—1903	(5) 1.—8. 1904
(2) II. sjezd[¹⁶]	(6) 8. 1904—V.
(3) 8.—11. 1903	1905
(4) Pokus o
smíření	(7) V. 1905
(8) Now* ⁷⁷⁷

- II. sjezd. Bod 1 — a morální odpovědnost.
- Dopis 6. 10. 1903⁷⁷⁸ a posudek o Dejčovi (protokoly Ligy).⁷⁷⁹
- Co nedělat⁷⁸⁰. Srov. Kroky.

anarchismus
jaurèsismus

- Zemstevní plán. »Konspirativní brožura«⁷⁸¹.
- Č. 85 a brožura Trockého.⁷⁸² Pozměňovací návrhy.
- »Organizační nevyhraněnost«⁷⁸³. **Má slabost pro Jiskru nebo se s Jiskrou zapletl?**
Pořádně to zamotal.

»Spiklenectví« — Redakce?

(Dněvník Social-demokrata, č. 2). Bod 1?

- Taktická nevyhraněnost*

I. Organizační lež a taktická pravda?? II. Oportunistické křídlo strany??

IV. *Jak psal Plechanov historii v nové Jiskře?*⁷⁸⁴

- Co dělat? Výmysly. Cf. K. Kautského.
- Plody demagogie^[11, 137].
- Program. »Lenin ne«. Dokument.⁷⁸⁵
- Slib daný Vperjodu.
2 hlavní sporné body v programu.
- Dopis o Proletarii a o »martynovovštině«.
- $\Sigma\Sigma = Lež$.

* Nyní. Red.

V. *Závěr: Několik slov proti zveličování neshod.*

1. Opakování z Kroků^[147] o Axelrodovi.*
2. Malé chyby a velcí lidé.
3. Cf. Bebel a 1895 Breslauer Debatten**⁷⁸⁶.
4. Bebel ve Vratislavi a K. Kautsky contra jeho »tón«.
5. Dokud se Plechanov nezbaví dědictví nové Jiskry, bude mýlit a klamat.

Napsáno v srpnu až září 1905

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1926 a 1931

v publikaci Leninskij sbornik V a XVI

OSNOVA ČLÁNKU

O ZIMMERWALDSKÉ KONFERENCI⁷⁸⁷

NB

- (1) Axelrodův referát: obrana časopisu *Naša zarja*.
- (2) referát Bulhara: povstání vojáků v balkánské válce roku 1912.
- (3) »krach« Morgariho (»simpliste«***, *pro Německo* etc.).
- (4) Bourderon: *Lenine, vous voulez donner la formule de la III Internationale*****, kvůli tomu jsme sem nepřišli.
- (5) sobotní separátní porada (mír — za existence nynějších vlád iluze a fráze).⁷⁸⁸
- (6) Pokus Kautského (a spol.) — jejich cesta do Bernu — znemožnit Grimmovi a spol. obnovení II. internacionály.

* Viz Sebrané spisy 8, Praha 1982, s. 385—416. *Red.*

** — debaty ve Vratislavi. *Red.*

*** Neobjektivní ve svých názorech a závěrech. *Red.*

**** — Bourderon: *Lenine, vy hodláte vypracovat formuli III. internacionály.* *Red.*

itáty
in Garde^[282]

- (7) Referát Lotyšů.
- (8) Referát ÚV.
- (9) Počinání bundovců.
- (10) Liebknechtův dopis (»*Burgkrieg*«*) . . .
- (11) Hlasování proti úvěrům (Ledebourova hysterie) . . .
- (12) Polemika s Ledebourem.
- (13) »Kautskismus« mezi německou delegací.
- (14) Očekávání revolučních bitev (i *Ledebour* i *Merrheim*).
- (15) Slovo Rolandové-Holstové (jedenkrát za život pravicový blok).
- (16) Merrheimův referát: boj s *Jouhauxem* a s *L'Humanité*.
- (17) Naše protestní prohlášení proti Ledebourovu »ultimátu«^[44].
- (18) Turati (rezignace) a spol. v italské straně.

Napsáno po 26. srpnu
(8. září) 1915

Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci *Leninskij sbornik XIV*

Podle rukopisu

K ČLÁNKU REVOLUČNÍ PROLETARIÁT A PRÁVO NÁRODŮ NA SEBEURČENÍ⁷⁸⁹

. . . »právo národů na sebeurčení« považuje soudruh Parabellum^[317] za návrat k dávno zašlým časům, k maloburžoazní utopii o »separatismu« a pokojné konkurenci mezi samostatnými národními státy.

V boji proti tomuto nepříteli (maloburžoazním utopistům), který je ve skutečnosti už dávno mrtev a pochován, nahrává soudruh Parabellum bezděčně sociálšovinistům,

* — »občanská válka«. *Red.*

kteří mají převahu v Anglii, Francii, Německu a zčásti i v Rusku.

Nemůžeme stavět revoluční masový boj za socialismus proti důsledně revolučnímu programu v národnostní otázce. Musíme jedno s druhým *spojit*. Nemůžeme si představovat socialistickou revoluci jako jedinou bitvu na jediné frontě: imperialismus kontra socialismus. Tato revoluce bude celou epochou zostřeného třídního boje a všemožných sociálních otřesů, dlouhou řadou bojů na nejrůznějších frontách, za nejrůznější hospodářské a politické přeměny, které již uzrály a volají po radikální změně starých poměrů. Mezi těmito demokratickými přeměnami, které *jsou součástí* pojmu sociální revoluce, musí nutně zaujmout významné místo i přeměny vztahů mezi národy. Revoluční proletariát nesplní svůj úkol, pokud právě nyní neobhájí důsledný program i v této . . . * . . . s revolučním programem v národnostní otázce. U soudruha Parabella je to tak, že socialistická revoluce je jediná bitva na jediné ekonomické frontě: socialismus proti imperialismu. To není pravda. Revoluce proletariátu bude epochou celé řady bitev na *všech* frontách, tj. ve *všech* hospodářských i politických otázkách včetně národnostních. Vyřešení souhrnu konfliktů, které vyplývají ze všech těchto dosud neřešených otázek, povede právě k sociální revoluci. Souhrn bitev za všechny tyto přeměny povede právě ke svržení buržoazie, k diktatuře proletariátu, k nastolení úplné demokracie a ke zřízení socialistické společnosti. Je nesmyslné stavět revoluční boj proti kapitalismu proti *jedné* z otázek demokracie, v tomto případě proti otázce národnostní. Proletariát může zvítězit *jedině prostřednictvím* demokracie, *jedině* bude-li demokracii důsledně uskutečňovat. Proto musí být *všechny* demokratické požadavky, ať jde o požadavek milice, volby vyšších úředníků lidem, rovnoprávnosti národů či se-

* Text: »„právo národů na sebeurčení“ považuje . . . i v této otázce« je v rukopisu škrtnut. *Red.*

beurčení národů apod. dovršeny a spojeny požadavkem revolučního boje proti kapitalismu. Nestavět tento boj proti jednotlivým demokratickým požadavkům, nýbrž v rámci *každé* demokratické otázky podat *stejně revoluční* definici našich úkolů, *spjatou* s celkovým revolučním bojem za socialismus — to je jedině správná sociálně demokratická formulace tohoto problému.

Soudruh Parabellum, místo aby stanovil revoluční linii proletariátu v národnostní otázce, nás *ujišťuje*, že »jsme proti anexím, proti násilí vůči národům«. Takové ujištění najdeme jak u sociálšovinistů, tak u Kautského a spol. Všichni tito lidé zavrhnou Parabellovu tezi »revoluční boj mas proti kapitalismu«, *avšak s uspokojením* . . .

. . . sebeurčení národů je pokrytectvím, pokud se nepřiznává toto právo právě těm národům, které utlačuje jejich vlastní národ — to se týká nejen Plechanova a Hyndmana, nýbrž i Kautského, který ve snaze dosáhnout »jednoty« se sociálšovinisty napsal, že požadovat »státní samostatnost« (staatliche Selbständigkeit) pro každý národ by prý znamenalo žádat »příliš mnoho«, »zu viel« (Neue Zeit, 33, II, 77, 16. 4. 1915).⁷⁹⁰ Vždyť úplně popírají právo na sebeurčení a argumentují jako Parabellum (Cuñow, Parvus, ruští oportunisté a likvidátoři). Nejškodlivější a nejnebezpečnější pro dělnickou třídu je postoj Kautského, neboť *slovy* je pro sebeurčení národů, *slovy* je pro to, aby sociálně demokratická strana »die Selbständigkeit der Nationen allseitig (!) und rückhaltlos (?) achtet und forderet«* (S. 241 ibidem, 21. 5. 1951^[286]) *ve skutečnosti* však právě toto právo anuluje na nic neznamenající formuli, *oklešťuje ho*, nezmiňuje se o socialistech utlačovaných** . . .

* — »všestranně (!) a bezvýhradně (?) dbala o samostatnost národů a dožadovala se jí«. *Red.*

** Text: »může zvítězit jedině *prostřednictvím* demokracie . . . nezmiňuje se o socialistech utlačovaných« je v rukopisu škrtnut. *Red.*

... po roce 1848, kdy nebojoval vůbec s maloburžoazními demokraty (ti byli tenkrát už mrtvi a pohřbeni), nýbrž s šovinismem *anglických* dělníků, s Proudhonovým anarchismem, který »popíral« národnostní otázku skoro tak vehementně, jako ji dnes popírá Radek.

Marx žádal v roce 1868 *oddělení* Irska od Anglie! Marx si přitom nejen nedělal iluze o možnosti samostatné existence malého irského národa vedle mocné Anglie, už tenkrát největšího světového impéria, nikoli, předvídal přímo a bezprostředně, že ihned po oddělení nastane nutnost *federace* s Anglií.^[158, 160]⁷⁹¹ Marx ani na chvíli . . .

. . . imperialismus, naléhavým a nanejvýš aktuálním vůči *všem* velmocem a vůči *všem* národům velmocemi utlačovaným. »Velmocenské národy«, Angličané, Němci, Francouzi, Velkorusové, utlačují přímo i nepřímou, bezprostředně i zprostředkovaně více než polovinu obyvatel světa, přičemž nyní vedou *první* — a pravděpodobně nikoli poslední — imperialistickou válku za rozšíření a upevnění tohoto útlu, za »spravedlivější«, *nové rozdělení* velmocenských práv, předností a výsad, které by lépe odpovídalo reálné síle kapitálu různých zemí.

Dnes musí být *rozhodujícím* právě hledisko boje proti šovinismu vládnoucích a vyspělých velmocenských národů, které drží ve svých rukou osud světa, a vůbec ne hledisko »malých národů« a různých »koutů Evropy«. A jsou to právě zájmy revolučního boje *proletariátu* proti kapitalismu, a vůbec ne zájmy maličkých národů, které *vyžadují*, aby socialisté velmocí hájili *právo* utlačovaných národů *na oddělení* (= právo na sebeurčení). Boj za socialismus je bojem *internacionálního* revolučního proletariátu. Právě proto, že kapitalismus *spojuje* celý svět v jediný hospodářský organismus, musí být tento boj nutně *internacionální*. A aby to byl takový boj doopravdy, a ne jenom slovy, je nutné, aby proletariát nebojoval proti utlačování národů jako buržoazie, jako . . .

... ných demokratů. Na rozdíl od nich, na rozdíl od Scheidemannů, kteří jménem Vorstandu* »ujišťují«, že jsou proti anexím, na rozdíl od Kautského, jenž redukuje požadavek sebeurčení na požadavek kulturního (nepolitického) sebeurčení, který je pro buržoazii neškodný, přijatelný a k ničemu nezavazuje, musíme právě v zájmu revolučního boje proletariátu vyspělých zemí vytyčit požadavek, který buržoazii úplně odhalí, dokonale vyvrátí její sofismata, požadavek formulující základní a hlavní předpoklad svobody národů, totiž požadavek *svobody oddělení*. Skutečnost, že tento požadavek je nepřijatelný pro buržoazii — a v obrovské většině případů i v plně šíři své realizace je tento požadavek určitě nepřijatelný — neznamená, že »je to utopismus« (*takto* chápou »utopismus« pouze Cunowové a jim podobní lokaji imperialistické buržoazie!). Nikoli, nepřijatelné je pro buržoazii to, že my, představitelé revolučního proletariátu, nefantazírujeme o žádném pokojném vývoji kapitalismu, nešíříme podobné iluze, nýbrž že očekáváme *právě* zostření boje a revoluce tím, že budeme masám vysvětlovat naše důsledně demokratické požadavky, že budeme před nimi na těchto požadavcích trvat.

Rozumí se samo sebou — a Marxův požadavek oddělení Irska od Anglie v roce 1868 to zvláště názorně potvrzuje —, že svoboda oddělení vůbec neznamená šmahem propagovat vytváření malých národnostních států. Znamená na jedné straně pouze důsledně, s proletářskou revolučností, a ne s buržoazní polovičatostí, uplatňovaný požadavek *úplného* demokratismu, přičemž nás nesmí zarážet, že důsledný demokratismus vede k sociální revoluci, ale musíme z toho naopak čerpat sílu a odhodlání k rozhodujícímu boji za demokracii. Na druhé straně znamená . . .

* Představenstva (tj. Sociálně demokratické strany Německa). Čes. red.

... dá vzniknout socialistické revoluci a rozvine celý její obsah, budou i národnostní konflikty vzniklé utlačováním národů. Takové incidenty, k jakému došlo v Zaberu*, se nebudou vyskytovat řidčeji, nýbrž častěji, a úkolem proletariátu bude všechny takové »incidenty« neignorovat, nýbrž naopak zostřovat, prohlubovat a měnit v počátek socialistické revoluce. Takovému poslání odpovídá jedině důsledně demokratický program v otázce sebeurčení, který předkládáme.

Maloburžoazní demokraté a konzervativní socialisté, kteří nevidí krach II. internacionály v celé jeho hloubce, se spokojují starou formulí »sebeurčení . . .«

... (4) Proti anexím (to je přijatelné i pro buržoazní pacifisty mezi demokraty).

(5) Rozdělení na *utlačující* a *utlačované* národy není z hlediska utopie »bratrství mezi národy« za kapitalismu podstatné. Podstatný význam má z hlediska revolučního boje proti *pacifismu*.

(6) Buržoazie je ochotna slíbit jakoukoli »rovnoprávnost« a jakoukoli »národnostní autonomii«, jen když se jí proletariát pokojně, jako Scheidemannové a Kautští, podřídí v otázce státních *hranic*.

Napsáno nejdříve 16. (29.) října 1915
Poprvé otištěno roku 1937
v publikaci Leninskij sbornik XXX

Podle rukopisu

* Viz Sebrané spisy 24, Praha 1985, s. 212—214. *Red.*

NÁMITKY K POZNÁMKÁM
G. J. ZINOVJEVA
K ČLÁNKŮM O JUNIOVĚ BROŽUŘE
A VÝSLEDKY DISKUSE
O SEBEURČENÍ⁷⁹²

I

K článku O Juniově brožuře

Pročpak? Epocha =
9A + 2α. Znamená to snad,
že α je nemožné???

Ale teze o »epošě« je sama
o sobě (bez Radkových
zkomolenin) absolutně
správná, a jedině ona sta-
noví linii, chrání před
eklekticismem.

To není chyba, ale pravda:
samozřejmě že jsou *možné*.

Často se vysmíváte výrazu »epo-
cha imperialismu«. Je správné
počínat si tak vůči Radkovi
a spol., pro něž znamená »epo-
cha« recept proti všem útrapám
(s. 10—11, 14 aj. a ještě více
v článku o sebeurčení). Není ale
třeba upadat do opačného extrém-
mu. Místy má člověk dojem, že
jste pořádně přestřelil.

Sami jsme v rezolucích bern-
ské porady říkali, že »nyní, v na-
prasto jiné, *imperialistické* epoše*«
(atd., viz Socialismus a válka,
42). Vy sám jste napsal v Kom-
unistu (s. 188—189), že »pod-
statou současné epochy je
. . . přechod od období národně
osvobozeneckých válek k období
*loupeživých a reakčních válek im-
perialistických**«. Myslím, že byste
měl tuto tezi *právě v člancích pro-
ti Juniovi a Radkovi zopakovat
a zdůraznit její platnost*. Jinak
vzniká dojem, že to odmítáte
a jste ochoten uznat za imperia-
listickou *pouze a výhradně tu-
to válku*.

Dále se mi jeví jako chyba to
naléhavě zdůrazňování možnos-

* Nad toto slovo zde i dále připsal Lenin znaménko »x«. *Red.*

ti* národních válek v *Evropě*. . . Úkolem nyní je ukázat, že ani malé země (Srbsko, *Švýcarsko* etc.) nemohou v »nynější epoše«
»bránit vlast*».

V tom se ještě pletou Grimm a spol., v tom »se chytá«
slabin Plechanov . . .

Vy sám říkáte v článku proti Juniovi, že budovat taktiku na národních válkách znamená »upnout svůj zrak k minulosti, a nikoli k budoucnosti«, že je to »fantazírování o národnostní válce«
etc. . . .

»Jedině ISD** zůstává věrna svému stanovisku«
(s. 5). To je třeba říci jinak. Nevychvalujme tolik své spojení.

S. 9

»Imperialistické«
války za Velké francouzské revoluce, »Napoleonův imperialismus«. Je třeba vysvětlit, v jakém smyslu se zde používá termín »imperialismus«.

S. 10

Je »nanejvýš nepravděpodobné«, že se »nynější válka v letech 1914—1916 změní v národní«?

S. 12

»Imperialismus je stejně možný i na bázi otroctví, i na bázi primitivního kapitalismu«
etc.

(srov. s. 9). To je třeba zvlášť vysvětlit na některé další stránce. Jinak je to všechno jen plané řečnění.

Není pravda

(ne v tom)

Toto ale vůbec neříkám: v této válce, říkám, *nejde* o republiku v Německu!! Pašovat *sem* »národní války«
znamená právě zaměňovat epochu s touto válkou.

To je ale fakt. Proč se bát pravdy? Jmenujte jinou skupinu!

Starý, vždy a všude obvyklý termín. Je směšné myslet si, že ho zavedli teprve Radkové!!

Samozřejmě, jen!! Přece tam hned také říkám, kdy to *možné* je. Jen to zkuste vyvrátit!

Jak je možné nazvat »pláným řečněním«
odkaz na všeobecně známý historický fakt? Řím, Anglie proti Holandsku a Španělsku atd.?

* Zde i dále podtrhl Lenin. *Red.*

** — skupina Internacionalističtí socialisté Německa. *Čes. red.*

Proč? Pokusíte se to dokázat? Nedokážete to, pokud nehodláte zapomenout, že »válka je pokračování politiky«.

Ovšemže ano!!

a to není válka?!!
Ovšemže je! Vy se bojíte slov, protože nepřemýšlíte o jejich smyslu. Obrana vlasti ve spravedlivé válce je spravedlivá věc.

Právě to znamená
dávat na srozuměnou.

Chováním trudoviků, rolníků, kteří tíhnou k levým eserům. Řekl jsem »s největší pravděpodobností«. Právě v tom je nebezpečné podcenit »vlastenectví« těch nenápadných mužiků.

S. 13

»Alianci Persie, Indie a Číny« lze sotva prohlásit za »pravděpodobnou«. Je-li už něco *nepravděpodobné*, pak je to právě taková aliance.

S. 16

Jsme snad proti odzbrojení proto, že ještě očekáváme nereakční, spravedlivé války, v nichž bude třeba bránit vlast? A ne snad pro socialistickou revoluci? Můžeme snad souhlasit s výkladem, že hájíme milici v zájmu obrany vlasti v obranné válce?

S. 18

Je prostě nevhodné tvářit se, jako by byl Junius vždycky pro seburčení. Nelze ovšem dávat na srozuměnou, že jde o Rosu Luxemburgovou. Je ale nutné přidat slovo

? ? ?

jako: »nyní«, »pod vlivem poučení z války*« etc.

S. 27

V Rusku »velmi značná část rolnické chudiny byla poblouzněna imperialismem, byla *pro* válku«. Čím je to dokázáno? Rozhodně ničím. Všichni liberálové zajímající se o život rolnictva, bezpartijní (biskup Nikon), narodnici (Ruskoje bogatstvo) tvrdí opak. Stejně tvrzení používá Plechanov proti nám. Leintner psal už dokonce o ruském »Volksimperialismu«.

* Podtrhl, otazníky a uvozovky vyznačil Lenin. *Red.*

S. 24—25. Příklad Belgie a možného belgického povstání se Vám nepovedl. Plechanov řekne: pročpak čekat, až bude Belgie anektována a až povstane. Ta bojuje *už dnes* za to, aby nebyla anektována, čímž prý fakticky brání vlast v dobrém smyslu toho slova.

Ve skutečnosti nemůže k žádné národní válce anektované Belgie proti Německu dojít.

Plechanov nebude mít pravdu z jiné příčiny, než máte Vy na mysli: pokuste se ji *vyložit!!* Belgie se »dnes« účastní loupeživé války Anglie + Francie + Ruska, pomáhá rdousit Ha-lič, Arménii aj. Je třeba *konkrétně* hodnotit každou *určitou* válku.

To není pravda! Vyložená lež!! Ukázal jsem konkrétně, že *může* (v článku o Juniovi^[88]). Pročpak *nevyvrátíte*, co je tam řečeno??

□ 1. beznadějná válka je také válka; 2. — beznadějná válka malého státu proti velkému se mění v nadějnou, dojde-li uvnitř velkého státu k povstání □.

Z čeho vyplývá, že v roce 1918 (můj příklad) bude v Evropě imperialistická válka, a *ne* socialistická revoluce?? Je snad imperialistická válka *možná* v *kte-rémkoli* údobí imperialistické »epochy«? Ne, nikoli v *kte-rémkoli*. Imperialistická válka mezi Anglií a Německem (kvůli Norsku)

v roce 1905 atd. byla *ne-
možná*.

podle jakého Fahrplan?*

Vy jste definitivně opu-
stil vyhraněně marxistické
hledisko, podle něhož je
třeba hodnotit každou *urči-
tou válku zvlášť!*

Není pravda!!

v článku
Vorbote⁷⁹³

* — jízdního řádu. *Red.*

Belgie se v další imperialistické
válce *může* v rozhodujícím oka-
mžiku připojit k protiněmecké
koalici — to je pravda. Buržoaz-
ní Belgie tomu bude říkat národ-
ní válka. To je také pravda. Ve
skutečnosti to ale nebude národ-
ní válka o nic víc, než je jí nyní-
jší účast Srbska na straně Doho-
dy. (A ještě hůř: belgická buržoazie
má Kongo.) Rakousko nea-
nekovalo Srbsko, ale utlačovalo
ho, utlačovalo národní revoluci
jižních Slovanů. —

V případě, že Německo anektuje
Belgii, nebudeme hlásat belgic-
kým proletářům národní povstá-
ní, nýbrž — *internacionální* boj
ruku v ruce s německým revoluč-
ním proletariátem. Posuzujeme-li
Belgii izolovaně, jako to děláte
Vy, nechápu, v čem je zásadní
rozdíl: proč nebylo třeba hájit
belgickou vlast, když ji přepadli,
aby ji anektovali, a proč ji bude
třeba hájit, až bude anektována?
Anexe Belgie vytvoří nové ohnis-
ko nespokojenosti, boj se zkom-
plikuje národnostním útlakem
— to je pravda. Německý prole-
tariát bude muset hájit svobodu
oddělení pro Belgii — to je také
pravda. Musí to udělat i vůči
Dánsku, a my to musíme udělat
vůči Švédsku. A přesto si nelze
v nynější éře představit žádnou
národní válku Dánska proti Ně-
mecku nebo Švédska proti Rus-
ku. »Využívat tyto konflikty« (viz
Vaše teze) — *to je třeba*. Ale Vy
říkáte nejen toto.

V našich tezí je řečeno (s. 39, předposlední odstavec): Die Tatsache, daß der Kampf gegen eine imperialistische Regierung . . . Von einer andern Großmacht . . . aus genützt werden kann* atd., tj. ** nemůže nás přinutit, abychom se zřekli sebeurčení. To je pravda. Dále však jít nelze. Jinak zapomeneme na *samu Tatsache*, o níž byla řeč.

Co máme doporučit Belgii a belgickým dělníkům po anexi: aby vedli národní válku proti Německu, zcela sami, *bez podpory* Anglie — Francie? Nebo snad máme zatušovat onu »Tatsache« tvrzením, že v opačném případě je Belgie opět Werkzeug**** imperialistické buržoazie protiněmecké koalice?

V práci Socialismus a válka^[149] (s. 8) jste napsal: »kdyby« všechny státy vypověděly Německu válku s požadavkem, aby vyklidilo a odškodnilo Belgii, v tom případě by sympatie sociálních demokratů byly ovšem na straně nepřátel Německa.« † *Tak to lze říci. Tak to lze kvůli názornosti motivovat. Avšak k onomu »kdyby« nikdy nedojde. Na to nesmíme zapomínat. Povstání v Belgii (po anexi) jsou dejme tomu možná, jako byla mož-*

(NB) »kann« (NB)

jaképak zapomeneme? *Kann und muß ist zweierlei. Sie vergessen das!****

NB

?? Podstatou proudhonismu je *právě* to, že popírá *možnost* (a často i *prospěšnost*) *buržoazních* národních povstání a válek.

((Tak *tomu* se namouduší říká já o voze, ty o koze. To sem vůbec, ale vůbec nepatří. Je to *pouze* odpověď na Plechanovův argument. A týká se to charakteru dané války.))

(Tím jste potřel sám sebe, svou 1. a 2. str.)

* Skutečnost, že boj . . . proti jedné z imperialistických mocností může . . . využít jiná velmoc. *Red.*

** Vepsal Lenin. *Red.*

*** Může a musí, to jsou dva protiklady. Vy na to zapomínáte!! *Red.*

**** — nástrojem. *Red.*

† Srov. Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 337. *Čes. red.*

Tak vida!!!

Nešťastné povstání je přece možné povstání, ano, či ne??

Vaše nelogičnost je až zarážející. Něco jiného je hlásat dělníkům všech zemí internacionální občanskou válku, a něco jiného je popírat *možnost* národní války!! Nemůžete přece směšovat v teoretické otázce to, co je možné (pro různé třídy a země), s tím, co je žádoucí a správné pro *socialistický* proletariát. Právě z takového směšování vyrůstá proudhonismus. K. Marx a proudhonovci v letech 1866—1869 mluvili o »internacionální socialistické revoluci«, hlásali ji dělníkům — a měli pravdu. Avšak *proudhonovci* dodávali: »pokroková národní válka je *nemožná*« a pravdu neměli. *Dnes* se proudhonovci dopouštějí *podobného* omylu, protože nechápou, že je *možné* (a nevyhnutelné) spojit

ná roku 1916 v Irsku. Radek je mizera, když nazývá irské povstání »pučem«. O tom nemůže být pochyb. Co ale řekneme o možném povstání v Belgii? Totéž, co jste Vy řekl o Dublinu: neštěstím tohoto povstání bylo, že se nespojilo se socialistickou revolucí mezinárodního proletariátu. Jinak řečeno, budeme hlásat belgickým dělníkům *internacionální* revoluci, a ne národní válku.

povstání proletářů ve velkých, silných, imperialistických mocnostech s národními povstáními a válkami malých národů a kolonií *proti* velmocem.

A znovu důtklivě připomínám — nezapomeňte na příklad Srbska ve válce 1914—1916!

Ve Vaší »spravedlivé válce« proti Radkově omezenosti se často necháváte unášet natolik, že z toho vzniká takováto perspektiva: *daná* válka je prý imperialistická, ale co bude dál, to se neví, možná že i nová epocha národních válek na nové bázi.

Máte samozřejmě naprostou pravdu, když říkáte, že imperialismus zesiluje národnostní útlak, že aktualizuje sebeurčení (v jeho revolučním pojetí). To ale nikterak neoslabuje tezi o *epoše* imperialistických válek.

Říkáte: vylučovala snad »epocha« let 1789—1871 národní války? Správně! Nevylučovala. Ale řekněte už konečně (a rozvíňte to), že také nynější epocha imperialistických válek *právě tak*, v *témž* smyslu (tj. jako jednotlivé jevy, jež nemění celkový obraz) nevylučuje války národní. To je všechno, co navrhuji.

kde je to řečeno? Nikde!!
Řekl jsem něco jiného: národní války *jsou možné* i za imperialismu^[82].

Pouze toto.

A to je pravda.

Pokuste se tuto »tezi« zformulovat a vyjde Vám, že »imperialistická epocha« *zplodila danou* imperialistickou válku, ale *může* *zplodit i jinou.*

tj. jsou **možné** (což je jedno a totéž).

»Jev X je možný.«
 »Jev X není vyloučen.«
 To je jedno a totéž.

Právě toto říká, rozvíjí a dokládá na příkladech celý článek proti Juniovi^[88]. Je tam přece řečeno: »bez-nadějná válka je také válka« a jsou ukázány *podmínky*, v nichž se beznadějně může změnit v *nadějně!!* Myslet si, že v dějinách ne-bývají (*mohou* nebýt) bez-nadějně války a že bez-nadějně se *nemohou* změnit v *nadějně*, to právě je »imperialistický ekonomismus«⁷⁹⁴.

Radkův anexionismus *není v tomto*, a já v tom anexionismus *nevidím*. Odpovězte, *není-li* »anexionismus« (nedůsledný) v tom, že máme nejdřív odmítnout obnovit národy *v Evropě??*

Odpovězte na **to** přece!!

S. 27—28. V pouhém *konstatování* koncentrace (v důsledku bes-tiálního postupu imperialismu) není ještě žádný anexionismus. Celé to obvinění z anexionismu mi ve Vaší formulaci^[82] vůbec připadá přitažené za vlasy. Ra-dek a spol. jsou nedůslední *internacionalisté*, avšak nikoli ne-důslední *anexionisté*. *Mohou* do-spět až ke Cunowovým názorům, pokud to dotáhnou až k »logické-mu konci«. Nyní ale bude obvi-nění proti nim »*průkaznější*«, bu-de-li formulováno objektivněji.

S. 33. »Jelikož nejsme prozatím s to uskutečnit socialistickou re-ovoluci, musí se dělníci pevněji

semknout.« Snad jen »jelikož« a »prozatím«. (Stylisticky upravit.)

Bylo by velmi užitečné, kdybyste ve zvláštním bodě rozebral ještě vztah mezi heslem Spojené státy evropské a sebeurčení. Radek a spol. tvrdí, že to je totéž. V takovém fundamentálním článku, kde se rozebírají všechny jejich »argumenty«, není vhodné tuto otázku obcházet.

Ještě by bylo dobře zmírnit celkový »tón«. Bude to pak přesvědčivější. Když už jste je začal posuzovat jako zbloudilé přátele (což se mi velmi líbí), Váš článek tím jen získá.

Ještě pár maličkostí v korektuře. Čtenáři žádají, aby se místo těch »ničemu« používalo nějakého mírnějšího slova.

*Napsáno nejpozději
v červenci 1916*

správně! ist getan.*

To je napsáno v dalším článku o kautskismu vůbec.

Tady je třeba rozebrat, proč je odzbrojení nesmysl.⁷⁹⁵ Radek a spol. nepřesně formulovali celou otázku, proč je kautskismus nesmysl.

To snad ne!!

Žadatelé v Leninův *pros*
pěch!! Slovo i dělo!

*Otištěno poprvé,
podle rukopisu*

OSNOVA PŘEDNÁŠKY O REVOLUCI 1905**

1)) 22. leden (9. leden) = počátek revoluce. Válka uspíšila.

2) Stručný výklad událostí od 22. ledna.

3)) Nejvýznamnější přeměny.

Struve 7. ledna^[248]. Neexistuje revoluční lid. 59. Trockij.^[331]

* — už se stalo. *Red.*

** Přednáška o revoluci 1905 viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 324–344. *Red.*

- { Gapon — pop-revolucionář.
 Petice pro báťušku cara^[189]. Revoluce.
 Přímé vystoupení mas proti hlavě státní moci.
 Revolucionáři: nevelká skupina (několik set lidí)
 — vůdci proletariátu a díky tomu vůdci revoluce.

Trockij 1 2 3 na konci

- 4) Stávky (první revoluce ve světových dějinách, kterou lze nejlépe a nejpřesněji pochopit a prostudovat ji na základě /historie/ statistiky stávek).
- 5) 45 . . . (1895—1904) 80 (1903)
 2800 (1905) — 400 (leden 1905)
 (za jeden měsíc tolik, kolik za 10 let před revolucí).
- 6) Stávkové vlny

{	Avantgarda a zadní voj Kovodělníci a zaostávající Sever a severozápad = avant- garda . . .	}
---	---	---
- 7) Hospodářské a politické stávky.
- 8) Jaro 1905 — začátek rolnického hnutí . . . (obsah buržoazní revoluce).
- 9) 28. (15.) června 1905 — *povstání na Potěmkinu** . . .
- 10) Tři vlny: vlna stávek — první, vedoucí, samostatně organizované rolnické hnutí — téměř nesrovnatelné (značně slabší)
 (bohužel pouze 1/15, vypáleno 2000 z 30 000).
- 11) Bojkot srpnové dumy . . . parlamentarismus . . .
 Vojenská povstání (srov. 1825 proti 1905).
- 12) Kulminační bod: říjen a prosinec 1905:
 Shromáždění na univerzitě . . .
 [74. Trockij. Charkov 23. 10. 1905]
 Říjen: první masová stávka politického a revolučního charakteru v celé zemi.

* Jde o černomořský křižník Kníže Potěmkin. *Čes. red.*

(+ 69. Trockij.^[331] *Železničáři, poštovní a telegrafní zaměstnanci.*)

Manifest z 30. (17.) října 1905^[155]:

XII: Moskevské povstání . . . 214 Trockij:

Gorkij.

9 dní: 221 Trockij

(Max Weber^[336] o úloze »Leninovy skupiny«) . . .

219: Trockij. Kanón 25. října 1905 v Moskvě.

222: Moskva 1905. Berlín 1848.

(»Osmihodinová pracovní doba a zbraně«.

164 Trockij.)

Maximum účastníků politických stávek . . . Osmihodinová pracovní doba. Odchod buržoazie. Výluky. Maximum rolnického hnutí . . .

Maximum vojenských povstání . . .

185—6 (Trockij): dělníci a rolníci ve vojenském povstání.

Sověty dělnických zástupců . . .

13) Vítězství kontrarevoluce (prosinec 1905) . . .

Půjčka 2000 miliónů franků: jaro 1906! (NB)

14) Pokusy o obnovení útoku.

I. дума (jaro 1906) . . . (Rolnická strana + sociální demokraté). Stávková vlna a *poslední* vlna rolnického hnutí.

II. дума (jaro 1907) . . . *Žádné* rolnické hnutí

slabá vlna stávek.

15) Státní převrat 3. (16.) června 1907. Začátek období kontrarevoluce až do roku 1912.

16) Význam: (α) Rusko se obnovuje (Lev Tolstoj^[250] lituje)*.

(β) Asie se bouří (Turecko, Persie, Čína).

(γ) Evropské dělnické hnutí: Rakousko.

* Viz Volební kampaň a volební program, Sebrané spisy 20,

Praha 1984, s. 375. *Red.*

(δ) Předobraz a prolog příští evropské revoluce

proletářské v *určitém*
smyslu

Předobraz a prolog ve čtyřech směrech:

(α) konkrétní představa o vzrůstající aktivitě
mas. { Povstání mas proti
((Stávky)) } státní moci }

(β) Úloha masové stávky

NB »Skrytý socialismus« (Engels)^[266]*

Nejlepší výklad v němčině: Rosa Luxemburgová:
Rosa Luxemburgová (v souvislosti Masová stávka, strana
se specifičností boje v západní a odbory^[303]
Evropě) . . . (Hamburg 1906)

NB Polští žáci:
Katscher^[319], 245
203

(γ) Zapojení vojáků, armády do boje.
||| (δ) Občanská válka. (Srov. Kautsky v
Sociální revoluci^[288, 289] (1902: »Příští revolu-
ce . . . se bude spíše než náhlému povstání
proti vládě podobat *občanské válce* . . .«, s. 48).

Dodatky k osnově**

Asi 70 miliónů děsjatín velká pozemková držba
Asi 70 „ „ nejchudší rolníci

* Jde o Engelsův dopis F. Sorgemu z 22. února 1888^[266]. Viz
K. Marx—B. Engels, Spisy 37, Praha 1975, s. 41. Red.

** Napsáno na pravém okraji rukopisu u bodů 8—11. Red.

+ Rozšíření sociálně demokratické literatury

+ Národní hnutí

+ Pogromy na Židy v říjnu 1905: 100 měst, 4000 zabí-
tých, 10 000 zmrzačených
114. Trockij^[331]

*Napsáno před 9. (22.) lednem 1917
Poprvé otištěno roku 1934
v publikaci Leninskij sbornik XXVI*

*Podle rukopisu
Přeloženo z němčiny*

PŘEDBĚŽNÝ NÁVRH ZMĚN V PROGRAMU SDDSR⁷⁹⁶

Na konec zásadní části programu (po slovech »na stanovisko proletariátu«) vsunout:

Světový kapitalismus dospěl v současné době — přibližně od počátku 20. století — do stadia imperialismu. Imperialismus, čili období finančního kapitálu, je natolik vyspělé kapitalistické hospodářství, kdy monopolistické svazy kapitalistů — syndikáty, kartely a trusty — nabyly rozhodujícího významu, vysoce zkoncentrovaný bankovní kapitál splynul s průmyslovým kapitálem, kapitál se ve velkém rozsahu vyváží do cizích zemí, území celého světa je už rozděleno mezi nejbohatší země a mezinárodní trusty začaly dělit svět hospodářsky.

Imperialistické války, tj. války o vládu nad světem, o trhy pro bankovní kapitál, o porobení malých a slabých národů, jsou za této situace nevyhnutelné. A právě tako-

vá je první velká imperialistická válka z let 1914—1917.

Světový kapitalismus jako takový je na neobyčejně vysokém vývojovém stupni, volnou konkurencí nahradil monopolní kapitalismus, banky stejně jako svazy kapitalistů připravují aparát pro společenské regulování výrobního procesu a rozdělování výrobků, imperialistická válka přináší hrůzy, útrapy, bídu a úpadek — a to všechno činí z nynějšího stadia vývoje kapitalismu období proletářské, socialistické revoluce.

Toto období nastalo.

Jedině proletářská, socialistická revoluce může vyvést lidstvo ze slepé uličky, do níž ho zavedl imperialismus a imperialistické války. Ať už jsou obtíže revoluce a její eventuální dočasné neúspěchy či vlny kontrarevoluce sebevětší, proletariát nakonec určitě zvítězí.

Proto se v současném období vzhledem k objektivním podmínkám stává aktuálním úkolem všestranná, bezprostřední příprava proletariátu k revoluci a rázný rozchod s buržoazními deformacemi socialismu, které převládly v oficiálních sociálně demokratických stranách jako směr sociálšovinismu (tj. socialismu slovy a šovinismu skutky, nebo zastírání obrany zájmů kapitalistů v imperialistických válkách heslem «obranu vlasti»), a také jako směr »centrismu« (tj. bezzásadového, bezradného kolísání mezi sociálšovinismem a revolučním internacionalistickým proletářským bojem*), k vydobytí politické moci, aby mohla být uskutečněna hospodářská a politická opatření tvořící obsah socialistické revoluce.

Tento úkol, vyžadující naprostou důvěru, co nejužší bratrský svazek a bezprostřední jednotu revolučních akcí dělnické třídy všech vyspělých zemí, nelze provést, jestli-

* Text »revoluci a rázný rozchod . . . proletářským bojem« je v rukopisu škrtnut. *Red.*

že ihned a zásadně neodmítneme buržoazní deformace socialismu, které převládly ve vedení obrovské většiny oficiálních sociálně demokratických stran. Takovouto deformací je jak směr sociálšovinismu, socialismu slovy a šovinismu skutky, kdy se obrana loupeživých zájmů »své vlastní« národní buržoazie zastírá heslem »obranu vlasti«, tak i v mezinárodním měřítku stejně rozšířený směr, tzv. »centrismus«, který je pro jednotu se sociálšovinisty, pro zachování nebo nápravu zkrachovalé II. internacionály, směr, který kolísá mezi sociálšovinismem a revolučním internacionalistickým bojem proletariátu za uskutečnění socialistického zřízení.

Zkušenosti ruských revolucí z let 1905 a 1917, které vytvořily sověty dělnických zástupců a řadu podobných organizací, potvrdily zkušenost Pařížské komuny, že proletariát potřebuje pro přechodné období k socialismu stát, avšak tento stát* nemá být státem obvyklého typu, nýbrž má to být bezprostřední masová, všeobecná organizace ozbrojených dělníků, kteří nahradí dřívější nástroje řízení: pravidelnou armádu, policii a úřednictvo. Objasnit proletariátu úkoly takového státu, který by byl schopen nejen upevnit vymoženosti revoluce, ale rovněž zajistit v nejvyšší míře pokojný a plánovitý přechod k socialismu, musí být jedním z hlavních úkolů proletářské strany, kromě boje proti představitelům zkrachovalé II. (1889—1914) internacionály, kteří deformují marxismus a zrazují socialismus v otázce diktatury proletariátu.

* Text »Zkušenosti ruských revolucí . . . avšak tento stát« je v rukopisu škrtnut. Konec odstavce náhodou vyškrtnut nebyl, protože byl napsán na další straně, na níž byla neznámým rukopisem připsána poznámka: »Dodat: příprava aparátu pro řízení výroby formou trustů a koncentrace bank« (viz Leninovu vsuvku v Návrhu změn v teoretické a politické části programu a v některých jeho jiných částech, Sebrané spisy 32, Praha 1987, s. 157). *Red.*

Monopolní kapitalismus, který za války v řadě vyspělých zemí neobyčejně rychle přerůstá v kapitalismus státně monopolní, znamená obrovské zespolečnění výroby, a tudíž i kompletní přípravu objektivních podmínek pro vytvoření socialistické společnosti.*

V minimálním programu celý začátek (od slov »Na cestě« až po bod 1) vypustit a nahradit takto:

Za nynější situace v Rusku, kdy se prozatímní vláda, jež patří ke třídě statkářů a kapitalistů a má důvěru — třebaže nevyhnutelně nejistou — širokých vrstev maloburžoazního obyvatelstva, zavázala svolat Ústavodárné shromáždění, vystává před stranou proletariátu bezprostřední úkol bojovat za takové státoprávní uspořádání, které nejlépe zabezpečí jak hospodářský rozvoj a práva lidu vůbec, tak zejména možnost přejít co nejklidnější cestou k socialismu.

Strana bojuje a pomáhá lidovým masám okamžitě bojovat za demokratickou republiku. Začíná přitom usku- tečňovat svobody spontánním organizováním mas zdola, aniž usiluje o vytvoření buržoazní parlamentní republiky, v níž je zajištěna zejména jak nadvláda kapitalistů, tak možnost použít násilí proti masám prostřednictvím zachování starých orgánů k utlačování mas — policie, pravidelné armády a úřednictva, nýbrž o vytvoření demokratičtější proletářsko-rolnické republiky, v níž je nemožné a nepřípustné zachovat tyto orgány útlaku a v níž státní moc patří bezprostředně a výhradně ozbrojeným dělníkům a rolníkům.

Článek 1. Veškerá svrchovaná moc ve státě musí náležet zástupcům lidu, které lid volí a může je kdykoli odvolat a kteří tvoří jedno lidové shromáždění, jednu sněmovnu.

Článek 2 doplnit:

Zavést poměrné zastoupení ve všech volbách; všichni

* Text »Monopolní kapitalismus . . . socialistické společnosti« je v rukopisu škrtnut. *Red.*

poslanci a volení zástupci bez výjimky mohou být rozhodnutím většiny svých voličů odvoláni.

Článek 3 doplnit:

Zrušení veškerého státního dohledu nebo kontroly zrušení a činnosti oblastních a místních samospráv.

Článek 9 změnit takto:

Právo na svobodné oddělení a na vytvoření vlastního státu pro všechny národy žijící na území státu. Republika ruského národa nesmí získávat jiné národy nebo národnosti násilím, nýbrž výhradně dobrovolnou dohodou o vytvoření společného státu. Jednota a bratrský svazek dělníků všech zemí jsou neslučitelné jak s přímým, tak s nepřímým násilím vůči jiným národům.

Článek 11 změnit takto:

volitelnost soudců a všech úředníků lidem jak v civilní službě, tak v armádě; ti všichni mohou být z rozhodnutí většiny svých voličů kdykoli odvoláni; mzdy všech státních úředníků nemají být vyšší než mzda dobrého dělníka, 300—500 rublů, podle počtu rodinných příslušníků a jejich výdělků; úředním osobám se bezpodmínečně zakazuje spojovat plat s příjmy plynoucími z jiných zdrojů.

Článek 12 změnit takto:

nahrazení policie a pravidelné armády všeobecným ozbrojením lidu; za čas věnovaný veřejné službě ve všelidové milici musí kapitalisté platit dělníkům a zaměstnancům plnou mzdu.

Článek 14 politické části, článek 5 i další ekonomické části musí zrevidovat, *stejně jako celou ekonomickou část*, zvláštní komise, složená z pracovníků odborového hnutí a z pedagogů.

Za bod programu týkající se financí (za slova »na důchody a dědictví«) vsunout:

Vysoký stupeň rozvoje kapitalismu, kterého už bylo

dosázeno v bankovníctví a v průmyslových odvětvích sdružených v trusty, jakož i hospodářský rozvrat způsobený imperialistickou válkou a vyvolávající všeobecně požadované zavedení státní a společenské kontroly nad výrobou a rozdělováním nejdůležitějších produktů nutí stranu, aby žádala znárodnění bank, syndikátů (trustů) apod.

Agrární program musí být nahrazen rezolucí o agrární otázce (její text viz zvlášť)* nebo podle této rezoluce přepracován.**

Závěr programu (dva poslední odstavce od slova »Ve snaze dosáhnout«) úplně vypustit.

K PROGRAMU

ZDOKONALENÁ VARIANTA***

Strana proletariátu se nemůže spokojit s buržoazní parlamentní demokratickou republikou, která všude na světě ponechává a snaží se na věčné časy uchovat monarchistické nástroje utlačování mas, totiž policii, pravidelnou armádu a privilegované úřednictvo.

Strana bojuje za demokratičtější proletářsko-rolnickou republiku, v níž policie a pravidelná armáda budou zcela odstraněny a nahrazeny všeobecným ozbrojením lidu, všelidovou milicí; všichni úředníci budou nejen voleni, ale mohou být také na žádost většiny svých voličů kdykoli odvoláni; všem úředníkům bez výjimky bude plat sta-

* Viz Rezoluce o agrární otázce, Sebrané spisy 31, Praha 1987, s. 452—455. *Red.*

** Viz Materiály k revizi programu strany, Sebrané spisy 32, Praha 1987, s. 161—162. *Red.*

*** Tato varianta je pojata do Návrhu změn v teoretické a politické části programu a některých jeho jiných částech (viz Sebrané spisy 32, Praha 1987, s. 159). *Red.*

noven tak, aby nepřevyšoval průměrnou mzdu dobrého dělníka; parlamentní zastupitelské orgány budou postupně nahrazeny sověty zástupců lidu (zástupci různých tříd a povolání anebo zástupců jednotlivých územních jednotek), které budou zároveň zákonodárnými i výkonnými orgány.

Napsáno nejpозději 28. dubna

(11. května) 1917

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXI

Podle rukopisu

POZNÁMKY K HOSPODÁŘSKÉ POLITICE⁷⁹⁷

Nezapomenout:

Sdružit ve spotřební družstva. Spotřební a pracovní knížky.

Začít bohatými: spotřební a pracovní knížky po 50 rublech.

Majitelé bytů v hodnotě 2400 rublů a >
s počtem místností > počet obyvatel bytu
nemovitostí nad 25 000 rublů.

Státní a veřejná služba s platem 3000 rublů a >
(knížka 10 rublů).

((1) Příprava všeobecné pracovní povinnosti a (2) boj proti sabotáži) + ((3) sjednocení zemědělských dělníků a vesnické chudiny podle třídního principu.)

Soukromé železnice se (znárodňují) konfiskují.

Akciové společnosti se znárodňují.

Továrny a závody s více než 20 dělníky nebo s obratem nad 100 000 rublů se konfiskují.

hip« Bolševická frakce v ústředním výkonném výboru: po jednom z každé pětice mezi »dozorčí« nebo »pohaněče« (»whip«) nebo »pobízeče«.

Byro frakce: podřízenost při hlasování.

Kontrolní a organizační komise nebo skupiny namátkových kontrolorů a organizátorů (z frakce bolševiků v ústředním výkonném výboru).

Namátkové účetní kontroly: banky a ostatní úřadovny.

Napsáno nejdříve 14.

Podle rukopisu

(27.) prosince 1917

Poprvé otištěno roku 1959

v publikaci Leninskij sbornik XXXVI

OSNOVA TEZÍ
O OKAMŽITÉM UZAVŘENÍ
SEPARÁTNÍHO
A ANEXNÍHO MÍRU⁷⁹⁸

9. Argumenty pro okamžitou revoluční válku (v čem jsou nesprávné)

9. — (dd) (1) »slíbili« ... (cf. 13. 10. 1915)
— — — — (naší povinností bylo *připravovat* revoluční válku)

10. — (aa) (2) mezinárodní závazky . . .*

11. — (cc) (3) demoralizace . . .

(bb) (4) »dohoda« s německým imperialismem.*

11. *bis* | »Dohoda« s německým imperialismem?

Není pravda. Příklad stávky.

12. Proti okamžité revoluční válce a pro anexní mír:

(α) objektivně = Wilsonův agent

(100 rublů za vojáka)

13. (β) vabank (dobyty Revelu a Estonska, ztráta dělostřelectva a možná i Pitěru).

* Body »10 — (aa) (2)« a »11 — (bb) (4)« jsou v rukopisu škrtnuty. Za bod »11 — (bb) (4)« Lenin připsal: »viz 11 bis na rubu« a vlevo po straně rovněž: »viz 11 bis.« *Red.*

14. (γ) *nemožnost* řešit úkoly socialistické revoluce v Rusku, bude-li válka pokračovat.

14. (δ) vyčerpanost a nálada armády (nyní demokratické).

15. (ϵ) nejdřív *definitivně zdolat* ruskou buržoazii a provést socialistickou *reorganizaci* Ruska a *potom* zahájit revoluční válku, aniž bychom ji přestali být na chvíli připravovat.

16. $\sum\sum$ *Dojde-li* nejpozději za čtvrt nebo za půl roku k revoluci v Německu, *pak* zvítězíme, třebaže revoluční válka bude těžká.

Vypukne-li revoluce *později*, je z 99 % jisté, že vyčerpaní dělníci a rolníci svrhnou naši moc a předají vládu soudruhům, kteří pak uzavřou *ještě nevýhodnější* anexní mír.

17. Nemáme právo dávat v sázku osud socialistické revoluce v Rusku kvůli tak vratkým, absolutně neprůkazným okolnostem.

18. Co je výhodnější: ztratit Polsko + Litvu + Kuronsko + etc., nebo ztratit socialistickou revoluci v Rusku?

Dále:

Risковать ztrátu socialistické revoluce *kvůli* Polsku etc.?

O správné odpovědi na tuto otázku nemůže být pochyb.

19. Nesázet vabank na *rychlý příchod* (za čtvrt až půl roku) revoluce v Evropě, *nýbrž soustavně*, bez hazardování, *připravovat* revoluční válku a využívat toho, že *obě* velké imperialistické skupiny jsou *»zaneprázdněny«* válkou.

20. Největším nebezpečím této chvíle je politika líbivých gest a revolučních frází.

21. Objektivně: spojenectví s Wilsonem *nebo* porážku, ale *žádnou* alianci s imperialisty.

22. Síly obou gigantických skupin jsou bez nás přibližně vyrovnané. Ať se navzájem vyčerpávají (do-

kud nevypukne revoluce u nich), my budeme prohlubovat socialistickou revoluci. To je *nejspolehlivější* cesta k mezinárodní socialistické revoluci. To je jediná cesta bez dobrodružství, bez hazardování, bez vabanku.

Napsáno nejpozději 7. (20.) ledna 1918 Podle rukopisu
Poprvé otištěno roku 1929
v publikaci Leninskij sbornik XI

NÁČRT TEZÍ K BANKOVNÍ POLITICE*

1. Vypracovat zprávu, co bylo převzato v bankách.
2. Přizvat dostatečný počet zkušených pracovníků k urychlení této věci.
3. Znárodňování bank zůstává v platnosti.
4. Všechny banky se sdružují v jednotnou Lidovou banku Ruské republiky.
5. Zřídit co nejvíc poboček.
6. Vyhlásit nedotknutelnost vkladů (čímž se pochopitelně nikterak neomezuje právo státu vybírat daně).
7. Volný oběh šeků.
8. Plně zachovat dělnickou kontrolu (i při vybírání peněz).
9. Limity výplaty peněz pro spotřební účely zůstávají v platnosti; zavádí se řada praktických jednodušších předpisů.

Napsáno nejdříve 8. dubna 1918
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci Leninskij sbornik XXI

Podle rukopisu

* Viz Sebrané spisy 36, Praha 1988, s. 240—242. *Red.*

PŮVODNÍ VARIANTA NÁVRHU TEZÍ O SOUČASNÉ POLITICKÉ SITUACI⁷⁹⁹

Politická situace se v posledních dnech zostřila;

za první, v důsledku blížícího se náporu Japonska;

za druhé, v důsledku zřejmého obratu v německé politice od víceméně diplomatické ochoty uzavřít mír s Ruskem k pravděpodobnému vítězství německé militaristické kliky, která se chystá k okamžité ofenzívě;

za třetí, v důsledku obnovení buržoazního monarchismu za podpory strany kadetů a okťabristů na Ukrajině a za pomoci německých vojsk;

za čtvrté, v důsledku krajního zostření hladu a rozvratu v zásobování potravinami, což souvisí s obsazením Ukrajiny a s tím, že jsme byli odříznuti od Rostova a Severního Kavkazu.

Toto zostření politické situace, tento zesílený nápor kontrarevoluce zavazuje sovětskou moc, aby prohloubila agitaci a ještě důkladněji vysvětlovala masám hrozící nebezpečí a nutnost zesílit vojenskou přípravu, ale zároveň co nejrozhodněji zakročovala proti naší buržoazii, která si zase už troufá a snaží se realizovat své kontrarevoluční záměry.

Zahraniční politika sovětské moci se rozhodně nesmí měnit. Nejreálnější nebezpečí pro nás představují stále — a v dané chvíli silněji a bezprostředněji než včera — jednak japonská vojska, která mají svým postupem do nitra evropského Ruska umožnit stažení německých vojsk, jednak nástup německých vojsk proti Petrohradu a Moskvě v případě, že nabude vrchu německá militaristická klika. Na toto nebezpečí musíme tak jako dříve odpovídat taktikou ustupování, vyčkávání a lavírování a pokračovat co nejušlostněji ve vojenských přípravách.

Zároveň je třeba mít na paměti, že ruská buržoazie šíří neobyčejně drze paniku a že naše agitace, zaměřená k upevňování kázně a intenzivní vojenské přípravě, nesmí překročit hranici, za níž my sami panice napomáháme (což se projevuje v nevyhraněných politických vystoupeních některých soudruhů, kteří si občas hrají na »levičáky«).

*Napsáno 10. května 1918
Poprvé otištěno roku 1929
v publikaci Leninskij sbornik XI*

Podle rukopisu

POZNÁMKY K OTÁZCE PEVNÝCH CEN OBILÍ⁸⁰⁰

- || δ) období snížení
- || β) příliš zvýšeno
- || α) politická literatura a vztah k rolníkům }}}
- || γ) rekvírovat maximum nezemědělských produktů
- || ε) definitivně schválit do 2—3 dnů.

O nastávajícím zvýšení v zítřejších novinách⁸⁰¹

zvýšení mezd

obilí 3½—4krát proti nynějším⁸⁰²

obilí 25krát
nezemědělské 30krát

*Napsáno 5. nebo 6. srpna 1918
Poprvé otištěno roku 1931
v publikaci Leninskij sbornik XVIII*

Podle rukopisu

POZNÁMKY NA ZASEDÁNÍ KOMISE
PRO MUNICI⁸⁰³

1. zasedání komise pro municí 5. prosince 1918

Tulský muniční závod.

Opatření ke zvýšení produktivity

Nové vedení.

Prémie.

3. směna (+ 2000 lidí).

Nezávislost na burze práce (tulské).

Rozšířit zařízení (z toho, co zbylo v Pitěru).

Evidence a statistika výroby: týdně.

Zahraniční vzory.

Jak sehnat v Rusku vysoce kvalifikované dělníky?

Povolat odborníky ze zahraničí.

Úkol pro vědeckotechnický odbor.

Zavést pravidelnou týdenní evidenci výroby.

Denně nábojů na jednoho dělníka:

1916: 240

1918: 225

Produktivita závodu

maximum 1916: 35 miliónů

1918: měsíce XII.—16—18—20

(snad i 25—27) miliónů

1919: 1.—16—20

II.—18—25

III.—20—27

IV.—22—29

V.—25—31

VI.—28—33

VII.—35

Za měsíc nebo za dva zavést tři směny

Napsáno 5. prosince 1918

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1942

v publikaci Leninskij sbornik XXXIV

POZNÁMKY O POMOCI CHARKOVU⁸⁰⁴

1. Poslat do Charkova co nejvíc peněz.
2. Nejvyšší národohospodářská rada — poslat tam co nejrychleji textilní zboží aj. . . .
3. Vytvořit v Charkově středisko . . .

Poslat lidi
alespoň několik organizátorů, kteří se vyznají v záso-
bování⁸⁰⁵

Napsáno mezi 3. a 17. lednem 1919

Podle rukopisu

Poprvé otištěno roku 1933

v publikaci Leninskij sbornik XXIV

POZNÁMKY K NÁVRHU VÝNOSU O SPOLEČNÉM OBDEĽÁVÁNÍ PŮDY⁸⁰⁶

Čl. 1. Společné obdělávání půdy se provádí v rámci pozemkových občin nebo družstev, jejichž všichni členové nebo jednotlivé skupiny členů pracují organizovaně a využívají kolektivně výrobní prostředky při orbě a osevu pozemků, při sklizni a rovněž při základních melioračních pracích.

Čl. 2. Společné obdělávání půdy se provádí na veškeré výměře půdy občiny nebo družstva nebo na určité části této půdy; může být stanoveno na dobu trvalou nebo určitou nebo k dosažení určitého cíle.

?? je třeba říci:
nerozdělené
i rozdělené

Poznámka: 1. K společnému obdělávání mohou být určeny pozemky nerozdělené* mezi jednotlivá hospodářství i pozemkové přiděly, jimiž disponuje bezprostředně družstvo, protože jejich uživatelé nejsou přítomni, nebo odešli nebo zemřeli nebo nejsou schopni obdělávat.

?? je třeba říci:
prostá většina

Čl. 5. O společném obdělávání všech pozemků družstva se rozhoduje usnesením, které schválí dvoutřetinová většina všech pravoplatných hlasů členů družstva na jeho schůzi.

* Zde i dále podtrhl Lenin. *Red.*

Čl. 6. Družstvo je povinno poskytnout každé jakkoli početné skupině hospodářů, která projeví přání přejít ke společnému obdělávání půdy, příslušnou plochu v těchto případech:

ve všech případech

1. provádí-li se řádné nové rozdělení veškeré půdy;
2. jsou-li pozemky těchto hospodářů rozmístěny izolovaně nebo sousedí-li navzájem v různých lánech;
3. může-li být jednotlivý pozemek přidělen, aniž by se muselo provést nové dělení všech pozemků a zrušit meze.

Čl. 7. Projeví-li přání přejít ke společnému obdělávání půdy skupina hospodářů v počtu alespoň 50 lidí, avšak nutnou plochu jim nelze přidělit, aniž by bylo provedeno nové rozdělení veškeré půdy družstva, a družstvo s tím nesouhlasí, musí se půda hospodářům, kteří si přejí přejít k společnému obdělávání, přidělit závazně v jednom místě podle rozhodnutí újezdního zemědělského odboru.

Čl. 8. Každá skupina hospodářů v občinách nebo družstvech, která přešla podle tohoto výnosu k trvalému společnému obdělávání všech svých pozemků, tvoří samostatnou pozemkovou jednotku, která nepodléhá usnesením družstva o novém rozdělení a o disponování s půdou družstva. Členové této skupiny se neúčastní rozhodování družstva o jeho pozemcích.

? Proč se takto znesnadňuje přechod k společnému obdělávání?

Čl. 11. Nepřipouští se nahrazovat pracovní účast jednotlivých osob nebo rodin na společném obdělávání půdy najímáním jiných osob nebo finančními příspěvky.

čím se liší »najímání« od *dočasné* účasti? Proč to nedovolit? Dočasná účast musí být *podporována*, avšak návrh na to nepamatuje

Čl. 17. Jsou-li všechny stroje, nářadí a tažný dobytek zespolečenštěny nebo je-li jich málo, obdělávají se v individuálních hospodářstvech zelinářské nebo jiné malé pozemky, které zůstaly v soukromém vlastnictví, pomocí společného inventáře, není-li ho třeba k provádění společných prací, a stejně tak se vykonávají jiné zemědělské práce. Za soukromé používání společného inventáře se stanoví zvláštní úhrada, plynoucí do inventárního fondu.

?? Od boháčů ano, ale od hospodářství chudiny??

?? Tento článek 21
jde plně na ruku
kulakům

...
Čl. 21. Za inventář vyvlastňovaný ze soukromých pracovních hospodářství může být stanovena náhrada, ne však vyšší, než jsou pevné ceny příslušného nářadí. Dočasné společné užívání inventáře, který patří jednotlivým členům družstva, může být podle uvážení družstva placeno.

× zase »svoboda«
pro kulaky

...
Čl. 23. Osivo potřebné k osetí společně obdělávaných pozemků se získává podle propočtu družstva z příspěvků jednotlivých hospodářství v naturáliích nebo v penězích na nákup šlechtěného osiva. Ze sklizně získané ze společných polí se provádí odvod do osivového fondu.

× * Čl. 24. V zájmu obnovy úrodnosti půdy na společných polích se zavádí povinné vyvážení mrvy ze společných zařízení a z jednotlivých hospodářství v pořadí, které určuje družstvo.

× * Čl. 25. Aby se mohla používat umělá hnojiva, vytváří se zvláštní fond pro jejich nákup, a to jak z odvodu části příjmů z prodeje produktů vypěstovaných na společných polích, tak z příspěvků jednotlivých hospodářství a členů družstva podle jeho propočtu.

a jak je to s *ne-*
normovanými??

...
Čl. 31. Celý zbytek úrody normovaných produktů se po odečtení zásoby osiva a obilí pro potřeby členů družstva odevzdá zásobovacím orgánům.

...
Čl. 38. K bezprostřednímu řízení a organizování společného obdělávání volí schůze družstva výbor pro společné obdělávání, který má mít nejméně tři členy včetně předsedy, jeho zástupce a tajemníka.

= pokuty

...
Čl. 40. Výbor má právo vybízet k plnění povinností a ukládat peněžité tresty jednotlivým členům, pokud nedodržují pracovní postupy stanovené družstvem.

*Napsáno v lednu 1919
Poprvé otištěno roku 1933
v publikaci
Leninskij sborník XXIV*

Podle rukopisu

* Viz stejně označenou Leninovu poznámku k čl. 23. *Red.*

PŮVODNÍ VARIANTA
AGRÁRNÍHO BODU PROGRAMU
K SR(b)⁸⁰⁷

v oblasti agrární

po zrušení soukromého vlastnictví půdy, [téměř] úplném vyvlastnění statkářů a realizaci zákona o socializaci půdy, který uznává přednost společného hospodaření ve velkém, je hlavním úkolem sovětské moci vyhledávat k tomu a v praxi vyzkoušet nejúčelnější a praktická přechodná opatření.

Hlavní linií a řídicím principem agrární politiky KSR je v této situaci i nadále snaha opírat se o proletářské a poloproletářské vrstvy na vesnici. Ty je třeba především organizovat v samostatnou sílu, je třeba sbližovat je s městským proletariátem a vymaňovat je z vlivu vesnické buržoazie a malovlastnických zájmů. Jedním z kroků na této cestě bylo ustavení výborů vesnické chudiny, vytváření stranických buněk na vesnici, nové volby do sovětů, z nichž byli odstraněni kulaci, vytváření zvláštního typu odborových svazů vesnických proletářů a poloproletářů — tato a podobná opatření je třeba nekompromisně provádět.

Podstatou politiky KSR vůči kulactvu, vůči vesnické buržoazii, je rozhodný boj proti jejich vykořisťovatelským tendencím, potlačování jejich odporu vůči sovětské, socialistické politice.

Podstatou politiky KSR vůči střednímu rolnictvu je pozorný přístup vůči němu; je nezbytné distancovat ho od kulaků a v žádném případě vůči němu nepoužívat potlačování; střední rolnictvo může být svým třídním postavením spojencem proletářské moci při přechodu k socialismu nebo alespoň neutrální vrstvou. Proto je třeba i přes nutné dílčí nezdary a kolísání středního rolnictva

neochvějně usilovat o dohodu s ním, pozorně přistupovat ke všem jeho přáním a činit ústupky tam, kde jde o určité způsoby, jak provádět socialistické přeměny. Přitom je třeba bojovat zejména proti přehmatům těch představitelů sovětské moci, kteří si podvodně přisvojují jméno komunisty, ale v praxi provádějí nikoli komunistickou, nýbrž byrokratickou, vrchnostenskou politiku. Takové představitele je třeba nemilosrdně vyhnat a zavést přísnější kontrolu jak za pomoci odborů, tak i jinými způsoby.

Pokud jde o opatření pro přechod ke komunistické zemědělské výrobě, bude KSR v praxi ověřovat tři hlavní opatření, která už život vytvořil, sovchozy, zemědělské komuny a sdružení (jakož i družstva) se společným obděláváním půdy. Bude přitom pečovat o jejich širší a správnější používání, zejména pokud jde o způsob, jak rozvíjet dobrovolnou účast rolníků v nových formách družstevního zemědělství a jak organizovat pracující rolnictvo k provádění kontroly zdola a upevňování soudružské kázně.

Pokud jde o zásobovací politiku, je KSR pro upevňování a rozvíjení státního monopolu, přičemž se nezříká využití družstev a soukromých obchodníků nebo obchodních zaměstnanců a používání prémiového systému; kladě si však podmínku, že budou pod kontrolou sovětské moci a účelem bude co nejlepší organizace tohoto úseku.

Občasné dílčí ústupky jsou vyvolány výhradně prudkým zostřením nedostatku potravin a nevedou nikdy k rezignaci na usilovnou snahu zavést státní monopol. A v zemi s převahou drobných rolnických hospodářství jej lze zavést jen s velkými potížemi, vyžaduje to dlouhodobě pracovat a v praxi vyzkoušet řadu přechodných opatření, jež vedou různými cestami k cíli, tj. k všeobecnému zavedení a správnému fungování výrobních a spotřebních komun a k odvádění veškerých přebytků potravin státu.

Napsáno před 25. únorem 1919

Poprvé otištěno roku 1930

v publikaci Leninskij sbornik XIII

Podle rukopisu

KONCEPT POŘADU JEDNÁNÍ
I. KONGRESU KOMUNISTICKÉ
INTERNACIONÁLY

Společnost
národů
Četník

Zprávy jednotlivých stran
Založení III. internacionály

Programové otázky

- α) Diktatura proletariátu a sovětská moc
- β) Vztah k buržoazní demokracii
- γ) Expropriace a socializace

Taktické otázky

- δ) Vztah k buržoazním vládám
- ε) Maz. kr.*
Vztah k jiným stranám

*Organizační otázky.*⁸⁰⁸

*Napsáno v únoru 1919
Poprvé otištěno roku 1930
v publikaci Leninskij sbornik XIII*

Podle rukopisu

POZNÁMKY K TEZÍM
ZÁKLADY III. INTERNACIONÁLY⁸⁰⁹

K tezím

- Č. 1 — Přepracovat tak, aby to byla *teze* pro praktickou politiku. Konstatovat,
že *uzrála* socialistická revoluce proletariátu

* Tato dvě slova se nepodařilo rozluštit. *Red.*

že je nyní nutné
přeměnit ji v občanskou válku,
jako potvrzení
historického hesla.

- Č. 2 — Dodat: v této válce z let 1914—1918.
- Č. 2 (bis) $\left\langle \begin{array}{l} \text{Zvlášť zdůraznit »Společnost národů«} \\ \text{a »sociálpacifismus« jako heslo} \\ \text{liberálního původu.} \end{array} \right.$
- Č. 3 — Zdůraznit »rozmetání« státního aparátu...
a diktaturu jako *protiváhu oportunistům*
a »*středu*«.
- Č. 4 — *Příprava* revoluce a ozbrojeného povstání.
Vést veškerou propagandu a agitaci v tomto du-
chu (rozšířit).
- Č. 5 — Ultimativně (doplnit) à la Liebknecht.
- Č. 6 — Dodat: neboť buržoazie všude a (za imperialis-
mu) typicky porušuje a omezuje legálnost.
- Č. 7 a 8 — Srovnat s diktaturou.
- Č. 9 — **Typu** Komuny a sovětů (to »sovětů« tam být ne-
musí).
- Č. 10 — Dodat: pravičáci = třídní ne-
přátelé
střed = kolísající
malobur-
žoazie
- $\left. \begin{array}{l} + \\ \text{Dodat:} \\ \text{marxismus} \\ \text{se rozštěpil} \\ \alpha \text{ a } \beta \\ \text{nikoli marxisté} \end{array} \right\}$
- + nevhodnost Zimmerwaldu a nutnost semknout levici.

Napsáno v únoru 1919

Otištěno poprvé,
podle rukopisu

POZNÁMKY K MOBILIZACI SUROVINOVÝCH ZDROJŮ⁸¹⁰

Zasedání 26. 2. 1921

Suroviny

	<i>Bylo</i>	1920	Sklizeno	
vlákno				
bavlna	725 000 děsj.	100 000 děsj.	12 mil. pudů	až 22
len	1 100 "	300 "	25,6 mil. "	
konopí	485 000 "	238 000 "	20 mil. "	
<i>vlna</i>			6 mil. "	

(5)

1920

Odvedeno
1920

vlákno				
bavlna		1,5 mil. pudů	0,9 mil. pudů	
len		2,9 mil. "	2,0 mil. "	
konopí		4,5 mil. "	1,3 mil. "	
<i>vlna</i>		2,5 mil. "	1,5 mil. "	

Kůže neví se... 28,5 mil. pudů rozpis na rok 1920 až 1921

bylo? 8,8 (30 %) odvedeno do 1. 2. 1921

Kožešiny 40 mil. kožek — 17,5 rozpis
(70 % odvedeno na Sibiři (úkol)

30 % včetně kočovníků) — 0,6 odvedeno
(= 4 %)

V září 1920 předáno lidovému komisariátu zásobování, který to ale všechno kazí, protože nedovede uplatnit výměnu zboží s kočovníky.

	Je třeba:
bavlna	20—24 mil. pudů
vlna	5 " "
len	12 " "
konopí	15 " "

$\Sigma = 56$ mil. pudů všech textilních surovin
 $\Sigma = 56$ mil. pudů

21 % naší potřeby může krýt sklizeň

Zásoba 14,8 mil. pudů ve skladech (teď máme únor 1921)

Opatření (remedies):

1. volná výměna obilí za len atd.;
2. zásada odvádět všechny přebytky, která podněcuje zemědělce, aby se snažili více sklidit;
3. zakázat lisování semen textilních plodin na olej (už teď zakázáno);
4. získat od obyvatelstva semena k rozšíření osevu {zaručit mu určitou část sklizně};
5. prémiovat lepší zpracování;
6. ((organizační opatření))
co nejširší účast obyvatelstva na zlepšování situace v surovinách (artěly, *družstva* apod.);
7. pobídky pro malé závody na zpracování surovin;
vlna:
8. prémiovat Kirgizy, alespoň 1 aršín textilu za 1 pud vlny

{ 1. 10. 1920 předáno lidovému komisariátu } *
{ zásobování, ale ten to zkazil }

*Poprvé otištěno roku 1932
v publikaci Leninskij sbornik XX*

Podle rukopisu

* Na okraji rukopisu je Leninova poznámka tužkou: »To o surovinách mi ukažte v radě lidových komisařů, až se o tom začne jednat.«
Red.

SEZNAM DOPISŮ A TELEGRAMŮ
V. I. LENINA
ZAŘAZENÝCH
DO PŘEDCHOZÍCH SVAZKŮ
SEBRANÝCH SPISŮ

SEZNAM
DOSUD NENALEZENÝCH
LENINOVÝCH DOPISŮ

POZNÁMKY

ÚDAJE
K JEDNOTLIVÝM DOKUMENTŮM

REJSTŘÍKY

A

W
IT

W

SEZNAM DOPISŮ A TELEGRAMŮ
V. I. LENINA
ZAŘAZENÝCH DO PŘEDCHOZÍCH
SVAZKŮ
SEBRANÝCH SPISŮ

(4. listopadu 1921—6. března 1923)

VZKAZ V. M. MICHAJLOVOVI S NÁVRHEM USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 9. listopadu 1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 270

VZKAZ V. M. MICHAJLOVOVI S NÁVRHEM USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) O PRÁCI ZÁSOBOVACÍCH ORGÁNŮ NA UKRAJINĚ. 9. listopadu 1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 271

KE VZTAHŮM MEZI STRANICKÝMI A SOUDNÍMI A VYŠETŘOVACÍMI ORGÁNY. *Vzkazy V. M. Molotovovi*

1. 14. listopadu 1921

2. 19. listopadu 1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 273.

EKONOMICKÉ KOMISI PŘI RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. 23. listopadu 1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 282

SDĚLENÍ V. M. MOLOTOVOVI S NÁVRHEM POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b). 26. listopadu 1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 284

DOPIS A. D. ČJURUPOVI S NÁVRHEM USNESENÍ CÚVV A SDĚLENÍ ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 28. a 30. listopadu 1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 285—286

VZKAZ J. V. STALINOVÍ S NÁVRHEM USNESENÍ POLITIC-

KÉHO BYRA ÚV KSR(b) O VYTVOŘENÍ FEDERACE ZAKAV-
KAZSKÝCH REPUBLIK. 28. listopadu 1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 287

POZNÁMKY K DĚJINÁM KSR. *Sdělení N. I. Bucharinovi. 1. pro-
sine 1921*

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 295—297

DOPIS ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 2. prosince
1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 298

DOPIS O VYUŽÍVÁNÍ »ŽIVÉHO KONTAKTU«. 3. prosince
1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 300—301

DOPIS LIDOVÉMU KOMISARIÁTU ZAHRANIČNÍHO OB-
CHODU, LIDOVÉMU KOMISARIÁTU FINANČÍ, NEJVYŠŠÍ NÁ-
RODOHOSPODÁŘSKÉ RADĚ A LIDOVÉMU KOMISARIÁTU
ŠKOLSTVÍ A OSVĚTY. 5. prosince 1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 302—303

PŘIPOMÍNKY K TEZÍM O JEDNOTNÉ FRONTĚ. 6. prosince
1921.

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 305

DOPIS RADĚ PROPAGANDY A AKTIVIZACE NÁRODŮ VÝ-
CHODU. *Nejdříve 17. prosince 1921*

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 314

DOPIS P. A. ZALUCKÉMU, A. A. SOLCOVI A VŠEM ČLENŮM
POLITICKÉHO BYRA O ČISTCE VE STRANĚ A O PODMÍN-
KÁCH PŘIJÍMÁNÍ DO STRANY. 19. prosince 1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 315—316

DOPIS POLITICKÉMU BYRU K REZOLUCI IX. CELORUSKÉ-
HO SJEZDU SOVĚTŮ O MEZINÁRODNÍ SITUACI. 22. prosince
1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 319

O POLITICE ANGLICKÉ LABOURISTICKÉ STRANY. 27. pro-
sine 1921

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 371—372

SDĚLENÍ V. M. MOLOTOVOVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV
KSR(b) S NÁVRHY USNESENÍ. 4. ledna 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 386—387

PRACUJÍCÍM DAGESTÁNU. 12. ledna 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 391

DOPISY V. M. MOLOTOVOVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV
KSR(b) O UDĚLENÍ KONCESE ŠTEJNBERGOVI.

1. 17. ledna 1922

2. 23. ledna 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 394—396

O REORGANIZACI PRÁCE RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ,
RADY PRÁCE A OBRANY A MALÉ RADY LIDOVÝCH KOMISA-
ŘŮ. *Dopisy A. D. Cjurupovi.*

1. 24. ledna 1922

2. 15. února 1922

3. 20. února 1922

4. 20.—21. února 1922

5. 21. února 1922

6. 27. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 397—405

DOPIS G. V. ČIČERINOVÍ. 26. ledna 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 406

NÁVRH POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b) VYSLAT M. I. KA-
LININA NA UKRAJINU. 27. ledna 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 407

NÁVRH POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b). 27. ledna 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 408

NÁVRH SMĚRNICE PRO ZÁSTUPCE VEDOUCÍHO A PRO
VŠECHNY ČLENY JANOVSKÉ DELEGACE. 1. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 409—411

DOPIS N. I. BUCHARINOVÍ A G. J. ZINOVJEVOVI. 1. února
1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 412—413

K OTÁZCE BOJE PROTI VÁLCE. 4. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 414

NÁVRH USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) V SOU-
VISLOSTI S JANOVSKOU KONFERENCÍ. 4. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 415

O UVEŘEJNĚNÍ TELEGRAFICKÉ ZPRÁVY S VÝKLADEM
PARVUSOVY BROŽURY. 4. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 416

DOPIS G. V. ČIČERINOVÍ O SMĚRNICÍCH ÚV KSR(b) PRO
SOVĚTSKOU DELEGACI NA JANOVSKOU KONFERENCI.
7. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 418—420

SDĚLENÍ V. M. MOLOTOVOVI S NÁVRHY PRO POLITICKÉ
BYRO ÚV KSR(b). 11. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 423

DOPIS G. K. ORDŽONIKIDZEMU O POSÍLENÍ GRUZÍNSKÉ
RUDÉ ARMÁDY. 13. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 424—425

POZNÁMKY NA DOPISU N. L. MEŠČERJAKOVA A NÁVRH
USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 14. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 426—427

DOPIS V. M. MOLOTOVOVI O PRÁCI STATISTICKÉHO
ODDĚLENÍ A ODDĚLENÍ PRO EVIDENCI A ROZMÍSTOVÁNÍ
KÁDRŮ PŘI ÚV KSR(b). 14. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 428—429

DOPIS G. V. ČIČERINOVÍ. 15. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 430

DOPIS V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO
BYRA ÚV KSR(b) O POSKYTNUTÍ ÚVĚŘŮ ŠATILOVSKÉMU
OVESNÉMU TRASTU. 17. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 431

O ÚKOLECH LIDOVÉHO KOMISARIÁTU SPRÁVEDLNOSTI
ZA NOVÉ EKONOMICKÉ POLITIKY. *Dopis D. I. Kurskému.*
20. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 432—437

DOPIS POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b) O OBČANSKÉM ZÁKONÍKU RSFSR. 22. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 438—439

DOPIS V. M. MOLOTOVOVI S NÁVRHEM PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). 23. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 440—441

DOPIS ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) S PŘIPOMÍNKAMI K NÁVRHU REZOLUCE PRVNÍHO ROZŠÍŘENÉHO PLÉNA EXEKUTIVY KOMINTERNY O ÚČASTI NA KONFERENCI TŘÍ INTERNACIONÁL. 23. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 442—443

SDĚLENÍ V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) S NÁVRHEM USNESENÍ O NÓTĚ ITÁLII. 24. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 447

SDĚLENÍ J. V. STALINOVÍ A L. B. KAMENĚVOVI S NÁVRHY PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). 25. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 448—449

DOPIS D. I. KURSKÉMU S POZNÁMKAMI K NÁVRHU OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU. 28. února 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 450—451

POZNÁMKY K NÁVRHU USNESENÍ CÚVV O LIDOVÉM KOMISARIÁTU DĚLNICKO-ROLNICKÉ INSPEKCE A DOPIS J. V. STALINOVÍ. Mezi 28. únorem a 16. březnem 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 452—453

DOPIS A. D. CJURUPOVI S NÁVRHEM PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b) A PŘEDSEDNICTVO CÚVV. 1. března 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 464

DOPIS POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b) S PŘIPOMÍNKAMI K TEŽÍM LIDOVÉHO KOMISARIÁTU FINANCIÍ. 3. března 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 465—466

DOPIS L. B. KAMENĚVOVI. 3. března 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 467—470

DOPIS V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 3. března 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 471

SDĚLENÍ ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 5. března 1922

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 472

O PODMÍNKÁCH PRO PŘIJÍMÁNÍ NOVÝCH ČLENŮ DO STRANY. *Dopisy V. M. Molotovovi*

1. 9. března 1922.

2. 24. března 1922

3. 26. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 43—47

PŘEDSEDOVI KONCESNÍHO VÝBORU PŘI STÁTNÍ PLÁNOVACÍ KOMISI. 11. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 48—49

DOPIS G. V. ČIČERINOVÍ. 14. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 61—67

DOPIS ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) S DOPOUČENÍM K NÁVRHU SMĚRNIC EXEKUTIVY KOMINTERNY PRO DELEGACI KOMINTERNY NA KONFERENCI TŘÍ INTERNACIONÁL. 14. nebo 15. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 68—69

DOPIS POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b) O TEŽÍCH J. A. PREOBRAŽENSKÉHO HLAVNÍ ZÁSADY POLITIKY KSR NA DNEŠNÍ VESNICI. 16. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 70—75

POKYN G. J. ZINOVJEVOVI S NÁVRHEM ODPOVĚDI SOVĚTSKÉ VLÁDY E. VANDERVELDEMU. 17. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 76—77

DOPIS POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b) S NÁVRHEM SMĚRNICE SOUDRUHŮM ODJÍŽDĚJÍCÍM DO ZAHRANIČÍ. 17. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 78

DOPIS POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b). 18. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 82

POKYN N. P. GORBUNOVVI A NÁVRHY K OTÁZCE
DRUŽSTEVNICTVÍ. 18. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 83

DOPIS J. V. STALINOVVI O PRÁCI MÍSTOPŘEDSEDŮ (MÍS-
TOPŘEDSEDŮ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ A RADY PRÁCE
A OBRANY). 21. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 84—85

DOPIS J. V. STALINOVVI A L. B. KAMENĚVOVI. 21. března
1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 86—87

K ČTVRTÉMU VÝROČÍ LISTU BĚDNOTA. 23. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 88—89

DOPIS V. M. MOLOTOVOVI PRO PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ ÚV
KSR(b) S OSNOVOU POLITICKÉ ZPRÁVY PRO XI. SJEZD STRA-
NY. 23. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 90—92

POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY A PŘIPOMÍNKY K NÁVRHU
PROHLÁŠENÍ SOVĚTSKÉ DELEGACE NA JANOVSKÉ KONFE-
RENCI. 23. března 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 93—94

O NÁVRHU REZOLUCE O PRÁCI NA VESNICI. *Dopis N. Osin-
skému.* 1. dubna 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 163—165

SDĚLENÍ POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b) S NÁVRHY
USNESENÍ.

1. 9. dubna 1922

2. 10. dubna 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 176—177

DOPIS CHARLESI P. STEINMETZOVI. 10. dubna 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 178—179

PŘIPOMÍNKY A DOPORUČENÍ K NÁVRHU USNESENÍ EXE-
KUTIVY KOMINTERNY V SOUVISLOSTI S UKONČENÍM KON-
FERENCE TŘÍ INTERNACIONÁL. *Dopisy G. J. Zinovejovi*

1. 11. dubna 1922

2. 11. dubna 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 180—182

SDĚLENÍ J. V. STALINOVÍ, L. B. KAMENĚVOVI A L. D. TROCKÉMU. 18. dubna 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 193

SDĚLENÍ J. V. STALINOVÍ, L. B. KAMENĚVOVI A L. D. TROCKÉMU S NÁVRHEM TELEGRAMU DO JANOVA. 19. dubna 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 194

SDĚLENÍ J. V. STALINOVÍ S NÁVRHEM TELEGRAMU G. V. ČIČERINOVÍ. 21. dubna 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 196

DOPIS J. V. STALINOVÍ PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) S NÁVRHEM TELEGRAMU G. V. ČIČERINOVÍ. 24. dubna 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 197—198

TELEGRAM G. V. ČIČERINOVÍ. 30. dubna 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 204

SDĚLENÍ POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b) S NÁVRHEM TELEGRAMU G. V. ČIČERINOVÍ. 2. května 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 205—206

DOPIS G. J. SOKOLNIKOVÍ K FINANČNÍ POLITICE. 2. května 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 212—213

ODPOVĚĎ NA PŘIPOMÍNKY K PRÁCI MÍSTOPŘEDSEDŮ (MÍSTOPŘEDSEDŮ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ A RADY PRÁCE A OBRANY). 5. května 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 214—217

NÁVRH TELEGRAMU G. V. ČIČERINOVÍ. 5. nebo 6. května 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 218

TELEGRAM M. M. LITVINOVVI. 8. května 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 219

TELEGRAM G. V. ČIČERINVI. 9. května 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 220

TELEGRAM G. V. ČIČERINVI. 14. května 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 222

SDĚLENÍ J. V. STALINVI S NÁVRHEM USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) O MONOPOLU ZAHRANIČNÍHO OBCHODU. 15. května 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 223

DOPLŇKY K NÁVRHU UVOZOVACÍHO ZÁKONA K TRESTNÍMU ZÁKONÍKU RSFSR A DOPISY D. I. KURSKÉMU.

1. 15. května 1922

2. 17. května 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 224—226

DOPISY J. V. STALINVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) O ROZVOJI RADIOTECHNIKY.

1. 19. května 1922

2. 19. května 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 229—231

O »DVOJÍ« PODŘÍZENOSTI A ZÁKONNOSTI. 20. května 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 232—236

DOPIS SEKRETARIÁTU ÚV KSR(b) KE SNÍŽENÍ STAVU RUDÉ ARMÁDY. 20. května 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 237

DOPIS J. V. STALINVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b) S NÁVRHEM USNESENÍ O SLOŽENÍ CELORUSKÉHO ÚSTŘEDNÍHO VÝKONNÉHO VÝBORU. 23. května 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 238

PRVNÍMU SJEZDU PRACUJÍCÍCH ŽEN ZAKAVKAZSKA. *Nejpozději* 26. května 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 239

DOPIS J. V. STALINOVÍ PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)
K POSKYTNUTÍ KONCESE L. URQUHARTOVI. 4. září 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 240

DOPIS J. V. STALINOVÍ PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b) O ZAMÍTNUTÍ SMLOUVY S L. URQUHARTEM.
12. září 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 243—244

DOPIS V. CELORUSKÉMU SJEZDU ODBORŮ. 17. září 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 245—246

O VYTVOŘENÍ SVAZU SOVĚTSKÝCH SOCIALISTICKÝCH
REPUBLIK. *Dopis L. B. Kameněvovi pro členy politického byra ÚV
KSR(b)*. 26. září 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 247—249

SDĚLENÍ L. B. KAMENĚVOVI O BOJI PROTI VELMOCEN-
SKÉMU ŠOVINISMU. 6. října 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 250

BAKUSKÝM DĚLNÍKŮM. 6. října 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 251

DOPIS G. L. PJATAKOVÍ O POSKYTNUTÍ KONCESE
L. URQUHARTOVI. 6. října 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 252—253

SJEZDU TEXTILNÍCH DĚLNÍKŮ A DĚLNIC. 10. října 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 254

PÁTÉMU SJEZDU KOMUNISTICKÉHO SVAZU MLÁDEŽE
RUSKA. 11. října 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 255

DOPIS J. V. STALINOVÍ PRO ČLENY ÚV KSR(b) O MO-
NOPOLU ZAHRANIČNÍHO OBCHODU. 13. října 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 256—259

PŘEDSEDNICTVU NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RA-
DY. 16. října 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 260—261

DOPIS POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b) O SMLOUVĚ
S KONSORCIEM NĚMECKÝCH FIREM. 18. října 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 262—264

CELORUSKÉMU SJEZDU FINANČNÍCH PRACOVNÍKŮ.
20. října 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 265

SPOLEČNOSTI PŘÁTEL SOVĚTSKÉHO RUSKA
(V AMERICE). 20. října 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 266—267

SPOLEČNOSTI PRO TECHNICKOU POMOC SOVĚTSKÉMU
RUSKU. 20. října 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 268—269

PŘEDSEDOVI VÝKONNÉHO VÝBORU GUBERNIÁLNÍHO
SOVĚTU V PERMU. 20. října 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 270—271

PŘEDSEDNICTVU CELORUSKÉHO ÚSTŘEDNÍHO VÝKON-
NÉHO VÝBORU SOVĚTŮ. 24. října 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 272—273

POZDRAV OSVOBOZENÉMU PŘÍMOŘÍ. 26. října 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 275

DOPIS G. V. ČIČERINOVÍ A ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b) O NÓTĚ DOHODOVÝM STÁTŮM K LAUSANNSKÉ
KONFERENCI. 31. října 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 290

LISTU PETROGRADSKAJA PRAVDA. 1. listopadu 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 291

LISTU PRAVDA. 2. listopadu 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 292

PRVNÍ MEZINÁRODNÍ KONFERENCI KOMUNISTŮ PRA-
CUJÍCÍCH V DRUŽSTEVNICTVÍ. 2 listopadu 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 293

PETROHRADSKÝM TEXTILÁKŮM. 3. listopadu 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 295

CELORUSKÉMU SJEZDU STATISTIKŮ. 4. listopadu 1922
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 296

KONFERENCI POLITICKY NEORGANIZOVANÝCH DĚLNÍKŮ
A ROLNIC Z MOSKVY A Z MOSKEVSKÉ GUBERNIE. 6. listopadu
1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 307

DĚLNÍKŮM BÝVALÉHO MICHELSONOVA ZÁVODU. 7. listo-
padu 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 308

DĚLNÍKŮM A ZAMĚSTNANCŮM STÁTNÍ ELEKTRÁRNY
ELEKTROPEREDAČA. 7. listopadu 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 309

DĚLNÍKŮM STODOLSKÉ SOUKENICKÉ TOVÁRNY V KLIN-
CÍCH. 8. listopadu 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 310

IV. SVĚTOVÉMU KONGRESU KOMUNISTICKÉ INTERNA-
CIONÁLY A PETROHRADSKÉMU SOVĚTU DĚLNICKÝCH
A RUDOARMĚJSKÝCH ZÁSTUPCŮ. 9. listopadu 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 315—316

NÁVRH POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b) NA SNÍŽENÍ STA-
VU ARMÁDY. 13. listopadu 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 333

RUSKÉ KOLONII V SEVERNÍ AMERICE. 14. listopadu 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 334—335

POZDRAV CELORUSKÉ ZEMĚDĚLSKÉ VÝSTAVĚ. 14. listopa-
du 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 336

SKUPINĚ CLARTÉ. 15. listopadu 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 337

PŘEDSEDNICTVU V. CELORUSKÉHO SJEZDU ODBOROVÉ-
HO SVAZU PRACOVNÍKŮ SOVĚTSKÝCH ORGÁNŮ. 22. listopa-
du 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 348

O OMEZENÍ PROGRAMU OPRAV A STAVBY VÁLEČNÝCH
LODÍ. *Dopisy J. V. Stalinovi*

1. 25. listopadu 1922

2. 29. listopadu 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 349—351

SJEZDU PRACOVNÍKŮ ŠKOLSTVÍ A OSVĚTY. 26. listopadu
1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 352

TAJEMNÍKOVI MEZINÁRODNÍ DĚLNICKÉ POMOCI SOU-
DRUHU MÜNZENBERGOVI. 2. prosince 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 353—354

TŘETÍMU SVĚTOVÉMU KONGRESU KOMUNISTICKÉ IN-
TERNACIONÁLY MLÁDEŽE V MOSKVĚ. 4. prosince 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 355

CELOUKRAJINSKÉMU SJEZDU SOVĚTŮ. 10. prosince 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 369

DOPIS L. B. KAMENĚVOVI, A. I. RYKOVHOVI A A. D. ČJU-
RUPOVI O ROZDĚLENÍ PRÁCE MEZI MÍSTOPŘEDSEDY RADY
LIDOVÝCH KOMISAŘŮ A RADY PRÁCE A OBRANY. 13. prosince
1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 370—371

O MONOPOLU ZAHRANIČNÍHO OBCHODU. 13. prosince
1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 372—376

DOPIS J. V. STALINHOVI PRO ČLENY ÚV KSR(b). 15. prosince
1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 377—378

DOPIS SJEZDU. 23.—26. prosince 1922 a 4. ledna 1923

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 381—386

O UDĚLENÍ ZÁKONODÁRNÝCH FUNKCÍ STÁTNÍ PLÁNO-
VACÍ KOMISI. 27.—29. prosince 1922

Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 387—391

(K ČÁSTI O ZVÝŠENÍ POČTU ČLENŮ ÚV). 29. *prosince 1922*
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 392—393

K OTÁZCE NÁRODNOSTÍ NEBOLI O »AUTONOMIZACI«.
30.—31. *prosince 1922*
Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 394—401

SEZNAM DOSUD NENALEZENÝCH LENINOVÝCH DOPISŮ

(4. listopadu 1921—6. března 1923)

1921

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

8. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS* je pod č. 1074/108c uložena obálka nadepsaná Leninem: »G. M. Kržižanovskému (8. 11. 1921) (od Lenina) (převzetí potvrdit na obálce),« na níž Kržižanovskij potvrdil převzetí dopisu 8. listopadu 1921. V knize odeslané korespondence V. I. Lenina** je pod č. 1074 zapsáno: »Zapečetěná obálka pro Kržižanovského.«

L. D. TROCKÉMU

16. listopadu 1921

V knize se záznamy dokumentů odeslaných V. I. Leninem se pod č. 1103 uvádí: »Trockému — v Slaščevově záležitosti. (Bez kopie.)«

A. A. ARMANDOVI

16. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 183c uložena obálka nadepsaná Leninem: »Alexandru Alexandroviči Armandovi (od Lenina),« na níž A. A. Armand potvrdil převzetí dopisu.

* Dále jen Ústřední stranický archív. *Red.*

** Dále jen kniha odeslané korespondence. *Red.*

M. I. ULJANOVOVÉ

16. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 187c uložena obálka nadepsaná Leninem: »M. I. *Uljanovové*, redakce *Pravdy* (od Lenina),« na níž M. I. Uljanovová potvrdila převzetí dopisu.

V. M. MOLOTOVOVI

16. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 189c uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Molotovovi* (od Lenina). *Spěšně*,« na níž V. M. Molotov potvrdil převzetí dopisu 16. listopadu.

P. P. GORBUNOVOVI

16. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 191c uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Lidový komisariát zahraničních věcí*, soudruhu P. P. *Gorbunovovi* (od Lenina),« na níž P. P. Gorbunov potvrdil převzetí dopisu 16. listopadu ve 24.00.

N. I. TROCKÉ

17. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1474/212 uložena obálka nadepsaná Leninem: »Natalii Ivanovně *Trocké* (od Lenina),« na níž N. I. Trocká potvrdila převzetí dopisu. Existuje též dopis A. V. Lunarského Leninovi z 18. listopadu 1921, na němž Lenin píše A. J. Běleňkému: »Přečetl jsem si to, když jsem odeslal dopis Natalii Ivanovně Trocké.«

M. N. POKROKOVSKÉMU

17. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 198c/1106 uložena obálka nadepsaná Leninem: »M. N. *Pokrovskému* (od Lenina), *tajně, do vlastních rukou*,« na níž M. N. Pokrokovskij potvrdil převzetí

dopisu 17. listopadu ve 3.30. V knize odeslané korespondence se pod č. 1106 uvádí: »Tajná zásilka Pokrovskému.«

N. V. KRYLENKOVI

18. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 202c/1108 uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu N. V. *Krylenkovi* (od Lenina),« na níž N. V. Krylenko potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 1108 uvádí: »Zapečetěná obálka Krylenkovi (bez kopie).«

P. P. GORBUNOVOVI

18. listopadu 1921

V knize odeslané korespondence se pod č. 1109 uvádí: »Gorbunovovi — o odpovědnosti za prodej sovětského tisku a publikací v zahraničí. (Bez kopie).«

I. N. UNŠLICHTOVI

18. listopadu 1921

V knize odeslané korespondence se pod č. 1115 uvádí: »Soudruhu Unšlichtovi (zalepená obálka).«

A. I. OKULOVOVI

18. nebo 19. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 210c uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu Alexeji *Okulovovi*. Prečistěnka. Ma-lyj Levšinskij pereulok, dům 2 (od Lenina), potvrdit na obálce,« na níž A. I. Okulov potvrdil převzetí dopisu.

P. P. GORBUNOVOVI

20. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 222c/1478 uložena obálka s poznámkou: »Lidový komisariát zahraničních věcí, soudruhu

P. P. Gorbunovovi proti vlastnoručnímu podpisu od V. I. Lenina.« V knize se záznamy došlých dokumentů adresovaných V. I. Leninovi* se pod č. 1478 uvádí, že přišel dopis od H. Guilbeaux o návratu jeho ženy do Ruska a že byl tento dopis poslán P. P. Gorbunovovi »s odpovědí, jaká opatření byla podniknuta k odstranění průtahů«.

L. D. TROCKÉMU

22. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1120 uložena obálka Leninova dopisu L. D. Trockému. V knize odeslané korespondence se pod č. 1120 uvádí: »Soudruhu Trockému (zapečetěná obálka).«

I. A. TEODOROVIČOVI

22. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 404c/1126 uložena obálka nadepsaná Leninem: »Ivanu Andrejeviči *Teodorovičovi* (od Lenina). *Do vlastních rukou,*« na níž I. A. Teodorovič potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 1126 uvádí: »Teodorovičovi (zapečetěná obálka).«

J. A. LITKENSOVI

23. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 256c/1129 uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Litkensovi* (od Lenina)« a s poznámkou sekretářky rady lidových komisařů: »23. 11. 1921,« na níž J. A. Litkens potvrdil převzetí dopisu 23. listopadu ve 14.00. V knize odeslané korespondence se pod č. 1129 uvádí: »Soudruhu Litkensovi (zalepená zásilka).«

P. A. BOGDANOVVI A A. A. NOVICKÉMU

23. listopadu 1921

V knize odeslané korespondence se pod č. 1131 uvádí: »Bogdanovvi a Novickému o uvolnění zlata pro lidový komisariát pošt a tele-

* Dále jen kniha došlé korespondence. *Red.*

grafů, Nejvyšší národohospodářskou radu (Hlavní správě chemických a farmaceutických závodů, Elektrotechnickému oddělení a uralskému průmyslovému byru).«

V. S. DOVGALEVSKÉMU A A. A. NOVICKÉMU

23. listopadu 1921

V knize odeslané korespondence se pod č. 1132 uvádí: »Dovgalevskému a Novickému o uvolnění zlata pro lidový komisariát pošt a telegrafů.«

A. A. NOVICKÉMU

23. listopadu 1921

V knize odeslané korespondence se pod č. 1133 uvádí: »Novickému, lidovému komisaři zahraničního obchodu o uvolnění zlata pro lidový komisariát zahraničního obchodu.«

A. V. LUNAČARSKÉMU

25. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1136/274c uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Lunačarskému* (od Lenina) do vlastních rukou« a s poznámkou sekretářky rady lidových komisařů: »25. 11. 1921,« na níž A. V. Lunačarskij potvrdil převzetí dopisu 25. listopadu v 11.00. V knize odeslané korespondence se pod č. 1136 uvádí: »Soudruhu Lunačarskému (zalepená obálka).«

L. D. TROCKÉMU

25. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1137b/275c uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Trockému* (od Lenina) do vlastních rukou,« na níž L. D. Trockij potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 1137 uvádí: »soudruhovi Trockému (zalepená zásilka).«

Z. P. SOLOVJOVOVI

25. listopadu 1921

V knize odeslané korespondence se pod č. 1140 uvádí: »Solovjovovi (zapečetěná zásilka).«

D. I. KURSKÉMU

25. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1141/281c uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Lidový komisariát spravedlnosti*, soudruhu *Kurskému* (od Lenina),« na níž D. I. Kurskij potvrdil převzetí dopisu 25. listopadu. V knize odeslané korespondence se pod č. 1141 uvádí: »Kurskému (zapečetěná zásilka od V. I).«

J. V. STALINOVÍ

26. listopadu 1921

O tomto vzkazu se zmiňoval v písemné odpovědi Stalin: »Váš dnešní vzkaz na moje jméno (do politického byra) jsem pochopil tak, že hodláte jednat o mém odchodu z oddělení pro agitaci a propagandu« (Ústřední stranický archív).

M. I. ULJANOVOVÉ

28. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 298c uložena obálka nadepsaná Leninem: »M. I. *Uljanovové* (od Lenina), redakce *Pravdy*. Do vlastních rukou,« na níž M. I. Uljanovová potvrdila převzetí dopisu, a s poznámkou sekretářky rady lidových komisařů: »14.20 hod. 28. 11. 1921.«

G. V. ČIČERINOVÍ

29. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1135/321c uložena obálka Leninova dopisu G. V. Čičerinovi, na níž adresát potvrdil převzetí dopisu 29. listopadu 1921.

J. V. STALINOVÍ
29. nebo 30. listopadu 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 336c uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Stalinovi* (od Lenina),« na níž J. V. Stalin potvrdil převzetí dopisu.

J. V. STALINOVÍ
30. listopadu nebo 1. prosince 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 343c uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Stalinovi* (od Lenina) *do vlastních rukou, spěšně,*« na níž J. V. Stalin potvrdil převzetí dopisu.

L. B. KAMENĚVOVI
30. listopadu nebo 1. prosince 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 342c uložena obálka nadepsaná Leninem: »L. B. *Kameněvovi* (od Lenina),« na níž L. B. Kameněv potvrdil převzetí dopisu.

N. I. BUCHARINOVÍ A K. B. RADKOVÍ
30. listopadu nebo 1. prosince 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 350c uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Bucharinovi* a *Radkovi* (od Lenina),« na níž K. B. Radek potvrdil převzetí dopisu.

P. A. ZALUCKÉMU
2. prosince 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1165/376c uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Do vlastních rukou* soudruhu *Zaluckému* (ať mě prosím po přečtení *zavolá*) (od Lenina),« na níž P. A. Zaluckij potvrdil převzetí dopisu v 15.16. V knize odeslané korespondence se pod č. 1165 uvádí: »Soudruhu Zaluckému (zalepená obálka).«

L. D. TROCKÉMU

2. prosince 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1166/375c uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Trockému* (od Lenina) *do vlastních rukou, spěšně,*« na níž L. D. Trockij potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 1166 uvádí: »Soudruhu Trockému (zalepená obálka).«

P. P. GORBUNOVVI

5. prosince 1921

V knize odeslané korespondence se pod č. 1170 uvádí: »P. P. Gorbunovovi. O odjezdu Bucharinovy manželky do Německa (bez kopie).«

N. A. SEMAŠKOVI NEBO Z. P. SOLOVJOVOVI

5. prosince 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1171/384c uložena obálka nadepsaná: »Spěšně Semaškovi (není-li přítomen, soudruhu Solovjovovi) od Lenina,« na níž Z. P. Solovjov potvrdil převzetí dopisu 5. prosince ve 13.40. V knize odeslané korespondence se pod č. 1171 uvádí: »Semaškovi nebo Solovjovovi: vyslání Bucharina do Německa (bez kopie).«

C. MOOROVVI

6. prosince 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1241/565c uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Karlu Moorovi*. Hotel Savoj. Savoj, č. 226 (od Lenina). Genossen *Carl Moor*« a rovněž vzkaz C. Moora Leninovi z 2. prosince 1921 s Leninovou poznámkou: »Odpověď 6. 12., **do archívu.**« V knize odeslané korespondence se pod č. 1183 uvádí: »Karlu Moorovi (zapečetěná obálka).«

M. N. SLEPCOVOVÉ

6. prosince 1921

N. M. FJODOROVSKÉMU

6. prosince 1921

V knize odeslané korespondence se pod č. 1189 uvádí: »P. P. Gorbunovovi: zapečetěné dopisy pro Marii Nikitičnu Slepcevovou a Fjodorovského k odeslání na jejich adresu do zahraničí.« V Ústředním stranickém archívu je pod č. 42216/1189 uložena obálka nadepsaná: »P. P. Gorbunovovi, převzetí potvrďte vlastnoručně na obálce (dva dopisy k odeslání uvedeným adresátům do zahraničí) od soudruha Lenina,« na níž P. P. Gorbunov potvrdil převzetí dopisů 7. prosince.

P. P. GORBUNOVOVI

6. prosince 1921

V knize odeslané korespondence se pod č. 1184 uvádí: »Gorbunovovi P. P. (zapečetěná obálka).«

F. STRÖMOVI

9. prosince 1921

Odpověď V. I. Lenina na dopis F. Ströma ze 6. prosince 1921 s žádostí o schůzku (Ústřední stranický archív). V knize odeslané korespondence se pod č. 1193 uvádí: »Soudruhu F. Strömovi — odpověď na dopis.«

E. M. SKLJANSKÉMU

15. prosince 1921

V knize odeslané korespondence se pod č. 1198 uvádí: »Soudruhu Skljanskému — s žádostí vysvětlit, proč moskevský odbor pro dopravu materiálu nesplnil usnesení Rady práce a obrany z 11. května.«

I. S. UNŠLICHTOVI

19. prosince 1921

V knize odeslané korespondence je pod č. 1227 zápis o odeslání dopisu I. S. Unšlichtovi.

I. A. TEODOROVIČOVI

21. prosince 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1231/545c uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Do vlastních rukou* Ivanu Adolfoviči Teodorovičovi,« na níž I. A. Teodorovič potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 1231 uvádí: »Soudruhu Teodorovičovi (zapečetěná obálka).«

A. A. SOLCOVI

24. prosince 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1240/564c uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Do vlastních rukou* soudruhu Solcovi (od Lenina),« na níž A. A. Solcov potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 1240 uvádí: »Soudruhu Solcovi. Zapečetěná obálka (vložen dopis soudruha Sokolnikova, který musí do dvou dnů vrátit a pak tento dopis rozeslat všem členům politického byra). *Zkontrolovat.*«

G. J. ZINOVJEVOVI

24. prosince 1921

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1241/565c uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Do vlastních rukou* soudruhu Zinovjevovi (od Lenina),« na níž G. J. Zinovjev potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 1241 uvádí: »Zinovjevovi (zapečetěná zásilka).«

LEVINOVI

24. prosince 1921

V Ústředním stranickém archívu při ÚV KSSS je pod č. 555c uložena obálka nadepsaná »Soudruhu Levinovi (moskevský sovět) od soudruha Lenina.«

L. D. TROCKÉMU

25. prosince 1921

V knize odeslané korespondence se pod č. 1245 uvádí: »Soudruhu Trockému. K poradě o předání parníků bývalé Ruské společnosti.«

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

26. prosince 1921

O tomto dopisu se Lenin zmiňuje v dopisu G. M. Kržižanovskému z 27. prosince 1921. Lenin posílá Kržižanovskému vyjádření inženýra G. B. Krasina k článku A. Běljakova *Nové možnosti oživení železniční dopravy* a píše: »Toto vyjádření mě utvrzuje v tom, co jsem Vám vlastně psal včera« (viz tento svazek, dokument č. 173).

L. B. KAMENĚVOVI

27. prosince 1921

V knize odeslané korespondence se pod č. 1250 uvádí: »Kameněvovi návrh V. I. přejmenovat Celoruskou mimořádnou komisi na Státní politické oddělení lidového komisariátu vnitra.«

LIDOVÉMU KOMISARIÁTU
ŠKOLSTVÍ A OSVĚTY

Koncem prosince 1921

O tomto dopisu píše Lenin 16. února 1922 J. A. Litkensovi: »Koncem prosince minulého roku jsem psal lidovému komisariátu školství a osvěty, že profesor Krug prosí, aby byla Vysoké škole technické v Moskvě přidělena budova pro elektrotechnickou fakultu a Elektrotechnický ústav, a žádal jsem, abyste tomu věnovali zvýšenou pozornost a všemožně se vynasnažili této prosbě vyhovět« (viz tento svazek, dokument č.278). V knize došlé korespondence se 18. prosince 1921 pod č. 1640 uvádí, že V. I. Lenin dostal od K. A. Kruga dopis s prosbou, aby pomohl elektrotechnické fakultě Vysoké školy technické v Moskvě získat vlastní budovu.

1922

L. B. KAMENĚVOVI

4. ledna 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8005 uvádí: »Kameněvovi o vydání zimního kabátu a čepice Lalajancovi.«

G. J. ZINOVJEVOVI

9. ledna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8012/26e uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Spěšně soudruhu Zinovjevovi* (jeho byt v Kremlu) (od Lenina),« na níž G. J. Zinovjev potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8012 uvádí: »Zinovjevovi (zapečetěná zásilka).«

M. M. LITVINOVVI

9. ledna 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8020 uvádí: »*Cjurupovi* dopis V. I. pro Litvinova, přiložen Michajlovův dopis o návrhu Norské obchodní komory lidovému komisariátu zahraničního obchodu; žádá seznámit se s touto záležitostí a potom to poslat Litvinovovi. Viz č. 8016.«

A. S. JENUKIDZEMU

16. ledna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8042/76e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Do vlastních rukou *soudruhu Jenukidzemu* (od Lenina),« na níž A. S. Jenukidze potvrdil převzetí dopisu 16. ledna. V knize odeslané korespondence se pod č. 8042 uvádí: »soudruhu Jenukidzemu (zapečetěná obálka) (zkontrolovat převzetí).«

N. P. BRJUCHANOVVI

16. ledna 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8045 uvádí: »Brjuchanovovi o poskytnutí pomoci Golubjatnikovovi.«

G. J. SOKOLNIKOVVI

17. ledna 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8051 uvádí: »Sokolnikovovi, zapečetěná obálka.«

J. V. STALINOVÍ

17. ledna 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8053 uvádí: »Stalinovi (zalepená zásilka).«

H. GUILBEAUXOVÍ

23. ledna 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8068 uvádí: »Guilbeauxovi: má-li dříví a obědy z Luxu.«

I. A. TEODOROVÍČOVÍ

24. ledna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8072/124e uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Do vlastních rukou*, komisariát zemědělství, soudruhu *Teodorovičovi* (od Lenina)«. V knize odeslané korespondence se pod č. 8072 uvádí: »Teodorovičovi (zapečetěná obálka).«

J. V. STALINOVÍ

24. ledna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8073/123e uložena obálka s Leninovou poznámkou: »Soudruhu *Stalinovi* (od Lenina). *Do vlastních rukou. Spěšně,*« na níž J. V. Stalin potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8073 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

J. E. RUDZUTAKOVÍ

26. ledna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 132e/8082 uložena obálka Leninova dopisu, na níž Rudzutak potvrdil převzetí 28. ledna 1922 v 9.20. V knize odeslané korespondence se pod č. 8082 uvádí: »Rudzutakovi (zapečetěná obálka).«

V. M. MOLOTOVOVI

26. ledna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8083/131e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Molotovovi* (od Lenina),« na níž V. M. Molotov potvrdil převzetí dopisu 26. ledna 1922 v 19.40. V knize odeslané korespondence se pod č. 8083 uvádí: »Molotovovi (zapečetěná obálka).«

M. I. ULJANOVOVÉ

27. ledna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8090/140e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Redakce Pravdy, Marii Iljiničně Uljanovové,« s potvrzením M. I. Uljanovové o převzetí dopisu a poznámkou »27. 1.« V knize odeslané korespondence se pod č. 8090 uvádí: »Dopis v obálce pro Mar. Iljiničnu Uljanovovou.«

L. D. TROCKÉMU

31. ledna 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8107 uvádí: »Trockému (zapečetěná zásilka).« V Ústředním stranickém archívu je uloženo potvrzení sekretářky L. D. Trockého o převzetí zásilky č. 8107/163e od Lenina.

J. V. STALINOVÍ

1. února 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8108 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

J. V. STALINOVÍ

1. února 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 110o/8114 uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Stalinovi*« s potvrzením J. V. Stalina o převzetí dopisu a poznámkou sekretářky rady lidových

komisařů: »19.25, 1. 2. 1922«. V knize odeslané korespondence se pod č. 8114 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

J. V. STALINOVÍ

6. února 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8134/214e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu Stalinovi,« na níž I. P. Tovstuch potvrdil převzetí dopisu 6. února ve 14.00. V knize odeslané korespondence se pod č. 8134 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná zásilka).«

L. D. TROCKÉMU

6. února 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 219e uložena obálka Leninova dopisu L. D. Trockému s potvrzením o převzetí dopisu 6. února 1922. V knize odeslané korespondence se pod č. 8133 uvádí: »Trockému (zapečetěná zásilka).«

G. V. ČIČERINOVÍ

9. února 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8139 uvádí: »Čičerinovi zapečetěná obálka.«

L. D. TROCKÉMU

9. února 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8140 uvádí: »Zapečetěná obálka Trockému.«

J. V. STALINOVÍ

10. února 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8143/227e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu Stalinovi (od Lenina) do vlastních rukou,« na níž J. V. Stalin potvrdil převzetí dopisu. V kni-

ze odeslané korespondence se pod č. 8143 uvádí: »Soudruhu Stalinovi (zalepená zásilka).«

J. V. STALINOVÍ

11. února 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8146 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

J. V. STALINOVÍ

14. února 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 146o uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Stalinovi* (od Lenina).«

VÝKONNÉMU VÝBORU MĚSTSKÉHO SOVĚTU
V KALUZE

18. února 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8173 uvádí: »Kaluga. Výkonný výbor městského sovětu. Rekvizice klavíru u občanky Meščerinovové.«

J. V. STALINOVÍ

18. února 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8177/269e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Stalinovi* (od Lenina). *Do vlastních rukou*,« na níž J. V. Stalin potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8177 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

G. V. ČIČERINOVÍ

18. února 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8178/268e uložena obálka s Leninovou poznámkou: »Soudruhu *Čičerinovi* (od Lenina)« a s potvrzením G. V. Čičerina o převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8178 uvádí: »Čičerinovi (zapečetěná obálka).«

A. D. CJURUPOVI

18. února 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8179/267e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Do vlastních rukou soudruhu A. D. Cjurupovi (od Lenina).« V knize odeslané korespondence se pod č. 8179 uvádí: »A. D. Cjurupovi (zapečetěná obálka).«

C. ZETKINOVÉ

21. února 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8188/287e uložena obálka nadepsaná Leninem: »An die Genossin Clara Zetkin (von Lenin),« na níž C. Zetkinová potvrdila převzetí dopisu 21. února 1922. V knize odeslané korespondence se pod č. 8188 uvádí: »Claře Zetkinové (zapečetěná obálka).«

L. B. KAMENĚVOVI

22. února 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8193/290e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu L. B. Kameněvovi (od Lenina),« na níž L. B. Kameněv potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8193 uvádí: »Kameněvovi (zapečetěná obálka).«

J. V. STALINOVÍ

24. února 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8202/302e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Do vlastních rukou soudruhu Stalinovi (od Lenina),« na níž J. V. Stalin potvrdil převzetí dopisu 24. února 1922 v 20.05. V knize odeslané korespondence se pod č. 8202 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

L. B. KAMENĚVOVI

25. února 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8206 uvádí: »Kameněvovi (zapečetěná obálka).«

A. A. SOLCOVI

25. února 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8208/308e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Solcovi* (od Lenina) do **vlastních rukou**,« na níž A. A. Solc potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8208 uvádí: »Solcovi (zapečetěná obálka).«

J. V. STALINOVÍ

25. února 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8209 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

G. J. ZINOVJEVOVI

25. února 1922

Dopis je odpovědí G. J. Zinovjevovi na jeho dopis, na němž Lenin poznamenal: »**Do archívu**. Odpověď 25. 2.« V Ústředním stranickém archívu je pod č. 1820 uložena rovněž obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Zinovjevovi* (od Lenina) *proti podpisu*,« na níž G. J. Zinovjev potvrdil převzetí dopisu.

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

1. března 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 7e uložena obálka nadepsaná Leninem: »**Do vlastních rukou** *G. M. Kržižanovskému* (od Lenina),« na níž G. M. Kržižanovskij potvrdil převzetí dopisu 1. března.

N. P. GORBUNOVVI

1. nebo 2. března 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 353e uložena obálka nadepsaná Leninem: »*N. P. Gorbunovovi* (od Lenina).«

J. V. STALINOVÍ

3. března 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 2070 uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu Stalinovi (od Lenina) *do vlastních rukou*« a s potvrzením J. V. Stalina o převzetí dopisu a poznámkou sekretářky rady lidových komisařů: »20.30 hod. 3. 3. 1922.«

J. V. STALINOVÍ

8. března 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8252 uvádí: »Stalinovi zapečetěná obálka.« V knize došlé korespondence je u data 7. března 1922 záznam o převzetí Stalina telefonogramu pro V. I. Lenina k návrhu usnesení dělnicko-rolnické inspekce o vztahu k pronajímaným podnikům a poznámka: »V. I. odpověděl 8. 3. 1922.«

A. A. SOLCOVI

9. března 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8253 uvádí: »Solcovi (zapečetěná obálka).«

L. D. TROCKÉMU

9. března 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8255 uvádí: »Trockému (zapečetěná obálka).«

I. A. TEODOROVIČOVI

9. března 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8257 uvádí: »Teodorovičovi (zapečetěná obálka).« V Ústředním stranickém archívu je uložena písemná odpověď I. A. Teodoroviče z 9. března 1922, v níž Leninovi píše: »Váš vzkaz z 8. jsem dostal 9. večer.«

J. V. STALINOVÍ

11. března 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8261 uvádí: »Stalinovi zapečetěná obálka.«

J. V. STALINOVÍ

12. března 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8266/386e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu Stalinovi do vlastních rukou (od Lenina),« na níž J. V. Stalin potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8266 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

C. ZETKINOVÉ

15. března 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8273/395e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudružce Zetkinové. An die Genossin Clara Zetkin. Spěšně,« s potvrzením C. Zetkinové o převzetí dopisu a poznámkou: »15. 3. 1922.« V knize odeslané korespondence se pod č. 8273 uvádí: »Zetkinové. (Zapečetěná obálka).«

A. D. CJURUPOVI

18. března 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8279/412e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu A. D. Cjurupovi (od Lenina)« a s potvrzením A. D. Cjurupy o převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8279 uvádí: »A. D. Cjurupovi zapečetěná zásilka.«

J. V. STALINOVÍ

19. března 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8285 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

J. V. STALINOV I

19. března 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8287 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

P. I. POPOVOVI

19. března 1922

O tomto dopisu píše Lenin 19. března 1922 I. I. Skvorcovovi-Stěpanovovi: »Přikládám dopis pro Popova (můžete ho odeslat prostřednictvím mé sekretářky)« (viz tento svazek, dokument č. 332). V Ústředním stranickém archívu je pod č. 278o uložena obálka dopisu pro Popova od Lenina a Skvorcova-Stěpanova.

L. B. KAMENĚVOVI

20. března 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8290/428e uložena obálka dopisu nadepsaná Leninem: »Soudruhu *L. B. Kameněvovi* ((od Lenina)) s potvrzením L. B. Kameněva o převzetí dopisu a poznámkou: »20. 3. 1922.« V knize odeslané korespondence se pod č. 8290 uvádí: »Kameněvovi — zapečetěná obálka.«

J. V. STALINOV I

23. března 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8236* uložena obálka dopisu nadepsaného Leninem: »Soudruhu **Stalinovi spěšně**«, s potvrzením J. V. Stalina o převzetí dopisu a poznámkou: »23. 3. 1922.« V knize odeslané korespondence se pod č. 8306 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

L. B. KAMENĚVOVI

25. března 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8311 uvádí: »Kameněvovi (zapečetěná obálka).«

* Číslo je uvedeno nesprávně, má být: 8306. V knize odeslané korespondence je č. 8236 opraveno na 8306.

J. M. STĚKLOVOVI

25. března 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 2950 uložena obálka Leninova dopisu J. M. Stěklovovi.

G. V. ČIČERINOVÍ

Nejpozději 27. března 1922

Dopis byl napsán před odjezdem G. V. Čičerina na janovskou konferenci v noci z 27. na 28. březen 1922. Čičerin se o něm zmiňuje v dopisu kolegiu lidového komisariátu zahraničních věcí z 21. dubna 1922: »Připomínám, že jak v jednom z dopisů od Vladimíra Iljiče, tak i na posledním zasedání politického byra, jehož jsem se zúčastnil před svým odjezdem, jsem dostal striktní směrnicí nepřipustit roztržku, aniž by měl ústřední výbor možnost schválit usnesení« (Ústřední stranický archív).

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

31. března 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8319/469e uložena obálka nadepsaná Leninem: »G. M. Kržižanovskému (od Lenina),« na níž G. M. Kržižanovskij potvrdil převzetí dopisu 31. března 1922. V knize odeslané korespondence se pod č. 8319 uvádí: »Kržižanovskému (zapečetěná obálka).«

A. D. CJURUPOVI

4. dubna 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8328 uvádí: »Cjurupovi (zapečetěná obálka).«

A. S. JENUKIDZEMU

6. dubna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8343/493 uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu Jenukidzemu (od Lenina),« na

níž A. S. Jenukidze potvrdil převzetí dopisu 6. dubna. V knize odeslané korespondence se pod č. 8343 uvádí: »Jenukidzemu (zapečetěná obálka).«

J. V. STALINOVĚ

7. dubna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8344 uložena obálka Leninova dopisu J. V. Stalinovi. V knize odeslané korespondence se pod č. 8344 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

F. E. DZERŽINSKÉMU

10. dubna 1922

V knize oděslané korespondence se pod č. 8353 uvádí: »Dzeržinskému (zapečetěná obálka).«

J. V. STALINOVĚ

15. dubna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8369/547e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu Stalinovi (od Lenina),« na níž J. V. Stalin potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8369 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

M. N. POPOVOVĚ

20. dubna 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8376 uvádí: »Jekatěrinburg. Guberniální politickoosvětový výbor, soudružce M. N. Popovové. Zpráva o situaci v šadrinské organizaci.«

ROLNÍKŮM VESNICE PRAVYJE LAMKI,
LEVOLAMSKÁ VOLOST, MORŠANSKÝ
ÚJEZD,
TAMBOVSKÁ GUBERNIE

Po 20. dubnu 1922

Tímto dopisem odpověděl Lenin na dopis rolníků z vesnice Pravyje Lamki, kteří mu blahopřáli k 52. narozeninám. »Vzpomínám si, jak se obličej Vladimíra Iljiče při čtení tohoto dopisu rozzářil,« píše Marie Iljinična Uljanovová.

»Přikázal mi, abych mu určitě připomněla, že jim má odpovědět, a opravdu na to pak nezapomněl« (M. I. Uljanovová, O Lenině, Moskva 1964, s. 74).

J. V. STALINOVÍ

21. dubna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8379/563e uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Soudruhu Stalinovi* (od Lenina),« na níž J. V. Stalin potvrdil převzetí dopisu 21. dubna 1922. V knize odeslané korespondence se pod č. 8379 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

M. P. PAVLOVIČOVI

22. dubna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 114o uložena obálka Leninova dopisu M. P. Pavlovičovi.

A. S. JENUKIDZEMU

26. dubna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 425o uložena obálka dopisu nadepsaného Leninem: »*Soudruhu Jenukidzemu* (od Lenina) *do vlastních rukou,*« na níž A. S. Jenukidze potvrdil převzetí dopisu 26. dubna.

I. P. ŽUKOVVI

26. dubna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 4270 uložena obálka nadepsaná Leninem: »Ivanu Pavloviči Žukovovi (od Lenina),« a s potvrzením Žukovové o převzetí dopisu a poznámkou sekretářky rady lidových komisařů: »26. 4. 1922.«

F. E. DZERŽINSKÉMU

27. dubna 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 4300 uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Soudruhu Dzeržinskému* (od Lenina) *do vlastních rukou, tajné*« a s potvrzením F. E. Dzeržinského a sekretářky o převzetí dopisu 27. dubna v 18.00.

STÁTNÍ POLITICKÉ SPRÁVĚ

3. května 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8397 uvádí: »Státní politické správě. Žádost o informaci k případu Ivana Michajloviče Prosvirova.«

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

8. května 1922

V Ústředním stranickém archívu je uložena obálka nadepsaná Leninem: »Sadovniki 30. Předsedovi Státní plánovací komise *soudruhu Kržižanovskému* (od Lenina),« na níž G. M. Kržižanovskij potvrdil převzetí dopisu 8. května 1922.

I. S. UNŠLICHTOVI

9. května 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8402/611e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Státní politická správa, soudruhu *Unšlichtovi* (od Lenina),« a s potvrzením I. S. Unšlichta o převzetí dopisu 9. května 1922. V knize odeslané korespondence se pod č. 8402 uvádí: »Unšlichtovi zapečetěná obálka.«

J. V. STALINOVÍ

17. května 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8418/633e uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Soudruhu Stalinovi* (od Lenina),« a s potvrzením J. V. Stalina o převzetí dopisu a poznámkou »18. 5. 1922«. V knize odeslané korespondence se pod č. 8418 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

J. V. STALINOVÍ

19. května 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8423/642e uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Soudruhu Stalinovi. Řádně zapečetit: Tajné,*« na níž zástupce tajemníka ÚV KSR(b) A. M. Nazareťana potvrdil převzetí dopisu 19. května. V knize odeslané korespondence se pod č. 8423 uvádí: »Stalinovi (tajné).«

N. A. SEMAŠKOVÍ

23. května 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8434/657e uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Soudruhu Semaškoví* (od Lenina),« na níž N. A. Semaško potvrdil převzetí dopisu 23. května. V knize odeslané korespondence se pod č. 8434 uvádí: »Semaškoví (zapečetěná obálka).«

L. A. FOTIJEVÉ

23. května 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8437 uvádí: »Fotijevové (zapečetěná zásilka).«

I. S. UNŠLICHTOVÍ

23. května 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 487o uložena obálka nadepsaná Leninem: »*Soudruhu Unšlichtovi* (od Lenina). Tajné,« na níž I. S. Unšlicht potvrdil převzetí dopisu 23. května 1922.

G. J. ZINOVJEVOVI

27. května 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8442 uvádí: »Zinovjevovi (zapečetěná obálka).« V Ústředním stranickém archívu je uloženo potvrzení S. Ravičové o převzetí zásilky s č. 8442 od Lenina určené Zinovjevovi 27. května v 22.30.

J. V. STALINOVÍ

15. června 1922

V Ústředním stranickém archívu je uložena Zpráva o Leninově zdravotním stavu, v níž je zapsáno, že 15. června 1922 Lenin nadiktoval M. I. Uljanovové dopis pro Stalina.

J. V. STALINOVÍ

7. srpna 1922

V Ústředním stranickém archívu je uložena Zpráva o Leninově zdravotním stavu, v níž je zapsáno, že dne 7. srpna 1922 Lenin napsal dopis J. V. Stalinovi a přikázal ho odeslat po kurýrovi.

L. B. KAMENĚVOVI

15. srpna 1922

V Ústředním stranickém archívu je uložena obálka nadepsaná Leninem: »L. B. Kameněvovi (od Lenina),« na níž L. B. Kameněv potvrdil převzetí dopisu 15. srpna v 00.30.

I. P. ŽUKOVÍ

31. srpna 1922

V Ústředním stranickém archívu je uložena obálka nadepsaná Leninem: »Ivanu Pavloviči Žukovovi, Georgijevskij pereulok 7 (od Lenina). Převzetí potvrdit na obálce,« na níž I. P. Žukov potvrdil převzetí dopisu 31. srpna.

A. I. SVIDĚRSKÉMU

2. září 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 694e/8451 uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu Sviděorskému (od Lenina),« na níž A. I. Sviděorskij potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8451 uvádí: »Sviděorskému (zapečetěná zásilka).«

J. V. STALINOVÍ

17. září 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8457 uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu Stalinovi (od Lenina),« na níž J. V. Stalin potvrdil převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8457 uvádí: »Stalinovi (zapečetěná obálka).«

G. J. ZINOVJEVOVI

21. září 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8464 uvádí: »Zinovjevovi zapečetěná obálka.«

J. V. LOMONOSOVÍ

22. září 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8466 uvádí: »Lomonosovovi zapečetěná obálka.«

A. I. SVIDĚRSKÉMU

28. září 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8479 uvádí: »Sviděorskému (zapečetěná obálka).«

L. B. KAMENĚVOVI
Nejpozději 16. října 1922

V Ústředním stranickém archívu je uložen písemný vzkaz sekretářky rady lidových komisařů: »Soudruhu Kameněve! Telefonovala Nad. Konst. a prosila, abych Vám vyřídila od Vl. Il. toto: 1. V. I. čeká odpověď na svůj dopis . . .«

B. B. KRONINOVÍ
16. října 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8497 uvádí: »Kroninovi B. B. o Bezuglovovi.«

G. J. ZINOVJEVOVI
16. října 1922

Dopis je odpovědí V. I. Lenina na Zinovjevův dopis z 15. října 1922, uložený v Ústředním stranickém archívu. V knize odeslaných dokumentů se pod č. 8500 uvádí: »Zinovjevovi: o Rožkovovi (bez kopie).«

J. A. JAKOVLEVOVI
22. října 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8511 uvádí: »Jakovlevovi (zapečetěná obálka).« Lenin měl 23. října 1922 s J. A. Jakovlevem, J. V. Stalinem a N. I. Bucharinem rozhovor o činnosti Proletkultu a o článku O »proletářské kultuře« a Proletkultu, který napsal Jakovlev pro list Pravda (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 751).

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU
25. října 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8515 uložena obálka nadepsaná Leninem: »Glebu Maximilianoviči *Kržižanovskému* (od Lenina)« a s potvrzením G. V. Kržižanovského a jeho sekretářky o převzetí dopisu 25. října v 11.30. V knize odeslané korespondence se pod č. 8515 uvádí: »Kržižanovskému (zapečetěná zásilka).«

J. V. STALINOV I
26. října 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8517 uvádí: »Stalinovi (v zapečetěné obálce).«

J. V. STALINOV I
26. října 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8518/824 uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Stalinovi* od Lenina«, na níž potvrdil zástupce tajemníka ÚV KSR(b) A. M. Nazareťan převzetí dopisu 26. října ve 20.45. V knize odeslané korespondence se pod č. 8518 uvádí: »Stalinovi (v zapečetěné obálce).«

L. B. KAMENĚVOVI
28. října 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8519 uvádí: »Kameněvovi (o oblastních elektrárnách).«

V. M. MOLOTOVOVI
28. října 1922

V knize došlé korespondence se pod č. 670e uvádí: »Molotovova odpověď na vzkaz V. I. 28. 10. o Januševském.«

N. P. GORBUNOVOVI
31. října 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8530/857e uložena obálka Leninova dopisu N. P. Gorbunovovi. V knize odeslané korespondence se pod č. 8530 uvádí: »Gorbunovovi, N. P. — K rozpočtu lidového komisariátu školství a osvěty — (Lunačarského článek o vzdělávání lidu) (Jak narostly lidovému komisariátu školství a osvěty velké oči a jak to léčit).«

J. V. STALINOVÍ

3. listopadu 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8534 uvádí: »Zapečetěná obálka *Stalinovi*.«

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

3. listopadu 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8535 uvádí: »Kržižanovskému zapečetěná obálka.«

L. D. TROCKÉMU

3. listopadu 1922

V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8536/875e uložena obálka nadepsaná Leninem: »Soudruhu *Trockému* (od Lenina),« na níž L. D. Trockij potvrdil převzetí dopisu 3. listopadu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8536 uvádí: »Trockému zapečetěná obálka.«

L. B. KAMENĚVOVI

6. listopadu 1922

Na dopisu M. K. Vladimirova, uloženém v Ústředním stranickém archívu, je poznámka sekretářky rady lidových komisařů: »Do archívu. Kopii tohoto dopisu s rozhodnutím V. I. Lenina má Gorbunov; v rozhodnutí je pokyn V. I. poslat to Kameněvovi. Splněno.«

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

8. listopadu 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8545 uvádí: »Zapečetěná obálka Kržižanovskému« s poznámkou: »(převzala jeho manželka)«.

C. ZETKINOVÉ

12. listopadu 1922

Dopis je odpovědí na dopis C. Zetkinové, na němž Lenin poznamenal: »Od *Zetkinové* (do archívu) 12. 11. 1922.« V Ústředním stranickém archívu je pod č. 8550/903e uložena obálka dopisu nadesaná Leninem: »An die Gen. **Zetkin** — soudružce *Zetkinové* (od Lenina) (von Lenin),« na níž C. Zetkinová potvrdila převzetí dopisu. V knize odeslané korespondence se pod č. 8550 uvádí: »Claře Zetkinové (zapečetěná obálka).«

I. S. UNŠLICHTOVI

Nejpozději 22. listopadu 1922

V Ústředním stranickém archívu je uloženo Unšlichtovo hlášení Leninovi z 22. listopadu 1922, které je odpovědí na Leninův dotaz.

G. J. SOKOLNIKOV OVI

23. listopadu 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8569 uvádí: »Soudruhu Sokolnikovovi zázilka.«

KRYMSKÉ RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ

Nejdříve 2. prosince 1922

N. M. Knipovič, kterého Lenin přijal 2. prosince 1922 (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 763), psal o tomto dopisu ve svých pamětech: »Později jsem se dozvěděl, že Vladimír Iljič, ač nemocen, našel hned tenkrát možnost napsat dopis krymské radě lidových komisařů, aby byla naší vědecké expedici poskytnuta všestranná pomoc« (Pravda, č. 20 z 25. ledna 1925).

V. P. IRSMANOVI

6. prosince 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8585 uvádí: »Irsmanovi stručný vzkaz v angličtině.«

N. P. GORBUNOVVI

12. prosince 1922

V knize odeslané korespondence se pod č. 8610 uvádí: »Gorbunovvi, N. P. o centralizovaném účetnictví v republice.«

M. I. FRUMKINOVVI A B. S. STOMOŇAKOVVI

13. prosince 1922

O tomto dopisu píše Lenin Trockému 13. prosince 1922: »Protože předchozí plenární zasedání schválilo usnesení, které je v příkrém rozporu s monopolem zahraničního obchodu, a protože se v této otázce nesmí ustupovat, myslím, jak to také píšu v dopise Frumkinovi a Stomoňakovvi, že budeme-li v této věci poraženi, musíme to přenést na stranický sjezd« (viz tento svazek, dokument č. 512). V knize odeslané korespondence se pod č. 8615 uvádí: »Frumkinovi — Stomoňakovvi. Trockému. O monopolu zahraničního obchodu a o dopisu soudruha Trockého o monopolu zahraničního obchodu.«

¹ Jako odpověď na tento dopis poslal lidový komisař spravedlnosti D. I. Kurskij 14. listopadu 1921 Leninovi zprávu vyšetřovacího odboru lidového komisariátu spravedlnosti za první pololetí roku 1921, v níž informoval o osmnácti případech týkajících se byrokratických průtahů. Většina případů, psal Kurskij, byla uzavřena uložením disciplinárních trestů, část jich byla zastavena a »jenom výjimečně bylo možné předat tyto případy soudu (revolučnímu tribunálu a lidovým soudům)«. Pokud jde o přípravu veřejných procesů, sdělil, že se jedná o personálních změnách v lidových soudech v Moskvě (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Odpověď Kurského Lenina neuspokojila, a proto mu napsal znovu (viz dokument č. 208). — 17

² *Komise pro zlatý fond* — komise Rady práce a obrany pro hospodaření se zlatým fondem — byla vytvořena na základě usnesení politického byra ÚV KSR(b) ze 6. září 1921. Jejimi členy byli zástupce lidového komisariátu financí, lidového komisariátu zahraničního obchodu a lidového komisariátu zásobování, které schválila Rada práce a obrany 26. října. Komise měla za úkol posuzovat požadavky resortů a institucí na poskytnutí finančních prostředků ze zlatého fondu nebo v cizí valutě a předkládat Radě práce a obrany návrhy usnesení k těmto požadavkům. Komise rovněž řídila uvolňování zlata a ostatních drahých kovů pro vědecké a technické účely.

J. V. Lomonosov byl zmocněncem rady lidových komisařů pro obstarávání železničního materiálu v zahraničí a vedl Ruskou železniční misi. Postupoval nezávisle na obchodních a zplnomocněných diplomatických zástupcích, vedl jednání a prováděl operace na vlastní pěst. To působilo častá nedorozumění, ztěžovalo práci a vedlo k uzavírání nevýhodných smluv. Ve snaze skoncovat s takovou situací schválila rada lidových komisařů 4. ledna 1922 Příkaz pro soudruha J. V. Lomonosova na dobu jeho služebního pobytu v zahraničí (jako dodatek k mandátu ze 7. června

1920 . . .). Příkaz ponechával Lomonosovovi právo bezprostředního styku se všemi institucemi RSFSR a zároveň stanovil, že jednání s cizími státy musí vést prostřednictvím zplnomocněných diplomatických zástupců, informovat je o nejdůležitějších předpokládaných smlouvách a »řídit se jejich pokyny, pokud jde o politiku vůči vedoucím kruhům«. Mise byla ve finančních otázkách podřízena lidovému komisariátu zahraničního obchodu, v technických otázkách lidovému komisariátu dopravy a byla povinna posílat oběma komisariátům zprávy o své činnosti. — 18

- ³ Tento dokument napsal Lenin na hlášení zmocněnce rady lidových komisařů pro papírenský průmysl a polygrafii K. M. Švedčikova z 5. listopadu 1921. Švedčikov žádal »stanovit pro vydavatelskou činnost (Státní nakladatelství, Hlavní správa papírenského průmyslu, Ústřední agentura pro distribuci tisku) železný fond až 319 miliard rublů«; »zálohu ve výši 60 miliard rublů vyplátit do 15. listopadu letošního roku podle požadavků jednotlivých institucí«.

Švedčikovův návrh projednala 9. listopadu zvláštní komise při rozpočtové správě lidového komisariátu financí. Komise upozornila, že žádost není dostatečně podložena, a uložila zástupcům Nejvyšší národohospodářské rady a lidového komisariátu financí, aby ji prověřili a vyjádřili se k ní.

Dne 9. listopadu napsal Švedčikov Leninovi další dopis (viz poznámku 33). — 18

- ⁴ *Komise pro využívání materiálových zdrojů* byla ustavena při Nejvyšší národohospodářské radě dekretem rady lidových komisařů z 21. listopadu 1918. Měla za úkol vytvořit celorepublikový fond ze zboží vyráběného v RSFSR i ze zboží dováženého ze zahraničí; stanovit a vymezit rozsah speciálních fondů určených pro potřeby průmyslu, pro distribuci zboží mezi obyvatelstvo, pro vývoz a pro vytvoření státní rezervy a rovněž sestavovat plány využívání zásob zboží v RSFSR. Usnesením rady lidových komisařů ze 17. března 1921 byla komise převedena do kompetence Rady práce a obrany.

Komise pro využívání materiálových zdrojů při Radě práce a obrany byla nejvyšší instancí pro přidělování materiálových zdrojů a její rozhodnutí nabývala platnosti, pokud proti nim nebyly v Radě práce a obrany vzneseny do tří dnů námítky a pokud je Rada práce a obrany nezrušila. Všechny resorty byly povinny předkládat této komisi přesně doložené materiálové rozpočty. Viz též dokument č. 87 a 88. — 19

⁵ *Koncesní smlouvu na výkup a prodej surových koží* s P. B. Štejnbergem předložila Nejvyšší národohospodářská rada 21. listopadu 1921 ke schválení radě lidových komisařů. 29. listopadu uložila rada lidových komisařů komisi ve složení V. V. Gombarg, A. M. Ležava a A. L. Šejnman, aby smlouvu zrevidovala a pokračovala v jednání s kontrahenty. K usnesení o této otázce předložil Lenin několik návrhů v podobě směrnic pro komisi: » α) výše cla (bod je škrtnut a do usnesení nebyl zařazen. *Red.*); β) zkontrolovat skutečný rozsah dosavadního výkupu koží lidovým komisariátem zahraničního obchodu . . . γ) zjistit možný a pravděpodobný rozvoj vlastních operací lidového komisariátu zahraničního obchodu a Ústředního svazu spotřebních družstev při využití určitého množství platidel« (Leninskij sborník XXIII, s. 187). Rada lidových komisařů koncesi několikrát projednávala, 10. ledna 1922 ji zamítla a uložila speciální komisi, aby vypracovala výnos o zřízení vlastního výkupu surových koží na akciovém základě. 24. ledna schválila rada lidových komisařů v podstatě návrh statutu akciové společnosti pro vnitřní a zahraniční obchod se surovými kožemi. Zakladateli společnosti byli kromě lidového komisariátu zahraničního obchodu, Nejvyšší národohospodářské rady a Ústředního svazu spotřebních družstev rovněž kapitalisté P. B. Štejnberg a V. I. Tomingas. Konečnou úpravou statutu společnosti byla pověřena dosavadní komise za účasti D. I. Kurského. 1. února 1922 schválila statut společnosti a dohodu mezi jejími zakladateli Rada práce a obrany. Viz též Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 282—283, 394—396. — 19

⁶ Jde o poskytnutí koncese na průzkum a těžbu užitkových nerostů anglickému průmyslníku a finančníku L. Urquhartovi, který byl do Říjnové revoluce předsedou Rusko-asijské spojené společnosti a majitelem velkých dolů v Rusku — v Kyštymu, Ridderu (Leninogorsk), Tanalyku a Ekibastuzu. Jednání mezi lidovým komisařem zahraničního obchodu L. B. Krasinem a L. Urquhartem začalo v polovině června 1921 v Londýně. Od srpna do září 1921 probíhalo jednání v Moskvě. Sovětská vláda projevila ochotu poskytnout Urquhartovi za určitých podmínek koncesi na podniky, které vlastnil před Říjnovou revolucí. Lenin stanovil základní podmínky koncese a pozorně sledoval průběh jednání (viz tento svazek, dokumenty č. 186, 287, 453, 466, 469, 483, 485; Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 240, 252—253, 274, 302 a Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokumenty č. 66, 217, 218, 306, 385, 479, 486, 504). Během jednání byl vypracován návrh koncesní smlouvy. Avšak v říjnu 1921 Urquhart jednání přerušil a zapojil se do

protisovětské kampaně; chtěl si totiž pomocí nátlaku a vydírání vynutit na sovětské vládě dalekosáhlé ústupky.

Rada práce a obrany ustavila za předsednictví I. K. Michajlova komisi pro průzkum v podnicích, jež měly být dány do koncese; komise měla s definitivní platností rozhodnout, má-li být Urquhartovi koncese poskytnuta. — 20

⁷ Tento vzkaz napsal Lenin proto, že se 10. listopadu 1921 měla na schůzi rady lidových komisařů projednávat zpráva člena kolegia lidového komisariátu zásobování A. B. Chalatova o zlepšení životních podmínek vědeckých pracovníků. RLK vzala Chalátovovu zprávu na vědomí, schválila ji jako přípravný materiál a ustavila stálou komisi, která měla životní podmínky vědeckých pracovníků všestranně prozkoumat a navrhnout jejich zlepšení. Komisi, jejímiž členy byli M. N. Pokrovskij, J. I. Gindin, A. A. Novickij, A. B. Chalátov, N. A. Semaško a V. P. Volgin, bylo uloženo »projednat zásady prémiování vědeckých pracovníků, které republika nutně potřebuje«, a předložit radě lidových komisařů příslušný návrh (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 21

⁸ Tento a další Leninův vzkaz souvisejí s jednáním L. B. Krasina s americkou stavební firmou Foundation Company, která byla ochotna převzít výstavbu závodu na odlučování parafínu a ropovodu Groznyj—Černé moře s podmínkou, že průzkum budou provádět její inženýři. 28. října 1921 se politické byro ÚV KSR(b) usneslo uvolnit 100 000 dolarů na financování průzkumu společnosti pod podmínkou, že se těchto prací zúčastní též sovětsí pracovníci a odborníci a že budou sovětským orgánům sděleny všechny podrobnosti o průzkumu (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 220).

Leninův vzkaz vedoucímu kanceláře lidového komisariátu zahraničních věcí P. P. Gorbunovovi je připsán pod text telegramu, v němž si L. B. Krasin 1. listopadu 1921 z Londýna stěžoval, že prostředky nutné k zahájení jednání s americkou firmou dosud nebyly uvolněny. Krasin také psal, že sovětské orgány »maří« politiku koncesí apod., a jako důkaz uváděl, že prý sovětská vláda odmítla poskytnout koncesi L. Urquhartovi. — 22

⁹ Vzkaz byl napsán pod text průvodního dopisu místopředsedy Ce-loruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi I. S. Unšlichta, který poslal Leninovi dva dokumenty, vypracované na Leninův příkaz. Byly to Hlavní zásady a hlediska při

ochraně hospodářských, politických a vojenských zájmů republiky v souvislosti s bojem proti podloudnictví a Stručné hlášení o boji proti podloudnictví. Viz též dokument č. 25. — 22

- ¹⁰ Vzkaz napsal Lenin na dopisu, v němž G. V. Čičerin sděloval, že anglický Výbor pro pomoc hladovějícím hodlá poslat na Ukrajinu a jiná místa zboží na výměnu za obilí s podmínkou, že získané obilí bude posláno do oblastí postižených hladem. Čičerin doporučoval tento plán zamítnout, poněvadž byl přesvědčen, že Angličané pošlou staré zboží a že angličtí obchodníci mohou být přepadeni bandity. — 23
- ¹¹ Tato čísla označují množství osiva potřebného k jarnímu setí roku 1922 v guberniích postižených hladem. Bylo zapotřebí 33 miliónů pudů osiva, z toho 15 miliónů pudů měl lidový komisariát zemědělství dostat od lidového komisariátu zásobování; na nákup 9 miliónů pudů uvolnila rada lidových komisařů zlato a zbývajících 9 miliónů pudů měl zajistit lidový komisariát zásobování z výkupu nad plán. — 23
- ¹² Tento vzkaz napsal Lenin v souvislosti se zprávou zástupce vedoucího úřadovny Rady práce a obrany pro hospodářské otázky V. A. Smoljaninova. Informoval Lenina, že si mnohé guberniální hospodářské rady i jiné místní orgány stěžují, že nedostávají z centra žádné publikace. — 24
- ¹³ Jde o noticku Obnova Donbasu, která vyšla 1. listopadu 1921 v listu Vserossijskaja kočegarka. Psalo se v ní, že byla zahájena obnova závodů v Konstantinovce. — 24
- ¹⁴ Rada práce a obrany se několikrát zabývala problémem výroby Fowlerových motorových pluhů. Kolegium odboru kovů Nejvyšší národohospodářské rady, kterému bylo v květnu 1920 uloženo zajistit výrobu těchto pluhů, sestavilo výrobní plán, aniž předem zvážilo skutečné zásoby kovu a paliva. Mimořádná trojka vedená inženýrem M. I. Unksovem, která měla výrobu pluhů koordinovat, se spokojovala psaním zpráv a korespondováním s úřady a neinformovala radu lidových komisařů ani Radu práce a obrany o skutečném stavu ve výrobě pluhů. Dne 21. října 1921 schválila Rada práce a obrany usnesení o Fowlerových pluzích, jehož návrh napsal Lenin (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 213). Odpovědnost za splnění tohoto usnesení byla uložena osobně vedoucímu odboru kovů Nejvyšší národohospodářské rady

L. K. Martensovi. Ten měl do týdne předložit plán prací a konkrétních opatření. Lidovému komisariátu spravedlnosti bylo uloženo, aby v téže lhůtě prošetřil byrokratické průtahy a ne hospodárnost v této záležitosti a do týdne předložil zprávu Radě práce a obrany.

Dne 11. listopadu 1921 byla na zasedání RPO projednána zpráva o zajištění výroby Fowlerových pluhů a rovněž zpráva lidového komisariátu spravedlnosti o výsledcích prošetřování průtahů při plnění usnesení Rady práce a obrany o výrobě motorových pluhů. RPO se usnesla výrobu motorových pluhů zastavit a uložila odboru kovů Nejvyšší národohospodářské rady, aby zvážil, v které etapě je racionální vzhledem k vynaloženým nákladům práci ukončit. Rada práce a obrany schválila rovněž závěr lidového komisariátu spravedlnosti o tom, že vinu za neplnění uvedeného usnesení RPO nesou odbor kovů, mimořádná trojka, komise pro zásobování dělníků a lidový komisariát zahraničního obchodu; navrhla lidovému komisariátu spravedlnosti, aby zjistil konkrétní odpovědnost osob, které měly být postaveny před soud. Viz též dokumenty č. 134 a 155. — 25

- ¹⁵ Lenin odpovídá na dopis, v němž ředitel Institutu K. Marxe a B. Engelse D. B. Rjazanov referoval o výsledcích své cesty do zahraničí, kde měl získat uveřejněná díla a rukopisy K. Marxe a B. Engelse. Zároveň s dopisem poslal Rjazanov Leninovi fotokopie Tezí o Feuerbachovi (K. Marx—B. Engels, Spisy 3, Praha 1958, s. 17—19) a korekturu třetího svazku korespondence F. Lassalla. — 26
- ¹⁶ Jde o návrh D. B. Rjazanova vytvořit komisi, jež by se zabývala problematikou činnosti Institutu K. Marxe a B. Engelse a rovněž vydavatelskou činností Kominterny. — 26
- ¹⁷ Leninův návrh je napsán na zápisu ze zasedání komise pro stanovení postupu při posuzování koncesí; zasedání se konalo 2. listopadu 1921.
Politické byro ÚV KSR(b) vyslechlo 8. listopadu 1921 zprávu komise a usneslo se poslat dokumenty radě lidových komisařů. 15. listopadu 1921 projednala rada lidových komisařů návrh soustředit všechny otázky týkající se koncesí ve zvláštní komisi a schválila s několika doplňky návrh komise, jak postupovat při posuzování koncesí. — 27
- ¹⁸ Vzkaz je napsán na Tezích ke zprávě o reorganizaci lidového ko-

misariátu dopravy, které vypracoval náčelník kavkazského železničního okruhu S. D. Markov. Na základě kladných zkušeností z provozu Vladikavkazské dráhy navrhoval Markov řídit nadále dopravu podle hospodářských a obchodních zásad.

Dne 16. ledna 1922 schválila rada lidových komisařů usnesení O uplatňování zásad chozrasčotu v dopravě (bylo uveřejněno 18. ledna 1922 v listu Izvěstija VCIK). — 27

- ¹⁹ O odměnách dělníkům brjanského závodu za úspěšné vyrobení elektrických pluhů se jednalo 25. listopadu 1921 na zasedání Rady práce a obrany. Rada práce a obrany se usnesla poslat tuto věc k vyjádření ústřednímu výboru Svazu kovodělníků. Protože závod v Brjansku vyrobil do 1. listopadu místo plánovaných 20 elektrických pluhů pouze 8, neuznal ÚV Svazu kovodělníků za vhodné udělit zvláštní odměnu; poukázal na to, že ti pracovníci, kteří se zvlášť vyznamenali, mohou dostat prémii z prostředků uvolněných na výrobu elektrických pluhů. Rada práce a obrany se 14. prosince 1921 seznámila s vyjádřením ÚV Svazu kovodělníků a akceptovala jeho stanovisko. — 28
- ²⁰ Jde o L. S. Rivlina, kterého Lenin doporučil zaměstnat v některém zahraničním orgánu lidového komisariátu zahraničního obchodu. — 28
- ²¹ Podnět k napsání dokumentu zavedl člen kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu I. I. Radčenko, který poslal 10. listopadu 1921 Leninovi výňatky z dopisu náměstka lidového komisaře zahraničního obchodu A. M. Ležavy z 28. října a z telegramů Ležavy z Berlína a L. B. Krasina z Londýna, odeslaných 9. listopadu 1921. Ležava oznamoval, že čeká na vstupní vízum do Anglie, a žádal, aby se až do jeho návratu do Moskvy »neřešily celkové problémy zahraničního obchodu«. Krasin ale navrhoval Radčenkovi podat radě lidových komisařů a politickému byru oficiální protest proti tomu, že bylo Ústřednímu svazu spotřebních družstev povoleno provádět v zahraničí samostatné obchodní operace. Pokud politické byro hodlá zrušit monopol zahraničního obchodu, napsal Krasin, ať »také ihned jmenuje nového lidového komisaře a nové kolegium komisariátu zahraničního obchodu«. Radčenko informoval Lenina o svém rozhovoru s předsedou Ústředního svazu spotřebních družstev L. M. Chinčukem a poslal mu Chinčukův dopis. Chinčuk souhlasil, aby byla otázka účasti Ústředního svazu spotřebních družstev v zahraničním obchodu o týden odložena, ale žádal Lenina, aby se její řešení přilíží

neprotahovalo, protože se to »škodlivě odrazí na realizaci našich plánů«.

Dne 14. listopadu si Lenin přečetl Krasinovo a Ležavovo hlášení o termínu Ležavova odjezdu a připsal na Radčenkův dopis: »Ležava odjel 10. 11. z Berlína do Londýna. V Moskvě bude 20. 11. 14. 11. Lenin« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 29

²² Lenin má na mysli výnos malé rady lidových komisařů z 21. října 1921, podle něhož měl Ústřední svaz spotřebních družstev právo nakupovat zboží v zahraničí. Příslušná dohoda mezi lidovým komisariátem zahraničního obchodu a Ústředním svazem spotřebních družstev byla uzavřena po návratu A. M. Ležavy z Londýna a 2. prosince 1921 ji schválila Rada práce a obrany. — 29

²³ O boji proti podloudnictví se jednalo v listopadu 1921 na několika zasedáních malé rady lidových komisařů.

Dne 21. listopadu schválila rada lidových komisařů návrh dekretu O poskytování prémie za zadržení podloudníků (dekret byl uveřejněn 3. prosince 1921 v listu *Izvěstija VCIK*). 23. listopadu projednala malá rada lidových komisařů opatření k boji proti podloudnictví a 28. listopadu 1921 uložila komisi, aby vzala za základ návrh usnesení rady lidových komisařů o boji proti podloudnictví, který předložila Celoruská mimořádná komise, a do pěti dnů »ještě jednou návrh upravila a vypracovala rovněž usnesení o orgánech pověřených bojem proti podloudnictví« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Návrh usnesení, který komise předložila, schválila s určitými změnami 8. prosince malá rada lidových komisařů (usnesení bylo otištěno 29. prosince 1921 v listu *Izvěstija VCIK*). — 29

²⁴ Jde o článek O významu zlata dnes a po úplném vítězství socialismu (viz *Sebrané spisy* 44, Praha 1989, s. 250—258). Viz dokument č. 27. — 30

²⁵ Leninův článek o významu zlata dnes a po úplném vítězství socialismu vyšel začátkem roku 1922 v pětitisícovém nákladu. — 30

²⁶ Podnětem k napsání dokumentu byl dopis G. J. Zinovjeva, který psal, že bývalý ředitel Správy pro výrobu papírových peněz, mincí a řádů (Goznak) M. K. Lemke dospěl k závěru, že se ve Správě provádí rafinovaná sabotáž, že »nynějšího ředitele« T. T. Jenu

kidzeho a »jeho odborníka« tam »vodí za nos«. Lemke navrhoval, aby Rada práce a obrany jmenovala komisi, která by věc přešetřila. — 31

- ²⁷ Leninův návrh byl v plném znění pojat do usnesení politického byra ÚV KSR(b) o Správě pro výrobu papírových peněz, mincí a řádů ze 17. listopadu 1921. Předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru ustavilo komisi (M. P. Tomskij, T. T. Jenukidze a M. K. Lemke), která měla ve Správě zkontrolovat technickou, administrativní a hospodářskou činnost.

Komise se seznámila s prací Správy, s provozem v jejích závodech, vyslechla zprávu lidového komisaře financí N. N. Krestinského, ředitele Správy T. T. Jenukidzeho a dalších osob a dospěla k závěru, že opožděné vydávání papírových peněz nezavinila Správa pro výrobu. Komise konstatovala, že Správa je schopna zdárně plnit státní úkoly. M. K. Lemke později komisi napsal, že jeho hlášení bylo založeno na mylných informacích.

Politické byro projednalo 5. ledna 1922 závěrečnou zprávu komise o Správě a ztotožnilo se s jejími závěry. — 31

- ²⁸ Jde o písemnou zprávu I. N. Čebotarjova, který byl před Říjnovou revolucí členem Výboru pro řízení státních spořitelů, předsedovi rady lidových komisařů ze 7. listopadu 1921. Čebotarjov dokazoval, že je nutné obnovit činnost státních spořitelů, aby se mohly odčerpávat peníze od obyvatelstva. Konstatoval, že si spořitelny získaly mezi obyvatelstvem důvěru, a uvedl své připomínky, jak by měla vypadat jejich organizace a jak by měly pracovat.

Spořitelny byly zřízeny výnosem rady lidových komisařů z 26. prosince 1922 (byl zveřejněn 29. prosince v listu *Izvestija VCIK*). — 32

- ²⁹ *Směna věch* — týdeník; vydávala ho od října 1921 do března 1922 v Paříži skupina emigrantských bělogvardějských intelektuálů. Tato skupina vydala v červenci 1921 v Praze pod tímž názvem sborník. Kolem sborníku a časopisu se utvořil směr nazvaný směnověchovství. Když se směnověchovci přesvědčili, že pokusy svrhnout sovětskou moc pomocí cizí vojenské intervence jsou naprosto beznadějně, vyslovovali se pro spolupráci se sovětskou mocí, neboť počítali s buržoazním přerodem sovětského státu. Část směnověchovců byla odhodlána poctivě napomáhat hospodářské obnově Ruska. — 32

- ³⁰ *Oblastní hospodářské rady* — místní orgány Rady práce a obrany,

jež byly zřízeny začátkem roku 1921 na podkladě usnesení VIII. celoruského sjezdu sovětů (prosinec 1920) O místních orgánech hospodářské správy. Podrobněji o tom viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, poznámka 83. — 33

- ³¹ Termíny dodávání zpráv o činnosti byly stanoveny usnesením Celoruského ústředního výkonného výboru z 30. června 1921 O místních hospodářských radách, o podávání zpráv a o povinnosti řídit se Nařízením rady lidových komisařů a Rady práce a obrany, jehož návrh napsal Lenin (viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 283—284). »Brzy po telegramu Vladimíra Iljiče,« vzpomínal později V. A. Smoljaninov, »začaly k nám do úřadovny docházet zprávy.« Zprávy hospodářských rad o činnosti považoval Lenin za velmi důležité, protože poskytovaly materiál o prvních zkušenostech s prováděním sklizní v podmínkách nové ekonomické politiky a umožňovaly prověřit správnost zákonodárství v této oblasti, zlepšovat je a doplňovat (Vospominanija o V. I. Lenině, sv. 3, Moskva 1961, s. 366). — 33

- ³² Jde o dopis člena Hlavní dopravní komise při Radě práce a obrany inženýra J. M. Šatunovského Leninovi z 2. listopadu 1921 o práci komise. Šatunovskij navrhoval zavést nový postup při jmenování členů této komise: »osobně a přímo podle výběru Rady práce a obrany«. Takový postup by podle jeho názoru odstranil závislost Hlavní dopravní komise na resortních zájmech.

Hlavní dopravní komise byla zřízena 28. května 1920. Jejím úkolem bylo sledovat průběh prací při obnově dopravy, rozvíjení a zdokonalování dopravy a rovněž koordinovat činnost Nejvyšší národohospodářské rady a lidového komisariátu dopravy (rozsah přepravy, vozový park, náhradní součástky atd.).

Lenin napsal tento vzkaz na okraj dopisu Šatunovského, v němž dvakrát podtrhl začátek první věty: »Prohlášení soudruha Fomina o neustálých sporech v Hlavní dopravní komisi . . .« a nahoře připojil poznámku: »NB.«

Dopis Šatunovského poslal vedoucí úřadovny rady lidových komisařů a Rady práce a obrany N. P. Gorbunov předsedovi Státní plánovací komise G. M. Kržižanovskému a pod Leninovu poznámku připsal: »G. M., vraťte to prosím ještě dnes s Vaším vyjádřením.«

Kržižanovskij poslal Gorbunovovi ještě téhož dne odpověď: »Ve Státní plánovací komisi jsme dospěli k závěru, že resortní zastoupení v základních plánovacích orgánech je ve většině případů ke škodě věci . . . Kontrolujeme teď situaci ve všech základ-

ních plánovacích orgánech a brzy s tím budeme hotovi. Pak předložím konkrétní návrhy» (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 34

- ³³ Vzkaz je připsán pod text dopisu K. M. Švedčikova z 9. listopadu 1921. Švedčikov informoval Lenina o výrobě papíru v letech 1917—1921 a psal, že je nutné uvolnit zlato i sovětské peníze pro zlepšení stavu papírenského průmyslu (Leninovy poznámky v textu a na okrajích Švedčikovova dopisu viz Leninskij sbornik XXIII, s. 49—50).

V hlášeních ze 14. listopadu 1921 psal A. O. Alskij Leninovi, že zvláštní komise při rozpočtové správě lidového komisariátu financí uznala na svém zasedání 12. listopadu za vhodné zřídit do konce roku 1921 pro vydavatelskou činnost podle propočtu nezbytné dvouměsíční potřeby fond ve výši 66 miliard 872 milióny rublů. Příslušný návrh usnesení předložil lidový komisariát financí radě lidových komisařů.

Dne 17. listopadu projednala tuto otázku malá rada lidových komisařů a navrhla lidovému komisariátu financí uvolnit pro podporu vydavatelské činnosti do konce roku 65 miliard 936 miliónů rublů. Na hlášení Alského Lenin připsal: »N. P. Gorbunovi. O hlavní správě papírenského průmyslu; vzít na vědomí a urychlit to. 19. 11. Lenin« (Leninskij sbornik XXIII, s. 50). Viz též dokumenty č. 3 a 65. — 34

- ³⁴ Tento dokument byl napsán pod výpis z protokolu ze zasedání politického byra ÚV KSR(b) 8. listopadu 1921. Politické byro vyslechlo zprávu předsedy Nejvyšší národohospodářské rady P. A. Bogdanova o jednání s koncesionáři v oblasti kurské magnetické anomálie a usneslo se tuto záležitost odložit. Referentovi uložilo, aby poslal materiály všem členům politického byra.

Koncese nebyla uzavřena. Viz též dokumenty č. 360, 361, 365 a 408. — 34

- ³⁵ V dopisu z 11. listopadu 1921 Unšlicht žádal Lenina, aby mohl nadále sledovat průběh vyšetřování ve věci meziresortní komise pro likvidaci majetku cizích státních příslušníků při zvláštním oddělení správy pro rozdělování výrobků při lidovém komisariátu zásobování; někteří zaměstnanci této komise byli totiž obviněni ze zneužívání svých funkcí.

Na Unšlichtův dopis Lenin napsal: »Tajné. K vyjádření soudu Kurskému. 11. 11. Lenin« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 35

- ³⁶ Tento vzkaz je napsán na dopisu indického komunisty Abani Mukerdžiho, který poslal Leninovi svůj článek o povstání na Malabarském pobřeží v Indii roku 1921. — 35
- ³⁷ G. J. Zinovjev žádal Lenina, aby napsal článek nebo dopis proti italským reformistům a proti obojetnictví Serratiho, protože byl přesvědčen, že by to mělo obrovský význam. Viz též dokument č. 177. — 36
- ³⁸ Jde o brožuru, kterou tehdy A. V. Lunačarskij psal z Leninova podnětu. (viz Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokument č. 518). Brožura vyšla roku 1922 v Petrohradu pod názvem Pan Giacinto Serrati neboli revolučně oportunistický obojživelník. — 36
- ³⁹ Usnesením Rady práce a obrany ze 4. listopadu 1921 byl V. I. Samarin vyslán jako zvláštní zmocněnec na Krym, aby tam zamezil rozkrádání vína a zavedl jeho řádnou evidenci. Viz též dokumenty č. 294 a 431. — 36
- ⁴⁰ Toto vyjádření napsal Lenin na dopisu lidového komisaře školství a osvěty A. V. Lunačarského, který oznamoval, že akademik I. P. Pavlov odmítl jet do Ameriky a žádá, aby mu bylo umožněno jet na měsíc do Finska. Ačkoli bylo usneseno povolit Pavlovovi cestu do Ameriky a poskytnout mu na to prostředky, nemůže prý dostat výjezdní povolení k cestě do Finska, psal Lunačarskij.
- I. S. Unšlicht sdělil Leninovi, že 15. listopadu nařídil vydat Pavlovovi bez jakýchkoli formalit výjezdní povolení k cestě do Finska. Na Unšlichtův vzkaz napsal Lenin příkaz sekretářce: »Zavolejte *Semaškovi*. Zjistěte, zda to bylo splněno. *Lenin*« (Leninskij sborník XXIII, s. 329). — 37
- ⁴¹ Jde o smluvu se skupinou amerických dělníků a inženýrů v čele s S. Rutgersem, W. Haywoodem a G. Kahlwerthem, která měla převzít naděždinský závod a řadu podniků v Kuzněcké kamenouhelné pánvi v zájmu rychlejší normalizace a zvýšení tamější výroby.
- Lenin se touto záležitostí zabýval osobně, protože přikládal velký význam solidaritě pracujících z kapitalistických zemí se sovětským lidem i jejich účasti na obnově ekonomiky Sovětského Ruska. Otázka rozhovorů se skupinou amerických dělníků (tzv. Rutgersovou skupinou) se projednávala na několika zasedáních politického byra ÚV KSR(b) (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 149—150, 168—169, 170—171; Sebrané spisy 53, Pra-

ha 1990, dokumenty č. 331, 353, 374, 375, 416, 451, 483 a 485).

Smlouva s Rutgersovou skupinou byla podepsána 20. října 1921 a 25. října schválena radou lidových komisařů. Podle této smlouvy byla založena Autonomní průmyslová kolonie Kuzbas, jež byla podřízena přímo Radě práce a obrany. Všechny podniky této skupiny řídil organizační výbor.

Uveřejněný vzkaz je napsán pod anglickým textem dopisu W. Haywooda Leninovi z 12. listopadu 1921. Haywood psal, že plénní zasedání správní rady Autonomní průmyslové kolonie Kuzbas se usneslo jmenovat organizačním vedoucím skupiny naděždinského závodu Simona Berga, proti němuž byla vznesena určitá obvinění. Jelikož měl ÚV KRS(b) vůči Bergovi výhrady, žádal Haywood, aby byla celá tato záležitost urychleně vyřízena.

Dne 28. listopadu 1921 schválilo organizační byro ÚV KSR(b) usnesení sekretariátu ÚV, že není žádoucí, aby byl Berg jmenován organizačním vedoucím naděždinského závodu. Viz též dokumenty č. 89, 358 a 438. — 37

- ⁴² Jde o dopis Američana Roberta B. Fryeho Leninovi ze 4. října 1921 (doručení zprostředkovalo zastupitelství lidového komisiariátu zahraničního obchodu v Estonsku):

»Předsedovi vlády Nikolaji Leninovi.

Vážený pane! V tomto dopisu najdete kopii mého amerického patentu na Ochránce rostlin; dovoluji, abych jej Vám a Vašemu lidu věnoval na znamení vřelých sympatií a vděčnosti, kterou chovám vůči Vašemu lidu, jenž nám přišel za naší občanské války v letech 1861 — 1865 na pomoc se svým válečným loďstvem. Pro britské loďstvo, jež obsadilo newyorský přístav a hodlalo odtud ostřelovat New York, to bylo neočekávané, že zvedlo kotvy a odplulo.

Mne, veterána občanské války, nechali ležet na bojišti, protože mě považovali za mrtvého; probral jsem se však a byl jsem pak devět měsíců v zajetí. Nyní mi už bude jednaosmdesát a dobře vím, co to je válka. Věnuji vám svého Ochránce rostlin s tím, že přenechávám vašemu lidu všechna práva a výhody vyplývající z tohoto mého vynálezu.

Přeji si pouze, aby přinesl Vašemu lidu užitek a abyste potvrdil, že jste dostal můj dopis, a poslal mi svou fotografii a též fotografii pana Trockého. Vyřídte prosím pozdrav a přání všeho nejlepšího W. D. Haywoodovi.

S přáním, aby se Vám i Vašemu lidu splnily vaše nejrůznější naděje, zůstávám Váš upřímný přítel Robert B. Frye. 2731. Orman Avenue, Colorado, N. S. A.«

Pod text Fryeho dopisu Lenin připsal: »Poslat pro informaci *Trockému* a *Haywoodovi* (Kominternu) a poté vrátit mně. 15. 11. *Lenin*«. Na dopisu je rovněž Haywoodova poznámka: »Many thanks. [Srdečné díky]. W. D. Haywood«. — 38

- ⁴³ Jde o kopii Fryeho patentu. Podle vyjádření odborníků z lidového komisariátu zemědělství byl Fryeho vynález, mající »ochraňovat rostliny před atmosférickými vlivy a různým mechanickým poškozením«, vlastně jakýsi »úplně primitivní poklop«. »O pěstování rostlin „pod poklopem“,« napsali odborníci, »se dá v našich podmínkách sice uvažovat, ale jen k šlechtění vzácných květin a choulostivých druhů zeleniny.« Pro laboratorní práce a šlechtitelství na polích se podobné poklopy používají, ale jejich masové rozšíření nepřichází vůbec v úvahu, stálo v posudku (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 38

- ⁴⁴ Dokument napsal Lenin pod text dopisu sekretariátu ÚV KSR(b) o nutnosti neprodleně odhlasovat návrh na vyslání komise do Tuly. Komise měla v tamějších zbrojovkách provést inspekci za účasti předsedy Nejvyšší národohospodářské rady P. A. Bogdanova. Bogdanov byl proti a navrhoval nejprve projednat materiály komise Nejvyšší národohospodářské rady a Revoluční vojenské rady republiky, která už v tulských závodech inspekci provedla, a teprve pak rozhodnout, má-li být do Tuly vyslána další komise.

Téhož dne dostal Lenin k této otázce písemný vzkaz od L. D. Trockého. Trockij upozorňoval na vážnost situace v tulských závodech na výrobu děl a navrhoval »uložit Bogdanovovi, aby odjel s komisí . . . do Tuly« (podtrhl V. I. Lenin). Pod tento vzkaz Lenin připsal: »Navrhuji schválit podtržené jako usnesení politického byra. 16. 11. *Lenin*.« Návrh byl schválen na zasedání politického byra 16. listopadu 1921.

P. A. Bogdanov poslal 18. listopadu ÚV KSR(b) zprávu, v níž uváděl motivy, proč odmítá jet do Tuly. Na Bogdanovův průvodní dopis Lenin připsal: »Prosím všechny členy politického byra, aby si to přečetli. *Lenin*«. — 38

- ⁴⁵ Dne 28. října 1921 schválila Rada práce a obrany nařízení, podle něhož měla být při Radě práce a obrany ustavena zvláštní komise ve složení D. I. Kurskij, N. Osinskij (V. V. Obolenskij) a P. A. Bogdanov; komise měla zrevidovat dekrety, systemizaci a rozvoj zákonodárství o nové ekonomické politice v oblasti průmyslové

výstavby a obchodu. 1. listopadu 1921 vyslechla rada lidových komisařů zprávu P. A. Bogdanova a schválila nařízení o organizaci, přesnějším vymezení úkolů a postupu prací této komise. Dne 16. listopadu 1921 schválila RLK Leninův návrh a začlenila do komise zástupce Státní plánovací komise S. G. Strumilina a V. M. Smirnova. — 38

- ⁴⁶ Tento vzkaz napsal Lenin na sdělení L. K. Martense, že první parník s pšenicí pro Rusko podle smlouvy s americkou firmou Allied Drug and Chemical Corporation (společnost na výrobu léčiv a chemických preparátů) odplouvá 17. listopadu 1921 z New Yorku.

Smlouva mezi lidovým komisariátem zahraničního obchodu a touto společností o dodávce 1 miliónu pudů pšenice Sovětskému Rusku byla uzavřena 27. října 1921 v Moskvě. Rada práce a obrany ji schválila 4. listopadu (viz též Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokumenty č. 425, 428, 434, 450, 500, 501, 511 a 527).

Dne 25. listopadu 1921 uložila Rada práce a obrany lidovým komisariátům zahraničního obchodu a dopravy, aby podaly zprávu o nezbytných opatřeních k »převzetí obilí bez sebemenších průtahů« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Americké společnosti na výrobu léčiv a chemických preparátů byla podle smlouvy, podepsané 29. října a ratifikované radou lidových komisařů 1. listopadu 1921, poskytnuta koncese na těžbu azbestu v Alapajevské oblasti na Urale. Byla to první koncese na území RSFSR. Lenin jí věnoval velkou pozornost, protože považoval navazování hospodářských styků s kapitalistickými zeměmi za velmi důležité (viz dokumenty č. 116, 359, 401, 402, 403, 428 a 432). — 39

- ⁴⁷ Dokument byl napsán na dopisu generálního tajemníka Rudé odborové internacionály S. A. Lozovského. Lozovskij poslal Leninovi ze Stockholmu dopis, v němž kritizoval práci obchodního zastupitelství a upozorňoval, že se zahraniční přátelé Sovětského Ruska cítí dotčeni, neboť orgány lidového komisariátu zahraničního obchodu v zahraničí se distancují od dělnických organizací. Navrhoval vytvořit při obchodních zastupitelstvích lidového komisariátu zahraničního obchodu speciální přejímací komise (komise expertů) ze zástupců dělnických i ostatních odborových organizací příslušné země. Pomoc takových komisí při nákupu zboží, zadávání objednávek a kontrole výroby zboží pro Sovětské Rusko, konstatoval Lozovskij, přinese hospodářský i politický

užitek. Lozovskij psal, že Rudá odborová internacionála může při vytváření takových komisí pomoci. — 39.

⁴⁸ I. I. Radčenko v odpovědi na tento dopis připustil, že spojení mezi obchodními zastupitelstvími a odbory je nedostatečné, a vysvětloval to obavami z možných diplomatických komplikací. Navrhoval prodiskutovat Lozovského návrh s lidovým komisariátem zahraničních věcí. Porada k těmto otázkám, psal Radčenko, bude svolána po 25. listopadu 1921, kdy se má vrátit A. M. Ležava, který kontroluje činnost obchodních zastupitelství v zahraničí.
— 39

⁴⁹ Viz poznámku 21. — 40

⁵⁰ Tento telegram je odpovědí na telegram předsedy rady lidových komisařů Ázerbájdžánské SSR ze 14. listopadu 1921, v němž N. N. Narimanov Leninovi oznamoval, že byla otevřena ázerbájdžánská Státní banka. Tato událost, psal Narimanov, byla provázena »místo obvyklých oslav darem čtyřiceti miliónů rublů z vlastních příjmů ve prospěch hladovějících v bratrském Povolží a Kurdistánu«, což je akt proletářské solidarity a nový důkaz jednoty mezi proletariátem Kavkazu a Ruska. Na Narimanovově telegramu je Leninova poznámka: »Sestavte stručnou odpověď« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 40

⁵¹ V dopisu z 12. listopadu 1921 psal Krestinskij o léčení řady vedoucích sovětských pracovníků v Německu. Na jeho dopisu Lenin napsal: »Dopis *Krestinského*. Do archívu« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 41

⁵² Krestinskij v dopisu Leninovi z 3. prosince 1921 potvrdil, že N. J. Tasin je »bývalý menševik, který byl před válkou dokonce příslušníkem krajně pravicového křídla likvidátorů«. Na dopisu Krestinského Lenin poznamenal: »Do archívu.« — 41

⁵³ *Kijeuskaja mysl* — buržoazně demokratický deník; vycházel v Kyjevě v letech 1906—1918. — 41

⁵⁴ Lenin má na mysli tyto knihy N. Tasina, vydané v Madridu: *La dictadura del proletariado*^[322] [Diktatura proletariátu . . .]; *Héroes y mártires de la revolución rusa*^[323] [Hrdinové a mučedníci ruské revoluce] a *La revolución rusa*^[324] [Ruská revoluce]. — 41

- 55 Dopis stejného obsahu poslal Lenin téhož dne i mimořádné komisi v Moskvě. — 41
- 56 *Platforma Jsme kolektivisté* je anonymní dokument vydaný k II. celoruskému sjezdu Proletkultu, který se konal v listopadu 1921 v Moskvě. Platforma zpochybňovala socialistický charakter Říjnové revoluce, brojila proti politice komunistické strany a sovětské vlády. Ve filozofii hájili autoři platformy machistické a bogdanovovské »teorie«, kdežto v politických otázkách se ztotožňovali s názory takzvané dělnické opozice. Komunistická frakce na II. sjezdu Proletkultu platformu »kolektivistů« odsoudila a distancovala se od nich.
- Když se zmiňuje o »Samařanech«, má Lenin na mysli část členů samarského guberniálního výboru strany, kteří zastávali podobnou platformu jako »dělnická opozice«.
- Molotov odpověděl v dopisu, že získal materiály »(„kolektivistů“« (zde i dále podtrhl Lenin), »prostřednictvím svého tajemníka soudruha Smirmova. Tato platforma,« napsal, »byla vydána k právě zahájenému sjezdu organizací Proletkultu . . . Jakou roli v tom hrají „Samařané“ . . . to zatím nevím.« Lenin připsal na dopis poznámku: »Platforma „bogdanovců“.«
- Dne 3. prosince 1921 schválilo politické byro ÚV KSR(b) k této otázce na Leninův návrh usnesení (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s 298). — 42
- 57 Jde o návrhy dekretů O poplatcích za neperiodické tiskoviny a O zavedení poplatku za noviny. Rada lidových komisařů schválila dekryty 28. listopadu a 7. a 8. prosince 1921 byly uveřejněny v listu Izvěstija VCIK. Těmito dekryty uložila rada lidových komisařů lidovému komisariátu školství a osvěty, aby do čtrnácti dnů vypracoval a uveřejnil směrnice, jak kontrolovat, zda jsou noviny a neperiodické tiskoviny v síti osvětových institucí a mezi pracujícími správně distribuovány. — 43
- 58 Velitel Kremlu R. A. Peterson odpověděl na Leninův dopis hlášením, že zadržení zavinil velitel stráže, který včas nepředal strážnému příkaz, že má I. P. Goldenberga nechat projít, a službu konající zástupce velitele Kremlu, který nedohlédl na splnění příkazu. Peterson dále sdělil, že vydal nutné příkazy a směrnice že byla překontrolována a schválena. — 45
- 59 Tento dokument je napsán na dopisu L. B. Krasina Leninovi z 8. listopadu 1921.

»Dnešní anglický tisk,« psal Krasin, »cituje Váš projev na jakési schůzi komunistů, v němž prý prohlašujete, že se zříkáte státního kapitalismu a hlásáte přechod k úplné svobodě soukromokapitalistických vztahů« (Lenin podtrhl slova »že se zříkáte« a »k úplné svobodě«, označil na krajích celou tuto větu dvěma čarami a připsal: »To je ale nesmysl!!«).

Dále Krasin tlumočil požadavky, které si kladli zahraniční kapitalisté jako podmínku pro hospodářskou spolupráci se sovětským státem: zajistit možnost průmyslové a obchodní činnosti, poskytnout »plnou záruku nedotknutelnosti vlastnictví« (podtrhl Lenin. — *Red.*). »majetku a všech nabytých práv« a — jako hlavní požadavek — vyplatit kompenzaci za dříve dodané a dosud nezaplacené zboží, za zkonfiskovaná konta v bankách, za znárodněné podniky apod.

»Je velmi pravděpodobné,« psal Krasin, »že budeme muset respektovat některé sumární, paušální požadavky . . . Takové paušální požadavky bychom mohli v zásadě uznat, ale jen pod podmínkou, že kapitalistické státy uznají naše požadavky, pokud jde o škody způsobené intervencí a blokadou. Při této příležitosti na Vás už potísić apeluji, abyste zastavil (podtrhl Lenin. — *Red.*) činnost Gromanovy komise. Pro jakési zatracené přiděly zastavili rozdělanou práci. Gojchbargova komise všechno odflinkla a nezáskala ani trochu přesvědčivé údaje, takže teď budeme vyjednávat s holýma rukama« (podtrhl Lenin, jenž rovněž označil toto místo na okrajích dvěma čarami a připsal: »nesmysl«. — *Red.*).

»Podle četných příznaků vidím,« psal dále Krasin, »že v Rusku vedou družstva i národohospodářská rada zuřivou kampaň za „svobodu zahraničního obchodu“« (podtrhl Lenin. — *Red.*).

Pro takovou svobodu není sebemenší důvod, alespoň v dané chvíli se to nedá očekávat. Náš monopol zahraničního obchodu je dostatečně pružný, aby mohl uspokojit, pokud jde o zahraniční zboží, všechny potřeby družstev, jednotlivých hlavních správ i ústředí . . .« (tento odstavec označil Lenin po stranách dvěma čarami a připsal poznámku: »NB«).

Gromanova komise, o níž je zmínka v Krasinově dopisu a o níž píše Lenin D. I. Kurskému (viz dokument č. 56), měla za úkol vyšetřit a vyčíslit, jaké škody způsobila ruskému národnímu hospodářství válka a blokáda Sovětského Ruska dohodovými státy. Komise byla ustavena při lidovém komisariátu zahraničního obchodu na základě usnesení Rady obrany 24. března 1920. Jejím předsedou byl V. G. Groman. Později řídil tuto komisi fakticky A. G. Gojchbarg. — 45

⁶⁰ Kurskij 21. listopadu 1921 Leninovi odpověděl, že materiály komise pro vyčíslení ztrát jsou uloženy v lidovém komisariátu zahraničních věcí a jejich zpracování dokončuje komise zřízená usnesením rady lidových komisařů z 1. listopadu 1921. Doporučil, aby byla usnesením rady lidových komisařů odpovědnost za úschovu materiálů uložena S. S. Piljavskému a dokončení práce limitováno do 1. prosince 1921.

Na dopis od Kurského Lenin připsal: »Gorbunovovi. Dát zítra, 22. 11., na pořad jednání RLK, 21. 11. *Lenin.*«

Dne 22. listopadu vyslechla rada lidových komisařů zprávu D. I. Kurského a jeho návrh schválila. Dále vyslechla zprávu člena kolegia lidového komisariátu zahraničních věcí J. S. Haneckého o stavu materiálů a o plánu a postupu prací komise a uložila jí, aby dokončila svou práci do 1. prosince. Tímto usnesením jmenovala též rada lidových komisařů členem komise místo A. G. Gojchbarga S. S. Piljavského a učinila ho odpovědným za dokončení prací ve stanoveném termínu i za úschovu materiálů. Viz též dokument č. 66. — 46

⁶¹ Tento dopis souvisí s konfliktem, který propukl v lidovém komisariátu zemědělství mezi V. V. Obolenským (N. Osinským) a I. A. Teodorovičem. Politické byro ÚV KSR(b) projednalo tuto otázku 18. listopadu 1921 a usneslo se:

»a) Má-li být lidový komisariát zemědělství správně řízen, je nutné provést v jeho nejvyšších funkcích tuto kombinaci: za politickoadministrativní řízení odpovídá soudruh Osinskij, lidovým komisařem by měl být rolník, který pracuje bezprostředně v zemědělství, a zástupcem soudruha Osinského soudruh Teodorovič; b) ponechat soudruha Teodoroviče ve funkci vedoucího oddělení živočišné výroby« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). 21. listopadu politické byro své rozhodnutí o Teodorovičovi potvrdilo. 22. listopadu se Osinskij obrátil na politické byro s žádostí, aby buďto zrušilo rozhodnutí o Teodorovičovi, nebo aby jeho, Osinského, uvolnilo z funkce náměstka lidového komisaře. Na tento dopis Lenin připsal: »Navrhuji obojí zamítnout. *Lenin.*« Politické byro Leninův návrh 29. listopadu 1921 schválilo. Viz též dokumenty č. 136, 137, 147 a 148. — 46

⁶² Jde o dopis zvláštního zmocněnce lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce pro Sibiř a Ural G. D. Krasinského Leninovi z 16. listopadu 1921. Krasinskij v něm dokazoval neúčelnost usnesení Rady práce a obrany z 11. listopadu, podle něhož měla

být nedokončená železniční trať Kolčugino-Prokopjevovy doly dočasně uvedena do provozu a předána z kompetence sibiřského Výboru pro státní stavby do kompetence lidového komisariátu dopravy. K dopisu byla přiložena kopie zápisu rozhovoru Krasinského s místopředsedou sibiřského revolučního výboru S. J. Čuckajevem, který podporoval Krasinského protest. Na Leninův příkaz byl v této věci dotázán předseda sibiřského revolučního výboru I. N. Smirnov, který byl právě v Petrohradu; vyslovil se rovněž proti předání železniční tratě. Na Smirnovův telegram Lenin připsal: »Gorbunovovi: nezapomeňte to vzít v úvahu při rozhodování v RPO. 19. 11. Lenin.« 21. listopadu potvrdila Rada práce a obrany své usnesení a uložila Gorbunovovi, aby »ještě dnes poslal sibiřskému revolučnímu výboru a sibiřskému dopravnímu okruhu přímou linkou příkaz okamžitě splnit usnesení RPO z 11. listopadu« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokument č. 60.
— 47

⁶³ Tento vzkaz je připsán pod text dopisu G. V. Čičerina Stalinovi z 19. listopadu 1921. Čičerin v něm psal, že se sovětský stát nesmí omezovat jen na politickou podporu národně osvobozeněckého hnutí na Východě, ale že musí pomáhat mladým národním státům i při rozvíjení ekonomiky a ve výchově kádrů. S odvoláním na pozitivní výsledky této politiky vůči Afghánistánu, Mongolsku a Persii (Írán) psal Čičerin, že stejnou politiku je třeba uplatňovat i vůči Turecku. — 47

⁶⁴ Jde o brožuru člena předsednictva ÚV Odborového svazu horníků J. Remejka Rešenija X sjezda RKP(b), profsojuz i rabočije Donbassa. (Dokladnaja zapiska). Na pravých rukopisi. [Usnesení X. sjezdu KSR(b), odbory a donbaští dělníci (Zpráva). Tištěno jako rukopis], která vyšla v listopadu 1921 v Moskvě. Lenin si na žádost autora brožuru přečetl a připsal na Remejkův průvodní dopis: »Přečetl 20. 11. Smutný doklad o intrikách. (NB. s. 13) (a s. 14). Stačí si přečíst podtržená místa na s. 13 a 14.

Viz s. 14: „Je třeba zjistit“ — prostřednictvím Rakovského, Čubara, Molotova, „Semjona“ (Švarce) z ÚV svazu horníků apod.« (Leninovy poznámky na 9., 13. a 14. stránce Remejkovy brožury viz Leninskij sbornik XXIII, s. 82—85.)

V Remejkově dopisu Lenin rovněž dvakrát podtrhl datum »15. 11. 1921«, označil je na pravém okraji dvěma svislými čarami a připojil poznámku: »NB«. — 48.

⁶⁵ O názorových neshodách mezi pracovníky v Donbasu se jednalo

na několika zasedáních politického byra ÚV KSR(b). 26. listopadu 1921 navrhlo politické byro řadu opatření, jak zajistit normální vztahy mezi vedoucími pracovníky Donbasu i jejich činností. 27. listopadu bylo schváleno další usnesení, které ukládalo G. L. Pjatakovi, M. L. Ruchimovičovi a P. A. Bogdanovovi předložit politickému byru do čtrnácti dnů »plán (nebo statut či teze) vzájemných vztahů mezi guberniální hospodářskou radou a velkými podniky této gubernie podléhajícími přímo Moskvě« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). 22. prosince 1921 schválilo politické byro ÚV KSR(b) usnesení ÚV Komunistické strany Ukrajiny (bolševiků) o odvolání Pjatakova z funkce předsedy Ústřední správy kamenouhelného průmyslu a o jmenování V. J. Čubara do této funkce. Usnesení politického byra bylo schváleno na plenárním zasedání ÚV KSR(b) 28. prosince 1921.

O názorových neshodách v Donbasu hovořil Lenin v politické zprávě ÚV na XI. sjezdu strany (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 135—137; Sebrané spisy 53, dokument č. 221). — 49.

- ⁶⁶ Jde o zprávu, jak plní německá firma objednávky zařízení určeného Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny. 22. prosince 1921 telegrafovali R. E. Klasson a V. V. Starkov, že jednali se závody o urychleném plnění zakázek pro Správu pro hydraulickou těžbu rašeliny a podnikli opatření, aby bylo zařízení dodáváno před zahájením sezóny těžby rašeliny. Viz též Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokumenty č. 238, 239, 344, 382, 510 a 512. — 49.
- ⁶⁷ Toto doporučení bylo napsáno v souvislosti s čistkou v KSR(b) roku 1921. Lenin ho připsal k vlastnímu životopisu J. S. Hanecského. Svě doporučení připsal rovněž F. E. Dzeržinskij. — 49.
- ⁶⁸ Moskevská výrobní správa doporučovala ve svém dopisu Správě moskevských textilních továren, aby přestala vydávat oprávnění k vývozu surovin, materiálu a zboží z textilních továren a pozastavila platnost dosud vydaných oprávnění, dokud se nevyjasní okolnosti spojené s pronájmem těchto továren iniciativní skupině nájemců. Toto opatření bylo nutné proto, že pronájem těchto podniků fakticky unikl kontrole a vedl k beztrestnému rozkrádání státního majetku. Zároveň s kopií dopisu Správě moskevských textilních továren předal předseda malé rady lidových komisařů A. S. Kiseljov Leninovi dva soupisy připravené k pronájmu znamenské pletárny č. 115: soupis objektů a zařízení a soupis hoto- vých výrobků, surovin, pomocných materiálů a polotovarů. Sou-

pisy obsahovaly jen výčet předmětů; neuváděla se kvalita materiálů, jejich hodnota ani stupeň opotřebovanosti zařízení aj. Viz též dokument č. 68. — 50.

- ⁶⁹ Rada práce a obrany schválila návrh komise pro zlatý fond uvolnit na nákup papíru v zahraničí 12 miliónů zlatých rublů. Politické byro ÚV KSR(b), které 8. prosince 1921 schválilo usnesení Rady práce a obrany o úvěrech ve zlaté měně, rozhodlo uvolnění zlata na nákup papíru pozdržet a uložilo tříčlenné komisi (P. A. Bogdanov, K. M. Švedčikov a N. N. Nikolajev), aby zjistila, je-li možné rozvinout vlastní papírenský průmysl pomocí speciální subvence v zlaté měně a jak dalece a v jaké lhůtě přispěje produkce papíren ke snížení nákupu papíru v zahraničí. — 50.
- ⁷⁰ Poskytnutí dovolené A. S. Kiseljovovi se projednávalo 24. listopadu 1921 na zasedání politického byra ÚV KSR(b). Politické byro se usneslo: »Nařídít soudruhu Kiseljovovi delší dovolenou; místo a termín nástupu dovolené stanovit přesně podle pokynů soudruha Semaška a jím svolaného lékařského konzilia« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 51.
- ⁷¹ Lenin má na mysli tyto materiály: kopii přípisu moskevské výrobní správy Správě moskevských textilních továren z 15. října 1921, Soupis budov a zařízení ve znamenské pletárně č. 115 a Soupis hotových výrobků, surovin, pomocných materiálů a polotovarů ve znamenské pletárně č. 115 z 15. listopadu 1921. — 52.
- ⁷² Stalinovu odpověď na tento dopis viz Leninskij sbornik XXXIV, s. 427 — 52.
- ⁷³ Státní plánovací komise ve svém dopisu z 15. prosince 1921 odpověděla, že její předsednictvo vyslechlo zprávu zástupce výkonného výboru guberniálního sovětu v Ivanovu-Vozněnsku o situaci na stavbě Ivanovsko-vozněnské oblastní elektrárny. Ve svém závěru Státní plánovací komise konstatovala, že pro posouzení naléhavosti stavby elektrárny není dostatek podkladů a že její provoz není zajištěn těžbou rašeliny v těžkovské slatině, kde se stavba elektrárny plánuje. Proto Státní plánovací komise doporučila Ústřední správě rašelinového průmyslu, aby podnikla kroky ke zvýšení těžby, a hospodářské radě v Ivanovu-Vozněnsku, aby vypracovala schéma rozvoje a rekonstrukce průmyslu

a dalších hospodářských odvětví z hlediska potřeb elektrické energie a paliv, aby tak bylo možné přesněji stanovit termín, kdy bude elektrárna uvedena do provozu. Viz též dokument č. 315.

Stavba Ivanovsko-vozněsenské elektrárny byla zahájena v roce 1926. — 53

⁷⁴ Jde o IX. celoruský sjezd sovětů. — 53

⁷⁵ Dne 2. prosince 1921 sdělil A. M. Ležava Leninovi, že rozeslal již v prosinci 1920 oběžník zahraničním zastupitelstvím lidového komisariátu zahraničního obchodu. Zdůraznil v něm nutnost získávat dělnické organizace a družstva daných zemí pro práci v přijímacích komisích, dále jako dodavatele aj. Mnohá zastupitelství se tímto pokynem řídí. Odbory v továrnách a závodech se hojně účastní přejímky hotových výrobků berlínským zastupitelstvím. Viz též dokument č. 45. — 53

⁷⁶ Tento dokument je napsán na Okulovově dopisu. Okulov psal Leninovi, že se obrátil na Státní nakladatelství se žádostí, aby mohl vydávat jako odpovědný redaktor týdeník pro vědu, umění a literaturu, a prosil Lenina o doporučení.

Politické byro ÚV KSR(b) projednalo Okulovův návrh 24. listopadu 1921 a předalo jej k vyjádření vedoucímu politického oddělení Státního nakladatelství N. L. Meščerjakovovi. 17. ledna 1922 se politické byro usneslo: »Povolit Okulovovi vydávání týdeníku podle jeho původního plánu« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 54

⁷⁷ Toto sdělení je odpovědí na dopis redakce časopisu Byloje. Redakce poslala Leninovi brožuru Dva dopisy N. K. Michajlovskému a prosila ho, aby jí sdělil, pokud je mu známo, kdo byl autorem těchto dopisů a kde byly vytištěny (viz Byloje, 1924, č. 23, s. 103). — 54

⁷⁸ V souvislosti s tímto dopisem je v knize Leninových příkazů tento záznam N. P. Gorbunova z 28. listopadu 1921: »Vypracovat a zveřejnit pokyny o vstupu do Kremlu. Splněno 14. 12.« — 56

⁷⁹ Jde o zkvalitnění práce úřadovny rady lidových komisařů. — 56

⁸⁰ Tento dokument je napsán na dopisu W. Münzenberga, tajemníka společnosti Mezinárodní dělnická pomoc, který žádal Lenina, aby urychlil odpověď na jeho návrh uspořádat v Berlíně a v dal-

ších německých městech výstavy o Sovětském Rusku, i na některé jeho další dotazy.

Mezinárodní dělnická pomoc byla založena roku 1921 na prvním Mezinárodním kongresu místních výborů pro pomoc hladovějícím v Sovětském Rusku (v souvislosti s neúrodou v Povolží a v jiných oblastech Ruska). Výbory zakládali dělníci v kapitalistických zemích jako odpověď na výzvu V. I. Lenina k mezinárodnímu proletariátu z 2. srpna 1921 (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 97). — 57

⁸¹ Jde o článek Pozoruhodný objev, v němž se psalo o tom, že charkovský elektrotechnik inženýr A. I. Čejko objevil »nové paprsky«, jež vyzařuje magnetické pole a jejichž tepelný účín umožní odpalovat na dálku bezdrátové miny, muniční sklady apod. Těchto paprsků může být podle pisatele článku využito také v hornictví a chemickém průmyslu, v geodézii, lékařství apod. Viz též dokumenty č. 77 a 78. — 57

⁸² Lenin má na mysli radiotechnickou laboratoř v Nižním Novgorodu [Gorkij], kterou vedl M. A. Bonč-Brujevič. — 57

⁸³ Dne 27. listopadu 1921 poslal G. M. Kržižanovskij Leninovi tuto odpověď: »Podle mého by bylo správné poslat to do nižněnovgorodské laboratoře nebo si vyžádat posudek moskevského Lazareva (v Pitěru by to mohl být Ioffe). S novgorodskými máme užší styky, obrátil bych se proto spíš na ně.«

Na dopisu G. M. Kržižanovského napsal Lenin příkaz pro N. P. Gorbunova, co se má v této věci zařídit (viz dokumenty č. 77 a 125). — 58

⁸⁴ Malá rada lidových komisařů se ještě týž den usnesla přidělit lidovému komisariátu zahraničních věcí 70 miliónů rublů na uspořádání sovětské výstavy v Berlíně a uložila lidovému komisariátu financí, aby pro tento úvěr zajistil potřebné množství platidel. — 58

⁸⁵ Návrh byl napsán v souvislosti s usnesením rady lidových komisařů z 28. listopadu 1921 o postihu ředitelů státních, družstevních a soukromých podniků za opožděné dodávání povinných hlášení ústředním a místním orgánům. Bod 3 tohoto usnesení byl dodatečně upraven podle Leninova návrhu. — 59

⁸⁶ Tento dokument napsal Lenin, když se připravoval nový výnos

o úloze Celoruské mimořádné komise za nové ekonomické politiky.

Kameněv poslal Leninovi hlavní teze kolegia Celoruské mimořádné komise, s nimiž souhlasil lidový komisař spravedlnosti D. I. Kurskij, návrh usnesení o této komisi (místo dosavadních platných usnesení o této komisi a o jejích místních orgánech) pro předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru a další materiály. V průvodním dopisu Kameněv napsal:

»Podívejte se na to.

Je to maximum, na něž Dzeržinskij přistoupil a s nímž *se samozřejmě spokojil* i Kurskij.

Já považuji za maximum toto:

1. Ponechat Celoruské mimořádné komisi jenom politické zločiny, špionáž, banditismus, ochranu železnic a skladů. Nic víc. Ostatní převést do lidového komisariátu spravedlnosti.

2. Vyšetřovací aparát Celoruské mimořádné komise předat revolučním tribunálům a podřídit lidovému komisariátu spravedlnosti.« Kolegium Celoruské mimořádné komise mělo námitky »proti tomu, aby pátrání a vyšetřování bylo předáno různým orgánům«, a považovalo »za předčasné oddělovat (předávat různým orgánům) politické případy od případů rozsáhlého rozkrádání národního majetku i od případů zneužívání služebního postavení« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu ÚV KSSS). 1. prosince 1921 předložil Lenin politickému byru ÚV KSR(b) návrh na reorganizaci Celoruské mimořádné komise, podle něhož měl být okruh její činnosti zúžen (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 293). Politické byro Leninův návrh schválilo a ustavilo komisi ve složení L. B. Kameněv, D. I. Kurskij a F. E. Dzeržinskij. Komise měla tuto záležitost projednat do pěti dnů. — 59

⁸⁷ Uveřejněný vzkaz, jak napsal N. P. Gorbunov G. M. Kržižanovskému, se týkal brožury V. M. Ipaťjeva nazvané Nutnost zahájit výrobu uhlíkových elektrod na bázi turuchanského grafitu. K Leninovým otázkám sestavil podrobné hlášení zástupce tajemníka RPO J. V. Artěmenko (viz Istoričeskij archiv, č. 1, 1962, s. 50). — 59

⁸⁸ Jde o písemnou zprávu rektorů tří petrohradských vysokých škol — Vysoké školy báňské, Institutu inženýrů architektů pro civilní stavby a Prvního polytechnického institutu —, v níž se upozorňovalo na svízelnou finanční situaci petrohradských vysokých škol, na zasahování místních institucí do interních záležitostí vysokých škol, na »politické kádrování« studentů a vyjadřoval nesouhlas s novým výnosem o vysokých školách, podle něhož ne-

měli zástupci administrativy vysokých škol právo účasti na jejich řízení. Ve zprávě se rovněž navrhovalo, jak udržet a rozšířit vysoké školy v Petrohradu: zajistit jejich finanční postavení, pověřit vedením vysokých škol volené hodnostáře z řad vysokoškolských vědeckých pracovníků a převést technické vysoké školy z kompetence lidového komisiariátu školství a osvěty do kompetence Nejvyšší národohospodářské rady.

Předseda Hlavní správy technických středních a vysokých škol J. A. Preobraženskij poslal své vyjádření ještě téhož dne, 29. listopadu 1921. Stížnost na finanční potíže petrohradských vysokých škol považoval za oprávněnou, ale odmítl požadavek profesorů, aby vedení vysokých škol bylo voleno z řad vědeckých pracovníků, a rovněž jejich stížnost na »politické kádrování« studentů. Lenin připsal svůj vzkaz nad text písemné zprávy. — 60

⁸⁹ Jde o dopis G. V. Čičerina, který v něm o hospodářském jednání s Německem napsal: »Doporučoval bych značně velikou obezřetnost vzhledem k předpokládaným velikášským německým perspektivám« (tato slova i slova v dalším textu podtrhl a poznámky na okraji napsal Lenin). Čičerin dále psal o zlepšování vztahů s Polskem (Lenin zde připsal na okraj »2«, ale ve svém dopisu se o tomto bodu nezmiňuje). Pak se Čičerin znovu vrátil k jednání s Německem: »Z Hartwigových slov vyšlo najevo, že Krasin podporoval v Berlíně Stinnesovu orientaci na vytváření trastů s Anglií, jež by působily v Rusku, jeho stanovisko mělo velmi blízko ke Stinnesovi a dokonce se s ním domluvil, že přijede do Anglie. Tady v jednání s námi nám Krasin přitakával, ale ve skutečnosti akceptoval opačnou linii — všemožně podporovat v Německu tendenci k samostatné (bez Anglie) činnosti v Rusku. Přitom ale v zahraničí dělá pravý opak!«

č. 1
??
|| ?
||| ??
č. 3

— 61

⁹⁰ Dne 1. prosince 1921 sdělil Metělev Leninovi, že Bobrovské byl přidělen pokoj v 1. domě sovětů. — 62

⁹¹ Tento dokument napsal Lenin zřejmě v souvislosti s otázkou, zda má být Státnímu obchodnímu domu (GUM) povoleno spolupracovat se zahraničními kapitalisty při vývozu a dovozu zboží a má-li být k tomuto účelu vytvořena akciová společnost.

Státní obchodní dům byl zřízen na základě usnesení malé rady

lidových komisařů z 3. října 1921 o organizaci meziresortního obchodního domu. Podle Výnosu o Státním obchodním domě, který schválila malá rada lidových komisařů 1. prosince 1921, byl Státní obchodní dům zřízen při Nejvyšší národohospodářské radě; měl zásobovat státní podniky a instituce materiály, potravinami a výrobky a rovněž obstarávat maloobchodní prodej zboží obyvatelstvu. — 62

- ⁹² Jde o návrh na reorganizaci komise pro využívání materiálových zdrojů při Radě práce a obrany, který vypracoval její předseda L. N. Kricman. Leninovy připomínky k tomuto návrhu viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 524.

Státní plánovací komise připravila návrh usnesení Rady práce a obrany o zrušení komise pro využívání materiálových zdrojů. Na Leninovo doporučení vzala 2. prosince 1921 Rada práce a obrany návrh Státní plánovací komise za základ a uložila jí, aby do týdne předložila přepracovaný návrh (viz tamtéž, s. 299). Přepracovaný návrh usnesení o zrušení komise schválila Rada práce a obrany 16. prosince 1921. — 64

- ⁹³ Viz poznámku 41. — 64

- ⁹⁴ Náměstek lidového komisaře dopravy V. V. Fomin poslal jako odpověď na tento dopis hned 3. prosince 1921 zástupci vedoucího úřadovny Rady práce a obrany V. A. Smoljaninovi pro Lenina hlášení. Fomin psal, že devět vagónů z deseti bylo dopraveno na stavbu Kaširské elektrárny ve stanoveném termínu; desátý vagón byl poškozen při posunování v petrohradské stanici Novyj Port; náklad byl přeložen 2. prosince na jiný vagón, který bude v noci z 3. na 4. prosince vypraven do Moskvy. Fomin dále oznamoval, že dal pokyn k prošetření tohoto případu, a současně upozorňoval, že stavba Kaširské elektrárny zdržuje vykládku vagónů.

Výstavba Státní oblastní elektrárny v Kašiře byla zahájena v únoru 1919. Tato elektrárna měla vyrábět elektrickou energii pro největší moskevské továrny a závody a byla jednou z prvních staveb pojatých do plánu elektrifikace země.

Lenin považoval Kaširskou elektrárnu za velmi významnou a denně sledoval, jak pokračuje její výstavba, jak je zásobována potřebným materiálem, pracovními silami, palivem a zařízením (viz dokumenty č. 92, 156, 209, 218 a 375, Přílohy, dokumenty č. 2 a 5, dále Sebrané spisy 52, Praha 1990, dokumenty č. 386, 445, 463 a Sebrané spisy 53, Praha 1990).

První blok byl dokončen 4. června 1922 a elektrárna zahájila provoz. — 65

⁹⁵ Na tento Leninův vzkaz odpověděl N. P. Gorbunov ještě téhož dne v 13.30 hod. tímto písemným hlášením:

»1. Ramzin s členy kolaudační komise odjel včera, 1. 12. t.r., aby převzali Kaširskou elektrárnu. Má se vrátit zítra, 3. 12.

2. Cjurupa prohlásil, že dodávka proudu do Moskvy může být zahájena koncem prosince pod podmínkou, že dojde ze zahraničí veškeré nezbytné zařízení. Dnes v šest hodin večer se u Cjurupy sejde porada inženýrů pracujících v Kaširské elektrárně; o jejich výsledcích nás bude Cjurupa informovat.«

Cjurupa informovat.«

Lenin na tomto hlášení poznamenal: »*Vrátit Gorbunovovi.*« Zacheoval se i další vzkaz N. P. Gorbunova: »Soudruhů Smoljaninovi. Další informace pro Vladimíra Iljiče« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 66

⁹⁶ Na Leninův telegram odpověděl zástupce vedoucího Hlavní správy paliv při Nejvyšší národohospodářské radě V. A. Trifonov příštího dne sdělením, že výpadek v zásobování papírny Komunard a kondrovské papírny dřevem nastal pro krajně omezené zásoby dřeva na Severozápadní a Syzraňsko-vjazemské dráze. Trifonov zdůraznil, že se po třech týdnech palivové kampaně situace s dřevem zlepšila, a ujišťoval, že »napříště budou továrny zásobovány podle plánu a plynule« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokument č. 135. — 67

⁹⁷ *Výbor pro zahraniční literaturu* — ústřední meziresortní komise pro nákup a distribuci zahraniční literatury — byl zřízen při lidovém komisariátu školství a osvěty usnesením rady lidových komisařů ze 14. června 1921. Výbor měl za úkol »obstarávat pro RSFSR ze zahraničí nezbytnou literaturu všeho druhu a ze všech vědních oborů, zejména publikace, jež vyšly od druhého pololetí roku 1914, soustřeďovat veškerou zahraniční literaturu v příslušných vědeckých institucích a knihovnách, a rovněž řídit distribuci a organizovat racionální využívání zahraniční literatury všemi zainteresovanými institucemi i jednotlivci«. — 68

⁹⁸ *The Economist* — anglický týdeník pro ekonomiku a politiku. Tento orgán průmyslové velkoburžoazie vychází od roku 1843 v Londýně. — 69

⁹⁹ Jde o hlášení Ústředního svazu spotřebních družstev Zpráva o zbožních obrazech oddělení na září až listopad 1921 v miliónech rublů nynější měny. Obrat Ústředního svazu spotřebních družstev představoval podle údajů hlášení (v přepočtu na zlato) v září 1 044 577 rublů, v říjnu 3 078 573 rublů a v listopadu dosáhl částky 5 996 050 rublů. Lenin připsal na rub hlášení: »Obrat Ústředního svazu spotřebních družstev ve styku s guberniálními svazy a územními odděleními« (viz Leninskij sbornik XXIII, s. 151 a XXXV, s. 297).

Uveřejněný dopis napsal Lenin pod strojopisnou kopii informace Obrat Ústředního svazu spotřebních družstev ve styku s guberniálními svazy a územními odděleními. Informace o zbožním obratu oddělení za září až listopad 1921 v miliónech rublů dnešní měny. Viz též dokument č. 98. — 69

¹⁰⁰ *Jednotná ekonomická komise*, o níž se Lenin zmiňuje, měla »sjednotit řešení všech ekonomických a finančních otázek«. O jejím zřízení rozhodlo politické byro ÚV KSR(b) 1. prosince 1921. Předsedou komise byl jmenován L. B. Kameněv. V souladu s usnesením politického byra schválila rada lidových komisařů 6. prosince toto rozhodnutí: »Zřídit ekonomickou komisi rady lidových komisařů, která by sjednotila a urychlila práce spojené se systemizací a doplněním ekonomického zákonodárství.« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 69

¹⁰¹ Dokument byl napsán na strojopisné kopii zvané Obrat Ústředního svazu spotřebních družstev ve styku s guberniálními svazy a územními odděleními. Informace o zbožním obratu oddělení na září—listopad 1921 v miliónech rublů dnešní měny. Slova »Ústředního svazu spotřebních družstev« podtrhl Lenin čtyřikrát tužkou.

Viz též dokumenty č. 97 a 98. — 70

¹⁰² Lenin má na mysli rozhodnutí politického byra ÚV KSR(b) z 27. listopadu 1921 poslat Rykova na léčení do Německa. — 71

¹⁰³ Jde o usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 1. prosince 1921 o uvolnění A. D. Cjurupy z funkce lidového komisaře zásobování a o jeho schválení do funkce druhého místopředsedy Rady práce a obrany.

Návrh, jak zorganizovat práci místopředsedů rady lidových komisařů a Rady práce a obrany, vyložil Lenin v dopisu A. D.

¹⁰⁴ Jde o dopis, v němž Micha Cchakaja žádal, aby se do vedoucí funkce v Gruzii mohl vrátit Filipp Macharadze.

F. J. Macharadze, lidový komisař zemědělství Gruzie, byl usnesením organizačního byra ÚV KSR(b) ze 4. listopadu 1921 odvolán do Moskvy a dán k dispozici ústřednímu výboru strany.

Na Leninův dotaz odpověděl Stalin takto: »F. Macharadze byl odvolán na Ordžonikidzeho žádost (v ÚV je o tom telegram)« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Když se koncem prosince konal IX. celoruský sjezd sovětů, obrátila se skupina delegátů sjezdu na ústřední výbor KSR(b) s žádostí, aby se Macharadze vrátil do Gruzie. 30. prosince 1921 se organizační byro ÚV usneslo: »1. žádosti delegátů sjezdu vyhovět. 2. Upozornit soudruha Macharadzeho, že je třeba, aby práce měla vyhraněně činorodý charakter.« V lednu 1922 se Macharadze vrátil do Gruzie a ujal se své dřívější funkce. — 72

¹⁰⁵ Americkou novinářku Bessy Beattyovou přijal Lenin na její žádost 3. prosince 1921. Krasnoščokovová byla přítomna jejich rozhovoru jako tlumočnice.

»Jakmile jsem dostala od jízdni spojky Leninův dopis,« vzpomíná Krasnoščokovová, »spěchala jsem ihned za Beattyovou, ta mi dala svou knihu Rudé srdce Ruska . . ., něco do ní vepsala, a týž kurýr ihned odvezl knihu do Kremlu« (Inostrannaja literatura, č. 11, 1957, s. 28—30). Viz též dokument č. 138. — 72

¹⁰⁶ O L. G. Šapirovi se jednalo na zasedání stranické komise Moskevské gubernie pro prověrku, revizi a čistku v KSR(b) 5. prosince 1921. Komise se rozhodla vrátit Šapirovi členství ve straně a udělit mu důtku za to, že se odtrhl od dělnických mas. Výpis z protokolu zasedání komise byl poslán Leninovi. — 76

¹⁰⁷ Toto sdělení napsal Lenin na dopis předsedy Ústředního svazu spotřebních družstev M. L. Chinčuka, který v dopisu ze 4. prosince 1921 psal, že hlavním úkolem Ústřední družstevní burzy zboží je zjišťovat poptávku a nabídku na zbožním trhu a regulovat obchodní transakce družstevních i státních organizací. Chinčuk byl proti zřízení další burzy zboží při Nejvyšší národohospodářské radě a psal, že existence dvou univerzálních burz zboží

v Moskvě nutně povede k duplicitě v jejich práci, vyvolá konkurenci a spekulaci a jen poškodí hospodářství země. — 76

- ¹⁰⁸ Tento dokument napsal Lenin v souvislosti s dopisem pracovníka lidového komisariátu zemědělství T. I. Sedělnikova o vynálezu nového stavebního materiálu — »rašelinitu« (Leninovy poznámky na Sedělnikovově dopisu viz Leninskij sborník XXIII, s. 95—96).

Od 6. prosince měl Lenin zdravotní dovolenou a bydlel v Gorkách u Moskvy. — 77

- ¹⁰⁹ Zmíněné listiny se ztratily. Jde patrně o hlášení odpovědných pracovníků, které ÚV KSR(b) zmobilizoval k provedení třítydenního svozu dřeva. Hlášení adresovaná Leninovi obsahovala výsledky této akce a odhalovala rovněž závažné nedostatky v práci orgánů pro výkup dřeva i případy rozkrádání; navrhovala se v nich též příslušná opatření (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokument č. 367. — 77

- ¹¹⁰ Listiny, o nichž je v dopisu zmínka, se nenašly. Jde o situaci v Moskevském sdružení spojených podniků při Revoluční vojenské radě republiky, jež bylo založeno na podzim 1921. *Sdružení* vzniklo z několika sovchozů, řízených vojenskou správou, a z okolních průmyslových podniků, které si sovchozy pronajaly, aby tak spojily zemědělství s průmyslem. Jako hospodářský celek měly tyto spojené podniky za úkol prověřit v praxi správnost a účelnost schválených dekretů o hospodářských otázkách.

Výnos o Moskevském sdružení spojených podniků schválila na základě usnesení Rady práce a obrany ze 14. září 1921 moskevská hospodářská rada 24. září. — 78

- ¹¹¹ Návrh je napsán na dopisu zplnomocněného zástupce RSFSR v Německu N. N. Krestinského z 29. listopadu 1921. Krestinskij potvrdil, že dostal usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 11. listopadu 1921 o zřízení komise ve složení N. N. Krestinskij, A. D. Cjurupa a V. A. Avaněsov, která měla zkontrolovat stav účtů zahraničních orgánů lidového komisariátu zahraničního obchodu, Lomonosovovy železniční mise aj. Psal, že nemůže komisi svolat, protože Cjurupa odjel a Avaněsov ještě nedostal vízum. Dále Krestinskij poukázal na to, že mu nejsou jasné úkoly komise, a žádal zrevidovat usnesení politického byra, úkoly komise zúžit a upřesnit a stanovit rovněž její složení. Tuto větu na

druhé stránce Krestinského dopisu Lenin podtrhl, označil po straně dvěma čarami a na první stránku připsal: »Viz s. 2, podtržené.«

Politické byro schválilo Leninův návrh 7. prosince 1921. Splnění úkolu bylo uloženo komisi, vytvořené usnesením politického byra z 5. prosince 1921 (viz poznámka 125). — 79

- ¹¹² J. Ballistera (R. Minora) a J. Carra (L. Catterfelda) — zástupce Komunistické strany USA v exekutivě Kominterny — přijal Lenin 3. prosince 1921.

Týž den zapsala sekretářka rady lidových komisařů do kartotéky Leninových příkazů tento jeho ústní dotaz: »Kdy bude moci soudružka Manučarjancová opatřit Vladimíru Iljiči dva výtisky jeho knihy Nové údaje o zákonech kapitalismu v zemědělství (I. část. Kapitalismus a zemědělství ve Spojených státech amerických).« 5. prosince bylo na tutéž kartičku připsáno: »Knihy byly poslány a odevzdány Vladimíru Iljiči« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 79

- ¹¹³ Tento dokument napsal Lenin na kopii dopisu, který poslal G. I. Mjasnikov členu strany inženýru B. A. Kuržněrovi do Petrohradu. Mjasnikov v něm v souvislosti s nadcházejícím XI. sjezdem KSR(b) navrhoval zesílit ilegální podvratnou činnost proti linii strany. V Mjasnikovově dopisu podtrhl Lenin tuto větu: »Je třeba sjednotit všechny nespokojené živly ve straně pod jedním praporem.« Po straně ji označil pěti svislými čarami a připsal: »NB.«

Politické byro ÚV KSR(b) projednávalo Mjasnikovův případ na několika schůzích a 20. února 1922 schválilo návrh komise politického byra, aby byl Mjasnikov za hrubé porušení stranické kázně a za protistranickou činnost vyloučen z řad KSR(b). — 80

- ¹¹⁴ N. A. Orlov, autor knihy Činnost sovětské vlády na úseku zásobování potravinami^[184], jež vyšla roku 1918, řídil hospodářskou rubriku v časopisu Novyj mir, který vydávalo sovětské zplnomocněné diplomatické zastupitelství v Berlíně. Orlov žádal, aby směl napsat knihu Hospodářské dějiny Sovětského Ruska (Vědecká studie) a vydat ji v zahraničí pod pseudonymem v několika cizích jazycích. Přitom považoval za účelné, aby kniha nebyla psána z otevřeně komunistického hlediska, nýbrž tónem bezpartijního, ale objektivního a se sovětskou mocí sympatizujícího badatele. Literatura »zjevně apologetického rázu . . .« napsal Orlov, »totiž nebudí náležitý dojem« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Politické byro ÚV KSR(b) schválilo Leninův návrh 7. prosince 1921. — 81

- ¹¹⁵ Školovského dopis se nepodařilo najít. Jde o jeho přání pracovat na sovětském zastupitelství v Kovnu (Kaunas). Viz též dokumenty č. 389 a 390. — 81
- ¹¹⁶ Dokument je napsán na dopisu zplnomocněného diplomatického zástupce RSFSR v Německu N. N. Krestinského. Krestinskij oznamoval, že obchodní zástupce B. S. Stomoňakov uzavřel se společností Aero-Union smlouvu o vytvoření německo-ruské letecké společnosti, která měla navázat letecké spojení mezi Moskvou a Německem, a vyslovoval se pro ratifikaci smlouvy. Rada lidových komisařů vyslechla na svém zasedání 6. prosince 1921 zprávu A. M. Ležavy o smlouvě; odložila její ratifikaci, uložila Ležavovi rozeslat kopie smlouvy všem lidovým komisařům a uložila jim, aby zaslali do čtrnácti dnů své závěry. Ležava měl tyto závěry shrnout a předložit otázku k projednání 9. prosince Radě práce a obrany a 13. prosince radě lidových komisařů.
- Dne 13. prosince 1921 schválila rada lidových komisařů hlavní body smlouvy a uložila N. N. Krestinskému (v případě jeho nepřítomnosti B. S. Stomoňakovovi), aby podepsal smlouvu se společností Aero-Union jménem vlády RSFSR. — 82
- ¹¹⁷ Tento dokument byl napsán v souvislosti s telegramem dělníka Kotova, jenž oznamoval, že byl uvězněn za to, že poslal stížnost Leninovi. — 82
- ¹¹⁸ Jde o zástupce americké Spojené společnosti pro léčiva a chemické preparáty B. O. Mishella. Téhož dne poslal B. I. Rejnštejn N. P. Gorbunovovi návrh průkazu. S Gorbunovovým podpisem byl průkaz odeslán Mishellovi 7. prosince 1921. — 83
- ¹¹⁹ Jde zřejmě o noticku Činnost zahraničního obchodu v Sevastopolu, jež vyšla 6. prosince 1921 v Pravdě. — 83
- ¹²⁰ Místopředseda rady lidových komisařů Krymu Poljakov na Leninův telegram odpověděl, že Preobraženskij dostává zvýšený příděl, nadále mu bude poskytována podpora a pomoc a spolu se svou ženou je nyní ubytován v sanatoriu. — 84
- ¹²¹ Na Leninův dopis Gorkij odpověděl, že napsal H. Wellsovi, který byl tehdy v Americe, a požádal ho, aby pohovořil s příslušnými

organizacemi a osobnostmi o tom, jak pomoci hladovějícím. »Wellsovu odpověď jsem nedostal,« napsal Gorkij, »ale jsem přesvědčen, že ho můj dopis zastihl v Americe, protože v jednom ze svých článků citoval věty z mého dopisu . . .« (Lenin — Gorkij, Dopisy, vzpomínky, dokumenty. Praha 1962, s. 225). — 87

- ¹²² Jde o žádost Celoruského mysliveckého výrobního družstva, aby mu bylo povoleno uzavřít zbožní a úvěrovou smlouvu na nákup střeliva pro lovecké zbraně s některou německou firmou, protože zahraniční obchod tento požadavek zamítl. Žádost projednala 12. prosince 1922 malá rada lidových komisařů. Navrhla lidovému komisariátu zahraničního obchodu, aby uzavřel do týdne s ústředním výborem Celoruského mysliveckého výrobního družstva smlouvu »o vybavení lovců střelivem a běžným spotřebním zbožím, nutným pro organizaci myslivosti . . .« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Vzkaz napsal Lenin na telefonogram ÚV Celoruského mysliveckého výrobního družstva. — 87

- ¹²³ Jde o XI. celoruskou konferenci KSR(b) a o IX. celoruský sjezd sovětů. — 87

- ¹²⁴ Na Leninův pokyn byly Čejkovy materiály poslány mnoha vědcům a vědeckým ústavům. Viz též dokumenty č. 76 a 77. — 89

- ¹²⁵ Dne 20. listopadu 1921 navrhlo kolegium lidového komisariátu zahraničních věcí politickému byru ÚV KSR(b) vytvořit komisi, která by se seznámila přímo na místě s prací sovětských zastupitelských úřadů a orgánů všech resortů v zahraničí; tato komise měla prověřit jejich personál, stanovit pevnou systemizaci a takové platy, jež by odpovídaly minimálním potřebám; dále měla pro zastupitelské úřady v zahraničí sestavit nejúčelnější pracovní postupy. Lidový komisariát zahraničních věcí navrhoval jmenovat tříčlennou komisi, v níž by byl zastoupen ÚV KSR(b), lidový komisariát zahraničního obchodu a lidový komisariát zahraničních věcí. Na první stránku zprávy lidového komisariátu zahraničních věcí pro ústřední výbor, kterou podepsal člen kolegia P. P. Gorbunov, Lenin napsal: »s. *Molotovovi*: viz s. 2«; a na druhou stránku: »Soudruhu Molotove! Dejte to projednat v politickém byru. Nebyl by lepší sám *Avaněsov*? 21. 11. *Lenin*.« 5. prosince 1921 politické byro rozhodlo: »Schválit návrh usnesení, který předložil soudruh Gorbunov, o opatřeních k praktické prověrce stavu zaměstnanců zahraničních úřadů všech resortů, k jeho účel-

nému snížení a stanovení nové výše platů. Za splnění odpovídá komise ve složení: soudruzi Avaněsov, Krestinskij a Rykov (pokud mu to dovolí lékař).« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 89

- ¹²⁶ Tento dokument je odpovědí na dopis předsedy vedení Jugostalu I. I. Mežlauka z 27. listopadu 1921 o tom, že trastu bylo zadrženo vydání přidělených oběžných prostředků. Mežlauk oznamoval, že se trastu podařilo získat kvalifikované horníky, dále psal o jejich odměňování a o intenzivní činnosti podniků Jugostalu, které v roce 1922 vyrobí 10 miliónů pudů železa (»6 miliónů pudů surového železa a 4 milióny pudů válcovaného materiálu«), jestliže dostanou oběžné prostředky, které přidělilo Jugostalu 27. října 1921 předsednictvo Nejvyšší národohospodářské rady. V závěru dopisu Mežlauk Leninovi napsal: »20. 12. přijedu na sjezd a přivezu Vám nejnovější údaje, svědčící pro novou ekonomickou politiku« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Jugostal — hutní trast, který vznikl v září 1921 při Národohospodářské radě Ukrajiny jako výrobně technické a hospodářské sdružení spojených podniků hutního průmyslu. Existoval do roku 1929. Patřil k němu petrovský, makajevský a juzovský závod se všemi příslušnými doly a řada velkých hutních podniků na Ukrajině, v Severním Kavkazu a na Krymu. — 90

- ¹²⁷ S tímto dopisem souvisí text, který napsala L. A. Fotijevová na zadní stranu vzkazu od Lenina (viz dokument č. 129): »Meranvil má sepsat životopis doložený svědky a vyvrátit v něm všechna obvinění. Zdůvodněnou stížnost poslat ústřední kontrolní komisi.« — 92
- ¹²⁸ Politické byro ÚV KSR(b) projednalo 21. prosince 1921 Leninův návrh a usneslo se: »Zařadit soudruha Gorkého mezi soudruhy, kteří se léčí v zahraničí, a uložit soudruhovi Krestinskému, aby si ověřil, zda se mu poskytl dostatečně velký obnos, nezbytný na léčení« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokument č. 290. — 93
- ¹²⁹ Je míněno usnesení Rady práce a obrany z 11. listopadu 1921 (viz poznámku 14). — 93
- ¹³⁰ Lenin má na mysli dopis N. Osinského ze 14. prosince 1921 o konfliktu v lidovém komisariátu zemědělství (viz dokument

č. 57). Osinskij psal, že v lidovém komisariátu zemědělství panují »neslýchané poměry a organizační zmatek«, on že přece není žádný byrokrat, ale požaduje se od něj »byrokratická disciplína« apod. Lenin připsal na Osinského dopis řadu připomínek. »(Bez sebemenších argumentů: v čem se projevuje „zmatek“? v čem „neslýchané poměry“?? Je to pouhá hysterie)«, tak charakterizoval Lenin dopis Osinského. »Je to právě *Osinskij*, kdo chápe problém jako byrokrat.« K Osinského prohlášení, že »ztratil chuť pracovat« a že »za celou tu dobu« »byl jednou na zasedání rady lidových komisařů a jednou v Radě práce a obrany« (zde i níže podtrhl V. I. Lenin. — *Red.*) Lenin napsal: »tomu se říká bojkot neboli sabotáž a trestá se to ve straně i ve státních orgánech.« Osinskij tvrdil, že »snaha „mít protiváhu vůči Osinskému“ a poskytnout patřičné postavení zasloužilému pracovníkovi a starému politickému příteli Teodorovičovi . . . potírá argumenty organizačního charakteru«; Lenin připojil ke slovu »příteli« tuto poznámku: »a ne spíše straníkovi a marxistovi?«

Osinskij navrhoval vytvořit místo »politické trojky (Osinskij, rolník, Teodorovič)« »politickou čtyřku« a přidat k uvedeným členům Mesjaceva, jenž by měl za úkol řídit v nepřítomnosti Osinského administrativu lidového komisariátu a zastupovat ho v radě lidových komisařů i v Radě práce a obrany; žádal dále Lenina, »aby se celý tento případ zlikvidoval „za zavřenými dveřmi“ prostřednictvím politického byra« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 95

- ¹³¹ Protest proti usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 18. listopadu 1921 o konfliktu v lidovém komisariátu zemědělství vznesl N. Osinskij na plenárním zasedání ÚV KSR(b). ÚV projednal tuto otázku 28. prosince a jednomyslně (při jedné abstenci) potvrdil usnesení politického byra. Během příprav k plenárnímu zasedání si Lenin vyžádal řadu materiálů o situaci v lidovém komisariátu zemědělství (viz dokumenty č. 147 a 148). — 96
- ¹³² Jde o korektury v anglickém textu fejetonu Bessy Beattyové o setkání s Leninem. Viz též dokument č. 102. — 96
- ¹³³ Dne 21. prosince 1921 se politické byro ÚV KSR(b) usneslo: »Žádost soudruha Lenina se bere na vědomí. Dovolena se mu prodlužuje na dva týdny« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 97
- ¹³⁴ Jde o plenární zasedání ÚV KSR(b) 18. prosince 1921, na němž

byl schválen pořad jednání IX. celoruského sjezdu sovětů. Lenin byl pověřen přednesením zprávy Celoruského ústředního výkonného výboru a rady lidových komisařů o zahraniční a vnitřní politice republiky. — 97

- ¹³⁵ Lenin má na mysli toto usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 8. prosince 1921: »Je nutné zaručit soudruhu Leninovi naprostý klid a zakázat jeho sekretariátu posílat mu jakékoli písemnosti, aby mohl přednést na sjezdu sovětů krátký (třeba jen půlhodinový) projev« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

IX. celoruský sjezd sovětů se konal ve dnech 23.—28. prosince 1921. Lenin přednesl na sjezdu 23. prosince zprávu Celoruského ústředního výkonného výboru a rady lidových komisařů (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 321—361). — 97

- ¹³⁶ Komise ustavená na Leninův příkaz vypracovala návrhy, které byly pojaty do usnesení Rady práce a obrany ze 4. ledna 1922. Podle tohoto usnesení byly kinematografie a výroba fotopotřeb vyňaty z kompetence lidového komisariátu školství a osvěty a předány do kompetence Nejvyšší národohospodářské rady.

Později, 8. března 1922, zrušila Rada práce a obrany usnesení ze 4. ledna a schválila rozhodnutí předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady z 24. února, podle něhož byla do kompetence Nejvyšší národohospodářské rady převedena pouze výroba fotografického a filmového materiálu; natáčení a půjčování filmů, provoz kin a využívání diapozitivů zůstalo v kompetenci lidového komisariátu školství a osvěty. — 97

- ¹³⁷ Jde o dopis profesora K. A. Kruga, který prosil Lenina, aby pomohl zajistit pro elektrotechnickou fakultu Vysokého učení technického v Moskvě (nyní Vysoké učení technické N. E. Baumana) a pro Státní experimentální elektrotechnický ústav při vědeckotechnickém odboru Nejvyšší národohospodářské rady místnosti a prostředky na nákup potřebného zařízení v zahraničí. — 98

- ¹³⁸ L. B. Krasin telegrafoval z Londýna, že podle zpráv z věrohodných pramenů byly do ankarské smlouvy (francouzsko-turecká dohoda, podepsaná v říjnu 1921) pojaty tajné články, podle nichž mělo Turecko zabrat celé Zakavkazsko. Tento plán, psal Krasin, »podporuje blok bývalých buržoazních zakavkazských vlád, za nimiž stojí Briand, který radí francouzským finančníkům, aby vzhledem ke změnám, jež se tam chystají, přestali obchodovat

- ¹³⁹ *M. K. Nazvanov* — inženýr-technolog, odborník v oboru cukrovarnictví a poradce Státní plánovací komise — byl zatčen se skupinou profesorů a inženýrů guberniální mimořádnou komisí v Petrohradu na základě obvinění ze spojení s vůdcem petrohradské kontrarevoluční militantní organizace V. N. Tagancevem. Nazvanov byl odsouzen k trestu smrti zastřelením. Lenin na základě četných kladných materiálů, které o Nazvanovovi obdržel, navrhl v dopisu členům politického byra ÚV KSR(b) z 10. října 1921, aby byl »rozsudek guberniální mimořádné komise v Petrohradu zrušen a vyneseno rozhodnutí, který navrhl Agranov . . ., tj. dva roky vězení s možností *podmíněného* propuštění« (Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokument č. 409). Politické byro Leninův návrh téhož dne schválilo a své usnesení znovu potvrdilo 14. října.

Dne 16. prosince se L. A. Fotijejová na Leninův příkaz dotázala I. S. Unšlichta, jak to vypadá s Nazvanovovým propuštěním. Unšlicht odpověděl, že dal 14. prosince příkaz, aby byl Nazvanov podmíněně propuštěn. K této okolnosti se vztahuje Leninův vzkaz. Unšlicht odpověděl 19. prosince písemně, že se s propuštěním Nazvanova čekalo až do skončení vyšetřování Tagancevova případu. 17. prosince byl Nazvanov propuštěn. — 98

- ¹⁴⁰ Lenin použil materiály, jež na základě těchto dotazů dostal z lidových komisariátů a jiných ústředních úřadů, ve zprávě Celoruského ústředního výkonného výboru a rady lidových komisařů, kterou přednesl na IX. celoruském sjezdu sovětů (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 321—361).

Při přepisování Leninových dotazů určených k rozeslání byl ke každému z nich připojen v poněkud pozměněné formulaci text oddělený dvěma čarami. Viz tento svazek, Přílohy, dokumenty č. 6—9. 99

- ¹⁴¹ Lenin má na mysli připravovanou mezinárodní hospodářskou a finanční konferenci v Janově. — 99

- ¹⁴² *Rady pracovních armád* byly zřízeny z armádních vojenských rad v období mírového oddechu v roce 1920, kdy byla část bojových svazků Rudé armády přeměněna v pracovní armády. V radách pracovních armád byli i zástupci lidového komisariátu zásobování, dopravy, práce a Nejvyšší národohospodářské rady. — 101

- ¹⁴³ Jde o usnesení plenárního zasedání ÚV KSR(b) z 9. srpna 1921, které »uznává nutnost zvýšenou měrou zapojovat armádu do hospodářské činnosti a ukládá Revoluční vojenské radě republiky, aby tuto otázku na několika zasedáních zvlášť projednala a připravila« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Z rozhodnutí plenárního zasedání byly pracovní úkoly armády projednány 12. srpna 1921 na zasedání Rady práce a obrany. Rada se rozhodla postoupit řešení těchto otázek radě lidových komisařů, která 16. srpna 1921 vyslechla zprávu komisi Rady práce a obrany a předložené návrhy usnesení s některými změnami schválila. — 101

- ¹⁴⁴ Viz poznámky 41, 46, 126, 341. — 102

- ¹⁴⁵ Jde o článek inženýra V. L. Leviho Zásobování Ruska elektřinou (Celkový přehled)^[68], který uveřejnil 8. prosince 1921 list *Ekonomičeskaja žizň*. Článek pojednával o zásobování Ruska elektřinou od roku 1917 do poloviny roku 1921.

Tento Leninův dotaz přiměl redaktora listu *Ekonomičeskaja žizň* G. L. Krumina, že napsal 18. prosince 1921 Levimu dopis. Sdělil mu, že si Lenin přeje, aby byl otištěn i závěr článku Zásobování Ruska elektřinou, tj. »souhrnné, třeba i neúplné údaje o zvyšování počtu a kapacity elektráren za léta 1918, 1919, 1920 a 1921«. Dále v dopisu napsal: »Odpověděl jsem, že není proč čekat na závěr článku. Článek vyšel celý, ale řekl jsem mu, že se s Vámi domluvíme, abychom mohli takovou tabulku ihned otisknout.«

Příští den, 19. prosince, poslal Levi tajemníkovi Rady práce a obrany tabulku Rozvoj elektráren od roku 1917 do 1. července 1921 s poznámkou, že »tabulka bude zítra otištěna v listu *Ekonomičeskaja žizň*« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). 20. prosince 1921 byla tabulka uveřejněna pod názvem Zásobování Ruska elektřinou s tímto vysvětlením: »Jako doplněk k celkovému přehledu o zásobování Ruska elektřinou (viz *Ekonomičeskaja žizň*, č. 276 z 8. prosince 1921) redakce uveřejňuje tuto tabulku, ukazující rozvoj elektráren od roku 1917 do 1. července 1921.« — 102

- ¹⁴⁶ Jde o elektrárny, které se v té době stavěly.

Kaširka — Státní oblastní elektrárna v Kaširě — viz poznámku 94.

Utkinská zátoka — elektrárna Rudý říjen u Petrohradu; její

první blok o výkonnosti 10 MW byl dán do provozu 8. října 1922.

Volchovská vodní elektrárna — usnesení o stavbě této elektrárny schválila rada lidových komisařů v červenci 1918; práce byly zahájeny po skončení občanské války v roce 1921. Elektrárna byla dána do provozu koncem roku 1926. — 102

¹⁴⁷ Jde o dopis náměstka lidového komisaře zemědělství I. A. Teodoroviče, který v něm uvedl podrobnou charakteristiku předsedy výkonného výboru újezdního sovětu v Kansku (Jenisejská gubernie) V. G. Jakovenka a doporučil ho na funkci lidového komisaře zemědělství. Viz též dokumenty č. 153, 163 a 164. — 103

¹⁴⁸ V odpověď na tento dotaz popsal I. A. Teodorovič Leninovi podrobně (ve třech dopisech) situaci v lidovém komisariátu zemědělství i svou práci. Vylíčil stav oddělení pro živočišnou výrobu a Hlavní správy chovu koní lidového komisariátu zemědělství, které vedl; uváděl, jak hodnotila tato oddělení řada odborníků, a napsal, že obvinění proti němu jsou bezpředmětná a že je v nich třeba vidět pletichy N. Osinského, který se chce zbavit nepohodlných spolupracovníků.

Teodorovič žádal Lenina, aby celou věc podrobně přešetřil, a jestliže to bude možné, aby ho pozval na plenární zasedání ÚV KSR(b), až se bude jednat o konfliktu v lidovém komisariátu zemědělství. Viz též dokument č. 137. — 105

¹⁴⁹ N. A. Alliljevové bylo členství ve straně obnoveno. — 105

¹⁵⁰ J. M. Popovové (Kasparovové) bylo členství ve straně obnoveno.

Sekretářka rady lidových komisařů N. S. Lepešinská na tento dokument připsala: »Vladimír Iljič velmi prosí soudruhy Stalina, Safarova, Zinovjeva a Kornbljuma, aby okamžitě podali informace o soudružce Kasparovové a uvedli, kdo ze soudruhů by ji ještě mohl dobře znát a něco o ní říci.« — 106

¹⁵¹ Článek [5] pojednával o zkušenostech s používáním motorových lokomotiv v zahraničí a vyslovoval názor, že by bylo možné a účelné používat je v širším rozsahu na sovětských železnicích. — 107

¹⁵² Sekretářka rady lidových komisařů N. S. Lepešinská nad text Leninova dopisu napsala: »Státní plánovací komisi (předsednictvu), vědeckotechnickém odboru Nejvyšší národohospodářské rady

a lidovému komisariátu dopravy. P. S. Soudruh Lenin žádá o sdělení, zda o tom bylo něco ve vědecké a technické literatuře a co tomu říkají odborníci.« Viz též dokumenty č. 173, 239 a 242. — 107

- ¹⁵³ L. B. Krasin 19. prosince 1921 telegrafoval, že zástupce Americké organizace pro pomoc hladovějícím (ARA) W. Brown mu tlumočil tento návrh předsedy ARA Herberta Hoovera: americká vláda je ochotna věnovat 20 miliónů dolarů na nákup obilí a osiva pro hladovějící gubernie v Rusku, jestliže se sovětská vláda zaváže, že do tří měsíců, počínaje 1. lednem 1922, nakoupí v USA za 10 miliónů dolarů potravin a osiva pro hladem postižené oblasti, a to jedině pod podmínkou, že tento nákup zprostředkuje Hooverova komise (ARA). Sovětská vláda, psal Krasin, nebude mít prakticky možnost tento nákup nijak kontrolovat, »protože zatím ještě nemůžeme poslat do Ameriky své zástupce«. Oněch deset miliónů dolarů má být proplaceno buď šeky, nebo ve zlatě, »které patřilo ruské státní pokladně před srpnem 1914«. Odpověď se očekává nejpозději do 26. prosince.

Tento návrh byl projednán na zasedání politického byra ÚV KSR(b) 22. prosince 1921. Politické byro se rozhodlo jej přijmout a uložilo M. M. Litvinovovi, aby Krasinovi odpověděl. Týž den sdělil Litvinov Krasinovi, že návrh byl přijat, a požádal ho, aby »zajistil co nejbližší termíny pro dodávky obilí, neboť hlad se stupňuje« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 108.

- ¹⁵⁴ Jde o dopis zástupce sovětské vlády při Americké organizaci pro pomoc hladovějícím (ARA) A. V. Ejduka z 21. prosince 1921. Ejduk považoval Hooverův návrh za hospodářsky i politicky nevhodný, protože by vedl k rozšíření aparátu ARA, který vyvíjel nepřátelskou činnost proti Sovětskému Rusku, a proto jej doporučoval zamítnout.

Dne 31. prosince 1921 projednalo politické byro ÚV KSR(b) »politická opatření v souvislosti s ARA« a uložilo komisi ve složení I. S. Unšlicht, A. V. Ejduk a V. M. Michajlov, aby »vypracovala zvláštní ochranná opatření pro případ, že by se aparát ARA neúměrně rozrostl a najal nespolehlivé síly« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokument č. 152. — 109

- ¹⁵⁵ G. J. Sokolnikov byl usnesením politického byra ÚV KSR(b) ze 14. října 1921 jmenován předsedou turkestánského byra ÚV

- ¹⁵⁶ Jde o dopis G. I. Safarova Leninovi o nesprávném uplatňování národnostní politiky strany v Turkestánu. 22. prosince 1921 ustavilo politické byro ÚV KSR(b) komisi, která měla tuto záležitost projednat. Viz též dokumenty č. 161 a 195 a Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokumenty č. 174, 175, 259 a 305. — 109
- ¹⁵⁷ Dne 24. prosince 1921 Sokolnikov informoval Lenina o obviněních vůči G. I. Safarovovi a sdělil mu svůj názor na tuto záležitost. Kopie Sokolnikovova dopisu s Leninovými poznámkami byla rozeslána členům politického byra. — 109
- ¹⁵⁸ Případ byrokratických průtahů kolem výroby Fowlerových pluhů byl předán k prošetření vojenskému tribunálu v Moskvě. Ten začátkem ledna 1922 konstatoval, že obvinění vznesené proti pracovníkům Nejvyšší národohospodářské rady a lidového komisariátu zemědělství, že plní nedbale své povinnosti, se zakládají na pravdě; vzal však v úvahu zásluhy těchto soudruhů o obnovu hospodářství a rozhodl, že nemají být potrestáni. Rada práce a obrany tento návrh projednala a důrazně vytkla předsednictvu Nejvyšší národohospodářské rady i kolegiu lidového komisariátu zemědělství, že nevěnovaly výrobě Fowlerových pluhů dostatečnou pozornost. Viz též dokument č. 134. — 112
- ¹⁵⁹ Tento návrh napsal Lenin na dopis hlavního inženýra stavby Kaširské elektrárny G. D. Cjurupy. Cjurupa oznamoval, že pokusy získat peníze na stavbu této elektrárny skončily bezúspěšně, takže hrozí nebezpečí, že stavební práce budou zastaveny. Žádal Lenina, aby dal příkaz k uvolnění 7 miliard rublů. 26. prosince 1921 se malá rada lidových komisařů usnesla otevřít pro stavbu elektrárny v Kašiře dodatečný úvěr ve výši 7 miliard rublů a přikázala lidovému komisariátu financí, aby »okamžitě zajistil krytí tohoto úvěru platnými bankovkami . . .« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 112
- ¹⁶⁰ Jde o dotazy ohledně článku A. Běljakova *Nové cesty k oživení železniční dopravy*. Viz též dokumenty č. 151, 173, 239 a 242. — 112
- ¹⁶¹ G. J. Sokolnikov vypracoval na Leninův popud návrh usnesení o zvýšení nepřímých daní. Návrh byl předložen k projednání

- plenárnímu zasedání ÚV KSR(b) 28. prosince 1921. Plenární zasedání postoupilo tuto otázku politickému byru ÚV KSR(b), které uložilo 5. ledna 1922 Nejvyšší ekonomické komisi, aby tento návrh projednala. — 113
- ¹⁶² O Nejvyšší ekonomické komisi viz poznámku 100. — 113
- ¹⁶³ Tento Leninův návrh se stal podnětem pro usnesení, které 27. prosince 1921 předložilo ke schválení předsednictvo IX. celoruského sjezdu sovětů: »Předsednictvo IX. sjezdu sovětů má na zřeteli nedostatek především speciální literatury v krajích, a proto vyzývá všechny delegáty a hlavně zástupce újezdů, aby odevzdali veškerou literaturu, kterou na sjezdu dostanou, nejpozději do šesti týdnů po jeho ukončení do místních knihoven« (Děvjatyj vserossijskij sjezd Sovětov rabočich, krest'janskich, krasnoarmějskich i kazačjich deputatov. Stenografičeskij otčet. Moskva 1922, s. 259). — 114
- ¹⁶⁴ Lenin reaguje na dopisy od Safarova. Ten 20. prosince 1921 Leninovi napsal, že ústřední kontrolní komise projednávala materiály o jeho činnosti v Turkestánu, a proto poslal ústřednímu výboru strany prohlášení, že se vzdává všech odpovědných funkcí (Safarov tehdy pracoval v Kominterně jako poradce pro otázky Východu). Viz též dokument č. 154. — 114
- ¹⁶⁵ Na Leninův návrh uznalo 26. prosince 1921 organizační byro ÚV KSR(b) za nutné poslat J. E. Rudzutaka na léčení do Německa a doporučilo lidovému komisaři zdravotnictví N. A. Semaškovovi, aby určil, kdy a kam má Rudzutak na léčení odjet, a lidovému komisariátu zahraničních věcí, aby jeho odjezd urychleně vyřídil. Viz též dokument č. 316. — 115
- ¹⁶⁶ Leninův návrh povolát V. G. Jakovenka do Moskvy schválilo politické byro ÚV KSR(b) 26. prosince 1921. Dne 9. ledna 1922 pověřilo předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru Jakovenka funkcí lidového komisaře zemědělství. Viz též dokument č. 146. — 117
- ¹⁶⁷ Jde o návrh usnesení IX. celoruského sjezdu sovětů o obnově a rozvoji zemědělství. Návrh byl Leninovi poslán po projednání v byru frakce KSR(b) na sjezdu. — 117
- ¹⁶⁸ Dokument se vztahuje k dopisu náměstka lidového komisaře za-

hraničního obchodu A. M. Ležavy z 19. prosince 1921. Dopis byl adresován politickému byru ÚV KSR(b) a týkal se článku L. S. Sosnovského Hra na kočku a myš (Ještě o gumárenském průmyslu) [244], otištěného 16. prosince 1921 v Pravdě. Sosnovskij konstatoval, že se celková situace a produktivita práce v závodech gumárenského průmyslu zlepšila, a zároveň vystoupil proti domnělému úmyslu Nejvyšší národohospodářské rady dát tyto podniky do koncese. Kritizoval rovněž lidový komisariát zahraničního obchodu, který místo nákupu potřebných surovin pro tyto závody utratil v zahraničí 4 milióny zlatých rublů na nákup hotových výrobků.

Ležava vyvracel fakta obsažená v Sosnovského článku a žádal, aby autor dostal »za tak škodlivé informace stranickou důtku«. Sosnovskij poslal po přečtení Ležavova dopisu ústřednímu výboru obsáhlou odpověď, jež fakta uvedená v jeho článku potvrzovala.

O Leninově dopisu existuje tato poznámka sekretářky rady lidových komisařů z 2. ledna 1922: »Sosnovského dopis byl odeslán Ležavovi; ten už žádné další prohlášení neposlal« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 118

¹⁶⁹ Jde o návrh Pokynů pro práci na hospodářském úseku, předložený k projednání IX. celoruskému sjezdu sovětů. Politické byro ÚV KSR(b) 26. prosince 1921 návrh v podstatě schválilo. 28. prosince schválil Pokyny sjezd (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 367—370). — 118

¹⁷⁰ Uvolnění I. I. Radčenka z práce v lidovém komisariátu zahraničního obchodu a poskytnutí zmíněné dovolené projednávalo politické byro ÚV KSR(b) 12. ledna 1922. Schválilo návrh Nejvyšší národohospodářské rady »pověřit soudruha Radčenka vedením cukrovarnického průmyslu, ponechat ho v řídicím orgánu Hlavního výboru pro rašelinu a uvolnit ho z práce v lidovém komisariátu zahraničního obchodu« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 120

¹⁷¹ Jde o plenární zasedání ÚV KSR(b), které se konalo 28. prosince 1921. Mimo jiné se tam projednávala politika vůči Persii. — 120

¹⁷² Tyto vzkazy byly napsány pravděpodobně na IX. celoruském sjezdu sovětů při projednávání bodu O financích a státním rozpočtu. — 120

- ¹⁷³ Jde o příjmy ve zlatých rublech získaných v letech 1918—1920 z emisí a z odvádění všech přebytků. — 120
- ¹⁷⁴ Lenin odpovídá Gusevovi na písemný dotaz, zda bude na jaře 1922 svolána celoruská konference bezpartijních rolníků. — 121
- ¹⁷⁵ Jde o vyjádření inženýra G. B. Krasina k článku A. Běljakova *Nové cesty k oživení železniční dopravy*, které bylo napsáno na Leninovu žádost (viz dokument č. 151). Krasin psal, že »použití motorových lokomotiv by mohlo být podle všeho velmi užitečné« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).
- Dopis z 26. prosince 1921 adresovaný G. M. Kržižanovskému nebyl nalezen. — 122
- ¹⁷⁶ Rada práce a obrany se 4. ledna 1922 shodla na tom, že zavedení motorových lokomotiv by mělo mimořádný význam, a proto uložila Ústavu tepelné techniky, aby spolu s technickým výborem lidového komisariátu dopravy a dalšími institucemi zajistil vypracování předběžných projektů motorových lokomotiv, vytvořil technické podmínky pro jejich výrobu a »vypsal konkurs s udělením prémie za nejlepší konstrukci motorové lokomotivy«. Týmž usnesením bylo Státní plánovací komisi společně s Ústavem tepelné techniky a lidovým komisariátem dopravy uloženo vypracovat do deseti dnů »podrobné podmínky pro konkurs a přemiování, aby mohly být široce zveřejněny v Rusku i v zahraničí« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 122
- ¹⁷⁷ L. M. Karachan, zplnomocněný diplomatický zástupce RSFSR v Polsku, v telegramu odeslaném z Varšavy 18. prosince 1921 Čičerinovi oznamoval, že francouzská vláda projevuje snahu zlepšit své vztahy se Sovětským Ruskem. Čičerin týž den poslal Leninovi tuto odpověď: »Panafieu je francouzský vyslanec ve Varšavě. Zaujímá vůči nám zásadně nepřátelský postoj, protože byl poradcem francouzské mise a kdysi, dokonce ještě před válkou, chargé d'affaires při carské vládě. Nepatří mezi významné francouzské diplomaty a nemůže být považován za vedoucího činitele, jehož slovo by mělo rozhodující platnost. Na druhé straně je třeba mít na paměti, že jeho sdělení o nastávající změně v zaměření Francie se shoduje se zprávami lidí, které zná Lapiński. V témž smyslu se vyjadřuje i polský tisk, který ovšem čerpá své zprávy právě od Panafieua. Doktor Maxa je český diplomatický zástupce ve

Varšavě, který sehrál určitou roli v Moskvě začátkem roku 1918, když jezdil s posláním od nás vyjednávat s československými vzbouřenci. Není žádný důvod pochybovat o tom, že Panafieuo-vo sdělení tlumočí správně. Jakmile bude soudruh Krestinskij v Berlíně, pokusí se opět o rozhovor s Lorandem. Dříve se mu to nepodařilo, protože Lorand nebyl přítomen. Nevíme, zda se to podaří nyní.

Článek 116 versailleské smlouvy [³²⁸] obsahuje doložku, že se Rusku ponechává právo účasti na reparacích od Německa . . .«
— 122

- ¹⁷⁸ Jde o návrhy rezolucí IX. celoruského sjezdu sovětů. — 123
- ¹⁷⁹ Zvláštní článek o Serratim Lenin nenapsal; jeho stanovisko charakterizoval v článku Poznámky publicisty (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 461—462). — 123
- ¹⁸⁰ Je míněn Návrh tezí o úloze a úkolech odborů za nové ekonomické politiky. Návrh tezí, který mělo projednat a schválit politické byro ÚV KSR(b), vypracovala komise ve složení Lenin, Rudzutak a Andrejev, jak jí to uložilo plenární zasedání ÚV KSR(b), které se konalo 28. prosince 1921 a jednalo o odborech. 3. ledna 1922 schválilo politické byro Leninův návrh, aby byl termín projednávání tezí odložen. 4. ledna Lenin práci o tezích o odborech dokončil a předal je komisi (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 373—385). — 124
- ¹⁸¹ Jde o brožuru G. M. Kržižanovského Hospodářské problémy RSFSR a činnost Státní plánovací komise. Brožura doplněná pasážemi, které Lenin navrhoval, vyšla tiskem v prosinci 1921 a byla rozdána delegátům IX. celoruského sjezdu sovětů. — 125
- ¹⁸² K. Ch. Daniševskij byl na základě neověřených obvinění vyloučen koncem roku 1921 z KSR(b) obvodní komisí pro čistku ve straně v Chamovnikách (Moskva). Ústřední prověřková komise nepodložená obvinění vůči Daniševskému odmítla a členství ve straně mu obnovila — 126
- ¹⁸³ Nahoru na dokument napsala sekretářka rady lidových komisařů a Rady práce a obrany L. A. Fotijevoová: »N. P. Gorbunovovi. Nikolaji Petroviči, Vladimír Iljič Vám ukládá dohlédnout na to, aby to, co podnikne Kameněv, bylo co nejrychleji splněno, tj. přitlačit, kde bude třeba. 1. 1. [19]22. L. Fotijevoová.«

Nekrolog Josif Petrovič Goldenberg (Meškovskij) byl uveřejněn 3. ledna 1922 v Pravdě. — 128

¹⁸⁴ Jde o J. D. Zevina, jednoho z 26 bakuských komisařů, které postříleli 20. září 1918 angličtí interventi a eseři. — 129

¹⁸⁵ Na dopisu je připsáno rozhodnutí o vydání dekretu na pokoj pro N. N. Kolesnikovovou. — 129

¹⁸⁶ Jde o Čičerinův dopis politickému byru ÚV KSR(b) z 2. prosince 1921 o tom, že podle zpráv od L. B. Krasina z Londýna se prý předseda Nejvyšší národohospodářské rady P. A. Bogdanov obrátil na L. Urquharta s dopisem, aby bylo obnoveno jednání o koncesi, jež Urquhart přerušil (viz poznámku 6). Protože Bogdanovův dopis by mohl být vykládán jako kapitulace sovětské vlády před soukromým kapitálem, žádal Čičerin, aby byla tato zpráva dezavována.

Bogdanov podal politickému byru toto vysvětlení: 29. listopadu 1921 napsal dopis Urquhartovu zástupci v Moskvě Taubemu a dotazoval se, zdali ho Urquhart informoval o přerušení jednání o koncesi; Goldenberg žádal Taubeho, aby zjednal jasno, a pokud se pověsti o přerušení jednání nepotvrdí, navrhoval v jednání pokračovat.

Dne 10. ledna 1922 napsal Čičerin politickému byru, že kolegium lidového komisariátu zahraničních věcí na požadavku dezavovat Bogdanovovy kroky netrvá, ale že považuje za nesprávný jeho postup, protože se obrátil na Taubeho přímo, bez vědomí lidového komisariátu zahraničních věcí a Krasina.

Záležitost se projednávala 12. ledna 1922 na zasedání politického byra. Na Leninův návrh uložilo politické byro místopředsedovi Celoruské mimořádné komise I. S. Unšlichtovi, aby vyšetřil, jak se Bogdanovův dopis Taubemu, odeslaný Krasinovi do Londýna, dostal přímo do rukou Urquhartovi. Politické byro souhlasilo s názorem lidového komisariátu zahraničních věcí, že se Bogdanov dopustil chyby, když se na Taubeho obrátil bez vědomí lidového komisariátu zahraničního obchodu, a uznalo »za nepřipustné předkládat politickému byru záležitosti, které se bezprostředně dotýkají odpovědných pracovníků (soudruha Bogdanova), aniž byly předtím získány patřičné informace« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 129

¹⁸⁷ Lenin má na mysli Čičerinův dopis politickému byru ÚV KSR(b)

z 30. prosince a Krasinův telegram odeslaný z Londýna 28. prosince 1921.

Krasin poslal telegraficky přibližný text prohlášení sovětské vlády, který navrhoval Lloyd George jako podmínku pro uznání RSFSR kapitalistickými zeměmi a pro poskytnutí hospodářské pomoci Sovětskému Rusku: »Sovětská vláda, bude-li uznána de iure a bude-li Rusku poskytnuta pomoc při jeho obnově, je ochotna uznat všechny finanční závazky carské i prozatímní vlády. Sovětské vládě se dále ukládá uhradit ztráty cizích vlád i soukromých osob, pokud byly způsobeny činností sovětské vlády nebo zanedbáním jejích povinností, pod podmínkou, že cizí vlády nahradí ztráty, jež způsobily Rusku, přičemž všechny problémy spojené se ztrátami bude řešit arbitrážní soud na základě obecně uznávaných zásad mezinárodního práva a v duchu zásad, jež platí pro obchodní styky v civilizovaných zemích.«

Podle názoru kolegia lidového komisariátu zahraničních věcí, psal Čičerin politickému byru, »je tento návrh pokusem o další vydírání před zasedáním Nejvyšší rady Dohody« v Cannes, a proto je nutno jej odmítnout, ale zároveň prohlásit, že o soukromých pohledávkách je sovětská vláda ochotna jednat na konferenci. Kolegium lidového komisariátu zahraničních věcí považovalo arbitrážní soud za naprosto nepřijatelný, »neboť mezi Sovětskou republikou a kapitalistickými státy nemůže existovat žádný nezaujatý arbitrážní soud«.

Politické byro ÚV KSR(b) projednalo 31. prosince 1921 Krasinův telegram o anglických návrzích a usneslo se, »že se ztotožňuje se soudruhem Čičerinem« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 130

¹⁸⁸ Dne 31. prosince 1921 se politické byro ÚV KSR(b) usneslo jmenovat A. M. Krasnoščokova druhým náměstkem lidového komisaře financí. 10. ledna 1922 ho rada lidových komisařů v této funkci schválila. — 131

¹⁸⁹ Dne 30. listopadu 1921 uložil Lenin sekretářce: »Sjednejte mi schůzku s Nazarem Uralským (prostřednictvím Hlavní správy odborného vzdělávání)« (Leninskij sbornik XXIII, s. 310). Týž den Lenin Nakorjakova přijal. Na zmíněný Leninův vzkaz poslal Preobraženskij tuto odpověď:

»Váš rozhovor s Nazarem Uralským v něm zanechal velmi silný dojem . . . Ale Melničanskij, u něhož Nazar bydlí, prohlašuje, že vývoj pokračuje velmi pomalu . . . Pracuje zatím v nepřilíš významné funkci v Ústředním svazu spotřebních družstev. Když

jsem s ním mluvil, projevil přání pracovat v zahraničním obchodě« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 132

- ¹⁹⁰ J. V. Lomonosov psal, že švédské banky nabízejí půjčku ve výši 200 miliónů švédských korun. 2. února 1922 uznalo politické byro ÚV KSR(b) po referátu M. M. Litvinova za žádoucí uzavřít se Švédskem hospodářské smlouvy a navrhlo urychlit jednání, které měla vést trojčlenná komise ve složení M. M. Litvinov, J. V. Lomonosov a P. M. Keržencev. — 132
- ¹⁹¹ Zplnomocněný diplomatický zástupce RSFSR v Norsku L. M. Michajlov hlásil, že se norská vláda rozhodla předložit parlamentu návrh na poskytnutí půjčky Sovětskému Rusku na nákup sledů. Při uzavření obchodu by byla hotově zaplacená polovina jejich hodnoty a druhá polovina by měla být splacena ve stejných částkách k 15. říjnu 1922 a k 1. lednu 1923. Michajlov žádal o telegrafické sdělení, na jakou částku smlouvu uzavřít. Po dalším jednání a zpřesnění podmínek byla smlouva podepsána. — 133
- ¹⁹² V březnu 1922 přidělila Ústřední komise pro pomoc hladovějícím při Celoruském ústředním výkonném výboru sovětů vesnici Alakajevce 100 pudů obilí. V potvrzení, které napsali 10. března 1922 zástupci Alakajevky, se říkalo: »My zástupci, kteří se vracíme domů do Samarské gubernie, ujistíme rolníky, kteří nás sem poslali, že ústředí se opravdu usilovně snaží překonat strašlivou pohromu hladu a že našemu velikému vůdci soudruhu Leninovi leží na srdci všechny potřeby strádajícího rolnictva.« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 133
- ¹⁹³ Lenin má na mysli tyto návrhy vyslance RSFSR v Německu N. N. Krestinského. V oběžníku ÚV KSR(b), který byl rozeslán v listopadu 1921 všem vyslanectvím RSFSR v zahraničí, se navrhovalo zrevidovat platy zaměstnanců sovětských zastupitelských úřadů. Krestinskij jako člen komise politického byra ÚV KSR(b) pro řešení otázky vyslanectví napsal na žádost četných vyslanců politickému byru zdůvodňující dopis, proč je třeba ponechat dřívější výši životního minima pro pracovníky sovětských vyslanectví, a hájil v něm dosavadní rozpětí mezi minimálním a maximálním platem. Dále uvedl, že nepovažuje za účelné posílat do zahraničí komisi, aby prováděla na vyslanectvích kontrolu.

Dne 12. ledna 1922 schválilo politické byro Krestinského návrh o platech a uznalo za nezbytné poslat do zahraničí kontrolní komisi. — 134

¹⁹⁴ Návrh Oběžníku ÚV KSR pro Komunistickou stranu Turkestánu, který stanovil úkoly turkeštánských komunistů v národnostní politice za nové ekonomické politiky, schválilo politické byro ÚV KSR(b). 26. ledna 1922 byl tento dopis uveřejněn ve 3. čísle listu *Žizň nacionalnostěj*. Viz též dokument č. 154. — 134

¹⁹⁵ Lenina přiměla k tomuto řešení těžká finanční situace země a rovněž nutnost věnovat víc prostředků na školy a na likvidaci negramotnosti. Téhož dne, 12. ledna 1922, schválilo politické byro ÚV KSR(b) usnesení: »Předsednictvu Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů se ukládá zrušit usnesení rady lidových komisařů o zachování Velké opery a baletu« a dalším usnesením ze 17. ledna uložilo Celoruskému ústřednímu výkonnému výboru »prozkoumat vyjádření soudruha Lunačarského k této záležitosti«. 6. února 1922 schválilo předsednictvo CÚVV k případu Velkého divadla toto usnesení: »Informovat politické byro ÚV KSR(b), že frakce předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru po projednání dopisu Lunačarského a po vysvětlení Malinovské (ředitelky Velkého divadla — *Red.*) považuje uzavření Velkého divadla za hospodářsky neúčelné.« V souvislosti s tímto návrhem Celoruského ústředního výkonného výboru uložilo politické byro lidovému komisariátu dělnicko-rolnické inspekce »předložit přesný plán výdajů na udržování Velkého divadla v dnešní podobě a kolik by se ušetřilo jeho uzavřením«. 13. března se politické byro po vyslechnutí zprávy náměstka lidového komisaře dělnicko-rolnické inspekce V. A. Avaněsova usneslo »vyhovět žádosti CÚVV z 6. února 1922«.

O Velkém divadle v Moskvě a o Mariinském divadle v Petrohradu jednal ÚV znovu ještě na podzim 1922. 26. října se politické byro usneslo snížit státní subvence Proletkultu a akademickým divadlům. 16. listopadu schválilo politické byro na Leninův popud »návrh pověření pro soudruha Kolegajeva«, kterým se mu ukládalo realizovat usnesení o snížení subvenčí státním divadlům o 350 miliónů ročně, přičemž se soudruhu Kolegajevovi poskytuje zvláštním pověřením předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru právo podle vlastního uvážení podnikat kroky ke splnění tohoto úkolu včetně uzavření Velkého a Mariinského divadla, reorganizace divadelních správ i využívání soukromého kapitálu v zájmu snížení nákladů a zvýšení pří-

- ¹⁹⁶ K prvnímu a druhému bodu tohoto dokumentu schválilo organizační byro ÚV KSR(b) na Leninův návrh 13. ledna 1922 usnesení: »Doporučit lidovému komisariátu zdravotnictví, aby pověřil jednoho nebo dva lékaře pravidelnou lékařskou prohlídkou všech soudruhů, kteří se vrátili ze zahraničí. Lékaři odpovědnému za tyto prohlídky uložit, aby podával sekretariátu rady lidových komisařů stručná hlášení.«

Body 3, 4 a 5 byly dohodnuty mezi členy politického byra ÚV KSR(b) telefonicky a byly v plném rozsahu pojaty do jeho usnesení z 18. ledna 1922 (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokument č. 220. — 136

- ¹⁹⁷ I. Ch. Lalajanc byl vyslán pracovat do lidového komisariátu školství a osvěty.

Viz též dokument č. 263 a Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokumenty č. 282 a 457. — 138

- ¹⁹⁸ Vzkaz se týká návrhu malíře F. A. Maljavina uspořádat v západní Evropě a v Americe prodejní výstavu jeho obrazů a kreseb, jejíž výtěžek by šel na pomoc hladovějícím; k tomu účelu měly být závčas pořízeny statisíce reprodukcí těchto děl. Maljavin žádal Lenina, aby mu pomohl vyzvednout jeho obrazy ze státních institucí i od soukromníků, a dále o povolení odcestovat do zahraničí.

A. V. Lunačarskij v dopisu Leninovi ze 16. ledna 1922 upozornil, že obrazy ze státních institucí a soukromých sbírek nemůže Maljavin prodávat a že poptávka po malířských dílech není na zahraničních trzích velká. Vyslovil názor, že výstava vzhledem k státním nákladům na její uspořádání nepřinese velký zisk. Po přečtení tohoto dopisu napsal Lenin druhý vzkaz pro Gorbunova (otištěný níže). — 140

- ¹⁹⁹ Lenin odpovídá na Trockého dopis o svízelné situaci doktora F. A. Geťjeho, o špatném hospodaření v sanatoriu, které Geťje vedl jako šéflékař, a o neschopnosti jeho hospodářského personálu. Trockij navrhoval buď vytvořit pro Geťjeho lepší podmínky v sanatoriu, nebo ho z práce v sanatoriu uvolnit.

17. ledna 1922 uložilo politické byro ÚV KSR(b) lidovému komisaři zdravotnictví N. A. Semaškovi, aby pro příští zasedání připravil zprávu, »jak hodlá vytvořit pro doktora Geťjeho odpo-

vídající podmínky . . .« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 143

²⁰⁰ Tento dopis napsal Lenin pod text Čičerinových návrhů na odpověď Nejvyšší radě Dohody, která 6. ledna 1922 schválila rezoluci o svolání celoevropské hospodářské a finanční konference a o základních podmínkách, jež byly podle názoru Nejvyšší rady Dohody nutné pro její úspěch. Kopii této rezoluce poslal do Ruska italský ministerský předseda Bonomi, který jménem Nejvyšší rady pozval delegáty Ruska k účasti na konferenci začátkem března 1922 a žádal, aby mu byla sdělena jména sovětských delegátů a příslušného personálu. Čičerin navrhoval napsat v odpovědi Bonomimu, že se sovětská vláda seznámila s názorem dohodových mocností na podmínky hospodářské obnovy Evropy a že žádá, aby jí bylo sděleno složení a předpokládaný program konference. Ohledně delegátů navrhoval odpovědět, že budou jmenováni na mimořádném zasedání Celoruského ústředního výkonného výboru. Pokud šlo o místo konání konference, považoval Čičerin za účelné odvolat se na předchozí telegramy lidovému komisiátu zahraničních věcí, v nichž se počítalo s Londýnem. »Bude-li se konference konat opravdu v Itálii,« psal Čičerin, »může to být pro nás nepřijatelné vzhledem k výhrůžkám fašistů, kteří dávají už nyní na srozuměnou, že jsou schopni proti delegátům Ruska ledacos podniknout« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 143

²⁰¹ Odpověď Nejvyšší radě Dohody k mezinárodní konferenci v Janově byla projednávána 17. ledna 1922 na zasedání politického byra ÚV KSR(b). Politické byro se usneslo: »Schválit celkově návrhy soudruha Čičerina a doplňky soudruha Lenina a s pozměňovacími návrhy, jež zapsal soudruh Čičerin« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Na tomtéž zasedání bylo v souladu s Leninovým návrhem stanoveno složení delegace, které pak schválilo mimořádné zasedání Celoruského ústředního výkonného výboru 27. ledna 1922. Vedoucím delegace byl jmenován předseda rady lidových komisařů V. I. Lenin, jeho zástupcem lidový komisař zahraničních věcí G. V. Čičerin — »se všemi právy vedoucího pro případ, že okolnosti znemožní Leninovi jet na konferenci« (Dokumenty vnějšej politiky SSSR, sv. V, Moskva 1961, s. 66—67).

Členy delegace byli dále L. B. Krasin, M. M. Litvinov, N. N. Narimanov, V. V. Vorovskij, J. E. Rudzutak, A. A. Ioffe, Ch. G. Rakovskij a další. — 144

- ²⁰² Vzhledem k tomu, že Čičerinovi byla nabízena dovolená, popsal tento lidový komisař ve dvou dopisech politickému byru ÚV KSR(b) z 15. ledna 1922 situaci v lidovém komisariátu zahraničních věcí. Upozornil, že práce v jeho lidovém komisariátu vážně pro nedostatek kvalifikovaných pracovníků, že tam není nikdo, kdo by znal celou problematiku tohoto komisariátu, a proto že si teď dovolenou vzít nemůže. Aby předal agendu a zasvětil někoho do veškeré práce lidového komisariátu, k tomu by potřeboval několik měsíců, což je v době intenzivních příprav na janovskou konferenci zcela nemožné. »Dovolená,« tvrdil Čičerin, »by dnes pro mne znamenala úplný odchod . . .« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 145
- ²⁰³ O Čičerinově dovolené a jeho léčení se jednalo na několika zasedáních politického byra ÚV KSR(b). Na dovolenou odjel po janovské konferenci. — 145
- ²⁰⁴ Politické byro ÚV KSR(b) uložilo 26. ledna 1922 A. A. Ioffemu, J. S. Haneckému a P. P. Gorbunovovi »připravit komisariát zahraničních věcí tak, aby do odjezdu soudruhů Čičerina a Litvinova zavládlo v jeho práci naprosté jasno a přesnost . . . Je třeba počítat s možností« »povolat do komisariátu na dobu Čičerinovy a Litvinovovy nepřítomnosti soudruha Karachana a také s tím, že jeden nebo dva soudruzi z diplomatické části delegace budou muset střídavě zůstat v Moskvě k vyřizování agendy« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 145
- ²⁰⁵ O hmotné pomoci T. L. Axelrodovi se jednalo na schůzi sekretariátu ÚV KSR(b) 21. ledna 1922; jeho žádosti bylo vyhověno. — 146
- ²⁰⁶ V roce 1921 začala skupina petrohradských vědců na Leninův příkaz připravovat Zeměpisný atlas světa. Organizací této práce byla pověřena petrohradská pobočka Státního nakladatelství, kterou řídil I. I. Ionov. Speciální vědecká komise pro vydávání atlasu byla podřízena petrohradské pobočce Státního nakladatelství. 20. ledna 1922 oznámilo Státní nakladatelství Leninovi telefonogramem, že se do pobočky Státní banky v Petrohradu převádí 300 miliónů rublů pro petrohradskou pobočku Státního nakladatelství; 27. ledna vyrozuměl I. I. Ionov úřadovnu rady lidových komisařů, že 300 miliónů pro zeměpisný atlas již obdržel.
- Viz též Sebrané spisy 52, Praha 1990, dokumenty č. 287, 388,

410 a 471; Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokumenty č. 13, 17, 206, 265, 290 a 309. — 151

- ²⁰⁷ Z Leninova podnětu a podle jeho pokynů byly v úřadovně Rady práce a obrany zavedeny diagramy ilustrující rozvoj hlavních odvětví národního hospodářství Sovětského Ruska za léta 1920—1921 a za rok 1922. Diagramy zhotovoval Ústřední statistický úřad ve dvou exemplářích: jeden pro Radu práce a obrany a druhý pro ÚV KSR(b). Korespondenci mezi V. A. Smoljaninovem a vedoucím Ústředního statistického úřadu P. I. Popovem k tomuto Leninovu návrhu viz Istoričeskij archiv, 1962, č. 1, s. 51—52 a též 1961, č. 3, s. 71. — 151
- ²⁰⁸ Dne 1. února 1922 se sekretariát ÚV KSR(b) usnesl poslat dceru M. V. Fofanovové na léčení do zahraničí. — 152
- ²⁰⁹ Dne 23. ledna 1922 bylo Leninovi z byra sekretariátu ÚV KSR(b) sděleno, že N. Sammerová-Kotovičová byla přijata jako »internátní žákyně« do experimentální vzorné školy lidového komisariátu školství a osvěty. — 153
- ²¹⁰ V. D. Bonč-Brujevič psal 17. ledna 1922 v dopisu Leninovi, že založil družstevní vydavatelství (Žizň i znanije), a žádal ho o dovolení vydat jako separáty některé jeho práce: Vývoj kapitalismu v Rusku, Krok vpřed, dva kroky vzad, Materialismus a empirio-kriticismus, Nové údaje o zákonech vývoje kapitalismu v zemědělství, I. část, Kapitalismus a zemědělství ve Spojených státech amerických, Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu, Stát a revoluce, Proletářská revoluce a renegát Kautsky aj. Bonč-Brujevič hodlal vydat v jednotlivých sbornících rovněž Leninovy články o taktice strany, o literatuře, o národnostní a agrární otázce, články s protináboženskými tématy aj. — 153
- ²¹¹ Dne 20. ledna 1922 uznalo politické byro ÚV KSR(b) za nutné zvýšit dovoz obilí z Ukrajiny a usneslo se vyslat náměstka lidového komisaře zásobování M. I. Frumkina se zvláštním zmocněním na Ukrajinu. Týmž usnesením byl s některými změnami (»zbavíme Vás funkce a vyloučíme ze strany« bylo nahrazeno slovy »bude muset strana proti Vám použít velmi důrazné sankce«) schválen Leninův návrh telegramu L. B. Krasinovi (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 155
- ²¹² Náměstek lidového komisaře zahraničních věcí M. M. Litvinov

byl zároveň zmocněncem rady lidových komisařů pro valutové operace. — 155

- 213 Dne 17. ledna se politické byro ÚV KSR(b) usneslo vyhovět Krasinově žádosti, aby byl »soudruh Larin odvolán a dán mu k dispozici«.

Leninův dopis byl poslán lidovému komisariátu zahraničních věcí s touto Leninovou poznámkou na obálce: »*Lidovému komisariátu zahraničních věcí P. P. Gorbunovovi: s Krasinovým potvrzením o převzetí. 19. 1. 1922. Lenin. Soudruhu Krasinovi do Londýna (19. 1. 1922 od Lenina)*« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 155

- 214 Na základě tohoto Leninova dopisu jmenoval lidový komisariát dopravy zvláštního pracovníka odpovědného za včasnou přepravu všech vagónů s nákladem pro stavbu Kaširské elektrárny.

Viz též dokument č. 219. — 157

- 215 Průtahy s přepravou nákladů pro stavbu Kaširské elektrárny vyšetřovala kontrolní skupina lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce. Viníci byli postaveni před revoluční tribunál. Náměstek lidového komisaře dělnicko-rolnické inspekce V. A. Avaněsov potvrdil v dopisu V. A. Smoljaninovi z 22. února 1922, že v důsledku neuspokojivé práce dopravy se náklady pro kaširskou stavbu dopravují po železnici pomalu, ale zároveň podotkl, že přímo na stavbě zdržují vykládku vagónů. — 157

- 216 Jde o denní režim, který předepsal A. D. Cjurupovi jeho ošetřující lékař. — 158

- 217 A. D. Cjurupa odpověděl Leninovi ještě týž den. Poděkoval mu za jeho starostlivost a oznamoval, že se jeho stav zlepšil a že se zavazuje plnit všechny příkazy lékaře. Napsal také, že raději zůstane v domácím prostředí, na něž je zvyklý a kde má zajištěnou potřebnou péči, a slíbil, že »pojede každý týden na 2—3 dny do Kaširy nebo na chatu Racek . . .«.

O Cjurupově režimu napsala L. A. Fotijeová 26. ledna 1922 V. A. Smoljaninovi: »Vyřizuji kategorický požadavek V. I. Lenina: telefonní a osobní pracovní rozhovory se soudruhem Cjurupou se povolují jen v přesně stanovených hodinách jeho pracovní

doby, a to od 12 do 14 hodin« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 158

²¹⁸ Lenin odpovídá na sdělení L. D. Trockého, že na konferenci mládeže, kde Trockij referoval, vystoupil menševik Gurvič, který na základě Leninova výroku o státním kapitalismu tvrdil, že nová ekonomická politika znamená návrat ke kapitalismu. — 159

²¹⁹ Otázku státního kapitalismu osvětlil Lenin v Politické zprávě a v Závěrečném slovu k politické zprávě ÚV KSR(b) na XI. sjezdu strany, v Referátu na IV. kongresu Komunistické internacionály a v článku O družstevnictví (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 114—116, 147—151, 300—301, 317—322, 411—414). — 159

²²⁰ G. J. Sokolnikov ve zmíněném dopisu dokazoval, že Státní depozitář cenností RSFSR je třeba reorganizovat v měnovou správu. Do jejího čela doporučoval pracovníka většího formátu, než byl vedoucí Státního depozitáře N. A. Baša. Sokolnikov se zmínil také o úpravě státního rozpočtu.

K Sokolnikovovu dopisu byla přiložena poznámka »Od Sokolnikova« se stručným obsahem jeho dopisu, kterou napsala L. A. Fotijevová. V této poznámce podtrhl Lenin dvěma čarami slova »Od Sokolnikova« a do pravého horního rohu připsal: »*Fotijevové*: uložte to i s mou odpovědí do archívu. 24. 1. Lenin.« — 160

²²¹ Jde o usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 20. ledna 1922 o zdržení nákupu potravin v zahraničí. — 160

²²² Dopis K. B. Radka nebyl nalezen. — 162

²²³ Lenin má na mysli nótu, kterou poslala vláda RSFSR 28. října 1921 s podpisem lidového komisaře zahraničních věcí G. V. Čičerina vládám Velké Británie, Francie, Itálie, Japonska a USA (viz Dokumenty vněšněj politiky SSSR, sv. IV, Moskva 1960, s. 445—448; Leninovy poznámky k návrhu nóty viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 215—218). — 163

²²⁴ První článek rezoluce o svolání mezinárodní hospodářské konference do Janova, jež byla schválena 6. ledna 1922 na konferenci Nejvyšší rady Dohody v Cannes^[229], zněl: »Národy si nesmějí osobovat právo diktovat jiným národům, podle jakých zásad si

mají organizovat svůj vlastnický systém, vnitřní hospodářský život a způsob vlády. Každý národ má v tomto směru právo zvolit si takový systém, který preferuje« (Dokumenty vnějšněj politiky SSSR, sv. V, Moskva 1961, s. 58). Viz též Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 406. — 163

225 V únoru vypracoval Lenin podrobné směrnice pro sovětskou delegaci na janovskou konferenci, které pak schválil ÚV KSR(b) (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 409—411, 415, 418—420, 421, 430, 444—446). — 163

226 Jde o toto usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 20. ledna 1922: »Proti návrhu soudruha Čičerina zapojit do přípravných prací Suchanova a Iordanského jako „odborníky“ nejsou námitky« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 163

227 Tento dopis napsal Lenin v souvislosti s telegrafickým dotazem, s nímž se na lidový komisariát zahraničního obchodu obrátil obchodní zástupce RSFSR v Německu B. S. Stomoňakov. Stomoňakov oznamoval, že se Hambursko-americká akciová společnost pro nákladní paroplavbu (HAPAG) domluvila s Harrimanovým koncernem v USA, že mu postoupí polovinu svého podílu v Německo-ruské dopravní společnosti (Derutra)^[224], a ptal se, má-li k tomu dát souhlas. Náměstek lidového komisaře zahraničního obchodu A. M. Ležava vyslovil v dopisu Leninovi ze 14. ledna 1922 názor, že je to výhodné nejen pro HAPAG, ale i pro Sovětské Rusko, neboť je to »velmi závažná skutečnost, naše první obchodní smlouva s americkým kapitálem« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Derutra (Německo-ruská dopravní společnost) byla založena podle protokolu, který podepsali 13. května 1921 v Berlíně obchodní zástupce RSFSR B. S. Stomoňakov a člen vedení Hambursko-americké akciové společnosti pro nákladní paroplavbu (HAPAG) ředitel Theodor Ritter (viz Dokumenty vnějšněj politiky SSSR, sv. IV. Moskva 1960, s. 114—119). — 164

228 Jde o návrh společnosti Friedrich Krupp v Essenu, aby jí byla udělena koncese na 50 000 děšjatin půdy. Viz též dokumenty č. 334 a 393. — 164

229 Tento vzkaz připsal Lenin na konec Čičerinova dopisu z 20. ledna 1922. Čičerin v něm psal: »Budou-li Američané velmi důraz-

ně požadovat representative institutions (zastupitelské orgány. *Red.*), nemyslíte, že by bylo možné za slušnou kompenzaci udělat v naší ústavě menší změnu . . . ?« Lenin čtyřikrát podtrhl slova »bylo možné«, na okraj udělal tři otazníky a připsal: »šílenství!!« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 166

230 Toto sdělení připsal Lenin na písemný vzkaz, v němž Š. M. Manučarjancová oznamovala, že mu posílá 8. a 9. číslo časopisu *Směna věch*. — 166

231 Dne 2. února 1922 se politické byro ÚV KSR(b) usneslo, že otázky, které se podstatně dotýkají finanční politiky RSFSR nebo které jsou politickému byru předkládány k rozhodnutí, musí předem projednat trojice ve složení G. J. Sokolnikov, A. M. Krasnoščokov a J. A. Preobraženskij. — 167

232 Dne 28. ledna 1922 oznámil G. J. Sokolnikov v dopisu Leninovi, že 27. ledna projednala porada odborníků pro finanční otázky Sokolnikovovy návrhy týkající se volného oběhu zlata. O posudcích Sokolnikov napsal: »Státní plánovací komise se k mým návrhům v měnové politice doposud nevyjádřila. Vyžádal jsem si posudek od Preobraženského a Krasnoščokova« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Na toto Sokolnikovovo sdělení odpověděl Lenin 30. ledna dalším dopisem (viz dokument č. 243). — 168

233 Dne 31. ledna 1922 poslal I. T. Smilga Leninovi dopis, ve kterém ho informoval o svém a Stomoňakovově jednání o koncesích na těžbu ropy se zástupci Deutsche Bank. Mimo jiné v něm psal: »Dali jsme zásadní souhlas k jednání o celém Grozném a o bibejbatské oblasti v Baku.« Dále žádal o pokyny k podmínkám jednání. Pro urychlení celé záležitosti doporučoval, aby on, N. N. Krestinskij, A. I. Rykov a B. S. Stomoňakov byli zmocněni podepsat smlouvu, kterou by pak dodatečně schválila rada lidových komisařů. Dopis podepsal také Krestinskij (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 169

234 Jde o první rozšířené zasedání exekutivy Kominterny. Teze Lenin nenapsal.

Plenární zasedání se konalo ve dnech 21. února—4. března 1922. Schválilo teze exekutivy Kominterny z prosince 1921 O jednotné dělnické frontě a o poměru k dělníkům hlásícím se ke

Druhé, Dvaapůlté a Amsterodamské internacionále^[177], jakož i k dělníkům podporujícím anarchosyndikalistické organizace (viz *Kommunističeskij Internacional*, č. 20, 1922). — 170

²³⁵ Lenin byl tehdy na zdravotní dovolené. — 170

²³⁶ Lenin má na mysli své Teze referátu o taktice KSR pro III. kongres Kominterny^[145] (viz *Sebrané spisy* 44, Praha 1989, s. 25—34). — 170

²³⁷ Jde o Sunjatsenův dopis z 28. srpna 1921 G. V. Čičerinovi. Sunjatsen v něm psal o situaci v Číně a o svém zvolení předsedou národní vlády. V závěru dopisu napsal: »Mám mimořádný zájem o vaše záležitosti, zejména o organizaci vašich sovětů, vaší armády a školství. Chtěl bych vědět všechno, co byste mi Vy a jiní mohli o těchto věcech, zejména o školství, sdělit. Rád bych podobně jako Moskva zakotvil základy Čínské republiky hluboko do mysli mladé generace, z níž vyrostou pracující zítřka.

S přáním všeho nejlepšího Vám a mému příteli Leninovi a všem, kteří toho tolik vykonali pro svobodu lidstva« (viz *Bolševik*, č. 19, 1950, s. 46—48). Čičerin poslal tento dopis 6. listopadu 1921 Leninovi s dotazem, zda se zná se Sunjatsenem osobně. Lenin mu odpověděl hned příští den, že se s ním nikdy nesešel a že si až dosud nedopisovali. — 171

²³⁸ *Dvojka* — dva členové politického byra ÚV KSR(b), kteří připravovali program zasedání politického byra, pročetli materiály určené pro zasedání a v některých případech se k nim vyjadřovali. — 171

²³⁹ Rozhodnutím politického byra ÚV KSR(b) z 3. prosince 1921 mohl Lenin nastoupit 6. prosince dovolenou. — 172

²⁴⁰ Dokument byl napsán nad text dopisu N. M. Jedorova, bývalého člena sociálně demokratické frakce ve III. státní dumě. Jedorov žádal o přijetí, aby mohl vyložit situaci v báňském průmyslu. Považoval přičlenění báňského průmyslu k dvěma různým resortům za nesprávné.

Později, v březnu 1922, navštívil Jedorov, který pracoval v Petrohradu, radu lidových komisařů a hovořil s N. P. Gorbunovem. Rozhovor zapsala stenografka. Jedorovův dopis byl s Leninovým vzkazem a přepsaným stenografickým zápisem rozhovoru odeslán k vyjádření G. M. Kržižanovskému a vedoucímu Hlavní

správy báňského průmyslu při Nejvyšší národohospodářské radě V. M. Sverdlovovi. 11. března 1922 napsal Gorbunov v průvodním dopisu Kržižanovskému: »Posílám Vám dopis občana Jegorova s vyjádřením Vladimíra Iljiče a stručný stenografický zápis jeho ústního sdělení. Prohlédněte si to prosím a napište mi v několika řádcích svůj názor« (stejný dopis byl odeslán V. M. Sverdlovovi).

Kržižanovskij ve stručném posudku konstatoval, že s organizací báňského průmyslu opravdu není všechno v pořádku. Jeho rozdělení mezi dva resorty bylo svého času oprávněné, ale v nových podmínkách, psal Kržižanovskij, je nezbytné se k tomuto problému vrátit a tady »jsou kompromisy, jak je navrhuje soudruh Jegorov, možné«.

Sverdlov souhlasil s Jegorovovými názory a popisoval opatření přijatá k sjednocení báňského průmyslu. Psal rovněž, že bylo navrženo schéma organizace řízení báňského průmyslu, vypracované za účasti osob, které Jegorov uvedl. Většina z nich zastávala odpovědné funkce v báňském průmyslu (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 172

²⁴¹ V. A. Karpinskij, který byl tehdy redaktorem listu Bědnota, napsal později ve svých vzpomínkách V. I. Lenin — vůdce, soudruh, člověk: »Vladimír Iljič vysoko hodnotil dopisy, které rolníci posílali do listu Bědnota. — To jsou přece pravé lidské dokumenty! Něco takového neuslyším v žádném referátu! — To mi Vladimír Iljič říkal, když jsem k němu jako redaktor Bědnoty přicházel s dopisy rolníků.« Po jednom takovém rozhovoru, vzpomíná Karpinskij, mě Lenin požádal, »abych předložil podrobnou zprávu o situaci na vesnici a doložil ji výňatky z rolnických dopisů«, a dále pak »vyžadoval pravidelné zprávy Bědnoty« (Vzpomínky na V. I. Lenina, sv. 2, Praha 1958, s. 818—819). — 173

²⁴² Jakmile dostal Lenin v březnu 1922 přehled dopisů, které rolníci posílali do listu Bědnota, zaslal tento přehled členům politického byra ÚV KSR(b) s poznámkou: »soudruhu Molotovovi **pro informaci** členů politického byra 23. 3. *Lenin*. Pak mi to prosím vraťte. *Lenin* (potom Rykovovi a Cjurupovi)« (Voprosy istorii KPSS, 1960, č. 3, s. 125—126). — 173

²⁴³ Tento dokument je odpovědí na dopis místopředsedy Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi I. S. Unšlichta z 26. ledna 1922, ve kterém Unšlicht hájil návrh nového výnosu o této komisi vypracovaný jeho kolegiem, a důrazně

požadoval, aby jí byly ponechány kárné funkce. Tento dopis cituje Unšlicht ve svých vzpomínkách na Lenina. Jeho začátek reprodukuje takto: »Lenin nesouhlasí s mými argumenty a ve své odpovědi říká, že moje návrhy by se mohly a měly realizovat nikoli způsobem, který doporučuji já, nýbrž podle návrhu komise ÚV.« »Lenin končí tento dopis,« píše Unšlicht dále, »konstatováním, že podle usnesení komise politického byra „je možné a nutné represivní opatření urychlit a zesílit“« (Voprosy istorii KPSS, 1965, č. 4, s. 97). Viz též dokument č. 80. — 174

²⁴⁴ Dne 28. ledna 1922 sdělil Lomonosov Leninovi telefonogramem, že měl s G. M. Kržižanovským, profesorem L. K. Ramzinem a zástupcem vedoucího technického výboru lidového komisariátu dopravy P. S. Januševským poradu o výrobě motorových lokomotiv. Viz též dokument č. 242. — 174

²⁴⁵ Jde o rukopis knihy A. A. Goreva Elektrifikace Francie. [¹⁸]— 175

²⁴⁶ Lenin má na mysli knihu Karla Balloda, německého profesora politické ekonomie, Stát budoucnosti. Výroba a spotřeba v socialistickém státě^[271]. V ruském překladu byla kniha vydána roku 1920. O této Ballodově knize napsal Lenin v článku O jednotném hospodářském plánu: »Vypracoval vědecký plán socialistické přestavby celého národního hospodářství v Německu. V kapitalistickém Německu zůstal plán pouhou fikcí, zůstal na papíře, zůstal prací jednotlivce« (Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 370). — 175

²⁴⁷ Kniha A. Goreva Elektrifikace Francie^[18] vyšla počátkem roku 1922. Předmluvu k ní Lenin nenapsal. O elektrifikaci Francie psal v prosinci 1921 ve svých poznámkách K tezí Komunistické strany Francie o agrární otázce; tyto poznámky byly uveřejněny roku 1922 v časopisu Kommunističeskij internacional, č. 20 (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 281). — 175

²⁴⁸ Tento vzkaz napsal Lenin v souvislosti se zprávou Státního obchodního domu (GUM) o činnosti za poslední dva měsíce a hlášením jeho vedoucího A. A. Bělova o nejbližších plánech obchodního domu a o tom, že je třeba zvýšit jeho kapitál.

Kolegium lidového komisariátu financí projednalo žádost vedení Státního obchodního domu a rozhodlo se zvýšit jeho kapitál

o 3 milióny reálné hodnoty a učinit opatření k podpoře jeho obchodní činnosti. Viz též dokumenty č. 86 a 261. — 176

²⁴⁹ Tento dopis napsal Lenin na telefonogram, který dostal 28. ledna 1922 od J. V. Lomonosova. Ten ho informoval o poradě s G. M. Kržižanovským, L. K. Ramzinem a inženýrem P. S. Januševským, s nimiž se sešel téhož dne. Porada se týkala výroby dvou motorových lokomotiv. Lomonosov nesouhlasil s názorem ostatních účastníků porady, kteří považovali za nemožné tento úkol urychlit, a napsal: »Konkurs s lhůtou půldruhého roku znamená další odklad. Jsem toho názoru, že je nutné neprodleně zahájit (podtrhl Lenin. *Red.*) výrobu prvních dvou motorových lokomotiv, jednu podle Šelesova projektu a druhou podle Gelmana.« (Tyto řádky Lenin po straně označil dvěma svislými čarami a připsal k nim »NB«.)

Dne 3. února 1922 referoval předseda Státní plánovací komise G. M. Kržižanovskij v podrobné písemné zprávě Leninovi, jak se plní usnesení Rady práce a obrany o motorových lokomotivách ze 4. ledna 1922 (viz poznámku 176).

Kržižanovskij, který považoval za nutné vypsát i mezinárodní konkurs, psal, že se jednak vypracovávají podmínky pro mezinárodní konkurs, jednak úvodní projekty motorových lokomotiv, aby je pak závody, kterým budou zakázky svěřeny, mohly vyrábět« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Dne 10. března 1922 schválila Rada práce a obrany podmínky konkursu o nejlepší motorovou lokomotivu pro RSFSR, jež vypracovala Státní plánovací komise společně s Ústavem tepelné techniky a lidovým komisariátem dopravy, a stanovila termín uzávěrky konkursu na 1. březen 1924.

Lenin považoval motorové lokomotivy za velmi důležité. V. V. Fomin o tom 29. května 1925 napsal: »Vzpomínám si, že Vladimír Iljič měl na zasedání Rady práce a obrany k této otázce řadu zajímavých připomínek týkajících se praktického řešení problému motorových lokomotiv; ostře přitom kritizoval akademický přístup Státní plánovací komise. Pokud si vzpomínám, bylo to písemně zachyceno na návrhu Státní plánovací komise na vypsání konkursu« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Tyto Leninovy připomínky se nepodařilo najít.

Viz též dokumenty č. 173 a 239. — 176

²⁵⁰ Dne 30. ledna 1922 schválilo kolegium lidového komisariátu fi-

nancí znění bodů návrhu o peněžním oběhu, jak je vypracovala porada odborníků, a navrhlo řadu opatření k jejich realizaci. Usnesení kolegia bylo rozesláno všem členům politického byra ÚV KSR(b).

A. M. Krasnoščokov a J. A. Preobraženskij vyslovili k Sokolnikovu návrhu na volný oběh zlata četné připomínky, ale vcelku jej schválili. Sokolnikov poslal Leninovi rovněž Stanovisko k plánovaným opatřením v zájmu zvýšení rozpočtu a oběhu sovětských platidel z 3. února 1922, jehož autorem byl profesor A. A. Manujlov.

Dekret O oběhu zlata, stříbra, platiny, drahokamů a cizích valut schválila rada lidových komisařů 4. dubna 1922 a 9. dubna 1922 byl uveřejněn v listu Izvěstija VCIK. — 177

- ²⁵¹ Dne 29. ledna 1922 byly v tisku uveřejněny dva radiogramy italského ministra zahraničních věcí Torretty, adresované G. V. Čičerinovi, a to z 22. ledna s odpovědí na Čičerinův dotaz týkající se pořadu jednání janovské konference a z 27. ledna o složení konference. V druhém radiogramu bylo sděleno, že z rozhodnutí Nejvyšší rady Dohody v Cannes jsou na konferenci zvány »kromě členských států Nejvyšší rady a Ruska všechny evropské státy uznané de iure« (Dokumenty vnější politiky SSSR, sv. V, Moskva 1961, s. 59). Toto Torrettovo »vysvětlení« bylo v některých kruzích pochopeno tak, že mají být na konferenci pozváni i vyhnané bělogvardějské vlády Kolčaka a Děnikina, gruzínská menševická vláda, arménská dašnacká vláda, ázerbájdžánská mussavatistická vláda aj. (které kdysi Dohoda uznala a toto uznání dosud neodvolala).

Proto L. D. Trockij navrhoval kategoricky prohlásit, že budou-li pozváni emigrantské kontrarevoluční organizace, nemohla by se RSFSR takové konference zúčastnit. — 177

- ²⁵² Menševičtí předáci vedli proti Sovětskému Rusku nenávistnou kampaň a obviňovali ho z porušování »demokracie«, »práva národů na sebeurčení«, z vyhnání »zákonné« (menševické) vlády v Gruzii, z »okupace« Gruzie apod. V souvislosti s nadcházející janovskou konferencí vystupňovali menševici útoky proti RSFSR a žádali stažení Rudé armády z Gruzie, uspořádání referenda aj. Ruské menševiky podporovali menševici žijící v emigraci.

L. D. Trockij připravoval brožuru proti menševikům, která měla být přeložena a vydána v několika jazycích.

Leninovy návrhy, které zde uveřejňujeme, schválilo politické byro ÚV KSR(b).

1. února 1922 poslal G. V. Čičerin představitelům RSFSR v Itálii a ve Velké Británii telegram s návrhem, aby podnikli nezbytné kroky k odstranění nejasností kolem složení konference a prohlásili, že »v případě, že by byly na konferenci přizvány kontrarevoluční emigrantské organizace jako děnikinovci, petljurovci, menševici, dašnaci nebo mussavatiisté, znemožnilo by to zcela naši účast na konferenci« (Dokumenty vněšněj politiky SSSR, sv. V, Moskva 1961, s. 74). Výklad tohoto telegramu byl otištěn 2. února 1922 v listech Izvěstija VCIK a Pravda. — 177

- 253 Dne 31. ledna 1922 dostal Lenin Zinovjevovu odpověď na svůj dopis z 26. ledna (viz dokument č. 232). Zinovjev psal, že exekutiva Kominterny nepočítá s Leninovým projevem o jednotné frontě, ale že by od něho chtěla na toto téma článek. Naproti tomu Leninův projev o nové ekonomické politice a o jejích prvních výsledcích považuje za velmi důležitý, neboť Druhá a Dvaapůltá internacionála překrucují smysl nové ekonomické politiky a agituji proti komunistům. Viz též dokument č. 250. — 178
- 254 Speciální článek o nové ekonomické politice a o hospodářské situaci v zemi Lenin nenapsal. Těmto otázkám je věnována první část článku Poznámky publicisty, který nebyl dokončen (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 454—458). — 178
- 255 Profesor N. A. Rožkov byl zatčen v únoru 1921 jako člen petrohradského výboru SDDSR menševiků. Při výslechu prohlásil, že ačkoli sdílí přesvědčení menševiků o nevyhnutelném zhroucení sovětské moci, nechce se účastnit politického boje a má v úmyslu z menševické strany vystoupit. Proto guberniální mimořádná komise v Petrohradu navrhla, aby byl propuštěn.
- Politické byro ÚV KSR(b) se 31. května 1921 usneslo Rožkova nepropouštět. Později byl propuštěn na základě usnesení předsednictva Celoruské mimořádné komise. Viz též dokument č. 507 — 178
- 256 I. S. Unšlicht žádal Lenina, aby se 2. února 1922 zúčastnil zasedání politického byra ÚV KSR(b), na němž se měly projednávat rozpory mezi kolegiem Celoruské mimořádné komise a komisí ustavenou politickým byrem.
- Dne 2. února schválilo politické byro návrh výnosu o zrušení Celoruské mimořádné komise a uložilo Unšlichtovi, aby předložil politickému byru k předběžnému schválení výnos o Státní politické správě. 6. února 1922 schválilo předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru příslušné usnesení (viz Izvěstija

257 O reorganizaci práce rady lidových komisařů, Rady práce a obrany a malé rady lidových komisařů psal Lenin v dopisech A. D. Cjurupovi (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 397—405).
— 181

258 Leninův návrh schválilo politické byro ÚV KSR(b) ještě týž den, tj. 2. února 1922.

Protože Pjatakov žádal, aby byl referátu na plenárním zasedání exekutivy Kominterny zproštěn, uložilo politické byro 9. února 1922 představitelům KSR(b) v exekutivě Kominterny, aby jako referenta o nové ekonomické politice navrhli L. B. Kameněva. Referát však přednesl G. J. Sokolnikov. — 182

259 Lenin má na mysli svůj dopis N. I. Bucharinovi a G. J. Zinovjevovi z 1. února 1922^[101], ve kterém psal o stanovisku Kominterny k nadcházející konferenci představitelů tří internacionál — Druhé, Dvaapůlté a Komunistické (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 412—413).

Nad text tohoto dopisu sekretářka připsala: »Ověřit a uspišit odpověď.« — 183

260 Bucharin odpověděl Leninovi 3. února 1922. Uvedl, že on i Zinovjev souhlasí s jeho návrhy ke konferenci tří internacionál a že v nejbližší době dostane materiály o postoji různých skupin na Západě k nové ekonomické politice. — 183

261 Plukovník F. R. MacDonald, zakladatel a podílník různých průmyslových a finančních podniků, přijel do Sovětského Ruska zřejmě z pověření Lloyda George a obrátil se dopisem na Lenina. Zajímal se o koncese na těžbu dřeva a na zemědělské podnikání a měl v úmyslu zjistit možnosti, jak získat koncese na provozování některých železničních tratí a na opravu lokomotiv.

Na obálku MacDonalдова dopisu Lenin připsal: »Soudruhům Litvinovovi a Čičerinovi. Píšu jim na rubu dopisu, který je v obálce. Prosím soudružku sekretářku, aby dohlédla na rychlé doporučení. **Odpověď** ať mi pošlou k podpisu. 2. 2. *Lenin.*«

Litvinov sestavil podle Leninova návrhu odpověď a poslal mu ji na Leninův příkaz s podpisem tajemnice RLK L. A. Fotijevojové 6. února 1922.

- ²⁶² L. A. Fotijeová připojila k Leninovu dopisu pro Sokolnikova tento vzkaz: »Vladimír Iljič mi přikázal, abych Vám vyřídila, že celkový součet ve sloupci 2 musí nutně obsahovat bez výjimky všechny naše závazky, vyplývající z jakýchkoli našich smluv, objednávek apod. Jsou-li rozvrženy na několik let, poznamenejte do závorky: „během tolika a tolika let, tolik a tolik ročně“. Vladimír Iljič zdůrazňuje, že jsou-li ve sloupci 2 nějaké závazky vypuštěny, je celá informace k ničemu« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 185
- ²⁶³ Dne 7. února 1922 sdělil předseda redakční rady a vedoucí politického oddělení Státního nakladatelství N. L. Meščerjakov Leninovi, že »soukromá vydavatelství působí na základě dekretu z 12. prosince 1921«; při Státním nakladatelství bylo zřízeno politické oddělení, které má dohlížet na jejich činnost; taková oddělení jsou v Moskvě a v Petrohradu. Meščerjakov poslal také kopie oběžníků o zřizování politických oddělení v dalších místech. Podle těchto oběžníků byla vydavatelství povinna předkládat rukopisy politickému oddělení ke kontrole; tiskárny nesměly knihu vytisknout, »jestliže politické oddělení rukopis nepovolilo« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 186
- ²⁶⁴ Telegrafický oběžník s Leninovým návrhem textu byl ještě téhož dne, 6. února 1922, rozeslán všem oblastním výborům, oblastním byrům, guberniálním výborům KSR(b) a oblastním a guberniálním odděleními školství a osvěty. 9. února poslal ÚV KSR(b) další telegram, že uvedená konference se svolává místo na 20. března na 20. února.
- II. celoruský sjezd guberniálních oddělení školství a osvěty se konal ve dnech 22.—28. února 1922 v Moskvě. Viz též dokument č. 284. — 187
- ²⁶⁵ Politické byro ÚV KSR(b) schválilo Leninův návrh 7. února 1922. Viz též Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 415. — 187
- ²⁶⁶ Podle návrhu na hospodářskou rajonizaci země, který vypracovala Státní plánovací komise, byla Ukrajina rozdělena na dva rajóny: jihozápadní oblast s centrem v Kyjevě a jižní průmyslová oblast s centrem v Charkově. Takové dělení nepovažovali zástup-

- ci Ukrajiny za účelné. Později zůstala Ukrajina při rajonizaci jednotným hospodářským celkem. — 188
- 267 Rusaminco (RAIC) — akciovou Rusko-americkou průmyslovou společnost — založil jednotný svaz amerických krejčovských dělníků z prostředků amerického dělnictva na pomoc hospodářské obnově Sovětského Ruska. Viz též Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokument č. 420. — 189
- 268 Lenin má na mysli písemnou zprávu vedoucího Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny R. E. Klassona z 9. února 1922. Klasson mimo jiné oznamoval, že Správa nemá prostředky na nákup potřebného materiálu pro rok 1922, a proto žádal schválit rozpočet ve výši 4 miliónů zlatých rublů. Navrhoval rovněž oddělit Správu od Ústřední správy rašelinového průmyslu a převést ji — podle uvážení rady lidových komisařů — do kompetence Hlavní správy paliv nebo jiného orgánu, kde by Správa mohla získat potřebné prostředky.
- Dne 28. února 1922 se RLK usnesla poskytnout Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny z rezervního fondu rady lidových komisařů v rámci rozpočtu 1,2 miliónu předválečných rublů včetně toho, co dostala již v roce 1922. Viz též dokument č. 298.
- Písemná zpráva R. E. Klassona s Leninovými poznámkami i další dokumenty o Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny byly uveřejněny roku 1956 v časopisu *Istoričeskij archiv*, č. 1. — 189
- 269 Dne 12. února 1922 sdělil G. J. Sokolnikov Leninovi, že lidový komisariát financí podpoří A. A. Bělova, a odpověděl také na všechny Leninovy dotazy obsažené v tomto dopisu. — 191
- 270 Lenin má na mysli Teze o zahraničním obchodu, které na jeho příkaz připravoval náměstek lidového komisaře zahraničního obchodu A. M. Ležava v souvislosti s projednáváním problematiky monopolu zahraničního obchodu. Viz též dokument č. 313. — 191
- 271 O den později, 14. února 1922, oznámil A. S. Jenukidze Leninovi, že byt pro J. V. Stalina je připraven, a pokud jde o byty pro S. G. Strumilina a L. K. Ramzina, že poslal znovu písemný příkaz správci domů Celoruského ústředního výkonného výboru A. D. Metělevovi. I. Ch. Lalajanc; psal Jenukidze, má zajištěn byt i stravu a chystá se jet koncem března (po sjezdu strany) za rodinou. Jenukidze dále žádal Lenina o přijetí, aby s ním mohl poho-

vořit o práci předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru. Pokud jde o místo ve vlaku pro Lalajance, oznámil Jenukidze později, že poslal přípis V. V. Fominovi do lidového komisariátu dopravy.

Na první stránku Jenukidzeho dopisu Lenin napsal: »Fotijevové s. 3« a na třetí stránku »zkontrolujte splnění 3. bodu«, ve kterém dvakrát podtrhl slova »byty pro Strumilina a Ramzina« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 193

²⁷² Jde o při, kterou vedl lidový komisariát školství a osvěty proti svému bývalému zástupci Čibrariovi; ten totiž uložil na své soukromé konto v anglických a amerických bankách peníze, které mu svěřil lidový komisariát na nákup potřeb pro kinematografii, a pak zmizel. Proti Čibrariovi byla podána žaloba anglickému soudu a Nejvyššímu soudu USA. — 193

²⁷³ Lenin má na mysli žalobu, kterou podalo vedení Dobrovolného loďstva proti anglické a americké vládě i proti jednotlivým osobám, které se nezákonně zmocnily jeho majetku (lodí, budov apod.). Příslušnou nótu vlády RSFSR vládám všech zemí viz v publikaci Dokumenty vněšněj politiky SSSR, sv. IV, Moskva 1960, s. 272—273.

Dobrovolné loďstvo vzniklo v Rusku 1878 z veřejných dobrovolných sbírek a mělo za úkol povznést obchodní mořeplavbu. Před vypuknutím první světové války mělo už k dispozici více než 40 lodí o celkové tonáži přes 100 000 tun a také nemovitý majetek v Rusku i v zahraničí. Po Říjnové revoluci se většina jeho majetku zmocnily cizí státy a několik garnitur nezákonného zahraničního »vedení« Dobrovolného loďstva.

Činnost Dobrovolného loďstva byla obnovena na základě dekretu rady lidových komisařů z 11. ledna 1922. Rada lidových komisařů uložila vedení Dobrovolného loďstva, aby »podniklo kroky k soustředění všech plavidel Dobrovolného loďstva, finančních prostředků, pobřežních zařízení i ostatního majetku, ať už se nachází kdekoli« (Izvěstija VCIK, č. 14, 19. ledna 1922). — 193

²⁷⁴ Jde o padělaný neosalvarsan, který nakoupil zástupce lidového komisariátu zahraničního obchodu v Litvě. — 193

²⁷⁵ Dokument byl napsán v souvislosti s telegramem L. M. Chinčuka ze 7. února 1922 o zasedání ústředního výboru Mezinárodního svazu družstev v Bruselu (bruselská konference), jehož se účastnil

jako delegát za Rusko. Činčuk psal, že se zlepšil postoj k sovětskému družstevnictví a že na zasedání byla zvolena delegace, která má přijet do Ruska a seznámit se s úspěchy sovětských družstev. Lenin napsal pod text telegramu: »Důležité! Soudruhu Molotovovi pro členy politického byra. 14. 2. Lenin« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokument č. 321. — 194

- 276 Dokument se týká dopisu, v němž G. V. Čičerin oznamoval, že materiály o Sovětském Rusku, které měly být uveřejňovány v Příloze anglického listu Manchester Guardian, nejsou dosud hotové. K dopisu byly přiloženy poznámky G. J. Sokolnikova o finančních otázkách a poznámka o účasti Ruska v mezinárodních svazech.

Politické byro ÚV KSR(b) projednalo otázku článku pro list Manchester Guardian na zasedání 15. února 1922 a navrhlo G. V. Čičerinovi, aby pro první číslo poslal pouze výňatky z prací, které vydala Státní plánovací komise (Obnova hospodářství a rozvoj produktivních sil v jihovýchodních oblastech RSFSR, jež byly v roce 1921 postiženy neúrodou; G. M. Kržižanovskij, Hospodářské problémy RSFSR a práce Státní plánovací komise), a odpovědnost za přípravu dalších materiálů pro další čísla uložilo G. M. Kržižanovskému, G. J. Sokolnikovovi a G. V. Čičerinovi. Viz též dokument č. 323. — 195

- 277 Tento návrh napsal Lenin pod text Čičerinova dopisu z 11. února 1922 adresovaného politickému byru ÚV KSR(b). Čičerin byl proti tomu, aby vojenští experti z příkazu Trockého rozebírali v tisku souvislosti s přípravou k mezinárodní hospodářské a finanční konferenci v Janově konkrétní materiály a rozsah nároků vůči kapitalistickým zemím na úhradu ztrát, které utrpělo Sovětské Rusko cizí vojenskou intervencí a blokadou. Politické byro ústředního výboru KSR(b) Leninův návrh 15. února 1922 schválilo. — 195

- 278 Tento dopis D. I. Kurskému a dokumenty č. 305 a 306, jakož i Poznámky k návrhu usnesení Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů o lidovém komisariátu dělnicko-rolnické inspekce a dopis J. V. Stalinovi (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 452—453) napsal Lenin proto, že bylo nutné legislativně upřesnit práva lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce při kontrole činnosti soukromých podniků. Vynutilo si to oživení soukromého podnikání za nové ekonomické politiky, rostou-

cí počet transakcí mezi státními organizacemi a soukromými nájemci i případy nejrůznějších zlořádů v této oblasti. — 196

279 Požadovanou informaci vypracoval pro Lenina poradce lidového komisariátu spravedlnosti I. G. Koblenc. (Leninovy poznámky na této informaci viz tento svazek, Příloha, dokument č. 16.) Protože považoval Koblencovy závěry za naprosto mylné, poslal Lenin Kurskému další dopis (viz dokument č. 270). — 196

280 Na dopisu je připsáno rozhodnutí, podle něhož byl M. A. Smuškovové vydán dekret na samostatný pokoj. — 196

281 Příštího dne, 16. února 1922, Kurskij Leninovi sdělil, že prověrku Koblencova vyjádření uložil členu kolegia lidového komisariátu spravedlnosti a vedoucímu kodifikačního oddělení V. I. Jachontovovi. Dále se zmiňoval o návrzích výnosu o obligacích, Trestním zákoníku aj., předložených ke schválení radě lidových komisařů, a o tom, že v lidových komisariátech zemědělství, práce a spravedlnosti byla vypracována řada zákonů. Přiznal, že v platných zákonech jsou rozpory. Kurskij se tu ztotožňuje s Leninovým názorem, že »státu musí být zaručeno plné právo na revizi a kontrolu«, a píše, že »by považoval za velmi užitečné, kdyby ÚV vydal v tomto smyslu směrnici pro malou radu lidových komisařů . . .« (podtrhl Lenin) (viz Leninskij sborník XXXV, s. 236). — 198

282 V odpověď na tento dopis lidový komisař zemědělství V. G. Jakovenko 21. února 1922 Leninovi napsal, že na základě článku A. A. Běljakova v listu Izvěstija VCIK nařídil zahájit šetření. Materiály týkající se tohoto případu předal lidovému komisariátu spravedlnosti k rukám D. I. Kurského, aby Kurskij, bude-li to považovat za nutné, pohnal viníky k odpovědnosti.

Dne 15. května 1922 předložil Jakovenko Leninovi zprávu, jak bylo využito leteckých motorů pro mechanizaci zemědělství (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 200

283 V dopisu z 16. února 1922 napsal D. I. Kurskij Leninovi, že práva státu zaručují články všeobecné části Výnosu o obligacích, jež uvádějí případy, kdy je smlouva neplatná, a článek návrhu Výnosu o řízení státních podniků, podle něhož nesmí být vymáháním pohledávek dotčen fixní kapitál státního podniku; kromě toho je v návrhu Trestního zákoníku článek, podle něhož »se vedení stát-

ního podniku trestá za nehospodárnost na úseku, který mu byl svěřen«. »Jako preventivní opatření«, psal Kurskij, »je nutná kontrola dělnicko-rolnické inspekce a zpřesnění Výnosu o právu dělnicko-rolnické inspekce provádět revize v pronajímaných podnicích, jak to ukládá ÚV« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokumenty č. 268, 305 a 306. — 201

- 284 Jde o dopis S. Bresche ze Švýcarska, v němž pisatel z pověření »velké skupiny představitelů potravinářského průmyslu« žádal o sdělení, jakým způsobem lze dohodnout podmínky pro poskytnutí potravin Rusku.

Podle informací, jež získal N. P. Gorbunov, neposlal dopis Krasin, pouze jeho doručení zprostředkoval. Ukázalo se, že to byl bezvýznamný návrh. — 201

- 285 Tento dokument napsal Lenin pod text Čičerinova dopisu z 15. února 1922. Čičerin měl na mysli směrnice ÚV KSR(b) a Leninovy pokyny k programu, s nímž měla sovětská delegace vystoupit na janovské konferenci (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 418—420, 421—422), když psal: »Nevím, jak se s tím „velmi širokým programem“ vypořádáme. Celý život jsem brojil proti maloburžoazním iluzím, a teď mě politické byro na stará kolena nutí, abych takové iluze vyvolával. Tohle u nás nikdo nedovede, dokonce ani nevíme, z jakých pramenů čerpat. Nedal byste nám podrobnější pokyny?« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 444—446. — 202

- 286 Jde o komisi Rady práce a obrany pro průzkum v podnicích, jež měly být dány do koncese L. Urquhartovi. Viz dokument č. 287. — 204

- 287 Vzkaz je napsán na recenzi scénáře P. I. Vojevodina Vladimír Iljič Lenin, kterou napsala N. K. Krupská. Vojevodin žádal Lenina o posudek a souhlas k natáčení historicko-revolučního filmu podle tohoto scénáře. — 206

- 288 Evidence odpovědných pracovníků byla provedena v červenci 1921 a měla zajistit počet a kvalitativní složení vedoucích stranických kádrů v guberniálních a újezdních orgánech a institucích, jejich územní rozmístění a účelné využití.

Viz též dokument č. 308. — 207

- ²⁸⁹ Jde o ústřední bakteriologickou stanici Německého červeného kříže. K dohodě zřejmě nedošlo. — 208
- ²⁹⁰ N. P. Gorbunov na Leninův vzkaz odpověděl, že datum konání sjezdu bylo přeloženo z 20. března na 20. února 1922, takže všichni delegáti nestačili přivést posudky na pracovníky místních oddělení školství a osvěty. Přišly materiály z 26 gubernií a rovněž z Běloruska, Krymu a dalších míst. 16 gubernií, psal Gorbunov, pošle údaje dodatečně.
Došlé materiály zpracovalo oddělení ÚV KSR(b) pro evidenci a rozmísťování kádřů, které pak předložilo Leninovi seznam 13 místních pracovníků, vhodných pro práci v řídicích orgánech lidového komisariátu školství a osvěty. — 208
- ²⁹¹ Tento dokument je napsán na Čičerinově dopisu z 18. února 1922. Čičerin v něm psal, že se K. B. Radek v interviewu o jednání s francouzskou vládou, uveřejněném ve francouzském buržoazním listu *Le Matin*, dopustil útoků proti Anglii. Čičerin považoval takové vystoupení za nevhodné a uvedl, že Radek svým interviewem poškodil Sovětské Rusko v diplomatických kruzích.
Na dopisu jsou poznámky členů politického byra ÚV KSR(b), kteří v nich vyslovili souhlas s Leninovým názorem. — 208
- ²⁹² Vedoucí Hlavní správy paliv při Nejvyšší národohospodářské radě I. T. Smilga ve svém dopisu z Berlína 12. února 1922 oznamoval, že marně žádal o převedení peněz Hlavní správy paliv do Německa, a proto bylo zařízení pro uhelný a ropný průmysl nakoupeno jen »za mizivou částku«. Žádal, aby byly peníze urychleně poslány (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 209
- ²⁹³ Lenin má na mysli svůj dopis G. I. Mjasnikovovi z 5. srpna 1921 (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 99—104). Návrh se vztahuje k usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 20. února 1922 o Mjasnikovovi. Politické byro vyslechlo zprávu komise, kterou ustavilo organizační byro ÚV KSR(b) 29. července 1921 k prošetření Mjasnikovovy protistranické činnosti, a schválilo její návrh na vyloučení Mjasnikova ze strany. — 209
- ²⁹⁴ Usnesením politického byra ÚV KSR(b) z 20. února 1922 byl G. J. Sokolnikov zařazen do delegace KSR(b) na »mezinárodní komunistickou konferenci« — první rozšířené plenární zasedání

- 295 Tento článek pojednával o stávce profesorů Vysoké školy technické v Moskvě, kteří, jak se uvádělo v článku, jednali z popudu kadetského listu *Poslednije novosti*, vydávaného bělogvardějskou emigrací v Paříži. Dne 24. února 1922 vyšel v listu *Izvěstija VCIK* článek *Kadeti při práci* (Ke stávce profesorů Vysoké školy technické v Moskvě).

O stávkách profesorů a o opatřeních ÚV KSR(b) a sovětské vlády viz *Sebrané spisy* 45, Praha 1989, poznámka 70. — 210.

- 296 Jde o závěry komise I. K. Michajlova, zda má být L. Urquhartovi poskytnuta koncese (viz poznámku 6). — 210.

- 297 Komise pro průzkum v podnicích, jež měly být dány L. Urquhartovi do koncese, dospěla za předsednictví I. K. Michajlova k závěru, že na dezolátním stavu v těchto podnicích mají vinu zahraniční kapitalisté, a vyslovila se proti tomu, aby byla Urquhartovi koncese udělena. V odpovědi na Leninovy dotazy komise zdůraznila, že sovětský stát dokáže tyto podniky obnovit vlastními silami.

Gorbunov poslal Leninovi 21. března 1922 přehled materiálů komise se stručným výkladem závěrů, k nimž dospěla. Na Gorbunovův dopis Lenin napsal: »(O koncesi *Leslieho Urquharta*). Vrátit Smoljaninovovi, do úschovy a pro informaci. 15. 5. *Lenin*« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokument č. 453. — 211.

- 298 Zmíněný interview vyšel 28. února 1922 v listu *Ekonomičeskaja žizň* pod titulkem *Obchod, průmysl a finance* (Rozhovor s náměstkem lidového komisaře financí G. J. Sokolnikovem). — 213.

- 299 Tímto vzkazem reaguje Lenin na dopis od M. F. Andrejevové, odeslaný 17. února 1922 z Berlína. Andrejevová psala o špatném zdravotním stavu A. M. Gorkého a prosila, aby se urychlilo vydávání jeho spisů. Lenin zavrhl v dopise tuto pasáž: »Leonid Borisovič (Krasin. — *Red.*) Vám řekne, jak to vypadá s vydáváním knih Alexeje Maximoviče. Bude-li třeba, urychlete prosím vyřešení této otázky; podporu nebo půjčku Alexej nepřijme, odjel a nevzal si ani kopějku. Všechno, co měl, už utratil za živobytí, a žít tady nebo dokonce léčit se přijde hrozně draho.«

Dne 25. února 1922 uložilo politické byro lidovému komisa-

riátu školství a osvěty, aby »přiznal M. Gorkému autorské právo na jeho spisy«, a berlínskému oddělení lidového komisariátu zahraničního obchodu a N. N. Krestinskému, »aby tuto smlouvu s okamžitou platností vyhotovili a začali ihned vyplácet Gorkému honorář« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 214.

- ³⁰⁰ Lenin odpovídá na dopis místopředsedy ústředního výboru Ruské společnosti Červeného kříže A. P. Golubkova z 21. února 1922. V dopise stálo, že Společnost vydává ve prospěch hladovějících ilustrovaný sborník v ruštině a třech cizích jazycích a že se tento sborník má prodávat v Rusku i v zahraničí. ÚV naší Společnosti Vás prosí, psal Golubkov, abyste nám pro tento sborník poslal »několik řádek Vašeho rukopisu« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 214.
- ³⁰¹ Tento dokument napsal Lenin na dopisu, v němž Čičerin rozhodně odmítal Sokolnikovův návrh, aby byla zadržena výplata peněz Turecku.
Dne 27. února 1922 schválilo politické byro ÚV KSR(b) Leninův návrh vyplatit Turecku příslušnou částku a zdůraznilo, že »RSFSR nemá žádné jiné finanční závazky« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 215.
- ³⁰² Jde zřejmě o Nařízení Rady práce a obrany místním orgánům sovětské moci (viz V. I. Lenin — Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 285—313). — 215
- ³⁰³ A. V. Pešechonov, bývalý ministr zásobování v buržoazní prozatímní vládě, pracoval v roce 1921 v Ústředním statistickém úřadu na Ukrajině. 20. ledna 1922 se politické byro ÚV KSR(b) rozhodlo Pešechonova z tohoto úřadu odvolat. »Vyzrazením« má Lenin na mysli případ, kdy guberniální výbor v Charkově a ÚV Komunistické strany Ukrajiny (bolševiků) zveřejnily zmíněné usnesení politického byra ÚV KSR(b). Leninův návrh schválilo politické byro 25. února 1922. — 215.
- ³⁰⁴ Vyšetřením této záležitosti byl pověřen pracovník aparátu rady lidových komisařů N. A. Židěljov. V písemném hlášení, které předložil úřadovně rady lidových komisařů v polovině března 1922, Židěljov napsal, že obchod vínem řídí Ústřední správa státního obchodu vínem při Nejvyšší národohospodářské radě a Ústřední správa státních vinic a vinařství při lidovém komisa-

riátu zemědělství. Víno se prodává státním obchodním podnikům a rovněž soukromníkům do komisního prodeje. Prodává se mnohem levněji než na volném trhu, ačkoli nejsou přesně zjištěny jeho výrobní náklady. Prostředky získané z prodeje vína jdou na zvelebení vinařství a vinařského průmyslu. — 216.

³⁰⁵ Tento dopis a také sdělení pro členy politického byra ÚV KSR(b) z 24. února a sdělení J. V. Stalinovi a L. B. Kameněvovi z 25. února 1922 (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 447, 448) napsal Lenin v souvislosti s radiogramem italského ministra zahraničních věcí Torretty G. V. Čičerinovi z 24. února 1922. Právilo se v něm, že italská vláda je v důsledku vládní krize nucena odložit zahájení janovské konference. Radiogram byl uveřejněn 25. února 1922 v 45. čísle listu *Izvěstija VCIK*. — 216.

³⁰⁶ Týž den, 25. února 1922, poslal Čičerin italskému ministru zahraničních věcí Torrettovi a britskému ministru zahraničních věcí Curzonovi telegram k termínu svolání janovské konference. 28. února 1922 byl telegram uveřejněn ve 47. čísle listu *Izvěstija VCIK* (viz *Dokumenty vnějšněj politiky SSSR*, sv. V, Moskva 1961, s. 113—115). — 216.

³⁰⁷ Lenin odpovídá na oznámení předsednictva Socialistické akademie společenských věd z 23. února 1922, že byl 5. února zvolen jejím členem.

Uveřejněný dokument napsal Lenin pod text oznámení; tam také poznamenal: »Odpověď napište na úřední papír a dejte mi to podepsat.« — 217.

³⁰⁸ Tento dokument napsal Lenin v souvislosti s dopisem, který mu poslal 20. února 1922 náměstek lidového komisaře zásobování M. I. Frumkin. Frumkin nesouhlasil s připravovaným plánem obchodu se solí a považoval jej za chybu. Oznamoval, že v souvislosti s oficiálním zrušením monopolu na sůl schválí Nejvyšší národohospodářská rada připravený plán syndikátu pro obchod se solí ve velkém. Navrhoval zřídit syndikát z členů lidového komisiariátu zásobování a Hlavní správy solného průmyslu a využít tak stávající aparát lidového komisiariátu zásobování, což umožní uplatňovat v případě potřeby prakticky státní monopol na sůl.

Brjuchanov ve své odpovědi Leninovi z 6. března 1922 napsal, že při organizaci obchodu se solí se lidový komisiariát řídil »právě tím«, co naznačil Lenin; dále informoval o připravované dohodě s Nejvyšší národohospodářskou radou a o dalších opatřeních

- 309 Jde o usnesení rady lidových komisařů z 30. října 1920 O použití hydraulického způsobu těžby rašeliny^[213]. — 218
- 310 Porada, jež se konala 28. února 1922 za Cjurupova předsednictví, rozhodla uvolnit Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny z rezervního fondu rady lidových komisařů 1,2 miliónu zlatých rublů. Rozhodnutí porady bylo vtěleno do usnesení rady lidových komisařů, které bylo schváleno týž den. Viz též dokument č. 260. — 220
- 311 Tento dokument napsal Lenin v souvislosti s písemnou informací o smlouvách s cizími kapitalisty, která mu byla poslána na jeho žádost z 13. února 1922. Stálo v ní, že se vedly rozhovory s 96 podnikateli a představiteli kapitalistických skupin.
Informaci, sestavenou ze zpráv od různých resortů, poslal Leninovi vedoucí úřadovny rady lidových komisařů N. P. Gorbunov 24. února 1922. Oznamil, že v ní nejsou obsaženy »londýnské a berlínské materiály«, které pošle »hned, jak je dostane« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 222
- 312 Napsáno jako odpověď na dopis ředitele Státní banky A. L. Šejnmana z 22. února 1922. Šejnman se v něm vyslovil k návrhům na účast Státní banky v obchodě, o nichž Lenin psal v dopise A. D. Cjurupovi (viz dokument č. 280). Na Šejnmanově dopisu je Leninova poznámka: »*Od Šejnmana. Do archívu.* (Odpověď 28. 2. Tajné)« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 222
- 313 Tento vzkaz připsal Lenin k Přehledu názorů na aktivní účast Státní banky v obchodních podnicích, obsahujícímu výroky jednotlivých pracovníků lidového komisariátu zahraničního obchodu, Státní plánovací komise, dopisovatelů listu *Ekonomičeskaja žizň* a dalších. Ti se odvolávali na zásady bankovnictví, uváděli nejrůznější formální argumenty a vyslovovali se proti účasti Státní banky v obchodě. — 223
- 314 Tento vzkaz napsal Lenin pod text Návrhu usnesení rady lidových komisařů o volném dovozu potravin do Ruské sovětské federace, který předložil G. J. Sokolnikov a rozeslal členům politic-

kého byra ÚV KSR(b). V posledním bodu návrhu se pravilo: »Dovolit lidovému komisariátu financí, aby podle zásad dohodnutých s lidovým komisariátem zahraničního obchodu povoloval státním institucím a podnikům, jakož i státním průmyslovým podnikům sdruženým v trusty, družstvům i soukromníkům převážet a vyvážet do zahraničí peníze v hotovosti, valuty a nejrůznější cenné předměty za účelem nákupu potravin v zahraničí a poskytl jim dostatečné záruky, že je pak budou moci přivézt.« Slovo »záruky« Lenin čtyřikrát podtrhl (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 467—470. — 224

³¹⁵ Tento dokument je napsán na dopisu obchodního zástupce RSFSR v Německu B. S. Stomoňakova, který poslal Leninovi na jeho žádost seznam koncesí a pronájmů, o nichž se jednalo prostřednictvím obchodního zastupitelství. Stomoňakov psal, že kapitalisté doufají, že sovětská vláda zruší monopol zahraničního obchodu, což brzdí uzavření smluv zejména u koncesí k provozování obchodu a zakládání smíšených společností. V dopisu se konstatovalo, že monopol zahraničního obchodu je nutné upevnit (viz Dokumenty vnější politiky SSSR, sv. V, Moskva 1961, s. 121—125). — 224

³¹⁶ Lenin má na mysli Hlavní zásady smlouvy s anglickou společností Russangloles Ltd. a Hlavní zásady smlouvy s holandskou firmou Alcius a spol., které podepsal L. B. Krasin. Podle těchto smluv měly být společně se společností Severoles (Správa lesního hospodářství severní běloruské oblasti) zřízeny akciové společnosti Russangloles a Russgollandles k rozvoji dřevařského průmyslu a zvýšení těžby dřeva na vývoz v Archangelské gubernii a přilehlých oblastech. — 225

³¹⁷ V materiálech předložených Leninovi bylo uvedeno, že část majetku, která měla být vrácena bývalým majitelům, představuje v případě společnosti Russangloles 35—40 % a v případě společnosti Russgollandles 20—30 %, přičemž ani tato část majetku by jim nebyla předána do vlastnictví, ale dána k dispozici smíšeným společnostem; v jejich vedení by pak měla sovětská strana zajištěnu majoritu (články 13 a 14). V článku 14 se pravilo, že bývalí majitelé, jak angličtí, tak holandstí, dali oficiální písemné prohlášení, že se vzdávají jakýchkoli nároků vůči RSFSR.

Po přečtení materiálů dospěl Lenin k závěru, že za těchto podmínek je možné smlouvy uzavřít.

Hlavní zásady smluv se společností Russangloles Ltd. a firmou Alcius a spol. schválila rada lidových komisařů v dubnu 1922, smlouvy s těmito společnostmi schválila v březnu 1923. — 225

³¹⁸ Jde o návrh směrnice ÚV KSR(b) k přípravě návrhu usnesení Celoruského ústředního výkonného výboru o lidovém komisariátu dělnicko-rolnické inspekce. Viz dokument č. 268. — 225

³¹⁹ Návrh byl napsán v souvislosti s vyjádřením k otázce, má-li dělnicko-rolnická inspekce kontrolovat činnost soukromých sdružení podniků. Vyjádření poslal 18. února 1922 radě lidových komisařů V. I. Jachontov místo informace vypracované poradcem I. G. Koblencem.

Na Leninův příkaz vypracovala dělnicko-rolnická inspekce návrh usnesení Celoruského ústředního výkonného výboru o lidovém komisariátu dělnicko-rolnické inspekce. Leninovy poznámky k návrhu a dopis Stalinovi o něm viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 452—453.

Dne 16. března 1922 schválil Celoruský ústřední výkonný výbor usnesení O lidovém komisariátu dělnicko-rolnické inspekce, v němž bylo přihlédnuto k Leninovým připomínkám. Ve výkladu bodů 1—3 Výnosu o lidovém komisariátu dělnicko-rolnické inspekce, schváleném Celoruským ústředním výborem 9. ledna 1922, uložil CÚVV lidovému komisariátu dělnicko-rolnické inspekce, »aby prováděl následnou a faktickou kontrolu všech finančních i hmotných prostředků, poskytovaných a úvěrovaných všem státním, veřejným i soukromým a smíšeným organizacím, institucím a podnikům bez výjimky, nebo prostředků z dobrovolných příspěvků a darů na státní a veřejné potřeby a účely«. Výnos ukládal lidovému komisariátu dělnicko-rolnické inspekce »sledovat, jak plní shora uvedené organizace a instituce z hlediska dodržování zákonů a státní účelnosti závazky, vyplývající z příkazů státu nebo státních orgánů ze smluv se státními orgány . . . , a rovněž nakládá-li se správně s majetkem pronajatým od státních orgánů«; dále mu ukládal sledovat výsledky nových forem hospodářského vývoje a »shromažďovat materiály, jež mohou sloužit jako základna pro další zákony, upravující řízení hospodářského života republiky« (Izvěstija VCIK, č. 67 z 24. března 1922). — 226

³²⁰ Jde o Návrh usnesení ÚV KSR(b) o úkolech sovětské delegace v Janově, který schválilo politické byro ÚV KSR(b) 28. února 1922 (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 444—446). Leninův

návrh, který zde uveřejňujeme, schválilo politické byro rovněž 28. února 1922. — 229

- ³²¹ Tento vzkaz napsal Lenin po přečtení dokumentů z evidence vedoucích pracovníků (viz poznámka 288).

Ve zprávě oddělení ÚV KSR(b) pro evidenci a rozmísťování kádrů, která byla Leninovi poslána s různými dokumenty (přehledy, vzory evidenčních karet, vyplněné osobní karty aj.), se oznamovalo: »...ÚV má celkem 26 000 karet od újezdních, guberniálních i vyšších vedoucích pracovníků . . . V Moskvě to je 4704 osobních karet od vedoucích pracovníků.« Toto číslo Lenin uvedl v politické zprávě ÚV KSR(b) na XI. sjezdu strany (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 125).

Na obálku s došlými materiály Lenin napsal: »Z oddělení ÚV pro evidenci a rozmísťování kádrů (o evidenci vedoucích pracovníků). Nechat zatím zde. 28. 2.« a na zadní stranu obálky: »Kdo píše posudky?« Otázka se zřejmě týkala přípisu na konci osobní karty, v níž byl posudek na příslušného člena strany (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 428—429. — 230

- ³²² Lenin odpovídá na dopis člena vedení Ústředního svazu spotřebních družstev V. A. Tichomirova o smýšlení družstevníků.

Začátkem roku 1922 se mezi pracovníky spotřebních družstev projevíly názorové neshody v otázce organizační výstavby. Šlo o to, zda mají být dělnická družstva vyňata z celkového systému občanských spotřebních družstev. V družstevních kruzích i přímo ve vedení Ústředního svazu spotřebních družstev bylo o této otázce takřka již rozhodnuto. — 230

- ³²³ Podle informací Smoljaninova činil obchodní obrat Ústředního svazu spotřebních družstev za prosinec 16 miliónů zlatých rublů, neboť koncem roku, v prosinci, se uzavírá kalkulace u všech nedokončených operací za minulé měsíce. Obrat za leden 1922 činil 5,2 miliónu zlatých rublů. Snížení se vysvětlovalo pravidelným oslabením obchodní činnosti v lednu a přechodným uzavřením skladů v důsledku inventury. V únoru dosáhl obrat Ústředního svazu spotřebních družstev částky 7 miliónů rublů (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 230

- ³²⁴ Lenin odpovídá na dopis J. Ch. Peterse, jenž byl členem kolegia Celoruské mimořádné komise. Peters upozorňoval na různé ne-

švary na železnicích, v obchodních, družstevních a sovětských institucích a na úplatkářství a vyslovil názor, že není vhodná doba pro zrušení Celoruské mimořádné komise.

Nad textem publikovaného vzkazu je připsáno: »*Na vědomí Gorbunovovi.*« — 231

- 325 Tento a následující dopis byly napsány v souvislosti s tím, že se v tezích lidového komisariátu financí Hlavní zásady finančního programu, které vypracoval G. J. Sokolnikov, navrhovalo (v článku 12) zrušit »absolutní monopol zahraničního obchodu« a nahradit ho doložkou o obchodních koncesích. Viz též Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 465—466. — 232
- 326 Dne 4. března 1922 schválilo politické byro ÚV KSR(b) s určitými opravami Teze o zahraničním obchodu, které vypracoval lidový komisariát zahraničního obchodu. V definitivním znění byly schváleny 10. března. Teze vycházely z nutnosti zachovat monopol zahraničního obchodu a stanovily podmínky pro dovoz a vývoz zboží. Viz též dokument č. 302. — 233
- 327 Jde o sborník článků N. A. Berďajeva, J. M. Bukšpana, F. A. Stěpuna a S. L. Franka Oswald Spengler a soumrak Evropy [185], který vyšel roku 1922 v Moskvě. — 233
- 328 Leninův návrh schválilo týž den politické byro ÚV KSR(b). Zařídít pro J. E. Rudzutaka léčení a vydatnější stravu uložilo soudruhu Vojcikovi. — 235
- 329 Na tento dopis, který byl poslán 6. března 1922 do Novonikolajevska [Novosibirsk], odpověděl předseda sibiřského revolučního výboru S. J. Čuckajev 13. března Leninovi přímou linkou. Sdělil mu, že bylo zahájeno vyšetřování nekalých machinací při vybírání naturální daně v Novonikolajevské gubernii a že jeho výsledky oznámí dodatečně.
- Později Čuckajev poslal radě lidových komisařů zprávu, že fakta uvedená v dopisu M. A. Bagajeva jsou pravdivá a že řada pracovníků zásobování byla postavena před soud.
- Dne 6. března 1922 byl odeslán rovněž telegram M. A. Bagajevovi, podepsaný vedoucím úřadovny rady lidových komisařů N. P. Gorbunovem: »Váš dopis z 24. ledna byl doručen Leninovi. Budou podniknuty příslušné kroky« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 235

- 330 Jde o knihu Guesta L. Hadeny Boj o moc v Evropě v letech 1917—1921. Nástin ekonomického a politického postavení středoevropských států a Ruska^[283]. — 236
- 331 Jde o přípravu stenografického zápisu Leninova projevu k tisku. Projev na zasedání komunistické frakce na V. celoruském sjezdu kovodělníků nazvaný O mezinárodním postavení a vnitřní situaci Sovětské republiky 6. března 1922^[92] (Viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 27—42) přednesl Lenin.
Začátek dokumentu je napsán pod textem hlášení, v němž M. I. Gljasserová informovala Lenina, jak pokračuje práce se stenografickým zápisem. — 237
- 332 Tento dokument je odpovědí na dopis předsedy vedení Ústředního svazu spotřebních družstev L. M. Chinčuka ze 7. března 1922. Chinčuk v něm psal, že družstevní delegace, složená z představitelů Mezinárodního svazu družstev, členů britské velkonákupní společnosti a zástupců francouzských a československých družstev, která přijela do Sovětského Ruska na pozvání Ústředního svazu spotřebních družstev, žádá Lenina o přijetí. Dále sděloval, že bylo dosaženo dohody se starými ruskými družstevníky v zahraničí, kteří odevzdali Ústřednímu svazu spotřebních družstev svůj majetek i aparát v západní Evropě a v Americe a prohlásili, že už nezastupují ruské družstevnictví v zahraničí. A to byl fakticky začátek našeho uznání v zahraničí,« napsal Chinčuk. Dopis obsahoval seznam odevzdaného majetku (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 237
- 333 Lenin odpovídá na žádost J. S. Vargy, aby napsal článek pro publikaci Kominterny Jahrbuch für Wirtschaft, Politik und Arbeiterbewegung [Ročenka pro hospodářství, politiku a dělnické hnutí]. Nahoru na Vargův dopis Lenin poznamenal: »Do archívu. Odpověď 9. 3. 1922.« — 239
- 334 Viz též dokumenty č. 368 a 387.
Na Leninův návrh sestavil J. S. Varga soubor výňatků z Leninových prací a pod názvem Die neue ökonomische Politik s podpisem N. Lenin jej vydal německy v publikaci Jahrbuch für Wirtschaft, Politik und Arbeiterbewegung 1922/23, Hamburg, s. 328—344. V úvodu k tomuto souboru Varga napsal, že se řídil Leninovými pokyny. Soubor obsahoval výňatky z těchto článků, brožur a projevů: Hrozící katastrofa a jak jí čelit. Hlavní úkol

těchto dní, O »levém« dětinství a maloburžoaznosti^[91], Levičáctví — dětská nemoc komunismu, O naturální dani (Význam nové politiky a její podmínky), Referát o zavedení naturální daně místo povinnosti odvádět všechny přebytky 15. března na X. sjezdu strany, Politická zpráva ústředního výboru KSR(b) 27. března na XI. sjezdu strany a Závěrečný projev na sjezdu 2. dubna (viz Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 183—230; Sebrané spisy 36, Praha 1988, s. 103—107, 305—337; Sebrané spisy 41, Praha 1988, s. 31—136; Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 225—264, 77—93; Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 99—146, 167—169). — 239

335 Dokument je odpovědí na dopis G. V. Čičerina, který požadoval, aby Lenin napsal článek pro 5. číslo Přílohy k listu Manchester Guardian, »jež měla být věnována výhradně Rusku«. Usnesením politického byra ÚV KSR(b) z 8. března 1922 byli redigováním ruských článků pro list Manchester Guardian pověřeni G. V. Čičerin a K. B. Radek. Viz též dokument č. 266. — 240

336 V politické zprávě ústředního výboru KSR(b) na XI. sjezdu strany 27. března 1922 se Lenin o otázkách obsažených v tomto dopisu zmínil (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 120). — 241

337 Jde o vyvlastnění cenných předmětů v majetku církve (stříbra, zlata a drahokamů), aby byly získány prostředky pro boj proti hladu.

Návrh vyvlastnit cenné předměty v majetku církve a využít je na pomoc hladovějícím vzešel z řad pracujících. Tento návrh, který podporovalo nižší duchovenstvo i většina věřících, narazil na houževnatý odpor vyššího kléru. Protože vyvlastňování cenných předmětů v majetku církve pokračovalo pomalu, usneslo se předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru 16. února 1922 s okamžitou platností vyvlastnit cenné předměty z kostelů všech náboženských vyznání a použít je k nákupu potravin pro hladovějící. Celoruský ústřední výkonný výbor uložil lidovému komisariátu spravedlnosti vypracovat ihned směrnici k realizaci tohoto usnesení. — 242

338 Dne 14. března 1922 oznámil Jenukidze vedoucímu úřadovny rady lidových komisařů N. P. Gorbunovovi, že vzhledem ke krajně svízelné bytové situaci byl S. G. Strumilinovi přidělen navíc pouze jeden pokoj. Viz dokument č. 263. — 242

339 Toto sdělení napsal Lenin na zadní stranu dopisu I. I. Radčenka,

který žádal, aby bylo pracovníkovi Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny profesorovi J. S. Měňšikovovi povoleno odjet na léčebný pobyt do Německa a aby bylo na jeho léčení použito 2000 zlatých rublů, které zbyly z prostředků uvolněných pro objednávky Správy. — 242

- ³⁴⁰ Neshoda, kterou měl G. J. Sokolnikov s A. D. Cjurupou a L. B. Krasinem, vznikla při řešení otázky oběžného fondu lidového komisariátu zahraničního obchodu. Sokolnikov navrhoval otevřít pro financování běžných operací tohoto komisariátu banku pro zahraniční obchod a byl proti zvýšení oběžného fondu z 10 na 50 miliónů rublů.

Leninův dopis byl odezvou na protest členů rady lidových komisařů, kteří zůstali při hlasování v menšině, proti usnesení rady lidových komisařů ze 14. března 1922 o zvýšení oběžného fondu lidového komisariátu zahraničního obchodu na 50 miliónů zlatých rublů z celkové částky valut získaných prodejem veškerého exportního zboží (Lenin se tohoto zasedání neúčastnil).

Politické byro ÚV KSR(b) projednalo tuto otázku 15. března 1922 a uznalo za nutné usnesení rady lidových komisařů zrušit. Na návrh politického byra rada lidových komisařů 21. března své usnesení ze 14. března zrušila a rozhodla zvýšit oběžný fond lidového komisariátu zahraničního obchodu na 40 miliónů zlatých rublů »odpočtem 50 % z celkové částky valut, které získal lidový komisariát zahraničního obchodu prodejem exportního zboží a které jsou započitatelné do celostátního měnového fondu« (Sobranije uzakončnij i rasporjaženij rabočego i kresťjanskogo praviteľstva, 1922, č. 25, čl. 289). — 243

- ³⁴¹ Vedoucí Hlavní správy zemědělských hospodářství při průmyslových podnicích T. A. Runov žádal Lenina telefonicky o uvolnění 115 000 předválečných rublů na opravu sedmi strojů pro meliorační práce, které byly za Lenina přispění dovezeny z Dálnovýchodní republiky.

Hlavní správa zemědělských hospodářství při průmyslových podnicích republiky byla zřízena na jaře roku 1919. Řídila sovchozy připojené k průmyslovým podnikům, zásobovala je osivem, nářadím i peněžními prostředky. Měla rovněž za úkol rozvíjet pěstování technických plodin (cukrové řepy, tabáku aj).

Výstavy, o níž se Lenin zmiňuje, se účastnilo 73 státních statků z Moskevské, Rjazaňské, Tulské, Smolenské a Kalužské gubernie, které obhospodařovaly přes 15 000 děsjatin půdy. Byly tu vystaveny obiloviny, zelenina, produkty živočišné výroby

a drůbežářství, zemědělské nářadí, mlátičky na elektrický pohon aj. Výstava měla velký úspěch: za týden ji navštívilo přes 100 000 lidí (viz Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokument č. 363). — 244

³⁴² Dne 20. března 1922 poslal vedoucí finančního oddělení a účtárny Hlavní správy zemědělských hospodářství při průmyslových podnicích Majskij na Gorbunovovo jméno zprávu, že o poskytnutí prostředků Hlavní správy bude jednat vedení Státní banky 21. března.

Sokolnikovova odpověď se nenašla. — 244

³⁴³ Ve zmíněném dopisu oznámil místopředseda Rady práce a obrany A. D. Cjurupa lidovému komisaři spravedlnosti D. I. Kurskému, že usnesením z 3. února 1922 vyhověla RPO žádosti cukrovarnického trastu a dovolila mu prodat na volném trhu přes 1 milión pudů cukru pod podmínkou, že jeho prodejní cena nesmí být nižší než na normálním trhu. Cjurupa ale psal, že má zprávy, podle nichž začal cukrovarnický trast prodávat cukr o polovinu levněji, než byla tržní velkoobchodní cena, a prodal pouze 56 000 pudů. Cjurupa žádal lidový komisariát spravedlnosti, aby tuto věc prošetřil. — 244

³⁴⁴ Dne 7. září 1921 se rada lidových komisařů usnesla vyslat do zahraničí ředitele Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny R. E. Klassona, aby tam objednal stroje. Do skupiny mající odjet do Berlína byl zařazen Klassonův syn, hlavní technik této Správy J. R. Klasson. Na Leninův pokyn z 19. října 1921 mu byl výjezd do zahraničí zakázán. — 245

³⁴⁵ Jde o rukopis knihy I. I. Skvorcova-Stěpanova Elektrifikace RSFSR v souvislosti s přechodnou fází světového hospodářství^[239], která byla napsána na Leninův pokyn. Viz též tento svazek, Přílohy, dokument č. 12. Kniha vyšla v březnu 1922 s Leninovou předmlouvou (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 79—81). — 245

³⁴⁶ Jde o tabulku z knihy dr. G. Respondeka Stav světového hospodářství a úkoly elektroprůmyslu^[318], kterou cituje na stránce 97 I. I. Skvorcov-Stěpanov a která ukazuje, do jaké míry jsou elektrifikována některá výrobní odvětví ve Spojených státech. Ve sloupci Spotřeba energie v HP, v rubrikách: bavlnářský průmysl,

elektrotechnický průmysl, slévárny a strojírný jsou uvedena stejná čísla: 1 585 953, což vyvolalo Leninovu pochybnost.

I. I. Skvorcov-Stěpanov v poznámce k uvedené tabulce napsal: »Tato čísla budí pochyby, neboť jsou úplně stejná. Tabulka je převzata z Respondekovy knihy, s. 3. Autor sám je dosti pozorný. Pravděpodobně převzal tyto údaje z amerických pramenů, které nejsou vždycky dostatečně přesné.« — 246

- 347 Tento dokument je napsán na dopisu předsedy Státní plánovací komise RSFSR G. M. Kržižanovského Leninovi z 19. března 1922. Kržižanovskij žádal o schválení jím navrženého devítičlenného předsednictva Státní plánovací komise a chtěl, aby byla jmenována »hlavní« trojka. 23. března 1922 schválilo Kržižanovského návrh politické byro ÚV KSR(b) a jmenovalo »hlavní« trojku ve složení G. M. Kržižanovskij, G. L. Pjatakovi a P. S. Osadčij. Zároveň přikázalo Pjatakovi, aby vykonával své povinnosti v předsednictvu Nejvyšší národohospodářské rady, dokud se nevrátí z léčení v zahraničí vedoucí Hlavní správy paliv Nejvyšší národohospodářské rady I. T. Smilga. 4. dubna 1922 schválila složení Státní plánovací komise rada lidových komisařů (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 246

- 348 G. M. Kržižanovskij psal v dopisu Leninovi z 19. března 1922 o svých rozhovorech s lidovým komisařem dopravy F. E. Dzeržinským a navrhoval řadu opatření pro zlepšení řízení železniční dopravy: ustavit kolegium lidového komisariátu dopravy a přibrat do něj potřebné odborníky; snížit přebujelý ústřední aparát a uvolněné pracovníky poslat do místních institucí; oprostit ústřední aparát od vyčerpávajících hospodářských funkcí, přenést tyto funkce na správy jednotlivých tratí a posílit tyto správy zástupci nejdůležitějších hospodářských organizací příslušné oblasti aj. Závěrem Kržižanovskij napsal: »Přečetl jsem tento dopis do telefonu Felixu Edmundoviči a on prohlásil, že s tím vším plně souhlasí« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 246

- 349 Dne 23. března byla mezi vládou RSFSR a Kruppovou společností v Essenu uzavřena koncesní smlouva, podle níž bylo společností pronajato v salském okruhu Donské oblasti na 24 let 50 000 děsjatin půdy »k provozování racionálního zemědělství«. Koncesionář byl smluvně povinen zajistit si inventář, materiál a potřebné objekty a jako koncesní poplatek odvádět sovětské vládě každoročně 20 % celkové sklizně. Smlouvu podepsal zá-

stupce společnosti, ale ředitelé ji odmítli potvrdit (viz též dokumenty č. 225 a 393). — 247

350 Sokolnikov odpověděl 21. března 1922; na jeho dopisu podtrhl Lenin řadu míst a připsal své poznámky:

»Velevážený Vladimíre Iljiči!

1. Bělovovu zprávu jsem přečetl. Podle mého názoru v ní není nic kloudného, ale zato je pořádně zamotaná. Nákup na vesnici je třeba rozběhnout nikoli před sklizní, ale po nové sklizni.

2. Dohled nad vybíráním peněžních daní je u nás zorganizován strašně mizerně . . . většina daní byla právě zveřejněna — s petrolejem a solí se to táhlo přes dva měsíce,

#

ted' tytéž tahačky s cukrem . . . Hlavní nesnáz — výtěžku z daní se zmocňují místní orgány a pomáhají si tak z louže . . .

3. Státní banka zkoumá (to je zorganizováno dobře) činnost trastů, které se na ni obracují s žádostí o úvěr . . . dva trasty byly přezkoumány . . . ; nařídila zapojit do této práce nejschopnější účetní, aby »kontrolovali bilance«.

Se soudružským pozdravem *G. Sokolnikov*«

Nahoru na Sokolnikovův dopis připsal Lenin pro sekretářky: »Dát přečíst ss. Cjurupovi a Rykovovi a pak vrátit mně. 28. 3. *Lenin*« — 247

Budete si muset přečíst Bělova ještě jednou.

A to je právě ono.

#

Tohle je nebezpečné! Všechně to urychlit!

NB

Zjistit jejich jména a »vybrat« z nich ty *nejlepší*, abychom je *měli v záloze*

351 Tento dokument napsal Lenin jako odpověď na dopis lidového komisaře zahraničního obchodu L. B. Krasina z 18. března 1922, v němž pisatel protestoval proti návrhu politického byra ÚV KSR(b) na nové složení kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu. Krasin líčil situaci v lidovém komisariátu, připomínal, že on sám bývá často dlouho mimo, a psal, že kolegium v takovém složení nebude stačit ani na běžnou práci. Přibrat do kolegia lidi, kteří neznají zahraniční obchod a jsou podle jeho mínění zaujati proti monopolu zahraničního obchodu, to považoval za neúčelné jak pro praktickou činnost, tak v politickém ohledu. Tvrdil, že náměstek lidového komisaře A. M. Ležava, prvo-

třídní znalec obchodní a dopravní problematiky, obětavě pracuje na nejtěžším úseku, není však patřičně oceněn, a trval na tom, aby byl Ležava v této funkci ponechán, aby mu byli přiděleni »dva až tři noví pracovníci na výpomoc a aby se něčemu přiučili«. Krasin psal, že bude-li Ležava z kolegia odvolán, považuje za nevyhnutelné, aby odešel z lidového komisariátu zahraničního obchodu i on.

Dne 20. března 1922 projednalo politické byro složení kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu a shledalo, že je »bezpodmínečně nutné jak v zájmu zahraničního obchodu samého, tak z důvodu mezinárodně politických ponechat soudruha Krasina ve funkci lidového komisaře zahraničního obchodu«, a jeho náměstkem jmenovalo M. I. Frumkina. 27. března schválila rada lidových komisařů kolegium komisariátu zahraničního obchodu v tomto složení: lidový komisař L. B. Krasin, náměstci A. M. Ležava a M. I. Frumkin, členové kolegia I. I. Radčenko, P. S. Sorokin, A. V. Barskij a K. M. Begge (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 248

- 352 Přestože politické byro ÚV KSR(b) 10. března 1922 schválilo Teze o zahraničním obchodu^[209], které vycházely z nutnosti monopolu zahraničního obchodu, naléhali někteří vedoucí pracovníci ve straně i sovětech nadále, aby byl monopol zahraničního obchodu zrušen nebo alespoň zmírněn. Viz též dokument č. 412. — 249
- 353 V tomto dopisu z 21. března 1922 vyložil Frumkin svůj názor na situaci v lidovém komisariátu zahraničního obchodu. Podle jeho mínění bylo rozhodnutí politického byra ÚV KSR(b) o jeho jmenování členem kolegia a náměstkem lidového komisaře zahraničního obchodu nevhodné z mnoha příčin, především ale proto, že se »zásadně rozchází s Krasinem v základní otázce — v otázce charakteru monopolu zahraničního obchodu«; Frumkin proto žádal, aby mohl zůstat v lidovém komisariátu zásobování (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 250
- 354 Jsou míněny materiály k politické zprávě ústředního výboru KSR(b) na XI. sjezdu strany^[132]. — 250
- 355 Dne 25. března 1922 projednalo plenární zasedání ÚV KSR(b) přípravu XI. sjezdu strany, schválilo Leninovu osnovu jeho zprávy sjezdu (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 90—92) a ur-

čilo jako doplňujícího referenta k politické zprávě ÚV KSR(b) L. B. Kameněva (doplňující zpráva na sjezdu přednesena nebyla). — 251

³⁵⁶ Tento dokument stejně jako předchozí napsal Lenin v souvislosti s jednáním o koupi potravin, jež byla vedena s francouzským obchodníkem Julesem Vaillerem. 11. února 1922 projednalo Vaillerovu nabídku na popud L. B. Kameněva politické byro ÚV KSR(b) a upozornilo lidový komisariát zahraničního obchodu, že by bylo vhodné potraviny dovézt. Jednání vedli člen kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu B. I. Plavnik a místopředseda Moskevského spotřebního družstva S. D. Vulfson. — 252

³⁵⁷ Ve zprávě, kterou vypracoval 25. března 1922 zástupce vedoucího úřadovny rady lidových komisařů I. I. Mirošnikov, se označovalo, že S. D. Vulfson je členem strany od roku 1902 a že B. I. Plavnik je rovněž členem strany. Na druhou otázku Mirošnikov odpověděl, že soudě podle vzorků, jde o zboží dobré kvality, které je zatím v Libavě [Liepaja], kam odjeli pracovníci Moskevského spotřebního družstva. Za masové konzervy bylo Vaillerovi zapláceno 40 miliard rublů z oběžných prostředků Moskevského spotřebního družstva a moskevského sovětu. K třetí otázce se Mirošnikov vyjádřil, že koupě potravin od Vaillera je výhodná. »Konzervy,« stálo ve zprávě, »byly nakoupeny po 2,20 franku za kilo, tj. 75 000 rublů za funt . . . na trhu se v únoru platilo 125 000—150 000 rublů za funt. Ted' (v březnu) konzervy na trhu nejsou a funt masa stojí 200—250 tisíc rublů« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 252

³⁵⁸ Jde o protest frakce KSR(b) na 5. zasedání Ústředního svazu spotřebních družstev proti usnesení Rady práce a obrany z 22. března 1922; týkalo se plnění závazků, vyplývajících pro Ústřední svaz z dohody s lidovým komisariátem zásobování. Tímto usnesením byly závazky Ústředního svazu spotřebních družstev dodávat obilí lidovému komisariátu zásobování sníženy na 10 miliónů pudů.

Kopie Leninova dopisu byla rozeslána pro informaci všem členům politického byra ÚV KSR(b). Politické byro ÚV KSR(b) protest frakce 23. března 1922 projednalo a navrhlo lidovému komisariátu zásobování a Ústřednímu svazu spotřebních družstev dát odhlasovat v Radě práce a obrany závaznou dohodu, že

svaz odevzdá komisariátu zásobování 9 miliónů pudů obilí. RPO pozměnila 24. března své původní usnesení podle návrhu politického byra. — 252

- 359 Tímto dopisem Lenin reaguje na protest redaktora listu Rabočij K. S. Jeremejeva politickému byru ÚV KSR(b) proti směrnicí organizačního byra ÚV KSR(b) z 6. března 1922, podle níž se měl omezit rozsah listu, změnit jeho charakter, obsah apod.

Politické byro potvrdilo 23. března 1922 usnesení organizačního byra a uložilo oddělení agitace a propagandy ÚV KSR(b), aby za účasti soudruhů, kteří přijeli na XI. sjezd strany, svolalo poradu a projednalo na ní vydávání populárního listu pro dělníky.

List Rabočij jako orgán ÚV KSR(b) vycházel pod tímto názvem od 1. března 1922; od 1. července, tj. od 98. čísla, až do ledna 1932 vycházel pod názvem Rabočaja gazeta. — 253

- 360 Zplnomocněné diplomatické zastupitelství RSFSR v Německu sdělilo 31. března 1922, že německé ministerstvo zahraničních věcí je ochotno okamžitě vydat V. A. Avaněsovovi vízum s podmínkou, že účelem jeho cesty bude výlučně léčení. Viz též dokument č. 394. — 254

- 361 Lenin má na mysli přípis tajemníka moskevského výboru KSR(b) I. A. Zelenského, jímž povolával I. I. Skvorcova-Stěpanova k účasti na provedení agitační kampaně za vyvlastnění cenných předmětů v majetku církve. Tento příkaz měl »být bezpodmínečně splněn«. V levém horním rohu přípisu Lenin napsal: »Poskytnout odpočinek.«

Dne 30. března 1922 navrhl sekretariát ÚV KSR(b) moskevskému výboru strany, aby byla Skvorcovu-Stěpanovovi poskytnuta okamžitá dovolená a aby po tu dobu nebyl pověřován žádnou prací. — 254.

- 362 Člen předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady profesor V. N. Ipatjev byl v letech 1921—1922 na služební cestě v Belgii a ve Francii.

Ipatjevovu zprávu, o níž se Lenin zmiňuje, se nepodařilo najít. Podle dopisu G. M. Kržižanovského Leninovi z 31. března 1922 obsahovala tato zpráva hlášení o výsledcích Ipatjevovy činnosti ve Francii. Kržižanovskij konstatoval, že Ipatjev je jako politik naivní, ale výsledky jeho činnosti ve Francii hodnotil kladně: »a) celá řada konkrétních návrhů ohledně koncesí; b) určitý ústup od orientace na Polsko; c) jistý rozkol v nejreakčnejším francouzsko-

-belgickém táboře; d) zprávy o fakticky působících veličinách a osobách a odhalení, po čem prahnou určité skupiny . . .« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 255

³⁶³ *Dálnovýchodní republika* — demokratický stát, který vznikl pod vedením bolševiků v době bojů pracujících proti cizí vojenské intervenci na Dálném východě. Existovala od 6. dubna 1920 do 14. listopadu 1922. Vytvoření Dálnovýchodní republiky jako nárazníkového státu, který měl buržoazně demokratickou formu, ale v podstatě prováděl prosovětskou politiku, odpovídalo zájmům Sovětského Ruska, které se snažilo vyhnout otevřenému vojenskému konfliktu s japonským imperialismem a zajistit si na východní frontě dlouhodobý oddech.

Po vyhnání japonských interventů se 14. listopadu 1922 Lidové shromáždění Dálnovýchodní republiky obrátilo na Celoruský ústřední výkonný výbor s žádostí o připojení k RSFSR a o rozšíření platnosti sovětské ústavy na území Dálnovýchodní republiky. Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů vyhlásil 15. listopadu 1922 Dálnovýchodní republiku za nedílnou součást RSFSR. — 256

³⁶⁴ Politické byro ÚV KSR(b) schválilo 22. března 1922 toto usnesení: »Uložit soudruhovi Kurskému, aby ještě před vypracováním výnosu o zavedení závazných norem občanského zákoníku a právních vztahů předložil radě lidových komisařů a poté i Celoruskému ústřednímu výkonnému výboru vyhlášení základních soukromovlastnických práv, uznávaných RSFSR, chráněných jejími zákony a hájených soudy RSFSR« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 259

³⁶⁵ Návrh dekretu O základních soukromovlastnických právech, uznávaných RSFSR, chráněných jejími zákony a hájených soudy RSFSR, vypracoval lidový komisariát spravedlnosti. Schválilo jej 22. května 1922 III. zasedání Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů IX. volebního období a 18. června 1922 byl uveřejněn v listu *Izvěstija VCIK*. — 259.

³⁶⁶ Jde o dopis významného amerického vědce v oboru elektrotechniky Charlese Proteuse Steinmetze ze 16. února 1922 [²⁶²]. Steinmetz psal Leninovi, že je nadšen gigantickou prací na sociální a průmyslové obrodě Ruska. Prohlašoval, že je ochoten pomoci

v technických problémech, zejména při výstavbě elektráren.
— 259

- ³⁶⁷ G. M. Kržižanovskij poslal Leninovi téhož dne odpověď, v níž znovu potvrdil svou dřívější informaci o Ch. Steinmetzovi jako o významném vědci, který je v technických kruzích velmi populární. — 260
- ³⁶⁸ G. M. Kržižanovskij navrhl svou variantu posledního odstavce odpovědi Charlesovi P. Steinmetzovi, kterou pak Lenin částečně použil. Na uveřejněný vzkaz Lenin připsal: »2 exempl.: soudruh Martens!« Obdobný vzkaz byl poslán L. K. Martensovi. Dopis Ch. Steinmetze a Leninova odpověď byly uveřejněny 19. dubna 1922 v listech Pravda a Izvestija VCIK (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 178—179).
7. prosince 1922 napsal Lenin Steinmetzovi další dopis (viz dokument č. 506). — 260
- ³⁶⁹ Šlo zřejmě o to, aby byl americké traktorové brigádě, kterou zorganizovala Společnost přátel Sovětského Ruska (v Americe), povolen vstup do RSFSR. — 260
- ³⁷⁰ Jde o dopis vedoucího Správy státních skladů při Nejvyšší národohospodářské radě I. K. Ježova L. A. Fotijejové z 3. dubna 1922. Ježov žádal, aby mohl pohovořit s Leninem a aby byl na zasedání rady lidových komisařů schválen návrh usnesení, který si od něho Lenin vyžádal. Na základě tohoto návrhu měly být sklady převedeny z kompetence místních orgánů do kompetence Správy státních skladů. Viz též Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokumenty č. 352, 429 a 473. — 261
- ³⁷¹ Dokument je napsán pod textem Krasnoščokovova dopisu politickému byru ÚV KSR(b) a Leninovi z 3. dubna 1922: Krasnoščokov v něm líčil situaci v lidovém komisariátu financí a své dílčí neshody s náměstkem lidového komisaře financí G. J. Sokolnikovem. Tyto neshody však nepovažoval za tak vážné, že by musel z lidového komisariátu odejít. Krasnoščokov žádal, aby rozhodnutí o jeho pracovním zařazení bylo urychleno a aby v případě, že nebude moci zůstat v lidovém komisariátu financí, byl jmenován členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady. — 261
- ³⁷² G. J. Sokolnikov odpověděl Leninovi ještě téhož dne. Protože po-

važoval A. M. Krasnoščokova za pracovníka »nepochybně nadprůměrných kvalit«, navrhol, aby mu byla svěřena »přehlednější práce, umožňující bezprostřední osobní vedení«. Sokolnikov se též vyjadřoval kladně o Alském a doporučoval posílit kolegium lidového komisariátu financí.

Politické byro ÚV KSR(b) se 6. dubna 1922 usneslo: poslat soudruha Krasnoščokova pracovat buď do lidového komisariátu financí, nebo do Nejvyšší národohospodářské rady a poskytnout mu čtrnáctidenní dovolenou, aby dokončil své léčení.

Usnesením politického byra z 13. dubna 1922 byl Krasnoščokov jmenován členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady. Na téže schůzi bylo schváleno složení kolegia lidového komisariátu financí. — 262

³⁷³ Viz poznámku 41. — 262

³⁷⁴ Tento dopis je stejně jako řada následujících dokumentů věnován průzkumu kurské magnetické anomálie.

Průzkum kurské magnetické anomálie začal již před Říjnovou revolucí, ale rozsáhlé průzkumné práce se tehdy neprováděly. Začalo se s nimi v této oblasti od roku 1919.

Dne 24. srpna 1920 schválila Rada práce a obrany usnesení O průzkumu v oblasti kurské magnetické anomálie. Prohlásila »všechny práce spojené s průzkumem kurské magnetické anomálie za státně důležité« a uložila civilním i vojenským institucím, aby je všemožně podporovaly. Práce se rozvinuly zejména po ukončení občanské války.

Lenin věnoval oblasti průzkumu kurské magnetické anomálie velkou pozornost, jak o tom svědčí zde uveřejněné dokumenty i vzpomínky současníků (viz *Vzpomínky na V. I. Lenina*, sv. 2, Praha 1958, s. 371—375).

V dubnu 1923 byly v oblasti kurské magnetické anomálie získány první vzorky železorudných křemenců. Zvláštní komise pro průzkum oblasti kurské magnetické anomálie byla vyznamenána Řádem rudého praporu práce a na Celoruské zemědělské výstavě v roce 1923 jí bylo (za geologické průzkumné práce v oblasti kurské magnetické anomálie) uděleno nejvyšší státní vyznamenání. Na počátku třicátých let byla v této oblasti otevřena bohatá ložiska rud u Lebedina a Južno-Korobovska. Naplno se zde začala těžit železná ruda v šedesátých letech. — 264

³⁷⁵ O této cestě psal později L. K. Martens ve svých vzpomínkách na Lenina: »Vladimír Iljič se velice zajímal o kurskou magnetickou

anomálii, protože v ní tušil obrovské možnosti, jak povznést náš hutní průmysl. Počátkem roku 1922 mi přikázal, abych odjel do Kurska a zjistil, jak vlastně tato anomálie vypadá a jaký má význam . . . Vladimír Iljič totiž dobře věděl, že se kolem této záležitosti vedou četné spory, a chtěl získat o kurské magnetické anomálii co možná nejúplnější informace» (Vospominanija o V. I. Lenině, sv. 3, Moskva 1961, s. 345—346). — 264

³⁷⁶ Zmíněný rukopis předal L. K. Martensovi jeho autor, americký spisovatel John Kenneth Turner, aby s ním Lenin naložil podle svého uvážení, protože američtí vydavatelé jej odmítli vydat. Rukopis obsahoval cenný materiál o účasti USA v první světové válce. Knižně byl vydán roku 1922 v New Yorku pod názvem *Shall it be again?* [Může se to opakovat?]. — 266

³⁷⁷ V. V. Adoratskij začal z Leninova pověření připravovat již na podzim 1920 k tisku vybrané Marxovy a Engelsovy dopisy.

Lenin považoval vydání korespondence zakladatelů vědeckého komunismu za velmi důležité, a proto Adoratskému všemožně pomáhal. Dal mu zejména k dispozici své výpisky a poznámky, které vznikly roku 1913 při čtení čtyřsvazkového německého vydání Korespondence K. Marxe a B. Engelse z let 1844—1883 (viz V. I. Lenin, *Konspekt Perepiski K. Marksa i B. Engelsa 1844—1883 gg.*, Moskva, 1959). V dopisech V. V. Adoratskému z 2. srpna 1921, z 10. dubna 1922 a v poznámkách na dopisu od Adoratského dal Lenin konkrétní pokyny k vydávání vybrané Marxovy a Engelsovy korespondence (viz *Sebrané spisy 53*, Praha 1990, dokumenty č. 144, 343 a *Sebrané spisy 54*, Praha 1990, dokumenty č. 371—373). O jeho pokynech i pomoci vyprávěl později V. V. Adoratskij ve svém článku *Po osmnácti letech* (viz *Vzpomínky na V. I. Lenina*, sv. 1, Praha 1957, s. 309—311).

Sborník vyšel koncem roku 1922 pod názvem *Dopisy. Teorie a politika v Marxově a Engelsově korespondenci*. — 266

³⁷⁸ Na jaře roku 1922 doporučili lékaři Leninovi dlouhodobou dovolenou a horský vzduch. Lenin hodlal odjet na Kavkaz nebo na nějaké jiné vhodné místo. Jednal o tom i písemně s G. K. Ordžonikidzem a dalšími soudruhy, ale nakonec nikam nejel. — 267

³⁷⁹ Jde o telefonogram, kterým odpověděl A. I. Rykov na Leninův dopis z 5. dubna 1922 (viz dokument č. 360). Rykov se odvolával na skutečnost, že v zahraničí jsou dobře známy materiály z průzkumu kurské magnetické anomálie, který prováděl ještě před re-

volucí německý profesor Leist, a navrhol nabídnout koncesi na tento průzkum cizím odborníkům.

Pod text tohoto telefonogramu Lenin připsal: »Soudruhu Ry-
kove! Promluvíme si o tom, až se sejdeme. Tuto listinu vraťte Fo-
tijevojé. 12. 4. Lenin.« — 268

380 Jakmile se Kamo (S. A. Ter-Petrosjan) od L. B. Krasina a M. I. Uljanovové dověděl, že má Lenin odjet na dovolenou a léčení na Kavkaz, napsal Leninovi dopis s žádostí, aby ho vzal s sebou. Nabízel mu ochranu a všemožnou pomoc v místě pobytu. Viz též dokument č. 364. — 269

381 Jak vyplývá ze Smoljaninových zápisů, bylo studium zpráv místních hospodářských rad uloženo odpovědným pracovníkům Státní plánovací komise a Státního statistického úřadu. Lenin s tím souhlasil pod podmínkou, že se k této věci bude přistupovat seriózně a solidně, a žádal, aby mu byl okamžitě předložen seznam osob, které mají zprávy o činnosti sledovat. — 270

382 Kniha V. V. Adoratského Program výuky základů marxismu vy-
šla v roce 1922. — 271

383 Tento dokument napsal Lenin pod text vlastního životopisu V. V. Adoratského, který žádal ústřední kontrolní komisi, aby mu bylo přiznáno členství ve straně od roku 1904. Žádosti Adoratského bylo vyhověno. — 271

384 Dokument byl napsán na žádost V. V. Adoratského (viz tento svazek, dokument č. 373). — 272

385 Rada práce a obrany konstatovala na svém zasedání 21. dubna 1922, že »k zajištění elektrické energie pro Moskvu je nutné co nejrychleji zapojit Kaširskou elektrárnu do společné sítě, která zásobuje Moskvu elektrickým proudem«, a uložila Nejvyšší radě pro dopravu a lidovému komisariátu dopravy, aby urychleně zásobily Kaširskou elektrárnu palivem a zajistily tak její pravidelný chod (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokument č. 92. — 276

386 Jde o archiv a knihovnu, které Lenin nechal v Krakově a v Poroninu, když odjel po vypuknutí první světové války do Švýcarska. Rukopis o německé agrární statistice z roku 1907^[85], o němž se Lenin zmiňuje, je zřejmě práce Kapitalistické uspořádání soudo-

bého zemědělství; Leninovi ji zabavil při prohlídce v jeho bytě 25. července (7. srpna) 1914 četnický rotmistr.

O tom, že je nutné vyhledat a odeslat do Sovětského Ruska jeho knihy a rukopisy z Poronina a Krakova, psal Lenin Haneckému 20. března 1921 (viz Sebrané spisy 52, Praha 1990, dokument č. 186).

Teprve v roce 1924, už po Leninově smrti, se J. S. Haneckému, kterého vyslala sovětská vláda do Polska pátrat po Leninově archívu, podařilo zjistit, že většina tohoto archívu padla do rukou četníků a v dubnu 1921 byla převezena do generálního štábu ve Varšavě. Haneckému se tenkrát podařilo získat a přivést pouze jednotlivé dokumenty a rovněž některé Leninovy osobní věci. V roce 1933 byl Hanecki poslán do Polska znovu. Polské úřady ale vrátily jen malou část Leninových dokumentů; Hanecki přivezl i fotokopii poznámek na knihách, které patřily V. I. Leninovi. Roku 1945 byly tyto knihy, uložené v městské knihovně v Bydhošti, odevzdány sovětské vládě.

Značná část Lenina krakovského a poroninského archívu byla objevena v Polsku roku 1954. ÚV Polské sjednocené dělnické strany předal nalezené materiály ústřednímu výboru KSSS. Dnes jsou uloženy v Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. Některé tyto dokumenty byly uveřejněny v příslušných svazcích Sebraných spisů V. I. Lenina, v časopisech *Kommunist*, *Voprosy istorii KPSS*, *Istoričeskij archiv* aj. — 276

- 387 Béla Kun do Švédska neodcestoval, protože mu švédská vláda odmítla vydat vstupní vízum. V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je uložen tento Leninův vzkaz: »Karachanovi — pomoci *Bélovi Kunovi* odcestovat do Švédska. Dopis o *Bélovi Kunovi*

1. Smirnovovi do Stockholmu

2. Keržencevovi do Stockholmu

Připomenout mi to, až dostanu dopis od Zinovjeva. **Založit do archívu.** Zítra, 13. 4., mi připomenout. *Lenin.*« — 277

- 388 Na tento Leninův vzkaz napsal lidový komisař zdravotnictví N. A. Semaško: »Navrhuji poslat ho do sovchozu (k mému bratrovi, kde byl loni Dzeržinskij). Kiseljov s tímto návrhem souhlasí. *N. Semaško.*« — 279

- 389 Politické byro ÚV KSR(b) vyslechlo 20. dubna 1922 zprávu lidového komisariátu zahraničních věcí o vydání sborníku *Materiály*

k dějinám francouzsko-ruských vztahů v letech 1910—1914 a schválilo podle Leninových návrhů toto usnesení: »a) Zastavit dočasně distribuci sborníku, urychleně dotisknout obálku a úvod, kde musí být uvedeno, čím je to publikace a kdo za ni odpovídá. b) Vydat rejstřík jako samostatnou brožuru, jakmile bude sestaven, a nezdržovat teď kvůli tomu distribuci sborníku. V Předmluvě uvést, že rejstřík bude vydán zvlášť, dodatečně« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 280

³⁹⁰ Jde o povstání evropských horníků ve Witwatersrandu (Jihoafrická unie) v březnu 1922 v důsledku silného vykořisťování. Majitelé dolů v souvislosti s poklesem cen zlata na světovém trhu a ve snaze zachovat si své zisky začali snižovat mzdy a hromadně propouštěli dělníky. Do rukou dělníků přešla města Benoni a Brakpan a johannesburská předměstí Fordsburg a Jeppe. Povstání se aktivně účastnila mladá Komunistická strana jižní Afriky. Mnozí komunisté, mezi nimi i vůdcové stávky Fischer a Spendiff, padli v ozbrojeném boji. 10. března vyhlásila vláda generála Smutse ve zmíněných městech stanné právo a nasadila proti povstalcům armádu s děly a tanky. 14. března bylo povstání potlačeno; přes 10 000 lidí bylo zatčeno a tisíce dělníků byly postaveny před vojenský soud. — 281

³⁹¹ Dne 28. dubna 1922 nařídil sekretariát ÚV KSR(b) vydat G. M. Kržižanovskému a jeho ženě prostředky na léčení v zahraničí. Téhož dne poznamenala sekretářka rady lidových komisařů N. S. Lepešinská na kopii Leninova dopisu, že vízum pro Kržižanovské bylo podle sdělení zástupce tajemníka ÚV KSR(b) A. M. Nazareťana už vyřízeno. — 282

³⁹² Dne 23. dubna 1922 vyoperovali Leninovi v Soldatěnkovově nemocnici (nyní S. P. Botkina) střelu, která mu uvízla v těle po jeho zranění v roce 1918. Během pobytu v nemocnici Lenin zjistil, že zdravotní sestra J. A. Něčkinová a zdravotnice K. M. Grešnovová potřebují odpočinek a léčení (viz dokument č. 425).

Za několik dní byla J. A. Něčkinová pozvána do lidového komisariátu zdravotnictví k rozhovoru s N. A. Semaškem.

»Hned na podzim téhož roku,« vzpomíná Něčkinová, »jsem jela na Krym se zdravotnicí Klavdijí Maximovnou Grešnovovou, o níž se také postaral Vladimír Iljič. Pěkně jsme si odpočinuly a daly se trochu do pořádku« (Krasnoje znamja, Soči, 11. března 1960). — 283

- ³⁹³ Lenin odpovídá na dopis J. S. Vargy z 8. dubna 1922 obsahující informace o situaci v Úřadu pro zahraniční vědu a techniku a o jeho nezbytné reorganizaci. Tento Úřad byl na základě usnesení rady lidových komisařů 29. března 1921 založen s vlastním vydavatelstvím při hospodářském zastupitelství RSFSR v Němecu. Úkolem Úřadu bylo »navazovat styky s německými a vůbec západoevropskými vědci a zajišťovat trvalou výměnu nových hodnotných vědeckých poznatků mezi Ruskem a Západem« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokument č. 388. — 283
- ³⁹⁴ Leninův závěrečný projev na XI. sjezdu strany z 2. dubna 1922 (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 167—169) byl uveřejněn 4. dubna v Pravdě s chybami; opravy byly otištěny 9. dubna pod titulkem Opravy k závěrečnému slovu soudruha Lenina [²⁰⁵]. Viz též dokument č. 322. — 284
- ³⁹⁵ Členy komise, která měla prověřit činnost Úřadu pro zahraniční vědu a techniku v Berlíně, se stali J. B. Pašukanis, J. S. Varga (za zplnomocněné diplomatické zastupitelství), V. N. Ipatjev, M. J. Lapirov-Skoblo, B. E. Sčunkel (za Nejvyšší národohospodářskou radu) a V. V. Starkov (za obchodní zastupitelství).
- Komise ve své závěrečné zprávě vylíčila situaci Úřadu a vyslovila na jeho adresu řadu kritických připomínek; doporučila však tuto organizaci zachovat, ovšem značně restringovanou. Komise navrhovala, aby se Úřad zredukoval na informační oddělení, několik důvěryhodných vědců a sekretariát. Při takovém uspořádání, pravilo se v závěru komise, nepřesáhne počet 15—20 pracovníků. — 284
- ³⁹⁶ Příštího dne, 28. dubna 1922, napsala sekretářka rady lidových komisařů N. S. Lepešinská pod text Leninova dopisu: »Soudruhu Šklovskému byl poslán dopis podepsaný Stalinem s dotazem, jakou práci by chtěl dělat, a s ujištěním, že ÚV vyjde vždycky jeho přání v tomto smyslu vstříc.«
- V knize odeslané korespondence V. I. Lenina je v rubrice »Splněno« tento zápis sekretářky: »Odpověď 17. 5. 1922. Šklovskij Stalinův návrh přijal.« — 286
- ³⁹⁷ Jde o žádost lidového komisaře zemědělství V. G. Jakovenka, aby byly uvolněny prostředky na pomoc obyvatelstvu severní části kanského újezdu v Jenisejské gubernii. (Před svým jmenováním byl Jakovenko předsedou výkonného výboru sovětu kanského

újezdu). 10. května 1922 oznámil náměstek lidového komisaře financí G. J. Sokolnikov Leninovi, že příslušná částka byla zařazena do rozpočtu lidového komisariátu zemědělství. — 287

³⁹⁸ Telegram byl poslán jako odpověď na hlášení ředitele Státního sdružení ázerbájdžánského ropného průmyslu A. P. Serebrovského o hrdinství, které prokázali dělníci a inženýři při likvidaci úmyslně založených požárů na ropných polích v Baku. Organizační byro ÚV KSR(b) projednalo 25. dubna 1922 hlášení Serebrovského a uložilo V. V. Kujbyševovi a J. A. Jakovlevovi vypracovat návrh telegramu; usneslo se »požádat soudruhu Lenina, aby tento telegram podepsal«. 28. dubna poslal V. V. Kujbyšev návrh telegramu (s veškerými materiály) Leninovi k podpisu. — 287

³⁹⁹ Návrh telegramu napsal Lenin pod text dopisu obchodního zástupce RSFSR v Německu B. S. Stomoňakov politickému byru ÚV KSR(b) z 22. dubna 1922. Stomoňakov oznamoval, že ředitelé Kruppovy společnosti v Essenu odmítli potvrdit smlouvu o zemědělské koncesi v salském okruhu Donské oblasti (viz poznámku 349). Protože závody společnosti dodávaly Sovětskému Rusku parní lokomotivy, žádal Stomoňakov, aby vedoucí železniční mise J. V. Lomonosov dostal pokyn najít spolu s obchodním zástupitelstvím »způsoby, jak zapůsobit na Kruppa, a začít je uplatňovat«.

Politické byro se ještě téhož dne usneslo poslat B. S. Stomoňakovovi uvedený telegram.

Po dalším jednání s Kruppovou společností v Essenu a zpřesnění podmínek smlouvy schválila rada lidových komisařů 16. ledna 1923 smlouvu s Kruppem, předloženou Hlavním výborem pro koncese; 17. března téhož roku podepsal smlouvu Krupp. Kruppova zemědělská koncese byla v platnosti až do října 1934. — 288

⁴⁰⁰ Usnesením Rady práce a obrany z 21. října 1921 byla celá železniční síť, pokud jde o zásobování, rozdělena do tří kategorií. Vzhledem k nedostatku materiálních zdrojů zařadila Rada práce a obrany do první kategorie nejdůležitější železniční magistrály, které měly být udržovány v naprostém pořádku pro provoz podle jízdního řádu; do druhé kategorie nejdůležitější tratě, po nichž se dopravovaly náklady k tratím první kategorie, a do třetí kategorie všechny ostatní tratě železniční sítě.

Lidový komisař dopravy F. E. Dzeržinskij poslal Leninovi

4. května 1922 na jeho žádost podrobnou zprávu, vypracovanou v lidovém komisariátu dopravy, a také dopis. Dopis Dzeržinského viz Istoričeskij archiv, 1962, č. 1, s. 58—59. — 289

- ⁴⁰¹ Tento dokument napsal Lenin na dopis N. K. Krupské, ve kterém Krupská jako členka kolegia lidového komisariátu školství a osvěty protestovala proti usnesení rozpočtové rady při politickém byru ÚV KSR(b), podle něhož měl být rozpočet lidového komisariátu školství a osvěty značně snížen, a zdůrazňovala, že je nutné krýt potřeby základního školství.

Dne 22. června 1922 rada lidových komisařů rozpočet lidového komisariátu školství a osvěty schválila. — 289

- ⁴⁰² Tento vzkaz napsal Lenin v souvislosti s návrhem na zřízení lidového komisariátu vnitřního obchodu.

Rada práce a obrany projednala tuto záležitost 3. května 1922 a 5. května se usnesla ustavit tříčlennou komisi pro vnitřní obchod, která se měla zabývat realizací společných usnesení rady lidových komisařů a Rady práce a obrany a přípravou návrhů zákonů o řízení obchodu. Toto usnesení schválila rada lidových komisařů 9. května 1922 (viz Sobranije uzakoněnij i rasporjaženij rabočego i krest'janskogo pravitel'stva, 1922, č. 34, čl. 400).

Dne 19. května 1924 byla tato komise na základě usnesení předsednictva Ústředního výkonného výboru SSSR přeměněna v lidový komisariát vnitřního obchodu. — 289

- ⁴⁰³ Jde o návrh telegramu, který byl rozeslán členům politického byra ÚV KSR(b) jako odpověď na Čičerinův a Krasinův dotaz z Janova, jaké množství paliva a kovového šrotu by bylo možné v souvislosti s jednáním o uzavření obchodních a koncesních dohod nakládat a překládat.

Odpověď s podpisem místopředsedy rady lidových komisařů A. I. Rykova byla odeslána 8. května 1922. — 290

- ⁴⁰⁴ V. M. Smirnov Leninovi vyhověl a poslal mu 22. května 1922 hlášení o rozpočtu. Lenin na první stránku hlášení poznamenal: »Hlášení V. M. Smirnova (Státní plánovací komise) o *rozpočtu*. *Důležité!! a spěchá!!*« a napsal příkaz sekretářkám: »Hlášení V. M. Smirnova (Státní plánovací komise) o rozpočtu. *Urychleně odeslat* (domluvit se telefonicky, kdy budou mít čas si to přečíst) soudruhům *Rykovovi* a *Cjurupovi* a soudruhu *Stalinovi*. 23. 5.« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 290

⁴⁰⁵ Tento dokument napsal Lenin pod navrhovaný seznam členů malé rady lidových komisařů, který byl rozeslán členům politického byra ÚV KSR(b) ke schválení. Seznam pořídil A. D. Cjurupa a podepsal ho též A. I. Rykov. Cjurupa také uvedl, že se navrhuje, aby po dobu nepřítomnosti předsedy malé rady lidových komisařů A. S. Kiseljova a místopředsedy G. M. Leplevského, kteří se musí 2—3 měsíce léčit, zastával funkci předsedy A. G. Gojchbarg. Tato otázka byla postoupena k předběžnému projednání organizačnímu byru ÚV KSR(b), neboť členové politického byra k ní nezaujali jednotné stanovisko.

Dne 18. května 1922 schválilo složení malé rady lidových komisařů politické byro. Zařadilo do ní A. G. Gojchbarga a pověřilo ho předsednictvím, dokud budou předseda a místopředseda malé rady lidových komisařů na léčení. — 291

⁴⁰⁶ Tento dokument napsal Lenin na dopisu (zástupce) Americké spojené společnosti na výrobu léčiv a chemických preparátů A. Hammera (viz též poznámku 422). Hammer v něm psal, že on a ředitel společnosti B. Mishell jedou do Petrohradu, a proto žádal o doporučující dopis. — 292

⁴⁰⁷ Tento telefonogram napsal Lenin na Hammerovu žádost z 11. května 1922. Nahoru na blanket napsal Lenin tento příkaz: »Zapsat, *kdo* to v *Pitěru* přijal.« Zde také sekretářka poznamenala: »Přečteno do telefonu osobně Zinovjevovi.« — 293

⁴⁰⁸ Dne 13. května 1922 oznámil obchodní zástupce RSFSR v Německu B. S. Stomoňakov telegraficky Leninovi, že podnikl kroky k realizaci objednávky Lanzových motorů pro Hlavní správu zemědělských hospodářství při průmyslových podnicích. Stomoňakov psal, že Hlavní správa pro hydraulickou těžbu rašeliny už dva takové motory dostala a že může jeden z nich zatím přenechat Hlavní správě zemědělských hospodářství. Viz též dokument č. 329. — 294

⁴⁰⁹ Tento dokument napsal Lenin pod text návrhu J. V. Stalina na prodloužení smlouvy s Americkou organizací pomoci (ARA) do 1. ledna 1923. Smlouva měla vypršet 1. září 1922.

Dne 17. května 1922 politické byro ÚV KSR(b) návrh schválilo. — 294

⁴¹⁰ V. S. Dovgalevskij sdělil Leninovi ještě týž den, že »radiotelefon profesora Bonče-Brujeviče bude dán do provozu v Moskvě začát-

kem června«. Psal, že by bylo »vhodné a spravedlivé ocenit práci laboratoře a profesorů Bonče-Brujeviče a Vologdina a podpořit žádost nižněnovgorodského sovětu . . .«

Dovgalevskij rovněž slíbil, že pošle informaci »o přibližných nákladech na telefon Bonče-Brujeviče«. Vzhledem k tomu napsal Lenin Smoljaninovi: »Soudruhu Smoljaninove! Až pošle Dovgalevskij slíbený doplněk, zatelefonujte mi. 11. 5. *Lenin.*« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

O vyznamenání Nižněnovgorodské radiotechnické laboratoře bylo rozhodnuto o něco později. Sekretariát Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů se 19. září 1922 usnesl: »Vyznamenat Nižněnovgorodskou radiotechnickou laboratoř Řádem rudého praporu práce a vyslovit profesorům Vologdinovi a Bončovi-Brujevičovi i vrchnímu mechanikovi Šorinovi jménem Celoruského ústředního výkonného výboru poděkování jako výraz uznání za jejich zásluhy.« — 296

- ⁴¹¹ Příštího dne, 12. května 1922, podal lidový komisařů pošt a telegrafů V. S. Dovgalevskij podrobný výklad, za jakých okolností byl A. M. Nikolajev odvolán z funkce vedoucího technické správy, a popsal odbornou kvalifikaci K. V. Trofimova, který byl jmenován na jeho místo. Nikolajev byl podle sdělení Dovgalevského pověřen vedením celé správy, do jejíž kompetence patřily finance a organizační otázky . — 296
- ⁴¹² Dne 13. května 1922 měl Lenin telefonický rozhovor s inženýrem V. A. Pavlovem a během rozhovoru si zapsal informace, které ho zaujaly (viz Leninskij sbornik XXXVI, s. 482). — 296
- ⁴¹³ Lenin má zřejmě na mysli projednávání návrhu výnosu O zřízení prokurátorského dozoru na zasedání předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru, které se konalo ve dnech 12.—26. května 1922. Návrh předložil lidový komisariát spravedlnosti. Názory členů CÚVV na tuto otázku se různily. Většina se vyslovovala pro »dvojí« podřízenost místních prokurátorů, tj. výkonným výborům guberniálních sovětů a ústředí v osobě hlavního prokurátora republiky. Lenin ostře vystoupil proti »dvojí« podřízenosti (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 232—236). — 297
- ⁴¹⁴ Na nákup zahraničního zařízení pro geologický průzkum oblasti kurské magnetické anomálie byly uvolněny potřebné prostředky. Akademik P. P. Lazarev později sdělil, že s financováním této ak-

- ⁴¹⁵ Dne 28. února 1922 bylo zveřejněno nařízení Státní politické správy o předání členů ústředního výboru a aktivních funkcionářů strany socialistů-revolucionářů Nejvyššímu tribunálu. Měli být souzeni za kontrarevoluční a teroristický boj proti sovětské moci.

Během příprav soudního procesu proti eserům (konal se v Moskvě ve dnech 8. června — 7. srpna 1922) požádal Nejvyšší tribunál při Celoruském ústředním výkonném výboru Lenina o sdělení, měl-li 30. srpna 1918 projev na shromáždění v budově Obilní burzy (Basmanský obvod) ještě před projevem na shromáždění v bývalém Michelsonově závodě, kde na něj spáchala eserka F. Kaplanová atentát. Dokument je odpovědí na tento dotaz. — 297

- ⁴¹⁶ Dne 30. srpna 1918 měl Lenin projev na téma Dvě vlády (diktatura proletariátu a diktatura buržoazie) na dvou shromážděních: nejdříve v Basmanském obvodu (v budově Obilní burzy) a poté v Zamoskvorečském obvodu (v bývalém Michelsonově závodě). — 298

- ⁴¹⁷ Jde o dodatek k telegramu s podpisem A. I. Rykova. Na dodatku je poznámka »Od Lenina«. Rykov sděloval, že pro nedostatek vagonů a lokomotiv a pro špatný stav železnic vážně odvoz uhlí z Donbasu, a proto žádal, aby se podnikly kroky k uzavření smlouvy s italskými firmami, podle níž by jim bylo uhlí prodáno se slevou. — 298

- ⁴¹⁸ Tento dopis a rovněž návrh usnesení politického byra ÚV KSR(b) o potvrzení zahraničního obchodu (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 223) napsal Lenin poté, co dostal 15. května 1922 od zplnomocněného diplomatického zástupce RSFSR v Německu N. N. Krestinského materiály, fakta o tom, jak nepříznivý vliv mají vnitrostranické neshody v otázce monopolu zahraničního obchodu na obchodní jednání se zahraničními kapitalisty.

Náměstek lidového komisaře zahraničního obchodu M. I. Frumkin navrhoval v dopisu z 10. května 1922 ponechat v rukou státu (lidového komisariátu zahraničního obchodu) monopol pouze na 4—5 druhů zboží; všechno ostatní zboží by mohly volně dovážet ty smíšené společnosti, které ponechají část zisku státu, aniž jim stát předtím poskytl nějaký kapitál. Ve zdůvodnění své-

ho návrhu poukazoval Frumkin na ztrátovost státního obchodu a na to, že při volné konkurenci bude mít nad ním volný obchod převahu.

Pod textem Leninova dopisu je odpověď J. V. Stalina ze 17. května 1922. Souhlasil s názorem, že státní obchod »na *volném* poli konkurence *nesmí* utrpět újmu«, avšak měl za to, že na »*ne-svobodném* poli« se státní obchod nerozvine a stane se z něj křehká skleníková rostlinka. Stalin nebyl proti tomu, aby se opatření k omezení monopolu zahraničního obchodu »v *tomto* stadiu« oficiálně zakázala, avšak upozorňoval, že »*omezení* je přece nevyhnutelné«.

Dne 22. května schválilo politické byro ÚV KSR(b) Leninův návrh usnesení, jež potvrzovalo monopol zahraničního obchodu.
— 301

- ⁴¹⁹ Lenin se vyslovuje k návrhu předsedy Nejvyšší národohospodářské rady P. A. Bogdanova spojit řízení obchodu a průmyslu do jednoho komisariátu.

Komise pro vnitřní obchod, lidový komisariát zahraničního obchodu a Nejvyšší národohospodářská rada měly být sloučeny v komisariát obchodu a průmyslu. — 301

- ⁴²⁰ Tento vzkaz napsal Lenin na sdělení náměstka lidového komisaře financí G. J. Sokolnikova o tom, kolik bylo v lednu až dubnu vydáno papírových peněz. Viz též dokument č. 399. — 301

- ⁴²¹ Tento dokument napsal Lenin na telegram L. B. Krasina, který na základě jednání s italskými firmami o prodeji uhlí navrhoval poslat do Itálie 1—2 parníky doněckého uhlí a zainteresovat tak italské průmyslníky.

Usnesením ze 17. května 1922 uložila Rada práce a obrany Hlavní správě paliv, aby k odeslání do Itálie vybrala nejlepší druhy uhlí.

Předběžná dohoda o prodeji uhlí italským firmám, kterou podepsal lidový komisař zahraničního obchodu Krasin v květnu, byla projednána 2. června na zasedání Rady práce a obrany a postoupena Výboru pro koncese. 21. června 1922 byla smlouva podepsána. Viz též dokument č. 418. — 302

- ⁴²² Uveřejněný dopis napsal Lenin v souvislosti s těmito okolnostmi:

Dne 6. května 1922 bylo v 34. (75.) čísle listu Selskochozjajstvennaja žizň, orgánu lidového komisariátu zemědělství a ÚV Odborového svazu pracovníků v zemědělství a lesním hospodář-

ství uveřejněno několik článků s kritikou dekretu Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů a rady lidových komisařů O jednotné naturální dani ze zemědělských produktů na léta 1922—1923 ze 17. března 1922. V úvodníku Znovu o naturální dani [182] se tvrdilo, že XI. sjezd strany vydaný dekret o jednotné dani zrušil, že bude zrevidován a od základu změněn. Totéž obšírně přetřásal článek A. L. Vajnštejna O tíživé naturální dani [10] a článek N. P. Oganovského Líc a ruť (systému naturální daně).[181]

Proti stanovisku listu Selskochozjajstvennaja žizň protestoval lidový komisariát zásobování. Náměstek lidového komisaře zásobování A. I. Sviděrskij napsal v dopisu Stalinovi, že list, hojně čtený na venkově, maří velice důležitou práci, kterou lidový komisariát zásobování vynakládá na sestavení místních daňových seznamů, majících rozhodující význam pro celou daňovou kampaň, a žádal, aby se proti němu zakročilo.

Politické byro ÚV KSR(b), které 11. května 1922 projednalo prohlášení sekretariátu ÚV KSR(b) k agitaci lidového komisariátu zemědělství za snížení naturální daně, vyslovilo kolegiu lidového komisariátu zemědělství důtku a uložilo organizačnímu byru ÚV KSR(b), aby projednalo personální složení redakce listu a »podniklo opatření, aby se takový nepřipustný postup listu Selskochozjajstvennaja žizň nemohl v budoucnu opakovat« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

List *Selskochozjajstvennaja žizň* vycházel od 18. července 1921 do 1. června 1922 v Moskvě. Vyšlo 86 čísel. — 302

423 O zlevnění literatury se jednalo v ÚV KSR(b) i v orgánech sovětů.

Oddělení ÚV KSR(b) pro agitaci a propagandu vypracovalo tyto návrhy: předat největším nakladatelstvím (Státnímu nakladatelství, Hlavnímu výboru pro politickou osvětu aj.) alespoň nejnutnější počet tiskáren, u politických publikací zrušit clo z dováženého papíru a poskytnout Státnímu nakladatelství, Hlavnímu výboru pro politickou osvětu a novinám subvenci, aby mohla být politická literatura zlevněna; subvenci ovšem mohly čerpat jen pod zvláštní kontrolou ÚV. Sekretariát ÚV KSR(b) projednal 12. května 1922 tyto návrhy, doplnil je o ustanovení, podle něhož se stranickým organizacím poskytovala sleva z velkoobchodní ceny knih, a postoupil je politickému byru ke schválení jako směrnicí pro příslušné orgány sovětů.

V souvislosti s Leninovým dopisem sdělil ředitel Státního nakladatelství O. J. Šmidt lidovému komisaři školství a osvěty Lu-

načarskému (Šmidtova informace byla pak odeslána úřadovně rady lidových komisařů), že existuje usnesení poskytnout Státnímu nakladatelství subvenci z fondu rady lidových komisařů, takže se mohou knihy »prodávat za poloviční cenu«. M. N. Pokrovskij navrhl upotřebit k zlevnění knih nevyužitý fondy Hlavního výboru pro politickou osvětu a rovněž alespoň jedno procento z briliantových a zlatých předmětů uložených v muzejních sbírkách. G. J. Sokolnikov namítal, že Státní nakladatelství už subvenci dostalo; psal, že vytvořit fond z odvodů z místních daní je prakticky nemožné. A. D. Cjurupa konstatoval, že odvody z místních daní by byly tak nepatrné, že by »nestačily krýt« ani místní potřeby, a psal, že politické byro ÚV KSR(b) jmenovalo komisi, jež má prozkoumat možnost odvodů z oběžných prostředků Ústředního svazu spotřebních družstev ve prospěch lidového komisariátu školství a osvěty. — 303

⁴²⁴ Čuso — mimořádný zmocněnec Rady práce a obrany pro zásobování Rudé armády a námořnictva. Byl jmenován dekretem Celoruského ústředního výkonného výboru z 8. července 1919 a jeho úkolem bylo sjednotit veškeré zásobování Rudé armády, zvýšit produktivitu práce v závodech pracujících pro obranu země a zajistit rovněž rychlé a pravidelné rozdělování potravin a materiálu v týlu i na frontě. Usnesením Celoruského ústředního výkonného výboru z 16. srpna 1921 byla funkce mimořádného zmocněnce a jeho aparát zrušeny a personál i inventář dán k dispozici orgánům Nejvyšší národohospodářské rady. — 304

⁴²⁵ Jde o poskytnutí subvencí Nižněnovgorodské radiotechnické laboratoři, kterou řídil M. A. Bonč-Brujevič.

19. května 1922 Bonč-Brujevič oznámil, že radiotechnická laboratoř nutně potřebuje pro normální chod práce pevný rozpočet, jehož nejzazší minimum lze určit částkou 7500 předválečných rublů měsíčně. Za maximální měsíční rozpočet, který by zajistil další rozvoj radiotechnické laboratoře, považoval Bonč-Brujevič částku 25 000 předválečných rublů.

Dne 22. května 1922 schválilo politické byro ÚV KSR(b) na Leninův návrh usnesení o financování laboratoře (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 229—231. — 305

⁴²⁶ Tento dokument napsal Lenin na dopis I. I. Skvorcova-Stěpanova ústřednímu výboru KSR(b). Skvorcov-Stěpanov v něm žádal, aby byl uvolněn z funkce místopředsedy redakční rady Státního

nakladatelství a zůstal pouze jejím členem a aby mu byl vzhledem k jeho podlomenému zdraví dopřán řádný odpočinek. Sekretariát ÚV KSR(b) se usnesl poskytnout mu dovolenou. — 306

427 Tento dopis napsal Lenin v souvislosti s přípravami k vypovězení protisovětsky smýšlející inteligence z RSFSR. — 306

428 *Novaja Rossija* — měsíčník pro společenskovední literaturu směnověchovského zaměření; vycházel v letech 1922—1926 za redakce I. G. Ležněva. První dvě čísla vyšla v březnu a červnu 1922 v Petrohradu. Později, od srpna 1922, vycházel časopis v Moskvě pod názvem *Rossija*. Viz poznámku 429. — 306

429 Politické byro ÚV KSR(b) projednalo 26. května 1922 na Leninův návrh případ časopisu *Novaja Rossija* a uložilo Hlavní tiskové správě, aby »jako nejvyšší instance povolila další vydávání časopisu *Novaja Rossija* a zrušila tak usnesení výkonného výboru petrohradského sovětu o jeho zastavení« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Protože se výkonný výbor guberniálního sovětu v Petrohradu obrátil na politické byro s žádostí zrušit usnesení z 26. května, uložilo politické byro vedoucímu politického oddělení Státního nakladatelství N. L. Meščerjakovovi, aby tuto otázku přešetřil a dal k ní své vyjádření. Meščerjakov navrhl neodvolat usnesení o zastavení časopisu *Novaja Rossija* a povolit jeho vydavatelům, aby vydávali jiný časopis. Politické byro 1. června 1922 žádost výkonného výboru guberniálního sovětu v Petrohradu o zrušení usnesení z 26. května zamítlo a navrhlo předsednictvu Celoruského ústředního výkonného výboru toto usnesení realizovat. Předsednictvo CÚVV vyslechlo 8. června 1922 Meščerjakovovo zdůvodnění, shledalo ho uspokojivým a usneslo se považovat záležitost časopisu *Novaja Rossija* za vyřešenou.

Děň — liberálně buržoazní list vydávaný v Petrohradu od roku 1912. Přispívali do něj menševici-likvidátoři a po únorové revoluci 1917 jej plně převzali. Vojenský revoluční výbor při petrohradském sovětu jej 26. října (8. listopadu) 1917 zastavil. — 307

430 *Ekonomist* — časopis Ruské technické společnosti, odboru pro ekonomiku průmyslu. Tato společnost sdružovala buržoazní technickou inteligenci a bývalé podnikatele, kteří se stavěli k sovětské moci nepřátelsky. Časopis vycházel od prosince 1921 do června 1922 v Petrohradu. Lenin jej nazval »orgánem novodo-

bých feudálů« (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 58). V červnu 1922 byl časopis zastaven. — 307

- ⁴³¹ Na Leninův vzkaz připsal Dzeržinskij své vyjádření: »Myslím, že tady je omezení nepřipustné. V garáži je šest aut a celkem dvádnáct lidí. Platy jako jinde. Údržba aut je dobrá. S auty se nejezdí zbytečně.« Vyjádření podepsali také Cjurupe a Rykov. — 307
- ⁴³² Tento dokument napsal Lenin na rub dopisu náměstka lidového komisaře práce A. M. Aniksta z 18. května 1922. Anikst Lenina žádal, aby »v duchu« jejich rozmluvy zůstala otázka jeho oficiálního uvolnění z kolegia lidového komisariátu práce vzhledem k mobilizaci na práci v místních orgánech otevřena, dokud se nevrátí z léčení. Dále žádal, aby byl vyslán na léčení urychleně. 27. května 1922 potvrdil sekretariát ÚV KSR(b) předchozí rozhodnutí, aby Anikst a jeho žena byli na půldruhého měsíce posláni na Kavkaz léčit se. — 308
- ⁴³³ Sekretariát ÚV KSR(b) se 23. května 1922 usnesl vyhovět Leninově žádosti a vyslat chirurga V. N. Rozanova i se synem na zotavenou do Rigy. Rozanov o tom později psal ve svých vzpomínkách na Lenina (viz *Vzpomínky na V. I. Lenina*, sv. II., Praha 1958, s. 402—403). — 308
- ⁴³⁴ Dne 26. května 1922 oznámil lidový komisař zdravotnictví N. A. Semaško Leninovi, že K. M. Grešnovová s dcerkou pojedou v červenci na zotavenou na Krym (viz též poznámku 392 a publikaci *Leninskij sbornik XXXI*, s. 490). — 309
- ⁴³⁵ *Nakanuně* — list vydávaný za spoluúčasti směnověchovců v Berlíně. — 310
- ⁴³⁶ *Russkaja mysl* — časopis, který v roce 1922 vycházel za redakce P. B. Struveho v Praze. — 310
- ⁴³⁷ Tento dokument napsal Lenin pod text zprávy lidového komisaře zdravotnictví N. A. Semaška členům politického byra ÚV KSR(b) o závažných a nebezpečných (podtrhl Lenin. — *Red.*) tendencích« mezi zdravotníky, jež se projeví na II. celoruském sjezdu lékařských sekci při ÚV Celoruského svazu lékařských a zdravotnických pracovníků (konal se ve dnech 10.—14. května 1922 v Moskvě). K nejpodstatnějším projevům těchto tendencí, kterých úspěšně využívali kadeti, menševici a ešeři, podle Semaška,

patřily 1. tažení »proti sovětským lékařským institucím a vychvalování zemstevních lékařských institucí«, 2. požadavek úplné demokracie, jak ji chápou menševici a esei, 3. snaha »stát stranou všeodborového dělnického hnutí«, 4. snaha »zorganizovat se na této základně, mimo jiné i za pomoci vlastního tiskového orgánu«. Politické byro ÚV KSR(b) schválilo 24. května 1922 Leninův návrh a uložilo F. E. Dzeržinskému, aby za Semaškovy účasti »vypracoval plán opatření a podal o tom politickému byru do týdne zprávu« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 311

⁴³⁸ Jako odpověď na svůj dopis dostal Lenin od Zinovjeva 24. května 1922 telefonogram a později písemné vysvětlení zmocněnce lidového komisariátu zahraničního obchodu K. M. Beggeho, že Mišellova stížnost je nedorozumění a že budou okamžitě učiněna nutná opatření. — 312

⁴³⁹ Je míněn článek L. M. Chinčuka Výsledky seznámení mezinárodní družstevní delegace se spotřebitelským družstevnictvím v Sovětském Rusku^[255], který byl uveřejněn 20. května 1922 v Pravdě. — 312

⁴⁴⁰ Jde o rezoluci, kterou schválila mezinárodní porada družstev v Miláně ke zprávě delegace, vyslané Mezinárodním svazem družstev do Ruska, aby se tam seznámila se sovětským družstevnictvím. Delegace dospěla jednomyslně k závěru, že družstva mají v Sovětském Rusku výjimečné postavení, pokud jde o jejich vliv, sílu a rozsah operací, a konstatovala, že je zcela nezbytné, aby družstva ve všech zemích sovětské družstevnictví podporovala.

Dne 24. května 1922 poslal L. M. Chinčuk Leninovi francouzský originál vyjádření delegace Mezinárodního svazu družstev. Chinčuk psal, že otázka úvěru nebyla ještě vyřešena a že sovětské družstevnictví teprve začíná navazovat kontakty se západní Evropou: »Švédský koncern (velmi seriózní) nám nabídl úvěr ve výši 50 miliónů korun (přes 20 miliónů zlatých rublů).« Později Chinčuk sdělil, že byla uzavřena dohoda s anglickým družstvem (Britskou velkoobchodní společností) o poskytnutí úvěru sovětským družstvům (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 312

⁴⁴¹ Jsou míněny skupiny mezi tatarskými komunisty, o nichž předsed-

da rady lidových komisařů Krymské republiky S. G. Said-Galijev hovořil s Leninem.

Je třeba připomenout, že S. G. Said-Galijev (do června 1921 předseda rady lidových komisařů Tatarské republiky) poslal již v červenci 1921 Leninovi dopis, v němž (bod 4) napsal: »Ve všech autonomních republikách, a tedy i v Tatarsku, existují mezi zdejšími komunisty (Tatary) dva výrazně odlišné směry (skupiny): jeden uznává hledisko třídního boje a snaží se prohloubit třídní diferenciaci mezi vrstvami zdejšího obyvatelstva, kdežto druhý směr tíhne k maloburžoaznímu nacionalismu . . .

Je ale správné . . ., že první mají mít plnou a všestrannou podporu celé KSR a jejich nejvyšších orgánů, kdežto druhí (pokud to myslí upřímně a hoří touhou pracovat ve prospěch proletářské revoluce a pokud je jejich práce k užitku) mají být jen využíváni a současně vychováváni v duchu ryzího internacionalismu, aniž by jim byla dáována přednost před prvními, jak se to v poslední době děje — a nejen v Tatarsku?«

Lenin ve své odpovědi napsal: »K čtvrtému bodu prosím uvést přesně, stručně a jasně fakta o dvou směrech« (Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokument č. 76). — 312

⁴⁴² Podnětem k napsání tohoto příkazu byla písemná zpráva náměstka lidového komisaře zemědělství I. A. Teodoroviče. Protože Teodorovič považoval za zcela absurdní, že problémy pěstování vinné révy, výroby vín a jejich prodeje řeší dvě instituce — lidový komisiát zemědělství a Nejvyšší národohospodářská rada, navrhoval v zájmu rozvoje tohoto velmi důležitého a výnosného zemědělského odvětví soustředit jeho řízení v jednom resortu, a to ve Státním syndikátu vinařských trastů.

Teodorovičova zpráva byla poslána A. D. Cjurupovi s touto poznámkou sekretářky rady lidových komisařů N. S. Lepěšinské: »Soudruhu Cjurupovi. Na příkaz soudruha Lenina sdělit rozhodnutí.« Cjurupa ve svém vyjádření z 27. května napsal: »Je to v podstatě správná myšlenka. Nevím, jak byla vyjádřena v dekretu, který předložil lidový komisař zemědělství k projednání radě lidových komisařů. Popoženu to« (Ústřední stranický archiv institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Dne 2. června 1922 projednávala Teodorovičův návrh usnesení Celoruského ústředního výkonného výboru o organizaci vinařství na území federace Rada práce a obrany. Předložený návrh zamítla a postoupila problematiku, jak pozvednout pěstování vinné révy a výroby vína, i otázku, jak organizovat vinařství a prodej vína, k projednání Státní plánovací komisi; doporučila

řídít se směrnicemi, které schválila Rada práce a obrany. Státní syndikát pro pěstování vinné révy a vinařství byl zřízen dekretem Celoruského ústředního výkonného výboru z 27. července 1922. — 313

⁴⁴³ Jde o zprávu B. J. Rejnštejna, jež obsahovala podrobné údaje o dr. J. Hammerovi a jeho synu A. Hammerovi, jakož i o Americké spojené společnosti na výrobu léčiv a chemických preparátů, kterou dr. Hammer řídil. Viz též dokumenty č. 44 a 359. — 313

⁴⁴⁴ Leninův návrh podpořit Hammerovo a Mishellovo podnikání schválilo politické byro ÚV KSR(b) 2. června 1922. — 313

⁴⁴⁵ Nepodařilo se zjistit, oč jde. — 314

⁴⁴⁶ Místopředsedu rady lidových komisařů a Rady práce a obrany A. D. Cjurupu jmenovala rada lidových komisařů 25. dubna též lidovým komisařem dělnicko-rolnické inspekce. V této funkci ho schválilo předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru 6. května 1922. Cjurupa tehdy nemohl pro nemoc v dělnicko-rolnické inspekci pracovat. — 315

⁴⁴⁷ Jako odpověď na Leninův dopis předložil člen kolegia lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce N. A. Reske připomínky k reorganizaci tohoto komisariátu, dohodnuté s ostatními členy kolegia. K hlášení byla přiložena systemizace pracovníků v ústředních, speciálních a místních inspekcích podle autonomních republik a oblastí, a rovněž Informace o nutných úvěrech na mzdy, které bude lidový komisariát dělnicko-rolnické inspekce potřebovat, až se sníží stavy a zvýší kvalifikace pracovníků (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Náměstek lidového komisaře dělnicko-rolnické inspekce V. A. Avaněsov byl v Berlíně, kde kontroloval činnost sovětských zastupitelství a seznamoval se též s pracovním režimem státních institucí v Německu. V dopisu členům kolegia lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce z 24. října 1922 připouštěl, že je reorganizace komisariátu účelná, ale doporučoval, aby se s přestavbou nespěchalo, aby zkušení pracovníci byli ponecháni na svých místech a aby se tato záležitost řešila až po jeho a Cjurupově návratu ze zahraničí. Viz též dokumenty č. 437 a 441. — 316

⁴⁴⁸ Lenin má na mysli materiály zaslané z lidového komisariátu děl-

nicko-rolnické inspekce jako odpověď na jeho dopis z 21. srpna 1922. — 316

- 449 Jde zřejmě o J. N. Fosse, který tehdy pracoval na Správě Jihovýchodní dráhy ve Voroněži. Lenin ho znal z kazaňské univerzity. — 317
- 450 V listu Izvěstija VCIK vyšel 25. srpna 1922 článek Reálná pomoc »přátel Sovětského Ruska«^[228]. Tento článek osvětloval činnost traktorové brigády, kterou založili členové americké Společnosti přátel Sovětského Ruska na státním statku v Tojkinu (ochanský újezd v Permské gubernii) (viz dokument č. 470). Brigádu vedl americký komunista Harold Ware. Na novinovém výstřižku podtrhl Lenin titul článku a na levý okraj napsal: »NB.« — 317
- 451 V. A. Smoljaninov sdělil Leninovi, že požádal telegraficky předsedu výkonného výboru guberniálního sovětu v Permu, aby se obeznámil s prací americké traktorové brigády, vyjádřil se k její činnosti a pomohl jí.
O Rutgersovi Smoljaninov napsal, že o změně smlouvy s jeho skupinou se začne jednat, až se Rutgers vrátí z Kuzbasu.
Jakmile Lenin dostal z Permu materiály o činnosti americké traktorové brigády, poslal dopisy Společnosti přátel Sovětského Ruska (v Americe), Společnosti pro technickou pomoc Sovětskému Rusku, předsedovi výkonného výboru guberniálního sovětu v Permu a předsednictvu CÚVV (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 266—273). — 317
- 452 *Aufbau. Zeitschrift Für Wirtschafts-politische Fragen Ost-Europas.* Tento sborník pro otázky hospodářského a politického života východní Evropy vycházel v Mnichově od června 1921 v ruštině a němčině.
O sborník Aufbau se Lenin zajímal již na jaře 1922. Na jeho příkaz byl poslán dotaz I. S. Unšlichtovi, má-li tento sborník k dispozici. Unšlicht odpověděl, že sborník nemá, avšak napsal, »mohu ho na požádání objednat«; poslední větu Unšlichtova dopisu podtrhl Lenin dvěma čarami a nahoru napsal: »Snažně prosím« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 318
- 453 Jde o knihu Materiály ustavující konference ruského národně monarchistického svazu (konstitučních monarchistů), konané ve dnech 25. března—5. dubna 1922^[253]. — 318

- ⁴⁵⁴ Jedná se o knihu A. Jermanského *Vědecká organizace práce a výroby a Taylorův systém*^[38], Státní nakladatelství 1922. Leninovo zhodnocení této knihy viz *Sebrané spisy* 45, Praha 1989, s. 241, 242. — 319
- ⁴⁵⁵ Jde o Smoljaninovu odpověď z 1. září 1922 na Leninův dopis A. I. Rykovovi (viz dokument č. 440). — 320
- ⁴⁵⁶ V. A. Smoljaninov splnil všechny úkoly, kterými ho Lenin pověřil. — 320
- ⁴⁵⁷ Jde o dopis A. M. Gorkého Anatolu Francovi z 3. července 1922^[154] k procesu s esery, kteří byli postaveni před soud pro kontrarevoluční činnost (viz poznámku 415). Gorkij podstatu tohoto procesu nepochopil, vylíčil jej jako přípravu »k zavraždění lidí, poctivě pracujících pro osvobození ruského lidu«, a žádal France, aby se obrátil na sovětskou vládu a »upozornil ji na nepřipustnost takového zločinu«. »Možná,« psal Gorkij, »že Vaše slovo, které má váhu, zachrání cenné životy socialistů.«
- Kromě toho poslal Gorkij Francovi kopii svého dopisu, který o této záležitosti napsal místopředsedovi rady lidových komisařů A. I. Rykovovi. Gorkij v něm varoval, že na rozsudky smrti nad obžalovanými odpoví »socialistická Evropa morální blokadou Ruska«. — 321
- ⁴⁵⁸ Předseda Celoruské ústřední rady odborů M. P. Tomskij žádal Lenina, aby poslal nadcházejícímu V. celoruskému sjezdu odborů dopis. — 322
- ⁴⁵⁹ L. M. Chinčuk napsal svou knihu *Ústřední svaz spotřebních družstev v podmínkách nové ekonomické politiky*^[256] na Leninův návrh. Vydal ji Ústřední svaz spotřebních družstev koncem roku 1922. Autor přihlédl k Leninovým připomínkám.
- L. M. Chinčuk později v článku V. I. Lenin a družstevnictví připomněl, jak výjimečný zájem projevoval Lenin o družstevnictví, a napsal: »Když vydal emigrant A. S. Orlov v zahraničí brožuru proti Ústřednímu svazu spotřebních družstev, pozval si mě Vladimír Iljič k rozhovoru a naléhavě žádal (dával mi na to dva týdny), abych dal dohromady brožuru o Ústředním svazu. Přitom mi nejen radil, ale vyžádal si též korektury . . .« (Sojuz potrebitělej, č. 1/2, 1924, s. 5). Viz též dokument č. 454. — 323
- ⁴⁶⁰ Jde o návrh dopisu V. celoruskému sjezdu odborů. Na dopisu

jsou poznámky členů politického byra ÚV KSR(b), že souhlasí s jeho zněním, a připomínka M. P. Tomského: »Bylo by dobře trochu zvýraznit pasáž o dělnících, připojit pár slov o tom, že těžký průmysl je základnou socialismu.« Zřejmě na tento podnět vsunul Lenin do třetí věty dopisu slova: »a přece právě tento průmysl, takzvaný těžký průmysl, je hlavní základna socialismu« (Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 245). Leninův dopis byl přečten na prvním zasedání sjezdu 17. září 1922. — 324

- ⁴⁶¹ Dne 27. září 1922 sdělil Rykov Leninovi, že Rada práce a obrany schválila pro potřeby nejdůležitějších palivových oblastí (Baku, Groznyj, Donbas) 14 miliard rublů, že od října se ceny paliv pro plánované zásobování mají téměř zdvojnásobit a kromě toho že se připravují další opatření. — 324
- ⁴⁶² Jako odpověď na tento dotaz poslal náměstek lidového komisaře financí M. K. Vladimirov Leninovi informace o zásobách zlata a o daňových příjmech od počátku roku 1922 do 17. září. Uvedl výši rozpočtového schodku za červenec až září a upozornil, že schodek za září bude v důsledku výdajů na lidový komisariát dopravy a na průmysl zvláště velký a jen v bankovkách dosáhne výše 250 miliard rublů; pravděpodobný schodek za říjen až prosinec se zjišťuje. Vladimirov dále oznamoval, co se podniká pro snížení výdajů. — 325
- ⁴⁶³ Lenin se vrátil do Moskvy z Gorek, kde se zotavoval po nemoci, 2. října 1922. — 326
- ⁴⁶⁴ J. V. Lomonosov vedl ruskou železniční misi v zahraničí. Ta měla být zrušena a jednalo se o to, jakou práci bude Lomonosov zastávat po návratu do Ruska. — 326
- ⁴⁶⁵ Dne 19. září napsal V. A. Smoljaninov Leninovi, že jeho dopis J. V. Lomonosovovi ukázal A. I. Rykovovi a F. E. Dzeržinskému. V odpovědi na Leninův návrh odmítl Lomonosov administrativní funkce a žádal, aby mohl pokračovat ve vědecké činnosti; chtěl dokončit své pokusy s parními lokomotivami a další práce, jimiž se zabýval v letech 1911 až 1916. Rykov oznámil, že se s Dzeržinským dohodli zaměstnat Lomonosova po návratu do Ruska v lidovém komisariátu dopravy; podrobnosti měly být dojednány až po jeho příjezdu. Dzeržinskij napsal Leninovi, že žádal ÚV KSR(b), aby jmenoval Lomonosova do kolegia lidového komisariátu dopravy, a že

dostal zásadní souhlas. Dzeržinskij měl za to, že nejučelnější bude uložit Lomonosovovi, aby řídil Hlavní výbor pro techniku, jehož předsedou byl už dříve, a k tomu zastával funkci inspektora, protože tyto funkce by mu poskytly maximální nezávislost a možnost seznámit se dokonale se situací v dopravě i v lidovém komisiátu dopravy.

Viz též dokument č. 489. — 326

- ⁴⁶⁶ Jde o Leninův projev na připravovaném IV. kongresu Komunistické internacionály.

Lenin přednesl 13. listopadu 1922 na dopoledním zasedání kongresu referát Pět let ruské revoluce a perspektivy světové revoluce (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 317—322). — 327

- ⁴⁶⁷ Jednání s L. Urquhartem, jež bylo v říjnu 1921 jeho vinou přerušeno, bylo obnoveno roku 1922 (viz poznámku 6). Předběžnou dohodu s Urquhartem podepsal 9. září 1922 L. B. Krasin (o podmínkách smlouvy viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 240 a poznámku 134). Lenin po přečtení smlouvy dospěl k závěru, že je pro sovětský stát nevýhodná, a proto se vyslovil proti jejímu schválení (viz tamtéž, s. 243). Píše o tom také v tomto vzkazu G. J. Zinovjevovi.

Komisi, o níž se Lenin zmiňuje, ustavilo politické byro 24. srpna 1922. Jejím úkolem bylo upřesnit a definitivně vypracovat návrh smlouvy s Urquhartem.

Leninova zmínka o »amerických návrzích« se patrně týká jednání mezi L. B. Krasinem a zástupcem americké ropné společnosti International Barnsdoll Co. Dne 20. září 1922 byly s touto společností podepsány dvě dohody — dohoda o těžbě ropy z balachanských ropných vrtů v Baku na patnáct a půl roku a dohoda o provádění nových vrtů. Viz též dokumenty č. 466, 483, 484 a 485. — 327

- ⁴⁶⁸ Na Leninův návrh zařadil L. M. Chinčuk do své knihy Ústřední svaz spotřebních družstev v podmínkách nové ekonomické politiky kapitoly Reorganizace aparátu Ústředního svazu spotřebních družstev a Normalizace práce. Vylíčil v nich, jak se pracuje na zjednodušení a omezení aparátu, jak bylo po dohodě s Ústředním ústavem práce a za účasti ústředního výboru Odborového svazu pracovníků sovětů založeno v Ústředním svazu spotřebních družstev speciální experimentální oddělení pro normalizaci, i jaké má toto oddělení výsledky. Bez povšimnutí nezůstaly ani ostatní Leninovy poznámky.

Knihy vyšla roku 1922. Lenin napsal na její stránky řadu poznámek (viz Biblioteka Lenina v Kremlu. Katalog, Moskva 1961, s. 338). — 328

⁴⁶⁹ Viz poznámku 467. — 328

⁴⁷⁰ Dne 20. září 1922 byly členům politického byra ÚV KSR(b) zaslány pro informaci tyto materiály: zpráva A. L. Šejnmana, zvláštního zmocněnce Rady práce a obrany pro zabezpečení sklizně, jeho hlášení a celkový výklad k hlášení. Jakmile se Lenin se zmíněnými dokumenty seznámil, napsal tento vzkaz.

K materiálům byl přiložen vzkaz tajemnice rady lidových komisařů L. A. Fotijevojové pro vedoucího úřadovny rady lidových komisařů a Rady práce a obrany N. P. Gorbunova: »Nikolaji Petroviči, Vladimír Iljič prosí, abyste si tyto materiály pozorně přečetl a dal mu návrh na telefonogram, bude-li to zapotřebí . . .«
— 328

⁴⁷¹ Lenin se vrátil z Gorek do Moskvy 2. října 1922 a 3. října řídil zasedání rady lidových komisařů. Na tomto zasedání byl schválen jeho návrh usnesení o organizaci práce rady lidových komisařů.

Viz též dokumenty č. 458 a 459. — 329

⁴⁷² Jde o konferenci k otázkám normalizace řídicích orgánů, jež se konala v Rusku vůbec poprvé, a to ve dnech 21.—23. září 1922 v Moskvě. Byla svolána z iniciativy oddělení pro normalizaci při lidovém komisariátu dělnicko-rolnické inspekce, ústředního výboru Odborového svazu pracovníků sovětů, Ústředního ústavu práce a experimentálního oddělení v Ústředním svazu spotřebních družstev (viz poznámku 468). Konference se zúčastnilo přes 120 zástupců různých administrativních institucí a hospodářských i odborových organizací. Konference ve své rezoluci konstatovala neuspokojivý stav současné řídicí techniky a organizace (agendy, administrativy, evidence, vedení skladů aj.), vyslovila se pro experimentální studium otázek řízení a uznala rovněž za nutné »postupně vybudovat síť místních vědecky organizovaných experimentálních sekcí a středisek pro normalizaci při lidových komisariátech a velkých hospodářských organizacích, které budou v úzkém kontaktu s ústředními organizacemi pro výzkum otázek řízení a práce«. — 329

⁴⁷³ A. D. Cjrupa byl v té době na léčení v cizině. — 330

⁴⁷⁴ Dne 2. října 1922 oznámil G. L. Pjatakov sekretářce rady lidových komisařů M. I. Gljasserové, proč neodpověděl na Leninův dopis. Neučinil tak proto, že se G. M. Kržižanovskij ještě nevrátil do Moskvy.

V knize odeslané Leninovy korespondence do rubriky Způsob vyřízení sekretářka napsala: »Vyřízeno v osobním rozhovoru Vladimíra Iljiče s Pjatakovem.«. — 331

⁴⁷⁵ N. V. Krylenko poslal podrobnou odpověď dne 26. září 1922. Sdělil, že příští zasedání Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů v říjnu dostane k projednání jako doplněk k již schválenému trestnímu a procesnímu zákoníku sbírku zákonů o soudní organizaci a o občanském hmotném právu. »Tím,« psal Krylenko, »budou spolu se zákony o advokacii, prokuratuře a notářství kodifikovány všechny justiční zákony.« Lidové komisariáty, pokračoval dále, předkládají řadu návrhů sbírek zákonů (o půdě, o práci, výnosy o výkonných výborech guberniálních sovětů a sjezdech sovětů), a už dříve byla vydána sbírka zákonů o rodinném právu, stanovy železničního provozu aj. »Za takové situace nelze pomýšlet na kodifikaci všech zákonů vydaných v posledních pěti letech a můžeme jen pořádat různě vycházející sbírky v jednotný kodex podle toho, kdy jsou uveřejňovány, k čemuž budou učiněna opatření« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 331

⁴⁷⁶ Dne 29. září 1922 schválila Rada práce a obrany program jednorázového sčítání všech zaměstnanců orgánů sovětské moci, zaměstnanců syndikátů, trastů a jiných státních orgánů a odborových organizací v Moskvě, který byl vypracován na poradě zástupců lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce, Ústředního statistického úřadu a Státní plánovací komise. 3. října schválila rada lidových komisařů program a způsob sčítání a uložila jeho provedení Ústřednímu statistickému úřadu RSFSR. Soupis byl proveden v polovině října 1922. Jeho výsledky použil Lenin v projevu na IV. zasedání Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 287—288). O sčítání se Lenin zmiňuje také v konspektu neprosloveného projevu na X. celoruském sjezdu sovětů (viz tamtéž, s. 482). — 333

⁴⁷⁷ Jde o článek předsedy Proletkultu V. F. Pletňova Na ideologické frontě [190], uveřejněný 27. září 1922 v Pravdě. Nad titulek tohoto článku Lenin napsal »Uschovat«, po stranách udělal řadu připomínek a některá místa zatrhl. (Leninovy připomínky viz ve

sborníku V. I. Lenin o literature i iskusstvė, Moskva 1960, s. 567—579).

Na základě usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 31. srpna 1922 se na stránkách Pravdy rozvinula diskuse o Proletkultu a proletářské kultuře. Byla otištěna řada článků různých autorů vyjadřujících se k této otázce. 24. a 25. října vyšel v Pravdě rozsáhlý článek vedoucího oddělení agitace a propagandy ÚV KSR(b) J. A. Jakovleva O »proletářské kultuře« a Proletkultu, čerpající z pokynů V. I. Lenina a jeho připomínek k Pletňovovu článku. Lenin diskusi pozorně sledoval a schovával si výstřižky z novin. — 333

⁴⁷⁸ V telegrafické odpovědi bylo sděleno, že podrobná žádanka na říjen byla zaslána Hlavní správě paliv. — 334

⁴⁷⁹ Téhož dne, 4. října 1922, odpověděl L. B. Krasin Leninovi, že nemá námítky proti tomu, aby byl V. S. Jermakov poslán do Itálie, kde by se mohl léčit a zároveň seznámit s prací v přístavech, poučit se o funkci vykládacích mechanismů apod. 16. října uložil Lenin sekretářce, aby zjistila, zda byly Jermakovovi vyplaceny peníze; dostal pak od něho zprávu, že mu bylo zařízeno vše potřebné. — 334

⁴⁸⁰ Plenární zasedání ÚV KSR(b) 5. října a rada lidových komisařů 6. října 1922 schválily usnesení o zamítnutí předběžné smlouvy s L. Urquhartem (viz Izvěstija VCIK, č. 226 ze 7. října 1922), přitom se však nevyklučovala možnost dalšího jednání o poskytnutí koncese. Proto Lenin považoval za nutné znovu pečlivě přezkoumat všechny podmínky koncese. Mimo jiné doporučoval zmenšit koncesní území a snížit částky, které by měl Urquhart dostávat (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 252—253, 274). — 337

⁴⁸¹ Ředitel Státního kamenouhelného průmyslu v Donbasu V. J. Čubar navštívil Lenina 9. října 1922.

Lenin přikládal obnově Doněcké kamenouhelné pánve obrovský význam, a proto všemožně napomáhal jejímu rozvoji. 6. října 1922 napsal V. A. Smoljaninov Čubarovi: »Vladimír Iljič Vás prosí, abyste odpověděl obratem a stručně na tuto otázku: nebylo by účelné vybrat z celkového množství donbaských kamenouhelných dolů, které jsou v provozu, *menší* počet těch největších a nejlepších, postarat se o *plné* zabezpečení horníků, kteří v nich pracují, uvolnit na to část zlata (je-li to třeba, objednat

brázdicí stroje aj.). Nesetká se takový výběr s překážkami, a když, tak s jakými? Nesetkáme se s námitkami Celoruské ústřední rady odborů a lidového komisariátu obchodu proti lepšímu zásobování dělníků na vybraných šachtách? Své stručné připomínky pošlete neprodleně na mé jméno úřadovně rady lidových komisařů (v obálce s označením tajné).

Soudruhu Leninovi je známo, že hodláte během svého pobytu v Moskvě projednat řadu otázek (s Hlavní správou paliv, s lidovým komisariátem financí apod.) o zásobování Donbasu finančními prostředky. Sdělte výsledek svého jednání. Kolik žádáte a kolik Vám hodlají dát? . . .«

K dopisu byl přiložen Smoljaninův vzkaz Leninovi: »Vladimíre Iljiči, dopis Čubarovi jsem odeslal. Neměl bych poslat kopii Kameněvovi a Rykovovi? 6. 10.« Pod to Lenin napsal: »Měl« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 337

- 482 Plenární zasedání ÚV KSR(b) se konalo ve dnech 5.—7. října 1922. Lenin se ho zúčastnil 5. října, na dalších zasedáních už ze zdravotních důvodů nebyl.

V knize odeslané Leninovy korespondence je v rubrice Způsob vyřízení poznámka sekretářky, že 7. října došla Kameněvova odpověď a byla »doručena Vladimíru Iljiči«. (Odpověď nebyla nalezena.) — 338

- 483 Tento dopis napsal Lenin na tištěném pozdravu, který mu poslala redakce komsomolského listu vycházejícího v baumanském obvodu v Moskvě: »Drahý učiteli! Posíláme Vám pozdrav a těšíme se, že nám alespoň několika slovy odpovíte. *Redakce*. 3. října 1922.« — 338

- 484 Dne 12. října 1922 napsal M. M. Litvinov v dopisu Čičerinovi (kopie byla zaslána politickému byru), že podle jeho mínění není rozhodně žádný důvod k obavám, že by se anglická vláda vzhledem k své nynější nepříznivé vnitřní situaci i mezinárodnímu postavení odhodlala zahájit otevřené nepřátelské akce vůči Sovětskému Rusku a prohlásit majetek a kapitál náležející RSFSR za zkonfiskované. »Proto,« psal Litvinov, »jsem se rozhodl nedělat žádná opatření pro „záchranu majetku“« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 339

- 485 Zmocněnec lidového komisariátu financí RSFSR a lidového komisariátu financí Zakavkazské federace A. S. Svanidze při projed-

návání návrhu na subvencování stavby Zemoavčalské vodní elektrárny u Tiflisu [Tbilisi] prohlásil, že tifliský sovět má dostatek prostředků, aby postavil elektrárnu bez finanční pomoci Moskvy. Toto stanovisko podpořili J. V. Stalin a G. J. Sokolnikov. Protože se názory na tuto otázku různily, pověřilo politické byro ÚV KSR(b) 12. října 1922 vrchního revizora lidového komisariátu financí N. G. Tumanova, aby v gruzínské radě lidových komisařů zjistil, zda by stavba nevystačila s místními prostředky, jaká částka je požadována a do jaké míry by mohla být půjčka kryta gruzínským čajem.

S konečnou platností byla tato otázka vyřešena později. 1. března 1923 se politické byro vzhledem k protestu gruzínské rady lidových komisařů, tifliského sovětu a výboru pro stavbu elektrárny proti odmítnutí finanční podpory a také vzhledem k návrhu G. K. Ordžonikidzeho usneslo povolit městskému výkonnému výboru (sovětů) v Tiflisu na stavbu elektrárny půjčku ve výši 750 000 zlatých rublů (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 342

- 486 Tento dokument napsal Lenin po rozmluvě se zástupcem Karelské pracovní komuny A. V. Šotmanem o hospodářské výstavbě v Karélii.

Žádost Karelské komuny o půjčku na stavbu papírny a na těžbu slídy projednala malá rada lidových komisařů 15. listopadu 1922. Shledala, že je nutné poskytnout Karélii pro tyto účely dlouhodobou půjčku, a proto uložila lidovému komisariátu financí, aby ve spolupráci se Státní plánovací komisí a za Šotmanovy účasti stanovil přesnou výši půjčky a jak má být splácena.

Šotmanovým prostřednictvím vyslovil Lenin sjezdu sovětů Karelské komuny a stranické konferenci soudružský dík za pozdrav a popřál pracujícím v Karélii mnoho zdaru. — 342

- 487 Tento telegram poslal Lenin v souvislosti s konfliktem mezi zakavkazským krajským výborem KSR(b), v jehož čele stál G. K. Ordžonikidze, a skupinou P. G. Mdivaniho v Komunistické straně Gruzie (do této skupiny patřili i K. M. Cincadze a S. I. Kavtaradze, jimž Lenin telegram adresoval).

Zakavkazský krajský výbor uplatňoval zásadně správnou linii, neboť usiloval o spojení zakavkazských republik v Zakavkazskou federaci a nekompromisně prosazoval myšlenku spojení všech sovětských republik v jeden stát. Avšak Ordžonikidze nebyl v národnostní politice vždy náležitě pružný a obezřetný, používal administrativní metody, zaváděl překotně některá opatření a ne-

přihlížel vždy k názorům a právům ÚV KS(b) Gruzie; toho využila skupina Mdivaniho, která zaujímala v nejdůležitějších otázkách národnostní politiky strany zásadně chybný postoj.

Mdivani a jeho stoupenci, kteří měli v ÚV Komunistické strany (bolševiků) Gruzie většinu, fakticky brzdili hospodářské i politické spojení zakavkazských republik a v podstatě usilovali o zachování gruzínské samostatnosti; skupina Mdivaniho se nejdříve stavěla proti vytvoření SSSR, ale když se plenární zasedání ÚV KSR(b) v říjnu 1922 usneslo SSSR vytvořit, začala usilovat o to, aby Gruzie vstoupila do Svazu sovětských socialistických republik přímo, a nikoli jako součást Zakavkazské federace. Tento postoj Mdivaniho a jeho stoupců nahrával buržoazním nacionalistům a gruzínským menševikům, a proto jej gruzínští komunisté na svých sjezdech, konferencích a na schůzích stranického aktivu právem označili za nacionalistickou úchytku.

Cincadze a řada dalších stoupců Mdivaniho poslali ústřednímu výboru KSR(b) telegraficky memorandum. Odpovědí na ně je tento Leninův telegram. — 342

⁴⁸⁸ Lenin má na mysli rezoluci o vzájemných vztazích mezi RSFSR a nezávislými republikami, kterou schválilo 6. října 1922 plenární zasedání ÚV KSR(b). — 343

⁴⁸⁹ Na základě tohoto Leninova příkazu napsala tajemnice rady lidových komisařů Fotijevová dopis členům rady lidových komisařů a všem lidovým komisařům, »aby to okamžitě tlumočili všem členům kolegia«. Fotijevová opakovala Leninova slova, že »nemůže absolutně vystát, když se účastníci zasedání během jednání mezi sebou baví a přecházejí sem a tam, a že by právě kvůli tomu mohl znovu onemocnět . . .«, a připomínala, že během zasedání musí být zachován naprostý pořádek. K dopisu byla přiložena listina se jmény členů rady lidových komisařů s tímto pokynem: »Po přečtení přiloženého dopisu se prosím podepište vedle svého jména« (na listině jsou podpisy těch, kdo si dopis přečetli) (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 343

⁴⁹⁰ Šatilovský trast byl vytvořen za Leninova přispění při Šatilovské zemědělské pokusné stanici, založené roku 1896 v novosilském újezdu Tulské gubernie (nyní šatilovská Státní správa pro šlechtění osiv v Orelské oblasti — vědeckovýzkumné zařízení ministerstva zemědělství RSFSR).

N. Osinskij v dopisu Leninovi ze 14. října 1922 protestoval

proti tomu, že meziresortní porada odmítla včlenit rozpočet Šatilovského trastu do rozpočtu lidového komisariátu zemědělství proto, že trast hospodaří podle chozrasčotu. Upozorňoval, že při založení trastu se závazně počítalo s jeho subvencováním po dobu 3—5 let a že zamítnutí hmotné podpory povede ke ztrátě dosud investovaných prostředků. Proto žádal Lenina, aby »svým vlivem prosadil plné zajištění potřeb Šatilovského trastu«. Dále psal o vedoucím celého trastu, šlechtiteli P. I. Lisicynovi, který se vzdal ryze vědecké práce, »aby viděl, jak se jeho oves rozšířil ve velkém měřítku« (viz Istoričeskij archiv, 1962, č. 1, s. 60—61). Viz též Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 431. — 344

- 491 Na Leninův příkaz byl dopis N. Osinského poslán rovněž náměstkovi lidového komisaře zemědělství I. A. Teodorovičovi s prosbou, aby Lenina okamžitě informoval, kolik peněz je zapotřebí k subvencování trastu v říjnu až prosinci, kolik žádal lidový komisariát zemědělství, které instance a na kolik tuto částku snížily a kolik bylo nakonec poskytnuto. Po obdržení Teodorovičovy odpovědi napsal Lenin dopis finančnímu výboru rady lidových komisařů (viz dokument č. 490). — 344
- 492 Jde o dopis předsedy Ústřední správy rašelinového průmyslu I. I. Radčenko z 26. října 1922. Radčenko Lenina žádal, aby jim pomohl opatřit od zahraniční firmy Strehl a spol. zdokonalený stroj na těžbu rašeliny a zajistit na to a také na vyslání komise, jež by stroj na místě vyzkoušela, potřebné prostředky. — 345
- 493 Rada práce a obrany se 27. října 1922 usnesla poukázat ze svého rezervního fondu 7000 rublů ve zlatě na zakoupení zahraničního zdokonaleného stroje na těžbu rašeliny. — 346
- 494 Lenin má na mysli usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 26. října 1922 o snížení státních subvencí Proletkultu a akademickým divadlům. — 345
- 495 Jde o to, že G. L. Pjatakov jako místopředseda Státní plánovací komise podepsal vojenský rozpočet převyšující o 26 miliard rublů (v měně z roku 1922) částku, kterou navrhoval lidový komisariát financí. 28. října 1922 schválila tento rozpočet rada lidových komisařů. Viz též dokumenty č. 486 a 487. — 346
- 496 Lenin má na mysli usnesení Rady práce a obrany z 27. října 1922 o uvolnění finančních prostředků na rozvoj bavlnářství v Arménii.

K Leninovu dokumentu byla přiložena odpověď, napsaná neznámým rukopisem: »Peníze nebyly ještě odeslány, protože Alskij nenašel Ter-Gabrieljana, bez jehož pokynů neví, kam konkrétně je má poslat a v jaké měně . . .« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 347

497 Jde o Krasinův telegram z 26. října 1922 s informací o dvou možných způsobech smlouvy s L. Urquhartem. V případě okamžité ratifikace smlouvy, bez podmínky, že Velká Británie musí oficiálně uznat Sovětské Rusko, bude Urquhart pravděpodobně souhlasit s tím, že přenechá RSFSR jednu třetinu Ekibastuzu pro těžbu uhlí, a to tam, kde nebude těžit on sám, pravidlo se v Krasinově telegramu. »Podle druhé alternativy máme neprodleně ratifikovat smlouvu v tom znění, jak jsem ji podepsal,« a platnosti nabude ihned po uznání Sovětského Ruska, k němuž musí dojít nejpozději do osmi měsíců. Druhou variantu považoval Krasin za výhodnější (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokument č. 484. — 347

498 Jde pravděpodobně o usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 26. října 1922 k návrhu vydat populární brožuru o smlouvě s Urquhartem. Politické byro se usneslo jmenovat dvoučlennou komisi (G. L. Pjatakov a B. S. Stomoňakov), která by si »prostudovala smlouvu s Urquhartem a co nejrychleji k ní napsala články«, a schválilo směrnice k obsahu článků.

V souvislosti s Leninovým dopisem poslala sekretářka rady lidových komisařů Pjatakovovi a Frumkinovi vzkaz tohoto znění: »Vladimír Iljič mi přikázal, abych Vám napsala, že články o smlouvě s Urquhartem (dva pro a dva proti) musí být napsány co možná rychle, nesmí se promeškat ani jediný den« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Diskusní články pod souhrnným názvem O Urquhartově koncesi, kterou rada lidových komisařů zamítla, byly uveřejněny v několika číslech Pravdy [36, 261]. — 348

499 Text telegramu schválilo politické byro ÚV KSR(b) ještě téhož dne, 30. října 1922. — 348

500 Ve zmíněném interviewu odpověděl Lenin na dotaz zpravodaje listů Observer a Manchester Guardian M. Farbmana, týkající se odmítnutí ratifikovat smlouvu s L. Urquhartem, že se sovětská vláda rozhodla zahájit k této otázce diskusi v tisku (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 280—281). — 348

- ⁵⁰¹ *Konference v Lausanne* měla projednávat problémy Blízkého východu. Podrobněji o této konferenci viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, poznámku 152. — 348
- ⁵⁰² Tento dokument napsal Lenin na dopis, který mu poslal 30. října 1922 L. B. Kameněv. V případě Leninova souhlasu Kameněv navrhol: »1. Požádat politické byro, aby zrušilo usnesení rady lidových komisařů a vrátilo se k části navrhované lidovým komisiariátem financí, tj. 573 miliard; 2. navrhnout politickému byru usnesení zvláštní komise, která by zrevidovala rozdělení rozpočtových částek mezi jednotlivé lidové komisiariáty, aby se tak snížily výdaje na stavbu lodí apod.« Pod tento návrh Lenin připsal: »Plně souhlasím. 30. 10. 1922. *Lenin.*« Dále jsou zde poznámky G. J. Zinovjeva, J. V. Stalina a V. M. Molotova vyjadřující jejich souhlas a poznámka L. D. Trockého, že se zdržuje hlasování (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 349
- ⁵⁰³ Na tento dokument odpověděl Dzeržinskij 2. listopadu 1922 telegramem ze Suchumj. Souhlasil se zapojením J. V. Lomonosova do řídicí práce v lidovém komisiariátu dopravy, nezdálo se mu však účelné, aby jmenoval po dobu své nepřítomnosti do funkce prozatímního lidového komisaře, a navrhol, aby nějakou dobu pracoval jako člen kolegia. (Viz též poznámku 465). — 351
- ⁵⁰⁴ Viz poznámky 490 a 491.
Finanční výbor rady lidových komisařů projednal 18. listopadu 1922 na Leninův návrh rozpočet Šatilovského trastu a stanovil jej na poslední čtvrtletí roku 1922 částkou dva a půl miliardu rublů. — 351.
- ⁵⁰⁵ Jde o usnesení Rady práce a obrany z 13. října 1922 o stanovení cen paliva pro spotřebitele zařazené do plánu.
Ředitel Státního kamenouhelného průmyslu v Donbasu V. J. Čubar, který ve svých dopisech upozorňoval na nepoměr mezi pevnou cenou uhlí a klesajícím kursem rublu, psal, že propočty Státní plánovací komise, jež pokulhávají za životní praxí, stavějí donbaský kamenouhelný průmysl do bezvýchodné situace; žádal, aby se tato otázka řešila. — 353
- ⁵⁰⁶ Na Leninův příkaz předložila Státní plánovací komise Radě práce a obrany zprávu o financování Donbasu. Tato otázka byla projednávána na zasedáních Rady práce a obrany 15. a 17. listopadu

a na schůzi rady lidových komisařů 24. listopadu 1922. Rada lidových komisařů vyzdvihla mimořádný význam uhelného a ropného průmyslu pro hospodářský život země a rozhodla »spolehlivě zajistit pro tato odvětví palivového průmyslu všechny reálné prostředky potřebné k plnění jejich výrobního plánu, a zavést proto jako výjimku zvláštní prodejní cenu uhlí a ropy« (Sobranije uzakoněnij i rasporjaženij rabočego i krest'janskogo pravitel'stva, 1922, č. 79, čl. 993). — 353

⁵⁰⁷ Lenin reaguje na tuto událost: Dne 1. listopadu 1922 přepadla skupina ozbrojených fašistů obchodní oddělení diplomatického zastupitelství RSFSR v Itálii. Fašisté vtrhli do pracovny zmocněnce lidového komisariátu zahraničního obchodu, a zatímco jeho pracovníky oddělení ohrožovali revolyery, odvedli jednoho zaměstnance na schodiště a tam ho zastřelili. — 354

⁵⁰⁸ Dne 1. listopadu zaslalo diplomatické zastupitelství RSFSR v Itálii italskému ministerstvu zahraničních věcí protestní nótu k útoku skupiny fašistů na obchodní oddělení diplomatického zastupitelství RSFSR v Itálii (viz Dokumenty vněšněj politiky SSSR, sv. V, Moskva 1961, s. 648—649). — 354

⁵⁰⁹ Lenin má na mysli článek I. I. Skvorcova-Stěpanova Co je to odborník a jak vzniká^[238], uveřejněný 28. října 1922 v Pravdě. — 355

⁵¹⁰ Je míněno toto místo v článku I. I. Skvorcova-Stěpanova: »A tady se musí rozvinout třídní boj: boj mezi socialismem a mezi „kapitalistickou živností“ neboli „živnostenským kapitalismem“ — nejspíše to poslední. Po tom všem, co jsme už uvedli, čtenáře zrudnost takového slovního spojení neudiví. Není o nic zrudnější než vztahy jím vyjádřené.« — 355

⁵¹¹ V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je uložen Leninův rukopis původní varianty uveřejněného dopisu H. C. Hooverovi a rovněž dva přepisy, opravené a doplněné Leninem. V tomto svazku je dopis očištěn podle poslední varianty strojopisného textu. Leninovy opravy jsou uvedeny pod čarou.

Kopie dopisu z 22. listopadu 1922 byla poslána rovněž G. V. Čičerinovi. Ten odpověděl ještě téhož dne a napsal, že dopis Hooverovi je třeba poslat tak, jak navrhoval Lenin, ale s podpisem lidového komisaře zahraničních věcí. Podle dokladů

v Ústředním stranickém archívu byl dopis Hooverovi odeslán 28. listopadu 1922 s podpisem náměstka lidového komisaře zahraničních věcí M. M. Litvinova. Viz též dokument č. 502. — 357

⁵¹² Tento dokument napsal Lenin po přečtení návrhu rezoluce IV. kongresu Komunistické internacionály Nástin akčního agrárního programu. G. J. Zinovjev v průvodním dopisu psal, že nechce kongresu předkládat tento návrh k diskusi bez Leninova vyjádření. — 357

⁵¹³ Návrh rezoluce IV. kongresu Kominterny o agrární otázce byl podle Leninových pokynů přepracován. J. S. Varga 30. listopadu ve zprávě přednesené na kongresu vyložil obsah dopisu, který zde uveřejňujeme, přičemž oznámil, že zvolená komise, která měla vypracovat konečné znění návrhu, »vycházela ve své práci především z dopisu soudruha Lenina«. V Nástinu byly provedeny změny; nejdůležitější z nich bylo doplnění podtitulku Směrnice pro aplikaci agrárních tezí II. kongresu Komunistické internacionály, které upřesňoval charakter rezoluce (viz Bjulletěň IV kongressa Kommunističeskogo Internacionala, 1922, č. 27, s. 11—12). — 358

⁵¹⁴ Na IV. kongresu Komunistické internacionály se jednalo o sloučení komunistické a socialistické strany Itálie. Vedení Komunistické strany Itálie, jež bylo tehdy v rukou sektářské Bordigovy skupiny, se vyslovovalo proti sloučení.

ÚV KSR(b) zaslal delegaci Komunistické strany Itálie dopis, ve kterém jí doporučoval, aby nehlasovala proti rezoluci o sloučení vypracované příslušnou komisí. Delegace Komunistické strany Itálie vyslovila s návrhem ÚV KSR(b) souhlas.

Kongres se jednomyslně usnesl na sjednocení Komunistické strany Itálie s Italskou komunistickou stranou a vytvořil zvláštní organizační výbor pro jeho realizaci.

Viz též dokument č. 510). — 359

⁵¹⁵ Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů vyslechl obě strany a rozhodl spor ve prospěch lidového komisariátu dopravy. — 360

⁵¹⁶ Tyto dokumenty jsou zřejmě výpisky ze dvou nenalezených Leninových dopisů. Lenin je patrně napsal po rozhovoru, který měl 2. prosince 1922 s vedoucím vědecké expedice pro výzkum hos-

podářského využití Azovského moře profesorem N. M. Knipovičem. Knipovič žádal, aby byl Hlavní správě rybolovu, rybného hospodářství a průmyslu při lidovém komisariátu zásobování dán k dispozici parník Besstrašnyj pro jeho expedici.

Knipovičovu zprávu o pronájmu parníku Besstrašnyj spolu s prvním výpisem z Leninova dopisu předala úřadovna rady lidových komisařů k projednání malé radě lidových komisařů. 15. prosince 1922 se malá rada lidových komisařů usnesla, že je »zásadně nutné dát Hlavní správě rybolovu, rybného hospodářství a průmyslu bezplatně k dispozici parník Besstrašnyj pro vědeckou expedici pro výzkum hospodářského využití Azovského moře«, a uložila rozpočtové komisi lidového komisariátu financí, aby znovu projednala možnost poskytnout jmenované Hlavní správě pro tento účel finanční prostředky. — 360

- ⁵¹⁷ Brzy nato Chodorovskij Leninovi písemně odpověděl. Psal, že patronátní činnost byla praktikována na zkoušku pouze v Novonikolajevské gubernii a újezdu (nynější Novosibirská oblast) a že vůbec nešlo o patronát vesnických buněk nad městskými, popsal formy patronátu městských buněk nad vesnickými, zmínil se o korespondenci mezi buňkami, o vzájemných návštěvách »zejména soudruhů z městských buněk na vesnici«, při nichž se konzultovaly otázky práce ve straně a v sovětech; dále uvedl, že vesnické buňky dostaly lektory a agitatory a též (podle možnosti) knihy a kancelářské potřeby (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Materiály od Chodorovského použil Lenin v konspektu projevu připravovaného pro X. celoruský sjezd sovětů (pro nemoc se jeho projev nekonal) a také v článku Stránky z deníku (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 482, 405). — 361

- ⁵¹⁸ Jde o telegram, v němž Litvinov oznamoval W. Haskellovi do Londýna, že Lenin souhlasí s tím, aby Haskell nepředával Leninův dopis Hooverovi (viz dokument č. 496), pokud shledá, že to je »nevhodné nebo nevhčasné«. — 361

- ⁵¹⁹ Dopis se týká J. V. Lomonosova, vedoucího železniční mise v zahraničí, který dal vyplatit pracovníkům mise peněžité odměny. Rada lidových komisařů projednala tuto záležitost 22. prosince 1922 a udělila Lomonosovovi za neoprávněné vyplacení odměn veřejnou důtku v tisku.

V. A. Avaněsov byl členem komise rady lidových komisařů pro výzkum názorů sovětských diplomatických zastupitelství a želez-

niční mise v zahraničí. Železniční mise byla zrušena 1. dubna 1923. — 363

- 520 Tento Leninův dopis Charlesi P. Steinmetzovi odvezl do USA americký komunista Harold Ware, který pracoval roku 1922 jako vedoucí traktorové brigády na státním statku Tojokino v Permské gubernii. Viz též dokument č. 354. — 364
- 521 Jde o vypovězení kdysi aktivního menševika N. A. Rožkova. Rožkovův případ se několikrát projednával na zasedáních politického byra ÚV KSR(b). 26. října 1922 se politické byro usneslo Rožkova vypovědět. 7. prosince změnilo své rozhodnutí z 26. října a usneslo se Rožkovovo vypovězení odložit. Zároveň dalo otisknout v listu *Izvěstija VCIK* jeho článek o činnosti menševiků a prohlášení o jeho vystoupení z menševické strany s komentářem redaktora listu J. M. Stěklova (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokument č. 508. — 364
- 522 Dne 14. prosince 1922 zrušilo politické byro ÚV KSR(b) své rozhodnutí ze 7. prosince a usneslo se vypovědět Rožkova do Pskova a při první protistranické akci ho ihned vypovědět ze Sovětského Ruska. — 365
- 523 Dne 30. listopadu 1922 uložilo politické byro ÚV KSR(b) organizačnímu byru ÚV, aby dalo Kominterně do týdne k dispozici deset pracovníků. — 365
- 524 *Die Neue Zeit* — teoretický časopis Sociálně demokratické strany Německa. Vycházel ve Stuttgartu v letech 1883—1923.
Zmínkou o »starém« *Neue Zeit* má Lenin na mysli období do poloviny devadesátých let, kdy časopisu pomáhal B. Engels. — 366
- 525 O Rudé odborové internacionále schválilo politické byro ÚV KSR(b) 19. prosince 1922 Leninův návrh obsažený v tomto dopisu. — 366
- 526 Dne 6. října 1922 bylo na plenárním zasedání ÚV KSR(b), jehož se Lenin pro nemoc nezúčastnil, na základě zprávy G. J. Sokolnikova schváleno usnesení o omezení monopolu zahraničního obchodu. Lenin s tímto usnesením nesouhlasil. V dopisu Stalinovi

pro členy ÚV KSR(b) z 13. října poukázal na to, že usnesení plenárního zasedání o řízení zahraničního obchodu je nesprávné, a žádal odložit splnění tohoto usnesení o dva měsíce (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 256—259). Ústřední výbor Leninův návrh schválil.

Vzkaz Frumkinovi, který zde uveřejňujeme, a četné další dokumenty k problematice monopolu zahraničního obchodu (viz dokumenty č. 511—515, 517) byly napsány v rámci příprav na nastávající plenární zasedání ÚV KSR(b). — 366

527 Jde o Závěry komise rady lidových komisařů pro průzkum názorů diplomatických zastupitelství RSFSR v zahraničí na organizaci zahraničního obchodu, které předložil V. A. Avaněsov. V 15. bodu článku XI Závěrů se pravilo: »Svobodný přístav v Batumi musí být uzavřen a podřízen normální kontrole. Žádné další svobodné přístavy nezřizovat« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 366

528 M. I. Frumkin odpověděl Leninovi v pondělí 11. prosince 1922, že dosud nedostal konečné znění tezí od Avaněsova (viz poznámku 527) a že nesouhlasí s návrhem svěřit nákup dovozního zboží hospodářským organizacím. Frumkin konstatoval, že Avaněsov ignoruje úkoly smíšených společností, a měl námitky proti tomu, aby byla Státní vývozní a dovozní kanceláři svěřena organizace sítě obchodních a zprostředkovatelských poboček. Považoval rovněž za »naprosto škodlivé« spojovat otázku monopolu zahraničního obchodu s Avaněsovovými organizačními opatřeními. — 366

529 Lenin má na mysli usnesení IV. kongresu Komunistické internacionály (konaného ve dnech 5. listopadu—5. prosince 1922) o italské otázce, podle něhož se měly Komunistická strana Itálie a Italská socialistická strana sloučit (viz Kommunističeskij Internacional v dokumentach. Rešenija, tezisy i vozzvanija kongresov Kominterny i plenumov IKKL. 1919—1932. Moskva 1933, s. 356—360).

K sloučení tehdy nedošlo. Jednotlivé skupiny socialistů, jež vytvořily levé křídlo Italské socialistické strany, se s ní v roce 1924 rozešly a vstoupily do komunistické strany. — 367

530 Dne 2. ledna 1923 poslal C. Lazzari Leninovi písemnou odpověď. Poděkoval mu za důvěru a slíbil, že udělá vše, co bude v jeho silách, aby byla usnesení IV. kongresu Kominterny splněna,

ale měl námitky proti tomu, jakým způsobem se měly obě strany sloučit, přičemž poukazoval na zásluhy Italské socialistické strany. Navrhoval ponechat i po sjednocení starý název — Italská socialistická strana (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 367

- ⁵³¹ Jde o dopis zplnomocněného diplomatického zástupce RSFSR v Německu N. N. Krestinského z 3. prosince 1922. Krestinskij se vyslovil s uznáním o činnosti obchodního zastupitelství v Berlíně a podal zprávu o uzavření dohod s četnými německými firmami, o dalších jednáních a o dobrých vyhlídkách v tomto směru. Dále psal, že zrušením monopolu zahraničního obchodu by byly tyto vyhlídky zmařeny. Příznačné je i to, psal Krestinskij, že »z mnoha soudruhů, kteří navštívili cizinu, se stávají stoupenci monopolu (Cjurupa, Vladimirov, Rykov, Avanešov)«. Na základě zkušeností z práce v zahraničí se Krestinskij rozhodně vyslovoval pro monopol zahraničního obchodu (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též dokument č. 512.

Dne 13. prosince Trockij Leninovi oznámil, že s ním v otázce monopolu zahraničního obchodu souhlasí. — 368

- ⁵³² Lenin má na mysli dopis L. D. Trockého z 12. prosince 1922.
»Avanešovými osnovami« nazývá Lenin Návrhy komise rady lidových komisařů pro průzkum názorů diplomatických zastupitelství RSFSR v zahraničí na státní monopol zahraničního obchodu.

Komise zejména konstatovala, že monopol zahraničního obchodu nemůže být zrušen »ani úplně, ani částečně« jak z důvodů hospodářských, tak politických (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

N. N. Krestinskij a V. A. Avanešov, kteří byli oba pro zachování a upevnění monopolu zahraničního obchodu, měli různý přístup k metodám jeho uplatňování. Avanešov se domníval, že monopol nemá uplatňovat bezprostředně lidový komisariát zahraničního obchodu, nýbrž největší hospodářské jednotky (syndikáty a koncerny), kontrolované tímto lidovým komisariátem. Krestinskij zase považoval za základní instituce obchodní zastupitelství a byl pro to, aby nejdůležitější hospodářské jednotky mohly zřizovat v určitých místech svá stálá zastupitelství jakožto oddělení obchodních zastupitelských úřadů. — 368

- ⁵³³ L. D. Trockij ve svém dopisu psal, že zahraniční obchod vyžaduje

je pružně regulovat a přizpůsobovat obecným hospodářským potřebám. Tím by se podle jeho názoru měla zabývat Státní plánovací komise. — 368

⁵³⁴ Je míněn X. celoruský sjezd sovětů. — 369

⁵³⁵ Jde o boj proti porušování monopolu zahraničního obchodu. — 369

⁵³⁶ Frumkinův dopis nebyl nalezen. Jednalo se o monopol zahraničního obchodu. — 371

⁵³⁷ Tento dokument tematicky souvisí s Leninovými dopisy o rozdělení práce mezi místopředsedy rady lidových komisařů a Rady práce a obrany a o co nejracionalnější organizaci práce aparátu rady lidových komisařů (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 84—85, 183—192, 361, 366—368, 370—371). — 372

⁵³⁸ Plenární zasedání ÚV KSR(b) zrušilo 18. prosince 1922 usnesení říjnového plenárního zasedání a potvrdilo »naprostou nutnost zachovat a organizačně upevnit monopol zahraničního obchodu« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Také XII. sjezd strany, který se konal ve dnech 17.—25. dubna 1923 v Moskvě, potvrdil nezrušitelnost monopolu zahraničního obchodu.

Nad text tohoto Leninova dopisu Trockému napsala N. K. Krupská: »Lve Davydoviči! Profesor Ferstěr dnes dovolil Vladimíru Iljiči nadiktovat dopis, takže mi nadiktoval tento dopis pro Vás.« Pod text dopisu připsala: »Vladimír Iljič rovněž prosí, abyste mu odpověděl po telefonu. N. K. *Uljanovová*.«

Trockij, který v tomto období sdílel Leninův názor, že monopol zahraničního obchodu je nutné zachovat, rozcházel se s Leninem a se stranou v hlavní otázce, tj. v otázce, zda je možné vybudovat v SSSR socialistickou společnost a jak ji budovat. Roku 1922 napsal, že nelze vybudovat socialismus v jedné zemi, »v hranicích jednoho národa a státu«, že vytvořit socialistickou ekonomiku v Rusku bude prý možné teprve po vítězství proletariátu v nejdůležitějších evropských zemích. Lenin ukázal, že »teorie«, podle níž nemůže socialismus v Rusku zvítězit, je teoreticky nepodložená a politicky škodlivá. Ve svých posledních statích zdůraznil, že v Sovětském Rusku je »vše, co je nutné k vybudování úplné socialistické společnosti« (Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 409). — 373

Po plenárním zasedání ÚV KSR(b) v říjnu 1922 se konflikt mezi zakavkazským krajským výborem KSR(b) a skupinou Mdivaniho zостřil (viz poznámku 487). Ústřední výbor Komunistické strany Gruzie (bolševiků), ve kterém měla Mdivaniho skupina většinu, narazil na odpor gruzínských komunistů, a proto 22. října odstoupil, odvolává se na neshody se zakavkazským krajským výborem. Stoupenci Mdivaniho podali stížnost ústřednímu výboru KSR(b). Dne 25. listopadu 1922 se politické byro rozhodlo vyslat do Gruzie komisi v čele s F. E. Dzeržinským. Měla za úkol rychle projednat prohlášení členů ÚV KS Gruzie(b), kteří odstoupili, a podniknout nezbytné kroky k zajištění trvalého míru v Komunistické straně Gruzie.

Lenina gruzínská otázka velmi znepokojovala. Dzeržinskij mu podal 12. prosince zprávu o výsledcích své cesty, avšak Lenin nebyl s prací komise spokojen. Podle jeho názoru přistoupila k vyšetření konfliktu v Gruzii jednostranně a zaujatě a nechala bez povšimnutí hrubé chyby, kterých se dopustil G. K. Ordžonikidze. Lenina pobuřovalo zejména to, že Ordžonikidze jako představitel ústřední sovětské moci a ÚV KSR(b) na Kavkaze udeřil jednoho ze stoupenců Mdivaniho skupiny. Lenin spojoval gruzínskou otázku s celkovou otázkou vytvoření SSSR a projevoval obavy, zda budou při spojování republik důsledně dodrženy zásady proletářského internacionalismu. V dopisu K otázce národnosti neboli o »autonomizaci« odsoudil Ordžonikidzeho jednání a nemístnou shovívavost Dzeržinského komise a také J. V. Stalina. Politickou odpovědnost za celý případ měl Stalin jako generální tajemník ÚV, neboť se dopustil vážných přehmatů při spojování republik (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 394—401).

Když se Lenin dozvěděl, že politické byro ÚV KSR(b) schválilo 25. ledna 1923 závěry Dzeržinského komise, byl už těžce nemocen. Přestože mu lékaři zakázali pracovat, vyžádal si materiály této komise a po jejich doručení uložil N. P. Gorbunovovi, L. A. Fotijejové a M. I. Gljasserové, aby si je prostudovali a sdělili mu svůj názor; řekl, že to potřebuje k nadcházejícímu sjezdu strany a že o tom hodlá napsat sjezdu dopis. Fotijejové dal podrobné instrukce, čeho je nutno si při práci s materiály Dzeržinského komise všimnout (viz tamtéž, poznámku 288).

Lenin zásadně kritizoval chybný postoj Mdivaniho a jeho stoupenců v otázkách Zakavkazské federace a vytvoření SSSR (viz tento svazek, dokument č. 476), hlavní nebezpečí však tehdy viděl ve velmocenském šovinismu a soudil, že boj proti němu je především úkolem komunistů dříve vládnoucího národa. Proto

soustředil svou pozornost na chyby, kterých se v gruzínské otázce dopustili Stalin, Dzeržinskij a Ordžonikidze. Upozorňoval, že řešení národnostní otázky, zejména tehdy, kdy se měly republiky spojovat, vyžaduje »obzvláštní opatrnost, předvídavost a snášenlivost« a že »v tomto případě je lépe svou snášenlivost a mírnost vůči národnostním menšinám přehnat, než jim je zůstat dlužen«. (Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 398.) Právě z toho hlediska je třeba chápat Leninova slova, že stojí »na straně „ukřivděných“ v „gruzínském konfliktu“« (viz tamtéž, poznámku 84) a jeho vzkaz P. G. Mdivanimu, F. J. Macharadzemu a dalším z 6. března 1923 (viz dokument č. 520).

Dopis L. D. Trockému napsal Lenin v souvislosti s nadcházejícím projednáváním gruzínské otázky na plenárním zasedání ÚV KSR(b). — 374

540 Dopis tlumočila L. D. Trockému ještě týž den telefonicky zástupkyně sekretářky Rady práce a obrany a rady lidových komisařů M. A. Volodičovová. Trockij odpověděl, že je nemocen, a nemůže proto takový úkol převzít. — 374

541 Lenin má na mysli tuto událost: Když se svolením lékařů nadiktoval N. K. Krupské 21. prosince 1922 dopis pro L. D. Trockého o monopolu zahraničního obchodu (viz dokument č. 517), J. V. Stalin, jemuž byla rozhodnutím plenárního zasedání ÚV z 18. prosince uložena osobní odpovědnost za dodržování režimu, který Leninovi předepsali lékaři, hrubě vynadal Krupské a vyhrožoval jí kontrolní komisí za to, že dopis psala. N. K. Krupská si postěžovala 23. prosince 1922 v dopisu L. B. Kameněvovi: »Lve Borisoviči, Stalin mě včera velice hrubě napadl za to, že jsem s dovolením lékařů napsala podle diktátu Vladimíra Iljiče kratičký dopis. Nejsem ve straně první den. Za celých třicet let jsem neslyšela od žádného soudruha jediné hrubé slovo, zájmy strany a Iljiče mi nejsou o nic méně drahé než Stalinovi. Musím se teď maximálně ovládat. O čem se s Iljičem může mluvit a o čem ne, to vím lépe než všichni lékaři, protože vím, co ho rozčiluje a co ne, a v každém případě to vím lépe než Stalin.« Krupská žádala, aby ji Kameněv uchránil »před hrubým vměšováním do soukromého života, před nedůstojnými nadávkami a výhrůžkami«. »O jednohlasném rozhodnutí kontrolní komise, kterou si mně Stalin dovoluje vyhrožovat, nemám nejmenší pochybnosti,« psala dále Krupská, »nemám však nazbyt ani sil, ani času, abych je obětovala takovým nejnepříjemným intrikám. Jsem také jenom člověk a nervy mám napjaté do krajnosti. N. Krupská.«

Krupská se s tím svěčila Leninovi patrně počátkem března 1923. Ten pak nadiktoval uvedený dokument.

Stalin se tenkrát omluvil, jak později psala M. I. Uljanovová ve svém dopisu předsednictvu společného plenárního zasedání ústředního výboru a ústřední kontrolní komise VKS(b) v červenci 1926, na kterém o tomto případě informoval G. J. Zinovjev.
— 375

542 Viz poznámku 539.

Lenin už nestačil připravit dopis ani projev k takzvané gruzínské otázce, neboť 10. března se jeho zdravotní stav prudce zhoršil.

Tento dopis je posledním dokumentem, který Lenin nadiktoval. — 375

543 Návrh telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisariátu zemědělství. Telegram podepsali též náměstek lidového komisaře zemědělství N. Osinskij a vedoucí Hlavní správy odborného vzdělávání J. A. Preobraženskij; ten na telegram připsal: »Hlavní správa odborného vzdělávání nemá proti pořádání krátkodobých kursů námitky.« — 379

544 Návrh telefonogramu vypracovalo vedení Kaširské hydroelektrárny. Dokument má parafu hlavního inženýra stavby Kaširské hydroelektrárny G. D. Cjurupy. — 380

545 Tento telegram je odpovědí na dotaz předsedy krajské hospodářské rady A. V. Šotmana z 19. listopadu 1921. Šotman oznamoval, že se národohospodářské a družstevní krajské i oblastní orgány dohodly založit krajskou burzu za účasti družstev a státních hospodářských orgánů, a žádal o směrnice ohledně právního postavení burzy a jejího výboru. — 380

546 Návrh telegramu byl vypracován v lidovém komisariátu zahraničního obchodu. Na dokumentu jsou parafy členů kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu I. I. Radčenka a M. V. Rykunova. — 381

547 Dne 7. prosince 1921 bylo oznámeno z lidového komisariátu zahraničního obchodu telefonogramem na jméno V. A. Smoljanina, že parník Frieda Horn s izolátory pro stavbu Kaširské elektrárny doplul do Petrohradu a že byl dán příkaz dopravit izolátory se zvláštním doprovodem do Moskvy. V telefonogramu

bylo rovněž řečeno, že »moskevská celnice dostala příkaz, aby ihned po dovezení nákladu vyrozuměla stavbu Kaširské elektrárny, která má povinnost okamžitě poslat pro náklad příjematele«.
— 382

548 Viz poznámku 145. — 384

549 Návrh telegramu byl vypracován v Hlavním výboru pro lesní hospodářství Nejvyšší národohospodářské rady. Na dokumentu je parafa K. Ch. Daniševského a poznámka L. A. Fotijevové: »Podpis sdělen telefonicky 19. 12. 1921 v 21.45 hod.« — 385

550 Jde o zplnomocněnou komisi, která byla ustavena na základě usnesení politického byra ÚV KSR(b) 25. prosince 1921. Komise se měla seznámit se situací v Kronštadu a učinit preventivní opatření proti možným komplikacím.

Návrhy komise schválilo a doplnilo politické byro 31. prosince. — 387

551 Je míněna Nejvyšší ekonomická komise (viz poznámku 100).
— 391

552 O rozhovoru I. A. Petruškina s Leninem vypráví A. Lazebnikov v článku Pětačtyřicet minut s Leninem, který napsal podle Petruškinova vyprávění (viz Sovětskaja Rossija, č. 288, 9. prosince 1962). — 392

553 A. F. Vežis, který byl tehdy předsedou závodního výboru závodu Dynamo, o tom později napsal: »Asi tak čtrnáct dní před sedmým listopadem se u nás v soustružně konala plenární schůze, na níž dělníci přišli s nápadem pozvat Lenina podruhé k nám do závodu« (poprvé mluvil Lenin v závodě Dynamo 7. listopadu 1921 — viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 268). »Na této schůzi,« píše Vežis, »bylo rovněž rozhodnuto založit zvláštní Rudou knihu čestných hostů, a nám bylo uloženo získat první podpis do této knihy od Vladimíra Iljiče.«

Lenin přijal tajemníka stranické buňky Borisova a Vežise 21. října 1922. Ti vyřídili Leninovi, že ho osazenstvo závodu Dynamo zve, aby k nim přišel »také letos« 7. listopadu, a požádali ho, aby se podepsal do knihy čestných hostů jejich závodu. Lenin do knihy napsal: »S komunistickým pozdravem *Uljanov-Lenin*« a slíbil, že promluví na závodní schůzi (viz Rabočije i krestjaně Ros-

sii o Lenině, Moskva 1958, s. 313—315). Nemoc mu však v návštěvě závodu Dynamo zabránila. — 394

- ⁵⁵⁴ Na pořadu IV. kongresu Komunistické internacionály, který se konal ve dnech 5. listopadu—5. prosince 1922, byl program Komunistické internacionály. Návrh programu předložil svým jménem N. I. Bucharin, dále byl předložen návrh programu Bulharské komunistické strany, návrh programu Komunistické strany Německa a návrh Akčního programu Komunistické strany Itálie. V referátu Pět let ruské revoluce a perspektivy světové revoluce 13. listopadu Lenin navrhl, že by bylo nejlépe tyto návrhy projednat »jenom povšechně, abych tak řekl, v prvním čtení, a dát je vytisknout«, aby mohl být program hlouběji promyšlen a pečlivě připraven (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 320). Při projednávání návrhů programu se živě diskutovalo o přechodných a dílčích požadavcích jako o cestě, která vede masy k socialistické revoluci a k boji za diktaturu proletariátu. Bucharin vystoupil proti tomu, aby byly v programu Kominterny teoreticky zdůvodňovány nejvšeobecnější přechodné a dílčí požadavky, a ty, kteří na zařazení těchto tezí do programu trvali, dokonce obvinil z oportunistu. Delegáti kongresu Bucharinovo hledisko kritizovali. Delegace KSR(b) požádala předsednictvo kongresu, aby mohla, dříve než kongres vydá usnesení, prodiskutovat otázku programu v rámci své delegace; kongres její žádosti vyhověl (viz Bjulleteň IV kongressa Kommunističeskogo Internacionala, č. 14/15, s. 31).

Dne 20. listopadu 1922 se konala porada byra delegace KSR(b). Na poradě byly vypracovány uvedené návrhy předložené jako návrh rezoluce kongresu. Podle zjištěných faktů nadiktoval 4. a 5. bod návrhů, které jsou nejdůležitější, téměř doslova Lenin. — 394

- ⁵⁵⁵ Na poradě byra delegace KSR(b) 20. listopadu 1922 bylo vypracováno rovněž toto Prohlášení ruské delegace: »Protože spor o to, jak mají být formulovány přechodné požadavky a do které části programu mají být zařazeny, vzbudil zcela neprávem zdání zásadního rozporu, potvrzuje ruská delegace jednohlasně, že vytyčení přechodných požadavků v národních programech a jejich obecnou formulaci a teoretická zdůvodnění v obecné části programu Komunistické internacionály nelze považovat za oportunistus.« Toto prohlášení bylo přečteno na zasedání kongresu 21. listopadu. Potom dalo předsednictvo kongresu delegátům k úvaze návrhy, které vypracovalo byro delegace KSR(b) a v nichž by-

ly provedeny nepatrné redakční úpravy. Kongres schválil návrhy jako rezoluci kongresu (viz Bžulleteň IV kongressa Kommunisti-českého Internacionala, č. 18, s. 7—8). — 395

- 556 Brožura N. Kautského Sociální revoluce^[288, 289] vyšla v ruském překladu N. Karpova za Leninovy redakce roku 1903 v Ženevě. Na s. 129—130 byla redakční poznámka: »Aby si čtenář mohl učinit představu o koncentraci průmyslu v dnešním Rusku, uvedeme dva příklady. V letech 1894—1895 bylo v evropském Rusku 14 578 továren a závodů (tj. závodů s mechanickým pohonem nebo s nejméně 16 dělníky) s 885 555 dělníky a s 1345 milióny rublů provozního kapitálu. Z toho bylo jen 1468, tj. jedna deseti- na, větších podniků se 100 i více dělníky, ale pracovalo v nich 656 000, tj. téměř $\frac{3}{4}$ všech dělníků, a celková výroba představovala 955 miliónů rublů, tj. $\frac{7}{10}$ veškeré výroby. Z toho lze usoudit, jak výrazně by se mohla zvýšit produktivita práce, zvýšit mzdy a zkrátit pracovní doba, kdybychom vyvlastnili všechny továrníky, zrušili malé podniky a ponechali pouze půldruhého tisíce největších továren, které by pracovaly na dvě směny po osmi hodinách denně nebo na tři směny po pěti hodinách denně! — Druhý příklad. V roce 1890 bylo v evropském Rusku asi 9500 domáckých kožedělných dílen s 21 000 dělníky, kteří vyrobili zboží za 12 miliónů rublů. Za tutéž dobu vyrobilo 66 strojních kožedělných závodů s 5500 dělníky zboží rovněž za 12 miliónů rublů!« — 399
- 557 Je míněn článek Krok vpřed, dva kroky vzad. Odpověď N. Lenina Rose Luxemburgové^[148]. Lenin ho poslal K. Kautskému k uveřejnění v teoretickém orgánu Sociálně demokratické strany Německa Die Neue Zeit (viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 55—66). Leninův článek byl odpovědí na článek Rosy Luxemburgové Organizační otázky ruské sociální demokracie^[304], otištěný roku 1904 v Die Neue Zeit, č. 42 a 43. — 400
- 558 Dne 26. října 1904 poslal Lenin Kautskému další dopis s prosbou, aby mu bylo sděleno, zda byl jeho článek přijat (viz tento svazek, s. 400). Kautsky odmítl Leninův článek v listu Die Neue Zeit uveřejnit a rukopis vrátil. — 400
- 559 Tento dokument obsahuje původní variantu a konečné znění redakční poznámky listu Vperjod. Dopis petrohradského dopisovatele, k němuž byla poznámka připsána, se nepodařilo najít. Měl být patrně otištěn ve 4. nebo 5. čísle listu Vperjod, avšak stránky

těchto čísel byly věnovány ohlasům na události z 9. ledna 1905 a pro pozdější čísla nebyl obsah dopisu zřejmě aktuální. — 401

- 560 Jde o Program Sociálně demokratické dělnické strany Ruska^[221], schválený na II. sjezdu SDDSR. Program vydal ruský jako samostatnou brožuru ústřední výbor roku 1905 ve stranické tiskárně v Ženevě. — 402
- 561 *Mysl* — legální bolševický měsíčník; vycházel v Moskvě od prosince 1910 do dubna 1911. Celkem vyšlo pět čísel. Časopis byl založen z Leninova podnětu. Přispíval do něho V. V. Vorovskij, M. S. Olminskij, I. I. Skvorcov-Stěpanov a rovněž menševici stoupenci zachování ilegální strany G. V. Plechanov, Š. Rappoport a další. — 403
- 562 V 5. čísle časopisu *Mysl* z dubna 1911 byl uveřejněn začátek Kautského studie Taktické směry v německé sociální demokracii^[58]. — 403
- 563 *Vorwärts* — deník, ústřední orgán Sociálně demokratické strany Německa; vycházel v Berlíně v letech 1891—1933. — 404
- 564 VI. (pražská) celoruská konference SDDSR se konala ve dnech 5.—17. (18.—30.) ledna 1912 v Lidovém domě v Praze. Na konferenci bylo zastoupeno přes 20 stranických organizací z největších průmyslových center v Rusku. Konferenci řídil Lenin. Zahájil ji, vystoupil s projevem o jejím ustavení, vypracoval zprávy o současné situaci a úkolech strany, o činnosti mezinárodního socialistického byra, informoval konferenci a účastnil se diskuse o práci ústředního orgánu, o úkolech sociální demokracie v boji proti hladu, o organizačních otázkách, o práci stranické organizace v zahraničí a o jiných otázkách. Byl autorem návrhů rezolucí ke všem důležitým otázkám projednávaným konferencí. Schválené rezoluce pak pečlivě zredigoval (viz Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 151—158, 513—519). Konference rovněž schválila Leninův návrh změn ve stanovách strany platných od V. (londýnského) sjezdu SDDSR z roku 1907, a zvolila ústřední výbor strany.
- (Podrobněji o pražské konferenci viz Sebrané spisy 21, Praha 1985, poznámka 65.)
- Dochované protokoly z jednotlivých zasedání pražské konference jsou úryvkovité a velmi nedokonalé, s vynechávkami; mnohá místa jsou nejasná a nedají se dešifrovat. Dále uveřejňujeme

- Leninovy projevy na pražské konferenci, jež byly zapsány úplněji a jsou srozumitelné. V hranatých závorkách je text vynechaný v zápisech a doplněný podle smyslu. — 406
- 565 *Mezinárodní socialistický kongres v Kodani* (VIII. kongres II. internacionály) se konal od 28. srpna do 3. září 1910. (Podrobněji o něm viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, poznámka 124). — 406
- 566 Je míněno zasedání mezinárodního socialistického byra, které se konalo ve dnech 23.—24. září 1911 v Curychu. — 406
- 567 Jde o V. sjezd SDDSR, který se konal ve dnech 30. dubna až 19. května (13. května—1. června) 1907 v Londýně. (Podrobněji o tomto sjezdu viz Sebrané spisy 15, Praha 1983, poznámka 16). — 406
- 568 Členové ruské delegace V. I. Lenin, G. V. Plechanov a zástupce polské sociální demokracie A. Warski (A. S. Warszawski) odeslali během zasedání mezinárodního socialistického kongresu v Kodani protest vedení Sociálně demokratické strany Německa proti uveřejnění pomlouvačného článku L. D. Trockého proti SDDSR^[330] v jejím ústředním listu Vorwärts (viz Sebrané spisy 47, Praha 1989, s. 322—324).
- Proti pomlouvačné kampani Trockého vystoupil Lenin také v 17. čísle listu Social-demokrat z 25. září (8. října) 1910 v článku Jak někteří sociální demokraté seznamují internacionálu se situací v SDDSR a v časopisu Diskussionnyj listok, č. 3 z 29. dubna (12. května) 1911 v článku Historický význam vnitrostranického boje v Rusku (viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 375—377 a 378—395). — 406
- 569 *Mezinárodní socialistický kongres ve Stuttgartu* (VII. kongres II. internacionály) se konal ve dnech 18.—24. srpna 1907.
- Většina německé delegace podporovala na kongresu návrh rezoluce o koloniální otázce^[291, 292, 293], který předložila reformistická většina komise v čele s holandským »socialistou« Van Kolem. V návrhu se pravilo, že kongres nemusí zásadně odsuzovat každou koloniální politiku, neboť za socialismu může sehrát civilizační úlohu. Van Kol, který označil koloniální politiku Nizozemska za vzor, prohlásil na kongresu, že i v budoucnu musí socialisté jít k »divošským národům« nejen se stroji a jinými kulturními vymoženostmi, ale i se zbraněmi. Zmařit přijetí rezoluce komise a schválit takové pozměňovací návrhy, které fakticky změnily její

obsah, se podařilo jen díky úsilí ruských, polských a nepatrné části německých, francouzských a anglických socialistů a rovněž úsilí všech socialistů z malých zemí, které neměly kolonie. Rezoluce o koloniální otázce, schválená na kongresu, přímo a bezvýhradně odsoudila veškerou koloniální politiku.

Leninovy články o stuttgartském kongresu viz Sebrané spisy 16, Praha 1984, s. 88—107. — 406

- ⁵⁷⁰ Jde o odchod sociálně demokratických poslanců bádenského zemského sněmu ze sjezdu Sociálně demokratické strany Německa, který se konal ve dnech 18.—24. září 1910 v Magdeburgu. Sociálně demokratická frakce sněmu hlasovala pro vládní rozpočet, přestože se na předchozích stranických sjezdech usneslo, že sociálně demokratičtí poslanci nesmějí hlasovat pro rozpočet buržoazní vlády. Magdeburský sjezd převážnou většinou hlasů (289 proti 80) odsoudil oportunistickou taktiku bádenských sociálních demokratů. Nato bádenští poslanci prohlásili, že si i nadále vyhražují právo nepodřizovat se usnesením sjezdů. V odpověď na toto prohlášení schválila většina sjezdu zvláštní rezoluci, podle níž měl být ze strany okamžitě vyloučen každý, kdo poruší usnesení sjezdu strany, týkající se hlasování o rozpočtu. Před schválením této rezoluce bádenští poslanci demonstrativně ze sjezdu odešli.

O magdeburském sjezdu německé sociální demokracie viz Leninův článek Dva světy (Sebrané spisy 20, Praha 1984, s. 33—41). — 407

- ⁵⁷¹ Jde o neshody mezi českými a rakouskými sociálními demokraty v otázce jednoty odborů. Na mimořádném sjezdu rakouských odborů v prosinci 1905 předložili čeští sociální demokraté návrh na vytvoření národních odborových organizací kompetentních v rámci celého Rakouska-Uherska. Návrh Čechů byl drtivou většinou hlasů zamítnut. Avšak zástupci české sociální demokracie odmítli podříditi se usnesením sjezdu. Rakouští sociální demokraté přednesli tuto otázku v roce 1910 na mezinárodním socialistickém kongresu v Kodani, který separatistický návrh Čechů odmítl a jednomyslně se vyslovil pro jednotu odborových organizací^[230]. — 407

- ⁵⁷² Jde o dopis oportunisty Molkenbuhra adresovaný představenstvu Sociálně demokratické strany Německa, v němž navrhoval nekritizovat koloniální politiku německé vlády vzhledem k blížícím se

volbám do Říšského sněmu. Rosa Luxemburgová tento dopis zveřejnila. — 407

573 Jde o rezoluci k organizační otázce, schválenou na V. konferenci SDDSR^[220], která se konala ve dnech 21.—27. prosince 1908 v Paříži (viz KSSS v rezolucích a usneseníh sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, díl I, Praha 1954, s. 171). — 409

574 *Zvězda* — bolševický legální list; vycházel v Petrohradu od prosince 1910 do dubna 1912. Podrobněji o listu *Zvězda* viz Sebrané spisy 20, Praha 1984, poznámka 57. — 409

575 Jde o ilegální list *Social-demokrat*; vycházel od února 1908 do ledna 1917. (Podrobněji o tomto listu viz Sebrané spisy 16, Praha 1984, poznámka 148). — 410

576 Tento Leninův článek byl napsán v září 1912. Lenin se v něm zabývá situací v Sociální demokracii Království polského a Litvy (SDKPaL), která tehdy prodělávala období rozkolu. Jednu její část tvořili stoupenci hlavního vedení v čele s R. Luxemburgovou a J. Tyszkou.

Ačkoli hlavní vedení SDKPaL v podstatě prosazovalo internacionalistické stanovisko a bojovalo v Polsku proti nacionalismu a reformismu, zaujímalo současně chybné stanovisko k boji uvnitř SDDSR. Bylo smířlivé vůči menševikům-likvidátorům, odtrhlo se od života strany a oslabilo spojení s ÚV SDDSR, přestože SDKPaL byla členem SDDSR jako její autonomní organizace.

V řadách SDKPaL se v boji proti chybám jejího hlavního vedení vytvořila opozice z takzvaných rozlamovců, jejichž hlavní oporou byla varšavská organizace, kterou vedli bývalí členové hlavního vedení J. Hanecki, A. Małeckí a další. Rozlamovci udržovali těsné spojení s bolševiky a podporovali jejich akce. Varšavská organizace byla tehdy podle Leninových slov nejsilnější a revolučně nejdůslednější ze všech sociálně demokratických organizací v Polsku (viz Leninův článek *Rozkol v polské sociální demokracii*, Sebrané spisy 22, Praha 1985, s. 308 až 313).

Článek Rosa Luxemburgová a polský »Parteiivorstand« ve stopách Martova byl zaměřen proti chybné linii hlavního vedení Sociální demokracie Království polského a Litvy a ukazoval zejména na neopodstatněnost útoků jeho vůdců proti K. Radkovi, který patřil k rozlamovcům. Lenin v tomto článku podal obsahově i formálně velmi ostrou kritiku Rosy Luxemburgové a J. Tysz-

ky, což souviselo s tehdejšími vyhocením boje bolševiků proti chybnému stanovisku hlavního vedení, které objektivně vážně poškozovalo jednotu dělnického hnutí v Rusku a přihrávalo protibolševickým směrům v SDDSR. Lenin vysoce hodnotil celkovou činnost R. Luxemburgové a J. Tyszky a kritikou jejich tehdejších chyb se snažil jim pomoci. Rosu Luxemburgovou pokládal za vynikající představitelku polského, německého a vůbec mezinárodního dělnického hnutí. Později napsal, že přes všechny tyto své chyby Rosa Luxemburgová »byla a zůstane orlem« a »její památka zůstane provždy drahá komunistům celého světa« (Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 461).

Lenin napsal tento článek pro list Bremer Bürger-Zeitung, jenž byl pod vlivem levicových sociálních demokratů; článek přeložil do němčiny Malecki (viz Sebrané spisy 48, Praha 1989, dokument č. 72). Článek nebyl uveřejněn. — 410

- 577 Jde o obvinění z nemorálního jednání, které proti K. Radkovi vznesl stranický soud svolaný hlavním vedením Sociální demokracie Království polského a Litvy. Usnesením tohoto soudu byl Radek vyloučen ze SDKPaL.

Začátkem září 1913 byla v Paříži z podnětu byra zahraničních sekcí SDKPaL (rozlamovců) ustavena komise, která měla rozhodnutí soudu přešetřit. Lenin revizi Radkova případu podporoval. Byl toho názoru, že obvinění vznesená proti Radkovi hlavním vedením byla inspirována ostrým bojem tohoto vedení proti rozlamovcům. Po pětiměsíčním šetření došla komise k závěru, že Radek byl pohnán před stranický soud a vyloučen ze strany bezdůvodně, a navrhla, aby byl nadále pokládán za člena SDKPaL a SDDSR. — 411

- 578 Jde o Martovovu pomlouvačnou brožuru Spasitelé, nebo ničitelé?^[164] (Kdo a jak rozbíjel SDDSR), Paříž 1911. — 411

- 579 Je míněna rezoluce Situace ve straně^[203], kterou schválilo plenární zasedání ÚV SDDSR v lednu 1910 (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, díl I, Praha 1954, s. 199—210). — 411

- 580 Jde o členy zahraničního byra ÚV, kde J. Tyszka zastupoval polské sociální demokraty, M. Liber Bund a Švarc (J. Elias) lotyšské sociální demokraty. — 414

- 581 Je míněna rezoluce O likvidátorství a o skupině likvidátorů, kte-

- rou schválila VI. (pražská) celoruská konference SDDSR (viz Sebrané spisy 21, Praha 1985, s. 182—183). — 414
- 582 Jde o VI. (pražskou) celoruskou konferenci SDDSR. Viz též poznámku 564. — 415
- 583 Tento článek byl odpovědí na zprávu o konferenci likvidátorů, kterou přinesl německý sociálně demokratický list *Leipziger Volkszeitung* 28. září 1912.
- Konference se konala ve Vídni v srpnu 1912 a ustavil se na ní protistranický (tzv. srpnový) blok. Zpráva o konferenci dezorientovala německé sociální demokraty, zkrlesovala její skutečný charakter a brala v ochranu likvidátory.
- Leninův článek podepsaný ústředním výborem SDDSR byl otištěn v 235. čísle listu *Leipziger Volkszeitung* z 9. října 1912. Záhy po jeho otištění ho Lenin poslal tajemníkovi mezinárodního socialistického byra K. Huysmansovi. Z tohoto článku, napsal mu Lenin, »si uděláte představu o této rádobě sociálně demokratické konferenci« (viz Sebrané spisy 48, Praha 1989, dokument č. 76). — 416
- 584 »Iniciativní skupiny sociálně demokratických činitelů legálního dělnického hnutí« vytvářeli menševici-likvidátoři od konce roku 1910 jako protiváhu k ilegálním stranickým organizacím. Byly to početně slabé intelektuálské skupinky, které neměly spojení s dělnickou třídou. — 416
- 585 Jde o legální orgány menševiků-likvidátorů: časopis *Naša zarja*, který vycházel v letech 1910—1914 v Petrohradu, a list *Něvskij golos*, který vycházel od května do srpna 1912. — 416
- 586 Lenin má na mysli VI. (pražskou) celoruskou konferenci SDDSR (viz poznámku 564). — 417
- 587 *Bund* (Všeobecný židovský dělnický svaz v Litvě, Polsku a Rusku) sdružoval převážně poloproletářské židovské řemeslníky ze západoruských oblastí. V SDDSR bundovci vytrvale podporovali oportunistické křídlo strany (ekonomisty, menševiky-likvidátory). — 417
- 588 Skupina *Vperjod* [Vpřed] — protibolševická, protistranická skupina otzovistů, ultimativistů a bohostrůjců, která byla založena z iniciativy A. Bogdanova a G. A. Alexinského v prosinci 1909. (Po-

- drobněji o skupině Vperjod viz Sebrané spisy 19, Praha 1984, poznámka 90). — 417
- 589 *Luč* — legální deník menševiků-likvidátorů; vycházel v Petrohradě od 16. (29.) září 1912 do 5. (18.) července 1913. — 418
- 590 *Leninova zpráva mezinárodnímu socialistickému byru Volby do IV. dумы* byla uveřejněna 20. listopadu 1912 v 325. čísle listu *Le Peuple*. Zprávu uváděla tato redakční poznámka: »Občan Lenin, delegát mezinárodního socialistického byra, zaslal sekretariátu (mezinárodního socialistického byra — *Red.*) tuto zprávu o výsledcích nových voleb v Rusku.«
V roce 1963 byla Leninova zpráva přetištěna v knize *Correspondance entre Lénine et Camille Huysmans. 1905—1914, Paris.* — 418
- 591 Dne 3. (16.) června 1907 byl vydán carský manifest o rozpuštění II. státní dумы a o zrušení volebního zákona k volbám do dумы. — 418
- 592 *Chambre introuvable* (sněmovna »k pohledání«) — tak nazýval Ludvík XVIII. francouzskou poslaneckou sněmovnu, složenou z ultrareakcionářů, jež byla zvolena po restauraci Bourbonů v srpnu 1815. — 419
- 593 Legální bolševické knižní vydavatelství Priboj bylo založeno počátkem roku 1913 v Petrohradu a pracovalo pod vedením ústředního výboru strany. Reagovalo svými publikacemi na různé otázky dělnického hnutí. Vzniklo v období tzv. pojišťovací kampaně, a vydalo proto řadu publikací o otázkách sociálního pojištění dělnictva. Později věnovalo na pokyn ÚV velkou pozornost vydávání populárních brožur pro propagaci a agitaci a o sociálně politických a stranických otázkách. Na začátku první světové války, kdy carská vláda zesílila represálie proti dělnickému tisku, muselo svou činnost zastavit. Obnovilo ji až v březnu 1917. V roce 1918 se sloučilo s vydavatelstvím *Kommunist*, jež také vzniklo sloučením několika vydavatelství (*Volna*, *Žizň* i znanije a dalších). — 422
- 594 Jde o B. G. Danského (K. A. Komarowského). Danski vstoupil roku 1911 do SDDSR, pracoval v listech *Zvězda* a *Pravda* a účastnil se pojišťovacího hnutí; v letech 1913—1914 byl členem redakce bolševického časopisu *Voprosy strachovanija*. Ve snaze zdiskreditovat bolševiky obvinili likvidátoři Danského, že pracu-

je pro buržoazní tisk. Stranická komise složená ze zástupců listu *Za pravdu* a časopisů *Prosvěščenije* a *Voprosy strachovanija*, ruské sociálně demokratické dělnické frakce v dumě a vydavatelství *Priboj* tuto záležitost přešetřila a zjistila, že od svého vstupu do bolševické strany přestal *Danski* do buržoazního tisku psát. Proto komise prohlásila obvinění proti tomuto poctivému členu strany za pomluvy.

O pomlouvačné kampani likvidátorů proti *Danskému* psal Lenin i později ve zprávě ÚV SDDSR na bruselské poradě (viz *Sebrané spisy* 25, Praha 1985, s. 410—411). — 423

595 Jde o článek M. Černomazova (Firina) *Odpověď D. Kolcovovi*^[258], otištěný v 42. čísle listu *Za pravdu* z 23. listopadu 1913. Černomazov odpovídal menševikovi Kolcovovi (B. Ginzburgovi) na jeho článek *Otevřený dopis M. Firinovi*^[61], otištěný v 87. čísle listu *Novaja rabočaja gazeta* z 20. listopadu 1913. Kolcov, který se účastnil štvání proti bolševikům v souvislosti s případem *Danského* (viz poznámku 594), obvinil Černomazova ze lži a pomluv za prohlášení, že sám Kolcov, když pracoval v radě sjezdu majitelů ropných polí v Baku, hrál stejnou úlohu jako *Danski*, kterého list *Novaja rabočaja gazeta* obvinil z politické bezpáteřnosti. Černomazov v *Odpovědi D. Kolcovovi*^[258], která začínala slovy »Vážený soudruhu«, psal, že *Otevřený dopis M. Firinovi* přečetl »s pocitem hlubokého žalu«, ospravedlňoval své stanovisko a polemizoval s Kolcovem.

Uvedený dokument připsal Lenin na *Kameněvův* dopis redakci listu *Za pravdu*. — 424

596 *První mezinárodní socialistická konference v Zimmerwaldu* se konala ve dnech 5.—8. září 1915.

Zúčastnilo se jí 38 delegátů z 11 evropských zemí. Většina delegátů zaujímala centristické stanovisko. Na pořadu konference byly tyto otázky: 1. referáty zástupců jednotlivých zemí; 2. společné prohlášení zástupců Německa a Francie; 3. návrh zimmerwaldské levice na přijetí zásadní rezoluce; 4. schválení manifestu; 5. volby do mezinárodní socialistické komise (MSK); 6. schválení rezoluce o solidaritě s oběťmi války a s pronásledovanými.

Lenin se konference aktivně účastnil: přednesl referáty, dopsal si během zasedání s delegáty, rozmlouval s nimi o přestávkách. Už před konferencí vyvinul velké úsilí k sjednocení levicových sil proti sociálšovinistům a centristům. Před zahájením zimmerwaldské konference (mezi 2. a 4. zářím) se konala porada ruských a polských delegátů, na níž byl prodiskutován *Návrh re-*

zoluze zimmerwaldské levice vypracovaný Leninem a návrh rezoluze předložený K. Radkem, který Lenin ještě před poradou podrobil kritice. Po projednání opraveného Radkova návrhu s Leninovými připomínkami bylo rozhodnuto předložit jej zimmerwaldské konferenci. Návrh rezoluze i manifest, který napsal Lenin, odsuzoval sociálšovinismus a centrismus, kategoricky odmítal heslo »obranu vlasti« za imperialistické války a »občanského míru« a požadoval propagování revolučních akcí.

Většina konference zamítla návrh levice na rezoluci o válce a úkolech sociální demokracie i návrh manifestu. Avšak do výzvy Proletářům Evropy, kterou konference schválila, bylo na Leninovo naléhání prosazeno mnoho základních tezí revolučního marxismu.

Leninův Návrh rezoluze levicových sociálních demokratů pro první mezinárodní socialistickou konferenci viz Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 302—304. Teze referátu na poradě levicových sociálních demokratů, Osnova projevu na zimmerwaldské konferenci, Dodatky k prohlášení zimmerwaldské levice a články První krok a Revoluční marxisté na mezinárodní socialistické konferenci 5.—8. září 1915, v nichž Lenin hodnotí zimmerwaldskou konferenci viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 447—448, 449—450, 451, 56—61 a 62—66; Osnova článku o zimmerwaldské konferenci viz tento svazek, s. 525—526.

Protokoly zimmerwaldské a kientalské konference, podle nichž jsou v tomto svazku uveřejněny Leninovy příspěvky k diskusi, získal Institut marxismu-leninismu při ÚV KSSS roku 1964 z Mezinárodního ústavu sociálních dějin v Amsterdamu. — 425

⁵⁹⁷ Při projednávání návrhu manifestu a rezoluze o válce a úkolech sociální demokracie, které jménem zimmerwaldské levice předložil K. Radek, došlo na konferenci k ostrému boji mezi revolučními internacionalisty v čele s Leninem a kautskistickou většinou konference v čele s německým sociálním demokratem G. Ledebourem. Ledebour a švýcarský sociální demokrat Grimm v polemice proti uvedeným dokumentům prohlašovali, že levicově zaměřené návrhy manifestu a rezolucí svými konkrétními požadavky revolučních akcí prozrazují nepříteli taktická opatření revoluční sociální demokracie^[222]. Domnívali se, že by občané zemí, kteří by uvedené dokumenty podepsali a propagovali, mohli být pronásledováni. — 425

⁵⁹⁸ Jde zřejmě o Manifest Komunistické strany^[156] (viz K. Marx — B. Engels, Spisy 4, Praha 1958, s. 423—462). — 425

599 *Tribunisté* — členové Sociálně demokratické strany Nizozemska, jejímž ústředním orgánem byl list *De Tribune*. Vůdci tribunistů byli D. Wijnkoop, H. Gorter, A. Pannekoek a H. Rolandová-Holstová. Tribunisté nebyli důsledně revoluční stranou, ale v holandském dělnickém hnutí představovali levé křídlo a za první světové války zaujímali v podstatě internacionalistické stanovisko. V roce 1918 založili Komunistickou stranu Nizozemska. — 426

600 Lenin má na mysli Liebknechtův dopis z 2. září 1915 adresovaný mezinárodní socialistické konferenci v Zimmerwaldu. Liebknecht se této konferenci nemohl zúčastnit, protože byl začátkem roku 1915 povolán do německé armády. V dopisu protestoval proti »občanskému míru« a vyzýval k občanské válce proti buržoazii, k internacionální solidaritě socialistů všech bojujících zemí proti imperialistické válce a k rozchodu se sociálšovinisty. — 426

601 Delegát Italské socialistické strany D. Serrati ve svém projevu prohlásil, že rezoluce o válce a úkolech sociální demokracie navržená levicí je buď předčasná, nebo opožděná, neboť válka již začala a nebylo možné jí zabránit. — 426

602 *L'Humanité* — deník, který roku 1904 založil Jean Jaurès jako orgán Francouzské socialistické strany. Za první světové války ovládalo list nejpravicejší křídlo této strany.

Od prosince roku 1920, po rozkolu Francouzské socialistické strany a vytvoření komunistické strany, se stal list *L'Humanité* ústředním orgánem Komunistické strany Francie (od roku 1943 Francouzská komunistická strana). — 426

603 *Druhá mezinárodní socialistická konference* se konala ve dnech 24.—30. dubna 1916 ve švýcarském městečku Kientalu. Zúčastnilo se jí 43 delegátů z deseti zemí. Projednávaly se tyto otázky: 1. boj za ukončení války; 2. stanovisko proletariátu k otázkám míru; 3. agitace a propaganda; 4. parlamentní činnost; 5. masový boj a 6. svolání mezinárodního socialistického byra.

Lenin a bolševici měli zásluhu na tom, že ještě před zahájením konference bylo levé křídlo silnější než v Zimmerwaldu. Zimmerwaldská levice vypracovala a předložila na konferenci návrh rezoluce o míru, obsahující hlavní Leninovy myšlenky. Přestože kientalská konference neschválila bolševická hesla o přeměně imperialistické války ve válku občanskou, o porážce »vlastních« imperialistických vlád ve válce a o vytvoření III. internacionály,

přece jen napomohla tomu, že se internacionalisté osamostatnili a vytvořili semknutý celek.

Leninovy články *Návrh usnesení o svolání druhé socialistické konference, Ke konferenci konané 24. dubna 1916. Návrh na složení delegace, Návrh ústředního výboru SDDSR pro druhou socialistickou konferenci viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 247, 248—249, 302—312. — 427*

- ⁶⁰⁴ Na kientalské konferenci došlo 27. a 28. dubna 1916 při diskusi o svolání mezinárodního socialistického byra k ostré polemice. Kautskisté předložili na konferenci několik návrhů rezoluce o nutnosti svolat mezinárodní socialistické byro. Zimmerwaldská levice v čele s Leninem proti tomu vystoupila. Pod jejím tlakem museli pravcoví delegáti podporovat návrh kompromisní rezoluce, který vypracovala komise. Rezoluce obsahovala ostrou kritiku mezinárodního socialistického byra, požadovala odvolání členů výkonného výboru mezinárodního socialistického byra z funkcí a vyloučení socialistických ministrů ze stran. Rezoluce však neobsahovala bod o okamžitém rozchodu s mezinárodním socialistickým byrem a ustavení nové internacionály, nýbrž naopak poskytovala národním sekcím zimmerwaldského sdružení právo požadovat svolání mezinárodního socialistického byra. — 427

- ⁶⁰⁵ Je míněna společná konference italských a švýcarských socialistů, která se konala 27. září 1914 v Luganu. Byla to první socialistická konference za války, jež byla pokusem o navázání mezinárodních styků. (Podrobněji o této konferenci viz *Sebrané spisy 26, Praha 1986, poznámka 27.*) — 427

- ⁶⁰⁶ Ve svém projevu L. Martov navrhoval předat návrhy rezolucí o svolání mezinárodního socialistického byra komisi pro vypracování kompromisní rezoluce. — 428

- ⁶⁰⁷ Návrh dekretu o rekvírování teplého šatstva a obuvi pro vojáky na frontě byl projednáván a schválen na zasedání petrohradského sovětu dělnických a vojenských zástupců 8. (21.) listopadu 1917. Leninovy doplňky k tomuto návrhu byly pojaty do konečného znění dekretu (viz *Pravda, č. 184 z 22. (9.) listopadu 1917*). Podle Leninových připomínek »o zabírání bytů boháčů pro potřeby chudiny« byl vypracován *Návrh dekretu o ubytování rodin rudoarmějců a nezaměstnaných dělníků v bytech buržoazie a o výměře obytné plochy, který byl schválen na zasedání petro-*

hradského sovětu 1. března 1918 (viz Izvěstija, č. 38 z 2. března 1918). — 432

- 608 Jde o volby do Ústavodárného shromáždění konané v petrohradském (městském) volebním okruhu ve dnech 12. (25.)—14. (27.) listopadu 1917. Předběžné výsledky těchto voleb byly oznámeny 15. (28.) listopadu a definitivní příštího dne; bolševická strana dostala 424 000 hlasů a 6 mandátů v Ústavodárném shromáždění (z 12, které připadaly na Petrohrad); kadeti získali 247 000 hlasů (4 mandáty), eseri 152 000 hlasů (2 mandáty, z toho jeden mandát leví eseri). — 432
- 609 Ve volbách do petrohradských obvodních dum, které se konaly koncem května a začátkem června 1917, hlasovalo pro kandidátky bolševiků 20 % všech voličů. Ve volbách do petrohradské městské dumy 20. srpna (2. září) získali bolševici 33 % všech odevzdaných hlasů. Když se Lenin zmiňuje o zářijových volbách, má pravděpodobně na mysli volby do moskevských obvodních dum, konané 24. září (7. října) 1917, v nichž bolševici získali 51 % všech hlasů. Podle Leninových slov toto hlasování »je vůbec jeden z nejpřekvapivějších symptomů pronikavého obratu v náladě všeho lidu« (Sebrané spisy 34, Praha 1987, s. 310). — 432
- 610 Tento návrh byl schválen na zasedání rady lidových komisařů 19. listopadu (2. prosince) 1917. — 433
- 611 Po zatčení generála Manikovského převzal velení celé vojenské správy lidový komisař vojenství N. I. Podvojskij a členové kolegia lidového komisaře vojenství B. V. Legran, K. A. Mechonošin a E. M. Skljanskij. 30. listopadu (13. prosince) 1917 se rada lidových komisařů usnesla propustit Manikovského a Maruševského na záruku. — 433
- 612 Dne 25. listopadu (8. prosince) 1917 byl z Valky do Petrohradu odvelen 6. (tukumský) pluk lotyšských střelců a už 28. listopadu (11. prosince) vykonával posádkovou službu v prostoru Smolného a Tavridského paláce. — 433
- 613 Tento návrh napsal Lenin v souvislosti s projednáváním plánu (jehož byl autorem) na zřízení »zvláštní komise pro realizaci socialistické politiky ve finanční a hospodářské oblasti« na zasedání rady lidových komisařů 27. listopadu (10. prosince) 1917. Návrh

byl schválen v poněkud pozměněném znění. Na tomto zasedání sestavil Lenin rovněž koncept instrukce pro tuto komisi (viz Sebrané spisy 35, Praha 1988, s. 150). — 434

- ⁶¹⁴ Mimořádná porada o obraně byla svolána 17. (30.) srpna 1915, »aby posoudila a koordinovala opatření k obraně státu a aby zajišťovala pro armádu a loďstvo válečný a jiný materiál« (Osobyje sověščanija i komitety vojennogo vremeni. Petrohrad 1917, s. 7).
Usnesením rady lidových komisařů z 11. (24.) prosince 1917 byla Mimořádná porada o obraně pověřena »likvidovat vojenské objednávky nebo je snížit na úroveň odpovídající mírové době a zároveň demobilizovat závody a převádět je na mírovou výrobu« (Dekrety sovětskoj vlasti, sv. I, Moskva 1957, s. 214). — 434
- ⁶¹⁵ Tento návrh napsal Lenin v době, kdy se na zasedání rady lidových komisařů 13. (26.) prosince 1917 projednávala zpráva náměstka lidového komisaře financí D. P. Bogolepova o výsledcích činnosti koordinační komise, kterou ustavila rada lidových komisařů 11. (24.) prosince, aby prozkoumala mzdové tarify zaměstnanců vládních úřadů; návrh byl schválen v poněkud pozměněném znění. Na základě přijatého usnesení vydala rada lidových komisařů všem lidovým komisariátům příkaz zavést od 2. (14.) listopadu 1917 nové, vyšší mzdové tarify zaměstnanců státních úřadů; lidovým komisařům bylo nařízeno, aby okamžitě provedli nutné změny v mzdových rozpočtech na rok 1918. — 434
- ⁶¹⁶ Leninův návrh, jak zařazovat otázky na pořad jednání rady lidových komisařů, byl projednáván na zasedání rady lidových komisařů 18. (31.) prosince 1917. Rada se usnesla: »Schválit Leninovu směrnici a Gorbunovův návrh, aby byl program jednání definitivně stanoven nejpozději půl hodiny před zahájením (stanoveným) zasedání a aby lidoví komisaři byli povinni toto ustanovení dodržovat a stvrdili to svým podpisem« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 435
- ⁶¹⁷ Tento návrh napsal Lenin v souvislosti s prohlášením předsedy Celoruské mimořádné komise F. E. Dzeržinského, který protestoval proti činnosti levých eserů — lidového komisaře spravedlnosti I. Z. Štejnberga a člena kolegia lidového komisariátu spravedlnosti V. A. Karelina. Protest projednávala rada lidových komisařů 19. prosince 1917 (2. ledna 1918).
Jednalo se o to, že předchozího dne večer na zasedání rady lidových komisařů dostal Lenin zprávu, že Celoruská mimořádná

komise zatkla v budově Svobodné hospodářské společnosti skupinu členů kontrarevolučního Svazu na obranu Ústavodárného shromáždění, kteří se pokusili svévolně, proti dekretu rady lidových komisařů, svolat zasedání Ústavodárného shromáždění; rada lidových komisařů se usnesla zadržet zatčené až do zjištění jejich totožnosti. Na místo události se dostavili Štejnberg a Karelin, avšak místo aby splnili usnesení rady lidových komisařů, propustili všechny zatčené, aniž to oznámili Celoruské mimořádné komisi. Jejich postup byl v rozporu s dohodou ústředního výboru bolševiků a ústředního výboru levých eserů o jednotném postupu v radě lidových komisařů a znamenal porušení závazku provádět sovětskou politiku, který leví eseré přijali při vstupu do rady lidových komisařů.

Rada lidových komisařů schválila Leninův návrh usnesení.

— 435

- 618 Jde o Celoruskou mimořádnou komisi pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi, vyšetřovací komisi při petrohradském sovětu dělnických a vojenských zástupců, vyšetřovací komisi vojenského námořnictva a o výbor pro boj proti opilství a drancování.

— 436

- 619 Tímto dokumentem reagoval Lenin na žádost Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů, aby mu byla poskytnuta subvence ve výši 2 miliónů rublů na výdaje spojené s přípravou a svoláním III. celoruského sjezdu sovětů dělnických a vojenských zástupců a III. celoruského sjezdu rolnických zástupců. Sjezdy se měly konat v lednu 1918. Na zasedání rady lidových komisařů dne 29. prosince 1917 (11. ledna 1918) se kromě Lenina návrhu projednávaly též návrhy rezolucí, které předložili J. M. Sverdlov a V. V. Obolenskij (N. Osinskij). Bylo usneseno uvolnit Celoruskému ústřednímu výkonnému výboru sovětů žádanou částku pod podmínkou, že »do 18. ledna 1918 bude předložen rozpočet příjmů a výdajů Ústředního výkonného výboru sovětů za poslední tři měsíce« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 436

- 620 Dne 11. (24.) ledna 1918 přikázala rada lidových komisařů na návrh lidového komisaře spravedlnosti I. Z. Štejnberga přešetřit činnost vyšetřovací komise petrohradského sovětu, »protože jsou proti celé komisi vznášena různá obvinění, jejichž průkaznost nelze zjistit bez pečlivého přešetření«, a až do ukončení vyšetřování zastavila činnost všech členů komise (Dekrety sovětskoj vlasti,

sv. I, Moskva 1957, s. 340). 14. (27.) ledna projednala rada lidových komisařů žádost předsedů vyšetřovací komise M. J. Kozlovského a P. A. Krasikova, aby zrevidovala své usnesení; potom ustavila revizní komisi, které uložila předložit do 48 hodin výsledky šetření; dále se usnesla, aby byl ústřednímu výboru strany levých eserů zaslán dotaz ohledně usnesení petrohradského výboru levých eserů nevysílat své zástupce do vyšetřovací komise. Uvedený dotaz napsal Lenin na základě tohoto usnesení.

Zprávy komise, která přešetřovala činnost vyšetřovací komise, se projednávaly na zasedání rady lidových komisařů 17. (30.) ledna, 21. ledna (3. února) a 26. února 1918. 21. ledna (3. února) schválila rada lidových komisařů Leninův návrh usnesení (viz tento svazek, s. 439). 26. února rada lidových komisařů konstatovala, že »veškerá obvinění z úplatkářství a jiných trestných činů odpovědných činitelů vyšetřovací komise jsou naprosto nepodložená«, a rozhodla se přešetřování činnosti vyšetřovací komise uzavřít a její vedoucí pracovníky Krasikova, Kozlovského, Linděmana, Micgendlera a Rozina povolat do jejich funkcí (Dekrety sovětskoj vlasti, sv. I, Moskva 1957, s. 499; viz též tento svazek, s. 445—446). — 437

⁶²¹ Tento návrh napsal Lenin na zasedání rady lidových komisařů 15. (28.) ledna 1918; na témže zasedání byl návrh schválen. — 438

⁶²² Jde o poznámku k článku 51 Výnosu o demokratizaci loďstva, který byl schválen rozkazem Nejvyššího námořního kolegia 8. (21.) ledna 1918; pravilo se v něm, že »veškerá nařízení ústředních orgánů jak námořní správy, tak i státních orgánů, jakož i usnesení jakýchkoli výborů . . . jsou pro loďstvo nebo námořní flotilu závazná, jen pokud je schválí ústřední námořní výbor . . .« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS.) — 438

⁶²³ Tyto návrhy napsal Lenin na zasedání rady lidových komisařů 16. (29.) ledna 1918, kde se projednávala zpráva předsednictva I. celoruského sjezdu sovětů k otázkám zásobování potravinami (byl zahájen 14. /27./ ledna v Petrohradu) o vytvoření jednotného ústředí pro zásobování potravinami. Na zasedání byla přečtena rezoluce sjezdu, v níž se předpokládalo, že ústřední i místní zásobovací orgány budou vytvářet sověty dělnických, vojenských a rolnických zástupců. Rezoluce svědčila o tom, že bylo dosaženo významných úspěchů v úsilí sdružit pracovníky v zásobování po-

travinami kolem sovětské vlády. Zároveň byla rada lidových komisařů uvědoměna o neshodách mezi lidovým komisařem zásobování A. G. Šlichterem, předsednictvem sjezdu k otázkám zásobování potravinami, Celoruskou radou pro zásobování potravinami (zvolenou v listopadu 1917 na moskevském sjezdu k otázkám zásobování) a zásobovacím odborem Nejvyšší národohospodářské rady. V této souvislosti napsal Lenin druhý návrh usnesení.

První návrh rada lidových komisařů schválila, druhý nebyl v protokolu ze zasedání uveden (viz též Sebrané spisy 35, Praha 1988, s. 338). — 438

- ⁶²⁴ Na dokumentu je Leninova poznámka: »Jednohlasně schváleno.« Nahoru připsal Lenin příkaz »Otisknout«, po stranách pak proti slovům »a to . . . Sverdlov«, jež zakroužkoval, napsal »neotiskovat«.

Usnesení rady lidových komisařů bylo v poněkud pozměněném znění, bez pasáže označené Leninem, uveřejněno v 17. čísle listu Izvěstija z 23. ledna (5. února) 1918. — 439

- ⁶²⁵ Tento návrh napsal Lenin během zasedání rady lidových komisařů 23. ledna (5. února) 1918 a zasedání ho hned téhož dne schválilo. Zároveň jednalo o snížení trestů a zmírnění údělu osob, které se dopustily trestných činů nebo z nich byly obviněny. — 440

- ⁶²⁶ Tento návrh napsal Lenin na zasedání rady lidových komisařů 23. ledna (5. února) 1918; zasedání ho téhož dne schválilo. — 440

- ⁶²⁷ Návrh Základního zákona o socializaci půdy vypracovalo kolegium lidového komisariátu zemědělství a pak byl předán ke konečné redakci komisi III. celoruského sjezdu sovětů dělnických, vojenských a rolnických zástupců. Lenin jako člen této komise měl na konečné úpravě návrhu velký podíl (viz vzpomínky S. V. Ivanova v knize *Ot Fevralja k Oktábrju*. Iz anket učastnikov Velikoj Oktábrskoj socialističeskoj revoljucii, Moskva 1957, s. 165—166 a Leninův vzkaz M. A. Spiridonovové — Sebrané spisy 50, Praha 1989, dokument č. 54). Leninův doplněk byl v poněkud pozměněném znění pojat do zákona jako článek 26 (viz Dekrety sovětskoj vlasti, sv. I, Moskva 1957, s. 414). — 441

- ⁶²⁸ Tento doplněk napsal Lenin v souvislosti se zasedáním rady lido-

vých komisařů 30. ledna (12. února) 1918, na němž se projednával návrh dekretu o vytvoření meziresortní mimořádné komise pro ochranu železnic »v zájmu plánovitého zásobování obyvatelstva potravinami a základními životními potřebami«. K projednání ho předložila komise pro vypracování opatření ke zlepšení zásobovací situace v Petrohradu, ustavená 25. ledna (7. února); Leninův doplněk byl pojat jako článek 5 do dekretu schváleného radou lidových komisařů (viz Dekrety sovětskoj vlasti, sv. I, Moskva 1957, s. 453—454).

Po vyslechnutí zprávy zmíněné komise schválila rada lidových komisařů rovněž výnos, do něhož byly pojaty Leninovy návrhy, otištěné na s. 442 tohoto svazku. — 441

⁶²⁹ Tyto doplňky napsal Lenin 31. ledna (13. února) 1918 na zasedání rady lidových komisařů, které projednávalo návrh lidového komisaře spravedlnosti I. Z. Štejnberga, aby byly přesně vymezeny funkce Celoruské mimořádné komise a vyšetřovací komise při petrohradském sovětu. Lenin do rukopisu doplňků poznamenal: »schváleno«. — 443

⁶³⁰ Je míněno vyšetřování provokací, které organizovaly kontrarevoluční živly, aby zdiskreditovaly sovětskou vládu. — 443

⁶³¹ Nařízení bylo vydáno vzhledem k nastávajícímu zasedání Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů, jež mělo jednat o uzavření míru s Německem. Zasedání začalo 24. února 1918 ve 3 hodiny ráno. Zprávu přednesl Lenin (viz Sebrané spisy 35, Praha 1988, s. 397—398). Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů schválil ve 4.30 většinou hlasů (116 proti 85 při 26 abstencích) rezoluci o přijetí mírových podmínek Německa, kterou předložili bolševici. Výnos rady lidových komisařů, který sestavil podle této rezoluce Lenin (viz tamtéž, s. 407), byl předán v 6.40 rádiostanici Carskoje Selo a v 7.32 odeslán jako rádiová depeše do Berlína. — 443

⁶³² Dne 14. (27.) ledna 1918 vypukla ve Finsku revoluce a proletariát převzal moc. V únoru bylo zahájeno z podnětu finské dělnické vlády — rady lidových zmocněnců — jednání o uzavření smlouvy mezi Ruskou socialistickou republikou a Finskou socialistickou republikou. Návrh smlouvy, který vypracovala rusko-finská koordináční komise, byl projednáván na zasedáních rady lidových komisařů 25., 27. a 28. února. Dne 1. března se rada li-

dových komisařů usnesla smlouvu podepsat a téhož dne ji zmocnění smluvních stran stvrdili svým podpisem.

Lenin se přímo podílel na vypracování smlouvy, hovořil se zástupci finské dělnické vlády zmocněnými smlouvu podepsat, formuloval návrh smlouvy (viz Leninskij sbornik XXI, str. 241—243).

Byla to v dějinách první smlouva mezi dvěma socialistickými republikami, vzor nového typu mezinárodních vztahů, bratrských, přátelských vztahů rovnoprávných suverénních států, v nichž se chopila moci dělnická třída. — 444

⁶³³ Leninův návrh byl schválen na zasedání rady lidových komisařů 25. února 1918. — 444

⁶³⁴ Leninův návrh usnesení byl schválen na zasedání rady lidových komisařů 27. února 1918.

V článku 13 Smlouvy mezi Ruskou socialistickou republikou a Finskou socialistickou republikou stálo: »Ruská federativní sovětská republika poskytuje finským občanům v Rusku, příslušníkům dělnické třídy nebo rolnictva, které nepoužívá cizí práce, všechna politická práva ruských občanů, pokud se z pracovních důvodů zdržují na území Ruska.

Finská socialistická dělnická republika se zavazuje poskytnout občanům Ruské federativní sovětské republiky žijícím ve Finsku co nejlepší podmínky pro získání politických práv a přihlédne zejména k zájmům pracujícího obyvatelstva bez trvalého bydliště« (Dekrety sovětskoj vlasti, sv. I, Moskva 1957, s. 508). — 446

⁶³⁵ Tento Leninův návrh byl napsán a schválen na zasedání rady lidových komisařů 26. února 1918 jako doplněk k usnesení rady lidových komisařů o přešetření činnosti vyšetřovací komise při petrohradském sovětu (viz poznámku 620). — 446

⁶³⁶ Tento návrh napsal Lenin 4. března 1918 na zasedání rady lidových komisařů, kde se jednalo o ustavení kolegia pro řízení říční dopravy. Leninův návrh byl schválen (Leninovy diskusní příspěvky na tomto zasedání viz Sebrané spisy 35, Praha 1988, s. 438—441). — 446

⁶³⁷ Jde o článek 3 usnesení O správě námořního a říčního obchodního loďstva a vodní dopravy^[214], schváleného na zasedání rady lidových komisařů 27. února 1918 (viz Dekrety sovětskoj vlasti, sv. I, Moskva 1957, s. 501—520). — 446

- 638 Jedná se o uvolnění prostředků na opravy v přístavech na Volze a Mariinském vodním systému. — 447
- 639 Dne 9. března 1918 se rada lidových komisařů zabývala státním monopolem všech druhů pojištění a ustavila komisi, »která měla vypracovat dekret a postup zavádění pojišťovnictví v Rusku formou trustů«. Členy komise byli zástupci lidového komisariátu financí, vnitra, státní kontroly, odborů aj.; komisi předsedal M. T. Jelizarov. Návrh dekretu, který tato komise vypracovala, byl projednáván na zasedání rady lidových komisařů 23. března 1918. Po doplnění a úpravách byl dekret schválen. Leninovy připomínky se staly základem 5. bodu dekretu. Kromě toho Lenin zpřesnil název dekretu takto: »Dekret o zavedení státní kontroly nad všemi druhy pojištění, *kromě sociálního, (tj. povinného státního)*« (Leninův dodatek je vytištěn kurzívou). Dekret byl uveřejněn 2. dubna 1918 v listu Izvěstija VCIK (viz Dekrety sovětskoj vlasti, sv. II, Moskva 1959, s. 5—11). — 447
- 640 Tento návrh předložil Lenin 26. března 1918 na zasedání rady lidových komisařů, kde se jednalo o zavedení kontroly finančních výdajů všech odborů Nejvyšší národohospodářské rady. Rada lidových komisařů se usnesla: »Schválit rezoluci, kterou předložil soudruh Lenin.« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS.) — 448
- 641 Návrh Dekretu o postupu jednotlivých komisariátů při vysílání svých pověřenců a jednatelů na venkov, předložený lidovým komisariátem vnitra, byl projednáván na zasedání rady lidových komisařů 1. dubna 1918. Rada lidových komisařů doporučila všem komisariátům návrh projednat a dát k němu připomínky. 5. dubna byl dekret s Leninovými doplňky schválen a 11. dubna 1918 uveřejněn v listu Izvěstija VCIK (viz Dekrety sovětskoj vlasti, sv. II, Moskva 1959, s. 58—59).
- Na návrh dekretu Lenin připsal: »Schváleno s opravami článků 3 a 4. Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*.« — 449
- 642 Tento text byl s nepatrnými změnami pojat do Dekretu o ustavení celoruské evakuační komise, který schválila rada lidových komisařů 19. dubna 1918. Dekret byl zveřejněn 23. a 24. dubna 1918 v listech Znamja truda a Izvěstija VCIK (viz Dekrety sovětskoj vlasti, sv. II, Moskva 1959, s. 140 až 142). — 449

- 643 Tento dokument napsal Lenin v souvislosti s návrhem předáků levých eserů M. A. Spiridonovové a V. A. Karelina, aby veškeré řízení lidového komisariátu zemědělství převzali leví eseři a bolševikům bylo ponecháno jenom politické zastoupení. Viz též Leninovo písemné sdělení ústřednímu výboru KSR(b) k této otázce (Sebrané spisy 50, Praha 1989, dokument č. 133). ÚV KSR(b) 3. května 1918 nároky levých eserů zamítl. — 450
- 644 Tento Leninův návrh byl schválen na zasedání rady lidových komisařů 25. května 1918, kde se jednalo o převedení automobilové dopravy do automobilové sekce dopravního odboru Nejvyšší národohospodářské rady. — 450
- 645 Tyto připomínky k návrhu dekretu o organizování a zásobování vesnické chudiny napsal Lenin zřejmě na zasedání rady lidových komisařů 8. června 1918, kdy se tento návrh projednával. Po velkých úpravách byl návrh schválen. 11. června schválil dekret Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů a 16. června 1918 byl uveřejněn v listu Izvestija VCIK (viz Dekrety sovětskoj vlasti, sv. II, Moskva 1959, s. 412—419). Tímto dekretem byly zřízeny výbory vesnické chudiny.
O zakládání výborů vesnické chudiny a o jejich činnosti viz Sebrané spisy 36, Praha 1988, poznámka 163. Lenin je zhodnotil v projevu na I. celoruském sjezdu zemědělských odborů, výborů vesnické chudiny a komun 11. prosince 1918 (viz Sebrané spisy 37, Praha 1988, s. 381—392). — 451
- 646 Tato Leninova formulace se týká článku 2 návrhu dekretu. Podle Leninových připomínek byl článek 2 zformulován takto: »Do volostních a vesnických výborů chudiny mohou volit a být voleni všichni venkovští obyvatelé bez jakéhokoli omezení, jak místní, tak i přistěhovalí, s výjimkou vyslovených kulaků a boháčů, hospodářů, kteří mají přebytky obilí nebo jiných potravin, mají obchodní či výrobní podniky, používají práce nádeníků nebo námezdních dělníků atd.
Poznámka. Ti, kteří používají námezdní práci v hospodářství nepřevyšujícím spotřební normu, mohou do výborů vesnické chudiny volit a být voleni« (Dekrety sovětskoj vlasti, sv. II, Moskva 1959, s. 416—417). — 451
- 647 Dne 10. června 1918 vyslechla rada lidových komisařů zprávu M. P. Pavloviče a zprávu A. I. Rykova o tom, že předsednictvo Nejvyšší národohospodářské rady schválilo složení Výboru pro

státní stavby při Nejvyšší národohospodářské radě (byl zřízen dekretem rady lidových komisařů z 9. května 1918). Uvedená Lenina připomínka se stala druhým bodem usnesení rady lidových komisařů k této otázce. — 452

- ⁶⁴⁸ Tento návrh byl schválen na zasedání rady lidových komisařů 15. června 1918, kde se projednávalo povolení úvěru Hlavnímu výboru pro textilní průmysl při Nejvyšší národohospodářské radě na nákup lnu (viz také s. 465 tohoto svazku). — 452
- ⁶⁴⁹ Leninův návrh schválila rada lidových komisařů 15. června 1918, kdy se jednalo o uvolnění prostředků Nejvyšší národohospodářské radě, aby mohl Hlavní výbor pro kožedělný průmysl nakoupit suroviny. — 453
- ⁶⁵⁰ Dne 2. července 1918 schválila rada lidových komisařů uvedený návrh usnesení po »mimořádném prohlášení soudruha Lenina, že je nutné vyhovět potřebám rolníků a zajistit pro ně zemědělské stroje« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 454
- ⁶⁵¹ Jde o V. celoruský sjezd sovětů, který se konal ve dnech 4.—10. července 1918 v Moskvě. — 454
- ⁶⁵² Tento návrh usnesení schválila rada lidových komisařů 8. července 1918. V protokolu zasedání je zapsáno, že se tak stalo poté, co se dotázal »předseda rady lidových komisařů soudruha Lunačarského a soudruha Malinovského, proč neplní nařízení rady lidových komisařů obsažené v dekretu O odstranění pomníků všech carů a jejich přísluhovačů a o vypracování návrhů na pomníky, jež by připomínaly veliké dny socialistické revoluce v Rusku« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). O této problematice viz též Sebrané spisy 50, Praha 1989, dokumenty č. 131, 140, 189 a 329. — 454
- ⁶⁵³ Tento návrh usnesení schválilo po nepatrných úpravách zasedání rady lidových komisařů 22. srpna 1918. — 456
- ⁶⁵⁴ Bod 1 tohoto usnesení rady lidových komisařů byl uveřejněn 23. srpna 1918 v listu Izvěstija VCIK^[212]. — 457
- ⁶⁵⁵ Nepodařilo se zjistit, k jakému dokumentu se uvedený návrh vztahuje. — 457

- 656 Na zasedání rady lidových komisařů 15. října 1918 podal komisiariát zásobování návrh, aby bylo uvolněno 40 miliónů rublů pro výbory vesnické chudiny, zřejmě $6\frac{1}{2}$ miliónu rublů měsíčně po dobu 6 měsíců. Lenin předpokládal, že výbory vesnické chudiny v nejbližší době splynou se sověty, a proto zřejmě navrhl, aby tyto prostředky byly uvolněny jenom na 2 měsíce ($2 \times 6\frac{1}{2} = 13$). Rada lidových komisařů schválila Leninův návrh uvolnit pro výbory vesnické chudiny 13 miliónů rublů; do usnesení rady lidových komisařů byly pojaty také ostatní Leninovy návrhy (viz Dekrety sovětskoj vlasti, sv. III, Moskva 1964, s. 593—595). — 458
- 657 Tyto připomínky napsal Lenin 15. října 1918, když rada lidových komisařů projednávala zprávu tříčlenného kolegia pro těžbu dřeva při Nejvyšší národohospodářské radě. Všechny Leninovy připomínky byly zahrnuty do usnesení rady lidových komisařů k této otázce. Rada lidových komisařů uvolnila na těžbu dřeva 100 miliónů rublů s tím, že do týdne dostane zprávu, jak jich bylo použito; tříčlennému kolegiu uložila, aby rovněž do týdne předložilo přesnější údaje k otázkám, které zformuloval Lenin. — 459
- 658 Dne 5. června 1918 byl v listu Izvěstija VCIK uveřejněn dekret rady lidových komisařů o převedení všech školních a vzdělávacích institucí a zařízení do kompetence lidového komisiariátu školství a osvěty. 19. listopadu 1918 předal lidový komisiariát sociální péče (prostřednictvím A. I. Uljanovové-Jelizarovové) radě lidových komisařů k projednání návrh dekretu o ponechání dětských domovů v kompetenci tohoto komisiariátu. Při jeho projednávání napsal Lenin tento návrh usnesení, který pak byl s nepatrnými změnami přijat. — 459
- 659 V článku 3 dekretu rady lidových komisařů z 5. června 1918 se lidovému komisiariátu školství a osvěty ukládalo, aby vytvořil zvláštní komise ze zástupců zainteresovaných resortů a lidového komisiariátu školství a osvěty, které by určily termíny a způsob převedení školních a vzdělávacích institucí a zařízení včetně zařízení pro předškolní výchovu do kompetence lidového komisiariátu školství. — 459
- 660 Návrh dekretu o organizaci zásobování obyvatelstva projednávala rada lidových komisařů na svém zasedání 12. listopadu 1918 a v konečném znění, do něhož byly zahrnuty Leninovy doplňky,

jej schválila 21. listopadu. 24. listopadu byl dekret uveřejněn v listu *Izvěstija VCIK*.

Podíl družstevnictví na organizaci zásobování obyvatelstva nepochopili všichni odpovědní pracovníci v zásobování správně. Lenin tento problém vysvětlil v projevu na schůzi zmocněnců Moskevského ústředního dělnického družstva 26. listopadu a na schůzi moskevských stranických pracovníků 27. listopadu 1918 (viz *Sebrané spisy* 37, Praha 1988, s. 228—233, 234—251, 252—260). Viz též *Sebrané spisy* 50, Praha 1989, dokumenty č. 378 a 400. — 460

- 661 *Radu obrany* (Radu dělnické a rolnické obrany) zřídil Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů 30. listopadu 1918 jako mimořádný orgán sovětského státu. Byla jí poskytnuta plná moc pro mobilizování sil a prostředků v zájmu obrany země. Předsedou Rady obrany byl jmenován V. I. Lenin.

Tyto dokumenty napsal Lenin na prvním zasedání Rady obrany 1. prosince 1918. Nejprve stanovil její nejbližší úkoly a program prvního zasedání (dokument č. 1). Potom načrtl řadu návrhů na řešení vytyčených problémů, přičemž podrobně zformuloval návrhy týkající se zásobování (dokumenty č. 2 a 3). Jeho návrhy našly uplatnění v usneseních Rady obrany (viz *Leninskij sbornik XVIII*, s. 243—245). — 461

- 662 Čtvrtý bod programu (O mobilizaci inteligence) ukládal L. B. Krasinovi vypracovat pro radu lidových komisařů návrh usnesení o mobilizaci technických sil a L. B. Krasinovi, V. I. Něvskému a N. P. Gorbunovovi návrh usnesení o uspořádání ankety. — 462

- 663 Rada obrany rozhodla, aby se otázkou paliv zabývala zvláštní komise, kterou tvořili Lenin, Rykov, Radčenko, Volkovskij a Něvskij; svoláním komise byl pověřen Lenin. Komise zasedala 2. prosince 1918 (viz následující dokument). — 462

- 664 Tento návrh napsal Lenin zřejmě na zasedání komise pro palivo ustavené Radou obrany (viz poznámku 663). Přihlédl v něm k připomínkám členů komise, a ta pak Leninův návrh schválila. Jednotlivé body očísloval Lenin zprvu podle toho, jak šly za sebou; potom oddělil dvěma dvojitými hranatými závorkami první dva body a očísloval další čtyři body nezávisle na dvou prvních číslicemi »1, 2, 3, 4«. V protokolu komise pro palivo jsou tyto body vyčleněny a opatřeny samostatným nadpisem Usnesení komi-

se s platností usnesení Rady obrany. Leninův návrh schválený jako usnesení podepsali rovněž členové Rady obrany J. V. Stalin a V. I. Něvskij. — 463

665 Státní banka zadržela výplatu peněz ze zvláštního finančního fondu rezervovaného pro Hlavní výbor pro lesní hospodářství. — 463

666 Tento koncept napsal Lenin na zasedání Rady obrany 4. prosince 1918 při diskusi k referátu N. P. Brjuchanova o urychlení a zvýšení výkupu. Leninovy návrhy byly pojaty do usnesení Rady obrany k této otázce (viz Leninskij sbornik XVIII, s. 246—247). — 464

667 Tento dokument napsal Lenin na zasedání rady lidových komisařů 14. prosince 1918, kde se projednávala zpráva V. P. Miljutina o financování Hlavního výboru pro textilní průmysl. Leninovy připomínky ovlivnily usnesení, které k této otázce schválila rada lidových komisařů. — 465

668 Text bodu 1 a 3 Lenin škrtl. — 465

669 Tento koncept napsal Lenin na zasedání rady lidových komisařů 15. března 1919, kde se jednalo o polygrafickém odboru Nejvyšší národohospodářské rady. Usnesení rady lidových komisařů bylo zformulováno podle Leninových návrhů. Ve schváleném usnesení se pravilo: »a) Uložit polygrafickému odboru, že v jeho tarifním řádu musí být pasus o úkolových mzdách. b) Utvořit komisi ze zástupců polygrafického odboru a Celoruské ústřední rady odborů a požádat předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů, aby do ní vyslalo svého zástupce. Komise má za úkol: předložit do týdne návrh dekretu o sjednocení a centralizaci. c) Uložit inspekčnímu odboru Nejvyšší národohospodářské rady, aby ve spolupráci se zástupci polygrafického odboru předložil do týdne statistické údaje o znárodněných podnicích, podléhajících 1) polygrafickému odboru; 2) jednotlivým resortům; 3) soukromým podnikům. d) Připravit v téže lhůtě zprávu polygrafického odboru o zvýšení výroby, o opatřeních k zavedení pracovní kázně a o úpravě vztahů mezi závodními výbory a vedním« (Leninskij sbornik XXIV, s. 24). — 469

670 O tom, že je nezbytně třeba poslat nejlepší dělníky do zásobovacího aparátu a do dopravy, mluvil Lenin už v projevu na společ-

ném zasedání Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů a celoruského sjezdu odborů 17. ledna 1919 (viz Sebrané spisy 37, Praha 1988, s. 440—454).

ÚV KSR(b) Leninův návrh schválil; podepsali jej také členové ústředního výboru L. B. Kameněv, G. J. Zinovjev, J. V. Stalin, J. D. Stasovová, N. N. Krestinskij, M. F. Vladimírskij, N. I. Bucharin, V. V. Šmidt a F. E. Dzeržinskij. — 469

- ⁶⁷¹ Toto doporučení napsal Lenin na návrh usnesení ÚV KSR(b). V návrhu jsou jeho opravy. Podepsali jej Lenin, Krestinskij, a Stalin. V usnesení se pravilo: »Vedení války předpokládá jako nezbytnou podmínku úspěchu bezpodmínečnou akční jednotu na všech frontách, jednotné zásobování Rudé armády na všech frontách a jednotné řízení dopravy v celé železniční síti, protože doprava je jednou z nejdůležitějších podmínek pro vedení války.« Usnesení zdůrazňovalo, že je nezbytné, aby komisariát vojenství a komisariát námořnictví a také zásobovací orgány sovětských republik dostávaly striktní směrnice »tak, aby tyto samostatné komisariáty pracovaly výhradně a v co nejpřísnější shodě se směrnicemi vydávanými příslušnými komisariáty RSFSR . . .«

V usnesení se dále uvádělo, že »nejnaléhavějším úkolem na Ukrajině je maximální využití paliva, kovů, továren a dílen a rovněž zásob potravin«. ÚV KSR(b) v usnesení konstatoval, že celý ukrajinský průmysl je soustředěn ve východní části republiky a že přesídlení národohospodářské rady z Charkova do Kyjeva nepříznivě ovlivnilo obnovu dopravy i důlního a zpracovatelského průmyslu na Ukrajině. Proto považoval za nutné, aby Ukrajinská národohospodářská rada a také Mimořádná komise pro zásobování sídlily v Charkově nebo aby zde měly velká zastupitelství, oprávněná jednat přímo s Moskvou a dostávat přímo z Moskvy finanční prostředky. ÚV strany zdůraznil, »že ukrajinské železnice jsou nedílnou součástí ruské železniční sítě a řídí je lidový komisariát dopravy z Moskvy«, dále »že lidový komisariát státní kontroly RSFSR musí rozšířit svou působnost na všechny instituce Ukrajinské sovětské republiky« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Toto usnesení ÚV KSR(b) podstatně přispělo k upevnění vojenské jednoty sovětských republik. 24. dubna 1919, v souvislosti se zprávou vrchního velitele I. I. Vacetise o vojenské situaci RSFSR, v níž se zdůvodňovala nutnost sjednotit ozbrojené síly sovětských republik a podřídit je jednotnému velení, napsal Lenin Skljanskému, že je třeba rychle »sestavit *text* směrnice ÚV všem občanům národnostních republik o vojenské *jednotě* (spo-

jení)« (Sebrané spisy 50, Praha 1989, dokument č. 528). Návrh směrnice ústředního výboru o vojenské jednotě viz Sebrané spisy 38, Praha 1988, s. 423—424. Vojenský svazek sovětských republik vznikl 1. června 1919 na základě dekretu O spojení sovětských republik: Ruska, Ukrajiny, Lotyšska, Litvy a Běloruska k boji proti světovému imperialismu. — 470

672 Dne 21. dubna 1919 referoval Lenin na zasedání Rady obrany O posílení vojenské obrany. Uvedený dokument je zřejmě konceptem závěrečné části usnesení k této otázce. — 470

673 Tento dovětek je připsán pod provolání k maďarským vojákům v řadách Rudé armády^[218], které napsal jménem Maďarské republiky rad Béla Kun. V provolání se pravilo: »Vy, maďarští internacionalisté, kteří bojujete na ruské půdě proti Kolčakovým bandám a kontrarevoluci, bojujete teď také za Maďarskou republiku rad stejně, jako byste bojovali v Maďarsku, protože Maďarsko a Rusko tvoří nyní nerozborný celek.« Toto provolání vyšlo maďarsky v dubnu 1919 a bylo rozšiřováno na frontách občanské války.

V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je uložen text Leninova dovětku v ruštině, který zapsal L. M. Karachan: »Plně se připojuji k provolání maďarských soudruhů. Doufám, že zájmy internacionalismu budou pro maďarské soudruhy na prvním místě. Musíme vydržet ještě několik měsíců, a vítězství bude naše. Lenin.« — 471

674 Tento návrh napsal Lenin na druhém zasedání ekonomické komise při radě lidových komisařů 2. května 1919, kdy se projednávala opatření k zlepšení situace dělníků. — 471

675 Dne 31. května 1919 projednávala Rada obrany mobilizaci. Schválila návrh dekretu, který napsal Lenin (viz následující dokument), a schválila rovněž usnesení, aby lidový komisariát zásobování přidělil zmobilizovaným proviant a aby bylo prověřeno, jak dalece mohou pracovníci všech úřadů a institucí plnit vojenskou povinnost, a to tak, aby osoby, které podléhají mobilizaci a mohou být bez větší újmy nahrazeny osobami mobilizaci nepodléhajícími nebo ženami, mohly být okamžitě dány k dispozici vojenskému velitelství. — 472

676 Tento dopis napsal Lenin v souvislosti s několikadenní stávkou dělníků, která propukla v několika závodech Tverské gubernie

v polovině června 1919. Byla vyvolána nespokojeností dělníků se snížením přidělů chleba a ostatních potravin.

O stávkách vyvolaných zásobovacími potížemi se jednalo na společném zasedání politického a organizačního byra ÚV KSR(b) 18. a 24. června 1919. Byla schválena mimořádná opatření k zlepšení situace textilních dělníků. — 473

- ⁶⁷⁷ V telegramu z 20. června 1919 hlásili V. I. Něvskij a L. S. Sosnovskij z Tveru [Kalinin], že stávka končí a ve všech závodech se opět nastupuje do práce. Aby bylo posíleno spojení s vesnicí, hodlá výkonný výbor guberniálního sovětu pozvat na připravovaný guberniální sjezd sovětů kromě delegátů, zvolených podle ústavy na újezdních sjezdech, z každé volosti ještě jednoho delegáta. Guberniální sjezd sovětů žádal Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů, aby byl delegátům z volosti přiznán rozhodující hlas. Něvskij a Sosnovskij proti tomu důrazně namítali, že 80 % delegátů z volosti tvoří bezpartijní, většinou kulaci, a žádali Lenina o okamžitou odpověď.

Na Leninově textu telegramu je připsána poznámka: »*do archivu*«. — 474

- ⁶⁷⁸ Tento Leninův příkaz citoval N. P. Gorbunov, vedoucí vědeckotechnického odboru Nejvyšší národohospodářské rady RSFSR, 14. července 1919 ve svém plánu celkových opatření k těžbě ropy, uhlí, apod. Navrhl geologicko-geodetické sekci Moskevské vědecké komise, aby zapojila do řešení této otázky všechny zainteresované resorty a instituce a rovněž vědce a inženýry.

Na jaře roku 1919 se vypravila na Volhu velká expedice Hlavního výboru pro těžbu břidlice připravit těžbu hořlavého lupku a živičných hornin v Undorách, Kašpiru (poblíž Syzraně) a Sjukejevu.

V druhé polovině července až v srpnu 1919 se vypravila do zkoumané oblasti řada odpovědných pracovníků Hlavního výboru pro těžbu břidlice, aby zkontrolovala práci expedice a poskytla jí pomoc. V čele této druhé výpravy byl I. M. Gubkin a rovněž předseda Hlavní správy báňského průmyslu při Nejvyšší národohospodářské radě F. F. Syromolotov a V. P. Nogin, kteří do této práce zapojili místní stranické organizace a sověty. Výsledky prací expedice byly ohlášeny Leninovi (viz Vzpomínky na Vladimíra Iljiče Lenina, sv. 2, Praha 1958, s. 353—375). — 475

- ⁶⁷⁹ Toto usnesení politického byra ÚV KSR(b) bylo schváleno poté, co Čičerin poslal Leninovi 26. září 1919 dopis, v němž žádal

o pokyny k následujícím otázkám: 1. Je možné obrátit se i bez usnesení ÚV KSR(b) k dělníkům dohodových zemí s výzvou vyvíjet nátlak na své vlády v tom smyslu, aby tyto vlády nebránily jednání sovětského státu s pobaltskými zeměmi o uzavření mírových smluv? 2. Je vhodné předložit jménem sovětské vlády dohodovým zemím nový mírový návrh? »Bude to považováno za příznak slabosti . . . Mohou se toho ale chytit odpůrci intervence, zvláště tradeuniony,« psal Čičerin. 3. Lze využít chystané cesty M. M. Litvinova do neutrální země k jednání s anglickými představiteli o výměně válečných zajatců tak, že by Litvinov zároveň »důrazně prosazoval uzavření míru«? 4. Má v případě neúspěchu Litvinovovy mise význam, aby A. M. Gorkij, který zamýšlí napsat mírovou výzvu, v této výzvě »připomněl, že jsme stále ochotni uzavřít mír, a přitom upozornil vlády dohodových států na to, že se boj mění ve vyhlazování« (podtrhl Lenin). »My bychom však mnohem raději uvítali oficiální mírový návrh,« psal Čičerin (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též Sebrané spisy 51, Praha 1989, dokument č. 85. — 475

⁶⁸⁰ Konflikt vznikl kvůli nařízení lidového komisariátu státní kontroly zrušit devět právních oddělení Nejvyšší národohospodářské rady. Nejvyšší národohospodářská rada podala proti tomu stížnost na státní kontrolu malé radě lidových komisařů. Rada lidových komisařů potvrdila rozhodnutí malé rady o stížnosti Nejvyšší národohospodářské rady a 30. září 1919 schválila Leninův návrh usnesení, v němž byly provedeny některé změny: byl doplněn bod 3: »Totéž žádat od všech výborů do dvou týdnů« a bod 3 Leninova návrhu byl schválen jako bod 4 usnesení v tomto znění: »Lidovému komisariátu spravedlnosti se ukládá, aby zavedl šetření ve věci soudního stíhání členů právních oddělení Nejvyšší národohospodářské rady za byrokratické průtahy. Zprávu podat do týdne na zasedání malé rady« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 476

⁶⁸¹ Je míněn dekret rady lidových komisařů O spotřebních komunách^[28] z 16. března 1919, který byl 20. března uveřejněn v listu Izvěstija VCIK. Lenin se na vypracování dekretu bezprostředně podílel (viz Leninskij sbornik XVIII, s. 294 až 298). — 477

⁶⁸² Dne 3. dubna 1919 přijala rada lidových komisařů na základě dekretu O spotřebních komunách usnesení O reorganizaci vedení Ústředního svazu spotřebních družstev^[209]; ve vedení svazu

byli převážně menševici. Prozatímní vedení Ústředního svazu spotřebních družstev bylo doplněno vedoucími pracovníky v dělnickém družstevnictví (A. M. Ležava, I. A. Sammer, I. I. Skvorcov-Stěpanov, L. M. Chinčuk) a zástupci rady lidových komisařů (P. L. Bojkov, M. I. Frumkin, O. J. Šmidt). 27. června byli na základě usnesení rady lidových komisařů do prozatímního vedení kooptováni N. N. Krestinskij, S. S. Piljavskij a S. Z. Rozovskij.

— 477

683 Lenin se odvolává na usnesení Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů O dělnicko-rolnických spotřebních sdruženích^[206], které bylo vydáno jako doplněk k dekretu rady lidových komisařů O spotřebních komunách a uveřejněno 3. července 1919 v listu *Izvěstija VCIK*. — 477

684 Dne 11. listopadu 1919 se na zasedání rady lidových komisařů projednával návrh dekretu o jednotném orgánu pro řízení lesního hospodářství. Rada lidových komisařů návrh dekretu zamítla a ustavila komisi ze zástupců Hlavního výboru pro lesní hospodářství, lidového komisariátu zemědělství a lidového komisariátu vnitra, které uložila realizovat uvedené Leninovy návrhy. 21. listopadu 1919 byl dekret schválen v radě lidových komisařů a 29. listopadu 1919 uveřejněn v listu *Izvěstija VCIK*. — 477

685 O opatřeních k zlepšení výkupu brambor se jednalo na zasedání rady lidových komisařů 15. listopadu 1919. Rada lidových komisařů ustavila komisi a uložila jí, aby vzhledem ke kritické situaci v zásobování bramborami navrhla do tří dnů mimořádná opatření k posílení výkupu brambor a jejich dodávky do Moskvy. Tento návrh usnesení schválila rada lidových komisařů 18. listopadu 1919, kdy se projednávala Šejnmanova zpráva o práci komise.

— 478

686 Zároveň s návrhem lidového komisariátu zásobování projednávala rada lidových komisařů k téže otázce návrh Nejvyšší národohospodářské rady. Bod 4 tohoto návrhu zněl: »Povolit továrnám na škrob a dextrin uzavírat s rolníky smlouvy o dodávkách brambor s tím, že za každý zpracovaný pud jim mohou vydávat 1 funt* škrobu nebo dextrinu« (Leninskij sbornik XXIV, s. 140).

— 478

687 Návrh dekretu o výkupu brambor, vypracovaný komisí, schválila

* — 409,5 g (čes. red.)

rada lidových komisařů s některými úpravami na zasedání v sobotu 22. listopadu 1919. — 478

- 688 O zásobování Moskvy potravinami se jednalo na zasedání rady lidových komisařů 6. prosince 1919. Usnesení rady lidových komisařů k této otázce bylo zformulováno podle tohoto Leninova konceptu. — 479
- 689 Jde o dohodu lidového komisariátu dopravy a lidového komisariátu zásobování o dovozu obilí z produkujících oblastí do oblastí spotřebitelských. V usnesení rady lidových komisařů se pravilo: »Dohoda musí zajistit, aby bylo do Moskvy pravidelně dodáváno tolik obilí, kolik je ho třeba k distribuci podle třídního přidělového systému« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 479
- 690 Jde o podávání každodenních informací radě lidových komisařů o zásobování Moskvy obilím a o dodávkách brambor do Moskvy. — 479
- 691 Tento vzkaz byl napsán na dopisu S. M. Kirova a I. P. Babkina z 9. prosince 1919 o situaci na Kavkaze. Mezi jiným se v něm oznamovalo, že se přesně neví, zda Kamo dorazil do Baku.
Kamo (S. A. Ter-Petrosjan) byl s bojovou skupinou, vybavenou zbraněmi a literaturou, na podzim 1919 konspirativně vyslán z Moskvy na Kavkaz, kde měl pracovat v ilegalitě. Jeho skupina se přes všechny obtíže dostala do Baku a zapojila se do boje proti děnikincům. — 480
- 692 Tento návrh napsal Lenin na zasedání rady lidových komisařů 23. prosince 1919, kdy se jednalo o tom, že guberniální komisaři zásobování potravinami v Kazaňské, Simbirské a Samarské gubernii nesplnili příkaz lidového komisariátu zásobování potravinami vyslat do Moskvy ucelené vlaky s obilím. Rada lidových komisařů po některých úpravách Leninův návrh schválila. — 480
- 693 Ze zpráv referentů (L. B. Kameněva, A. I. Sviděrského a S. D. Markova) vyšlo najevo, že jednou z hlavních příčin nesplnění příkazu byla okolnost, že lidový komisariát zásobování nedostal vinou komisariátu pošt a telegrafů včas přímé spojení s guberniemi. Příslušný bod schválila rada lidových komisařů v tomto znění: »Ve všech případech, kdy se nedostane přímé spojení, uznat

vinným ten komisariát, který nedostal během jedné hodiny přímé spojení ke splnění důležitého úkolu, a přesto nepodal okamžitě stížnost předsedovi rady lidových komisařů« (viz Leninskij sbornik XXIV, s. 147). — 480

694 Tento bod schválila rada lidových komisařů v tomto znění: »Komisariátu spravedlnosti se ukládá zavést vyšetřování, aby se zjistila míra viny guberniálních komisařů zásobování a ostatních úředních osob za nesplnění příkazů komisariátu zásobování k vypravení ucelených vlaků s obilím do Moskvy nebo za organizační neschopnost při jeho plnění« (Leninskij sbornik XXIV, s. 147). — 480

695 Dne 23. prosince 1919 jednala malá rada lidových komisařů o zásobování dělníků šatstvem a obuví. Usnesla se využít k tomuto účelu část zásob určených pro Rudou armádu, ale ne na její úkor. Koncem prosince měla Hlavní vojenská hospodářská správa vydat lidovému komisariátu zásobování z vojenských skladů 30 000 párů kožené obuvi a Nejvyšší národohospodářské radě se ukládalo, aby každých 14 dní dávala komisariátu zásobování k dispozici 20 % celostátní výroby holínek.

Proti tomuto usnesení mělo předsednictvo Nejvyšší národohospodářské rady zřejmě námitky, a proto schválila rada lidových komisařů 30. prosince usnesení, jehož základem se stal tento Leninův návrh. — 481

696 Návrh schválila rada lidových komisařů v tomto znění: »Soudruhu Rykovovi se ukládá, aby dal svému zástupci přesné pověření na všechna zasedání jednající o pracovních oděvech a delegoval na zasedání jenom jeho.«

Dne 3. ledna 1920 jednala malá rada lidových komisařů o této věci znovu, tentokrát za přítomnosti předsedy Nejvyšší národohospodářské rady A. I. Rykova, a uložila mu, aby od 1. ledna 1920 dostávaly orgány lidového komisariátu zásobování měsíčně k dispozici nejméně 40 000 párů mužské pracovní obuvi, kromě dřeváků, válenek a laptí. — 481

697 Návrh směrnice k výkupu surovin se projednával na zasedání rady lidových komisařů 30. prosince 1919 a týž den jej RKL schválila. — 481

698 Jde o usnesení VII. celoruského sjezdu sovětu o výstavbě sovětu, zejména o právu lidových komisariátů odvolávat vedoucí příslušných oddělení výkonných výborů sovětu. — 482

⁶⁹⁹ Podle usnesení VII. celoruského sjezdu sovětů měla Nejvyšší národohospodářská rada vypracovat instrukci, která by stanovila práva a povinnosti ústředních i místních orgánů Nejvyšší národohospodářské rady vůči mimořádně významným státním závodům, trastům apod. — 482

⁷⁰⁰ Tento návrh usnesení schválilo politické byro ÚV KSR(b) na svém zasedání ve dnech 17.—18. ledna 1920 po projednání protestu vrchního velitele proti telegramu předsedy Revoluční vojenské rady republiky L. D. Trockého s připojenou poznámkou V. I. Lenina veliteli Turkestánského frontu M. V. Frunzemu a veliteli 4. armády G. K. Voskanovovi ze 17. ledna 1920. V telegramu se zdůrazňovalo, že je třeba podniknout energická opatření ke stavbě Embské dráhy a k přestavbě železniční trati Krasnyj Kut—Alexandrov-Gaj na širokorozchodnou trať (viz Sebrané spisy 51, Praha 1989, dokument č. 207). — 482

⁷⁰¹ Leninův telegram souvisí s pokusem baškirských buržoazních nacionalistů provést v lednu 1920 převrat v Baškirsku. Buržoazní nacionalista A. Z. A. Validov a skupina jeho přívrženců se sice v únoru 1919 pod nátlakem pracujících přiklonili k sovětské moci, ale své názory nezměnili a nevzdali se svého cíle — dosáhnout pro Baškirsko autonomii buržoazního typu.

Validovovci prosazovali politiku odtržení od RSFSR, nehdlnali uznávat vedoucí úlohu ÚV KSR(b) a snažili se založit zvláštní »Baškirskou komunistickou stranu«, pro niž nebude, jak prohlásil Validov v debatě s jedním instruktorem ÚV KSR(b), »vhodný program komunistů«.

V létě 1919 vytvořili validovovci »prozatímní ústřední byro baškirských komunistů« v čele s Ch. J. Jumagulovem, který byl zároveň předsedou validovovského revolučního výboru. Validovovské »byro« se pokoušelo řídit baškirské organizace strany, ačkoli nebylo schváleno ústředním výborem KSR(b). Validovovci se snažili vnutit svou linii I. baškirské oblastní konferenci strany (v listopadu 1919), avšak konference linii na odtržení od KSR(b) odmítla a konstatovala, že »baškirská stranická organizace je oblastní organizací strany«. V lednu 1920 podnikl baškirský revoluční výbor na návrh validovovce K. M. Rakaje další krok na cestě k odtržení od RSFSR, když vytvořil oddělení pro zahraniční styky revolučního výboru. Když pak oblastní výbor strany 13. ledna tento krok odsoudil a rozhodl se odvolat Rakaje z jeho funkcí, pokusil se předseda revolučního výboru Jumagulov o převrat. V noci na 16. ledna byli na jeho rozkaz zatčeni členové

oblastního výboru strany kromě představitele Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů F. N. Samojlova a bylo vydáno provolání, obviňující zatčené ze spiknutí proti Baškirské republice. Zatčení byli osvobozeni teprve po zásahu vedení Turkestánského frontu.

V telegramu Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů z 20. ledna 1920, z něhož Lenin cituje, se pravilo: »Protože mezi baškirským revolučním výborem a ufským guberniálním revolučním výborem vznikají třenice a protože jste obvinili soudruha Elcina z úchytky od linie ústřední moci, poslal Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů po dohodě s ÚV KSR(b) do Sterlitamaku soudruha Arťoma (Sergejeva), Preobraženského a Samojlova, jimž jsou místní ufské zájmy vzdáleny, takže nebudou uplatňovat lokálně patriotickou, šovinistickou politiku. Celoruský ústřední výkonný výbor považuje za nepravděpodobné a zcela vyloučené, že by mohli agitovat proti Baškirské republice. Proto vám Celoruský ústřední výkonný výbor ukládá, abyste na pokyn soudruha Arťoma ihned propustili všechny uvězněné členy oblastního výboru a ostatní komunisty, abyste anulovali své prohlášení o spiknutí a oznámili obyvatelstvu a vojenským jednotkám, že k uvěznění soudruhů došlo na základě nedorozumění. Jumagulov se musí ihned vypravit do Moskvy, aby tam podal vysvětlení ke zmíněným událostem. Oznamte okamžitě přímou linkou splnění příkazu a podejte vysvětlení« (Obrazovanije Baškirskoj ASSR. Sbornik dokumentov i materialov, Ufa 1959, s. 444). Brzy nato byli Validov, Jumagulov a Rakaj z Baškirska odvoláni a vyloučeni ze strany. — 483

⁷⁰² Tento návrh napsal Lenin na zasedání rady lidových komisařů 27. ledna 1920, kdy se projednávala zpráva náčelníka moskevského vojenského okruhu a posádky města Moskvy A. A. Burdukova o vykládce brambor na moskevském železničním uzlu a o odklizení sněhu z moskevských ulic a železničních tratí. Rada lidových komisařů Leninův návrh schválila. — 484

⁷⁰³ Rada lidových komisařů schválila na svém zasedání 31. ledna 1920 toto usnesení: »Další bramborová kampaň se odkládá na jaro, přičemž lidový komisariát zásobování bude povinen zároveň s osevňovací kampaní uspokojit během dubna a května 1920 potřebu Moskvy dodáním 560 000 pudů stolních brambor« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 484

704 Zpráva o opatřeních lidového komisariátu vnitra k zavedení pracovní povinnosti při odklizení sněhu byla přednesena na zasedání rady lidových komisařů 31. ledna 1920. Rada lidových komisařů se usnesla vytvořit pro řízení této akce komisi v čele s předsedou F. E. Dzeržinským. — 484

705 Dne 10. února 1920 schválila rada lidových komisařů v zásadě teze o zahraničním obchodu a uložila lidovému komisariátu zahraničního obchodu, aby »předložil radě lidových komisařů do týdne návrhy všech nutných usnesení, návrhů zákona apod. a přesně stanovil termíny plnění u těch bodů tezí, které jsou nějak termínované«.

Uvedený Leninův návrh schválila rada lidových komisařů na svém zasedání 2. března 1920, kdy se projednávala zpráva L. B. Krasina o zahraničním obchodu. Návrh se týká 17. bodu tezí o zahraničním obchodu, v němž se říká: »Vytvořit ze zástupců lidového komisariátu zahraničního obchodu, státní kontroly a Celeruské mimořádné komise komisi, která zjistí, jaký je zbožní fond v republice, a zajistí ho pro zahraniční obchod« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 484

706 Tento vzkaz se týká usnesení XII. konference Bundu^[23], jež se konala ve dnech 12.—19. dubna 1920. V Ústředním stranickém archivu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS jsou uloženy rezoluce této konference s Leninovými poznámkami. V rezoluci Současná situace a úkoly naší strany zatrhl Lenin tuto pasáž: »14. Na základě zkušeností z uplynulého roku konstatuje XII. konference Bundu, že: 1. již od své XI. konference zaujímá Bund zásadně komunistický postoj, 2. program komunistické strany, který je zároveň programem sovětské moci, odpovídá zásadnímu stanovisku Bundu, 3. není možná „jednotná socialistická fronta“ se zásadními odpůrci sovětské moci, kteří stavějí proletariát proti jeho vládě, 4. nastala doba, kdy se Bund může zřici svého oficiálního opozičního stanoviska a převzít odpovědnost za politiku sovětské moci.«

V rezoluci o organizačních otázkách se současně konstatovalo, že »logickým důsledkem politického stanoviska, které Bund zaujal, je vstup Bundu do KSR podle stejných zásad, jako byly zásady členství Bundu v SDDSR« (podtrhl Lenin). Konference doporučila ÚV Bundu zajistit jako nezbytnou podmínku, aby si Bund zachoval v KSR postavení »autonomní organizace židovského proletariátu«.

Dne 6. května 1920 projednalo politické byro ÚV KSR(b) »podmínky pro přijetí Bundu do KSR« a usneslo se: »Uložit Kameněvovi, Stalinovi a Preobraženskému, aby přijali zástupce Bundu a vyslechli jejich návrhy« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

V roce 1921 schválila XIII. konference Bundu usnesení o dobrovolném rozpuštění Bundu. Část bundovců byla podle obecně platných zásad přijata do KSR(b). — 485

- ⁷⁰⁷ Dne 25. září 1919 vhodili leví eseři do budovy moskevského výboru strany v Leontějevově ulici bombu. — 486
- ⁷⁰⁸ Příkaz je napsán na telegramu předsedy Hlavního výboru pro ropný průmysl Z. N. Dossera a předsedy Ázerbájdžánského ropného výboru A. P. Serebrovského Leninovi z 1. června 1920. V telegramu se poukazyvalo na těžkou situaci v zásobování dělníků bakuských ropných polí, vzniklou tím, že zvláštní komisař pro zásobování frontu B. S. Běleňkij neplní své povinnosti a neposílá potraviny ze Severního Kavkazu do Baku, a přitom dělníkům z ropných polí zakazuje, aby si je na Severním Kavkaze opatrovali sami. — 487
- ⁷⁰⁹ Příkaz je napsán na telegramu severokavkazského oddělení lidového komisariátu zahraničního obchodu z 18. června 1920, v němž se uvádějí podmínky návrhu smlouvy mezi tímto oddělením a zástupci americké společnosti. Na telegram připsal Lenin své poznámky a podtrhl v něm některá slova. — 487
- ⁷¹⁰ Příčinou konfliktu mezi Petrohradskou jednotnou spotřební komunou a petrohradským sovětem byly tyto okolnosti: Někteří vedoucí pracovníci výkonného výboru petrohradského sovětu v čele s G. J. Zinovjevem a petrohradské odborové rady v létě roku 1920 navrhovali, aby dělníci dostávali pracovní přídělky chleba nejen za odpracované dny, ale i za dny pracovního klidu. Vedení Petrohradské komuny (A. J. Badajev aj.) tento návrh zamítlo, protože se domnívalo, že takové vedlejší přídělky chleba by porušovaly samu zásadu přidělu pro pracující a mimoto nebyly zajištěny potřebným množstvím zásob obilí. Petrohradský výbor však bez ohledu na názor vedení Petrohradské komuny vyhlásil, že se bude přiděl vydávat i za dny pracovního klidu. Badajev odmítl toto nařízení splnit a prohlásil, že za takových podmínek nemůže vedení Petrohradské komuny pracovat. 5. července 1920 projednal petrohradský guberniální výbor KSR(b) »případ sou-

druha Badajeva, který se nepodřídil usnesení rozšířeného předsednictva z 23. června t. r. o zvýšení přidělu potravin, vydání pěti funtů na konto přidělu a o vydávání přidělu dělníkům v době dovolené«, a usnesl se mimo jiné: »Považovat za nutné provést radikální personální změny ve vedení Petrohradské komuny a přikázat byru guberniálního výboru, aby spolu s předsednictvem výkonného výboru jmenovalo nové soudruhy, které dá schválit kontrolní radě Petrohradské komuny, a aby se za tím účelem dočasně, než bude svolána městská konference továrních výborů a svazů, spojilo s Moskvou« (Stranický archiv Ústavu dějin strany při leningradském oblastním výboru KSSS). — 488

⁷¹¹ Konflikt mezi Petrohradskou komunou a petrohradským sovětem projednávalo 16. července 1920 plenární zasedání ÚV KSR(b), pro něž napsal Lenin tento návrh usnesení. Leninovy návrhy byly schváleny. Protože vztahy, které se vytvořily mezi vedoucími pracovníky Petrohradské komuny a petrohradského sovětu, mohly vyvolat nové konflikty, rozhodl ÚV, aby A. J. Badajev a někteří jiní pracovníci Petrohradské komuny byli přeloženi do Moskvy. Badajev byl jmenován předsedou Moskevského společného družstva. — 488

⁷¹² Tyto odpovědi napsal Lenin na telegram ministra zahraničních věcí Dálnovýchodní republiky a člena dálnovýchodního byra ÚV KSR(b) A. M. Krasnoščokova ze 17. července 1920. V telegramu se oznamovalo, že 15. července byla s Japonskem podepsána dohoda o příměří. Ve zvláštním protokolu, který podepsali rovněž představitelé obou stran, bylo řečeno, že nejlepším způsobem, jak nastolit mír na Dálném východě, je vytvoření »náravníkového« státu, založeného na demokratických principech, s jednotnou vládou, která má být sestavena na konferenci zástupců všech oblastí kraje. Proto Krasnoščokov žádal Lenina o okamžitou odpověď na otázky obsažené v telegramu. — 489

⁷¹³ *Čtyřka* — zkrácený název demokratické volební soustavy, zahrnující čtyři zásady: všeobecné, rovné, přímé a tajné volební právo. — 489

⁷¹⁴ Jde zřejmě o zajištění komunistické většiny v demokratických státních institucích. — 489

⁷¹⁵ Jde o článek A. M. Gorkého Vladimír Iljič Lenin^[19], otištěný jako úvodník v 12. čísle časopisu *Kommunističeskij internacional*

roku 1920, a o Gorkého Dopis H. G. Wellsovi^[20], uveřejněný v témž čísle.

Z Gorkého článku i dopisu byl patrný upřímný vztah k Leninovi a obdiv k jeho práci, byly však napsány v duchu kultu osobnosti a obsahovaly řadu politicky škodlivých tvrzení. Gorkij v nich hodnotil Leninovu úlohu, ruský lid a charakter revoluce v Rusku velice subjektivně, v podstatě idealisticky. Vedoucí úlohu komunistické strany a rozhodující úlohu dělnické třídy a pracujícího rolnictva Ruska v revoluci opominul. V závěru svého článku konstatoval, že neohroženost revolucionářů »považují mnozí za šílenství« a napsal: »Zahájil jsem svou činnost iniciátora revolučního smýšlení oslavou šílenství statečných. Byly chvíle, kdy mě přirozená lítost nad ruským lidem přiměla považovat toto šílenství takřka za zločin. Avšak nyní, když vidím, že tento lid umí mnohem lépe trpělivě strádat, uvědoměle a poctivě pracovat, opěvují znovu posvátné šílenství statečných. A k nim patří Vladimír Iljič — první a největší z nich.«

Leninův návrh schválilo politické byro ÚV KSR(b) 31. července 1920. — 489

- ⁷¹⁶ Tento návrh byl napsán pod text kopie telegramu člena ústředního výboru Komunistické strany Litvy a Běloruska V. S. Mickeviče-Kapsukase, poslaného 19. srpna 1920 Leninovi z Vilna [Vilnius]. Mickevič-Kapsukas oznamoval, že v Litvě narůstá revoluční nálada a že »může v den, kdy odejdeme z Vilna, vyústit v masové ozbrojené povstání proti litevským bělogvardějcům«. Proto se dotazoval: »Považujete za možné, abychom se připravovali k revolučnímu boji?«

Na tutéž kopii napsal Lenin L. D. Trockému: »Soudruhu Trockij! Pokud souhlasíte, dejte to zašifrovat, nebo to vraťte k zašifrování mně. *Lenin.*« Na dokumentu je rovněž Leninova poznámka »*Stalin souhlasí*« a souhlas Trockého. — 490

- ⁷¹⁷ Dne 19. srpna 1920 projednávalo politické byro ÚV KSR(b) situaci na polské a vrangelovské frontě. Politické byro konstatovalo, že fronta útočící proti Vrangelovi je nejdůležitější, a proto učinilo řadu opatření k jejímu posílení, především se usneslo přesunout na tuto frontu 6. divizi 1. jezdecké armády.

Dne 20. srpna 1920 napsal vrchní velitel hlášení Revoluční vojenské radě republiky; protestoval v něm proti přesunu 6. divize a zdůvodňoval to tím, že tvoří hlavní jádro 1. jezdecké armády a svými kvalitami se rovná všem třem ostatním divizím. Na hlášení připsal J. V. Stalin poznámku: »*To není pravda*, ostatní

tři divize mají dohromady *nejméně* 10 000 jezdců, přičemž 4. kavkazská divize, která má zůstat v jezdecké armádě, je mnohem starší a zkušenější než šestá.«

Lenin si hlášení přečetl a napsal své připomínky.

Při projednávání těchto připomínek Lenin zřejmě připsal k prvnímu a druhému bodu: »Krestinskij je proti«, ke čtvrtému bodu: »Krestinskij se zdržel« a k pátému bodu »Krestinskij je *pro*«.

Číslování bodů je zachováno podle rukopisu. — 491

⁷¹⁸ Jde o rozkaz revoluční vojenské rady Západního frontu č. 1847 z 20. srpna 1920, v němž se prohlašovalo, že v polské mírové delegaci jsou samí špióni a kontrarozvědčící a že mír může být uzavřen jedině »na troskách bílého Polska«. — 491

⁷¹⁹ Dne 23. srpna 1920 zrušila Revoluční vojenská rada republiky rozkaz revoluční vojenské rady Západního frontu a vytkla jí nesprávný postup. Zároveň dostal předseda sovětské delegace na jednáních s Polskem K. Ch. Daniševskij pokyn, aby seznámil polskou delegaci s usnesením Revoluční vojenské rady republiky o zrušení rozkazu revoluční vojenské rady Západního frontu, nebude-li tato delegace pokládat za dostatečné vysvětlení, kterého se jí už dostalo na zasedání obou delegací. — 492

⁷²⁰ V Pravdě z 3. září 1920 byla o Leninově projevu otisknuta stručná novinová zpráva tohoto znění: »Soudruh Lenin se zabýval podrobně mezinárodním postavením Ruska v souvislosti s válkou proti Polsku i naším jednáním na toto téma se zástupci Dohody. Konstatoval, že v boji proti imperialistům jdeme od vítězství k vítězství. A z nich že je nejdůležitější zjevný rozklad Dohody a jednotný postup anglického proletariátu v boji proti světové buržoazii.« — 492

⁷²¹ Vedoucí činitelé Dohody ve snaze poštvat Turecko proti Sovětskému Rusku a zmařit jednání o navázání přátelských vztahů vyprovokovali útok dašňacké Arménie proti Turecku. Dašňacká vláda zaujímala vůči Turecku agresivní postoj, neboť jejím snem byla »Velká Arménie«, k níž měla patřit téměř polovina Malé Asie. 24. září 1920 zahájila dašňacká vláda vojenské akce proti Turecku. V nastalé válce stíhala dašňackou armádu jedna porážka za druhou. Útočící turecká vojska při svém postupu vyháněla pokojné obyvatelstvo, ničila města a vesnice a podněcovala protiarménské pogromy. Turecká vláda se rozhodla využít dobrodruž-

né politiky dašnaků a zmocnit se celé Arménie. Válkou byla Arménie nadobro zbídačena a jejímu obyvatelstvu hrozilo úplné vyhlazení. ÚV KS Arménie (bolševiků) se počátkem října 1920 obrátil k dělníkům a rolníkům s výzvou, aby svrhli nenáviděného dašnaků a nastolili sovětskou moc.

Když G. K. Ordžonikidze oznámil, že arménská dašnacká vláda pravděpodobně podá demisi a že moc patrně přejde do rukou komunistů, navrhoval Čičerin 1. ztotožnit se s názorem ÚV KS Arménie (bolševiků) a kavkazského byra KSR(b), že je třeba podniknout energické akce k nastolení sovětské moci v Arménii, 2. politicky jí pomoci zadržet další postup Turků a 3. podpořit novou, sovětskou vládu.

Dne 14. října 1920 politické byro ÚV KSR(b) Čičerinův návrh schválilo.

Sovětská moc v Arménii byla nastolena 29. listopadu 1920 po ozbrojeném povstání pracujících. Leninův pozdravný dopis předsedovi arménského revolučního vojenského výboru viz Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 73. — 493

- ⁷²² Dne 6. listopadu 1920 projednávala rada lidových komisařů zavedení základní normy pro zásobování dělníků. Leninův doplněk, který uveřejňujeme, byl převzat do usnesení rady lidových komisařů jako bod »b«. O této otázce viz též Sebrané spisy 52, Praha 1990, dokument č. 10 a Leninskij sbornik XXXV, s. 165. — 494
- ⁷²³ Pro rychlejší obnovu národního hospodářství a rovněž pro navázání obchodních styků s kapitalistickými státy pokládala sovětská vláda za možné poskytnout zahraničním společnostem koncese. 30. října 1920 ustavila rada lidových komisařů zvláštní komisi, která měla vypracovat návrh dekretu o koncesích. V dopisu M. I. Kalininovi z 12. listopadu uvedl Lenin své připomínky k tomuto návrhu (viz Sebrané spisy 52, Praha 1990, dokument č. 11). Návrh dekretu o koncesích, předložený komisí, se projednával 16. listopadu na zasedání rady lidových komisařů. Tehdy Lenin napsal tento návrh usnesení a rada lidových komisařů ho schválila. — 494
- ⁷²⁴ Rada lidových komisařů schválila dekret o koncesích 23. listopadu 1920. Brzy nato vyšla brožura O koncesích. Dekret rady lidových komisařů z 23. listopadu 1920. Text dekretu. Objekty koncesí. Mapy. Dekret, mapy a rovněž řada článků sovětských vedoucích pracovníků k této otázce byly uveřejněny v roce 1921

německy v 1. a 2. čísle časopisu Russische Korrespondenz. O koncesích viz též Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 74—102 a 111—147. — 494

- ⁷²⁵ Dne 27. listopadu 1920 projednávalo politické byro ÚV KSR(b) teze Zinovjevova referátu O zlepšení činnosti ústředních a místních sovětských orgánů a o boji proti byrokratismu. Referát byl určen pro VIII. celoruský sjezd sovětů. Politické byro schválilo Leninův návrh a ustavilo komisi, která byla pověřena přepracováním tezí. Konečné znění tezí bylo uveřejněno 14. prosince 1920 v listu Pravda a Izvěstija VCIK. — 495
- ⁷²⁶ L. B. Krasin vedl sovětskou delegaci, která jednala s britskou vládou o uzavření obchodní smlouvy. — 495
- ⁷²⁷ *Akční výbory* vytvořili angličtí dělníci v srpnu 1920, aby zabránili vstupu Velké Británie do války proti Sovětskému Rusku. V zakládání akčních výborů sehrála významnou úlohu Komunistická strana Velké Británie. Výbory agitovaly za to, aby Velká Británie uznala Sovětské Rusko a aby byly mezi oběma státy navázány normální styky.
Politické byro ÚV KSR(b) schválilo Leninův návrh usnesení. Viz též následující dokument. — 495
- ⁷²⁸ Tento návrh byl schválen na zasedání politického byra ÚV KSR(b) 4. prosince 1920. Viz též Sebrané spisy 52, Praha 1990, dokument č. 22. — 496
- ⁷²⁹ Jde o memorandum britské vládě, které jí zaslala sovětská vláda 29. června 1920 (viz Dokumenty vněšněj politiky SSSR, sv. II, Moskva 1958, s. 593—598). — 496
- ⁷³⁰ Poslední věta je v rukopisu škrtnuta.
O jednáních s Velkou Británií o uzavření obchodní smlouvy viz Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 153—154. — 496
- ⁷³¹ Tento dokument se stal prvním bodem usnesení O výrobní propagandě, které bylo schváleno na plenárním zasedání ÚV KSR(b) 8. prosince 1920. Viz též Leninovy Teze o výrobní propagandě (Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 34—36). — 496
- ⁷³² Je míněna takzvaná federální komise, kterou vedl L. B. Kameněv. Komise zpracovávala problémy týkající se vzájemných vztahů mezi sovětskými republikami. — 497

⁷³³ Tyto návrhy jsou napsány na dopisu G. V. Čičerina politickému byru ÚV KSR(b) z 30. prosince 1920. Čičerin psal, že předseda rady lidových komisařů Běloruska A. G. Červjakov upozorňuje na krajně nenormální situaci, která nastala v důsledku neuspořádaných vztahů mezi Běloruskem a RSFSR a znesnadňuje vzájemnou spolupráci obou republik. Čičerin byl pro uzavření smlouvy s Běloruskem, která by vycházela ze stejných principů jako smlouva s Ukrajinou.

Uzavření spojenecké smlouvy mezi Sovětským Běloruskem a RSFSR navrhly na podzim 1920 běloruské orgány strany a sovětů. Jednání, která se konala koncem prosince 1920 a počátkem ledna 1921, byla 16. ledna dovršena podpisem Spojenecké dělnicko-rolnické smlouvy mezi RSFSR a Sovětskou socialistickou republikou Běloruska. 21. ledna 1921 schválilo smlouvu zasedání Ústředního výkonného výboru Běloruska. — 497

⁷³⁴ Dne 26. ledna 1921 jednalo plénum ÚV KSR(b) o Gruzii (tato otázka byla na programu jednání jako třetí, proto Lenin píše »k bodu 3«). Jednalo se zároveň o nepřátelských akcích gruzínské menševické vlády proti Sovětské republice. Gruzie porušila smlouvu s RSFSR ze 7. května 1920 a zakázala přepravu nákladů z RSFSR přes gruzínské území, včetně potravin pro hladem strádající obyvatelstvo Arménie. Odmítla vrátit RSFSR nejlepší ruské lodě, které dříve držel Vrangel; po jeho porážce tyto lodě zakotvily v gruzínských přístavech. Pronásledovala pracovníky sovětského vyslanectví a potupila státní vlajku RSFSR, podněcovala a podporovala kontrarevoluční akce proti sovětské moci v Severním Kavkazu. Proti těmto incidentům vznesli představitelé RSFSR nejednou oficiální protest, avšak gruzínská vláda na žádný z nich nereagovala. — 497

⁷³⁵ Leninův návrh byl beze změny pojat do usnesení plenárního zasedání jako bod »a«. V bodu »b« se pravilo: »Doporučit Kavkazskému frontu, aby navrhl reálné záruky (kontrolní komise apod.), které bychom mohli požadovat diplomatickou cestou od gruzínské vlády a zabezpečili se tak proti pomoci Gruzie povstalcům v Dagestánu a Čečni« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 498

⁷³⁶ Jde o jednání s holandským ropným syndikátem Royal Dutch o poskytnutí práva na vývoz ropných produktů z bakuské a grozenské oblasti.

K otázce koncesí na těžbu ropy schválila rada lidových komi-

sařů 1. února 1921 usnesení, jehož první dva body byly zformulovány podle Leninových návrhů: »a) Schválit v zásadě poskytnutí koncesí na těžbu ropy v Grozném a v Baku i na ostatních fungujících ropných polích a zahájit urychleně jednání. b) Uložit Nejvyšší národohospodářské radě, aby vyslala do Baku a Grozného vysoce kompetentní komisi, složenou ze schopných odborníků na ropu, která by prozkoumala, jak je těžba ropy zajištěna, a vyšetřila, co může za současného způsobu těžby způsobit případnou katastrofu. Uložit Nejvyšší národohospodářské radě, aby předložila seznam členů komise ke schválení radě lidových komisařů« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). O koncesích na těžbu ropy viz též Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 361—363, 458—461; Sebrané spisy 52, Praha 1990, dokumenty č. 83 a 90. — 498

⁷³⁷ Tento návrh byl schválen na zasedání rady lidových komisařů 1. února 1921. — 498

⁷³⁸ Dne 9. února 1921 vyslechla Rada práce a obrany zprávu V. A. Avaněsova o situaci v zásobování palivy a jmenovala komisi, které uložila, aby do příštího zasedání Rady práce a obrany předložila návrh usnesení. 11. února předložil Dzeržinskij Radě práce a obrany návrh usnesení, který byl schválen s Leninovými pozměňovacími návrhy a dodatky. V prozatímní komisi, o níž se hovoří v tomto dokumentu, byli Avaněsov, Bergauz, Krylenko, Lomov a Messing. — 499

⁷³⁹ Leninův návrh byl schválen na zasedání politického byra ÚV KSR(b) 16. března 1921. — 499

⁷⁴⁰ Tento návrh usnesení schválilo politické byro ÚV KSR(b) 19. března 1921. — 500

⁷⁴¹ Tento dopis, jehož koncept připravil na Leninův příkaz A. M. Ležava, byl odpovědí na dopis M. I. Duggana Leninovi z 20. prosince 1920. Duggan, podle svých vlastních slov vynikající americký odborník v oblasti organizace, výstavby a provozu telefonních a telegrafních sítí, psal: »Sleduji už delší čas události ve Vaší zemi a zdá se mi, že Rusko skutečně procitá z období dřimoty a snů a ukazuje v praxi všechny své báječné možnosti. Mám o Rusko i jeho budoucnost velký zájem jako vědec i jako člověk a velice rád bych pomáhal reorganizovat a rozvíjet ruské spoje« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV

KSSS). Duggan žádal Lenina, aby mu bylo povoleno přijet do Ruska a pracovat tam ve svém oboru.

Na Dugganův dopis Lenin připsal: »Vrátit k vyjádření *Ležavovi*.« 24. března 1921 sdělil Ležava Leninovi, že by bylo nejvhodnější, aby Duggan pohovořil o své nabídce s L. K. Martensem, který měl odjet jako vedoucí sovětské mise v nejbližší době do USA. Lenin přikázal Ležavovi: »Napište koncept mé odpovědi v angličtině a dejte mi to podepsat. *Lenin*« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 500

⁷⁴² Dne 29. července 1921 dostal Lenin dopis, v němž mu M. I. Duggan vyslovoval vřelé uznání za jeho pozornost a srdečná slova. Duggan nakonec do Sovětského Ruska nejel, protože vláda USA odmítla navázat s RSFSR jakékoli styky a nepovolila L. K. Martensovi vstup do Spojených států. — 501

⁷⁴³ Tento dokument napsal Lenin v souvislosti s diskusí na plenárním zasedání ÚV KSR(b) 18. května 1921 o realizaci bodu 13 programu strany, který pojednával o opatřeních v oblasti náboženských vztahů. V Ústředním stranickém archivu je uložen původní návrh usnesení plenárního zasedání k této otázce s Leninovými připomínkami.

Plenární zasedání Leninovo doporučení schválilo. — 501

⁷⁴⁴ Bod 7 původního návrhu rezoluce plenárního zasedání požadoval: předložit otázku vztahu strany k náboženství »všem stranickým buňkám a výborům. Oddělení agitace a propagandy předběžně vypracuje a rozešle teze referátu. Ve všech místních organizacích je nutné soustředit zápisy ze schůzí, jakož i všechny materiál týkající se této otázky, zaslat ho ÚV a zpracovat pro zprávu XI. sjezdu KSR« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 501

⁷⁴⁵ V bodu 10 původního návrhu rezoluce se pravilo, že strana musí vést co nejrozhodnější boj proti pokusům »některých duchovních vytvořit novou církevní organizaci« tím, že by ji formálně přizpůsobili organizaci státní. — 501

⁷⁴⁶ Tento dokument je napsán na dopisu G. V. Čičerina ústřednímu výboru KSR(b) z 15. června 1921. Čičerin se zmiňoval o zprávě o situaci v Sovětském Rusku, kterou podala britskému parlamentu komise lorda Emmota, a doporučoval vystoupit se stejným »průzkumem« »vnitřní situace Anglie«, psát »o vnitřní krizi, hos-

podářském rozvratu a neúčinných protiopatřeních, o hladovění mas, o faktickém absolutismu a iluzorní ústavnosti, o nadvládě úzké vrstvy oligarchie, o dobrodružné zahraniční politice, o uchvatitelských a kořistnických snahách vůči ostatním zemím světa apod.«. Čičerin navrhol »uložit oficiálně soudruhu Radkovi, aby se tohoto plánu ujal« (podtrhl Lenin).

Dne 19. června se politické byro ÚV KSR(b) usneslo: »Schválit návrh, soudruhu Radkovi uložit, aby začal navržený plán realizovat a byl přitom oprávněn zapojovat do této práce podle vlastního uvážení i ostatní soudruhy« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 502

⁷⁴⁷ Tento Leninův dopis byl zřejmě reakcí na telegram L. B. Krasina ze 4. července 1921. Krasin v něm oznamoval, že se v Paříži konal koncem června sjezd ruských kontrarevolucionářů (monarchistů, kadetů a pravých eserů); sjezd se usnesl zorganizovat koncem července nebo počátkem srpna v Kronštadu a v Petrohradu povstání s cílem svrhnout sovětskou moc. — 502

⁷⁴⁸ Dne 7. července 1921 uložilo politické byro ÚV KSR(b) Celoruské mimořádné komisi, aby podnikla nezbytná bezpečnostní opatření, a usneslo se rovněž poslat »do Pitěru v nejbližších týdnech staré členy strany z řad kováků« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 502

⁷⁴⁹ O Ústředním svazu spotřebních družstev jednalo zasedání rady lidových komisařů 15. července 1921. Referovali L. M. Chinčuk O organizaci směny zboží a o nutnosti prohloubit a urychlit tuto práci a N. P. Brjuchanov O provádění dozoru nad Ústředním svazem spotřebních družstev podle usnesení rady lidových komisařů ze 14. června 1921, tak aby bylo prostřednictvím směny zboží získáno maximální množství obilí. K oběma referátům byla schválena společná rezoluce, do níž byly včleněny Leninovy návrhy. — 503

⁷⁵⁰ Tento návrh je napsán na dopisu místopředsedy Celoruské mimořádné komise I. S. Unšlichta ústřednímu výboru KSR(b), v němž se pravilo: »Na posledním zasedání Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů bylo usneseno zařadit na zářijové zasedání zpravu prověřkové komise o situaci v lidovém komisařiátu zahraničního obchodu. Prosím Vás o pokyny:

1. Má-li se taková zpráva vůbec dělat. 2. Jestliže ano, jak má

být zaměřena?» (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Leninův návrh byl přijat na zasedání politického byra ÚV KSR(b) 25. srpna 1921. — 504

⁷⁵¹ Tento dokument a následující dopis J. S. Vargovi z 1. září 1921 navazují na Leninův dopis G. J. Zinovjevovi z 13. srpna 1921. Lenin v něm navrhl plán na vytvoření legálního byra v zahraničí, které by »pro nás soustavně a vědecky *shromažďovalo* materiál z knih a zejména z novin a *zpracovávalo* ho ze dvou sěžejních a hlavních hledisek: A) *mezinárodní imperialismus*; B) *mezinárodní dělnické hnutí*« (Sebrané spisy 53, Praha 1990, dokument č. 194). Varga poslal Leninovi brzy svůj návrh — Získávání a zpracovávání informací v exekutivě Kominterny. Návrh předpokládal zřídit Informační ústav, který měl exekutivě dodávat potřebné materiály. Návrh obsahoval úvahy o pracovních metodách takového ústavu, a rovněž instrukce, jak vypracovávat zprávy o hospodářských a sociálních otázkách a politické informace. — 505

⁷⁵² Návrh J. S. Vargy Získávání a zpracovávání informací v exekutivě Kominterny obsahoval dvě přílohy: Přílohu A — Instrukce, jak sestavovat zprávy o hospodářských a sociálních otázkách a Přílohu B — Instrukce k sestavování zpráv o politické situaci v zemi. První instrukce stanovila:

1. Účelem zpráv je podat dynamický obraz vývoje revolučního hnutí v zemi a jeho rozbor.

2. Čtyři určující faktory revolučního vývoje:

a) komunistická strana — hybná síla revolučního hnutí;

b) proletariát — revoluční masy;

c) vládnoucí třídy — odpůrce;

d) maloburžoazní střední vrstvy.

Zpráva má ukázat rozmístění sil.

3. Výchozím momentem má být výklad hospodářské situace a sociálního postavení proletariátu a středních vrstev.

4. Zpráva má obsahovat stručný přehled (5—10 stran) s podrobnou přílohou.

Druhá instrukce obsahovala tyto oddíly:

I. komunistické strany; II. nekomunistické proletářské strany; III. buržoazní strany; IV. organizace ozbrojených sil.

V článku 3 a 4 I. oddílu Vargovy instrukce (Příloha C) se mluvilo o legálních a ilegálních stranických buňkách, o kolportování

stranické literatury, o provoláních, brožurách a knihách a o vydávání ilegální stranické literatury. — 506

753 Tento Leninův dopis je odpovědí J. S. Vargovi, který ve svém dopisu Vladimíru Iljiči z 31. srpna 1921 k jeho tezí o zřízení Informačního ústavu psal, že existují »velice hluboké zásadní neshody, pokud jde o cíle tohoto ústavu«. Trockij, Zinovjev a Radek, psal Varga, se domnívají, že tento ústav musí sloužit především pro interní informování exekutivy Kominterny. »Vy však ve svých tezích kladete zřejmě *hlavní důraz na informování tisku dělnického hnutí*, a to ve střední Evropě, kdežto informace pro exekutivu Kominterny jsou až na druhém místě. Pozmění-li se takto cíl, nastanou změny i ve všem ostatním (legálnost, úplná nezávislost na Kominterně).« »Bylo by tedy nutné učinit zásadní rozhodnutí, zda má být cílem ústavu: a) informovat exekutivu Kominterny? b) ovlivňovat publikacemi dělnický tisk? c) spojit oba tyto úkoly? Na řešení této otázky jsou podle mého názoru závislé i všechny organizační otázky.« — 507

754 Tento dokument napsal Lenin 22. listopadu 1921 na zasedání rady lidových komisařů, když se projednával návrh dekretu O plnění pravidelné potažní povinnosti, který předložil lidový komisiát práce. Rada lidových komisařů dekret s některými úpravami schválila a souhlasila s Leninovým návrhem, aby byl k dekretu vydán propagační plakát (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Dekret byl uveřejněn 30. listopadu 1921 v listu Izvěstija VCIK.

Pod text dokumentu připsal Lenin ještě dodatek:

»(α) Uzákonit úkolovou práci jako určující složku *šestidenní normy*.« Tento bod je škrtnut a v usnesení se neobjevil. — 508

755 Na podzim 1921 začali zástupci Sovětského Ruska jednat se švédskou vládou a švédskými obchodními kruhy o poskytnutí půjčky ve výši 100 miliónů švédských korun se splatností do 40 let. Lenin napsal tento návrh poté, co se seznámil s podmínkami půjčky a se stanoviskem lidového komisiátu zahraničního obchodu a lidového komisaře financí N. N. Krestinského. — 509

756 Tento dokument je vůbec první variantou návrhu stanov strany, kterou Lenin napsal v souvislosti s přípravami II. sjezdu SDDSR. Rukopis dokumentu je původní text s pozdějšími úpravami a doplňky. Pro snadnější čtení a také proto, aby byl zřejmý postup Leninovy práce na návrhu, jsou otištěny dva paralelní texty (prv-

ní a další redakce), kdežto všechny dodatečné změny, které Lenin provedl během práce na tomto rukopisu, jsou vyznačeny v poznámkách pod čarou.

Pozdější variantu stanov, kterou Lenin napsal rovněž před sjezdem, koncem června až začátkem července 1903, viz Sebrané spisy 7, Praha 1981, s. 275—277. — 510

757 Lenin má na mysli své výpisky z úvodníku Port Arthur^[312] v listu Vossische Zeitung ze 4. ledna 1905 (viz Leninskij sbornik XVI, 1931, s. 39—40). — 517

758 Tato osnova je obsahově blízká Leninovu článku O bojové dohodě pro povstání (viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 273—281). Byla napsána zřejmě později než citovaný článek, neboť v ní Lenin už konkrétně hovoří o bojovém výboru, o němž se v článku ještě nezmiňuje. — 519

759 Osnovy brožury Plechanov a nová Jiskra napsal Lenin proto, že měl v úmyslu odpovědět na ostrý polemický dopis G. V. Plechanova, který vyšel v 2. čísle listu Dněvník social-demokrata pod názvem Vybrané citáty z korespondence s přáteli (Dopis redakci listu Proletarij^[194]). Dopis polemizoval s Leninovými články Sociální demokracie a prozatímní revoluční vláda, Revoluční demokratická diktatura proletariátu a rolnictva a O prozatímní revoluční vládě, které vyšly v bolševických listech Vperjod a Proletarij (viz Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 21—51 a 245—265). V těchto článcích kritizoval Lenin Plechanova za to, že se stavěl proti účasti sociálních demokratů v prozatímní revoluční vládě. Plechanov odpověděl na hluboce zásadovou Leninovu kritiku ve zmíněném dopisu a rovněž v článku Znepřátelení bratři, uveřejněném v 2. čísle listu Dněvník social-demokrata, tak, že překrucoval a falšoval fakty a pokoušel se Lenina a bolševiky všemožně očernit.

Po přečtení 2. čísla listu Dněvník social-demokrata napsal Lenin v dopisu A. V. Lunačarskému: »Pustím se teď do odpovědi Plechanovovi (Social-demokrat, č. 2). Je třeba ho pořádně setřít, protože tam má taky spoustu ohavností a ubohé argumenty« (Sebrané spisy 47, Praha 1989, s. 75).

Plechanovův dopis i článek vzbudily mezi bolševiky pobouření. V. V. Vorovskij a A. V. Lunačarskij Leninovi napsali, že se Plechanov ve svém článku i dopisu uchýlil k nečestným metodám a že ho chtějí usvědčit v tisku.

Zamýšlenou brožuru proti Plechanovovi Lenin nenapsal. Zne-

možnily mu to narůstající revoluční události v Rusku: Lenin se v tomto složitém období revolučního boje soustředil plně na řízení strany. Koncem srpna 1905 napsal Lunačarskému ohledně jeho záměru napsat článek proti Plechanovovi: »Odpověď Plechanovovi nechte zatím radši stranou: ať si ten rozzuřený doktrinář štěká! V takovéto chvíli se zavrtávat speciálně do filozofie?! Je potřeba pracovat na plné obrátky pro sociální demokracii« (tamtéž, s. 79).

Řadu tezí, obsažených v uveřejňovaných osnovách, využil Lenin v článcích Hra na parlamentarismus, Poslední slovo »jiskrovské« taktiky čili volební fraška jako nový podnět k povstání aj. (viz Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 272—287 a 376—393). — 520

⁷⁶⁰ Jsou míněny Leninovy závěry na konci článku O prozatímní revoluční vládě^[89] (viz Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 264—265). — 520

⁷⁶¹ Zde je 97. číslo Jiskry uvedeno omylem místo čísla 96 z 5. dubna 1905, v němž byl otištěn článek G. V. Plechanova K otázce uchopení moci (Malá historická studie^[195]) (viz G. V. Plechanov, Spisy XIII, s. 203—211). — 520

⁷⁶² Jde o Engelsův dopis F. Turatimu z 26. ledna 1894, který byl pod názvem Nadcházející italská revoluce a socialistická strana^[268] uveřejněn 1. února 1894 v 3. čísle italského čtrnáctideníku Critica Sociale (viz K. Marx—B. Engels, Spisy 22, Praha 1967, s. 492—495).

Plechanov se na tento dopis odvolával v polemice s Leninem. V článku O prozatímní revoluční vládě Lenin napsal: »Plechanov bohužel necituje dopis celý« (Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 256). Totéž měl zřejmě na mysli i v oné stručné poznámce: »1894. Vynechávky.« — 520

⁷⁶³ Je míněn článek A. Martynova V boji s marxistickým svědomím^[165], otištěný ve 102. a 103. čísle Jiskry z 15. a 21. června 1905. — 521

⁷⁶⁴ Lenin kritizoval v článku Hra na parlamentarismus Plechanova a Parvuse a napsal, že to jsou »nadhledí . . . , kteří se stavějí mimo obě části naší strany . . . Tito nadhledí se domnívají, že stojí nad „většinou“, ale ve skutečnosti stojí *pod* oběma, protože ke všem nedostatkům většiny dokázali připojit všechny nedostatky menši-

ny a všechny nedostatky přeběhlíků» (Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 285). — 521

- 765 »Dušinka« — hlavní postava stejnojmenné povídky Antona Pavloviče Čechova^[259]. Tento přírůbek použil Lenin v noticce Sociálně demokratická dušinka (viz Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 302). — 522
- 766 Plechanov obviňoval ve svém článku Znepřátelení bratři^[193] Lenina, že »si nedělá starosti« s filozofií. Toto obvinění souviselo s faktem, že s redakcí listu Vperjod nějakou dobu úzce spolupracoval machista A. A. Bogdanov. Lenin hodlal zřejmě oplatit Plechanovovi jeho výzvu odvolávkou na skutečnost, že Plechanov navrhoval již roku 1904 L. I. Axelrodové (Ortodoxovi), aby vystoupila v Jiskře proti Bogdanovovým filozofickým pracím (viz L. I. Axelrodová, Nová odrůda oportunistů, Jiskra, č. 77, 5. listopadu 1904). Téhož roku napsal Lenin teze obsahující kritiku filozofických názorů E. Macha a dopis Bogdanovovi k téže otázce; teze ani dopis nebyly dosud nalezeny (viz Sebrané spisy 8, Praha 1982, s. 516—517). — 522
- 767 Lenin má na mysli projev na II. sjezdu strany, v němž Plechanov hájil Leninovu knihu Co dělat? proti útokům A. Martynova při projednávání programu strany (viz Vtoroj sjezd RSDRP. Červenec—srpen 1903. Protokoly^[16], Moskva 1959, s. 124—125). — 522
- 768 Jsou míněna Marxova slova, která citoval B. Engels v dopisu P. Lafarguovi^[267] z 27. října 1890 (viz K. Marx—B. Engels, Spisy 37, Praha 1972, s. 521). — 522
- 769 »Virtuosem v šosáctví« nazval Lenin Martynova v článku Revoluční demokratická diktatura proletariátu a rolnictva (viz Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 47). Avšak Plechanov ve svém článku K otázce uchopení moci^[195] Leninovu myšlenku překroutil a vyložil ji tak, jako by se vztahovala na Marxe a Engelse. Lenin se o této otázce zmínil ve zprávě o účasti sociální demokracie v prozatímní vládě, kterou přednesl na III. sjezdu SDDSR: »... je to tak trochu podvod. Marxovu celkovou koncepci v této otázce Vperjod obzvlášť zdůraznil jako správnou. Slova o šosáctví se vztahovala na Martynova nebo L. Martova... Plechanov marně zastírá martynovovštinu...« (Sebrané spisy 10, Praha 1982, s. 148). — 522

- 770 Lenin má na mysli jeden z bodů svého sporu s Plechanovem, který se týkal dopisu B. Engelse Turatimu z roku 1894. Lenin se domníval, že tento dopis je třeba vykládat v souvislosti s určitou »situací«. Plechanov se však domníval, že obsahuje obecně platnou zásadu, jež nesouvisí se »situací« v okamžiku, kdy byl napsán. Plechanov napsal: »Tento dopis byl napsán roku 1894, tj. v „situaci“ podstatně odlišné od situace v roce 1848; myšlenka o nepřipustnosti účasti proletariátu v maloburžoazní vládě je tam přitom vyslovena jako obecně platná taktická zásada, týkající se bez výjimky všech zemí, v nichž dělnická třída dosud nedozrála pro svou vlastní diktaturu« (viz G. V. Plechanov, Dněvník social-demokrata, č. 2, srpen 1905, s. 23). — 522
- 771 G. V. Plechanov napsal: »Dospěl k názoru (Lenin. — *Red.*), že jsem v polemice . . . používal krajně nepřipustné metody . . . Víc už netřeba dodávat: pro něho jsem něco jako literární švindlér« (viz G. V. Plechanov, Dněvník social-demokrata, č. 2, srpen 1905, s. 10). — 522
- 772 V 2. čísle časopisu Dněvník social-demokrata ze srpna 1905 (s. 28) Plechanov napsal: ». . . cožpak jsme někdy tvrdili, že vytvořit revoluční vládu znamená klamat dělníky a zrazovat jejich věc?« — 522
- 773 Lenin má na mysli slova J. Martova z jeho článku Na pořadu dne^[163]: ». . . poskvřnit si ústa spojením slov „ať žije“ a „vláda“« (viz Jiskra, č. 93, 17. března 1905). — 523
- 774 Lenin ukazuje, že se Plechanov »zapletl«, protože formuloval otázku účasti ve vládě jednou jako otázku »zásady«, jindy jako otázku »účelnosti«. Svě tvrzení Lenin dokládá srovnáním Plechanovova článku z 2. čísla časopisu Dněvník social-demokrata, kde se účast v revoluční vládě prezentuje jako »nemyslitelná« a »nepřipustná«, s pasážemi z jeho článku Několik slov o posledním pařížském mezinárodním socialistickém kongresu v 1. čísle časopisu Zarja z roku 1901 a z fejetonu V Amsterdamu v 75. čísle Jiskry z 5. října 1904. V těchto pracích Plechanov připouštěl účast socialistů v buržoazní vládě. — 523
- 775 V článku Znepřátelení bratři^[193], otištěném v 2. čísle časopisu Dněvník social-demokrata, Plechanov prohlašoval, že si list Vperjod »vymyslel« diktaturu, a obviňoval bolševiky ze spiklectví a blanquismu. — 523

- ⁷⁷⁶ Jde o noticku G. V. Plechanova Kníže Potěmkin Tavridský^[196] z 2. čísla časopisu Dněvník social-demokrata. — 523
- ⁷⁷⁷ Tuto periodizaci historie rozkolu SDDSR uvedl Lenin v dopisu A. V. Lunačarskému z období mezi 15. a 19. srpnem 1905. Napsal: »Tady jsou podle mého potřebné dvě věci: za prvé, „stručný nástin historie rozkolu“. Populární. Od začátku, od ekonomismu. S přesnou dokumentací. A s rozvržením na tato období: 1901—1903; 1903 (II. sjezd); 26. 8. 1903—26. 11. 1903; 26. 11. 1903—leden 1904; leden 1904—srpen 1904; srpen 1904—květen 1905; květen 1905 (III. sjezd)« (Sebrané spisy 47, Praha 1989, s. 74). V dalším dopisu Lunačarskému z 2. srpna poukazuje Lenin na nové neshody po III. sjezdu SDDSR: »Probíhá tvrdý boj, III. sjezd ho samozřejmě vůbec neukončil, jen zahájil jeho novou fázi . . .« (Tamtéž, s. 69). — 524
- ⁷⁷⁸ Jde o dopis ze 6. října 1903^[150], který poslali Lenin a Plechanov čtyřem bývalým členům redakce Jiskry: P. B. Axelrodovi, V. I. Zasuličové, J. O. Martovovi a A. N. Potresovovi, neboť ti po II. sjezdu SDDSR odmítli pracovat dále v redakci Jiskry. Tento dopis Lenin cituje ve svém článku Krok vpřed, dva kroky vzad (viz Sebrané spisy 8, Praha 1982, s. 355—357).
Text dopisu redakce ústředního tiskového orgánu SDDSR J. O. Martovovi viz Sebrané spisy 46, Praha 1989, s. 341. — 524
- ⁷⁷⁹ Je míněn projev na II. sjezdu Zahraniční ligy ruské revoluční sociální demokracie^[225] roku 1903, v němž Plechanov hodnotil L. G. Dejče. — 524
- ⁷⁸⁰ Jde o Plechanovův článek Co nedělat^[202], uveřejněný 7. listopadu 1903 v 52. čísle Jiskry. — 524
- ⁷⁸¹ Je míněna Plechanovova brožura O naší taktice vůči boji liberální buržoazie proti carismu (Dopis ústřednímu výboru^[199]), vydaná roku 1905 v Ženevě. Na jejím titulním listu bylo vytištěno: »Pouze pro členy strany.« Plechanov v ní obhajoval plán zemstevní kampaně navržený menševickou Jiskrou a kritizoval rovněž Leninovu brožuru Zemstevní kampaň a plán Jiskry, jež vyšla roku 1904 (viz Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 77—101). — 524
- ⁷⁸² Jsou míněny články L. Martova Devátý leden^[162] a Parvuse Výsledky a perspektivy^[188], otištěné v 85. čísle Jiskry 27. ledna

1905, a rovněž brožura L. D. Trockého Před devátým lednem s Parvusovou předmluvou. — 524

- ⁷⁸³ Když se Plechanov zmiňoval o nejasnosti organizačních představ menševiků, napsal: »Organizace menševiků dosáhla nyní takového stupně decentralizace, jaký je vlastní *nevyhraněným masám*« (viz Dněvník social-demokrata, č. 2, s. 49). — 524
- ⁷⁸⁴ Tady má Lenin stejně jako v ostatních bodech na mysli článek G. V. Plechanova Dělnická třída a sociálně demokratická inteligence^[200], otištěný v 70. a 71. čísle Jiskry z 25. července a 1. srpna 1904. V tomto článku zaměřeném proti Leninově knize Co dělat? vyložil Plechanov rovněž, a to nesprávně, historii vzájemných vztahů v redakci Jiskry, zmínil se o vnitroredakčních sporech kolem programu strany atd. Lenin hodlal právě v tomto odstavci Plechanovův výklad vyvrátit. První bod měl být věnován brožuře Co dělat?, neboť Plechanov uváděl jako příčinu rozchodu s Leninem právě nesouhlas s touto brožurou, zatímco skutečnou příčinou byly spory týkající se programu (viz Sebrané spisy 6, Praha 1981, s. 207—214, 225—247, 248—250, 253—267). Pokud šlo o Plechanovovu kritiku práce Co dělat? (otázka »uvědomělosti a živelnosti«), chtěl se Lenin ve své odpovědi zřejmě opřít i o Kautského, jehož názory na tuto problematiku uváděl jak v práci Co dělat?, tak v článku Náš nejbližší úkol. — 524
- ⁷⁸⁵ Je míněno vypracování programu strany v redakci staré Jiskry. O této otázce viz Leninův článek K historii programu strany (Sebrané spisy 9, Praha 1982, s. 354). — 524
- ⁷⁸⁶ Debaty ve Vratislavi — neshody, k nimž došlo při projednávání návrhu agrárního programu na sjezdu Sociálně demokratické strany Německa^[314], který se konal ve dnech 6.—12. října 1895 ve Vratislavi. Tento návrh, předložený komisí, obsahoval závažné chyby. Kromě oportunistů ho hájili také August Bebel a Wilhelm Liebknecht. Karl Kautsky, Clara Zetkinová a řada dalších sociálních demokratů podrobila návrh na sjezdu ostré kritice. Sjezd jej pak většinou hlasů (158 proti 63) zamítl. Lenin se o těchto neshodách zmiňuje ve své práci Dvě taktiky sociální demokracie v demokratické revoluci (viz Sebrané spisy 11, Praha 1982, s. 78). — 525
- ⁷⁸⁷ Většina bodů této Osnovy článku o zimmerwaldské konferenci se objevila v Leninových statích První krok a Revoluční marxisté na

- mezinárodní socialistické konferenci 5.—8. září 1915 (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 56—61, 62—66). — 525
- 788 Je míněna neoficiální porada levicových sociálních demokratů na zimmerwaldské konferenci, která se konala 4. září 1915, v předvečer zahájení konference. Kromě levice se porady zúčastnili i někteří další delegáti. Účastníci porady vyslechli Leninův referát o charakteru první světové války a o taktice revolučních internacionalistů. — 525
- 789 Rukopis tohoto dokumentu tvoří jednotlivé stránky původního textu stati *Revoluční proletariát a právo národů na sebeurčení* (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 79—86). Jsou v něm provedeny dvojí úpravy: jednak Leninovy škrty a jednak doplňky na rubu přeškrtnutých stránek. — 526
- 790 Jde o článek K. Kautského *Dvě stati k přeškolení*^[290], otištěný v časopisu *Die Neue Zeit*, 1915, Jg. 33, Bd. 2, Nr. 2, 9 April, s. 33—42; Nr. 3, 16 April, s. 71—81; Nr. 4, 23. April, s. 107—116; Nr. 5, 30. April, s. 138—146. Leninovy výpisky z tohoto článku viz *Leninskij sbornik XVII*, 1931, s. 266—269. — 528
- 791 Viz K. Marx—B. Engels, *Spisy 31*, Praha 1970, s. 437—438; *Spisy 32*, Praha 1970, s. 464—475, 717—719. — 529
- 792 Lenin napsal své námítky mezi řádky a po stranách Zinovjevova dopisu. Zinovjev napsal své poznámky zřejmě k rukopisu nebo ke korektuře Leninových článků. Oba články, *O Juniově brožuře* a *Výsledky diskuse o sebeurčení*, vyšly v říjnu 1916 v 1. čísle časopisu *Sbornik Social-demokrata*. — 532
- 793 Jsou míněny teze *Socialistická revoluce a právo národů na sebeurčení*^[299], otištěné jménem redakce ústředního orgánu *Sociálně demokratické dělnické strany Ruska* listu *Social-demokrat* v dubnovém čísle časopisu *Vorbote* z roku 1916 (viz Sebrané spisy 27, Praha 1986, s. 278). — 536
- 794 Lenin kritizoval »imperialistický ekonomismus« v těchto pracích: »Imperialistický ekonomismus« jako nově vznikající směr, *Odpověď P. Kijejskému (J. Pjatakovi)*, *O karikatuře marxismu* a »imperialistickém ekonomismu« (viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, s. 83—91, 92—98, 99—153). — 540

- ⁷⁹⁵ Lenin přistupoval k požadavku odzbrojení z hlediska konkrétní historické situace. V letech první světové války, kdy vyvstal úkol změnit imperialistickou válku ve válku občanskou, považoval heslo odzbrojení, které propagovali z reformistických pozic kausťáků, za chybné a politicky škodlivé. Avšak před válkou i po ní považoval Lenin za nezbytné razit požadavek odzbrojení jako demokratické opatření v zájmu udržení míru a omezení nebezpečí vzniku válek mezi státy. (O této problematice viz Sebrané spisy 30, Praha 1987, Předmluva, s. 19—21.) — 541
- ⁷⁹⁶ Předběžný návrh změn v programu SDDSR napsal Lenin pro VII. (dubnovou) celoruskou konferenci SDDSR(b), která se konala ve dnech 24.—29. dubna (7.—12. května) 1917. Stal se základem článku Návrh změn v teoretické a politické části programu a v některých jeho jiných částech, který byl otištěn v Leninově brožurce Materiály k revizi programu strany (viz Sebrané spisy 32, Praha 1987, s. 157—162). — 545
- ⁷⁹⁷ Otázky socialistické hospodářské politiky sovětského státu, jimiž se Lenin zabývá v těchto poznámkách, rozpracoval v Návrhu dekretu o znárodnění bank, příslušných nezbytných opatřeních a o materiálech k tomuto návrhu (viz Sebrané spisy 35, Praha 1988, s. 202—205, 456—457). — 551
- ⁷⁹⁸ Začátek Osnovy tezí o okamžitém uzavření separátního a anexního míru se nepodařilo najít. Teze, které Lenin označil datem 7. (20.) ledna 1918, viz Sebrané spisy 35, Praha 1988, s. 270. — 552
- ⁷⁹⁹ Původní variantu Tezí o současné politické situaci projednávalo zasedání ÚV KSR(b) 10. května 1918. Zřejmě po tomto zasedání připsal Lenin na první stránku rukopisu návrhu: »bude se ještě *opravovat*. Netisknout, nepožizovat kopie.« Definitivní text tezí schválil ústřední výbor KSR(b) 13. května 1918 (viz Sebrané spisy 36, Praha 1988, s. 397—399). — 555
- ⁸⁰⁰ Tyto poznámky napsal Lenin na zasedání rady lidových komisařů 5. nebo 6. srpna 1918 během projednávání referátu A. D. Cjurupy o zvýšení pevných výkupních cen obilí. Leninovy návrhy byly pojaty do příslušného usnesení rady lidových komisařů. — 556
- ⁸⁰¹ Usnesení o pevných cenách za obilí v roce 1918^[208] bylo uveřejněno 8. srpna 1918 v listu Izvěstija VCIK. — 556

- ⁸⁰² Jde o zvýšení pevných výkupních cen obilí. Usnesením rady lidových komisařů byly tyto ceny zvýšeny ve srovnání s dosud platnými asi trojnásobně; dále byly zvýšeny též pevné ceny hlavních nezemědělských produktů. Smysl další poznámky se nepodařilo přesně zjistit. Snad jsou míněny tržní ceny produktů. — 556
- ⁸⁰³ Dne 4. prosince 1918 jednala Rada obrany o zavedení třetí směny v muničním závodě a ve zbrojovkách v Tule a shledala, že tato záležitost musí posoudit zvláštní komise. Zasedání komise se 5. prosince zúčastnili Lenin, předseda Mimořádné komise pro zásobování Rudé armády L. B. Krasin, náměstek předsedy Revoluční vojenské rady republiky E. M. Skljanskij, vrchní velitel I. I. Vacetis, zástupce Hlavní správy dělostřelectva, tulského muničního závodu a další — celkem 17 osob. Do usnesení komise se promítla opatření navrhovaná v Leninových poznámkách (viz Lenin-skij sborník XXXIV, s. 55—57). — 557
- ⁸⁰⁴ Poznámky jsou z období, kdy byla v Charkově obnovena vláda sovětů.
Sovětská vojska osvobodila Charkov od petljurovců 3. ledna 1919. — 558
- ⁸⁰⁵ O vyslání funkcionářů do Charkova se jednalo na zasedáních Rady obrany 17. a 27. ledna 1919. — 558
- ⁸⁰⁶ Návrh Usnesení o společném obdělávání půdy připravila komise lidového komisariátu zemědělství. Kolegium komisariátu přihlédlo k Leninovým poznámkám a návrh přepracovalo. Později byl tento návrh zařazen do Usnesení o socialistické organizaci zemědělství a o opatřeních k přechodu k socialistickému zemědělství, které schválil Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů jako jeho 8. kapitolu pod názvem O společném obdělávání půdy (viz Agrarnaja politika sovětskoj vlasti (1917—1918), Moskva 1954, s. 426—431).
Lenin byl pověřen referátem v komisi pro vypracování definitivního znění usnesení, které zvolil 10. února 1919 Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů. O své účasti na práci této komise mluvil Lenin 13. března 1919 na I. sjezdu zemědělských dělníků Petrohradské gubernie, když odpovídal na písemné dotazy delegátů sjezdu (viz Sebrané spisy 38, Praha 1988, s. 50).
Dne 14. února 1919 bylo Usnesení o socialistické organizaci zemědělství a o opatřeních k přechodu k socialistickému zemědělství uveřejněno v listu Izvěstija VCIK. — 558

- ⁸⁰⁷ Tuto variantu agrárního bodu programu strany Lenin později přepracoval (viz Sebrané spisy 38, Praha 1988, s. 147—148). — 561
- ⁸⁰⁸ I. kongres Komunistické internacionály se konal ve dnech 2.—6. března 1919 (viz Sebrané spisy 37, Praha 1988, s. 252—253 a poznámku 200).
Otázky, o nichž se Lenin ve svém konceptu zmiňuje, byly zařazeny do schváleného pořadu jednání kongresu (viz Pervyj kongress Kominterny, Moskva 1933, s. 6). — 563
- ⁸⁰⁹ Leninovy poznámky se týkají tohoto textu tezí Základy III. internacionály:
- »1. Imperialistická politika se plně projevila jako nutný produkt finančního kapitálu. Boj za rozdělení a nové dělení světa mezi kořistnickými státy, který nevidaně vyčerpал produktivní síly a vyvolal v celém světě hlad, se nyní mění v občanskou válku uvnitř země a v třídní boj mezi spojenými silami kapitalismu, bojujícími proti organizovanému proletářskému státu v Rusku, a proletariátem ostatních zemí, jenž usiluje o převzetí moci.
2. Sociálpatriotické heslo „obranu vlasti“ bylo s definitivní platností odhaleno jako obrovský podvod vůči masám, jako obhajoba kořistnické politiky imperialismu nejen v jeho snaze oloupit cizí země, nýbrž i v jeho zuřivém boji proti povstávajícímu proletariátu (Ukrajina, Finsko, Lotyšsko, Sovětské Rusko). „Novější“ imperialistické heslo „společnost národů“, které podporují nejen zjevní sociálzrádci, nýbrž i sociálpacifisté typu Kautského, je ještě nebezpečnější, protože má sloužit jako zástěrka posvátné aliance kapitalistů všech zemí proti proletářskému povstání (Wilson, Erzberger).
3. Celková situace ve světě, hlad, rozklad kapitalismu, posvátná aliance kapitálu proti proletariátu atd., dávají evropskému i americkému proletariátu jako aktuální úkol uskutečnit komunistickou revoluci dělníků, která musí, jak učili již Marx a Engels, rozmetat a zničit buržoazní státní aparát, rozbít a dezorganizovat rozkládající se síly imperialismu a nastolit novou moc — diktaturu proletariátu.
4. Dnes se proto dostává do popředí důraznější taktika masových akcí — přerůstání pouličních demonstrací, stávek atd. v ozbrojené povstání proletářských mas, které získávají na svou stranu masy ozbrojených vojáků.
- Nejpřednější povinností všech stran, které jsou skutečně, a ne

jenom slovy, pro socialistický převrat, je co nejenergičtější příprava povstání, zejména pak práce mezi vojáky.

5. Pro větší důraznost hnutí je nutné určitě využívat parlamentní tribunu jako tribunu pro revoluční agitaci, spojovat akce v parlamentu s akcemi v ulicích, propagovat občanskou válku za vyvlastnění kapitálu a zřízení mezinárodní republiky rad jako jediné východisko ze vzniklé situace.

6. K přípravě hnutí a k jeho řízení je nutné vybudovat ilegální revoluční aparát, který by se zabýval propagováním neokleštěných hesel vyzývajících k převratu a vychovával nezbytné vedoucí kádry pro proletářský revoluční boj.

7. V tomto dějinném období není politickým cílem a heslem hnutí buržoazní demokracie, která je jen velice rafinovanou formulací nadvlády kapitálu, jež musí být stůj co stůj odstraněna, nýbrž diktatura proletariátu, *proletářská* demokracie, která dává nejširší svobodu pracujícím masám a zároveň potlačuje zákonitý zuřivý odpor vykořisťovatelů. Tato proletářská demokracie se nespokojuje *proklamováním* svobod, nýbrž klade hlavní důraz na vytvoření *záruk jejich realizace pro pracující třídy*. Dává jim k dispozici budovy pro konání schůzí, papír a tiskárny pro dělnické noviny atd., a zároveň vyvlastňuje jejich kapitalistické majitele. Zapojuje všechny dělnické masové organizace do budování proletářského státu. Jedině taková demokracie může být heslem proletářského povstání.

8. Tato demokracie *proletariátu* je současně jeho *diktaturou*, tj. orgánem nejtvrďšího potlačování nepřátel proletariátu. Zkušenosti *ruské* revoluce a rovněž zkušenosti socialistické revoluce ve *Finsku* ukázaly, že buržoazie neváhá použít jakékoli metody boje (sabotáže, povstání, zahraniční pomoc, spiknutí, teror, popravu, masové střílení, umělé prohlubování hladu apod. apod.).

Povinností proletariátu v zájmu celé budoucnosti socialismu je tyto akce naprosto nelítostně potlačovat. Boj buržoazie, která se křečovitě drží u moci, která ztrácí *všechno*, musí být nutně zoufalým bojem na život a na smrt. Proto znamená nadvláda proletariátu současně i potlačení buržoazie, proletářskou *diktaturu*.

9. Přirozenými orgány masového revolučního boje, z nichž se po vítězství povstání stávají orgány *moci*, jsou sověty dělnických zástupců, které ne zvolili funkcionáři žluťáckých odborů a žluťácké sociální demokracie, nýbrž přímo masy v továrnách a závodech. Proto musí být v každé zemi heslem nikoli takzvaná demokratická republika a Ústavodárné shromáždění, nýbrž heslo *republika sovětů [rad]*.

10. Nyní se už definitivně ukázalo, že se sociálně demokratické

strany a rovněž marxismus jako oficiální ideologie hnutí rozpadly na tři hlavní skupiny: pravici, střed a levé radikály. Pravice (Scheidemann, Thomas, Henderson, většina menševiků a všichni pravicoví socialisté-revolucionáři) se projeví jako nezastření a bezohlední katani socialistické revoluce (Němci ve Finsku a na Ukrajině, „intervence“ dohodových států). Střed (Kautsky, Longuet), . . . (v dokumentu je vynechávka. *Red.*) v Anglii — se už zčásti projeví jako zjevní renegáti (Kautsky), a zčásti rovněž dokázali, že nejen nejsou schopni vést masu v revoluci, ale že dokonce každé masové hnutí vědomě brzdí. Čím více se bude hnutí rozvíjet, tím škodlivější bude úloha tohoto směru. Vůdcem proletariátu může být jen radikální levice. Proto je naléhavě nutné, aby tyto skupiny měly mezi sebou mezinárodní spojení, vycházející ze skutečně internacionalistické a skutečně revoluční platformy« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Tyto teze byly zřejmě napsány v souvislosti s přípravou platformy Komunistické internacionály pro její I. kongres. — 563

⁸¹⁰ Mobilizace surovinových zdrojů byla jedním z hlavních úkolů hospodářské politiky Sovětské republiky, souvisejících s plánem obnovy průmyslu. O této záležitosti jednala hospodářská komise rady lidových komisařů na svém desátém zasedání 18. února 1921, kterému předsedal Lenin. Komise ustavila zvláštní poradní sbor (předseda — Lenin, členové — N. I. Muralov za lidový komisariát zemědělství, V. P. Nogin a A. I. Rykov za Nejvyšší národohospodářskou radu), který měl podrobně prozkoumat otázku sběru surovin. Uvedené poznámky napsal Lenin patrně na zasedání komise pro suroviny 26. února 1921.

O surovinách jednala dále rada lidových komisařů 1. března 1921 a rovněž zvláštní paritní komise Nejvyšší národohospodářské rady a lidového komisariátu zásobování. 7. dubna 1921 byl návrh usnesení o sběru surovin schválen v radě lidových komisařů. — 565

ÚDAJE K JEDNOTLIVÝM DOKUMENTŮM

- 1 Poprvé otištěno 6. února 1927 v Pravdě, č. 30 a v listu Izvěstija, č. 30. Podle strojopisné kopie.
- 2 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 3 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 4 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 5 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 6 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 7 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 8 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 9 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 10 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 11 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 12 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 13 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 14 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 15 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 16 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 17 Otištěno poprvé, podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 18 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.

- 19 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 20 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 21 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 22 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 23 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 24 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 25 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 26 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie podepsané V. I. Leninem.
- 27 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 28 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 29 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 30 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 31 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 32 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 33 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 34 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 35 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 36 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 37 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 38 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 39 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 40 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 41 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 42 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.

- 43 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 44 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 45 Poprvé otištěno roku 1961 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 5. Podle rukopisu.
- 46 Otištěno poprvé, podle strojopisu.
- 47 Rusky poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 33, 4. vydání. Podle textu pořízeného neznámou osobou a podepsaného V. I. Leninem.
- 48 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 49 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 50 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 51 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 52 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 53 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 54 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 55 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 56 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 57 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 58 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 59 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 60 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 61 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 62 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 63 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 64 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 65 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.

- 66 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 67 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 68 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 69 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 70 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 71 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 72 Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Byloje, č. 23. Podle rukopisu.
- 73 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 74 Poprvé otištěno roku 1958 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 4.
Podle rukopisu.
- 75 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 76 Poprvé otištěno 21. ledna 1925 v časopisu Ekonomičeskaja žizň, č. 17. Podle rukopisu.
- 77 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 78 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 79 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 80 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 81 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 82 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 83 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 84 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 85 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1924 v časopisu Proletarskaja revolucija, č. 3. V plném znění otištěno poprvé roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 86 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 87 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.

- 88 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 89 Poprvé otištěno 20. ledna 1929 v listu Torgovo-promyšlennaja gazeta, č. 17. Podle rukopisu.
- 90 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 91 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 92 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 93 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle strojopisné kopie.
- 94 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle strojopisné kopie.
- 95 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle strojopisné kopie.
- 96 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 97 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 98 Otištěno poprvé, podle textu pořízeného neznámou osobou.
- 99 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 100 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 101 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 102 Poprvé otištěno roku 1957 v časopisu Inostrannaja literatura, č. 11. Podle rukopisu.
- 103 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 104 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 105 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 106 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 107 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 108 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle strojopisu podepsaného Leninem.
- 109 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 110 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu. Přeloženo z angličtiny.
- 111 Otištěno poprvé, podle rukopisu.

- 112 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 113 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 114 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 115 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 116 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 117 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 118 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 119 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 120 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 121 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 122 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 123 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 124 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 125 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 126 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 127 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 128 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 129 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 130 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu textu napsaného rukou L. A. Fotijevové.
- 131 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 132 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 133 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 134 Poprvé otištěno roku 1928 v publikaci Leninskij sbornik VIII. Podle strojopisné kopie.
- 135 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.

- 136 Otištěno poprvé, podle textu napsaného rukou L. A. Fotijevojé.
- 137 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 138 Poprvé otištěno roku 1957 v časopisu Inostrannaja literatura, č. 11. Podle rukopisu.
- 139 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 140 Poprvé otištěno roku 1925 v knize G. Boltanskij, Lenin i kino, Moskva—Leningrad. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 141 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 142 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 143 Otištěno poprvé, podle textu napsaného rukou L. A. Fotijevojé.
- 144 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 145 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 146 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 147 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle textu napsaného rukou L. A. Fotijevojé.
- 148 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle textu napsaného rukou L. A. Fotijevojé.
- 149 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle textu napsaného rukou L. A. Fotijevojé.
- 150 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 151 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 152 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 153 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 154 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 155 Poprvé otištěno roku 1928 v publikaci Leninskij sbornik VIII. Podle rukopisu.
- 156 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 157 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 158 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.

- 159 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle strojopisné kopie.
- 160 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 161 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik
XXXVI. Podle textu napsaného rukou L. A. Fotijevové.
- 162 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 163 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik
XXXVI. Podle rukopisu.
- 164 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik
XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 165 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik
XXXV. Podle rukopisu.
- 166 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 167 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 168 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle strojopisné kopie.
- 169 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle strojopisné kopie.
- 170 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik
XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 171 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik
XXXVI. Podle rukopisu.
- 172 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik
XXXVI. Podle rukopisu.
- 173 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik
XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 174 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 175 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 176 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 177 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik
XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 178 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik
XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 179 Poprvé otištěno roku 1924 v knize G. M. Kržižanovskij, Tova-
roobmen i planovaja rabota, Moskva. Podle rukopisu.
- 180 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik
XXXIV. Podle strojopisné kopie podepsané V. I. Leninem.
- 181 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 182 Otištěno poprvé, podle rukopisu.

- 183 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 184 Poprvé otištěno 13. února 1924 v Pravdě, č. 35. Podle strojopisné kopie.
- 185 Poprvé otištěno 20.—26. března 1960 v nedělní příloze listu Izvestija. Podle textu pořízeného N. K. Krupskou a podepsaného V. I. Leninem.
- 186 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 187 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 188 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 189 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 190 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 191 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 192 Poprvé otištěno roku 1961 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 5. Podle strojopisné kopie.
- 193 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 194 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 195 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 196 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 197 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 198 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 199 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 200 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 201 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 202 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 203 V neúplném znění otištěno poprvé roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 204 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 205 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 206 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 207 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 208 Poprvé otištěno roku 1928 v publikaci Leninskij sbornik VIII. Podle strojopisné kopie podepsané V. I. Leninem.

- 209 Poprvé otištěno 21. ledna 1931 v Pravdě, č. 21 a v listu Industrializacija, č. 21. Podle rukopisu.
- 210 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 211 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 212 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 213 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 214 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 215 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 216 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 217 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 218 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 219 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 220 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle textu napsaného rukou L. A. Fotijevové.
- 221 Otištěno poprvé, podle textu napsaného rukou L. A. Fotijevové.
- 222 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 223 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 224 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 225 Nadiktováno telefonicky. Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 226 Otištěno roku 1961 v knize Leninskije iději život i pobeždajut. Moskva. Podle strojopisné kopie. 2. část otištěna poprvé, podle rukopisu.
- 227 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 228 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 229 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 230 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 231 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 232 Část 1 otištěna poprvé roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI, podle strojopisné kopie. Část 2 otištěna poprvé, podle strojopisné kopie. Část 3 otištěna poprvé, podle strojopisné kopie.

- 233 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 234 V neúplném znění otištěno roku 1944 v časopisu Partijnoje stroitelstvo, č. 1. V plném znění otištěno poprvé roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 235 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 236 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 237 Poprvé otištěno 24. ledna v Pravdě, č. 19. Podle faksimile.
- 238 Otištěno poprvé, podle strojopisného textu vzpomínek I. S. Unšlichta.
- 239 Poprvé otištěno 31. ledna 1925 v listu Krasnaja gazeta, č. 25. Podle strojopisné kopie.
- 240 Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
- 241 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 242 V neúplném znění otištěno poprvé v knize V. V. Fomin, Lenin i transport, Moskva. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 243 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 244 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 245 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie porovnané s textem pořízeným L. A. Fotijeovou.
- 246 Otištěno poprvé, podle strojopisného textu vzpomínek I. S. Unšlichta.
- 247 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 248 Poprvé otištěno 21. března 1931 v Pravdě, č. 79. Podle strojopisné kopie.
- 249 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 250 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 251 Část 1 poprvé otištěna roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI, podle strojopisné kopie. Část 2 otištěna poprvé, podle strojopisné kopie.
- 252 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 253 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 254 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle textu napsaného rukou L. A. Fotijeové.

- 255 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 256 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 257 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 258 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 259 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 260 Poprvé otištěno roku 1934 v knize Lenin na chozjajstvennom frontě. Sbornik vospominanij. Moskva. Podle rukopisu.
- 261 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 262 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 263 Část 1 otištěna poprvé, podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem. Část 2 poprvé otištěna roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 264 Poprvé otištěno roku 1958 v knize V. I. Lenin, O socialističeskoj zakonnosti (1917—1922). Moskva. Podle strojopisné kopie.
- 265 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle textu napsaného rukou L. A. Fotijejové.
- 266 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 267 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 268 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 269 Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 3. Otištěno podle textu pořízeného N. K. Krupskou a podepsaného V. I. Leninem.
- 270 Poprvé otištěno roku 1944 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 271 Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.
- 272 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 273 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 274 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 275 Otištěno poprvé, podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 276 Otištěno poprvé, podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 277 Otištěno poprvé, podle rukopisu.

- 278 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 279 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 280 Část 1 poprvé otištěna roku 1937 v časopisu Bolševik, č. 2, podle rukopisu. Část 2 otištěna poprvé, podle rukopisu.
- 281 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 282 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 283 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 284 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 285 Otištěno poprvé, podle textu napsaného rukou L. A. Fotijevové.
- 286 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 287 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 288 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 289 Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.
- 290 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 291 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 292 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 293 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 294 Poprvé otištěno roku 1961 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 5. Podle strojopisné kopie.
- 295 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 296 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 297 Vzkaz N. P. Brjuchanovovi poprvé otištěn roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu. Příkaz N. P. Gorbunovovi otištěn poprvé.
- 298 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu. Část 3 poprvé otištěna roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 299 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 300 Poprvé otištěno roku 1949 v časopisu Bolševik, č. 1. Podle rukopisu.
- 301 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.

- 302 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 303 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 304 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 305 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 306 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 307 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 308 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 309 Poprvé otištěno 6.—7. listopadu 1927 v listu Kooperativnaja žižň, č. 255. Podle rukopisu.
- 310 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 311 Poprvé otištěno roku 1934 v knize Lenin na chozjajstvennom frontě. Sbornik vospominanij, Moskva. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 312 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 313 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 314 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 315 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 316 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 317 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 318 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 319 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 320 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 321 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 322 Poprvé otištěno v neúplném znění německy roku 1923 v publikaci Jahrbuch für Wirtschaft, Politik und Arbeiterbewegung 1922/23, Hamburg. V plném znění otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
- 323 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.

- 324 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle textu napsaného rukou N. S. Lepešinské.
- 325 Otištěno poprvé, podle textu napsaného rukou N. S. Allilujevové.
- 326 Otištěno poprvé, podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 327 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 328 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 329 V neúplném znění otištěno poprvé 14. února 1924 v Pravdě, č. 36. V plném znění otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 330 Poprvé otištěno 21. ledna 1937 v Pravdě, č. 21 a v listu Izvěstija, č. 19. Podle rukopisu.
- 331 Otištěno poprvé, podle strojopisného textu vzpomínek I. S. Unšlichta.
- 332 Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Proletarskaja revolucija, č. 10. Podle rukopisu.
- 333 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 334 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 335 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 336 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 337 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 338 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 339 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 340 Otištěno poprvé, podle textu napsaného rukou M. I. Gljasserové.
- 341 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 342 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 343 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 344 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 345 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 346 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 347 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 348 Poprvé otištěno 21. ledna 1928 v Pravdě, č. 18. Podle rukopisu.
- 349 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 350 Otištěno poprvé, podle strojopisu podepsaného Leninem.

- 351 Poprvé otištěno 21. ledna 1931 v Pravdě, č. 21. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 352 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 353 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 354 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 355 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 356 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 357 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 358 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 359 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 360 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 361 Poprvé otištěno 21. ledna 1925 v listu Ekonomičeskaja žizň, č. 17. Podle rukopisu.
- 362 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 363 Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 3. Podle rukopisu.
- 364 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 365 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 366 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 367 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 368 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
- 369 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 370 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 371 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 372 V neúplném znění otištěno poprvé roku 1924 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 3. V plném znění otištěno roku 1933

- v knize V. V. Adoratskij, K voprosu o naučnoj biografii Lenina, Moskva. Podle rukopisu.
- 373 Poznámky na dopisu V. V. Adoratského otištěny poprvé roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu. Písemný vzkaz L. B. Kameněvovi otištěn poprvé.
- 374 V neúplném znění poprvé otištěno 17. února 1956 v Pravdě, č. 48. V plném znění otištěno poprvé 22. dubna 1956 v Pravdě, č. 113. Podle rukopisu.
- 375 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 376 Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
- 377 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 378 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 379 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 380 Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
- 381 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 382 Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 33, 4. vydání. Podle rukopisu.
- 383 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 384 Otištěno poprvé, podle textu napsaného rukou N. S. Lepešinské.
- 385 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 386 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 387 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
- 388 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 389 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 390 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 391 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 392 Otištěno 3. května 1922 v listu Bakinskij rabočij, č. 96. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 393 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 394 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 395 Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Věstnik putěj soobščěnija, č. 6. Podle faksimile.
- 396 Otištěno poprvé, podle rukopisu.

- 397 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 398 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 399 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 400 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 401 Poprvé otištěno 21. ledna 1926 v listu Krasnaja gazeta, č. 17. Podle fotokopie rukopisu. Přeloženo z angličtiny.
- 402 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 403 Část 1 otištěna poprvé roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle fotokopie rukopisu. Část 2 otištěna poprvé, podle rukopisu.
- 404 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 405 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 406 Část 1 poprvé otištěna v neúplném znění roku 1934 v knize A. M. Nikolajev, Lenin i radio. Moskva. V plném znění otištěna poprvé, podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem. Část 2 poprvé otištěna roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 407 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 408 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 409 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 410 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 411 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 412 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 413 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 414 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 415 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 416 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 417 Dopis A. V. Lunačarskému poprvé otištěn roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu. Vzkaz V. A. Smoljaninovi otištěn poprvé, podle rukopisu.
- 418 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.

- 419 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 420 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 421 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 422 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 423 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 424 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 425 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 426 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 427 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 428 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 429 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 430 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 431 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 432 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 433 V neúplném znění poprvé otištěno roku 1942 v knize Lenin Vladimir Iljič, Kratkij očerk žizni a dějatelnosti. Moskva. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 434 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 435 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 436 Poprvé otištěno roku 1928 v publikaci Leninskij sbornik VIII. Podle rukopisu.
- 437 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 438 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 439 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 440 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 441 V neúplném znění poprvé otištěno 21. ledna 1927 v listu Kom-somolskaja pravda, č. 17. V plném znění poprvé otištěno roku 1928 v publikaci Leninskij sbornik VIII. Podle rukopisu.
- 442 Otištěno poprvé, podle rukopisu.

- 443 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 444 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 445 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 446 Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Sojuz potrebitělej, č. 5. Podle rukopisu.
- 447 Podle rukopisu.
- 448 Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Sojuz potrebitělej, č. 5. Podle rukopisu.
- 449 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 450 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 451 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 452 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 453 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 454 Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Sojuz potrebitělej, č. 5. Podle rukopisu.
- 455 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 456 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 457 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 458 Část 1 poprvé otištěna roku 1958 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 4. Podle rukopisu. Část 2 poprvé otištěna roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 459 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 460 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 461 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 462 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 463 Poprvé otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35. 4. vydání. Podle rukopisu.
- 464 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 465 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 466 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 467 Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Směna, č. 2. Podle rukopisu.
- 468 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik

- XXXVI. Podle strojopisného textu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 469 Otištěno poprvé, podle textu napsaného L. M. Karachanem.
- 470 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 471 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 472 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 473 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 474 V neúplném znění poprvé otištěno roku 1925 v knize M. D. Orachelašvili, Lenin i ZSFSR, Tiflis. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 475 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 476 Poprvé otištěno roku 1927 v knize M. Kachiani, Partija i trockistsko-uklonistskaja opozicija v Gruzii. Tiflis. Podle strojopisné kopie.
- 477 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle textu pořázeného L. A. Fotijeovou a podepsaného V. I. Leninem.
- 478 Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Choču vsjo znať, č. 8. Podle strojopisu podepsaného a doplněného V. I. Leninem.
- 479 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 480 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 481 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 482 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 483 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 484 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 485 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 486 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 487 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 488 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 489 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 490 V neúplném znění poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. V plném znění otištěno poprvé, podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 491 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.

- 492 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 493 Poprvé otištěno roku 1958 v knize V. I. Lenin, O socialističeskoj zakonnosti (1917—1922). Moskva. Podle strojopisné kopie.
- 494 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 495 Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Proletarskaja revolucija, č. 10. Podle rukopisu.
- 496 Otištěno poprvé, podle strojopisu opraveného a doplněného V. I. Leninem.
- 497 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 498 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 499 Poprvé otištěno roku 1933 v knize V. V. Fomin, Lenin i transport, Moskva. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 500 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 501 Poprvé otištěno 22. dubna 1930 v listu Izvěstija, č. 111. Podle strojopisné kopie.
- 502 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 503 V neúplném znění otištěno poprvé roku 1934 v časopisu Rybnoje chozjajstvo, č. 1. V plném znění otištěno poprvé, podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 504 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 505 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 506 Poprvé otištěno anglicky v červenci 1923 v časopisu Soviet Russia Pictorial. Rusky poprvé otištěno 21. dubna 1961 v listu Izvěstija, č. 96. Podle fotokopie textu napsaného neznámým rukopisem a podepsaného V. I. Leninem. Přeloženo z angličtiny.
- 507 V neúplném znění poprvé otištěno roku 1957 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 508 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 509 Otištěno poprvé, podle rukopisu porovnaného se strojopisnou kopií.
- 510 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisu opraveného a doplněného V. I. Leninem. Přeloženo z francouzštiny.
- 511 Podle rukopisu.
- 512 Podle strojopisné kopie.
- 513 Poprvé otištěno roku 1957 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 4. Podle rukopisu.
- 514 Podle rukopisu a textu napsaného rukou L. A. Fotijevoj.
- 515 Podle strojopisné kopie.
- 516 Otištěno poprvé, podle textu napsaného rukou N. K. Krupské.

- 517 Podle strojopisné kopie.
518 Podle strojopisné kopie.
519 Podle zápisu sekretářky (strojopisu).
520 Podle strojopisné kopie.

PŘÍLOHY

- 1 Poprvé otištěno roku 1961 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 2 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 3 Otištěno poprvé, podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 4 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 5 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisu podepsaného V. I. Leninem.
- 6 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 7 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 8 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 9 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 10 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle strojopisné kopie.
- 11 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXIII. Podle strojopisné kopie.
- 12 Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Proletarskaja revolucija, č. 10. Podle textu napsaného rukou L. A. Fotijevové.
- 13 Poprvé otištěno uzbecky 7. listopadu 1923 v listu Turkestan. Rusky poprvé otištěno 11. dubna 1956 v listu Taškentskaja pravda, č. 73. Podle listu Taškentskaja pravda.
- 14 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 15 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 16 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 17 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 18 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.

SEZNAM LITERATURY,
KTEROU V. I. LENIN CITUJE
NEBO O NÍŽ SE ZMIŇUJE*

- [¹] *Адоратский, В. В. Программа по основным вопросам марксизма.* М., Гиз, 1922. 112 стр. — 271
- [²] *Альтовский, А. В деревне.* (О работе земельных комитетов). — «Дело Народа», Пг., 1917, № 170, 3 октября, стр. 2. — 428—430
- [³] «*Ауфбау*» («Aufbau»), Мюнхен. — 318
- [⁴] «*Беднота*», М. — 173
- [⁵] *Беляков, А. Новые пути оживления ж.-д. транспорта.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 286 (1429), 20 декабря, стр. 1. — 107
- [⁶] — *Тоскующие двигатели и пролетарское земледелие.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1922, № 19 (1458), 26 января, стр. 1. — 199
- [⁷] *Бесплатное приложение к газете «Россия» к №№ 1816—*

* Česká redakce přetiskuje tento seznam literatury z 5. ruského vydání v nezměněné podobě.

V textové části jsou bibliografické prameny přeloženy a opatřeny číslem v hranaté závorce, které odkazuje na originální název díla a jeho bibliografické údaje v tomto seznamu.

Knihy, noviny a časopisy s Leninovými poznámkami jsou označeny hvězdičkou. Tyto výtisky jsou uloženy v Archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS.

— 1865. [Стенографические отчеты о заседаниях Государственной думы III созыва]. Спб., 1911. 1376 стр. — 408

[8] *Беспрозванный, И. М. Распланировочное бюро в небольшом заводском предприятии, организованном по системе Тейлора.* Нижний-Новгород, типолит. Машистова, 1915. 55 стр. (Перепечатано из журн. №№ 1, 2, 3 и 5 «Волжский Технический Вестник» за 1915 г.). — 320

[9] — *Современная организация американских заводов (система Тейлора).* М., Мех.-техн. изд-во научно-техн. отд. ВСНХ, 1919, 30 стр. (РСФСР). — 320

[10] *Вайнштейн, А. Л. О тяжести натуралога.* — «Сельскохозяйственная Жизнь», М., 1922, № 34 (75), 6 мая, стр. 1—3. — 302

Версальский договор. — см. *Traité de paix entre les puissances...*

[11] [*Воровский, В. В.*] *Плоды демагогии.* — «Вперед», Женева, 1905, № 11, 23 (10) марта, стр. 1—3. Подпись: Орловский. — 524

[12] *Восстановление хозяйства и развитие производительных сил Юго-Востока РСФСР, пострадавшего от неурожая 1921 г.* Записка Государственной общеплановой комиссии Совета труда и обороны РСФСР. М., 1921. 135 стр. (РСФСР). — 195

[13] «Вперед», Женева, 1905, № 1, 4 января (22 декабря 1904), стр. 4. — 401

— 1905, № 11, 23 (10) марта, стр. 1—3. — 524

— 1905, № 14, 12 апреля (30 марта), стр. 1, 3—4. — 522

[14] *Всемирная война и задачи социал-демократии.* (Проект резолюции, внесенный левой частью конферен-

ции). — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 3—4. — 426

- [15] *«Всероссийская Кочегарка»*, Артемовск, 1921, № 364 (514), 1 ноября, стр. 1. — 24
- [16] * *Второй очередной съезд Росс. соц.-дем. рабочей партии*. Полный текст протоколов. Изд. ЦК. Женева, тип. партии, [1904]. 397, II стр. (РСДРП). — 402, 522, 524
- [17] *Гарвуд, А. Обновленная земля*. Сказание о победах современного земледелия в Америке. В сокращ. изложении проф. К. А. Тимирязева. М., Госиздат, 1919. 215 стр. — 344
- [18] *Горев, А. Электрификация Франции*. М., Госиздат, 1922. 39 стр. — 175
- [19] * *Горький, М. Владимир Ильич Ленин*. — «Коммунистический Интернационал», М. — Пг., 1920, № 12, стлб. 1927—1936. — 489—490
- [20] * — *Письмо к Г. Уэллсу*. 12 мая 1920 г. — «Коммунистический Интернационал», М. — Пг., 1920, № 12, стлб. 2207—2208. — 490
- [21] *Грибоедов, А. С. Горе от ума*. — 275
- [22] *(Дан, Ф. И.) Дорогая цена*. — «Искра», [Женева], 1904, № 69, 10 июля, стр. 1. — 517
- [23] *XII конференция «Бунда»*. Изд. Гомельского губернского комитета «Бунда». Гомель, [1920]. 28 стр. (Всеобщий еврейский рабочий союз «Бунд»). — 485
- [24] *Девятый Всероссийский съезд Советов рабочих, крестьянских, красноармейских и казачьих депутатов*. Стеногр. отчет. (22—27 декабря 1921 г.). М., изд. ВЦИК, 1922. 316 стр.; 15 л. схем и табл. (РКП(б)). — 123
- [25] *Декрет Всероссийского Центрального Исполнительного*

Комитета Советов о Рабоче-Крестьянской Инспекции. (Положение). [1920 г.]. — «Собрание Указаний и Распоряжений Рабочего и Крестьянского Правительства», М., 1920, № 16, ст. 94, стр. 85—87. — 197

- [26] *Декрет Совета Народных Комиссаров о введении платности газет. 28 ноября 1921 г. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 275 (1418), 7 декабря, стр. 3, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 43*
- [27] *Декрет Совета Народных Комиссаров о платности произведений неперIODической печати. 28 ноября 1921 г. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 276 (1419), 8 декабря, стр. 2, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 43*
- [28] *Декрет Совета Народных Комиссаров о потребительских коммунах. [16 марта 1919 г.]. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянск., Казачьих и Красноарм. Депутатов и Московского Совета Рабочих и Красноарм. Депутатов», 1919, № 60 (612), 20 марта, стр. 3, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 477*
- [29] *Декрет Совета Народных Комиссаров о снятии памятников, воздвигнутых в честь царей и их слуг, и выработке проектов памятников Российской социалистической революции. [14 апреля 1918 г.]. — «Собрание Указаний и Распоряжений Рабочего и Крестьянского Правительства», М., 1918, № 31, 15 (2) апреля, ст. 416, стр. 391. — 454*
- [30] *«Дело Народа», Пг. — 428, 429*
— 1917, № 170, 3 октября, стр. 2. — 428
— 1917, № 183, 18 октября, стр. 4. — 430

[³¹] «День», Пб. — 307

[³²] *Десятый съезд Российской Коммунистической партии.* Стеногр. отчет. (8—16 марта 1921 г.). М., Госиздат, 1921. VIII, 392 стр.; 1 л. прил. (РКП(б)). — 127

[³³] *Деятельность Внешторга в Севастополе.* — «Правда», М., 1921, № 275, 6 декабря, стр. 4, в отд.: Экономический отдел. — 83

[³⁴] «*Дискуссионный Листок*», [Париж], 1911, № 3, 29 апреля (12 мая), стр. 3—8. — 403

[³⁵] «*Дневник Социал-Демократа*», Genève, 1905, № 2, август. 56 стр. — 524

— 1905, № 2, август, стр. 10—52. — 520, 521, 522, 523, 524

— 1911, № 15, октябрь. Второе приложение к № 15 «Дневника Социал-Демократа», стр. 1. — 414

Договор Дерутра — см. Протокол о создании Русско-германского транспортного общества, подписанный в Берлине.

[³⁶] *Договор с Уркартом надо пересмотреть.* — «Правда», М., 1922, № 246, 31 октября, стр. 2; № 247, 1 ноября, стр. 2; № 248, 2 ноября, стр. 2. Под общ. загл.: К вопросу о концессии Уркарта, отклоненной Совнаркомом. Подпись: Экономист. — 347

[³⁷] *Докладная записка Р. Э. Классона В. И. Ленину о положении Гидроторфа.* 9 февраля 1922 г.¹ — 219

[³⁸] *Ерманский, А. Научная организация труда и производства и система Тейлора.* М., Госиздат, 1922. XV, 367 стр. — 319

[³⁹] «*Живое Дело*», Спб., 1912, №№ 1—16, 20 января — 28 апреля. — 415

¹ Poprvé uveřejněno v časopisu Istorickýj archiv, Moskva 1956, č. 1, leden—únor, s. 34—35.

- [40] «За Правду», Спб. — 423
- 1913, № 12, 17 октября, стр. 2. — 423
- 1913, № 42, 23 ноября, стр. 2. — 424
- [41] *Замечательное открытие.* — «Правда», М., 1921, № 267, 26 ноября, стр. 2, в отд.: По России. — 57, 89
- [42] «Заря», Берлин. — 310
- [43] «Заря», Stuttgart, 1901, № 1, апрель. 283 стр. — 521, 523
- [44] *(Заявление-протест против ультиматума Ледебура, сделанное левой группой делегатов совместно с Роланд-Гольст и Троцким на Международной социалистической конференции в Циммервальде).* — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 47, 13 октября, стр. 2. Под общ. загл.: Два заявления на международной конференции. — 526
- [45] «Звезда», Спб. — 409
- 1912, №№ 1 (37) — 33 (69), 6 января — 22 апреля. — 415
- Земельный проект эсеровского министра С. Л. Маслова — см. Правила об урегулировании земельными комитетами земельных и сельскохозяйственных отношений.*
- Избирательный закон 3 (16) июня 1907 г. — см. Положение о выборах в Государственную думу.*
- [46] «Известия ВЦИК Советов Крестьянских, Рабочих, Солдатских и Казачьих Депутатов и Петроградского Совета Рабочих и Солдатских Депутатов», 1918, № 41 (305), 6 марта, стр. 5. — 446
- [47] «Известия ВЦИК Советов Крестьянских, Рабочих, Солдатских и Казачьих Депутатов и Московского Совета Рабочих и Красноармейских Депутатов», 1918, № 168 (432), 8 августа, стр. 3. — 556

— 1918, № 181 (445), 23 августа, стр. 4. — 457

[⁴⁸] «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов». — 187, 210, 310

— 1919, № 60 (612), 20 марта, стр. 3 — 477

— 1919, № 75 (627), 6 апреля, стр. 3. — 477

— 1919, № 143 (695), 3 июля, стр. 3. — 477

*— 1919, № 279 (831), 12 декабря. Приложение к № 279 (831), стр. 2. — 482

— 1921, № 272 (1415), 3 декабря, стр. 3. — 70

— 1921, № 275 (1418), 7 декабря, стр. 3. — 43

— 1921, № 276 (1419), 8 декабря, стр. 2. — 43

— 1921, № 286 (1429), 20 декабря, стр. 1. — 107

— 1922, № 6 (1445), 10 января, стр. 1. — 163

— 1922, № 19 (1458), 26 января, стр. 1. — 199

— 1922, № 28 (1467), 5 февраля, стр. 3. — 186

— 1922, № 60 (1499), 15 марта, стр. 6. — 249, 250

— 1922, № 103 (1542), 11 мая, стр. 3. — 295

— 1922, № 190 (1629), 25 августа, стр. 3. — 317

[⁴⁹] *Извещение о конференции организаций РСДРП*. Изд. ОК. [Wien], сентябрь 1912. 55 стр. (РСДРП). — 417

Интервью с Г. Я. Сокольниковым — см. Торговля, промышленность и финансы.

[⁵⁰] «Искра», [новая, меньшевистская], [Женева]. — 524

- 1903, № 52, 7 ноября, стр. 1—2. — 524
 - 1904, № 69, 10 июля, стр. 1. — 517
 - 1904, № 70, 25 июля, стр. 2—5; № 71, 1 августа, стр. 2—4. — 524
 - 1904, № 74, 20 сентября. 10 стр. — 521
 - 1904, № 74, 20 сентября, стр. 2—5; № 75, 5 октября, стр. 2—5. — 521
 - 1905, № 85, 27 января. 8 стр. — 524
- [51] *«Искра»*, [новая, меньшевистская], [Женева], 1905, № 93, 17 марта, стр. 2—5. — 523
- 1905, № 96, 5 апреля, стр. 1—2. — 521, 522
 - 1905, № 97, 18 апреля. 8 стр. — 520
 - 1905, № 103, 21 июня, стр. 2—3. — 520
- [52] *К ответу!* — «Новая Рабочая Газета», Спб., 1913, № 55, 12 октября, стр. 3. — 423
- [53] *К ответу!* — «Новая Рабочая Газета», Спб., 1913, № 56, 13 октября, стр. 4. — 423
- [54] *К позорному столбу!* — «Новая Рабочая Газета», Спб., 1913, № 60, 18 октября, стр. 2. — 423
- [55] *Каменев, Л. Б. Иосиф Петрович Гольденберг (Мешковский)*. [Некролог]. — «Правда», М., 1922, № 2, 3 января, стр. 1—2. — 128
- [56] *Каутский, К. Дорогой тов. Луначарский!* [Письмо А. В. Луначарскому]. Mülbrücken, 9 августа 1911 г. [Рукопись. Русск. гект. пер.]. 4 стр. — 411
- [57] — *Социальная революция*. I. Социальная реформа и социальная революция. II. На другой день после социальной революции. Пер. с нем. Н. Карпова.

Под ред. Н. Ленина. Изд. Лиги русской революционной социал-демократии. Женева, тип. Лиги, 1903. 204, 4 стр. (РСДРП). — 399

- [58] — *Тактические направления в германской социал-демократии*. — «Мысль», М., 1911, № 5, апрель, стр. 1—18. — 403
- [59] «*Киевская Мысль*». — 41
- [60] * *Ключников, Ю. В. Генуэзская конференция*. — «Смена Вех», Париж, 1922, № 13, 21 января, стр. 1—8. — 187
- [61] *Кольцов, Д. Открытое письмо М. Фирину*. — «Новая Рабочая Газета», Спб., 1913, № 87, 20 ноября, стр. 3. Под общ. загл.: К делу сотрудника «За Правду». — 424
- [62] «*Коммунистический Интернационал*», М. — Пг. — 489
— 1920, № 12, стлб. 1927—1936, 2207—2208. — 489
— 1922, № 20, 14 марта, стлб. 5111—5222. — 169
- [63] *Конституция (Основной закон) Российской Социалистической Федеративной Советской Республики*. Опубликовано в № 151 «Известий Всерос. Центр. Исп. Комитета» от 19 июля 1918 г. М., Гиз., 1919. 16 стр. (РСФСР). — 165
- [64] «*Кооперативное Дело*», М. — 238
- [65] * *Кржижановский, Г. М. Хозяйственные проблемы РСФСР и работы Государственной общеплановой комиссии (Госплана)*. Вып. I. Вступление. Работы секций: учета и распределения, топливной, транспортной, промышленной, сельскохозяйственной и секции по районированию. М., 1921. 112 стр.; 4 л. схем и табл. (РСФСР). — 125
- [66] *Кунов, Г. Возникновение религии и веры в бога*. Пер.

и предисл. И. Степанова. М. — Пг., «Коммунист»,
1919 162 стр. (РКП(б)). — 245

- [67] * *Кушнер, Б. А. Революция и электрификация.* Пб., Госиздат, 1920. 28 стр. — 80
- [68] *Леви, В. Л. Электроснабжение России.* (Общий обзор). — «Экономическая Жизнь», М., 1921, № 276, 8 декабря, стр. 2—3; № 286, 20 декабря, стр. 1. — 102
- [69] [*Ленин, В. И.*] *Аграрная программа социал-демократии в первой русской революции 1905—7 годов.* 2-е изд. М. — Пг., «Коммунист», 1919. 248 стр. (РКП(б)). Перед загл. авт.: Н. Ленин (Влад. Ульянов). — 74
- [70] — *В президиум Социалистической академии.* 10 апреля 1922 г. — 272, 273
- [71] — *В Секретариат ЦК.* 27 апреля 1922 г. — 285
- [72] — *Детская болезнь «левизны» в коммунизме.* Пб., Госиздат, 1920. 111 стр. Перед загл. авт.: Н. Ленин. — 239
- [73] — *Заключительное слово т. Ленина.* — «Правда», М., 1922, № 76, 4 апреля, стр. 2. Под общ. загл.: XI съезд РКП. — 284
- [74] — *Замечания к докладу председателя комиссии использования материальных ресурсов.* 30 ноября 1921 г. — 63
- [75] — [*Записка*] *Н. П. Горбунову.* 10 февраля 1922 г. — 220
- [76] — *Записка Л. Б. Каменеву и пометки на письме В. В. Адоратского.* 10 апреля 1922 г. — 272
- [77] — *Записка А. И. Рыкову.* 31 августа 1922 г. — 318
- [78] — *Записка А. И. Рыкову.* 17 сентября 1922 г. — 332

- [79] — *Записка А. И. Рыкову*. 25 сентября 1922 г. — 332
- *Империализм, как высшая стадия капитализма* — см. Ленин, В. И. Империализм, как новейший этап капитализма.
- [80] * — *Империализм, как новейший этап капитализма*. (Популярный очерк). Пг., «Жизнь и Знание», 1917. [3], 130 стр. Перед загл. авт.: Н. Ленин (Вл. Ильин). — 204
- [81] * — *Исторический смысл внутривнутрипартийной борьбы в России*. — «Дискуссионный Листок», [Париж], 1911, № 3, 29 апреля (12 мая), стр. 3—8. Подпись: Н. Ленин. — 403
- [82] — *Итоги дискуссии о самоопределении*. Июль 1916 г. — 535, 539, 540, 541
- [83] — *К четырехлетней годовщине Октябрьской революции*. 14 октября 1921 г. М., Госиздат, 1921. 15 стр. (РСФСР). Перед загл. авт.: Н. Ленин. — 30
- [84] — *Капиталистический строй современного земледелия*. Позднее 11 (24) сентября 1910 г. — 404
- *Набросок плана постановки работы А. Д. Цюрупы и А. И. Рыкова* — см. Ленин, В. И. Письмо А. Д. Цюрупе с проектом постановления ВЦИК и записка членам Политбюро ЦК РКП(б). 28 ноября 1921 г.
- [85] — *Немецкая аграрная статистика*. Сентябрь 1910 — позднее июня 1913 г. — 276
- [86] * — *Новые данные о законах развития капитализма в земледелии*. Вып. I. Капитализм и земледелие в Соед. Штатах Америки. Пг., «Жизнь и Знание», 1917. 104 стр. Перед загл. авт.: В. Ильин (Н. Ленин). На обл. год изд.: 1918. — 79
- [87] — *Новый обман крестьян партией эсеров*. — «Рабочий

Путь», Пг., 1917, № 44, 6 ноября (24 октября), стр. 1. Подпись: Н. Ленин. — 430

- [88] — *О брошюре Юниуса*. Июль 1916 г. — 535, 540
- [89] — *О временном революционном правительстве*. Статья вторая: Только снизу или и снизу и сверху? — «Пролетарий», Женева, 1905, № 3, 9 июня (27 мая), стр. 3—4. — 520, 521
- [90] — *О значении золота теперь и после полной победы социализма*. М., Госиздат, 1922. 14 стр. (РСФСР. Главный политико-просветительный к-т Республики. Серия агитационно-пропагандистская. № 5). Перед загл. авт.: Н. Ленин. — 30
- [91] * — *О «левом» ребячестве и о мелкобуржуазности*. — В кн.: [Ленин, В. И.] Главная задача наших дней. О «левом» ребячестве и о мелкобуржуазности. Пг., изд. Петроградского Совдепа, 1918, стр. 8—32. Перед загл. авт.: Н. Ленин. — 239, 270
- [92] — *О международном и внутреннем положении Советской республики*. Речь на заседании коммунистической фракции Всероссийского съезда металлистов. 6 марта 1922 г. — 237
- [93] — *О монополии внешней торговли*. Товарищу Сталину для пленума ЦК. 13 декабря 1922 г. — 370
- [94] — *О перестройке работы СНК, СТО и Малого СНК*. Письма А. Д. Цюрупе. 1. 24 января 1922 г. — 181
- [95] — *О продовольственном налоге*. (Значение новой политики и ее условия). М., Госиздат, 1921. 36 стр. (РСФСР). Перед загл. авт.: Н. Ленин. — 270
- [96] — *О статистике стачек в России*. — «Мысль», М., 1910, № 1, декабрь, стр. 12—23; 1911, № 2, январь, стр. 19—29. Подпись: В. Ильин. — 403, 404
- [97] — *О тезисах по аграрному вопросу Французской коммунистической партии*. 11 декабря 1921 г. — 92

- [⁹⁸] — *О чистке партии.* 20 сентября 1921 г. — «Правда», М., 1921, № 210, 21 сентября, стр. 1. Подпись: Н. Ленин. — 73
- [⁹⁹] — *Ответ тов. Ленина.* — «Правда», М., 1922, № 85, 19 апреля, стр. 2. Под общ. загл.: Американский ученый об экономическом возрождении России. Подпись: Н. Ленин. — 260
- [¹⁰⁰] — *Письмо В. Д. Бонч-Бруевичу.* 18 января 1922 г. — 154
- [¹⁰¹] — *Письмо Н. И. Бухарину и Г. Е. Зиновьеву.* 1 февраля 1922 г. — 183
- [¹⁰²] — *Письмо в Политбюро ЦК РКП(б) с замечаниями на тезисы Наркомфина.* 3 марта 1922 г. — 233
- [¹⁰³] — *Письмо Е. С. Варге.* 26 апреля 1922 г. — 284
- [¹⁰⁴] — *Письмо А. С. Енукидзе.* 13 февраля 1922 г. — 242
- [¹⁰⁵] — *Письма Г. Е. Зиновьеву.* 26 января 1922 г. — 178, 181
- [¹⁰⁶] — *Письмо Г. Е. Зиновьеву.* 31 января 1922 г. — 181
- [¹⁰⁷] — *Письмо Г. Е. Зиновьеву.* 11 мая 1922 г. — 291, 293, 311, 312
- [¹⁰⁸] — *Письмо к V Всероссийскому съезду профсоюзов.* 17 сентября 1922 г. — 323
- [¹⁰⁹] — *Письмо Л. Б. Каменеву.* 17 декабря 1921 г. — 108
- [¹¹⁰] — *Письмо Л. М. Карахану.* 13 апреля 1922 г. — 278
- [¹¹¹] — *Письмо К. Каутскому.* 10 октября 1904 г. — 400
- [¹¹²] — *Письмо П. М. Керженцеву.* 13 апреля 1922 г. — 278
- [¹¹³] — *Письмо Д. И. Курскому.* 3 сентября 1921 г. — 17, 147

- [¹¹⁴] — *Письмо Д. И. Курскому*. 4 ноября 1921 г. — 146
- [¹¹⁵] — *Письмо Д. И. Курскому*. 31 марта 1922 г. — 258
- [¹¹⁶] — *Письмо В. М. Молотову*. 6 февраля 1922 г. — 208
- [¹¹⁷] — *Письмо В. М. Молотову для пленума ЦК РКП(б) с планом политдоклада на XI съезде партии*. 23 марта 1922 г. — 251
- [¹¹⁸] — *Письмо В. М. Молотову для Политбюро ЦК РКП(б)*. 16 января 1922 г. — 165
- [¹¹⁹] — *Письмо В. М. Молотову для членов Политбюро ЦК РКП(б)*. 10 октября 1921 г. — 98
- [¹²⁰] — *Письмо Г. И. Мясникову*. 5 августа 1921 г. — 209
- [¹²¹] — *Письмо Н. Осинскому*. Между 14 и 18 декабря 1921 г. — 96
- [¹²²] — *Письмо А. И. Рыкову*. 5 апреля 1922 г. — 265
- [¹²³] — *Письмо И. Н. Смирнову*. 13 апреля 1922 г. — 278
- [¹²⁴] — *Письмо В. А. Смольянинову*. 23 сентября 1922 г. — 330
- [¹²⁵] — *Письмо Г. Я. Сокольникову*. 4 февраля 1922 г. — 185
- [¹²⁶] — *Письмо Г. Я. Сокольникову*. 15 февраля 1922 г. — 205
- [¹²⁷] — *Письмо В. А. Тихомирову*. 1 марта 1922 г. — 328
- [¹²⁸] — *Письмо М. И. Фрумкину и И. И. Радченко*. 21 марта 1922 г. — 250
- [¹²⁹] — *Письмо Арманду Хаммеру*. 11 мая 1922 г. — 291, 311

- [¹³⁰] — *Письмо А. Д. Цюрупе с проектом постановления ВЦИК и записка членам Политбюро ЦК РКП(б).* 28 ноября 1921 г. — 71
- [¹³¹] — *Письмо А. Д. Цюрупе.* 20—21 февраля 1922 г. — 209
- *Письмо Ч. Штейнмецу* — см. Леннин, В. И. Ответ тов. Ленина.
- [¹³²] — *Политический отчет Центрального Комитета РКП(б).* 27 марта [1922 г. XI съезд РКП(б)]. — 241, 250
- [¹³³] — [*Политический отчет Центрального Комитета РКП(б) XI съезду РКП(б).* 27 марта 1922 г.]. — В кн.: Одиннадцатый съезд Российской Коммунистической партии (большевиков). Стеногр. отчет. 27 марта — 2 апреля 1922 г. М., изд. отд. ЦК РКП, 1922, стр. 7—38. (РКП(б)). — 270
- [¹³⁴] — *Пора кончить.* — «Вперед», Женева, 1905, № 1, 4 января (22 декабря 1904), стр. 4, в отд.: Из партии. — 401
- [¹³⁵] — *Почтотелеграмма И. Т. Смилге и В. В. Фомину.* 2 декабря 1921 г. — 94
- [¹³⁶] — *Предисловие [к книге И. И. Скворцова-Степанова «Электрификация РСФСР в связи с переходной фазой мирового хозяйства»].* — В кн.: [Скворцов-Степанов, И. И.] Электрификация РСФСР в связи с переходной фазой мирового хозяйства. Предисловия Н. Ленина и Г. Кржижановского. [М.], Госиздат, 1922, стр. IX—X. Перед загл. кн. авт.: И. Степанов. — 246
- [¹³⁷] — [*Примечание к статье В. В. Воровского «Плоды демагогии»*]. — «Вперед», Женева, 1905, № 11, 23 (10) марта, стр. 2. — 524
- [¹³⁸] — *Приписка к телеграмме Л. Д. Троцкого.* 17 января 1920 г. — 482

- [139] — *Проект директивы заместителю председателя и всем членам генуэзской делегации.* 1 февраля 1922 г. — 165
- [140] — *Проект постановления СТО о комиссии использования материальных ресурсов.* 2 декабря 1921 г. — 64
- [141] — *Проект постановления ЦК РКП(б) о задачах советской делегации в Генуе.* 24 февраля 1922 г. — 229
- [142] — *Проект тезисов о роли и задачах профсоюзов в условиях новой экономической политики.* 30 декабря 1921 — 4 января 1922 г. — 124
- [143] — *Революционная демократическая диктатура пролетариата и крестьянства.* — «Вперед», Женева, 1905, № 14, 12 апреля (30 марта), стр. 1. — 522
- *Речь при закрытии XI съезда (начало апреля 1922 г.)* — см. Ленин, В. И. Заключительное слово г. Ленна.
- [144] — *Социал-демократия и временное революционное правительство.* — «Вперед», Женева, 1905, № 14, 12 апреля (30 марта), стр. 3—4. — 522
- [145] — *Тезисы доклада о тактике РКП на III конгрессе Коммунистического Интернационала.* 13 июня 1921 г. Изд. отд. печати Коминтерна. М., 1921. 4 стр. Перед загл. авт.: Н. Ленин. — 170, 182
- *Циркулярная телеграмма губнаробразам* — см. Ленин, В. И. Письмо В. М. Молотову. 6 февраля 1922 г.
- [146] — *Что делать? Наболевшие вопросы нашего движения.* Stuttgart, Dietz, 1902. VII, 144 стр. После загл. авт.: Н. Ленин. — 522
- [147] — *Шаг вперед, два шага назад.* (Кризис в нашей пар-

тии). Женева, тип. партии, 1904. VIII, 172 стр. (РСДРП). Перед загл. авт.: Н. Ленин. — 525

[148] — *Шаг вперед, два шага назад*. Ответ Н. Ленина Розе Люксембург. Позднее 2 (15) сентября 1904 г. — 400—401

[149] * [*Ленин, В. И. и Зиновьев, Г. Е.*] *Социализм и война*. (Отношение РСДРП к войне). Изд. ред. «Социал-Демократа». Женева, Chaulmontet, 1915. 48 стр. (РСДРП). Перед загл. кн. авт.: Г. Зиновьев и Н. Ленин. — 537

[150] [*Ленин, В. И. и Плеханов, Г. В.*] *Письмо старым редакторам «Искры» и сотруднику Л. Д. Троцкому*. 23 сентября (6 октября) 1903 г. — В кн.: [*Ленин, В. И.*] *Шаг вперед, два шага назад*. (Кризис в нашей партии). Женева, тип. партии, 1904, стр. 117. (РСДРП). Перед загл. кн. авт.: Н. Ленин. — 524

[151] *Лжецы!* — «За Правду», Спб., 1913, № 12, 17 октября, стр. 2, в отд.: Вопросы страхования. — 423

[152] *Луначарский, А. В.* *Гр. Гиацинт Серрати, или революционно-оппортунистическая амфибия*. Пг., изд-во Коммунистического Интернационала, 1922. 75 стр. — 36

[153] «*Луч*», Спб. — 418

[154] *М. Горький о процессе с. р.* — «Социалистический Вестник», Берлин, 1922, № 13/14 (35/36), 20 июля, стр. 11—12. — 321

[155] *Манифест*. 17 (30) октября 1905 г. — «Правительственный Вестник», Спб., 1905, № 222, 18 (31) октября, стр. 1. — 542

[156] *Маркс, К. и Энгельс, Ф.* *Манифест Коммунистической партии*. Декабрь 1847 г. — январь 1848 г. — 425

[157] — *Письма*. Теория и политика в переписке Маркса и

Энгельса. Пер., статья и примеч. В. В. Адоратского. М., «Московский Рабочий», 1922. LXII, 328 стр. (Московский к-т РКП). На обл. год изд.: 1923. — 266, 272

- [158] *Маркс, К. Письмо Л. Кугельману.* 29 ноября 1869 г. — 529, 530
- [159] — *Письмо Ф. Энгельсу.* 2 ноября 1867 г. — 529, 530
- [160] — *Письмо Ф. Энгельсу.* 10 декабря 1869 г. — 529, 530
- [161] — *Тезисы о Фейербахе.* Весна 1845 г. — 26
- [162] [*Мартов, Л.] Девятое января.* — «Искра», Genève, 1905, № 85, 27 января, стр. 1—2. — 524
- [163] — *На очереди.* Рабочая партия и «захват власти», как наша ближайшая задача. — «Искра», Genève, 1905, № 93, 17 марта, стр. 2—5. Подпись: Л. М. — 523
- [164] — *Спасители или упразднители?* (Кто и как разрушал РСДРП). Изд. «Голоса Социал-Демократа». Париж; imp. Gnatovsky, 1911. 47 стр. (РСДРП). — 411
- [165] *Мартынов, А. В борьбе с марксистской совестью.* III (окончание). — «Искра», Genève, 1905, № 103, 21 июня, стр. 2—3. — 521
- [166] — *Две диктатуры.* Изд. РСДРП. Женева, тип. партии, 1905. 68 стр. (РСДРП). — 522
- [167] *Материалы по истории франко-русских отношений за 1910—1914 гг.* Сборник секретных дипломатических документов бывш. императорского российского министерства иностранных дел. Изд. Народного комиссариата по иностр. делам. М., 1922. VII, 733 стр.; 10 л. факс. (РСФСР). — 279
- [168] *Милюков только предполагает.* — «Правда», М., 1922, № 41, 21 февраля, стр. 1. Подпись: Я. Я. — 210

- [¹⁶⁹] «Мысль», М. — 403
- 1910, № 1, декабрь. 96 стр. — 403
 - 1911, № 2, январь. 80 стр. — 403
 - 1911, № 5, апрель, стр. 1—18. — 403
- [¹⁷⁰] «Накануне», Берлин. — 310
- [¹⁷¹] «Наша Заря», Спб. — 414, 416, 525
- [¹⁷²] «Невская Звезда», Спб., 1912, №№ 1—14, 26 февраля — 24 июня. — 415
- 1912, №№ 15—23, 1 июля — 26 августа. — 415
- [¹⁷³] «Невский Голос», Спб. — 417
- 1912, №№ 1—5, 20 мая — 28 июня. — 415
 - 1912, №№ 6—9, 5 июля — 31 августа. — 415
- [¹⁷⁴] «Новая Рабочая Газета», Спб. — 423
- 1913, № 55, 12 октября, стр. 3. — 423
 - 1913, № 56, 13 октября, стр. 4. — 423
 - 1913, № 60, 18 октября, стр. 2. — 423
 - 1913, № 87, 20 ноября, стр. 3. — 424
- [¹⁷⁵] «Новая Россия», Пг. — М., 1922, № 2, июнь. 160 стр. — 306
- [¹⁷⁶] *Новые книги.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1922, № 28 (1467), 5 февраля, стр. 3, в отд.: Культура и просвещение. — 186
- [¹⁷⁷] *О едином рабочем фронте и об отношении к рабочим,*

входящим во II-й, III^{1/2} и Амстердамский Интернационалы, а также к рабочим, поддерживающим анархо-синдикалистские организации. (Тезисы). — «Коммунистический Интернационал», Пг., 1922, № 20, 14 марта, стлб. 5111—5222. — 169

- [178] *О завоевании власти и участии во временном правительстве.* [Резолюция первой общерусской конференции партийных работников]. — В кн.: Первая общерусская конференция партийных работников. Отдельное приложение к № 100 «Искры». Женева, тип. партии, 1905, стр. 23—24. — 520
- [179] * *О местных экономических совещаниях, их отчетности и руководстве* Наказом СНК и СТО. Постановление ВЦИК Советов рабочих, крестьянских, красноармейских и казачьих депутатов 30 июня 1921 г. — «Собрание Узаконений и Распоряжений Рабочего и Крестьянского Правительства», М., 1921, № 44, ст. 223, стр. 249—291. — 33
- [180] *О передаче в ведение Народного комиссариата просвещения учебных и образовательных учреждений и заведений всех ведомств.* [Декрет СНК от 5 июня 1918 г.]. — «Собрание Узаконений и Распоряжений Рабочего и Крестьянского Правительства», М., 1918, № 39, 8 июня (26 мая), ст. 507, стр. 482. — 459
- [181] *Огановский, Н. П. Десница и шуйца.* (Системы натурального налога). — «Сельскохозяйственная Жизнь», М., 1922, № 34 (75), 6 мая, стр. 2—4. — 302
- [182] *Опять о продналоге.* [Передовая]. — «Сельскохозяйственная Жизнь», М., 1922, № 34 (75), 6 мая, стр. 1. — 302
- [183] *Орден Красного Знамени за научные заслуги.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1922, № 103 (1542), 11 мая, стр. 3, в отд.: На местах. — 295

- [¹⁸⁴] Орлов, Н. А. Продовольственная работа Советской власти. К годовщине Октябрьской революции. Изд. Наркомпрода. М., 1918. 398 стр. — 81
- [¹⁸⁵] Освальд Шпенглер и закат Европы. Н. А. Бердяев, Я. М. Бушпан, Ф. А. Степун, С. Л. Франк. М., «Берег», 1922. 95 стр. — 233
- [¹⁸⁶] «Освобождение», Париж, 1905, № 63, 20 (7) января, стр. 221—222. — 542
- [¹⁸⁷] Осинский, Н. Новые данные из местного опыта. — «Правда», М., 1922, № 82, 12 апреля, стр. 2—3. — 274
- [¹⁸⁸] Парвус. Итоги и перспективы. — «Искра», Genève, 1905, № 85, 27 января, стр. 2—4. — 524
- [¹⁸⁹] Петиция петербургских рабочих царю 9-го января (1905 г.). [Листовка]. Изд. соц.-дем. группы меньшинства. [Спб., январь 1905]. 2 стр. Гект. — 542

Письмо Горького — см. М. Горький о процессе с. р.

- [¹⁹⁰] * Плетнев, В. Ф. На идеологическом фронте. — «Правда», М., 1922, № 217, 27 сентября, стр. 2—3. — 333
- [¹⁹¹] Плеханов, Г. В. В Амстердаме. (Мысли и заметки). — «Искра», Genève, 1904, № 74, 20 сентября, стр. 2—5; № 75, 5 октября, стр. 2—5. — 521
- [¹⁹²] — Вечная память! — «Дневник Социал-Демократа», Genève, 1911, № 15, октябрь. Второе приложение к № 15 «Дневника Социал-Демократа», стр. 1. Подпись: Г. П. — 414
- [¹⁹³] — Враждующие между собою братья. — «Дневник Социал-Демократа», Genève, 1905, № 2, август, стр. 37—51. — 522, 523, 524
- [¹⁹⁴] — Выбранные места из переписки с друзьями. (Письмо в редакцию газеты «Пролетарий»). — «Дневник

Социал-Демократа», Genève, № 2, август, стр. 10—37. — 520, 521, 522

— Доклад на Копенгагенском конгрессе — см. 8. Internationaler Sozialistischer Kongress.

- [195] — К вопросу о захвате власти. (Небольшая историческая справка). — «Искра», Genève, 1905, № 96, 5 апреля, стр. 1—2. — 520, 521
- [196] — «Князь Потемкин Таврический». — «Дневник Социал-Демократа», Genève, 1905, № 2, август, стр. 51—52, в отд.: Мелкие заметки. — 523
- [197] — Кое-что об Италии. — «Мысль», М., 1910, № 1, декабрь, стр. 56—69. — 403
- [198] — Несколько слов о последнем Парижском международном социалистическом конгрессе. (Открытое письмо к товарищам, приславшим мне полномочия). — «Заря», Stuttgart, 1901, № 1, апрель, стр. 231—246. — 521, 523
- [199] — О нашей тактике по отношению к борьбе либеральной буржуазии с царизмом. (Письмо к Центр. Комитету). Изд. РСДРП. Женева, тип. партии, 1905. 31 стр. (РСДРП). — 524
- [200] — Рабочий класс и социал-демократическая интеллигенция. — «Искра», [Женева], 1904, № 70, 25 июля, стр. 2—5; № 71, 1 августа, стр. 2—4. — 524
- [201] — Смещение представлений. (Учение Л. Н. Толстого). — «Мысль», М., 1910, № 1, декабрь, стр. 1—12. — 403
- [202] — Чего не делать. — «Искра», [Женева], 1903, № 52, 7 ноября, стр. 1—2. — 524
- [203] Положение дел в партии. [Резолюция, принятая на пленуме ЦК РСДРП в январе 1910 г.]. — «Социал-Демократ», [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 10, в отд.: Из партии. — 411, 413

- [²⁰⁴] *Положение о выборах в Государственную думу, (утвержденное 3 июня 1907 г.). С разъяснениями правительствующего сената и министерства внутренних дел...* Спб., сенатская тип., 1907. 188 стр.; 2 схемы. (Изд. м-ва внутр. дел). — 420
- [²⁰⁵] *Поправки к заключительному слову т. Ленина.* — «Правда», М., 1922, № 80, 9 апреля, стр. 3. — 284
- [²⁰⁶] *Постановление Всероссийского Центрального Исполнительного Комитета о рабоче-крестьянских потребительских обществах.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1919, № 143 (695), 3 июля, стр. 3, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 476
- [²⁰⁷] *Постановление о реорганизации управления Центросоюза.* 3 апреля 1919 г. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1919, № 75 (627), 6 апреля, стр. 3, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 477
- [²⁰⁸] *Постановление о твердых ценах хлеба урожая 1918 года.* — «Известия ВЦИК Советов Крестьянских, Рабочих, Солдатских и Казачьих Депутатов и Московского Совета Рабочих и Красноармейских Депутатов», 1918, № 168 (432), 8 августа, стр. 3, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 556
- [²⁰⁹] *Постановление Президиума Всероссийского Центрального Исполнительного Комитета о внешней торговле.* 13 марта 1922 г. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1922, № 60 (1499), 15 марта, стр. 6, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 250, 251
- [²¹⁰] *Постановление Президиума Всероссийского Центрального Исполнительного Комитета (о назначении*

А. Д. Цюрупы вторым заместителем Председателя СТО и об освобождении его от должности наркома по продовольствию). 2 декабря 1921 г. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 272 (1415), 3 декабря, стр. 3, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 71

[²¹¹] * *Постановление 7-го Всерос. съезда Советов по вопросу о советском строительстве.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1919, № 279 (831), 12 декабря. Приложение к № 279 (831), стр. 2. Под общ. загл.: Постановления, принятые 7-м Всероссийским съездом Советов рабочих, крестьянских, красноармейских и казачьих депутатов. — 481—482

[²¹²] *Постановление Совета Народных Комиссаров (о введении твердых цен на картофель).* — «Известия ВЦИК Советов Крестьянских, Рабочих, Солдатских и Казачьих Депутатов и Московского Совета Рабочих и Красноармейских Депутатов», 1918, № 181 (445), 23 августа, стр. 4, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 456

[²¹³] *Постановление Совета Народных Комиссаров о гидравлическом способе добычи торфа.* 30 октября 1920 г.¹ — 218—221

[²¹⁴] *Постановление (Совета Народных Комиссаров) об управлении морским и речным торговым флотом и водными сообщениями.* [27 февраля 1918 г.]. — «Известия ВЦИК Советов Крестьянских, Рабочих, Солдатских и Казачьих Депутатов и Петроградского Совета Рабочих и Солдатских Депутатов», 1918, № 41 (305), 6 марта, стр. 5, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 446

¹ Poprvé uveřejněno v časopisu Istoričeskij archiv, Moskva 1956, č. 1, leden—únor, s. 12—13.

[²¹⁵] *«Правда»,* Спб. — 418

— 1912, №№ 1—53, 22 апреля — 30 июня. — 416

— 1912, №№ 54—105, 1 июля — 31 августа. — 416

[²¹⁶] *«Правда»,* М. — 187, 210, 310, 344

— 1921, № 210, 21 сентября, стр. 1. — 73

— 1921, № 267, 26 ноября, стр. 2. — 57, 89

— 1921, № 275, 6 декабря, стр. 4. — 83

— 1921, № 284, 16 декабря, стр. 1. — 118

— 1922, № 2, 3 января, стр. 1—2. — 128

— 1922, № 41, 21 февраля, стр. 1. — 210

— 1922, № 76, 4 апреля, стр. 2. — 289

— 1922, № 80, 9 апреля, стр. 3. — 284

— 1922, № 82, 12 апреля, стр. 2—3. — 274

— 1922, № 85, 19 апреля, стр. 2. — 260

— 1922, № 111, 20 мая, стр. 1. — 312

— 1922, № 217, 27 сентября, стр. 2—3. — 333

— 1922, № 244, 28 октября, стр. 2—3. — 355

— 1922, № 246, 31 октября, стр. 2; № 247, 1 ноября, стр. 2; № 248, 2 ноября, стр. 2. — 347

— 1922, № 249, 3 ноября, стр. 2. — 348

[²¹⁷] *Правила об урегулировании земельными комитетами земельных и сельскохозяйственных отношений.* — «Дело Народа», Пг., 1917, № 183, 18 октября, стр. 4. — 430

[²¹⁸] «*Правительственный Вестник*», Спб., 1905, № 222, 18 (31) октября, стр. 1. — 542

[²¹⁹] *Предисловие [к книге «Материалы по истории франко-русских отношений за 1910—1914 гг. ...»]*. — В кн.: *Материалы по истории франко-русских отношений за 1910—1914 гг. Сборник секретных дипломатических документов бывш. императорского российского министерства иностранных дел. Изд. Народно-го комиссариата по иностр. делам. М., 1922, стр. III—IV. (РСФСР).* — 280

[²²⁰] *Принятая [Пятой] конференцией [РСДРП (общероссийской 1908 г.)] после комис[сионной] работы резолюция [по организационному вопросу]*. — В кн.: *Извещение Российской с.-д. рабочей партии о состоявшейся очередной общепартийной конференции. [Изд. ЦК РСДРП. Paris, 1909], стр. 6. (РСДРП). Под общ. загл.: Организационный вопрос.* — 409

[²²¹] *Программа Российской социал-демократической рабочей партии, принятая на Втором съезде партии. Изд. ЦК РСДРП. Женева, тип. партии, 1905. 27 стр. (РСДРП).* — 402

[²²²] *Проект манифеста, внесенный на конференцию левой группой делегатов (ЦК РСДРП, польская оппозиция, с.-д. Лат. края, швед и норвежец, 1 немецкий делегат и 1 швейцарец)*. — «Социал-Демократ», Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 4. — 425, 426

Проекты резолюций съезда Советов — см. Девятый Всероссийский съезд Советов...

[²²³] «*Пролетарий*», Женева, 1905, № 3, 9 июня (27 мая), стр. 3—4. — 520, 521

[²²⁴] *[Протокол о создании Русско-германского транспортного общества, подписанный в Берлине 13 мая 1921 г.]*¹. — 164

¹ Poprvé uveřejněno v knize: *Dokumenty vnějšej politiky SSSR, III., Gospolitizdat, Moskva 1960, s. 114—119.*

[²²⁵] *Протоколы 2-го очередного съезда Заграничной лиги русской революционной соц.-демократии*. Под ред. И. Лесенко и Ф. Дана. Изд. Заграничной лиги русской революц. социал-демократии. [Женева, 1903]. VIII, 136 стр. (РСДРП). — 529

[²²⁶] «Рабочий», М. — 253

[²²⁷] «Рабочий Путь», Пг., 1917, № 44, 6 ноября (24 октября), стр. 1. — 430

[²²⁸] * *Реальная помощь «друзей Советской России»*. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. депутатов и Московского Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1922, № 190 (1629), 25 августа, стр. 3. Подпись: А. В. — 317

[²²⁹] *Резолюция Верховного совета, (принятая 6 января 1922 г. в г. Канн)*. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1922, № 6 (1445), 10 января, стр. 1. Под общ. загл.: К признанию Советской России. — 163

[²³⁰] *Резолюция об единстве профессионального движения*. — «Социал-Демократ», Париж, 1910, № 17, 25 (8) октября, стр. 11. Под общ. загл.: **Резолюции VII** Международного социалистического конгресса в Копенгагене. — 407

[²³¹] *Резолюция по аграрному вопросу*. — В кн.: Резолюции и устав Коммунистического Интернационала, принятые Вторым конгрессом Коммунистического Интернационала. (19-го июля — 7-го августа 1920 г.). Пг., изд-во Коммунистич. Интернационала, 1920, стр. 103—118. — 357

[²³²] *Резолюция (III съезда РСДРП) о временном революционном правительстве*. — В кн.: Извещение о III съезде Российской социал-демократической рабочей партии. С прилож. Устава партии и главнейших резолюций, принятых III съездом. Изд. ЦК

РСДРП. Женева, кооп. тип., 1905, стр. 10. (РСДРП).
Под общ. загл.: Главнейшие резолюции. — 521

[²³³] * *Ремейко, Ю. Решения 10-го съезда РКП, профсоюз и рабочие Донбасса.* (Докладная записка). На правах рукописи. М., Подвижная тип. ЦК ВСГ, 1921. 15 стр. — 48

Речь Маркова 2-го — см. Бесплатное приложение к газете «Россия» к №№ 1816—1865.

Решение VII съезда Советов — см. Постановление 7-го Всерос. съезда Советов по вопросу о советском строительстве.

[²³⁴] [*Рожков, Н. А.*] *Современная русская аграрная политика и виды на будущее.* — «Мысль», М., 1910, № 1, декабрь, стр. 45—55. Подпись: Н. Р—ков. — 403

[²³⁵] «*Русская Мысль*», Прага. — 310

[²³⁶] * *Рысс, С. М. Возрождение Донбасса.* — «Всероссийская Кочегарка», Артемовск, 1921, № 364 (514), 1 ноября, стр. 1. — 24

[²³⁷] «*Сельскохозяйственная Жизнь*», М. — 302

— 1922, № 34 (75), 6 мая, стр. 1—4. — 302

[²³⁸] [*Скворцов-Степанов, И. И.*] *Что такое спец и как его делают.* — «Правда», М., 1922, № 244, 28 октября, стр. 2—3. Подпись: И. Степанов. — 355

[²³⁹] — *Электрификация РСФСР в связи с переходной фазой мирового хозяйства.* Предисловия Н. Ленина и Г. Кржижановского. [М.], Госиздат, 1922. XVI, 392 стр.; 1 л. карт. Перед загл. авт.: И. Степанов. — 245, 303

[²⁴⁰] «*Смена Вех*», Париж. — 32, 166

— 1921, № 8, 17 декабря. 24 стр. — 166

- 1921, № 9, 24 декабря. 24 стр. — 166
- 1922, № 11, 7 января. 24 стр. — 166
- 1922, № 13, 21 января. 24 стр. — 187
- [²⁴¹] «Собрание Узаконений и Распоряжений Рабочего и Крестьянского Правительства», М., 1918, № 31, 15 (2) апреля, ст. 416, стр. 391. — 454
- 1918, № 39, 8 июня (26 мая), ст. 507, стр. 482. — 459
- 1920, № 16, ст. 94, стр. 85—87. — 197
- 1921, № 44, ст. 223, стр. 249—291. — 33
- [²⁴²] «Современные Записки», Париж. — 310
- [²⁴³] Сокольников, Г. Я. Государственный капитализм и новая финансовая политика. М., Госиздат, 1922. 32 стр. — 113
- [²⁴⁴] Сосновский, Л. С. «В кошки-мышки». (Еще о резиновой промышленности). — «Правда», М., 1921, № 284, 16 декабря, стр. 1. — 118
- [²⁴⁵] «Социал-Демократ», Берлин. — 311
- [²⁴⁶] «Социал-Демократ», Париж — Женева. — 410, 411, 413
- [Париж], 1910, № 11, 26 (13) февраля, стр. 10. — 410, 413
- 1910, № 17, 25 сентября (8 октября), стр. 11. — 407
- Женева, 1915, № 45-46, 11 октября, стр. 3—4. — 425, 426
- 1915, № 47, 13 октября, стр. 2. — 526
- [²⁴⁷] «Социалистический Вестник», Berlin, 1922, № 13/14 (35/36), 20 июля, стр. 11—12. — 321, 322

- [²⁴⁸] *[Струве, П. Б.] Насущная задача времени.* — «Освобождение», Париж, 1905, № 63, 20 (7) января, стр. 221—222. Подпись: П. С. — 541
- [²⁴⁹] *Сунь Ят-сен. Письмо Г. В. Чичерину.* 28 августа 1921 г.¹ — 171
- Тезисы или выводы из № 3 «Пролетария»* — см. Ленин, В. И. О временном революционном правительстве.
- [²⁵⁰] *Толстой, Л. Н. Предисловие к альбому «Русские мужики» Н. Орлова.* — В кн.: Орлов, Н. Русские мужики. Картины художника Н. Орлова. С предисл. Л. Н. Толстого. Спб., Голике и Вильборг, 1909, стр. 3—8. — 543
- [²⁵¹] *Торговля, промышленность и финансы.* (Беседа с замнаркомфином Г. Я. Сокольниковым). — «Экономическая Жизнь», М., 1922, № 47, 28 февраля, стр. 1. — 213
- [²⁵²] *[Троцкий, Л. Д.] До девятого января.* С предисл. Парвуса. Женева, тип. партии, 1905. XIV. 64 стр. (РСДРП). Перед загл. авт.: Н. Троцкий. — 524
- [²⁵³] *Труды Учредительной конференции русского народно-монархического союза (конституционных монархистов) с 25 марта по 5 апреля 1922 года.* Мюнхен, «Восстановление», 1922. 77 стр. — 318
- [²⁵⁴] *Тургенев, И. С. Житейское правило.* — 412
- [²⁵⁵] *Хинчук, Л. М. Результаты ознакомления международной кооперативной делегации с потребительской кооперацией в Сов. России.* — «Правда», М., 1922, № 111, 20 мая, стр. 1. — 312
- [²⁵⁶] * — *Центросоюз в условиях новой экономической политики.* Изд. Всерос. центр. союза потребительных

¹ Poprvé uveřejněno v časopisu Bolševik, Moskva 1950, č. 19, s. 46—48.

обществ. М., 1922. 147 стр.; 5 л. диагр. — 323, 324, 327

- [257] *[Череванин, Н.] Два письма к Н. К. Михайловскому.* [Харьков], 1894. 51 стр. — 54
- [258] *Черномазов, М. Е. Ответ Д. Кольцову.* — «За Правду», Спб., 1913, № 42, 23 ноября, стр. 2. Подпись: Щ. — 424
- [259] *Чехов, А. П. Душечка.* — 522
- [260] *Шанин, М. Муниципализация или раздел в собственность? Характер нашего аграрного кризиса.* Вильно, «Трибуна», 1907. 112 стр. — 74
- [261] *Шелаев, М. На каких условиях можно сдать.* — «Правда», М., 1922, № 249, 3 ноября, стр. 2. Под общ. загл.: К вопросу о концессии Уркарта, отклоненной Совнаркомом. — 347
- [262] *Штейнмец, Ч. П. Письмо В. И. Ленину.* 16 февраля 1922 г. Рукопись¹. — 259
- [263] «*Экономист*», Пг. — 307
— 1922, № 3. 176 стр. — 307
- [264] «*Экономическая Жизнь*», М. — 270, 301, 310
— 1921, № 276, 8 декабря, стр. 2—3; № 286, 20 декабря, стр. 1. — 102
— 1922, № 47, 28 февраля, стр. 1. — 213
- [265] *Энгельс, Ф. Бакунисты за работой.* Записки о восстании в Испании летом 1873 года. Сентябрь — октябрь 1873 г. — 522
- [266] — *Письмо Ф. Зорге.* 22 февраля 1888 г. — 544
- [267] — *Письмо П. Лафаргу.* 27 октября 1890 г. — 522

¹ Poprvé uveřejněno 19. dubna v Pravdě, č. 65, Moskva 1922.

- [²⁶⁹] 8. *Internationaler Sozialistischer Kongreß*. Schluß der Freitagsitzung. — «Vorwärts», Berlin, 1910, Nr. 207, 4. September. 1. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 1 — 407
- [²⁷⁰] «*Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik*», Tübingen, 1906, Bd. V (XXIII), S. 165 (1) — 401 (237). — 543
- [²⁷¹] *Ballod, K. Der Zukunftsstaat*. Produktion und Konsum im Sozialstaat. 2. vollst. umgearb. Aufl. Stuttgart, Dietz, 1919. IV, 240 S. — 175
- [²⁷²] *Beatty, B. The Red Heart of Russia*. New York, 1919. 480 p. — 72
- [²⁷³] «*Berner Tagwacht*», 1915, Nr. 252, 28. Oktober. Beilage zur «*Berner Tagwacht*», S. 1; Nr. 253, 29. Oktober. Beilage zur «*Berner Tagwacht*», S. 1 — 526, 527, 528
- [²⁷⁴] **Census Reports*. Twelfth Census of the United States, taken in the Year 1900. Vol. V. Agriculture. P. 1. Farms, live stock, and animal products. Washington, United States Census office, 1902. CCXXXVI, 767 p.; 18 Plates. — 58
- [²⁷⁵] *Clausewitz, K. Hinterlassene Werke über Krieg und Kriegführung*. Bd. 1, T. 1, Bd. 3, T. 3. Berlin, Dümmler, 1832—1834. 2 Bde. — 533
- [²⁷⁶] «*The Economist*», London. — 69
- [²⁷⁷] *Engels, F. Schelling und die Offenbarung*. Kritik des neuesten Reaktionsversuchs gegen die freie Philosophie. Leipzig, Binder, 1842, 55 S. — 26
- [²⁷⁸] *Fethivás! Magyar elvtársak! Várós proletárcatonák!* [Листовка. Április, 1919. 1 old.] (A «Világszabadság» külön kiadása). Подпись: Kun Béla. — 471
- [²⁷⁹] *48 000 Prisoners*. — «The Times», London, 1905, N. 37, 597, January 6, p. 3. Под общ. загл.: Colonial and Foreign Intelligence. Port Arthur. — 516

- [²⁸⁰] «Frankfurter Zeitung», 1904, 29. Dezember. — 517
- [²⁸¹] «Gazeta Robotnicza», Warszawa — Zürich. — 413
- [²⁸²] Guesde, J. *En garde! Contre les Contrefaçons, les Mirages et la Fausse Monnaie des Réformes bourgeoises. Polémiques.* Paris, Rouff, 1911. 477 p. — 526
- [²⁸³] Guest, L. *Haden. The Struggle for Power in Europe 1917—1921. An Outline Economic and Political Survey of the Central States and Russia.* London, Hodder and Stoughton, 1921. 318 p. — 236
- [²⁸⁴] «L'Humanité», Paris. — 426, 526
- [²⁸⁵] «L'Indépendance Belge», Bruxelles, 1905, 4 janvier. — 516
- Katscher, L. — *au. Russisches Revolutions-Tagebuch 1905.*
- [²⁸⁶] *Kautsky, K. *Nochmals unsere Illusionen. Eine Entgegnung.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart 1915, Jg. 33, Bd. 2, Nr. 8, 21. Mai, S. 230—241. — 528
- [²⁸⁷] — [Рецензия на книгу:] *Karl Legien. Die deutsche Gewerkschaftsbewegung.* Berlin, Verlag der »Sozialistischen Monatshefte«. 2. Auflage. 28 Seiten. 60 Pfennig. — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1910, Jg. 29, Bd. 1, Nr. 12, 23. Dezember, S. 418—420. — 403
- [²⁸⁸] — *Die soziale Revolution. I. Sozialreform und soziale Revolution.* Berlin, Exped. der Buchh. «Vorwärts», 1902, 56 S. — 399, 544
- [²⁸⁹] — *Die soziale Revolution. II. Am Tage nach der sozialen Revolution.* Berlin, Exped. der Buchh. «Vorwärts», 1902. 48 S. — 399, 544
- [²⁹⁰] — *Zwei Schriften zum Umlernen.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1915, Jg. 33, Bd. 2, Nr. 3, 16. April, S. 71—81. — 528
- [²⁹¹] *Die Kolonialfrage.* [Debatten auf dem Internationalen sozialistischen Kongreß zu Stuttgart]. — «Vorwärts», Berlin, 1907, Nr. 195, 22. August. 1. Beilage des «Vorwärts», S. 1—2; Nr. 196, 23. August. 1. Beilage des «Vorwärts», S. 1—2. Под общ. загл.: Internationaler sozialistischer Kongreß. — 406

- [²⁹²] [*Die Kolonialfrage*. Debatten in der Kommission des Internationalen sozialistischen Kongresses zu Stuttgart]. — «Vorwärts», Berlin, 1907, Nr. 193, 20. August. 2. Beilage des «Vorwärts», S. 2. Под общ. загл.: Die Kommissionen. Die Kommission für die Vorbereitung der Kolonialfrage. — 406
- [²⁹³] [*Die Kolonialfrage*. Resolutionsentwurf der Kommissionsmehrheit auf dem Internationalen sozialistischen Kongreß zu Stuttgart]. — «Vorwärts», Berlin, 1907, Nr. 195, 22. August. 1. Beilage des «Vorwärts», S. 1. Под общ. загл.: Internationaler sozialistischer Kongreß. — 406
- [²⁹⁴] *Die Konferenz der Organisationen der Sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands*. — «Leipziger Volkszeitung», 1912, Nr. 226, 28. September. 3. Beilage zu Nr. 236 «Leipziger Volkszeitung», S. 1 — 416, 417, 418
- [²⁹⁵] [*Lassalle, F.*] *Der Briefwechsel zwischen Lassalle und Marx nebst Briefen von Friedrich Engels und Jenny Marx an Lassalle und von Karl Marx an Gräfin Sophie Hatzefeldt*. Hrsg. von G. Mayer. Stuttgart — Berlin, Springer, 1922. XII, 411 S. (Lassalle, F. Nachgelassene Briefe und Schriften. Bd. 3). — 26
- [²⁹⁶] *Legien, K. Die deutsche Gewerkschaftsbewegung*. 2. Aufl. Berlin, Verl. der «Sozialistischen Monatshefte», 1910. 28 S. — 403
- [²⁹⁷] «*Leipziger Volkszeitung*», 1912, Nr. 226, 28. September. 3. Beilage zu Nr. 226 «Leipziger Volkszeitung», S. 1. — 416, 417
- [²⁹⁸] * [*Lenin, W. I.*] *Der Anonymus aus dem «Vorwärts» und die Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands*. Paris, «Ideal», 1912. 12 S. (Sozialdemokratische Arbeiterpartei Rußlands). — 414
- [²⁹⁹] — *Die sozialistische Revolution und das Selbstbestimmungsrecht der Nationen*. (Thesen). — «Vorbote», [Bern], 1916, Nr. 2, April. S. 36—44. — 536
- [³⁰⁰] — *Zur gegenwärtigen Sachlage in der sozialdemokratischen Arbeiterpartei Rußlands*. Dargestellt von der Redaktion des Zentralorgans (Sozialdemokrat) der sozialdemokratischen Arbeiter-

-partei Rußlands. [Leipzig], Druck der Leipziger Buchdruckerei A. G., 1912. 16 S. — 416

- [301] *Lidin, M.* Die Lage der Russischen Arbeiter. — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1903—1904, Jg. 22, Bd. 1, Nr. 22, S. 695—699. — 400
- [302] *Luxemburg, R.* *Blinder Eifer.* — «Vorwärts», Berlin, 1912, Nr. 215, 14. September. S. 3, в отд.: Aus der Partei. Под общ. загл.: Zum Fall Radek. — 410, 412, 414, 416
- [303] — *Massenstreik, Partei und Gewerkschaften.* Im Auftrage des Vorstandes der sozialdemokratischen Landesorganisation Hamburgs und der Vorstände der sozialdemokratischen Vereine von Altona, Ottensen und Wandsbek. Hamburg, Dubber, 1906. 63 S. — 544
- [304] — *Organisationsfragen der russischen Sozialdemokratie.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1903—1904, Jg. 22, Bd. 2, Nr. 42, S. 484—492; Nr. 43, S. 529—535. — 400, 401
- [305] «*The Manchester Guardian*». — 240
- [306] [*Marchlewski, J.*] *Ein Mißverständnis.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1910, Jg. 29, Bd. 1, Nr. 4, 28. Oktober, S. 100—107. Подпись: J. Karski. — 403
- [307] *Martoff, L.* *Die preußische Diskussion und die russische Erfahrung.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 51, 16. September, S. 907—919. — 403
- [308] *Maßloff, P.* *Droht der Menschheit eine Übervölkerung?* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1911, Jg. 29, Bd. 1, Nr. 17, 27. Januar, S. 583—587. — 405
- [309] «*Die Neue Zeit*», Stuttgart. — 366, 400
- 1903—1904, Jg. 22, Bd. 2, Nr. 42, S. 484—492; Nr. 43,
- 1903—1904, Jg. 22, Bd. 2, Nr. 42, S. 484—492; Nr. 43, S. 529—535. — 400, 401
- 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 50, 9. September, S. 860—871. — 403, 404

- 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 51, 16. September, S. 907—919.
— 403
 - 1910, Jg. 29, Bd. 1, Nr. 4, 28. Oktober, S. 100—107. — 403
 - 1910, Jg. 29, Bd. 1, Nr. 12, 23. Dezember, S. 418—420.
— 403
 - 1911, Jg. 29, Bd. 1, Nr. 16, 20. Januar, S. 559—565. — 405
 - 1911, Jg. 29, Bd. 1, Nr. 17, 27. Januar, S. 583—587. — 405
 - *— 1915, Jg. 33, Bd. 2, Nr. 3, 16. April, S. 71—81. — 528
 - *— 1915, Jg. 33, Bd. 2, Nr. 8, 21. Mai, S. 230—241. — 528
- [³¹⁰] *[The Noten of the People's Commissar of Foreign affairs of the RSFSR to Curzon Foreign Minister of Great Britain. July 1, 1920].* — «Soviet Russia», New York, 1920, vol. III, No 7, August 14, p. 151. — 495
- [³¹¹] *Port-Arthur.* — «L'Indépendance Belge», Bruxelles, 1905, 4 janvier. — 516
- [³¹²] *Port-Arthur.* — «Vossische Zeitung», Berlin, 1905, 4. Januar, S. 1. — 516, 518
- [³¹³] *Programm der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands, beschlossen auf dem Parteitag zu Erfurt 1891.* — In: Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands. Abgehalten zu Erfurt von 14. bis 20. Oktober 1891. Berlin, «Vorwärts», 1891, S. 3—6. — 406
- [³¹⁴] *Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands.* Abgehalten zu Breslau vom 6. bis 12. Oktober 1895. Berlin, die Expedition des «Vorwärts», 1895. 223 S. — 525
- [³¹⁵] *Quessel, L. Karl Kautsky als Bevölkerungstheoretiker.* — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1911, Jg. 29, Bd. 1, Nr. 16, 20. Januar, S. 559—565. — 405
- [³¹⁶] *La question agraire.* — «La Voix Paysanne», Paris, 1921, N. 95, 19 novembre. — 92

- [³¹⁷] [*Radek, K.*] *Annexionen und Sozialdemokratie*. — «Berner Tagwacht», 1915, Nr. 252, 28. Oktober. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1; Nr. 253, 29. Oktober. Beilage zur «Berner Tagwacht», S. 1. Подпись: Parabellum. — 526, 527, 528
- [³¹⁸] *Respondek, G. Weltwirtschaftlicher Stand und Aufgaben der Elektroindustrie*. Berlin, Springer, 1920. 142 S. — 246
- [³¹⁹] *Russisches Revolutions-Tagebuch 1905*. Ein Werdegang in Telegrammen. Eingeleitet und herausgegeben von L. Katscher, Leipzig, Rengersche Buchh. Gebhardt u. Wilisch, 1906, VIII, 246 S. — 544
- [³²⁰] «*Soviet Russia*», New York, 1920, vol. III, No 7, August 14; p. 151. — 495
- [³²¹] **Statistik des Deutschen Reichs*. Bd. 212. Berufs- und Betriebszählung vom 12. Juni 1907. Landwirtschaftliche Betriebsstatistik. Hrsg. vom kaiserlichen statistischen Amte. Teil 1a, 1b, 2a. Berlin, [1909—1910]. 3 Bde. — 404
- [³²²] *Tasin, N. La Dictadura del Proletariado según Marx, Engels, Kautsky, Bernstein, Axelrod, Lenin, Trotzky y Baüer*. Madrid, Biblioteca Nueva, 6. r. 243 p. — 41
- [³²³] — *Héroes y mártires de la revolución rusa*. Episodios de la lucha revolucionaria desde 1825 hasta nuestros días. Madrid, Biblioteca Nueva, 6. r. 233 p. — 41
- [³²⁴] — *La revolución rusa*. Sus orígenes, caída del zarismo, la revolución de marzo, el bolchevismo, sus doctrinas, sus hombres, su acción. (Segunda edición). Madrid, Biblioteca Nueva, 6. r. 289 p. — 41
- [³²⁵] *Thirteenth Census of the United States, taken in the Year 1910*. Vol. IV—V. Washington, Government printing office, 1913—1914. 2 v. (Department of Commerce. Bureau of the Census). — 79
- [³²⁶] *— Vol. IV. Population, 1910. Occupation Statistics. 1914. 615 p. — 79
- [³²⁷] «*The Times*», London, 1905, No 37, 597, January 6, p. 3. — 516

- [328] *Traité de paix entre les puissances alliées et associées et l'Allemagne et protocole signés à Versailles le 28 juin 1919*. Paris, 1919, 223 p. (Publication du ministère des affaires étrangères). — 122
- [329] *Trotsky, L. Die Entwicklungstendenzen der russischen Sozialdemokratie*. — «Die Neue Zeit», Stuttgart, 1910, Jg. 28, Bd. 2, Nr. 50, 9. September, S. 860—871. — 403, 405
- [330] — *Die russische Sozialdemokratie*. (Von unserem russischen Korrespondenten). — «Vorwärts», Berlin, 1910, Nr. 201, 28. August, S. 4. — 406
- [331] — *Rußland in der Revolution*. Dresden, Raden, [1910]. VIII, 359 S. — 542, 543, 545
- [332] «*La Voix Paysanne*», Paris, 1921, N. 95, 19 novembre. — 92
- [333] «*Vorbote*», [Bern], 1916, Nr. 2, April, S. 36—44. — 536
- [334] «*Vorwärts*», Berlin. — 404
- 1907, Nr. 193, 20. August. 2. Beilage des «Vorwärts», S. 2. — 406
- 1907, Nr. 195, 22. August. 1. Beilage des «Vorwärts», S. 1—2. — 406
- 1907, Nr. 196, 23. August. 1. Beilage des «Vorwärts», S. 1—2. — 406
- 1910, Nr. 201, 28. August, S. 4. — 406
- 1910, Nr. 207, 4. September. 1. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 1. — 407
- 1912, Nr. 215, 14. September, S. 3. — 410, 412, 414, 416
- [335] «*Vossische Zeitung*», Berlin, 1905, 4. Januar, S. 1 — 517
- [336] *Weber, M. Rußlands Übergang zum Scheinkonstitutionalismus*. — «Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik», Tübingen, 1906, Bd. V (XXIII), S. 165 (1) — 401 (237). — 543

JMENNÝ REJSTŘÍK*

ADAMOVIČ R. A. (nar. 1874) — ekonom a statistik. Od května 1921 řídil meliorační odbor v lidovém komisariátu zemědělství. — 246

ADLER Victor (1852—1918) — jeden ze zakladatelů a vůdců Rakouské sociálně demokratické strany, redaktor ústředního orgánu rakouské sociální demokracie Arbeiter-Zeitung (viz též sv. 34). — 407

ADORATSKIJ V. V. (1878—1945) — významný propagátor marxismu, vědec, člen SDDSR od roku 1904. Byl členem Komunistické akademie a od roku 1932 členem Akademie věd SSSR (viz též sv. 44). — 266, 271—274

ALEXINSKIJ G. A. (nar. 1879) — sociální demokrat. Patřil k organizátorům protistranické skupiny Vperjod (viz též sv. 15). — 417

ALGASOV V. A. (1887—1938) — v letech 1917—1918 člen ústředního výboru levých eserů, pracovník kolegia lidového komisariátu spravedlnosti. V roce 1918 vstoupil do KSR(b). — 439

ALLILUJEV S. J. (1866—1945) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1896 (viz též sv. 51). — 105

ALLILUJEVOVÁ N. S. (1901—1932) — členka KSR(b) od roku 1918. Od roku 1919 pracovala v sekretariátu rady lidových komisařů. — 105

ALSKIJ A. O. (1892—1939) — člen SDDSR(b) od roku 1917. V letech 1921—1922 byl náměstkem lidového komisaře financí; v dalších letech pracoval v hospodářských orgánech (viz též sv. 44). — 18, 31, 69, 262

* Vzhledem k velkému množství jmen jsou v tomto rejstříku uvedeny jen stručné informace, a to zejména u osobností, jejichž životopisná data podrobně uvádějí předchozí svazky Sebraných spisů.

ANDREJEV A. A. (1895—1971) — člen SDDSR od roku 1914. V prvních letech sovětské moci pracoval v různých vedoucích funkcích. V letech 1920—1922 zastával funkci tajemníka Celoruské ústřední rady odborů (viz též sv. 44). — 124, 327

ANIKST A. M. (1887—1941) — člen KSR(b) od roku 1919. V letech 1919—1922 byl členem kolegia a náměstkem lidového komisaře práce. Od konce roku 1925 do roku 1937 pracoval ve Státní plánovací komisi RSFSR (viz též sv. 52). — 308

ANNĚNKOV — 274

ANTONOV-OVSEJENKO V. A. (1883—1938) — člen SDDSR(b) od roku 1917. Za revoluce byl členem petrohradského vojenského revolučního výboru a jedním z vůdců útoku na Zimní palác (viz též sv. 35). — 386

APRELEV A. P. (1887—1921) — člen KSR(b) od roku 1919. V roce 1918 byl předsedou ústředního výboru Svazu pracovníků vodní dopravy a členem kolegia pro řízení vodní dopravy RSFSR. — 446

ARMANDOVÁ V. A. (nar. 1901) — členka KSR(b) od roku 1921, mladší dcera I. Armandové. V letech 1920—1927 studovala na Vysoké umělecké škole (viz též sv. 52). — 89

ARTOM (vl. jm. Sergejev F. A.) (1883—1921) — člen SDDSR od roku 1901. Od VI. sjezdu SDDSR(b) byl členem ústředního výboru. V roce 1920 působil jako mimořádný zmocněnec ÚV KSR(b) a CÚVV v Baškirii (viz též sv. 35). — 483

AUTOR — viz Guest Leslie H.

AUTOR — viz Jegorov N. M.

AUTOR DOPISU — viz Sedělnikov T. I.

AVANĚSOV V. A. (1884—1930) — člen SDDSR od roku 1903. V roce 1919 a začátkem roku 1920 byl členem kolegia státní kontroly. V letech 1920—1924 působil jako člen kolegia Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi, náměstek lidového komisaře dělnicko-rolnické inspekce a poté náměstek lidového komisaře zahraničního obchodu (viz též sv. 44). — 18, 25, 47, 79,

93—94, 134, 157, 254, 258, 288, 316, 319—320, 363, 366,
368—369, 478

AXELROD P. B. (1850—1928) — sociální demokrat. Po II. sjezdu SDDSR se stal aktivním menševikem. Říjnovou revoluci odmítal a v emigraci propagoval ozbrojenou intervenci proti Sovětskému Rusku (viz též sv. 4). — 525

AXELROD T. L. (1888—1938) — člen SDDSR(b) od roku 1917. V letech 1920—1921 stál v čele tiskového oddělení Komunistické internacionály. Od roku 1922 pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí (viz též sv. 50). — 146

AXELRODOVÁ L. I. (Ortodox) (1868—1946) — filozofka. Zabývala se také literární vědou a účastnila se sociálně demokratického hnutí (viz též sv. 18). — 522

BADAJEV A. J. (1883—1951) — člen SDDSR od roku 1904, původním povoláním zámečnick. Po Říjnové revoluci zastával významné funkce ve straně, v sovětech a hospodářských orgánech. V polovině roku 1920 se stal předsedou Moskevské spotřební komuny (viz též sv. 23). — 421, 488

BAGAJEV M. A. (1874—1949) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1892, člen SDDSR od roku 1898, jeden ze zakladatelů a vedoucích činitelů Severního dělnického svazu. Účastnil se revoluce v letech 1905—1907, byl delegátem první konference SDDSR v Tammerforsu [Tampere] a IV. sjezdu SDDSR. V roce 1912 zanechal aktivní revoluční činnosti. Od června 1917 do roku 1921 byl místopředsedou vedení spotřebních družstev v Novonikolajevsku [Novosibirsk], poté vedoucím skladů sibiřské pobočky Ústředního svazu spotřebních družstev. Od roku 1924 pracoval v hospodářských orgánech a v odborech. — 235

BAK B. A. (1897—1939) — člen SDDSR(b) od roku 1917. V roce 1921 byl místopředsedou guberniální mimořádné komise v Irkutsku. — 82

BAKUNIN M. A. (1814—1876) — jeden z ideologů narodnictví a anarchismu (viz též sv. 33). — 522

BALLISTER John — viz Minor Robert

- BALLOD Karl (1864—1931) — německý ekonom statistik. Je autorem četných ekonomických prací (viz též sv. 44). — 175
- BASA N. A. (1883—1957) — člen SDDSR od února 1917; dělník. V letech 1921—1923 byl členem kolegia lidového komisariátu financí a ředitelem Státního depozitáře cenností RSFSR (viz též sv. 52). — 160
- BEATTYOVÁ Bessie (1886—1947) — americká spisovatelka. Při návštěvě Ruska v roce 1917 se stala svědkem Říjnové revoluce. V roce 1918 a 1919 se setkala s V. I. Leninem. Její kniha *The Red Heart of Russia* [Rudé srdce Ruska] je prodchnuta sympatiemi k revolučním masám. V roce 1921 se zúčastnila cesty agitačního vlaku Říjnová revoluce, který směřoval do hladovějícího Povolží. V posledních letech života pracovala v USA jako rozhlasová komentátorka. — 72, 96
- BEBEL August (1840—1913) — významný představitel německé sociální demokracie a mezinárodního dělnického hnutí, povoláním soustružník. Do politického života se zapojil v první polovině 60. let. V roce 1869 založil společně s W. Liebknechtem Sociálně demokratickou dělnickou stranu Německa (eisenaušských) (viz též sv. 4). — 407, 525
- BEGGE K. M. (1884—1938) — člen SDDSR od roku 1902. Do roku 1918 byl organizován v Lotyšské sociálně demokratické dělnické straně. V roce 1922 působil jako člen kolegia a zmocněnec lidového komisariátu zahraničního obchodu v Petrohradu. — 311—312
- BĚLEŇKIJ A. J. (1883—1941) — člen SDDSR od roku 1902. Po Říjnové revoluci pracoval v orgánech Celoruské mimořádné komise. V letech 1919—1924 byl velitelem osobní stráže V. I. Lenina (viz též sv. 41). — 267
- BĚLEŇKIJ B. S. (1888—1939) — člen KSR(b) od roku 1919. V roce 1920 byl předsedou zvláštního zásobovacího výboru pro zásobování Kavkazského frontu. — 487
- BĚLJAKOV A. A. (1870—1927) — člen SDDSR od roku 1903. Od roku 1920 pracoval v Moskvě: nejdříve v textilním průmyslu, poté ve Státním nakladatelství a v dalších institucích (viz též sv. 52). — 107, 199
- BĚLJAKOV N. K. (1882—1948) — člen SDDSR od roku 1907. V letech

1918—1920 byl členem kolegia lidového komisariátu dopravy.
— 467

BĚLOV A. A. — ředitel Státního obchodního domu (Gum) v Moskvě. V dubnu až listopadu 1922 byl členem vedení ústředního obchodního oddělení Nejvyšší národohospodářské rady. — 60, 62, 176, 190, 198, 247

BESPROZVANNYJ I. M. (1884—1952) — strojní inženýr, autor článků o vědecké organizaci práce v amerických továrnách. V letech 1920—1925 pracoval v Ústředním ústavu práce. V dalších letech se zabýval vědeckou a pedagogickou činností. — 320

BOBROVSKÁ C. S. (vl. jm. Zeliksonová) (1876—1960) — členka SDDSR od roku 1898. Po Říjnové revoluci se zabývala stranickou a publicistickou činností v Moskvě a Leningradu. V letech 1928—1940 pracovala v Komunistické internacionále a od roku 1940 v Institutu Marxe-Engelse-Lenina při ÚV VKS(b) (viz též sv. 46). — 61—62

BOGDANOV P. A. (1882—1939) — člen SDDSR od roku 1905. V letech 1921—1925 byl předsedou Nejvyšší národohospodářské rady a členem rady lidových komisařů RSFSR (viz též sv. 44). — 19—21, 38, 64, 76, 82, 93, 97, 102, 109—112, 119—120, 129, 164—165, 264, 359, 503

BOGOLEPOV D. P. (1885—1941) — člen SDDSR od roku 1907. Po Říjnové revoluci byl členem kolegia lidového komisariátu financí a náměstkem lidového komisaře financí (viz též sv. 50). — 448

BONČ-BRUJEVIČ M. A. (1888—1940) — inženýr, specialista na radio-techniku. Od roku 1918 vedl radiotechnickou laboratoř v Nižním Novgorodu [Gorkij] (viz též sv. 45). — 89, 295—296, 305

BONČ-BRUJEVIČ V. D. (1873—1955) — účastník revolučního hnutí od roku 1895, historik a publicista. Po Říjnové revoluci byl vedoucím úřadovny rady lidových komisařů (do prosince 1920), šéfredaktorem vydavatelství Žizň i znanije. Později se stal ředitelem sovchozu Lesnyje poljany u Moskvy (viz též sv. 8). — 57, 153—154

BONOMI Ivanoe (1873—1951) — italský státník, jeden z vůdců pravého křídla Italské socialistické strany. V letech 1921—1922 byl předsedou koaliční vlády složené ze zástupců buržoazních stran a reformistů (viz též sv. 44). — 163

- BORDIGA Amadeo** (1889—1970) — italský politik. Od roku 1910 byl členem Italské socialistické strany. V roce 1921 stál u zrodu Komunistické strany Itálie (dnes Italská komunistická strana) a do roku 1926 pracoval v jejích vedoucích orgánech. Prosazoval politiku levého sektářství a stavěl se proti taktice Kominterny vytvořit jednotnou protifašistickou frontu (viz též sv. 44). — 359
- BORCHARDT Julian** (1868—1932) — německý sociální demokrat, ekonom a publicista (viz též sv. 30). — 425
- BOURDERON Albert** (nar. 1858) — francouzský socialista. V roce 1915 se zúčastnil zimmerwaldské konference, kde zastával centristické stanovisko. Později přerušil styky s zimmerwaldovci a přešel na stranu odpůrců revolučního dělnického hnutí (viz též sv. 49). — 525
- BRÍČKINOVÁ S. B.** (1883—1967) — členka SDDSR od roku 1903. Pracovala v úřadovně rady lidových komisařů (viz též sv. 51). — 491
- BRJUCHANOV N. P.** (1878—1943) — člen SDDSR od roku 1902. Po Říjnové revoluci zastával různé odpovědné funkce: byl náměstkem lidového komisaře zásobování a od roku 1921 lidovým komisařem zásobování, později lidovým komisařem financí. Na XV. a XVI. sjezdu strany byl zvolen kandidátem ÚV KSR(b). Ve 30. letech se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 44). — 103, 154, 217, 352, 487
- BUĐONNYJ S. M.** (1883—1973) — člen KSR(b) od roku 1919. V letech 1919—1921 velel nejprve divizi, poté sboru a nakonec 1. jízdní armádě, která významně přispěla k porážce Děnikinových, Vrangelových a polských vojsk (viz též sv. 43). — 491
- BUCHARCEV P. V.** (nar. 1886) — v letech 1904—1917 eser. V roce 1918 se stal členem KSR(b). Od dubna 1920 působil jako zmocněnec lidového komisariátu zahraničního obchodu na Severním Kavkazu. — 487
- BUCHARIN N. I.** (1888—1938) — člen SDDSR od roku 1906. Po Říjnové revoluci byl členem ústředního výboru, v letech 1919—1929 jeho kandidátem a poté členem politického byra ÚV a členem exekutivy Komunistické internacionály (viz též sv. 45). — 35, 92, 128, 159, 170, 182—183, 187, 306, 321—322, 333, 343, 357—359, 394, 434, 501

BURAKOVÁ M. N. (nar. 1892) — členka KSR(b) od roku 1918. V letech 1920—1925 pracovala jako sekretářka politického byra ÚV KSR(b), později působila ve stranických a státních orgánech a věnovala se pedagogické činnosti. — 172

BURDUKOV A. A. (nar. 1880) — člen SDDSR od roku 1905; povoláním učitel. Po Říjnové revoluci zastával různé funkce v moskevském vojenském okruhu. Byl též členem výboru pro obranu Moskvy (viz též sv. 52). — 484

BURJANOV A. F. (nar. 1880) — menševik. Jako poslanec IV. státní dumy za Tavridskou gubernii byl členem sociálně demokratické frakce v dumě (viz též sv. 24). — 421

CARR John (vl. jm. Katterfeld L.) (nar. 1880) — v roce 1921 zástupce Komunistické strany USA v exekutivě Komunistické internacionály. — 79—80

CCHAKAJA M. G. (Micha) (1865—1950) — člen SDDSR od roku 1898. Po vítězství sovětské moci v Gruzii v únoru 1921 zastával vedoucí funkce v orgánech sovětské vlády a ve straně; byl předsedou Ústředního výkonného výboru Zakavkazské federace, členem předsednictva Ústředního výkonného výboru SSSR, předsedou Ústředního výkonného výboru Gruzie, členem ústředního výboru KS(b) Gruzie (viz též sv. 19). — 88

CINCADZE K. M. (1887—1930) — člen SDDSR od roku 1904 do roku 1927. Stranicky pracoval v Tiflisu [Tbilisi], Kutaisi, Batumi a Baku. Po nastolení sovětské moci v Gruzii byl předsedou Mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi v Gruzínské SSR, členem ÚV KS(b) Gruzie a členem Ústředního výkonného výboru Gruzínské SSR. — 342—343

CJURUPA A. D. (1870—1928) — člen SDDSR od roku 1898. Zastával různé funkce ve straně a v sovětech. V letech 1918—1921 byl lidovým komisařem zásobování. Roku 1921 se stal místopředsedou rady lidových komisařů a Rady práce a obrany (viz též sv. 44). — 71, 76—78, 81, 87, 93, 131, —132, 136, 154, 158, 176—177, 179—181, 188, 190, 198—200, 204—206, 209, 218—221, 224—225, 231, 243—244, 246, 252, 257—259, 262—265, 268, 274, 276, 284, 287, 289, 301—303, 307, 310, 314—316, 320, 329—330, 372

- ČJURUPA G. D. (1885—1940) — inženýr elektrotechnik. V letech 1919—1926 byl hlavním inženýrem na stavbě Kaširské elektrárny, od května 1921 rovněž místopředsedou Hlavního výboru pro státní stavby. V dalších letech vykonával odpovědné hospodářské funkce (viz též sv. 52). — 65—66, 136, 148, 156—157
- CUNOW Heinrich (1862—1936) — německý pravicový sociální demokrat, historik, sociolog a etnograf, profesor. Zpočátku se přikláněl k marxismu, později se z něho stal revizionista a falzifikátor marxismu (viz též sv. 26). — 245, 387, 528, 530, 540
- CURZON George Nathaniel (1859—1925) — britský státník a diplomat. V letech 1919—1924 byl ministrem zahraničních věcí Velké Británie (viz též sv. 41). — 495
- CYPEROVIČ G. V. (1871—1932) — člen SDDSR od roku 1919, ekonom a publicista. V roce 1921 se stal členem předsednictva leningradské národohospodářské rady (viz též sv. 44). — 503
- ČEBOTARJOV I. N. (1861—1934) — narodovoljovec, účastník revolučního hnutí od roku 1886. Byl zatčen v souvislosti s vyšetřováním A. I. Uljanova. Patřil k blízkým známým rodiny Uljanovových v Simbirsku [Uljanovsk]. Od roku 1906 pracoval ve škole v osadě Popovka (viz též sv. 46). — 32
- ČEJKA I. A. (vl. jm. Čejka) — inženýr elektrotechnik. — 57, 89
- ČERNOV V. M. (1876—1952) — jeden z vůdců a teoretiků eserské strany. Po únorové revoluci 1917 se stal ministrem zemědělství v prozatímní vládě (viz též sv. 32). — 428—429
- ČERVJAKOV A. G. (1892—1937) — člen SDDSR od roku 1917. V roce 1918 působil jako komisař rady lidových komisařů RSFSR pro záležitosti Běloruska. V roce 1919 se podílel na vzniku Běloruské SSR; byl lidovým komisařem školství a osvěty Běloruska, členem Ústředního výkonného výboru sovětů a náměstkem lidového komisaře Litvy a Běloruska. Od roku 1920 vykonával funkci předsedy Ústředního výkonného výboru sovětů a rady lidových komisařů Běloruska, od roku 1923 byl jedním z předsedů Ústředního výkonného výboru SSSR a členem ústředního výboru KS(b) Běloruska. — 497
- ČCHEIDZE N. S. (1864—1926) — jeden z představitelů menševismu.

Byl poslancem III. a IV. státní dumy za Tifliskou gubernii, stál v čele menševické frakce ve IV. dumě (viz též sv. 24). — 422

ČCHENKELI A. I. (1874—1959) — menševik, poslanec IV. státní dumy za Batumskou a Karskou oblast a za suchumský okruh. Byl členem menševické frakce (viz též sv. 24). — 422

ČIBRARIO — 193

ČIČERIN G. V. (1872—1936) — významný sovětský státník a diplomat, člen SDDSR od roku 1905. V letech 1918—1930 byl lidovým komisařem zahraničních věcí (viz též sv. 44). — 23, 32—33, 47, 61, 98—100, 122, 129—130, 144—145, 162—163, 165—166, 171, 184, 202, 208, 215—216, 229, 236, 240, 255—256, 298, 305, 339, 354, 356, 475, 491, 493, 495—497

ČIRKIN V. G. (1877—1954) — účastník revolučního hnutí od roku 1903, dělník. Začátkem roku 1905 se přiklonil k menševikům, ti ho delegovali na V. (londýnský) sjezd SDDSR. Od roku 1906 aktivně pracoval v odborovém hnutí. V roce 1918 se s menševiky rozešel a vstoupil do bolševické strany. Zastával odpovědné funkce v hospodářských orgánech, zejména v dopravě. — 73

ČUBAR V. J. (1891—1939) — člen SDDSR od roku 1907, významný stranický a státní činitel. Po únorové revoluci 1917 se stal členem petrohradské rady závodních výborů. Zastával řadu hospodářských a stranických funkcí (viz též sv. 43). — 57—58, 334, 337, 353

ČUCKAJEV S. J. (1876—1944) — člen SDDSR od roku 1903. Po Říjnové revoluci pracoval ve stranických a státních orgánech; v letech 1918—1921 byl členem kolegia lidového komisariátu financí, později náměstkem lidového komisaře financí a předsedou sibiřského revolučního výboru (viz též sv. 51). — 47—48, 117, 235

DANIŠEVSKIJ K. Ch. (1884—1941) — člen SDDSR od roku 1900, bolševik, významný představitel revolučního hnutí v Lotyšsku. Od roku 1921 byl tajemníkem sibiřského byra ÚV SDDSR(b), stál v čele Hlavního výboru pro lesní hospodářství a zastával další hospodářské funkce (viz též sv. 20). — 126, 491

DANSKI B. G. (vl. jm. Komarowski K. A.) (X) (nar. 1883) — člen Polské socialistické strany od roku 1901. Do SDDSR vstoupil v roce

1911, přispíval do listů Zvězda a Pravda. V letech 1913—1914 redigoval časopis Voprosy strachovanija (viz též sv. 48). — 423

DAVID Eduard (1863—1930) — jeden z pravicových vůdců německé sociální demokracie, revizionista, povoláním ekonom. Byl pro revizi marxistického učení o agrární otázce, dokazoval »stabilitu« drobného rolnického hospodářství za kapitalismu (viz též sv. 6). — 404, 425—426

DEJČ L. G. (1855—1941) — účastník narodnického a později sociálně demokratického hnutí. Na II. sjezdu SDDSR zastupoval skupinu Osvobození práce, patřil k menšinovým jiskrovcům (viz též sv. 10). — 524

DOVGALEVSKIJ V. S. (1885—1934) — člen SDDSR od roku 1908, povoláním inženýr elektrotechnik. V letech 1921—1924 byl nejprve lidovým komisařem, poté náměstkem lidového komisaře pošt a telegrafů (viz též sv. 44). — 82, 295—296

DUGGAN M. I. — americký odborník na zavádění, výstavbu a využívání telefonního a telegrafického spojení. — 500—501

DUCHONIN N. N. (1876—1917) — generál carské armády, monarchista. Po Říjnové revoluci se prohlásil vrchním velitelem armády a pokoušel se zorganizovat kontrarevoluční vzpouru proti sovětské moci (viz též sv. 35). — 433

DZERŽINSKIJ F. E. (1877—1926) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1895. Po Říjnové revoluci se stal předsedou Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi. V roce 1921 byl jmenován lidovým komisařem dopravy a zároveň ponechán ve funkci předsedy Celoruské mimořádné komise a lidového komisaře vnitra (viz též sv. 35). — 59, 289, 294, 306—307, 311, 326, 350, 374—375, 380, 387, 435—436, 468, 484

EJDUK A. V. (1886—1938) — člen SDDSR od roku 1903. V letech 1919—1921 byl členem kolegia Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi a mimořádným zmocněncem Rady práce a obrany pro ústřední palivové instituce (viz též sv. 52). — 108, 353—354

ELCIN B. M. (nar. 1875) — člen SDDSR od roku 1898. V letech

- 1919—1920 byl předsedou guberniálního revolučního výboru v Ufě. — 483
- ENGELS Bedřich (1820—1895) — spoluzakladatel vědeckého komunismu, vůdce a učitel mezinárodního proletariátu, přítel a spolupracovník K. Marxe. — 26, 273, 425, 520, 522, 544
- FARBMAN M. S. (1880—1933) — od roku 1920 moskevský dopisovatel listu Chicago Daily News a později listů Manchester Guardian a Observer. — 348
- FEDOSEJEV N. J. (1869—1898) — jeden z prvních marxistů v Rusku, organizátor a vedoucí představitel marxistických kroužků (viz též sv. 45). — 54
- FOFANOVÁ M. V. (1883—1976) — členka SDDSR(b) od dubna 1917. Po Říjnové revoluci pracovala v lidovém komisariátu zemědělství (viz též sv. 49). — 152
- FOMIN V. V. (1884—1942) — člen SDDSR od roku 1910. V letech 1919—1923 byl předsedou Nejvyšší rady pro přepravu. V roce 1924 se stal náměstkem lidového komisaře dopravy (viz též sv. 42). — 20, 34, 65—67, 100, 141, 156—157, 174, 193, 359—360
- FOSS J. N. (1867—1940) — student Kazaňské univerzity zatčený společně s V. I. Leninem za účast na studentském shromáždění 4. prosince 1887. Byl za to vypovězen do Ufy a sledován policií. Po Říjnové revoluci pracoval ve státních orgánech. — 317
- FOTIJEVÁ L. A. (1881—1975) — členka SDDSR od roku 1904. Od roku 1918 pracovala jako tajemnice rady lidových komisařů a Rady práce a obrany a současně jako sekretářka V. I. Lenina (viz též s. 44). — 90, 92, 104—105, 113, 123—124, 138, 158, 171, 206, 236, 278, 291—292, 299—300, 310, 313—314, 318, 363, 368
- FROLOV K. S. — rolník ve vesnici Alakajevka. — 133
- FRUMKIN M. I. — člen SDDSR od roku 1898. V letech 1918—1922 byl členem kolegia, náměstkem lidového komisaře zásobování a zástupcem předsedy sibiřského revolučního výboru. Od dubna 1922 vykonával funkci náměstka lidového komisaře zahraničního obchodu (viz též sv. 44). — 32, 154—155, 248—250, 300—302, 347—348, 366, 368—369, 371

- FRUNZE M. V. (1885—1925) — člen SDDSR od roku 1904. Za občanské války byl postupně velitelem několika frontů (viz též sv. 50). — 482, 491
- FRYE Robert B. (nar. asi 1840) — americký občan. — 38
- FULTE — zástupce Kruppova koncernu. — 246
- GAMMA — viz Martov L.
- GAPON G. A. (1870—1906) — agent carské tajné policie; pravoslavný kněz (viz též sv. 47). — 542
- GETJE F. A. (1863—1938) — významný lékař-internista, ředitel moskevských nemocnic. Po zřízení léčebné a zdravotnické správy v Kremle byl do ní povolán. Od roku 1919 léčil V. I. Lenina (viz též sv. 53). — 91, 143, 317
- GITTIS V. M. (1881—1938) — plukovník ruské armády. Od roku 1918 sloužil v Rudé armádě; od července 1919 do května 1920 velel vojskům Západního frontu, od května 1920 do července 1921 vojskům Kavkazského frontu (viz též sv. 43). — 491
- GLEB MAXIMILIANOVIČ — viz Kržižanovskij G. M.
- GLJASSEROVÁ M. I. (1890—1951) — členka SDDSR od roku 1917. V letech 1918—1924 pracovala v sekretariátu rady lidových komisařů (viz též sv. 51) — 30, 89, 92, 171—172, 236—237, 330
- GOJCHBARG A. G. (1883—1962) — člen KSR(b) v letech 1919—1924. V letech 1921—1923 byl předsedou malé rady lidových komisařů (viz též sv. 51). — 45, 291
- GOLDENBERG I. P. (1873—1922) — sociální demokrat, publicista (viz též sv. 49). — 44, 128
- GOODRICH James Putnam (nar. 1864) — člen národního výkonného výboru Republikánské strany USA, v letech 1917—1921 guvernér státu Indiana. — 33
- GORBUNOV N. P. (1892—1938) — člen SDDSR(b) od roku 1917. Po Říjnové revoluci byl tajemníkem rady lidových komisařů, vedoucím vědeckotechnického odboru Nejvyšší národohospodářské rady (viz

těž sv. 45). — 21, 23, 28, 31—32, 34, 38, 43, 47, 55—60, 66, 68—69, 77, 82—84, 87, 89—90, 98, 102, 140—142, 158, 168—169, 172, 176, 186, 189—190, 197—198, 200—201, 204, 207—211, 214, 217—230, 233, 237, 238, 242, 244, 248, 252, 257, 259, 341—342, 354, 360, 363, 372, 383, 462, 475

GORBUNOV P. P. (1885—1937) — člen KSR(b) od roku 1918. Od února 1921 do února 1922 pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí (viz též sv. 52). — 22, 89, 128, 145

GOREV A. A. (1884—1953) — odborník v oblasti elektrotechniky. V letech 1902—1907 se účastnil studentského revolučního hnutí. Od roku 1919 působil jako profesor v petrohradském Polytechnickém institutu. Podílel se na přípravě plánu elektrifikace Ruska (GOELRO), byl předsedou elektrotechnické plánovací komise v Hlavní správě elektrotechnického průmyslu a členem Státní plánovací komise. — 175

GORKIJ Maxim (vl. jm. Peškov A. M.) (1868—1936) — spisovatel a dramatik, zakladatel socialistického realismu. — 84—85, 87, 93, 214, 321—322, 475, 489—490, 543

GREŠNOVÁ K. M. (nar. 1876) — zdravotnice. V letech 1913—1952 pracovala v Botkinově nemocnici. Po operačním odstranění kulky z Leninova těla jezdila do Kremlu převazovat Leninovi ránu. — 309

GRIMM Robert (1881—1958) — jeden z vůdců Švýcarské sociálně demokratické strany (viz též sv. 26). — 428, 525, 533

GROMAN V. G. (nar. 1874) — sociální demokrat menševik. Od roku 1921 byl členem Státní plánovací komise (viz též sv. 36). — 45

GUBKIN I. M. (1871—1939) — člen KSR(b) od roku 1921, geolog, akademik. Od roku 1918 zastával vedoucí funkce v ústředních institucích spravujících ropný průmysl a řídicích geologický průzkum v Sovětském Rusku (viz též sv. 45). — 498

GUEST Leslie Haden (Autor) (nar. 1877) — anglický veřejný činitel, publicista, člen Labouristické strany, povoláním vojenský lékař. Aktivně se podílel na činnosti organizací Červeného kříže. — 236

GUSEV A. I. — rolník z Tverské gubernie. — 121

- GUSEV S. I. (vl. jm. Drabkin J. D.) (1874—1933) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1896. V letech 1921—1923 byl náčelníkem politické správy a členem Revoluční vojenské rady republiky (viz též sv. 40). — 134
- HAMMER Armand (nar. 1898) — zástupce americké společnosti na výrobu léčiv a chemických preparátů (Allied Chemical and Drug Corporation). V letech 1925—1930 vedl koncesní pobočku této společnosti v SSSR na výrobu a odbyt kancelářských potřeb. — 83, 102, 263, 291—293, 311, 313
- HAMMER Julius (nar. 1874) — americký milionář. Říjnovou revoluci v Rusku uvítal. V letech 1921—1927 se jako předseda správní rady americké koncesní společnosti podílel na vypracování projektu alapajevského azbestového dolu na Uralu. — 293, 311
- HANECKI J. S. (vl. jm. Fürstenberg) (1879—1937) — významný představitel polského a ruského revolučního hnutí, od roku 1896 člen sociálně demokratické strany. V letech 1921—1923 byl členem kolegia lidového komisariátu zahraničních věcí (viz též sv. 43). — 49—50, 255, 265—266, 276, 279, 411
- HARRIMAN William Averell (nar. 1891) — americký státník a obchodník. — 164
- HARTWIG — 61
- HASKELL William Nafew (nar. 1878) — plukovník. V letech 1921—1922 působil v Rusku jako zmocněnec Americké organizace pro pomoc hladovějícím (ARA). — 356—357, 361
- HILLMAN Sidney (1887—1946) — pracovník odborového hnutí v USA, rodák z Litvy. Od roku 1907 žil v USA; od roku 1914 byl vedoucím představitelem Sjdnoceného odborového svazu dělníků konfekčního průmyslu, později Sjdnoceného odborového svazu pánských krejčích. Roku 1921 přijel do Moskvy, projednával zde s Leninem založení rusko-americké průmyslové korporace, jež měla napomoci ekonomické obnově Sovětského Ruska. — 188—189
- HOOVER Herbert Clark (1874—1964) — americký podnikatel a politik. Od roku 1919 stál v čele Americké organizace pro pomoc hladovějícím (ARA). V letech 1921—1928 byl ministrem obchodu a 1929—1933 prezidentem USA. — 32, 356—357, 361

HORWITZ-WALECKI M. (1877—1937) — polský novinář, činitel polského a mezinárodního dělnického hnutí. Od roku 1895 člen Polské socialistické strany, od roku 1906 jeden z vůdců PSS-levice; byl mnohokrát vězněn. Od roku 1918 člen KS Polska, v letech 1918—1925 člen jejího vedení a v letech 1921—1925 její zástupce v Kominterně. Od roku 1925 žil v SSSR, kde pracoval v aparátu EKI. V roce 1925 se stal členem VKS(b). — 276

HUYSMANS Camille (1871—1968) — významný činitel belgického dělnického hnutí, profesor filologie, novinář. V letech 1904—1919 byl tajemníkem mezinárodního socialistického byra II. internacionály, patřil k centristům (viz též sv. 17). — 427

HYNDMAN Henry Mayers (1842—1921) — anglický socialista, reformista (viz též sv. 44). — 528

CHAJDAROV K. (nar. 1899) — truhlář a řezbář, účastník výstavy lidového umění v roce 1923 v Moskvě. Od roku 1958 člen Svazu umělců SSSR. — 388

CHALATOV A. B. (1896—1938) — člen SDDSR(b) od roku 1917. V letech 1918—1923 byl členem kolegia lidového komisariátu zásobování RSFSR a předsedou komise pro zásobování dělníků (viz též sv. 41). — 21, 27

CHARLOV V. N. (nar. 1887) — člen SDDSR(b) od roku 1917 (s přestávkou v letech 1923—1930). V letech 1918—1920 pracoval v kolegiu lidového komisariátu zemědělství (viz též sv. 50). — 454

CHAUSTOV V. I. (nar. 1884) — sociální demokrat menševik. Byl poslancem IV. státní dumy za dělníky Ufské gubernie, patřil k sociálně demokratické frakci (viz též sv. 25). — 421

CHINČUK L. M. (1868—1944) — člen SDDSR od roku 1920. V letech 1921—1926 byl předsedou Ústředního svazu spotřebních družstev (viz též sv. 44). — 19, 69—70, 76, 101, 194, 237—238, 252, 312, 323—324, 327—328

CHODOROVSKIJ I. I. (1885—1940) — člen SDDSR od roku 1903. V letech 1921—1922 vykonával funkci tajemníka sibiřského byra ÚV KSR(b). Od roku 1922 do roku 1928 byl náměstkem lidového komisaře školství a osvěty (viz též sv. 45). — 361

- CHURCHILL Winston Leonard Spencer (1874—1965) — britský státník; původně liberál, od roku 1924 člen konzervativní strany. V letech 1918—1921 patřil jako ministr vojenství a letectví k organizátorům protisovětské intervence (viz též sv. 41). — 495
- IĽJIN P. P. (1886—1951) — v letech 1918—1923 ředitel 4. státního automobilového závodu (dnes závod na výrobu přesných měřicích přístrojů v Moskvě). — 111
- IOFFE A. A. (1883—1927) — účastník sociálně demokratického hnutí od konce 90. let (viz též sv. 45). — 144—145, 162
- IONOV I. I. (1887—1942) — člen SDDSR od roku 1904. Od ledna 1918 řídil vydavatelství petrohradského sovětu (viz též sv. 50). — 151
- IORDANSKIJ N. I. (1876—1928) — člen KSR(b) od roku 1921. V roce 1922 pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí, poté byl v diplomatických službách (viz též sv. 49). — 163
- IPATJEV V. N. (1867—1952) — profesor chemie, akademik. V roce 1921 byl členem předsednictva a vedoucím odboru chemického průmyslu Nejvyšší národohospodářské rady. V roce 1930 se nevrátil ze zahraniční služební cesty. — 255
- IZMAJLOV A. J. — člen SDDSR od roku 1907. V letech 1919—1920 byl členem baškirského oblastního výboru KSR(b) a členem kolegia baškirské mimořádné komise. — 483
- JAGIELLO J. I. (1873—1947) — pracovník polského dělnického hnutí, člen Polské socialistické strany-levice (viz též sv. 48). — 422
- JAGODA G. G. (1891—1938) — člen SDDSR od roku 1907. Působil ve stranických organizacích v Nižním Novgorodu [Gorkij] a v Petrohradu. V letech 1919—1922 byl členem kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu. Od roku 1920 zastával vedoucí funkce v Celoruské mimořádné komisi pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi, ve Státní politické správě a v lidovém komisariátu vnitra. V roce 1937 byl vyloučen ze strany. — 91
- JACHONTOV V. I. (1877—1926) — člen SDDSR(b) od roku 1917. Od roku 1922 byl členem kolegia lidového komisariátu spravedlnosti a členem malé rady lidových komisařů. — 226—228

- JAKOVENKO V. G. (1889—1938) — člen SDDSR(b) od července 1917. V letech 1922—1923 zastával funkci lidového komisaře zemědělství RSFSR (viz též sv. 45). — 103, 108, 115—116, 199—200, 287, 302
- JAKUBOV A. S. (1882—1932) — člen SDDSR od roku 1900. Po Říjnové revoluci byl členem kolegia lidového komisariátu zásobování RSFSR, členem Revoluční vojenské rady republiky a lidovým komisařem dělnicko-rolnické inspekce Ukrajiny. — 442
- JAROSIAVSKIJ J. M. (Autor) (1878—1943) — člen SDDSR od roku 1898. V roce 1921 se stal tajemníkem ÚV KSR(b) (viz též sv. 15). — 115—116, 501
- JAURÈS Jean 1895—1914) — význačný činitel francouzského a mezinárodního socialistického hnutí, historik (viz též sv. 33). — 522
- JEGOROV N. M. (Autor) (nar. 1871) — poslanec Státní dumy za Permskou gubernii, dělník. Byl členem sociálně demokratické frakce (viz též sv. 22). — 172
- JEMELJANOV N. A. (1871—1958) — člen SDDSR od roku 1904, dělník. Na příkaz strany ukrýval v červenci a srpnu 1917 v Razlivu V. I. Lenina před špehy prozatímní vlády. Podílel se na dobytí Zimního paláce. Po Říjnové revoluci zastával různé odpovědné funkce. V roce 1921 pracoval v obchodním zastupitelství RSFSR v Estonsku. — 42—43, 119
- JENUKIDZE A. S. (1877—1937) — člen SDDSR od roku 1898. Po Říjnové revoluci pracoval ve vojenském oddělení Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů, od roku 1918 byl tajemníkem CÚVV a v letech 1923—1935 tajemníkem Ústředního výkonného výboru SSSR (viz též sv. 48). — 60, 64—65, 74, 76, 114, 133, 137—138, 188, 192, 242
- JERMAKOV V. S. (nar. 1888) — člen SDDSR(b) od roku 1917. V letech 1922—1925 byl členem lidového komisariátu zahraničního obchodu (viz též sv. 51). — 334
- JERMANSKIJ O. A. (vl. jm. Kogan) (1866—1941) — sociální demokrat menševik. V roce 1918 byl členem ústředního výboru menševiků. V roce 1921 zanechal politické činnosti, vystoupil ze strany menševiků a věnoval se vědecké práci (viz též sv. 45). — 319

JEŽOV I. K. (nar. 1885) — člen KSR(b) od roku 1918. V letech 1918—1924 stál v čele Ústřední správy státních skladů Nejvyšší národohospodářské rady. — 261

JOUHAUX Léon (1879—1954) — reformistický činitel francouzského a mezinárodního odborového hnutí; jeden z pravicových vůdců Amsterodamské internacionály (viz též sv. 41). — 526

JUMAGULOV Ch. J. (1891—1937) — člen KSR(b) od roku 1918. V roce 1922 byl ze strany vyloučen, v roce 1927 znovu přijat za kandidáta a v roce 1931 za člena strany. V letech 1919—1920 byl předsedou revolučního výboru Baškirské republiky. Později pracoval v hospodářských a státních orgánech. — 483

JUNIUS — viz Luxemburgová Rosa

JUNUSOV K. (1897—1956) — truhlář. — 388

KABLUKOV N. A. (1849—1919) — stoupenec liberálního nacionalismu, profesor moskevské univerzity, ekonom a statistik. V roce 1917 pracoval v Hlavním pozemkovém výboru při prozatímní vládě (viz též sv. 11). — 429

KALININ M. I. (1875—1946) — člen SDDSR od roku 1898. V roce 1919 se stal předsedou Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů, v roce 1922 předsedou Ústředního výkonného výboru SSSR a v roce 1938 předsedou prezidia Nejvyššího sovětu SSSR. Od roku 1919 byl členem ÚV, od roku 1926 členem politického byra ÚV VKS(b) (viz též sv. 45). — 57, 114, 121, 365, 490

KALININ A. E. (1883—1950) — člen Lotyšské sociálně demokratické dělnické strany od roku 1904, člen ústředního výboru Sociální demokracie Lotyšského kraje. V letech 1912—1917 žil v emigraci v Austrálii. Po návratu do Ruska v květnu 1917 vstoupil do SDDSR(b). Po Říjnové revoluci působil jako tajemník Odborového svazu horníků v Přímořském kraji a byl komisařem práce a průmyslu v radě lidových komisařů Dálnovýchodní republiky. V letech 1920—1921 vykonával funkci předsedy jižního byra Odborového svazu horníků a 1921—1924 vedl organizační odbor ústředního výboru Odborového svazu důlních zaměstnanců. V dalších letech pracoval v hospodářských orgánech. — 49

KAMENĚV L. B. (vl. jm. Rozenfeld) (1883—1936) — člen SDDSR od

roku 1901. Po Říjnové revoluci zastával řadu významných funkcí: byl předsedou moskevského sovětu, místopředsedou rady lidových komisařů a členem politického byra ÚV (viz též sv. 45). — 23, 31, 57, 59, 69, 96, 103—104, 108, 113, 123, 127—128, 133, 135, 140, 153—154, 158, 166—168, 170, 177—178, 185, 188, 191, 193, 198—199, 207, 209, 215, 224, 235, 240, 243, 250—251, 266, 272—274, 279, 297, 323, 326, 337, 341—342, 346—349, 356—357, 359, 372, 374—375, 387, 391, 469, 475, 478, 484, 488, 497, 509

KAMO — viz Ter-Petrosjan S. A.

KARACHAN L. M. (1889—1937) — účastník revolučního hnutí od roku 1904. V letech 1917—1918 působil jako tajemník a člen sovětské delegace na mírových jednáních v Brestu Litevském [Brest]. V dalších letech pracoval v diplomatických službách (viz též sv. 35). — 122, 276—279, 285

KARELIN V. A. (1891—1938) — jeden ze zakladatelů strany levých eserů a člen jejího ústředního výboru. V roce 1918 se jako člen sovětské delegace účastnil jednání o uzavření brestlitevského míru (viz též sv. 50). — 435—436, 450

KARPINSKIJ V. A. (1880—1965) — člen SDDSR od roku 1898, publicista a propagandista. V letech 1918—1922 byl členem redakce listu Bědnota (viz též sv. 44). — 173

KARSKIJ — viz Marchlewski Julian

KASPAROV V. M. (1883—1917) — člen SDDSR od roku 1904. Za první světové války žil v Bernu, zúčastnil se bernské konference zahraničních sekcí SDDSR a byl zvolen členem výboru zahraničních organizací této strany (viz též sv. 49). — 106

KASPAROVÁ J. M. — viz Popovová J. M.

KATSCHER L. — 544

KAUTSKY Karl (1854—1938) — jeden z vůdců německé sociální demokracie a II. internacionály; zpočátku marxista, později renegát marxismu a ideolog centrismu (viz též sv. 37). — 399—401, 403—405, 411, 523—525, 528, 530—531, 544

KAVTARADZE S. I. (nar. 1895) — člen SDDSR od roku 1903 (s přestávkou v letech 1927—1940). Pracoval ve stranických organizacích v Zakavkazsku a Petrohradu. V roce 1917 byl jedním z vedoucích představitelů tifliských [tbiliských] bolševiků, členem kavkazského krajského výboru SDDSR(b) a redaktorem listu Kavkazskij rabočij. Po nastolení sovětské moci v Gruzii působil jako lidový komisař spravedlnosti. V letech 1922—1923 vykonával funkci předsedy rady lidových komisařů Gruzínské SSR. V dalších letech pracoval ve státních orgánech a v diplomatických službách. V roce 1927 byl pro účast v trockistické opozici vyloučen ze strany, v roce 1940 mu bylo členství ve straně obnoveno. — 342—343

KEDROV S. N. (nar. 1863) — v letech 1919—1922 vedoucí finančního odboru palivové sekce průmyslového oddělení lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce. — 147

KERENSKIJ A. F. (1881—1970) — eser. Po únorové revoluci 1917 byl ministrem spravedlnosti, ministrem vojenství a vojenského námořnictva, poté ministerským předsedou prozatímní vlády a vrchním velitelem armády (viz též sv. 35). — 105

KERŽENCEV P. M. (vl. jm. Lebeděv) (1881—1940) — člen SDDSR od roku 1904. V letech 1921—1923 pracoval jako zplnomocněný diplomatický zástupce RSFSR, poté SSSR ve Švédsku (viz též sv. 45). — 42, 277—278

KIROV S. M. (vl. jm. Kostrikov) (1886—1934) — člen SDDSR od roku 1904. V letech 1921—1925 byl tajemníkem ÚV KS(b) Ázerbájdžánu (viz též sv. 51). — 269

KIRPIČNIKOV V. D. (1881—1940) inženýr technolog. V letech 1920—1924 zastupoval vedoucího Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny (viz též sv. 44). — 385

KISELJOV A. S. (1879—1938) člen sociálně demokratické strany od roku 1898. Po Říjnové revoluci zastával různé funkce v odborových, státních a hospodářských orgánech (viz též sv. 45). — 51—52, 60—62, 176, 278

KLADT A. — 471

KLASSON I. R. (nar. 1899) — syn R. E. Klassona; v letech 1919—1922 technik Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny. — 245

KLASSON R. E. (1868—1926) — inženýr elektrotechnik. Podílel se na vynálezu hydraulického způsobu těžby rašeliny a na přípravě plánu elektrifikace Ruska (GOELRO) (viz též sv. 16). — 245

KLETIE — zástupce Kruppova koncernu. — 246

KLYŠKO N. K. (1880—1937) — člen SDDSR od roku 1904. V letech 1921—1922 byl tajemníkem sovětské obchodní delegace v Londýně (viz též sv. 43). — 154

KNIPOVIČ N. M. (1862—1939) — vědec, zoolog a veřejný činitel. Byl zakladatelem ruské ichtyologické školy (viz též sv. 53). — 360

KOBLENC I. G. (1882—1935) — v roce 1922 právní poradce lidového komisariátu spravedlnosti. — 197, 393

KOLCOV D. (vl. jm. Ginzburg B. A.) (1863—1920) — sociální demokrat. Po II. sjezdu SDDSR vystupoval jako aktivní menševik. V letech reakce a nového revolučního rozmachu stál na pozicích likvidátorství (viz též sv. 48). — 424

KOLEGAJEV A. L. (1887—1937) — člen eserské strany od roku 1906. V listopadu 1918 se stal členem KSR(b). V letech 1920—1921 byl členem kolegia lidového komisariátu dopravy a předsedou Hlavní dopravní komise Rady práce a obrany (viz též sv. 35). — 78

KOLESNIKOVÁ N. N. (vl. jm. Drobinská) (1882—1964) — členka SDDSR od roku 1904. V letech 1921—1923 pracovala v Hlavním výboru pro politickou osvětu (viz též sv. 50). — 129

KONDRATJEV V. — 471

KORNILOV L. G. (1870—1918) — generál carské armády, monarchista (viz též sv. 41). — 429

KOTOV — dělník. — 82

KOTOVIČOVÁ-SAMMEROVÁ N. I. (nar. 1907) — členka VKS(b) od roku 1932; dcera I. A. Sammera. — 153

KOZLOWSKI M. (1876—1927) — člen SDDSR od roku 1900, bolševik. Po Říjnové revoluci zastával funkci předsedy mimořádné vyšetřovací komise v Petrohradě, poté byl členem kolegia lidového komisa-

- riátu spravedlnosti a předsedou malé rady lidových komisařů (viz též sv. 34). — 437
- KOZMIN P. A. (1871—1936) — inženýr technolog. Po Říjnové revoluci byl členem kolegia lidového komisariátu zásobování a komisařem pro zásobování vesnice zemědělskými stroji (viz též sv. 50). — 434, 454
- KRASIKOV P. A. (1870—1939) — účastník revolučního hnutí od roku 1892. Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí, byl členem kolegia lidového komisariátu spravedlnosti (viz též sv. 10). — 127, 134, 147
- KRASIN G. B. (1871—1947) — známý vynálezce a konstruktér. V letech 1920—1922 byl předsedou rady Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny. — 122
- KRASIN L. B. (1870—1926) — účastník sociálně demokratického hnutí od r. 1890. Po Říjnové revoluci zastával významné hospodářské a diplomatické funkce (viz též sv. 44). — 22, 29, 40, 42, 45, 61, 82, 98, 108, 130, 137, 144, 154—156, 160, 162, 184, 201, 214, 225, 232—233, 240—241, 243, 248—251, 298, 305, 327, 334—335, 337, 339, 343, 347—348, 462, 495—496
- KRASINSKIJ G. D. (1890—1955) — v roce 1921 zvláštní zmocněnec lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce pro Ural a Sibiř. V dalších letech byl účastníkem několika polárních expedic a zastával vedoucí funkce v Hlavní správě Severní mořské cesty. — 47
- KRASNOŠČOKOV A. M. (1880—1937) — člen SDDSR(b) od roku 1917. V letech 1920—1921 byl členem dálnovýchodního byra ÚV KSR(b), ministrem zahraničních věcí a předsedou vlády Dálnovýchodní republiky. Od začátku roku 1922 působil jako náměstek lidového komisaře financí, od dubna 1922 byl členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady a v roce 1923 předsedou vedení Průmyslové banky SSSR. Od roku 1929 pracoval v lidovém komisariátu zemědělství SSSR. — 130—131, 160—161, 167—168, 177, 255, 262, 489
- KRASNOŠČOKOVÁ G. B. — viz Tobinsová-Krasnoščokovová G. B.
- KRESTINSKIJ N. N. (1883—1938) — člen SDDSR od roku 1903. V letech 1918—1921 byl lidovým komisařem financí RSFSR a od roku

1919 zároveň tajemníkem ÚV KSR(b). V letech 1921—1930 působil jako chargé d'affaires SSSR v Německu (viz též sv. 44). — 41, 81, 93, 122, 134, 136, 162, 169, 254—255, 282, 284, 286, 288, 319, 321—322, 348, 368, 475, 490, 497

KRICMAN L. N. (1890—1938) — člen KSR(b) od roku 1918, ekonom. V roce 1921 se stal členem předsednictva Státní plánovací komise a předsedou komise pro využívání materiálových zdrojů RSFSR při Radě práce a obrany (viz též sv. 45). — 63

KRUG K. A. (1873—1952) — elektrotechnik. V letech 1921—1930 byl ředitelem Celosvazového elektrotechnického ústavu (viz též sv. 51). — 203

KRUMIN G. I. (1894—1943) — člen SDDSR od roku 1908. Po Říjnové revoluci se zabýval publicistickou a vydavatelskou činností: v letech 1919—1929 byl redaktorem listu *Ekonomičeskaja žizň* (viz též sv. 44). — 269—270

KRUPP VON BOHLEN UND HALBACH Gustav (1870—1950) — německý průmyslový magnát. V letech 1906—1943 stál v čele obrovského vojenského a hutního koncernu (viz též sv. 41). — 164, 246, 288

KRUPSKÁ N. K. (1869—1939) — významná pracovnice strany a sovětského státu, žena V. I. Lenina. Po Říjnové revoluci byla členkou kolegia lidového komisariátu školství a osvěty a do konce života pracovala v odpovědných funkcích politickoosvětových institucí. Významně se podílela na utváření sovětského školství a pedagogiky. Je autorkou řady prací o školství, komunistické výchově a ženském hnutí (viz též sv. 7). — 43—44, 73, 75, 206, 269, 280, 375

KRYLENKO N. V. (1885—1938) — člen SDDSR od roku 1904. Od roku 1918 působil v justičních orgánech jako předseda Nejvyššího tribunálu CÚVV, náměstek lidového komisaře spravedlnosti a prokurátor republiky (viz též sv. 36). — 257—258, 297, 331

KRŽIZANOVSKÁ-NĚVZOROVÁ Z. P. (1869—1948) — účastnice revolučního hnutí od počátku 90. let. Po Říjnové revoluci zastupovala vedoucího oddělení pro mimoškolní vzdělávání lidového komisariátu školství a osvěty (viz též sv. 46). — 282

KRŽIZANOVSKIJ G. M. (Gleb Maximilianovič) (1872—1959) — účastník revolučního hnutí od roku 1893. V letech 1921—1930 řídil Státní

plánovací komisi (viz též sv. 44). — 27, 34, 57—58, 63—64, 77, 119—120, 122, 125, 131, 168, 172, 175—176, 180, 188, 192, 195, 204, 211—212, 259—260, 264—265, 268—270, 282, 331, 345—346, 348—349, 352—353, 387

KUJBYŠEV V. V. (1888—1935) — člen SDDSR od roku 1904. V květnu 1921 se stal členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady a byl jmenován předsedou Hlavní správy elektrotechnického průmyslu. Na X. sjezdu strany byl zvolen kandidátem a na XI. sjezdu členem ÚV KSR(b). V dubnu 1922 se stal tajemníkem ÚV KSR(b) (viz též sv. 44). — 64, 271

KUN Béla (1886—1939) — jeden ze zakladatelů a vůdců Komunistické strany Maďarska. Po založení Maďarské republiky rad stanul fakticky v čele maďarské sovětské vlády, v níž oficiálně zastával funkci lidového komisaře zahraničních věcí a byl členem kolegia lidového komisariátu vojenství. Po porážce Maďarské republiky rad emigroval do Rakouska a poté do Ruska (viz též sv. 44). — 123, 277—278

KUROPAKIN A. N. (1848—1925) — generál. Za rusko-japonské války 1904—1905 byl vrchním velitelem pozemních a později veškerých ozbrojených sil Ruska na Dálném východě. Po Říjnové revoluci žil v Pskovské gubernii (viz též sv. 12). — 516

KURSKIJ D. I. (1874—1932) — člen SDDSR od roku 1904. V letech 1918—1928 vykonával funkci lidového komisaře spravedlnosti RSFSR (viz též sv. 45). — 17, 26, 35, 38—39, 43, 45, 93, 111, 146—147, 193—194, 196—198, 200—201, 225—226, 244, 257—259, 331, 484, 494

KURŽNER B. A. (nar. 1896) — člen SDDSR od roku 1916. V letech 1921—1922 pracoval v Petrohradu v Baltském strojním závodě jako předseda technické komise. V dalších letech se zabýval pedagogickou činností a pracoval ve správních orgánech. V roce 1927 byl vyloučen z VKS(b). — 80

KURŽNIR — viz Kuržněr B. A.

KUŠNĚR B. A. (1888—1937) — člen SDDSR(b) od roku 1917, novinář, spisovatel. Vedle své spisovatelské činnosti pracoval v letech 1920—1921 v elektrotechnickém trustu Nejvyšší národohospodářské rady jako zástupce vedoucího odboru. — 80

KUUSINEN O. V. (1881—1964) — významný stranický a státní činitel, spoluzakladatel Komunistické strany Finska v roce 1918. V letech 1921—1939 byl jedním z tajemníků exekutivy Komunistické internacionály (viz též sv. 35). — 64

KUZNECOV N. G. — dopravní inženýr. Společně s A. I. Odincovem napsali první ve světě práci o sestrojení dieselelektrických lokomotiv s elektrickým přenosem výkonu a trakčním elektromotorem. — 107

LALAJANC I. Ch. (1870—1933) — aktivní účastník sociálně demokratického hnutí v Rusku. Od roku 1922 pracoval v Hlavním výboru pro politickou osvětu při lidovém komisariátu školství a osvěty RSFSR (viz též sv. 46). — 137—138

LANDER K. I. (1884—1937) — člen SDDSR od roku 1905. Od května 1918 byl lidovým komisařem státní kontroly (viz též sv. 50). — 453

LAPIŃSKI P. (vl. jm. Levinson J.) (1879—1937) — polský komunista, ekonom a publicista. Ve 20. letech byl jako pracovník lidového komisariátu zahraničních věcí RSFSR a SSSR v diplomatických službách (viz též sv. 41). — 209, 340

LAPIROV-SKOBLO M. J. (1888—1947) — známý odborník v oblasti elektrotechniky, od roku 1924 profesor, doktor technických věd. Od roku 1918 byl členem kolegia vědeckotechnického odboru Nejvyšší národohospodářské rady. Aktivně se podílel na přípravě plánu elektrifikace Ruska (GOELRO). V roce 1922 ho Nejvyšší národohospodářská rada a lidový komisariát zahraničního obchodu vyslaly služebně do zahraničí. V letech 1923—1929 řídil Elektrotechnický a radiotechnický ústav Nejvyšší národohospodářské rady a lidového komisariátu pošt a telegrafů; byl jedním ze zakladatelů Celosvazového elektrotechnického ústavu. V letech 1932—1937 vykonával funkci ředitele Ústředního vědeckovýzkumného ústavu spojů. — 294

LARIN J. (vl. jm. Lurje M. A.) (1882—1932) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1901. V srpnu 1917 byl přijat do SDDSR(b). Pracoval ve státních orgánech a hospodářských organizacích (viz též sv. 12). — 155—156, 161, 192

LASSALLE Ferdinand (1825—1864) — německý maloburžoazní socialista, spisovatel, účastník revoluce 1848—1849 (viz též sv. 24.) — 26

LAZAREV P. P. (1878—1942) — známý fyzik, biofyzik a geofyzik; od roku 1917 akademik. V letech 1912—1925 působil jako profesor na Moskevské vysoké škole technické a v letech 1920—1931 zastával funkci ředitele Státního biofyzikálního ústavu. Od roku 1931 vedl biofyzikální oddělení v Celosvazovém ústavu experimentální medicíny v Moskvě. Od roku 1938 byl ředitelem biofyzikální laboratoře Akademie věd SSSR. V geofyzice mají největší význam jeho práce o výzkumu kurské magnetické anomálie. — 58, 89, 297

LAZZARI Constantino (1857—1927) — významný činitel italského socialistického hnutí. V roce 1882 byl jedním ze zakladatelů Italské dělnické strany, v roce 1892 se podílel na založení Italské socialistické strany a v témže roce se stal členem jejího ústředního výboru (viz též sv. 44). — 36, 367

LEDEBOUR Georg (1850—1947) — německý sociální demokrat. V letech 1900—1918 byl poslancem Říšského sněmu za německou sociální demokracii. Zúčastnil se zimmerwaldské konference, byl jedním z politických vůdců zimmerwaldské pravice (viz též sv. 41). — 425, 526

LEGIEN Karl (1861—1920) — německý pravicový sociální demokrat, jeden z vůdců německých odborů, revizionista (viz též sv. 38). — 403

LEINTNER — 534

LEMKE M. K. (1827—1923) — autor prací o dějinách revolučního hnutí v Rusku, o dějinách ruské literatury a žurnalistiky (zejména 60. let 19. století). Od března 1917 do srpna 1918 řídil Hlavní správu pro výrobu papírových peněz, mincí a řádů v Petrohradu. V letech 1920—1921 byl členem redakce časopisu *Kniga i revolucija*. V lednu 1922 se stal členem KSR(b). Od září 1922 byl místopředsedou a od ledna 1923 předsedou správy trastu Petropečať. — 31

LENIN V. I. (vl. jm. Uljanov) (1870—1924) — viz Sebrané spisy 1—45, oddíl Životopisná data. — 17—43, 45—85, 87—98, 101—109, 112—144, 146—148, 151—217, 220—298, 300—335, 337—354, 356—361, 363—375, 379—380, 382—388, 392, 394, 399—401, 403—405, 407, 410, 413, 416, 430, 435—436, 442, 449—450, 462, 468—471, 474—475, 480, 482—483, 485—487, 490—491,

493—494, 496—497, 499—500, 502—505, 507—509, 522,
524—525, 533, 541

LEPEŠINSKÁ N. S. (1890—1923) — pracovnice sekretariátu V. I. Lenina
v letech 1918—1923. — 92, 221, 296, 305, 310, 313

LEPLEVSKIJ G. M. (1889—1939) — člen SDDSR(b) od roku 1917. V le-
tech 1921—1923 byl členem a později předsedou malé rady lido-
vých komisařů, v letech 1934—1939 byl zástupcem prokurátora
SSSR. — 82

LEVI V. L. (1880—1948) — člen VKS(b) od roku 1943, inženýr elekt-
rotechnik. Od roku 1918 působil v Nejvyšší národohospodářské ra-
dě jako vedoucí odboru, později byl náměstkem předsedy Hlavní
správy elektrotechnického průmyslu; aktivně se podílel na přípravě
plánu elektrifikace Ruska (GOELRO) (viz též sv. 44). — 102, 383

LEVIN L. G. (1870—1938) — lékař internista. Od dubna 1920 působil
jako nemocniční lékař, řídil interní oddělení Kremelské nemocnice.
— 202

LEVIN M. L. — v letech 1921—1922 pracovník ústřední komise pro
pomoc hladovějícím při Celoruském ústředním výkonném výboru
sovětů. — 57

LEŽAVA A. M. (1870—1937) — člen SDDSR od roku 1904. V letech
1920—1925 byl náměstkem lidového komisaře zahraničního ob-
chodu (viz též sv. 45). — 29, 40, 53, 78—79, 82—84, 97, 100,
118—120, 133, 139, 156, 164—165, 167—168, 184, 191,
193—194, 232—233, 248, 488, 494

LEŽNEV I. G. (1891—1955) — člen SDDSR od roku 1906, novinář, pu-
blicitista. Po únorové revoluci 1917 přispíval do listu Russkaja volja
a spolupracoval s Petrohradskou tiskovou agenturou. V letech
1918—1921 redigoval různé časopisy a současně vedl informační
odbor listu Izvěstija VCIK. Začátkem roku 1922 redigoval časopis
Novaja Rossija, který vycházel v Petrohradu a poté v Moskvě do
května 1926 a který hájil myšlenky směnověchovství. — 307

LIDIN — viz Ljadov M. N.

LIEBKNECHT Karl (1871—1919) — významný činitel německého a mezi-
národního dělnického hnutí; syn Wilhelma Liebknechta, povoláním

advokát, jeden z vůdců levého křídla německé sociální demokracie (viz též sv. 37). — 426, 526, 564

LISICYN P. I. (1877—1948) — vědec, šlechtitel. V letech 1908—1929 pracoval v Šatilovském trastu (nyní Státní správa pro šlechtění osiv v Šatilovu v Orelské oblasti). Od roku 1929 řídil katedru šlechtění polních kultur na Moskevské zemědělské akademii K. A. Timirjazeva. Byl jmenován zasloužilým pracovníkem ve vědě a technice, od roku 1935 byl řádným členem Leninovy Celosvazové akademie zemědělských věd. — 344

LITKENS J. A. (1888—1922) — člen SDDSR od roku 1904. V roce 1920 se stal místopředsedou Hlavního výboru pro politickou osvětu a 1921 náměstkem lidového komisaře školství a osvěty RSFSR (viz též sv. 44). — 97, 102, 187, 203, 384

LITVINOV M. M. (1876—1951) — člen SDDSR od roku 1898. Od roku 1921 byl náměstkem lidového komisaře zahraničních věcí RSFSR (viz též sv. 8). — 42, 99—100, 122, 132—133, 145, 155, 160, 162, 184, 193—194, 216, 236, 255, 265—266, 305, 361, 475

LJADOV M. N. (vl. jm. Mandelštam) (Lidin) (1872—1947) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1891. Po Říjnové revoluci zastával různé funkce v hospodářských orgánech a ve vědeckých institucích (viz též sv. 7). — 400

LLOYD George David (1863—1945) — britský státník a diplomat, vůdce liberální strany. V letech 1916—1922 byl předsedou britské vlády (viz též sv. 44). — 130, 339

LOBAČOV I. S. (1879—1933) — člen SDDSR(b) od roku 1917. Od roku 1920 byl členem kolegia lidového komisariátu zásobování RSFSR, od roku 1922 lidovým komisařem zásobování Ukrajiny, od roku 1923 náměstkem lidového komisaře zásobování SSSR a od roku 1924 lidovým komisařem vnitřního obchodu Ruské sovětské federativní socialistické republiky. — 21

LOMONOSOV J. V. (nar. 1876) — profesor. V roce 1919 se stal členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady a členem kolegia lidového komisariátu dopravy. V roce 1921 vedl železniční misi, která měla ve Švédsku a v Německu zajistit splnění objednávek parních lokomotiv a dalšího železničního a jiného technického zařízení (viz též sv. 51). — 18, 42, 132, 167, 174, 176, 253, 288, 326, 350

- LOMOV M. A. (nar. 1886) — inženýr, v letech 1918—1921 pracovník v odboru kovů Nejvyšší národohospodářské rady. — 111
- LOZOVSKIJ S. A. (vl. jm. Dridzo) (1878—1952) — člen SDDSR od roku 1901. V letech 1921—1937 vykonával funkci generálního tajemníka Rudé odborové internacionály (viz též sv. 48). — 365
- LUNAČARSKIJ A. V. (1875—1933) — významný sovětský státník a veřejný činitel. V revolučním hnutí pracoval od začátku 90. let. Po Říjnové revoluci zastával až do roku 1929 funkci lidového komisaře školství a osvěty (viz též sv. 9). — 36, 102, 135, 140, 303, 384, 438
- LUTOVINOV J. Ch. (1887—1924) — člen SDDSR od roku 1904. V roce 1921 byl jmenován náměstkem obchodního zástupce RSFSR v Německu (viz též sv. 40). — 42
- LUXEMBURGOVÁ Rosa (Junius) (1871—1919) — významná pracovnice polského a německého dělnického hnutí, představitelka levého křídla II. internacionály (viz též sv. 19). — 400—401, 407—408, 410—416, 532—535, 540, 544
- MACDONALD F. R. — plukovník, spoluředitel jedné z anglických bank. — 184
- MAFFI Fabrizio (1868—1955) — známý činitel italského dělnického hnutí, lékař, profesor. Od roku 1888 byl členem Italské socialistické strany, patřil k jejímu revolučnímu křídlu. V roce 1921 založil v této straně frakci Třetí internacionály a stál v jejím čele; později tato frakce splynula s Italskou komunistickou stranou. Za Italskou socialistickou stranu byl delegátem III. kongresu Komunistické internacionály. V roce 1922 se stal členem Italské komunistické strany (v letech 1921—1943 se nazývala Komunistická strana Itálie), od roku 1924 byl členem jejího ústředního výboru. — 367
- MACHARADZE F. I. (1868—1941) — člen SDDSR od roku 1903, novinář. Po roce 1922 byl předsedou revolučního výboru, lidovým komisařem zemědělství v Gruzii (viz též sv. 43). — 88, 242, 375
- MALECKI A. M. (1879—1937) — polský sociální demokrat, člen hlavního vedení Sociální demokracie Království polského a Litvy (SDKPaL) (viz též sv. 25). — 411
- MALINOVSKIJ R. V. (1876—1918) — provokatér, agent moskevské tajné

- policie. Roku 1912 byl na pražské konferenci SDDSR zvolen do ÚV a za pomoci tajné policie, která mu odstraňovala z cesty nepohodlné osoby, se stal poslancem IV. státní dумы za dělnickou kurii Moskevské gubernie (viz též sv. 24). — 421
- MANCEV V. N. (1888—1939) — člen SDDSR od roku 1906. V roce 1919 byl vyslán na Ukrajinu, byl členem kolegia Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážerni (viz též sv. 51). — 306
- MANIKOVSKIJ A. A. (1865—1920) — generál ruské armády, velitel Kronštadtské pevnosti. Za první světové války byl náčelníkem vrchního velení dělostřelectva. V poslední prozatímní vládě vykonával funkci náměstka ministra vojenství. Po Říjnové revoluci působil v Rudé armádě (viz též sv. 35). — 433
- MANUČARJANCOVÁ Š. M. (1889—1969) — členka KSR(b) od roku 1918. V letech 1920—1924 zastávala funkci knihovnice osobní knihovny V. I. Lenina (viz též sv. 52). — 166
- MANUILSKIJ D. Z. (1883—1959) — člen SDDSR od roku 1903. V listopadu 1917 byl členem kolegia lidového komisariátu dopravy (viz též sv. 39). — 434
- MARCHLEWSKI Julian (Karskij) (1866—1925) — významný činitel polského a mezinárodního dělnického hnutí (viz též sv. 44). — 403
- MARKOV N. J. (Markov II.) (nar. 1876) — velkostatkář, reakční politik carského Ruska (viz též sv. 34). — 408
- MARKOV S. D. (1880—1922) — člen SDDSR od roku 1901. Pracoval ve stranických organizacích v různých městech. Koncem roku 1918 se stal členem kolegia lidového komisariátu dopravy a od roku 1919 zastával funkci náměstka lidového komisaře dopravy (viz též sv. 51). — 478
- MARTENS L. K. (1875—1948) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1893, odborník v oblasti strojírenství a tepelné techniky. Od roku 1921 byl členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady (viz též sv. 44). — 25, 39, 260, 262—266, 268, 500—501
- MARTOV L. (vl. jm. Cederbaum J. O.) (Gamma) (1873—1923) — jeden

z čelných představitelů menševismu (viz též sv. 4). — 403, 410—413, 424, 428

MARTYNOV A. (vl. jm. Piker A. S.) (1865—1935) — jeden z čelných představitelů ekonomismu, významný menševický činitel. Po Říjnové revoluci se s menševiky rozešel (viz též sv. 11). — 521—522

MARUŠEVSKIJ V. V. (nar. 1874) — generál carské armády. Po únorové revoluci 1917 byl náčelníkem generálního štábu. V letech 1918—1919 působil jako velitel bělogvardějských vojsk na Severu. — 433

MASLOV P. P. (1867—1946) — sociální demokrat, ekonom, autor řady prací o agrární otázce, v nichž se pokusil revidovat marxismus (viz též sv. 5). — 405

MASLOV S. L. (1873—1938) — pravý eser. Po Říjnové revoluci pracoval v hospodářských a vědeckých institucích (viz též sv. 37). — 430

MARX Karel (1818—1883) — zakladatel vědeckého komunismu, geniální myslitel, vůdce a učitel mezinárodního proletariátu [viz Leninova stať Karel Marx (Stručný životopis a výklad marxismu), Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 67—115]. — 26, 266, 272—274, 425, 522, 530, 538

MAXA Prokop (1883—1961) — československý diplomat a politický činitel. Před první světovou válkou byl funkcionářem České strany pokrokové, za první světové války jedním z organizátorů československých legií v Rusku. V letech 1917—1918 vykonával funkci místopředsedy odbočky České národní rady v Petrohradu. V letech 1921—1923 byl československým vyslancem ve Varšavě. Za druhé světové války působil v zahraničním odboji v Londýně. Od roku 1940 byl členem, v letech 1941—1945 předsedou československé státní rady. Po osvobození pracoval ve Svazu národní revoluce a v SČSP. — 122

MAXIMOVSKIJ V. N. (1887—1941) — člen SDDSR od roku 1903. Po Říjnové revoluci zastával různé funkce ve stranických a státních orgánech: byl tajemníkem moskevského oblastního výboru strany, vedoucím oddělení pro evidenci a rozmístování kádrů při ÚV KSR(b), náměstkem lidového komisaře školství a osvěty RSFSR. Od roku 1929 se zabýval vědeckou a pedagogickou činností na různých sovětských vysokých školách. — 345—346

- MDIVANI P. G. (Budu) (1877—1937) — člen SDDSR od roku 1903. V letech 1920—1921 byl členem zakavkazského byra ÚV KSR(b). V roce 1921 se stal zplnomocněným diplomatickým zástupcem RSFSR v Turecku, v roce 1924 obchodním diplomatickým zástupcem SSSR ve Francii (viz též sv. 45). — 343, 375
- MEŇSIKOV J. S. (1883—1926) — povoláním inženýr technolog, odborník na těžbu a využití rašeliny (viz též sv. 44). — 189
- MERANVIL L. A. (1885—1938) — člen SDDSR(b) od roku 1917 do roku 1924; v letech 1904—1917 menševik. V letech 1921—1922 působil jako vedoucí úřadovny lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce a byl členem malé rady lidových komisařů. — 91—92
- MERRHEIM Alphonse (1881—1925) — francouzský odborový funkcionář, syndikalista. Zúčastnil se zimmerwaldské konference a připojil se k zimmerwaldské pravici (viz též sv. 26). — 526
- MESJACEV P. A. (1889—1938) — člen SDDSR od roku 1906. V letech 1921—1924 byl členem kolegia a později zmocněncem lidového komisariátu zemědělství v RSFSR (viz též sv. 44). — 95
- MESSING S. A. (1890—1946) — člen SDDSR od roku 1908. Stranicky pracoval ve Varšavě a v armádě. Po Říjnové revoluci byl tajemníkem výkonného výboru sovětu Sokolnického obvodu v Moskvě, poté zastával vedoucí funkce v Celoruské mimořádné komisi pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi, Hlavní politické správě a v lidovém komisariátu zahraničního obchodu. Od roku 1920 byl členem kolegia Celoruské mimořádné komise. Na XVI. sjezdu strany se stal členem ústřední kontrolní komise VKS(b). — 306
- MEŠČERJAKOV V. N. (1885—1946) — člen SDDSR od roku 1905. V roce 1918 byl členem kolegia lidového komisariátu zemědělství RSFSR (viz též sv. 51). — 450
- MEŠČERJAKOVÁ A. I. (1866—1948) — členka SDDSR od března 1917, účastnice revolučního hnutí od 90. let. Za pobytu v belgické emigraci v roce 1901 pomáhala při přepravě Jiskry. Po únorové revoluci v roce 1917 byla členkou výboru SDDSR v Nikolajevce (dělnická čtvrt v Krasnojarsku) a za bolševiky členkou městské dumy. Po Říjnové revoluci pracovala v lidovém komisariátu školství a osvěty, v knihovnickém oddělení Hlavního výboru pro politickou osvětu a řídila knihovnu Ústředního klubu Kremlu. — 75

- METĚLEV A. D. (1893—1937) — člen SDDSR od roku 1912. V roce 1921 byl správcem budov Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů (viz též sv. 50). — 61—62
- MEŽLAUK I. I. (1891—1941) — člen KSR(b) od roku 1918. V roce 1921 byl předsedou správní rady Jugostalu (viz též sv. 43). — 90
- MICGENDLER — v roce 1918 jeden z vedoucích pracovníků vyšetřovací komise při petrohradském sovětu. — 446
- MICKEVIČ-KAPSUKAS V. S. (vl. jm. Mickjavičjus-Kapsukas) (1880—1935) — jeden z vedoucích představitelů Komunistické strany Litvy. V roce 1903 vstoupil do litevské sociálně demokratické strany. Byl aktivním účastníkem revoluce v letech 1905—1907. Po únorové revoluci 1917 redigoval první litevský bolševický list Tiesa. Byl účastníkem VI. sjezdu SDDSR(b) a II. celoruského sjezdu sovětů. Od prosince 1917 působil v sovětské vládě jako komisař pro litevské záležitosti. Jako člen ústředního byra litevských sekcí při ÚV SDDSR(b) se podílel na založení Komunistické strany Litvy a posléze byl členem jejího ústředního výboru. Koncem roku 1918 až začátkem roku 1919 stál v čele první sovětské vlády v Litvě. Po úspěšné kontrarevoluci v Litvě v letech 1920—1921 se zabýval ilegální činností: pracoval ve vedoucích stranických funkcích ve Vilniusu. Od roku 1924 byl kandidátem a od roku 1928 členem exekutivi Komunistické internacionály. — 490
- MICHAJLOV I. K. (1881—1950) — člen SDDSR od roku 1898. V roce 1922 byl jmenován předsedou mimořádné komise Rady práce a obrany pro průzkum podniků v Altaji a na Uralu, které dříve patřily L. Urquhartovi (viz též sv. 45). — 19, 210, 337
- MICHAJLOV L. M. (vl. jm. Jelinson) (1872—1928) — člen SDDSR od roku 1900. V roce 1922 působil jako zplnomocněný zástupce RSFSR v Norsku (viz též sv. 52). — 133
- MICHAJLOV V. M. (1894—1937) — člen SDDSR od roku 1915. Od roku 1922 zastával funkci tajemníka moskevského výboru KSR(b) (viz též sv. 44). — 27, 31
- MICHAJLOVSKIJ N. K. (1842—1904) — významný teoretik liberálního národnictví (viz též sv. 1). — 54—55
- MIKULÁŠ II. (ROMANOV) — poslední ruský car (1894 až 1917). Z roz-

- hodnutí uralského oblastního sovětu dělnických a vojenských zástupců byl 17. července 1918 v Jekatěrinburgu [Sverdlovsk] zastřelen. — 420, 516, 542
- MILJUKOV P. N. (1859—1943) — vůdce Konstitučně demokratické strany, významný ideolog ruské imperialistické buržoazie, historik a publicista (viz též sv. 7). — 210
- MILJUTIN V. P. (1884—1938) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1903. V letech 1918—1921 byl místopředsedou Nejvyšší národohospodářské rady, později zastával různé odpovědné funkce v sovětských a hospodářských orgánech. Byl kandidátem ÚV strany a členem ústřední kontrolní komise (viz též sv. 44). — 446, 494
- MILLERAND Alexandre-Étienne (1859—1943) — francouzský politik. V 80. letech patřil k buržoazním radikálům, v 90. letech se hlásil k socialistům, postavil se do čela oportunistické skupiny francouzského socialistického hnutí (viz též sv. 11). — 523
- MINOR L. S. (1855—1942) — neuropatolog, od roku 1927 zasloužilý vědecký pracovník RSFSR. — 51
- MINOR Robert (vl. jm. Ballister J.) (1884—1952) — význačný americký socialista, novinář a výtvarník. V roce 1920 se vrátil do USA a stal se jedním z vedoucích funkcionářů komunistického hnutí. Působil jako redaktor ústředního orgánu Komunistické strany USA Daily Worker (dnes Daily World). — 79—80
- MIROŠNIKOV I. I. (1894—1939) — člen SDDSR od března 1917. Za cizí vojenské intervence a občanské války bojoval v Rudé armádě. V letech 1921—1937 byl nejprve zástupcem vedoucího, později vedoucím úřadovny rady lidových komisařů a Rady práce a obrany. V roce 1937 byl jmenován náměstkem lidového komisaře financí SSSR. — 201—202, 216, 252
- MISHELL B. O. — představitel americké firmy Allied Chemical and Drug Corporation (společnost na výrobu léčiv a chemických preparátů) a hlavní vedoucí americké obchodní společnosti Alameriko v Sovětském Rusku. — 83, 293, 311, 313
- MJASNIKOV G. I. (1889—1946) — člen SDDSR od roku 1906. Pracoval ve stranických organizacích v Permu, od roku 1921 v Petrohradu.

Byl aktivním členem skupiny tzv. dělnické opozice. V roce 1922 byl vyloučen z KSR(b) za protistranickou činnost a systematické porušování stranické disciplíny. — 80, 209

MOLKENBUHR Hermann (1851—1927) — německý sociální demokrat (viz též sv. 17). — 407

MOLOTOV V. M. (vl. jm. Skrjabin) (1890—1986) — člen SDDSR od roku 1906. Po roce 1918 zastával významné stranické funkce: byl členem ÚV VKS(b), později jeho tajemníkem a členem politického byra (viz též sv. 44). — 42, 45—46, 48, 51, 54, 79—80, 87—88, 93, 97, 104, 108—109, 114—115, 117—119, 123—124, 134—136, 143—146, 152—153, 162—166, 177, 181, 186—187, 195, 202, 207—208, 215—216, 224, 229, 231, 233—236, 241—242, 246, 252—253, 255—256, 346—347, 349, 361, 387, 502

MORGARI Odino (1865—1929) — italský socialista, žurnalista. Na zimmerwaldské konferenci zastával centristické stanovisko (viz též sv. 19). — 525

MOROSANOV A. N. (nar. 1892) — člen KSR(b) od roku 1918. V letech 1918—1920 byl vedoucím tulského guberniálního zemědělského odboru, v letech 1921—1923 předsedou výboru pro redakční a vydavatelskou činnost při lidovém komisariátu zemědělství RSFSR, ředitelem vydavatelství Novaja děrevňa a redaktorem listu Selskochozjajstvennaja žizň. V dalších letech pracoval ve státních a hospodářských orgánech. — 302

MOROZOV M. V. (1868—1938) — člen SDDSR od roku 1901. V roce 1922 pracoval v Hlavním výboru pro rašelinu a v dalších hospodářských orgánech (viz též sv. 44). — 189, 218—219, 221

MÜNZENBERG Wilhelm (1889—1940) — sociální demokrat, účastník dělnického hnutí ve Švýcarsku a v Německu. V letech 1919—1921 pracoval jako tajemník Komunistické internacionály mládeže. Byl generálním tajemníkem Zahraničního výboru pro organizaci mezinárodní dělnické pomoci hladovějícím v Sovětském Rusku (viz též sv. 41). — 56

MURALOV N. I. (1877—1937) — člen SDDSR od roku 1903. Od srpna 1920 byl členem kolegia lidového komisariátu zemědělství, od břez-

na 1921 velitelem moskevského vojenského okruhu (viz též sv. 50).
— 95—96

MURANOV M. K. (1873—1959) — člen SDDSR od roku 1904. Po únorové revoluci 1917 patřil k zakladatelům strany levých eserů (viz též sv. 24). — 421

MUSSOLINI Benito (1883—1945) — vůdce italských fašistů, v letech 1922—1943 fašistický diktátor v Itálii (viz též sv. 26). — 354

MUŠKETOV D. I. (nar. 1882) — geolog. Od roku 1919 do roku 1936 byl ředitelem Leningradského báňského institutu (viz též sv. 52). — 60

NADĚŽDA KONSTANTINOVNA — viz Krupská N. K.

NAKORJAKOV N. N. (Nazar Uralskij) (1881—1970) — člen VKS(b) od roku 1925. Do revolučního hnutí se zapojil roku 1901. Pracoval ve výborech SDDSR v různých městech, přispíval do legálního i ilegálního tisku. Roku 1911 emigroval do Ameriky, kde redigoval menševicky orientovaný list *Novyj mir*, vydávaný ruskými emigranty. Roku 1917 se vrátil do Ruska, byl zástupcem vojenského komisaře prozatímní vlády, v letech 1919—1920 sloužil v Děnikinově armádě. Později pracoval v různých nakladatelstvích. V roce 1922 se stal ředitelem Státního nakladatelství umělecké literatury. — 132

NAPOLEON I. (vl. jm. Bonaparte) (1769—1821) — francouzský císař (1804—1814 a 1815). — 533

NARIMANOV Nariman Kerbalaj Nadžaf ogly (1871—1925) — státník a spisovatel. V roce 1920 se stal předsedou ázerbájdžánského revolučního výboru, poté rady lidových komisařů Ázerbájdžánské SSR (viz též sv. 51). — 40

NASIMOVIC N. F. (Dirks) (1876—1927) — novinář. Přispíval do bolševického legálního i ilegálního tisku (viz též sv. 48). — 402

NAZAR URALSKIJ — viz Nakorjakov N. N.

NAZVANOV M. K. (1872—1934) — inženýr technolog v oblasti cukrovarnictví. V letech 1919—1921 vykonával funkci poradce ve výrobním odboru Nejvyšší národohospodářské rady a později Státní plánovací komise. Od roku 1922 pracoval v lidovém komisariátu za-

- hraničního obchodu jako obchodní ředitel sdružení Severoles.
— 98, 172—173
- NĚČKINOVÁ J. A. (nar. 1892) — zdravotní sestra. Od roku 1911 do roku 1957 pracovala v Soldatěnkovově nemocnici (dnes nemocnice S. P. Botkina). — 283
- NĚOPICHANOV A. A. (nar. 1884) — inženýr ekonom. V letech 1919—1921 byl místopředsedou ústředního výboru svazu pracovníků železniční dopravy, později členem předsednictva Státní plánovací komise. — 131
- NĚSTĚROV B. P. (1894—1937) — člen KSR(b) od roku 1918. Od roku 1922 pracoval v úřadovně rady lidových komisařů RSFSR. — 176, 225
- NĚVSKIJ V. I. (1876—1937) — člen SDDSR od roku 1898. Po Říjnové revoluci byl jmenován lidovým komisařem dopravy (viz též sv. 18). — 462, 468, 474
- NEWBOLD — 340
- NIKOLAJEV A. M. (1887—1938) — člen SDDSR od roku 1904. V letech 1918—1924 byl členem kolegia lidového komisariátu pošt a telegrafů, později zastával významné funkce v obchodních institucích. — 296
- NIKON — biskup. — 534
- N. K. — viz Krupská N. K.
- NOVICKIJ A. A. (nar. 1894) — člen KSR(b) od roku 1918, finanční referent. Od roku 1921 vedl rozpočtovou správu RSFSR, byl tajemníkem komise pro zlaté valuty, členem malé rady lidových komisařů a zástupcem lidového komisariátu financí v Radě práce a obrany (viz též sv. 53). — 21, 185
- OBUCH V. A. (1870—1934) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1894, povoláním lékař. Léčil také V. I. Lenina (viz též sv. 51). — 123
- OGANOVSKIJ N. P. (nar. 1874) — trudovik, poté eser, povoláním ekonom statistik. V roce 1905 vydával v Saratově list Golos děvni.

- V letech 1915—1916 řídil Statistický úřad Celoruského zemstevního svazu. Od roku 1918 do roku 1920 vedl ekonomické oddělení sibiřské pobočky Ústředního svazu spotřebních družstev. V letech 1921—1924 byl vedoucím statistického odboru lidového komisiariátu zemědělství RSFSR. V dalších letech pracoval v lidovém komisiariátu financí, lidovém komisiariátu obchodu, Nejvyšší národohospodářské radě, Státní plánovací komisi a zabýval se vědeckou a pedagogickou činností. — 302
- OKULOV A. I. (1880—1939) — člen SDDSR od roku 1903, spisovatel. V letech 1920—1921 velel vojskům východní Sibiře a byl členem revolučního vojenského tribunálu. — 54
- OLMINSKIJ M. S. (1863—1933) — člen SDDSR od roku 1898, publicista. Řídil komisi pro studium dějin strany při ÚV KSR(b) (viz též sv. 46). — 306
- ORACHELAŠVILI M. D. (1881—1937) — člen SDDSR od roku 1903. Pracoval ve stranických organizacích v Petrohradu a v Zakavkazsku. Po únorové revoluci 1917 byl předsedou výboru bolševiků a sovětu dělnických zástupců ve Vladikavkazu [Ordžonikidze]. V roce 1918 byl za menševické vlády v Gruzii vězněn. Po propuštění vyvíjel v letech 1920—1921 ilegální činnost, byl předsedou ÚV KS(b) Gruzie a členem kavkazského byra ÚV KSR(b). Od března 1921 vykonával funkci předsedy revolučního výboru sovětské Gruzie, poté byl předsedou rady lidových komisařů, tajemníkem ÚV KS(b) Gruzie a tajemníkem zakavkazského krajského výboru KSR(b). Od prosince 1922 zastával funkci předsedy rady lidových komisařů ZSFSR. V letech 1923—1925 byl místopředsedou rady lidových komisařů SSSR, 1933—1937 zástupcem ředitele Institutu Marxe-Engelse-Lenina při ÚV VKS(b). Od roku 1923 byl kandidátem a od roku 1926 do roku 1934 členem ústředního výboru strany. — 342—343
- ORDŽONIKIDZE G. K. (Sergo) (1886—1937) — člen SDDSR od roku 1903. V letech 1921—1926 byl předsedou kavkazského byra ÚV a členem ÚV KSR(b) (viz též sv. 42). — 98, 120, 267—269, 280, 341—343, 350, 375
- ORLOV N. A. — novinář. V letech 1918—1919 působil v redakci časopisu *Izvěstija Narkomproda* jako tajemník, v letech 1920—1921 byl zástupcem redaktora a poté redaktorem vydavatelského oddělení tohoto časopisu. Později vedl hospodářskou rubriku časopisu *No-*

vyj mir, který vydávalo sovětské zastupitelství v Berlíně.
— 80—81

ORTODOX— viz Axelrodová L. I.

OSADČIJ P. S (1866—1943) — odborník v oblasti elektrotechniky. V letech 1921—1930 byl místopředsedou Státní plánovací komise RSFSR, zabýval se otázkami zahraničního obchodu (viz též sv. 44).
— 138, 212

OSINSKIJ N. (vl. jm. Obolenskij V. V.) (1887—1938) — člen SDDSR od roku 1907. Po Říjnové revoluci zastával vedoucí státní a stranické funkce. V letech 1921—1923 byl náměstkem lidového komisaře zemědělství (viz též sv. 44). — 32, 46, 93, 95—96, 101, 109, 111, 121, 274—275, 302, 344, 351, 379, 383

OSTRĀKOV P. A. (1887—1952) — člen VKS(b) od roku 1945, inženýr a vědec, odborník na radiotechniku. V letech 1918—1927 pracoval v Nižněnovgorodské radiotechnické laboratoři; v roce 1921 byla pod jeho vedením v Moskvě zahájena stavba rozhlasové stanice nesoucí jméno Komunistické internacionály. Je autorem prací o radio-technice a jejím vývoji v SSSR. — 296

PANAFIEU N. — francouzský vyslanec ve Varšavě (1921). — 122

PARABELLUM — viz Radek K. B.

PARVUS (vl. jm. Helphand A. L.) (1869—1924) — účastník sociálně demokratického hnutí v Rusku a Německu koncem 90. let, po II. sjezdu SDDSR menševik (viz též sv. 6). — 528

PAVLOV V. A. (1890—1942) — inženýr radiotechnik. V letech 1921—1924 vedl radiotechnický odbor lidového komisariátu pošt a telegrafů. — 296, 305

PEŠEČONOV A. V. (1867—1933) — buržoazní veřejný činitel a publicista. Po únorové revoluci 1917 se stal ministrem zásobování v prozatímní vládě. V roce 1921 pracoval v Ústředním statistickém úřadu na Ukrajině (viz též sv. 45). — 215

PETERS J. Ch (1886—1938) — člen SDDSR od roku 1904. V roce 1920 se stal členem turkeštánského byra ÚV KSR(b). Zastával odpovědné funkce v ústřední kontrolní komisi a v dělnicko-rolnické inspekci.

federativní socialistické republiky při radě lidových komisařů SSSR a tajemnicí předsednictva Státní plánovací komise SSSR. — 106

POTĚMKIN G. A. (1739—1791) — státník, oblíbenec Kateřiny II. (viz též sv. 23) — 223

PREOBRAŽENSKIJ A. A. (1862—1938) — narodnik, povoláním učitel, obyvatel zemědělské osady v chutoru Šarnel (Samarská gubernie). V nedaleké vesnici Alakajevec žila v letních měsících let 1889—1893 rodina Uljanovových. Preobraženskij se v těchto letech s Leninem často setkával a živě s ním diskutoval o problémech rolníků. Později se připojil k sociálně demokratickému hnutí. V roce 1905 pracoval v Samaře [Kujbyšev]. V roce 1922 se na Leninův návrh stal předsedou sovchozu Leninskije Gorki. — 84

PREOBRAŽENSKIJ J. A. (1886—1937) — člen SDDSR od roku 1903. Po Říjnové revoluci pracoval v různých stranických a vojenskopolitických orgánech. V roce 1921 se stal členem kolegia lidového komisariátu financí, poté předsedou Hlavní správy odborného vzdělávání (viz též sv. 41). — 60, 120—121, 130—132, 161, 167—168, 177, 289, 379, 483

PROŠJAN P. P. (1883—1918) — člen eserské strany. V prosinci 1917 byl zvolen členem rady lidových komisařů jako lidový komisař pošt a telegrafů. V březnu 1918 z rady lidových komisařů odešel, neboť leví eseři nesouhlasili s podepsáním brestlitevského míru. V červenci 1918 se zúčastnil vzpoury levých eserů v Moskvě a poté politické činnosti zanechal (viz též sv. 37). — 438

PROUDHON Pierre Joseph (1809—1865) — francouzský publicista, ekonom a sociolog, ideolog maloburžoazie, jeden ze zakladatelů anarchismu (viz též sv. 34). — 529

QUELCH Harry (1858—1913) — významný činitel britského a mezinárodního dělnického hnutí (viz též sv. 39). — 407

QUESSEL Ludwig (1872—1931) — německý sociální demokrat, publicista. — 405

RADČENKO I. I. (1874—1942) — člen SDDSR od roku 1898. V letech 1921—1922 byl členem kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu. — 19, 28—29, 39—40, 53, 91, 103, 119, 189, 242, 248—250, 345, 382, 385, 462—463

- RADEK K. B. (Parabellum) (1885—1939) — účastník sociálně demokratického hnutí v Haliči, Polsku a Německu, člen SDDSR(b) od roku 1917. Po Říjnové revoluci pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí, byl tajemníkem exekutivy Komunistické internacionály. Na VIII.—XII. sjezdu KSR(b) byl zvolen členem jejího ústředního výboru (viz též sv. 45). — 89, 92, 99, 162—163, 177, 208—209, 340, 350, 357—359, 394, 410—413, 415—416, 425, 526—529, 532—533, 537, 539—541
- RADIŠČEV A. N. (1749—1802) — spisovatel. Jeho dílo mělo obrovský vliv na rozvoj revolučně osvobozenického hnutí v Rusku (viz též sv. 5). — 203
- RAKOSI Mátyás (1892—1971) — maďarský politik, člen Komunistické strany Maďarska od jejího založení v roce 1918. V letech 1920—1924 pracoval v exekutivě Kominterny, od roku 1924 jako její tajemník (viz též sv. 45). — 92
- RAKOVSKIJ Ch. G. (1873—1941) — člen SDDSR(b) od roku 1917. Po Říjnové revoluci vykonával funkce ve straně i v sovětech. Od roku 1918 byl předsedou rady lidových komisařů Ukrajiny, od roku 1923 působil jako diplomat ve Velké Británii a ve Francii (viz též sv. 44). — 48, 162
- RAMZIN L. K. (1887—1948) — významný vědecký pracovník v oboru tepelné techniky. Od roku 1920 byl profesorem na Vysoké škole technické v Moskvě. V roce 1921 se stal členem Státní plánovací komise (viz též sv. 44). — 66, 174, 192—193
- REJNŠTEJN B. I. (1866—1947) — člen KSR(b) od roku 1918. Působil především v Kominterně a Rudé odborové internacionále (viz též sv. 34). — 83, 263, 311, 313
- REMEJKO A. G. (vl. jm. Tichomirov) (1894—1938) — člen SDDSR od roku 1914. Pracoval ve stranických orgánech a v odborech v Moskvě, Sormově [dnes součást Gorkého], Petrohradu a na Uralu. V letech 1920—1923 vedl organizační oddělení Celoruské (později Vsesvazové) ústřední rady odborů, byl členem předsednictva ústředního výboru Celoruského svazu horníků, předsedou kurské a oděské guberniální odborové rady. Později pracoval ve státních orgánech. — 48—49
- RESKE N. A. (1887—1965) — správní a finanční referent. V roce 1921

působil na Severním Kavkazu jako zmocněnec Rady práce a obrany, Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů a lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce a byl členem kolegia lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce. — 315—316

RESPONDEK G. — inženýr elektrotechnik. — 246

RIVLIN L. S. (1876—1960) — člen SDDSR od roku 1899. Působil ve stranických organizacích v Petrohradu a v dalších městech. Později pracoval ve státních a hospodářských orgánech (viz též sv. 48). — 28

RJAZANOV D. B. (vl. jm. Goldendach) (1870—1938) — účastník sociálně demokratického hnutí od 90. let. Na VI. sjezdu strany v roce 1917 byl přijat do SDDSR(b). Podílel se na založení Institutu K. Marxe a B. Engelse a do roku 1931 byl jeho ředitelem (viz též sv. 45). — 26

ROBINS Raymond (1873—1954) — americký veřejný činitel (viz též sv. 42). — 33

ROJZMAN P. I. (nar. 1887) — právník. V roce 1922 působil jako vyšetřovatel lidového komisariátu spravedlnosti, později pracoval jako právní poradce lidového komisariátu pošt a telegrafů. — 147

ROLANDOVÁ-HOLSTOVÁ Henriette (1869—1952) — holandská socialistka, spisovatelka. Účastnila se zimmerwaldské konference, přiklonila se k zimmerwaldské levici (viz též sv. 26). — 526

ROTŠTEJN F. A. (1871—1953) — člen SDDSR od roku 1901. V letech 1921—1922 byl zástupcem RSFSR v Íránu, do roku 1930 pracoval v diplomatických službách (viz též sv. 47). — 89, 340, 366

ROZANOV V. N. (1872—1934) — lékař. Od roku 1910 řídil chirurgické oddělení Soldatěnkovovy nemocnice (dnes nemocnice S. P. Botkina). Léčil V. I. Lenina. Od roku 1931 byl profesorem v Ústředním institutu pro zvyšování kvalifikace lékařů. Založil a redigoval několik chirurgických časopisů. — 308—309

ROZENGOLC A. P. (1889—1938) — člen SDDSR od roku 1905. V roce 1922 byl členem kolegia lidového komisariátu financí (viz též sv. 50). — 315

ROZMIROVIČOVÁ J. F. (vl. jm. Trojanovská) (1886—1953) — členka SDDSR od roku 1904. Po Říjnové revoluci pracovala ve stranických a státních orgánech. V letech 1918—1922 byla předsedkyní vyšetřovací komise Nejvyššího tribunálu ČÚVV, od jara 1922 členkou kolegia a vedla právní oddělení lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce (viz též sv. 48). — 297—298, 315—316

ROZOVSKIJ S. Z. (1879—1924) — člen SDDSR od roku 1901. Po Říjnové revoluci byl členem kolegia lidového komisariátu zásobování a členem vedení Ústředního svazu spotřebních družstev. V roce 1921 stál v čele sekretariátu Mezinárodní rady odborů, podílel se na svolání I. sjezdu Rudé odborové internacionály. V roce 1922 založil berlínskou pobočku Ústředního svazu spotřebních družstev. V letech 1923—1924 pracoval v lidovém komisariátu zahraničního obchodu. — 91

ROŽKOV N. A. (1868—1927) — historik a publicista. K Říjnové revoluci se stavěl negativně. Za cizí vojenské intervence a občanské války bojoval proti sovětské moci. Po roce 1922 se věnoval vědecké, pedagogické a administrativní činnosti v různých institucích. Je autorem řady prací o dějinách Ruska (viz též sv. 12). — 178, 364—365, 403

RUDZUTAK J. E. (1887—1938) — člen SDDSR od roku 1905. V roce 1920 se stal členem předsednictva a generálním tajemníkem Celoruské ústřední rady odborů. V letech 1922—1924 byl předsedou středoasijského byra ÚV KSR(b). Na X. a XI. sjezdu byl zvolen členem ÚV KSR(b) (viz též sv. 44). — 90, 124, 235, 366

RUCHIMOVIC M. L. (1899—1939) — člen SDDSR od roku 1913. Od roku 1921 byl předsedou doněckého guberniálního výkonného výboru sovětů (viz též sv. 44). — 48—49

RUNOV T. A. (1886—1941) — agronom. Od roku 1919 byl předsedou Hlavní správy zemědělských hospodářství při průmyslových podnicích Nejvyšší národohospodářské rady. V roce 1921 byl jedním z organizátorů zemědělské výstavy v Moskvě a zabýval se meliorací v okolí Moskvy. V letech 1924—1928 pracoval v lidovém komisariátu zemědělství. — 243

RUSANOV A. N. (nar. 1881) — člen IV. státní dumy za Přímořský kraj, politicky neorganizován; povoláním učitel. — 422

- RUTGERS Sebald Justius (1879—1961) — holandský inženýr, komunista. V letech 1921—1926 byl vedoucím představitelem Autonomní průmyslové (internacionální) kolonie v Kuzbasu (viz též sv. 44). — 64, 102, 262, 317
- RUZER L. I. (1881—1959) — člen SDDSR od roku 1899. V letech 1921—1923 byl členem kolegia lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce a členem malé rady lidových komisařů (viz též sv. 50). — 315—316
- RYKOV A. I. (1881—1938) — člen SDDSR od roku 1899. Po Říjnové revoluci zastával významné funkce: byl předsedou Nejvyšší národohospodářské rady, místopředsedou a později předsedou rady lidových komisařů SSSR a RSFSR, Rady práce a obrany, členem politického byra ústředního výboru (viz též sv. 44). — 71, 181, 246, 248, 252, 260—265, 268, 274, 276, 284, 289, 301—305, 307, 310, 314—315, 317—318, 323—324, 326, 332—333, 372, 452, 462, 478, 481
- RYKUNOV M. V. (1884—1937) — člen SDDSR od roku 1903. V letech 1921—1922 byl členem kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu (viz též sv. 52). — 382
- RYSLEV A. I. (nar. 1883) — sociální demokrat; poslanec IV. státní dumy za Amurskou oblast; rolník. — 422
- SAFAROV G. I. (1891—1942) — člen SDDSR od roku 1908. Od roku 1921 byl členem turkestánského byra ÚV KSR(b), v letech 1921—1922 členem exekutivy Kominterny. Na X. a XI. sjezdu strany byl zvolen členem ústředního výboru (viz též sv. 48). — 92, 109, 114—115, 286
- SAID-GALIJEV S. G. (1894—1938) — člen SDDSR od roku 1917. V letech 1920—1924 byl předsedou rady lidových komisařů nejprve Tatarské a později Krymské republiky (viz též sv. 53). — 312
- SAMARIN V. I. — 36—37
- SAMMER I. A. (1870—1921) — účastník revolučního hnutí od roku 1897. Od roku 1919 byl předsedou Ukrajinského svazu spotřebních družstev a zmocněncem organizace Ukrajinský zahraniční obchod (viz též sv. 20). — 153

- SAMOJLOV F. N. (1882—1952) — člen SDDSR od roku 1903. V letech 1919—1920 byl zmocněncem CÚVV při baškirském vojenském revolučním výboru a členem baškirského oblastního výboru KSR(b) (viz též sv. 31). — 421, 483
- SEDĚLNÍKOV T. I. (1876—1930) — člen KSR(b) od roku 1918. V roce 1921 byl členem kolegia lidového komisariátu zemědělství (viz též sv. 14). — 77
- SEMAŠKO N. A. (1874—1949) — člen SDDSR od roku 1898, povoláním lékař. V letech 1918—1930 byl lidovým komisařem zdravotnictví RSFSR (viz též sv. 39). — 51, 90—91, 143, 235, 278, 283, 308—309, 311, 318
- SEREDA S. P. (1871—1933) — člen SDDSR od roku 1903. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve státních a hospodářských orgánech; v letech 1918—1921 byl lidovým komisařem zemědělství RSFSR (viz též sv. 39). — 450, 454, 494
- SERGEJEV F. A. — viz Arťom
- SERGO — viz Ordžonikidze G. K.
- SERRATI Giacinto Menotti (1872—1926) — významný činitel italského dělnického hnutí, jeden z vedoucích představitelů Italské socialistické strany, později člen komunistické strany (viz též sv. 44). — 36, 123, 367, 426
- SHAW George Bernard (1856—1950) — anglický dramatik a publicista. Od prvních dnů Říjnové revoluce podporoval Sovětskou republiku. Byl proti válce a fašismu. — 84
- SCHIEDEMANN Philipe (1865—1939) — jeden z vůdců krajně pravicového oportunistického křídla německé sociální demokracie (viz též sv. 39). — 530—531
- SCHELLING Friedrich Wilhelm Joseph (1755—1854) — představitel německé idealistické filozofie konce 18. a začátku 19. století (viz též sv. 18). — 26
- SKLJANSKIJ E. M. (1892—1925) — člen SDDSR od roku 1913. Po nastolení sovětské moci se stal členem kolegia lidového komisariátu vojenství. Od září 1918 do roku 1924 byl náměstkem lidového ko-

misaře vojenství a místopředsedou Revoluční vojenské rady republiky (viz též sv. 45). — 193, 468, 492

SKOBELEV M. I. (1885—1939) — menševik, povoláním inženýr. V sociálně demokratickém hnutí pracoval od roku 1903. Ve IV. státní dumě zastupoval ruské obyvatelstvo Zakavkazska (viz též sv. 24). — 422

SKVORCOV — viz Skvorcov-Stěpanov

SKVORCOV-STĚPANOV I. I (1870—1928) — významný stranický pracovník a sovětský státník, marxistický publicista, autor četných ekonomických, historických a protináboženských prací, překladatel a redaktor tří svazků Kapitálu a řady dalších děl K. Marxe a B. Engelse. V roce 1921 byl místopředsedou redakční rady Státního nakladatelství (viz též sv. 45). — 245—246, 254, 303, 306, 355—356, 387

SMILGA I. T. (1892—1938) — člen SDDSR od roku 1907. V letech 1921—1923 byl místopředsedou Nejvyšší národohospodářské rady a vedoucím Hlavní správy paliv. Na XI. sjezdu strany byl zvolen členem ÚV (viz též sv. 44). — 37, 66—67, 77, 78—79, 90, 94, 101, 169, 209, 246, 324, 327, 482, 490—491

SMIRNOV I. N. (1881—1936) — člen SDDSR od roku 1899. V letech 1921—1922 pracoval v Nejvyšší národohospodářské radě, byl předsedou sibiřského revolučního výboru, později lidovým komisařem pošt a telegrafů. Na IX. sjezdu byl zvolen členem ÚV (viz též sv. 44). — 47—48, 278

SMIRNOV V. M. (1887—1937) — člen SDDSR od roku 1907. Po Říjnové revoluci se stal členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady, od března 1921 byl členem komise pro využívání materiálových zdrojů RSFSR. — 38, 290, 301

SMITTENOVÁ J. G. (1883—1942) — členka SDDSR od roku 1904. Pracovala ve stranických organizacích ve Vitebsku a Petrohradu. Po Říjnové revoluci byla zástupkyní tajemníka Ústřední rady závodních výborů v Petrohradu, poté pracovala v Celoruské mimořádné komisi pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi. Od roku 1921 vykonávala odpovědné funkce v aparátu ústředního výboru KSR(b). Od roku 1932 se zabývala vědeckou, redakční a vydavatelskou činností. — 207

SMOLJANINOV V. A. (1890—1962) — člen SDDSR od roku 1908. Od dubna 1921 pracoval jako zástupce vedoucího úřadovny Rady práce a obrany pro otázky ekonomické a hospodářské výstavby (viz též sv. 44). — 24—25, 47, 65, 70—71, 112—113, 119, 122, 148—149, 151, 157—158, 169, 172—173, 176, 225, 237—238, 268—270, 291—292, 297—304, 314, 318, 320, 326, 328—330, 332—333, 340, 382—383

SMUŠKOVÁ M. A. (nar. 1893) — členka KSR(b) od roku 1919. V letech 1919—1931 pracovala v lidovém komisariátu školství a osvěty jako instruktorka, byla zástupkyní vedoucího a posléze vedoucí knihovnického oddělení Hlavního výboru pro politickou osvětu. Později se zabývala knihovnickou a pedagogickou činností. — 196

SOKOLNIKOV G. J. (vl. jm. Brilliant) (1888—1938) — člen SDDSR od roku 1905. Od prosince 1918 byl členem revoluční vojenské rady Jižního frontu, poté Turkestánského frontu, od listopadu 1921 členem kolegia lidového komisariátu financí, náměstkem lidového komisaře a později lidovým komisařem financí. Na XI. sjezdu byl zvolen členem ÚV (viz též sv. 44). — 55, 109, 113—115, 130, 136, 160—162, 167—168, 177, 180, 185, 190, 195, 198, 205, 209, 212—213, 223—224, 233, 243—244, 247, 261—262, 303, 341, 353

SOLC A. A. (1872—1945) — člen SDDSR od roku 1898. Od roku 1920 byl členem ústřední kontrolní komise strany, od roku 1921 členem jejího předsednictva. Později se stal členem Nejvyššího soudu SSSR (viz též sv. 44). — 105—106, 253

SOLOVJOV Z. P. (1876—1928) — člen SDDSR od roku 1898. V letech 1921—1922 byl náměstkem lidového komisaře zdravotnictví (viz též sv. 51). — 143

SORGE Friedrich Adolf (1828—1906) — německý socialista, významný představitel mezinárodního dělnického hnutí (viz též sv. 30). — 544

SOROKIN P. S. (1886—1933) — člen KSR(b) od roku 1918. Od roku 1921 do roku 1923 působil jako moskevský guberniální komisař zásobování. V dalších letech pracoval v Moskevské spotřební komuně, v lidovém komisariátu vnitřního obchodu, Ústředním svazu spotřebních družstev aj. Byl obchodním zástupcem SSSR v Československu. — 252

- SOSNOVSKIJ L. S. (1886—1937) — člen SDDSR od roku 1904, povoláním novinář. V letech 1918—1924 redigoval list Bědnota (viz též sv. 45). — 17, 118, 257, 344, 474
- SPIRIDONOVOVÁ M. A. (1884—1941) — jedna z vedoucích osobností eserské strany. Po únorové revoluci 1917 patřila k levému křídlu eserů a po vytvoření strany levých eserů v listopadu 1917 se stala členkou jejího ústředního výboru (viz též sv. 41). — 450
- SPUNDE A. P. (1892—1962) — člen SDDSR od roku 1901. Po Říjnové revoluci byl zástupcem hlavního komisaře Státní banky v Petrohradu (viz též sv. 36). — 447
- STALIN J. V. (vl. jm. Džugašvili) (1879—1953) — člen SDDSR od roku 1898. V roce 1922 byl zvolen generálním tajemníkem ÚV KSR(b) (viz též sv. 44). — 47, 52, 64, 72, 91—92, 96, 98, 104, 123, 130, 134, 138, 154—155, 158, 167, 174, 185, 193, 202, 209, 224, 226, 235, 243, 268, 279—280, 282, 285—286, 290, 300—301, 306, 308, 311—316, 323—324, 330, 341, 347, 349—350, 359, 365—366, 374—375, 387, 436, 469, 497
- STARKOV V. V. (1869—1925) — účastník revolučního hnutí od začátku 90. let. Po Říjnové revoluci pracoval v lidovém komisariátu zahraničního obchodu a byl náměstkem obchodního zástupce RSFSR v Německu (viz též sv. 16). — 49
- STASOVÁ J. D. (1873—1966) — členka SDDSR od roku 1898. Od února 1917 do března 1920 vykonávala funkci tajemnice ústředního výboru strany (viz též sv. 46). — 480
- STEINMETZ Charles Protheus (Karl August Rudolf) (1865—1923) — známý americký vědec, elektrotechnik. — 259—260, 364
- STĚKLOV J. M. (1873—1941) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1893. Po Říjnové revoluci se stal redaktorem listu Izvěstija VCIK (viz též sv. 19). — 107, 274, 306
- STINNES Hugo (1870—1924) — německý velkopřemyslník a politik. Aktivně se podílel na obnově vojensko-průmyslového potenciálu Německa. Od roku 1920 byl několik let poslancem Říšského sněmu. — 61
- STOMOŇAKOV B. S. (1882—1941) — člen SDDSR od roku 1902. V le-

tech 1920—1925 byl obchodním zmocněncem Sovětského Ruska v Berlíně (viz též sv. 45). — 42, 93, 250, 288, 294, 368—369

STRUMILIN S. G. (vl. jm. Strumillo-Petraškevič) (1877—1974) — člen KSR(b) od roku 1923. V letech 1921—1937 pracoval ve Státní plánovací komisi (viz též sv. 13). — 24, 38, 179, 192—193, 242

STRUVE P. B. (1870—1944) — buržoazní ekonom a publicista, jeden z vůdců Konstitučně demokratické strany (viz též sv. 1). — 541

STUNKEL B. E. (1882—1938) — inženýr elektrotechnik. V roce 1920 se podílel na sestavování plánu Státní komise pro elektrifikaci Ruska (GOELRO), zabýval se vypracováním plánu elektrifikace Centrální průmyslové oblasti. V letech 1920—1922 byl předsedou technické rady a členem kolegia Hlavní správy kovoprůmyslu (viz též sv. 44). — 111, 176

SUCHANOV N. (vl. jm. Gimmer N. N.) (1882—1940) — ekonom a publicista maloburžoazního zaměření. Původně byl narodnik, později se přiklonil k menševikům. Po Říjnové revoluci pracoval ve státních hospodářských organizacích a podnicích (viz též sv. 45). — 163

SUNJATSEN (1866—1925) — významný čínský revolucionář, demokrat a státník (viz též sv. 23). — 171

SVERDLOV J. M. (1885—1919) — člen SDDSR od roku 1901. V lednu 1912 byl kooptován do ústředního výboru. Dne 8. (21.) listopadu 1917 byl zvolen předsedou Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů (viz též sv. 37). — 106, 439

SVIDĚRSKIJ A. I. (1878—1933) — člen SDDSR od roku 1899. Po Říjnové revoluci se stal členem kolegia lidového komisariátu zásobování a členem kolegia lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce (viz též sv. 39). — 315—317, 319, 330, 362—363

SYROMOLOTOV — 121

ŠAGOV N. R. (1882—1918) — aktivní účastník revolučního hnutí, poslanec IV. státní dumy za Kostromskou gubernii, povoláním tkadlec. V dumě byl členem bolševické frakce (viz též sv. 24). — 421

ŠAMIGULOV G. K. (1890—1959) člen SDDSR od roku 1910. Účastnil se Říjnové revoluce v Orenburgu. V letech 1919—1920 byl

členem baškirského oblastního výboru KSR(b) a předsedou Ústředního výkonného výboru sovětů a rady lidových komisařů Baškirie. V dalších letech pracoval ve stranických, státních a hospodářských orgánech. — 483

ŠAPIRO L. G. (Šanin M.) (1887—1957) — člen KSR(b) od roku 1918. Pracoval v lidovém komisariátu školství a osvěty a byl politicky činný v Rudé armádě. V letech 1920—1921 byl členem předsednictva Hlavního výboru pro politickou osvětu. Napsal několik vědeckých prací (viz též sv. 16). — 73—76

ŠATILOV I. N. (1824—1889) — zemědělský odborník. Od roku 1864 stál v čele Moskevské zemědělské společnosti. Podílel se na založení Petrovské zemědělské akademie (dnes Moskevská zemědělská akademie K. A. Timirjazeva). Patřil také k organizátorům pokusné stanice v Tulské gubernii (dnes Šatilovská státní šlechtitelská stanice v Orelské oblasti). — 344

ŠEJNMAN A. L. (1886—1944) — člen SDDSR od roku 1903. Od roku 1918 pracoval v různých funkcích. Byl členem vedení Státní banky RSFSR a náměstkem lidového komisaře financí (viz též sv. 35). — 70, 78—79, 133, 176, 222—223, 328, 388—391, 478, 488

ŠKLOVSKIJ G. L. (1875—1937) — člen SDDSR od roku 1898. V letech 1918—1925 byl v diplomatických službách (viz též sv. 49). — 81, 285—286

ŠLJAPNIKOV A. G. (1885—1937) — člen SDDSR od roku 1901. Po Říjnové revoluci byl lidovým komisařem práce, později pracoval v odborech a v hospodářských orgánech (viz též sv. 44). — 434, 446

ŠMIDT O. J. (1891—1956) — člen KSR(b) od roku 1918. V letech 1918—1920 byl členem kolegia lidového komisariátu zásobování, poté lidového komisariátu školství a osvěty a lidového komisariátu financí. Byl hlavním redaktorem Velké sovětské encyklopedie (viz též sv. 40). — 161, 478

ŠOTMAN A. V. (1880—1937) — člen SDDSR od roku 1899. V roce 1922 byl členem sibiřského revolučního výboru a předsedou sibiřské národohospodářské rady (viz též sv. 34). — 342, 380

ŠREJDER A. — levý eser. V roce 1918 byl náměstkem lidového komisaře spravedlnosti. — 446

- ŠTEJNBERG I. Z. — jeden z vůdců strany levých eserů, povoláním advokát. Po Říjnové revoluci byl lidovým komisařem spravedlnosti (viz též sv. 35). — 435—436
- ŠTEJNBERG P. B. — ruský podnikatel, emigrant. V letech 1922—1924 byl jedním ze zakládajících členů a ředitelem s dispozičním právem Akciové společnosti pro vnitřní a zahraniční obchod se surovými kožemi v RSFSR. — 19
- ŠVARC I. I. (Semjon) (1879—1951) — člen SDDSR od roku 1899. Od roku 1921 byl předsedou ÚV Svazu horníků (viz též sv. 47). — 48
- ŠVEDČIKOV K. M. (1884—1952) — člen SDDSR od roku 1904. Od roku 1918 vykonával odpovědné funkce v papírenském průmyslu, byl mimořádným zmocněncem rady lidových komisařů pro záležitosti papírenského průmyslu a tisku. — 18
- TASIN N. J. — menševik, novinář. Přispíval do několika buržoazních listů. — 41
- TAYLOR Frederik Winslow (1856—1915) — americký inženýr, zakladatel systému organizace práce zaměřeného na maximální využití pracovní doby. — 320
- TEODOROVIČ I. A. (1875—1940) — účastník revolučního hnutí od roku 1895. Od roku 1920 byl členem kolegia lidového komisariátu zemědělství (viz též sv. 44). — 46, 95—96, 104—105, 108, 117, 302, 313, 344, 351
- TER-PETROSIAN S. A. (Kamo) (1882—1922) — člen SDDSR od roku 1901 (viz též sv. 51). — 269, 480
- THOMAS Albert (1878—1932) — francouzský politik, pravicový socialista. Od roku 1910 patřil k vůdcům parlamentní frakce socialistické strany. Za první světové války byl sociálšovinistou (viz též sv. 26). — 427
- TICHOMIROV V. A. (1895—1955) — člen KSR(b) od roku 1919. V letech 1921—1924 byl členem vedení Ústředního svazu spotřebních družstev. — 230, 238
- TICHVINSKIJ M. M. (1868—1921) — inženýr chemie, profesor. Po Říjnové revoluci byl profesorem v technologickém a báňském institutu

- v Petrohradu a vedl laboratorní oddělení Hlavního výboru pro ropný průmysl Nejvyšší národohospodářské rady. V roce 1921 se účastnil spiknutí proti sovětské moci. Na příkaz petrohradské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi byl zastřelen.
— 498
- TIMIRJAZEV K. A. (1843—1920) — přírodovědec a fyziolog rostlin, člen korespondent petrohradské Akademie věd. Jeho jméno nese několik vědeckých a pedagogických institucí v Sovětském svazu (viz též sv. 51). — 344
- TOBINSONOVÁ-KRASNOŠČOKOVÁ G. B. (1889—1964) — emigrantka žijící v letech 1906—1917 v Americe. V roce 1920 pracovala v Americké organizaci pro pomoc hladovějícím (ARA). 3. prosince 1921 působila jako překladatelka při rozhovoru V. I. Lenina s americkou novinářkou B. Beattyovou. Od roku 1923 do roku 1931 byla členkou Komunistické strany USA, od roku 1931 členkou VKS(b).
— 72, 96
- TOLSTOJ L. N. (1828—1910) — významný ruský spisovatel (viz též sv. 24). — 403, 543
- ТОМКИН — 41
- ТОМСКИЙ М. П. (1880—1936) — člen SDDSR od roku 1904. Zastával různé stranické funkce. V letech 1922—1929 byl členem politického byra ústředního výboru strany (viz též sv. 44). — 322—323, 365—366
- ТРИФОНОВ В. А. (1888—1938) — člen SDDSR od roku 1904. Od června 1921 byl zástupcem ředitele Hlavní správy paliv a předsedou Celoruského syndikátu pro obchod s ropou (viz též sv. 52). — 94, 101, 339—340
- ТРОЦКИЙ Л. Д. (vl. jm. Bronštejn) (1879—1940) — člen SDDSR od roku 1898, menševik. Po Říjnové revoluci zastával funkce lidového komisaře zahraničních věcí, lidového komisaře vojenství a vojenského námořnictva, byl předsedou Revoluční vojenské rady republiky, členem politického byra ústředního výboru a členem exekutivy Komunistické internacionály (viz též sv. 44). — 61, 78, 101, 118, 126—127, 140, 143, 159, 160, 170, 177, 211, 275, 279, 326, 357—359, 368—371, 373—375, 387, 394, 403, 405—407, 433, 475, 482, 490, 497, 509, 524, 541—543, 545

- TROFIMOV K. V. (1894—1937) — člen SDDSR(b) od roku 1917. Od roku 1921 byl členem kolegia lidového komisariátu pošt a telegrafů. — 296
- TROJANOVSKIJ A. A. (1882—1955) — člen SDDSR od roku 1907. Od roku 1921 pracoval v lidovém komisariátu dělnicko-rolnické inspekce (viz též sv. 48). — 261
- TUCHAČEVSKIJ M. N. (1893—1937) — člen KSR(b) od roku 1918. V letech 1918—1920 velel různým armádám a frontům (viz též sv. 51). — 491
- TULJAKOV I. N. (nar. 1877) — sociální demokrat menševik, dělník. Byl poslancem IV. státní dумы za oblast Donského vojska. — 421
- TUMANOV N. G. (1887—1936) — člen SDDSR(b) od roku 1917. V letech 1922—1923 byl členem kolegia lidového komisariátu financí RSFSR, poté lidovým komisařem financí a členem Ústředního výkonného výboru Zakavkazské sovětské federativní socialistické republiky. V dalších letech stál v čele vedení Státní banky SSSR, byl členem předsednictva Státní plánovací komise a Nejvyšší národohospodářské rady, obchodním zástupcem SSSR ve Francii a ředitelem Průmyslové banky SSSR. — 341
- TURATI Filipo (1857—1932) — představitel italského dělnického hnutí, spoluzakladatel Italské socialistické strany (1892), vůdce jejího pravého, reformistického křídla (viz též sv. 44). — 522, 526
- TURGENEV I. S. (1818—1883) — významný ruský spisovatel (viz též sv. 45). — 412
- TURKESTANOV I. N. (1884—1950) — předseda Hlavního výboru pro kožedělný průmysl Nejvyšší národohospodářské rady v letech 1917—1919. — 453
- TYSZKA Jan (vl. jm. Jogiches Leon) (1867—1919) — významný činitel polského a německého dělnického hnutí (viz též sv. 19). — 413
- UGLOV A. T. (1884—1938) — inženýr radiotechnik. V letech 1917 až 1923 sloužil v radiotechnickém vojsku Rudé armády. — 296
- ULIANOFF Wl. — viz Lenin V. I.

- ULJANOV A. I. (1866—1887) — narodovoljovec, starší bratr V. I. Lenina (viz též sv. 32). — 32
- ULJANOVÁ M. I. (1878—1937) — členka SDDSR od roku 1898, mladší sestra V. I. Lenina. V letech 1917—1929 členka redakční rady a tajemnice Pravdy (viz též sv. 49). — 328, 388
- ULJANOVÁ N. K. — viz Krupská N. K.
- ULRICOVÁ A. I. (nar. 1892) — členka SDDSR od roku 1909. Působila ve stranických organizacích v Rize. V letech 1921—1924 pracovala v sekretariátu rady lidových komisařů a Rady práce a obrany. — 299
- UNKSOV M. I. (nar. 1881) — strojní inženýr. V roce 1921 pracoval v lidovém komisariátu zemědělství a předsedal mimořádné tříčlenné komisi pro organizaci výroby Fowlerových pluhů. — 111
- UNSLIGHT I. S. (1879—1938) — člen SDDSR od roku 1900. Od dubna 1921 do podzimu 1923 byl místopředsedou Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi (pozdější Státní politická správa) (viz též sv. 51). — 23, 26, 29, 35, 37, 50, 52, 98, 141, 159, 166, 173—174, 179, 193—194, 215, 233, 245, 502, 504
- URQUHART Leslie (1874—1933) — britský finančník a průmyslník, vzděláním báňský inženýr. V letech 1896—1906 pracoval v Rusku jako inženýr při těžbě ropy v Baku. Od roku 1921 se pokoušel získat zpět svůj majetek a koncese v Sovětském Rusku (viz též sv. 45). — 19, 22, 211, 327, 337—339, 347
- VAILLERE Jules — francouzský obchodník. — 251—252
- VAJNSTEJN A. L. (nar. 1892) — ekonom, statistik. V letech 1918—1921 vedl statistický odbor moskevské guberniální národohospodářské rady a zastupoval vedoucího statistického odboru Nejvyšší národohospodářské rady. Od roku 1921 do roku 1923 vykonával funkci vedoucího ekonomického odboru plánovací správy lidového komisariátu zemědělství RSFSR. Později se zabýval vědeckou a pedagogickou činností. — 302
- VAJNSTEJN S. A. (1876—1923) — menševik. Po únorové revoluci roku 1917 byl do 25. října 1917 členem předsednictva výkonného výboru petrohradského sovětu dělnických a vojenských zástupců. V do-

bě občanské války bojoval proti sovětské moci a později emigroval.

— 74

VANDERVELDE Émile (1866—1938) — vůdce Belgické dělnické strany, předseda mezinárodního socialistického byra II. internacionály, re-
vizionista a oportunist (viz též sv. 32). — 426

VARGA J. S. (1879—1964) — ekonom, akademik. Do roku 1919 žil
v Maďarsku. Byl členem Maďarské sociálně demokratické strany.
V době Maďarské republiky rad vykonával funkci lidového komisa-
ře financí a později předsedy Rady národního hospodářství. Po po-
rážce maďarské revoluce emigroval do Rakouska a později do So-
větského Ruska, kde se stal členem KSR(b). Působil v Komunistické
internacionále. V letech 1927—1947 stál v čele Ústavu světové eko-
nomiky a světové politiky AV SSSR. Je autorem řady prací o ekono-
mice a politice kapitalistických zemí. — 239, 270—271, 283—284,
358, 505—508

VELITEL KREMLU viz Peterson R. A.

VETOSKIN M. K. (1884—1958) — člen SDDSR od roku 1904. Pracoval
ve stranických organizacích v různých městech Ruska. Po Říjnové
revoluci byl členem kolegia lidového komisariátu dělnicko-rolnické
inspekce, členem malé rady lidových komisařů, ukrajinským lido-
vým komisařem spravedlnosti a lidovým komisařem dělnicko-rol-
nické inspekce, členem předsednictva ústřední kontrolní komise,
členem Celoukrajinského ústředního výkonného výboru sovětů a od
roku 1925 členem Ústředního výkonného výboru SSSR. Od roku
1949 působil jako pedagog na Moskevské státní univerzitě. — 50,
363

VJUKOV A. A. (nar. 1884) — právník. V letech 1920—1924 pracoval
jako vyšetřovatel v lidovém komisariátu spravedlnosti. Později pů-
sobil jako právní poradce v lidovém komisariátu pošt a telegrafů
a na ministerstvu obrany. — 147

VLADIMIROV M. K. (vl. jm. Šejnfinkel) (1879—1925) — člen SDDSR
od roku 1903. Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných
funkcí v zásobovacích orgánech, v roce 1922 se stal lidovým komi-
sařem financí RSFSR (viz též sv. 45). — 315, 325

VLADIMIRSKIJ M. F. (1874—1951) — člen SDDSR od roku 1898. Po
Říjnové revoluci byl členem předsednictva Celoruského ústředního

výkonného výboru sovětů a náměstkem lidového komisaře vnitra RSFSR (viz též sv. 39). — 286

VOJEVODIN P. I. (1884—1964) — člen SDDSR od roku 1899. V roce 1921 pracoval v Hlavním výboru pro politickou osvětu při lidovém komisariátu školství a osvěty RSFSR. V letech 1922—1939 se zabýval publicistickou, vydavatelskou a knihovnickou činností. — 97, 206

VOLKOVSKIJ A. F. (nar. 1884) — člen SDDSR(b) od roku 1917 do roku 1920. V letech 1918—1920 byl členem kolegia lidového komisariátu dopravy a Hlavního výboru pro lesní hospodářství. — 462

VOLOGDIN V. P. (1881—1953) — známý vědec v oblasti vysokofrekvenční techniky. V letech 1918—1923 pracoval v Nižněnovgorodské radiotechnické laboratoři, patřil k jejím zakladatelům. Od roku 1939 byl členem korespondentem Akademie věd SSSR. V roce 1948 obdržel první zlatou medaili A. S. Popova. — 295—296

VOROVSKIJ V. V. (1871—1923) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1894. Po Říjnové revoluci působil jako diplomat ve skandinávských zemích (1917—1919) a v Itálii (1921—1923). V letech 1919—1920 řídil Státní nakladatelství. 10. května 1923 byl v Lausanne zavražděn bělogvardějcem (viz též sv. 10). — 42, 145—146, 162, 298, 354

VRANGEL P. N. (1878—1928) — generál carské armády, monarchista, baron. Za cizí vojenské intervence a občanské války patřil k vůdcům kontrarevoluce na jihu Ruska. V dubnu až listopadu 1920 byl vrchním velitelem bělogvardějských ozbrojených sil v této oblasti. Po porážce svých jednotek Rudou armádou uprchl do zahraničí. — 491, 496

VULFSON S. D. (1879—1932) — člen SDDSR od roku 1902. V letech 1921—1924 byl místopředsedou a poté předsedou Moskevského spotřebního družstva a členem moskevského výboru strany (viz též sv. 45). — 252

WALECKI — viz Horwitz-Walecki

WEBER Max (1864—1920) — německý buržoazní sociolog, historik a ekonom (viz též sv. 30). — 543

WELLS Herbert George (1866—1946) — anglický spisovatel. Na jaře roku 1920 navštívil Sovětské Rusko a hovořil s V. I. Leninem. — 84

WILSON Thomas Woodrow (1856—1924) — americký politik a historik, v letech 1913—1921 prezident USA (viz též sv. 37). — 552

X — viz Danski B. G.

YARROS H. (1882—1965) — novinář. V roce 1917 byl dopisovatelem americké agentury Associated Press. V roce 1924 se přestěhoval do SSSR a zabýval se novinářskou a pedagogickou činností. — 432

ZAGORSKIJ V. M. (vl. jm. Lubockij) (1883—1919) — člen SDDSR od roku 1905. Po Říjnové revoluci pracoval na sovětském vyslanectví v Berlíně. V červnu 1918 přijel do Moskvy a zanedlouho byl zvolen tajemníkem moskevského výboru SDDSR(b). Zahynul 25. září 1919 po výbuchu bomby, kterou vhodili do budovy moskevského výboru strany kontrarevolucionáři (viz též sv. 48). — 485—486

ZAKS B. G. (nar. 1886) — v roce 1918 pracovník lidového komisariátu financí, v letech 1921—1922 zástupce vedoucího úřadovny Rady práce a obrany. — 218—220, 225, 298—300, 338, 340—341

ZALUCKIJ P. A. (1887—1937) — člen SDDSR od roku 1907. V roce 1921 byl členem a tajemníkem předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů. Později pracoval ve vedoucích funkcích v stranickém aparátu a v hospodářských organizacích (viz též sv. 44). — 105—106, 126

ZEGHAU — zástupce Kruppova koncernu. — 246

ZETKINOVÁ Clara (1857—1933) — význačná funkcionářka německého a mezinárodního dělnického hnutí, spoluzakladatelka Komunistické strany Německa (viz též sv. 37). — 426

ZEVIN J. D. (1888—1918) — člen SDDSR od roku 1904. Od srpna 1917 pracoval v různých odpovědných funkcích v Baku, usiloval o nastolení sovětské moci v Ázerbájdžánu (viz též sv. 48). — 129

ZINOVJEV G. J. (vl. jm. Radomyslskij) (1883—1936) — člen SDDSR od roku 1901. Po Říjnové revoluci byl předsedou petrohradského sovětu a až do roku 1926 členem politického byra ústředního výboru,

v letech 1919—1926 předsedou exekutivy Komunistické internacionály (viz též sv. 44). — 31, 36—96, 105, 123, 166, 169—170, 178, 181—182, 235, 281, 285—286, 291—293, 311—313, 323, 326—327, 349, 357—359, 364, 375, 387, 394, 469, 509, 532—541

ZMOCNĚNĚC HAMMERŮV — viz Mishell B. O.

ŽIDĚLEV N. A. (1880—1950) — člen SDDSR od roku 1903, aktivní účastník revoluce v letech 1905—1907. V letech 1921—1923 plnil různé odpovědné úkoly rady lidových komisařů, později pracoval ve správních a hospodářských orgánech Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů. Od roku 1927 byl členem vedení celosvazového sdružení pro vývoz kožešin Sojuzpušnina. — 320

ŽOLTOV I. I. (1890—1939) — člen SDDSR(b) od roku 1917. Zúčastnil se říjnového ozbrojeného povstání v Moskvě. Po Říjnové revoluci byl předsedou baumanského obvodního sovětu a guberniální odborové rady v Moskvě, místopředsedou rady lidových komisařů Uzbekistánu a členem kolegia lidového komisariátu práce SSSR. Od roku 1931 řídil výstavbu závodů v Čeljabinsku a Ufě. — 28

ZEMĚPISNÉ NÁZVY

Dříve

Helsingfors
Jekatěrinoslav
Nikolajevsk
Nižnij Novgorod
Novonikolajevsk
Perm
Revel
Ridder
Samara
Simbirsk
Tiflis

Nyní

Helsinky
Dněpropetrovsk
Kustanaj
Gorkij
Novosibirsk
Molotov
Tallin
Leninogorsk
Kujbyšev
Uljanovsk
Tbilisi

OBSAH

Předmluva

7—15

1921

1 D. I. KURSKÉMU. <i>4. listopadu</i>	17
2 V. A. AVANĚSOVOVI. <i>4. listopadu</i>	18
3 A. O. ALSKÉMU. <i>5. listopadu</i>	18
*4 P. A. BOGDANOVVI. <i>5. listopadu</i>	19
5 ČLENŮM STRANY NA SIBIŘI, NA URALU A V KIRGIZSTÁNU. <i>5. listopadu</i>	19—20
+6 LIDOVÉMU KOMISARIÁTU DOPRAVY. <i>5. listopadu</i>	20
7 I. S. LOBAČOVOVI. <i>5. listopadu</i>	21
8 N. P. GORBUNOVVI. <i>5. listopadu</i>	21
9 P. P. GORBUNOVVI. <i>7. listopadu</i>	22
10 VZKAZ P. P. GORBUNOVVI A TELEGRAM L. B. KRASINOVVI. <i>7. listopadu</i>	22
+11 N. P. GORBUNOVVI. <i>7. listopadu</i>	23
12 L. B. KAMENĚVOVI. <i>7. listopadu</i>	23
+13 ÚSTŘEDNÍ KOMISI PRO EVIDENCI A DISTRIBUCI TISKU, VYDAVATELSKÝM ODDĚLENÍM NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADY A LIDOVÝCH KOMISARIÁTŮ ZEMĚDĚLSTVÍ, DOPRAVY A ZÁSOBOVÁNÍ. <i>8. listopadu</i>	24
14 V. A. SMOLJANINOVVI. <i>9. listopadu</i>	24
15 V. A. AVANĚSOVOVI. <i>9. listopadu</i>	25
16 V. A. SMOLJANINOVVI. <i>9. listopadu</i>	25

* Dokumenty označené hvězdičkou byly v 5. ruském vydání uveřejněny poprvé.

+ Křížkem jsou označeny titulky převzaté podle originálu.

*17	I. S. UNŠLICHTOVI. 9. listopadu	26
18	D. B. RJAZANOVHOVI. 9. listopadu	26
19	V. M. MICHAJLOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 9. listopadu	27
+20	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 9. listopadu	27
21	A. B. CHALATOVHOVI. 10. listopadu	27
22	N. P. GORBUNOVHOVI. 10. listopadu	28
23	I. I. RADČENKOVI. 10. listopadu	28
24	I. I. RADČENKOVI. 10. listopadu	29
25	I. S. UNŠLICHTOVI. 10. listopadu	29
+26	STÁTNÍMU NAKLADATELSTVÍ. 10. listopadu	30
27	M. I. GLJASSEROVÉ. 11. listopadu	30
*28	V. M. MICHAJLOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 11. listopadu	31
29	N. P. GORBUNOVHOVI. 12. listopadu	31—32
*30	POZNÁMKY NA DOPISU G. V. ČIČERINA A ODPOVĚĎ G. V. ČIČERINOVI. 12. listopadu	32—33
+31	TELEGRAM VŠEM HOSPODÁŘSKÝM RADÁM. 12. listopadu	33
32	N. P. GORBUNOVHOVI. 12. listopadu	34
33	N. P. GORBUNOVHOVI. 12. listopadu	34
*34	K USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) O JEDNÁNÍ S KONCESIONÁŘI V OBLASTI KURSKÉ MAGNETICKÉ ANOMÁLIE. 14. listopadu	34
35	I. S. UNŠLICHTOVI. 14. listopadu	35
36	N. I. BUCCHARINOVI. 14. listopadu	35
*37	A. V. LUNAČARSKÉMU 15. listopadu	36
38	V. I. SAMARINOVI. 15. listopadu	36—37
39	I. S. UNŠLICHTOVI. 15. listopadu	37
*40	I. T. SMILGOVI. 15. listopadu	37
41	N. P. GORBUNOVHOVI. 15. listopadu	38
42	POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b). 16. listopadu	38
43	D. I. KURSKÉMU. 16. listopadu	38—39
44	L. K. MARTENSOVI. 17. listopadu	39
45	I. I. RADČENKOVI. 17. listopadu	39
*46	RADIOGRAM L. B. KRASINOVI. 17. listopadu	40

47	TELEGRAM N. N. NARIMANOVHOVI. <i>Mezi 17. a 22. listopadem</i>	40
48	N. N. KRESTINSKÉMU. <i>18. listopadu</i>	41
+ 49	CELORUSKÉ MIMOŘÁDNÉ KOMISI. <i>18. listopadu</i>	41
50	V. M. MOLOTOVOVI. <i>Mezi 18. a 22. listopadem</i>	42
51	DOPORUČENÍ PRO N. A. JEMELJANOVA. <i>19. listopadu</i>	42—43
+ 52	VŠEM PRACOVNÍKŮM STRANY A SOVĚTŮ. <i>19. listopadu</i>	43
53	PŘÍKAZ N. P. GORBUNOVHOVI. <i>19. listopadu</i>	43—44
+ 54	VELITELI KREMLU. <i>19. listopadu</i>	44—45
55	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). <i>19. listopadu</i>	45
56	D. I. KURSKÉMU. <i>19. listopadu</i>	45—46
*57	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). <i>19. listopadu</i>	46
+ 58	N. P. GORBUNOVHOVI. <i>19. listopadu</i>	47
*59	J. V. STALINHOVI. <i>20. listopadu</i>	47
+ 60	PŘEDSEDOVI PŘÍPRAVNÉHO ZASEDÁNÍ RADY PRÁCE A OBRANY. <i>21. listopadu</i>	48
61	V. M. MOLOTOVOVI, CH. G. RAKOVSKÉMU, I. I. ŠVARCOVI, G. L. PJATAKOVHOVI A M. L. RUCHIMOVHOVI. <i>21. listopadu</i>	48—49
62	TELEGRAM V. V. STARKOVHOVI. <i>21. listopadu</i>	49
63	DOPORUČENÍ PRO J. S. HANECKÉHO. <i>21. listopadu</i>	49—50
*64	ROZHODNUTÍ NA PŘÍPISU MOSKEVSKÉ VÝROBNÍ SPRÁVY SPRÁVĚ MOSKEVSKÝCH TEXTILNÍCH TOVÁREN. <i>21. listopadu</i>	50
65	M. K. VETOŠKINHOVI. <i>22. listopadu</i>	50
66	S. S. PILJAVSKÉMU. <i>22. listopadu</i>	51
67	V. M. MOLOTOVOVI. <i>22. listopadu</i>	51
68	J. V. STALINHOVI A I. S. UNŠLICHTHOVI. <i>22. listopadu</i>	52
+ 69	STÁTNÍ PLÁNOVACÍ KOMISI. <i>23. listopadu</i>	52—53
70	I. I. RADČENKHOVI. <i>23. listopadu</i>	53

*71	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b).	
	<i>23. listopadu</i>	54
72	REDAKCI ČASOPISU BYLOJE. <i>23. listopadu</i>	54—55
+73	VELITELI KREMLU. <i>26. listopadu</i>	55—56
74	N. P. GORBUNOVOVI. <i>26. listopadu</i>	56
*75	N. P. GORBUNOVOVI. <i>26. listopadu</i>	56—57
76	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU.	
	<i>1. 26. listopadu</i>	
	<i>2. 26. listopadu</i>	57—58
77	N. P. GORBUNOVOVI. <i>27. listopadu</i>	58
+78	PŘEDSEDOVI MALÉ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. <i>28. listopadu</i>	58
79	PÍSEMNÝ VZKAZ O POKUTÁCH. <i>Mezi</i> <i>28. listopadem a 14. prosincem</i>	59
*80	L. B. KAMENĚVOVI. <i>29. listopadu</i>	59
81	N. P. GORBUNOVOVI. <i>29. listopadu</i>	59—60
82	J. A. PREOBRAŽENSKÉMU. <i>29. listopadu</i>	60
83	PŘÍKAZ N. P. GORBUNOVOVI NA DOPISU A. S. KISELJOVA. <i>29. listopadu</i>	60—61
*84	L. D. TROCKÉMU. <i>30. listopadu</i>	61
85	A. D. METĚLEVOVI. <i>30. listopadu</i>	61—62
86	A. A. BĚLOVOVI. <i>30. listopadu</i>	62
+87	O KOMISI PRO VYUŽÍVÁNÍ MATERIÁLOVÝCH ZDROJŮ. <i>30. listopadu</i>	63
88	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. <i>30. listopadu</i>	63—64
89	V. V. KUJBYŠEVOVI. <i>Koncem listopadu</i>	64
90	A. S. JENUKIDZEMU. <i>V listopadu</i>	64—65
91	TELEFONOGRAM V. V. FOMINOVI.	
	<i>2. prosince</i>	65
92	N. P. GORBUNOVOVI. <i>2. prosince</i>	66
93	POŠTOVNÍ TELEGRAM I. T. SMILGOVI A V. V. FOMINOVI. <i>2. prosince</i>	66—67
94	LIDOVÉMU KOMISARIÁTU ZAHRANIČNÍHO OBCHODU. <i>2. prosince</i>	67—68
95	VÝBORU PRO ZAHRANIČNÍ LITERATURU. <i>2. prosince</i>	68—69
96	CELORUSKÉ MIMORÁDNÉ KOMISI.	
	<i>2. prosince</i>	69
*97	L. B. KAMENĚVOVI. <i>2. prosince</i>	69—70
*98	A. L. ŠEJNMANOVI. <i>2. prosince</i>	70
99	V. A. SMOLJANINOVOVI. <i>2. prosince</i>	70—71
100	A. I. RYKOVHOVI. <i>3. prosince</i>	71

101	J. V. STALINOVÍ. 3. prosince	72
102	G. B. KRASNOŠČOKOVOVÉ. 3. prosince	72
*103	MOSKEVSKÉ GUBERNIÁLNÍ KOMISI PRO PROVĚRKU A ČISTKU VE STRANĚ. 3. prosince	73—76
104	A. D. CJURUPOVI. 5. prosince	76
+105	N. P. GORBUNOVOVI. 5. prosince	77
106	A. D. CJURUPOVI. 5. prosince	77
107	A. D. CJURUPOVI. 5. prosince	78
108	A. M. LEŽAVOVI. 5. prosince	78—79
*109	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 5. prosince	79
+110	SOUDRUHŮM BALLISTEROVI A CARROVI. 5. prosince	79—80
*111	V. M. MOLOTOVOVI A VŠEM ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 5. prosince	80
*112	V. M. MOLOTOVOVI A VŠEM ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 5. prosince	80—81
*113	G. L. ŠKLOVSKÉMU. 5. prosince	81
*114	N. P. GORBUNOVOVI. 5. prosince	82
115	TELEGRAM B. A. BAKOVI. 5. prosince	82
116	N. P. GORBUNOVOVI. 6. prosince	83
117	VZKAZ SEKRETÁŘCE. 6. prosince	83
118	A. M. LEŽAVOVI. 6. prosince	83—84
119	TELEGRAM M. CH. POLJAKOVOVI. 6. prosince	84
120	A. M. GORKÉMU. 6. prosince	84—87
+121	N. P. GORBUNOVOVI. 6. prosince	84—87
122	V. M. MOLOTOVOVI. 6. prosince	87
123	VÝMĚNA VZKAZŮ S M. N. POKROVSKÝM. 6. prosince	88
124	M. G. CCHAKAJOVI. 6. prosince	88
+125	N. P. GORBUNOVOVI. 7. prosince	89
126	TELEGRAM F. A. ROTŠTEJNOVI. 7. prosince	89
*127	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. 8. prosince	89
128	I. I. MEŽLAUKOVI. 9. prosince	90
129	L. A. FOTIJEVOVÉ. 9. prosince	90
130	N. A. SEMAŠKOVI. 9. prosince	91
131	J. V. STALINOVÍ. 9. prosince	91—92
*132	TELEFONOGRAM L. A. FOTIJEVOVÉ, N. S. LEPEŠINSKÉ A M. I. GLJASSEROVÉ. 11. prosince	92

133	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). <i>12. prosince</i>	93
134	V. A. AVANĚSOVOVI, D. I. KURSKÉMU A A. D. CJURUPOVI. <i>13. prosince</i>	93—94
135	I. T. SMILGOVI. <i>14. prosince</i>	94
*136	N. OSINSKÉMU. <i>Mezi 14. a 18. prosincem</i>	95
*137	L. B. KAMENĚVOVI. <i>Mezi 14. a 18. prosincem</i>	96
138	G. B. KRASNOŠČOKOVOVĚ. <i>15. prosince</i>	96
139	V. M. MOLOTOVOVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). <i>16. prosince</i>	97
140	J. A. LITKENSOVI. <i>16. prosince</i>	97
+141	N. P. GORBUNOVOVI. <i>17. prosince</i>	98
*142	J. V. ŠTALINOVI. <i>17. prosince</i>	98
*143	I. S. UNŠLICHTOVI. <i>17. prosince</i>	98
144	DOTAZY LIDOVÝM KOMISARIÁTŮM V SOUVISLOSTI S PŘÍPRAVOU ZPRÁVY CELORUSKÉHO ÚSTŘEDNÍHO VÝKONNÉHO VÝBORU A RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ IX. CELORUSKÉMU SJEZDU SOVĚTŮ. <i>17. prosince</i>	99—103
145	N. P. BRJUCHANOVOVI. <i>17. prosince</i>	103
146	L. B. KAMENĚVOVI. <i>17. prosince</i>	103—104
147	J. V. ŠTALINOVI. <i>19. prosince</i>	104
148	I. A. TEODOROVICHOVI. <i>19. prosince</i>	104—105
149	P. A. ZALUCKÉMU A A. A. SOLCOVI. <i>20. prosince</i>	105
150	P. A. ZALUCKÉMU A A. A. SOLCOVI. <i>20. prosince</i>	106
151	REDAKCI LISTU IZVĚSTIJA VCIK. <i>21. prosince</i>	107
152	V. M. MOLOTOVOVI. <i>21. prosince</i>	108
*153	TELEFONOGRAM V. M. MOLOTOVOVI A VŠEM ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). <i>22. prosince</i>	108—109
154	G. J. SOKOLNIKOVHOVI. <i>22. prosince</i>	109
155	P. A. BOGDANOVHOVI. <i>23. prosince</i>	109—112
+156	PŘEDSEDOVI MALÉ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. <i>23. prosince</i>	112
157	V. A. SMOLJANINOVHOVI. <i>24. prosince</i>	112
158	G. J. SOKOLNIKOVHOVI. <i>24. prosince</i>	113

159	L. B. KAMENĚVOVI. 24. prosince	113
160	V. M. MOLOTOVOVI, A. S. JENUKIDZEMU, M. I. KALININOVÍ. 24. prosince	114
161	G. I. SAFAROVVI. 24. prosince	114—115
*162	V. M. MOLOTOVOVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). 24. prosince	115
163	J. M. JAROSLAVSKÉMU. 24. prosince	115—116
164	V. M. MOLOTOVOVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). 25. prosince	117
165	V. M. MOLOTOVOVI. 25. prosince	117
*166	V. M. MOLOTOVOVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). 25. prosince	118
*167	L. D. TROCKÉMU. 26. prosince	118
168	TELEFONOGRAM A. M. LEŽAVOVI. 26. prosince	119
169	V. M. MOLOTOVOVI, A. M. LEŽAVOVI, N. A. SEMAŠKOVI, P. A. BOGDANOVVI A G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 26. prosince	119—120
170	G. K. ORDŽONIKIDZEMU. 26. prosince	120
171	VÝMĚNA PÍSEMNÝCH VZKAZŮ S J. A. PREOBRAŽENSKÝM. 26. prosince	120—121
172	A. I. GUSEVOVI. 26. prosince	121
173	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 27. prosince	122
*174	G. V. ČIČERINOVÍ. 27. prosince	122
175	L. A. FOTIJEVŮ. 28. prosince	123
176	VZKAZ SEKRETÁŘCE. 28. prosince	123
177	BĚLOVI KUNOVI. 29. prosince	123—124
178	TELEFONOGRAM J. E. RUDZUTAKOVI, A. A. ANDREJEVOVI A V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 30. prosince	124
179	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. V prosinci	125
180	VEDOUCÍM PRACOVNÍKŮM ÚSTŘEDNÍCH STÁTNÍCH ORGÁNŮ. V prosinci	126
*181	P. A. ZALUCKÉMU. V prosinci	126
*182	L. B. KAMENĚVOVI. V roce 1921	127
183	P. A. KRASIKOVOVI. V roce 1921	127

184	L. B. KAMENĚVOVI. 1. ledna	128
+ 185	SPRÁVĚ DOMŮ SOVĚTŮ. 2. ledna	129
*186	V. M. MOLOTOVOVI PRO VŠECHNY ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 3. ledna	129
*187	V. M. MOLOTOVOVI. 3. ledna	130
188	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 4. ledna	130—131
189	A. D. CJURUPOVI. 4. ledna	131
*190	J. A. PREOBRAŽENSKÉMU. 4. ledna	132
191	A. D. CJURUPOVI. 9. ledna	132
192	M. M. LITVINOVOVI. 9. ledna	133
193	TELEFONOGRAM A. S. JENUKIDZEMU A L. B. KAMENĚVOVI. 9. ledna	133
*194	V. M. MOLOTOVOVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). 9. ledna	134
195	TELEFONOGRAM J. V. STALINOVÍ. 12. ledna	134
*196	V. M. MOLOTOVOVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). 12. ledna	135
*197	V. M. MOLOTOVOVI PRO ORGANIZAČNÍ A POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). 12. ledna	136
198	TELEGRAM L. B. KRASINOVÍ. 12. ledna	137
199	A. S. JENUKIDZEMU. 13. ledna	137—138
*200	P. S. OSADČÍMU. 13. ledna	138
201	TELEGRAM OBCHODNÍM ZASTUPITELSTVÍM RSFSR V ZAHRANIČÍ. 14. ledna	139
202	N. P. GORBUNOVOVI 1. 14. ledna 2. 18. ledna	140 140 140
203	I. S. UNŠLICHTOVI A V. V. FOMINOVÍ. 16. ledna	141—142
*204	L. D. TROCKÉMU. 16. ledna	143
*205	V. M. MOLOTOVOVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). 16. ledna	143—144
*206	V. M. MOLOTOVOVI PRO VŠECHNY ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 16. ledna	145—146

*207	V. M. MOLOTOVOVI. 17. ledna	146
208	D. I. KURSKÉMU. 17. ledna	146—147
209	V. A. SMOLJANINOVOCI. 17. ledna	148
210	STÁTNÍMU NAKLADATELSTVÍ. 17. ledna	151
211	V. A. SMOLJANINOVOCI. 17. ledna	151—152
212	V. M. MOLOTOVOVI PRO SEKRETARIÁT ÚV KSR(b). 17. ledna	152—153
*213	V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI. 18. ledna	153
*214	L. B. KAMENĚVOVI. 18. ledna	154
*215	N. P. BRJUCHANOVOCI. 18. ledna	154
216	J. V. STALINOVI. 19. ledna	155
217	L. B. KRASINOVI. 19. ledna	155—156
218	V. V. FOMINOVI. 19. ledna	156—157
*219	V. A. AVANĚSOVOVI. 20. ledna	157
220	A. D. CJURUPOVI. 21. ledna	158
*221	L. D. TROCKÉMU. 21. ledna	159
222	G. J. SOKOLNIKOVOCI. 22. ledna	160—162
*223	V. M. MOLOTOVOVI PRO VŠECHNY ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 22. ledna	162—163
*224	A. M. LEŽAVOVI. 23. ledna	164
*225	A. M. LEŽAVOVI, P. A. BOGDANOVOCI A V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 23. ledna	164—165
226	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 1. 23. ledna	165—166
	2. 24. ledna	166
227	Š. M. MANUČARJANCOVÉ. 23. ledna	167
228	L. B. KAMENĚVOVI A J. V. STALINOVI. 25. ledna	167
229	A. M. LEŽAVOVI. 26. ledna	167—168
230	G. J. SOKOLNIKOVOCI. 26. ledna	168
*231	I. T. SMILGOVI. 26. ledna	169
232	G. J. ZINOVJEVOVI. 1. 26. ledna	169—170
	*2. 26. ledna	170
	3. 26. ledna	170
*233	G. V. ČIČERINOVI. 26. ledna	171
234	M. I. GLJASSEROVÉ. 26. ledna	171—172
+ 235	N. P. GORBUNOVOCI. 26. ledna	172
*236	VZKAZ SEKRETÁŘCE S PŘÍKAZEM PRO V. A. SMOLJANINOVA. 26. ledna	172—173

237	V. A. KARPINSKÉMU. 26. ledna	173
*238	Z DOPISU I. S. UNŠLICHTOVI. <i>Mezi</i> 26. a 31. lednem	173—174
239	TELEFONOGRAM J. V. LOMONOSOVOVI. 27. ledna	174
240	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 28. ledna	175
241	N. P. GORBUNOVOVI. 28. ledna	176
+242	N. P. GORBUNOVOVI. 29. ledna	176
243	G. J. SOKOLNIKOVOVI. 30. ledna	177
*244	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 30. ledna	177
*245	G. J. ZINOVJEVOVI. 31. ledna	178
*246	I. S. UNŠLICHTOVI. 31. ledna	179
247	A. D. CJURUPOVI. <i>V lednu</i>	179
248	G. J. SOKOLNIKOVOVI. 1. února	180
*249	A. D. CJURUPOVI. 1. února	181
250	V. M. MOLOTOVOVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). 2. února	181—182
251	N. I. BUCCHARINOVI 1. 2. února	183
	*2. 3. února	183
252	SDĚLENÍ M. M. LITVINOVOVI S NÁVRHEM ODPOVĚDI F. R. MACDONALDOVI. 2. února	184
253	G. J. SOKOLNIKOVOVI. 4. února	185
254	J. V. STALINOVI A L. B. KAMENĚVOVI. 4. února	185
255	N. P. GORBUNOVOVI. 6. února	186
256	V. M. MOLOTOVOVI. 6. února	186—187
257	N. I. BUCCHARINOVI A V. M. MOLOTOVOVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). 6. února	187
258	O RAJONIZACI UKRAJINY. <i>Po 6. únoru</i>	188
259	TELEGRAM SOUDRUHU HILLMANOVI. 9. února	188—189
260	N. P. GORBUNOVOVI. 10. února	189
261	G. J. SOKOLNIKOVOVI. 11. února	190—191
262	L. B. KAMENĚVOVI. <i>Nejdříve 11. února</i>	191
263	A. S. JENUKIDZEMŮ *1. 13. února	192
	2. 13. února	192—193

314	N. P. GORBUNOVOVI. 5. března	233
*315	G. L. PJATAKOVOCI. 5. března	234
*316	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 6. března	234—235
317	S. J. ČUCKAJEVOVI 6. března	235
318	G. V. ČIČERINOVI. 6. března	236
319	V. M. MOLOTOVOVI. <i>Nejdříve</i> 6. března	236
320	M. I. GLJASSEROVÉ. 7. března	236—237
321	L. M. CHINČUKOVI. 7. března	237—238
322	J. S. VARGOVI. 8. března	239
323	G. V. ČIČERINOVI. 8. března	240
324	L. B. KRASINOVI. 10. března	240—241
*325	TELEFONOGRAM V. M. MOLOTOVOVI. 12. března	241—242
*326	A. S. JENUKIDZEMU. 13. března	242
327	N. P. GORBUNOVOVI. 14. března	242
328	L. B. KAMENĚVOVI A J. V. STALINOVI. 15. března	243
329	G. J. SOKOLNIKOVOCI. 15. března	243—244
330	D. I. KURSKÉMU. 18. března	244
*331	I. S. UNŠLICHTOVI. 18. března	245
332	I. I. SKVORCOVOVI-STĚPANOVOCI. 19. března	245—246
*333	A. I. RYKOVOCI A A. D. CJURUPOVI. 19. března	246
*334	TELEGRAM KRAJSKÉ HOSPODÁŘSKÉ RADĚ JIHOVÝCHODU. 19. března	246—247
335	G. J. SOKOLNIKOVOCI. 20. března	247
*336	L. B. KRASINOVI. 20. března	248
337	N. P. GORBUNOVOVI. 21. března	248
338	M. I. FRUMKINOVI A I. I. RADČENKOVI. 21. března	249
*339	M. I. FRUMKINOVI. 21. března	250
*340	TELEFONOGRAM L. B. KAMENĚVOVI. 21. března	250—251
*341	L. B. KAMENĚVOVI. 22. března	251
*342	N. P. GORBUNOVOVI. 22. března	252
*343	L. M. CHINČUKOVI. 23. března	252
*344	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 23. března	253

345	TELEGRAM J. V. LOMONOSOVVI. <i>27. března</i>	253
346	TELEGRAM N. N. KRESTINSKÉMU. <i>29. března</i>	254
+ 347	SEKRETARIÁTU ÚV. <i>29. března</i>	254
348	J. S. HANECKÉMU. <i>29. března</i>	255
*349	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). <i>30. března</i>	255—256
*350	N. P. GORBUNOVOVI. <i>31. března</i>	257
351	D. I. KURSKÉMU. <i>31. března</i>	257—258
352	A. D. CJURUPOVI. <i>31. března</i>	258
353	D. I. KURSKÉMU. <i>31. března</i>	259
354	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU 1. <i>31. března</i> 2. <i>2. dubna</i>	259—260 259 260
355	A. I. RYKOVVI. <i>4. dubna</i>	260—261
356	A. I. RYKOVVI. <i>4. dubna</i>	261
*357	G. J. SOKOLNIKOVVI. <i>4. dubna</i>	261—262
358	A. I. RYKOVVI. <i>5. dubna</i>	262
359	A. I. RYKOVVI. <i>5. dubna</i>	263
360	A. I. RYKOVVI. <i>5. dubna</i>	264
361	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. <i>6. dubna</i>	265
*362	J. S. HANECKÉMU. <i>6. dubna</i>	265—266
363	V. V. ADORATSKÉMU. <i>6. dubna</i>	266
364	G. K. ORDŽONIKIDZEMU. <i>7. dubna</i>	267—268
365	A. I. RYKOVVI. <i>8. dubna</i>	268
366	G. K. ORDŽONIKIDZEMU. <i>8. nebo 9. dubna</i>	269
367	G. I. KRUMINOVÍ, G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU, P. I. POPOVOVI A V. A. SMOLJANINOVVI. <i>10. dubna</i>	269—270
368	J. S. VARGOVI. <i>10. dubna</i>	270—271
369	V. V. KUJBYŠEVOVI. <i>10. dubna</i>	271
+ 370	ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ KOMISI. <i>10. dubna</i>	271
+ 371	PREZÍDIU SOCIALISTICKÉ AKADEMIE. <i>10. dubna</i>	272
372	V. V. ADORATSKÉMU. <i>10. dubna</i>	272
373	POKYN L. B. KAMENĚVOVI A POZNÁMKY NA DOPISU V. V. ADORATSKÉHO. <i>10. dubna</i>	273—274
374	N. OSINSKÉMU. <i>12. dubna</i>	274—275

375	A. I. RYKOVŮVI A A. D. CJURUPOVI. <i>12. dubna</i>	276
376	J. S. HANECKÉMU. <i>13. dubna</i>	276
*377	L. M. KARACHANOVI. <i>13. dubna</i>	277
378	P. M. KERŽENCEVOVI. <i>13. dubna</i>	277
*379	I. N. SMIRNOVOVI. <i>13. dubna</i>	278
*380	BÉLOVI KUNOVI. <i>13. dubna</i>	278
*381	NEZNÁMÉMU ADRESÁTOVI. <i>13. dubna</i>	278—279
382	J. V. STALINOVI PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b). <i>15. dubna</i>	279—280
383	G. K. ORDŽONIKIDZEMU. <i>17. dubna</i>	280
*384	G. J. ZINOVJEVOVI. <i>18. dubna</i>	281
*385	J. V. STALINOVI. <i>25. dubna</i>	282
386	N. A. SEMAŠKOVI. <i>25. dubna</i>	283
387	J. S. VARGOVI. <i>26. dubna</i>	283—284
388	A. I. RYKOVŮVI A A. D. CJURUPOVI. <i>26. dubna</i>	284
*389	G. L. ŠKLOVSKÉMU. <i>27. dubna</i>	285
+ *390	SEKRETARIÁTU ÚV. <i>27. dubna</i>	286
391	A. D. CJURUPOVI. <i>27. dubna</i>	287
392	TELEGRAM DĚLNÍKŮM A INŽENÝRŮM ZE SURACHANSKÝCH ROPNÝCH POLÍ. <i>28. dubna</i>	287—288
*393	POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b). <i>29. dubna</i>	288
394	V. A. AVANĚSOVOVI. <i>V dubnu</i>	288
395	F. E. DZERŽINSKÉMU. <i>2. května</i>	289
*396	A. D. CJURUPOVI A A. I. RYKOVŮVI. <i>2. května</i>	289
397	J. A. PREOBRAŽENSKÉMU, <i>Před 3. květnem</i>	289
398	J. V. STALINOVI. <i>6. května</i>	290
+ 399	PŘEDSEDNICTVU STÁTNÍ PLÁNOVACÍ KOMISE. <i>9. května</i>	290
*400	K NÁVRHU SLOŽENÍ MALÉ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. <i>10. května</i>	291
401	ARMANDU HAMMEROVI. <i>11. května</i>	291
*402	L. A. FOTIJEVŮVÉ A V. A. SMOLJANINOVŮVI. <i>11. května</i>	292
403	G. J. ZINOVJEVOVI. 1. <i>11. května</i>	292
	*2. <i>11. května</i>	292—293
404	TELEGRAM B. S. STOMOŇAKOVŮVI. <i>11. května</i>	294

*405	POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b). <i>11. května</i>	294
406	V. S. DOVGALEVSKÉMU. 1. <i>11. května</i> 2. <i>12. května</i>	295—296 296
*407	L. B. KAMENĚVOVI. <i>Nejpozději 13. května</i>	297
408	V. A. SMOLJANINOVVI. <i>13. května</i>	297
409	J. F. ROZMIROVIČOVÉ. <i>13. května</i>	297—298
*410	TELEGRAM L. B. KRASINOVVI, G. V. ČIČERINOVVI, V. V. VOROVSKÉMU. <i>13. května</i>	298
411	V. A. SMOLJANINOVVI. <i>15. května</i>	298—300
412	DOPIS J. V. STALINOVVI A M. I. FRUMKINOVVI A PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. <i>15. května</i>	300—301
413	A. I. RYKOVVVI A A. D. CJURUPOVVI. <i>15. května</i>	301
*414	V. A. SMOLJANINOVVI. <i>15. května</i>	301—302
415	A. I. RYKOVVVI. <i>16. května</i>	302
*416	N. OSINSKÉMU. <i>16. května</i>	302
417	DOPIS A. V. LUNAČARSKÉMU A PŘÍKAZ V. A. SMOLJANINOVVI. <i>17. května</i>	303
418	DOPIS A. I. RYKOVVVI A POZNÁMKY NA JEHO TELEFONOGRAMU. <i>18. května</i>	304—305
419	V. A. PAVLOVVI. <i>18. května</i>	305
420	J. V. STALINOVVI. <i>18. května</i>	306
*421	F. E. DZERŽINSKÉMU. <i>19. května</i>	306—307
422	F. E. DZERŽINSKÉMU. <i>19. května</i>	307
*423	J. V. STALINOVVI. <i>19. května</i>	308
424	J. V. STALINOVVI PRO SEKRETARIÁT ÚV KSR(b). <i>21. května</i>	308
425	N. A. SEMAŠKOVVI. <i>21. května</i>	309
426	VEDOUCÍM PRACOVNÍKŮM ÚSTŘEDNÍCH ÚŘADŮ A ORGANIZACÍ. <i>21. května</i>	309—310
*427	J. V. STALINOVVI. <i>22. května</i>	311
428	G. J. ZINOVJEVVI. <i>22. května</i>	311—312
429	L. M. CHINČUKOVVI. <i>23. května</i>	312
+ *430	TATARSKÝM SOUDRUHŮM KOMUNISTŮM. <i>23. května</i>	312
431	PŘÍKAZ SEKRETÁŘKÁM. <i>23. května</i>	313

432	J. V. STALINOVÍ PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). <i>24. a 27. května</i>	313
433	L. A. FOTIJEVOVÉ. <i>13. července</i>	314
*434	J. V. STALINOVÍ. <i>18. července</i>	314
435	M. K. VLADIMIROVOVI. <i>21. srpna</i>	315
436	ČLENŮM KOLEGIA LIDOVÉHO KOMISARIÁTU DĚLNICKO-ROLNICKÉ INSPEKCE. <i>21. srpna</i>	315—316
437	A. I. SVIDĚRSKÉMU. <i>Po 21. srpnu</i>	316—317
438	A. I. RYKOVŮVI. <i>Mezi 25. srpnem a 1. zářím</i>	317
439	L. A. FOTIJEVOVÉ. <i>31. srpna</i>	318
*440	A. I. RYKOVŮVI. <i>31. srpna</i>	318
441	V. A. AVANĚSOVOVI. <i>1. září</i>	319—320
*442	V. A. SMOLJANINOVŮVI. <i>Nejpozději 7. září</i>	320
*443	N. I. BUCHARINOVŮVI. <i>7. září</i>	321
*444	N. N. KRESTINSKÉMU. <i>7. září</i>	322
445	M. P. TOMSKÉMU. <i>9. září</i>	322
446	L. M. CHINČUKOVI. <i>12. září</i>	323
447	J. V. STALINOVÍ. <i>13. září</i>	323—324
448	L. M. CHINČUKOVI. <i>17. září</i>	324
449	A. I. RYKOVŮVI. <i>17. září</i>	324
450	M. K. VLADIMIROVOVI. <i>17. září</i>	325
451	M. CH. POLJAKOVŮVI. <i>17. září</i>	325
*452	DOPIS J. V. LOMONOSOVŮVI. A PŘÍKAZ V. A. SMOLJANINOVŮVI. <i>18. září</i>	326
*453	G. J. ZINOVJEVOVI. <i>18. září</i>	326—327
454	L. M. CHINČUKOVI. <i>Nejdříve 18. září</i>	327—328
455	V. A. SMOLJANINOVŮVI. <i>19. září</i>	328
*456	V. A. SMOLJANINOVŮVI. <i>Mezi 20. zářím a 5. říjnem</i>	328
457	V. A. SMOLJANINOVŮVI. <i>23. září</i>	329
458	M. I. GLJASSEROVÉ 1. <i>23. září</i> 2. <i>Po 23. září</i>	330 330
*459	G. L. PJATAKOVŮVI. <i>25. září</i>	331
460	N. V. KRYLENKOVI. <i>25. září</i>	331
*461	V. A. SMOLJANINOVŮVI. <i>25. září</i>	332
462	A. I. RYKOVŮVI. <i>25. září</i>	332—333
463	N. I. BUCHARINOVŮVI. <i>27. září</i>	333
464	TELEGRAM V. J. ČUBAROVŮVI. <i>28. září</i>	334
465	L. B. KRASINOVŮVI. <i>4. října</i>	334

466	L. B. KAMENĚVOVI	
	*1. 4. října	337
	*2. 6. října	337
	*3. 6. října	337—338
467	REDAKCI LISTU PUŤ MOLOĐOŽI.	
	6. října	338
468	B. G. ZAKSOVI. <i>Před 10. říjnem</i>	338
*469	TELEGRAM M. M. LITVINOVVI.	
	10. října	339
470	V. A. TRIFONOVVI. 10. října	339—340
*471	VÝMĚNA VZKAZŮ S K. B. RADKEM.	
	<i>Nejpozději 13. října</i>	340
472	B. G. ZAKSOVI. 16. října	340—341
+473	LIDOVÉMU KOMISARIÁTU	
	ZAHRANIČNÍHO OBCHODU. 16. října	341
474	G. K. ORDŽONIKIDZEMU. 16. října	341—342
475	L. B. KAMENĚVOVI	
	A N. P. GORBUNOVVI. 17. října	342
476	TELEGRAM K. M. CINCADZEMU	
	A S. I. KAVTARADZEMU. 21. října	342—343
477	PŘÍKAZ SEKRETÁŘKÁM. 24. října	343
478	L. S. SOSNOVSKÉMU. 25. října	344
479	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU	
	A G. L. PJATAKOVVI. 26. října	345
480	V. N. MAXIMOVSKÉMU. 27. října	345—346
*481	L. B. KAMENĚVOVI. <i>Mezi 27. a 30. říjnem</i>	346
482	V. M. MOLOTOVVI. 28. října	346—347
*483	J. V. STALINOVVI A L. B. KAMENĚVOVI.	
	30. října	347
*484	G. L. PJATAKOVVI	
	A M. I. FRUMKINOVVI. 30. října	347—348
*485	TELEGRAM L. B. KRASINOVVI. 30. října	348
*486	L. B. KAMENĚVOVI. 30. října	348—349
*487	J. V. STALINOVVI PRO ČLENY	
	POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b).	
	30. října	349
488	K. B. RADKOVI. <i>Nejpozději v říjnu</i>	350
*489	TELEGRAM F. E. DZERŽINSKÉMU.	
	1. listopadu	350—351
+490	FINANČNÍMU VÝBORU. 4. listopadu	351
491	N. P. BRJUCHANOVVI. 6. listopadu	352
492	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 6. listopadu	353
+493	STÁTNÍ POLITICKÉ SPRÁVĚ. 6. listopadu	353—354

*494	G. V. ČIČERINOVĚ. <i>Nejdříve 8. listopadu</i>	354
495	I. I. SKVORCOVOVI-STĚPANOVĚ. <i>15. listopadu</i>	355—356
*496	SDĚLENÍ ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) A NÁVRH DOPISU HERBERTU C. HOOVEROVĚ. <i>22. listopadu</i>	356—357
*497	L. D. TROCKÉMU, G. J. ZINOVJEVOVI, N. I. BUCCHARINOVĚ A K. B. RADKOVĚ. <i>25. listopadu</i>	357—358
*498	L. D. TROCKÉMU. <i>25. listopadu</i>	359
+ 499	PŘEDSEDNICTVU CELORUSKÉHO ÚSTŘEDNÍHO VÝKONNÉHO VÝBORU SOVĚTŮ. <i>29. listopadu</i>	359—360
*500	KE ZPRÁVĚ N. M. KNIPOVIČE. <i>3. prosince</i>	360
501	I. I. CHODOROVSKÉMU. <i>4. prosince</i>	361
*502	M. M. LITVINOVĚ. <i>4. prosince</i>	361
503	A. I. SVIDĚRSKÉMU. <i>5. prosince</i>	362—363
*504	N. P. GORBUNOVĚ. <i>6. prosince</i>	363
505	L. A. FOTIJEVOVĚ A N. P. GORBUNOVĚ. <i>7. prosince</i>	363
506	CHARLES I. P. STEINMETZOVĚ. <i>7. prosince</i>	364
507	G. J. ZINOVJEVOVI. <i>7. nebo 8. prosince</i>	364
*508	J. V. STALINOVĚ. <i>8. prosince</i>	365—366
*509	M. I. FRUMKINOVĚ. <i>10. prosince</i>	366
510	DOPIS C. LAZZARIMU A PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. <i>11. prosince</i>	367
511	L. D. TROCKÉMU. <i>12. prosince</i>	368
512	L. D. TROCKÉMU. <i>13. prosince</i>	368—369
513	V. A. AVANĚSOVOVI. <i>14. prosince</i>	369
514	L. D. TROCKÉMU. <i>15. prosince</i>	370
515	L. D. TROCKÉMU. <i>15. prosince</i>	371
*516	MÍSTOPŘEDSEDŮM RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ A RADY PRÁCE A OBRANY. <i>16. prosince</i>	372
517	L. D. TROCKÉMU. <i>21. prosince</i>	373
1923		
518	L. D. TROCKÉMU. <i>5. března</i>	374
+ 519	SOUDRUHU STALINOVĚ. <i>5. března</i>	375
520	P. G. MDIVANIMU, F. J. MACHARADZEMU A DALŠÍM. <i>6. března</i>	375

PŘÍLOHY

+1	TELEGRAM VŠEM VÝKONNÝM VÝBORŮM GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ. <i>21. listopadu 1921</i>	379
2	TELEFONOGRAM F. E. DZERŽINSKÉMU. <i>28. listopadu 1921</i>	380
*3	TELEGRAM A. V. ŠOTMANOVI. <i>29. listopadu 1921</i>	380
4	TELEGRAM ZMOCNĚNCŮM LIDOVÉHO KOMISARIÁTU ZAHRANIČNÍHO OBCHODU. <i>29. listopadu 1921</i>	381—382
5	TELEFONOGRAM I. I. RADČENKOVI. <i>2. prosince 1921</i>	382
6	N. OSINSKÉMU. <i>17. prosince 1921</i>	383
7	N. P. GORBUNOVOVI, V. A. SMOLJANINOVOVI. <i>17. prosince 1921</i>	383—384
8	A. V. LUNAČARSKÉMU, M. N. POKROVSKÉMU, J. A. LITKENSOVI. <i>17. prosince 1921</i>	384
9	I. I. RADČENKOVI. <i>17. prosince 1921</i>	385
+10	TELEGRAM VŠEM VÝKONNÝM VÝBORŮM GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ, VŠEM GUBERNIÁLNÍM HOSPODÁŘSKÝM RADÁM. <i>19. prosince 1921</i>	385—386
11	TELEFONOGRAM V. A. ANTONOVOVI-OVSEJENKOVI. <i>26. prosince 1921</i>	386
12	ZÁPIS ODPOVĚDI I. I. SKVORCOVOVI-STĚPANOVOVI. <i>20. ledna 1922</i>	387
13	DOPIS M. I. ULJANOVOVÉ KUZIBAJI JUNUSOVOVI A KADYRŽANU CHAJDAROVOVI NAPSANÝ NA PŘÍKAZ V. I. LENINA. <i>23. října 1923</i>	388
*14	POZNÁMKY NA DOPISU A. L. ŠEJNMANA. <i>12. listopadu 1921</i>	388—391
15	ROZHODNUTÍ NA DOPISU I. A. PETRUŠKINA. <i>23. listopadu 1921</i>	392
16	POZNÁMKY NA HLÁŠENÍ I. G. KOBLENCE. <i>15. února 1922</i>	393
17	POZNÁMKA NA DOPISU ZÁVODNÍHO VÝBORU ZÁVODU DYNAMO. <i>21. října 1922</i>	394

PRÁCE DODATEČNĚ ZAŘAZENÉ
DO SEBRANÝCH SPISŮ V. I. LENINA

(1903—1922)

1903—říjen 1917

K. KAUTSKÉMU. 29. června 1903	399
K. KAUTSKÉMU. 10. října 1904	400
K. KAUTSKÉMU. 26. října 1904	401
POZNÁMKA REDAKCE LISTU VPERJOD K DOPISU PETROHRADSKÉHO DOPISOVATELE. Po 22. prosinci 1904 (4. lednu 1905)	402
N. F. NASIMOVIČOVI. Před 9. listopadem 1905	402
K. KAUTSKÉMU. 31. ledna 1911	403—405
VI. (PRAŽSKÁ) CELORUSKÁ KONFERENCE SDDSR	406—410
*1. ZPRÁVA O PRÁCI MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA 20. LEDNA 1912	406—408
*2. DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK K REZOLUCI O BOJI PROTI HLADU 21. LEDNA 1912	408
*3. PROJEV K ORGANIZAČNÍ OTÁZCE 24. LEDNA 1912	409—410
*ROSA LUXEMBURGOVÁ A POLSKÝ »PARTEIVORSTAND« VE STOPÁCH MARTOVA. Před 4. (17.) zářím 1912	410—416
ODPOVĚĎ NA ČLÁNEK LIKVIDÁTORŮ V LISTU LEIPZIGER VOLKSZEITUNG. Po 16. (29.) září 1912	416—418

ZPRÁVA O VOLBÁCH DO IV. DUMY PRO MEZINÁRODNÍ SOCIALISTICKÉ BYRO. <i>11. listopadu 1912</i>	418—422
NÁVRH DOHODY ÚV SDDSR SE SKUPINOU PRIBOJ O JEJÍM UZNÁNÍ ZA VYDAVATELSTVÍ ÚV SDDSR. <i>7. srpna 1913</i>	422—423
*NÁVRH REZOLUCE DÉLNICKÝCH ORGANIZACÍ PROTI POMLOUVAČNĚMU NAŘČENÍ PRACOVNÍKA POJIŠŤOVACÍHO HNUTÍ X LIKVIDÁTORY. <i>Nejdříve 19. října (1. listopadu) 1913</i>	423—424
REDAKCI LISTU ZA PRAVDU. <i>25. nebo 26. listopadu (8. nebo 9. prosince) 1913</i>	424
<i>PRVNÍ MEZINÁRODNÍ SOCIALISTICKÁ KONFERENCE V ZIMMERWALDU</i>	425—427
DISKUSNÍ PŘÍSPĚVKY K MANIFESTU A NÁVRHU REZOLUCE O VÁLCE A ÚKOLECH SOCIÁLNÍ DEMOKRACIE. 7. ZÁŘÍ 1915	
*1.	425—426
*2.	426—427
<i>DRUHÁ MEZINÁRODNÍ SOCIALISTICKÁ KONFERENCE V KIENTALU</i>	427—428
DISKUSNÍ PŘÍSPĚVKY K REZOLUCI O SVOLÁNÍ MEZINÁRODNÍHO SOCIALISTICKÉHO BYRA 28. DUBNA 1916	
*1.	427
*2.	427
*3.	428
*STATKÁŘI SE SČUCHLI S KADETY. <i>Po 20. říjnu (2. listopadu) 1917</i>	428—430
Říjen 1917—červenec 1918	
DOPLŇKY K NÁVRHU DEKRETU O REKVÍROVÁNÍ TEPLÝCH VĚCÍ PRO VOJÁKY NA FRONTĚ. <i>Před 8. (21.) listopadem 1917</i>	431—432

INTERVIEW DOPISOVATELI AGENTURY ASSOCIATED PRESS H. YAROSSOVI. <i>15. (28.) listopadu 1917</i>	432
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O MINISTERSTVU VOJENSTVÍ. <i>19. listopadu (2. prosince) 1917</i>	433
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ K REALIZACI SOCIALISTICKÉ POLITIKY V EKONOMICE. <i>27. listopadu</i> <i>(10. prosince) 1917</i>	434
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ K PLATŮM ZAMĚSTNANCŮ STÁTNÍCH ÚŘADŮ. <i>13. (26.) prosince 1917</i>	434
SMĚRNICE K PŘEDKLÁDÁNÍ OTÁZEK NA POŘAD JEDNÁNÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. <i>16. (29.) prosince 1917</i>	435
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O NESPRÁVNÉM POSTUPU LIDOVÉHO KOMISAŘE SPRAVEDLNOSTI I. Z. ŠTEJNBERGA A ČLENA KOLEGIA LIDOVÉHO KOMISARIÁTU SPRAVEDLNOSTI V. A. KARELINA. <i>19. prosince 1917 (1. ledna 1918)</i>	435
NÁVRH USNESENÍ RLK O ÚHRADĚ VÝDAJŮ CELORUSKÉHO ÚSTŘEDNÍHO VÝKONNÉHO VÝBORU SOVĚTŮ NA PŘÍPRAVU A SVOLÁNÍ ŘÁDNÝCH SJEZDŮ SOVĚTŮ. <i>29. prosince 1917</i> <i>(11. ledna 1918)</i>	437
DOTAZ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU STRANY LEVÝCH ESERŮ. <i>15. (28.) ledna 1918</i>	437
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O PODŘÍZENOSTI BALTSKÉHO A ČERNOMOŘSKÉHO LOŽSTVA. <i>15. (28.) ledna 1918</i>	438

NÁVRHY USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ K ORGANIZACI ZÁSOBOVÁNÍ POTRAVINAMI. 16. (29.) ledna 1918	438
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O ČINNOSTI VYŠETŘOVACÍ KOMISE PŘI PETROHRADSKÉM SOVĚTU. 21. ledna 1918	439
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O ZLEPŠENÍ ZÁSOBOVÁNÍ PETROHRADSKÝCH VĚZNIC POTRAVINAMI. 23. ledna (5. února) 1918	440
NÁVRH USNESENÍ RLK O PŘIZNÁNÍ ROZHODUJÍCÍHO HLASU NÁMĚSTKŮM LIDOVÝCH KOMISAŘŮ NA ZASEDÁNÍCH RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. 23. ledna (5. února) 1918	440
DOPLNĚK K NÁVRHU ZÁKLADNÍHO ZÁKONA O SOCIALIZACI PŮDY. Před 27. lednem (9. únorem) 1918	441
DODATEK K NÁVRHU DEKRETU O VYTVOŘENÍ CELORUSKÉ MEZIRESORTNÍ MIMOŘÁDNÉ KOMISE PRO OCHRANU ŽELEZNIC. 30. ledna (12. února) 1918	441
NÁVRHY OPATŘENÍ K ZLEPŠENÍ ZÁSOBOVACÍ SITUACE V PETROHRADU. 30. ledna (12. února) 1918	442
DOPLŇKY K NÁVRHU USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O ROZDĚLENÍ FUNKCÍ CELORUSKÉ MIMOŘÁDNÉ KOMISE A VYŠETŘOVACÍ KOMISE PŘI PETROHRADSKÉM SOVĚTU. 31. ledna (13. února) 1918	443
NAŘÍZENÍ PRO RADIOSTANICI CARSKOJE SELO. 10. (23.) února 1918	443—444

<i>KE SMLOUVĚ S FINSKOU SOCIALISTICKOU DĚLNICKOU REPUBLIKOU</i>	444—446
1. NÁVRH USNESENÍ RLK. 25. února 1918	444
2. SMĚRNICE RLK PRO RUSKO-FINSKOU KOORDINAČNÍ KOMISI. 25. února 1918	445
3. NÁVRH USNESENÍ RLK. 27. února 1918	445—446
DOPLŇEK K NÁVRHU USNESENÍ RLK O ČINNOSTI VYŠETŘOVACÍ KOMISE PŘI PETROHRADSKÉM SOVĚTU. 26. února 1918	446
NÁVRH USNESENÍ RLK O USTAVENÍ KOLEGIA PRO ŘÍZENÍ VODNÍ DOPRAVY. 4. března 1918	447
K NÁVRHU DEKRETU O ZAVEDENÍ STÁTNÍ KONTROLY NAD VŠEMI DRUHY POJIŠTĚNÍ. 23. března 1918	447
NÁVRH USNESENÍ RLK O KONTROLE VÝDAJŮ NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADY. 26. března 1918	448
DOPLŇKY K NÁVRHU DEKRETU O VYSÍLÁNÍ KOMISAŘŮ NA VENKOV. 5. dubna 1918	449
NÁVRH DEKRETU O USTAVENÍ CELORUSKÉ EVAKUAČNÍ KOMISE. Nejpozději 19. dubna 1918	450
NÁVRH USNESENÍ PŘEDBĚŽNÉ PORADY O ŘÍZENÍ KOMISARIÁTU ZEMĚDĚLSTVÍ. 3. května 1918	450
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O AUTOMOBILOVÉ DOPRAVĚ. 25. května 1918	450—451
K NÁVRHU DEKRETU O ORGANIZOVÁNÍ A ZÁSOBOVÁNÍ VESNICKÉ CHUDINY. 8. června	451

K NÁVRHU USNESENÍ RLK O SLOŽENÍ
VÝBORU PRO STÁTNÍ STAVBY. 10. června 1918 452

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ O POVOLENÍ ÚVĚRU
HLAVNÍMU VÝBORU PRO TEXTILNÍ
PRŮMYSL. 15. června 1918 452—453

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ O FINANCOVÁNÍ HLAVNÍHO
VÝBORU PRO KOŽEDELNÝ PRŮMYSL.
15. června 1918 453

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ O ZAJIŠTĚNÍ ZEMĚDĚLSKÝCH
STROJŮ PRO ROLNÍKY. 2. července 1918 454

NÁVRH USNESENÍ RLK K NEPLNĚNÍ
DEKRETU O POMNÍCÍCH REPUBLIKY.
8. července 1918 455

Srpen 1918—říjen 1920

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ O CENÁCH BRAMBOR.
22. srpna 1918 456—457

O PRÁVU VÝBORŮ VESNICKÉ CHUDINY
KONFISKOVAT KULAKŮM OSIVO.
V srpnu 1918 457

K USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O POSKYTOVÁNÍ PROSTŘEDKŮ NA
PODPORU VÝBORŮ VESNICKÉ CHUDINY.
15. října 1918 458

K USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
O TĚŽBĚ A SVOZU DŘEVA.
15. října 1918 458—459

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ O DĚTSKÝCH DOMOVECH.
19. listopadu 1918 459

DODATEK K NÁVRHU DEKRETU O ORGANIZACI ZÁSOBOVÁNÍ OBYVATELSTVA. 21. listopadu 1918	460
O ÚKOLECH A ORGANIZACI PRÁCE RADY OBRANY. 1. prosince 1918	461—463
1	
2	
3	
NÁVRH USNESENÍ PALIVOVÉ KOMISE RADY OBRANY. 2. prosince 1918.	463—464
KONCEPT NÁVRHŮ NA URYCHLENÍ TEMPA A ZVÝŠENÍ OBJEMU VÝKUPU POTRAVIN. 4. prosince 1918	464
NÁVRHY K OTÁZCE FINANCOVÁNÍ HLAVNÍHO VÝBORU PRO TEXTILNÍ PRŮMYSL. 14. prosince 1918	465
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O PŘIDĚLOVÁNÍ ZEMĚDĚLSKÝCH HOSPODÁŘSTVÍ PRŮMYSLOVÝM PODNIKŮM. 13. února 1919	466
NÁVRH USNESENÍ RADY OBRANY O ÚPRAVĚ VZTAHŮ MEZI CELORUSKOU MIMOŘÁDNOU KOMISÍ, ŽELEZNIČNÍ MIMOŘÁDNOU KOMISÍ A LIDOVÝM KOMISARIÁTEM DOPRAVY A DOPIS ČLENŮM RADY OBRANY. 28. února 1919	467—468
KONCEPT USNESENÍ RLK O POLYGRAFICKÉM ODBORU NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADY. 15. března 1919	468—469
NÁVRH USNESENÍ ÚV KSR(b) O VYSLÁNÍ SKUPIN DĚLNÍKŮ NA PRÁCI V ZÁSOBOVÁNÍ A DOPRAVĚ. V druhé polovině března, nejpozději 28. března 1919	469
*DOPORUČENÍ KE SCHVÁLENÍ NÁVRHU USNESENÍ ÚV KSR(b) SE SMĚRNICEMI PRO ÚV KS UKRAJINY(b). 8. dubna 1919	470

K USNESENÍ RADY OBRANY O POSÍLENÍ VOJENSKÉ OBRANY. <i>Nejpozději 21. dubna 1919</i>	470
DOVĚTEK K PROVOLÁNÍ K MAĎARSKÝM INTERNACIONALISTŮM. <i>23. dubna 1919</i>	471
NÁVRH USNESENÍ EKONOMICKÉ KOMISE PŘI RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O ZLEPŠENÍ SITUACE DĚLNÍKŮ. <i>2. května 1919</i>	471
NÁVRH USNESENÍ RADY OBRANY O MOBILIZACI ZAMĚSTNANCŮ V SOVĚTECH. <i>Nejpozději 31. května 1919</i>	472
DEKRET RADY DĚLNICKÉ A ROLNICKÉ OBRANY O POVOLÁVÁNÍ DĚLNÍKŮ A ZAMĚSTNANCŮ OBCHODU, PRŮMYSLU A DOPRAVY DO ARMÁDY. <i>31. května 1919</i>	473
*ORGANIZAČNÍMU BYRU ÚV KSR(b). <i>Před 18. červnem 1919</i>	473—474
*ODPOVĚĎ PŘÍMOU LINKOU V. I. NĚVSKÉMU A L. S. SOSNOVSKÉMU. <i>20. června 1919</i>	474
*N. P. GORBUNOVŮVI. <i>Před 14. červencem 1919</i>	475
*VZKAZ G. V. ČIČERINŮVI A USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) O VZÁJEMNÝCH VZTAZÍCH SE ZEMĚMI DOHODY. <i>Nejdříve 26. září 1919</i>	475
*NÁVRH USNESENÍ RLK O KONFLIKTU MEZI NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKOU RADOU A KOMISARIÁTEM STÁTNÍ KONTROLY. <i>30. září 1919</i>	476
NÁVRH USNESENÍ PORADY FRAKČÍ KSR(b) V ÚSTŘEDNÍM SVAZU SPOTŘEBNÍCH DRUŽSTEV A V LIDOVÉM KOMISARIÁTU ZÁSOBOVÁNÍ O VÝSLEDČÍCH VÝKUPU POTRAVIN. <i>2. října 1919</i>	477

NÁVRHY NA VYTVOŘENÍ JEDNOTNÉHO ORGÁNU LESNÍHO HOSPODÁŘSTVÍ. <i>11. listopadu 1919</i>	477
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O VÝKUPU BRAMBOR. <i>18. listopadu 1919</i>	478
KONCEPT NÁVRHU USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O ZÁSOBOVÁNÍ MOSKVVY POTRAVINAMI. <i>6. prosince 1919</i>	479
*J. D. STASOVOVÉ. <i>Po 9. prosinci 1919</i>	480
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O VYPRAVENÍ UCELENÝCH VLAKŮ S OBILÍM DO MOSKVVY. <i>23. prosince 1919</i>	480—481
*NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O ZÁSOBOVÁNÍ DĚLNÍKŮ ŠATSTVEM A OBUVÍ. <i>30. prosince 1919</i>	481
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O SMĚRNICI K VÝKUPU SUROVIN. <i>30. prosince 1919</i>	481—482
*NÁVRH USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) K PROTESTU VRCHNÍHO VELITELE PROTI ROZKAZU VELITELI TURKESTÁNSKÉHO FRONTU. <i>17. nebo 18. ledna 1920</i>	482
TELEGRAM CH. J. JUMAGULOVVI. <i>Po 20. lednu 1920</i>	483
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O VYKLÁDCE BRAMBOR A ODKLÍZENÍ SNĚHU Z MOSKEVSKÝCH ULIC A ŽELEZNIČNÍCH TRATÍ. <i>27. ledna 1920</i>	484
NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O ZBOŽNÍM FONDU. <i>2. března 1920</i>	484—485

- *ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b).
Mezi 19. dubnem a 6. květnem 1920 485
- PROJEV PŘI SLAVNOSTNÍM OTEVŘENÍ
DĚLNICKÉHO PALÁCE V. M. ZAGORSKÉHO
1. KVĚTNA 1920. *Novinová zpráva* 485—486
- PROJEV NA XI. VYŘAZENÍ RUDÝCH
VELITELŮ Z PRVNÍCH MOSKEVSKÝCH
KURSŮ PRO VELITELE KULOMETNÝCH
JEDNOTEK 12. KVĚTNA 1920. *Záznam v kronice* 486
- *PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. 2. června 1920 487
- POZNÁMKY NA TELEGRAMU
P. V. BUCHARCEVA O SMLOUVĚ
S AMERICKOU SPOLEČNOSTÍ A PŘÍKAZ
SEKRETÁŘCE. 19. června 1920 487—488
- *NÁVRH USNESENÍ PLENÁRNÍHO
ZASEDÁNÍ ÚV KSR(b) O KONFLIKTU MEZI
PETROHRADSKOU KOMUNOU
A PETROHRADSKÝM SOVĚTEM.
16. července 1920 488
- *ODPOVĚDI NA DOTAZY MINISTRA
ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ DÁLNOVÝCHODNÍ
REPUBLIKY A. M. KRASNOŠČOKOVA. *Nejdříve*
17. července 1920 489
- *NÁVRH USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV
KSR(b) K ČLÁNKŮM A. M. GORKÉHO
V ČASOPISU KOMMUNISTIČESKIJ
INTERNACIONAL. 31. července 1920 489—490
- *SDĚLENÍ PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)
S NÁVRHEM TELEGRAMU V. S.
MICKEVIČOVI-KAPSUKASOVI. 20. srpna 1920 490
- NÁVRHY K VOJENSKÝM OTÁZKÁM. *Nejdříve*
20. srpna 1920 491
- *USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b)

K ROZKAZU REVOLUČNÍ VOJENSKÉ RADY
ZÁPADNÍHO FRONTU. *Mezi 20. a 24. srpnem 1920* 491—492

Z REFERÁTU O SOUČASNÉ SITUACI
NA II. CELORUSKÉM SJEZDU PRACOVNÍKŮ
ŠKOLSTVÍ A OSVĚTY A PRACOVNÍKŮ
SOCIALISTICKÉ KULTURY 1. ZÁŘÍ 1920 492

NÁVRH PRO POLITICKÉ BYRO ÚV KSR(b)
K SITUACI V ARMÉNII. *12. nebo 13. října 1920* 493

Listopad 1920—březen 1922

DOPLNĚK K NÁVRHU USNESENÍ RLK
O ZAVEDENÍ ZÁKLADNÍ NORMY PRO
ZÁSOBOVÁNÍ PRACUJÍCÍCH. *6. listopadu 1920* 494

NÁVRH USNESENÍ RADY LIDOVÝCH
KOMISAŘŮ O KONCESÍCH. *16. listopadu 1920* 494

K TEZÍM REFERÁTU PRO VIII. CELORUSKÝ
SJEZD SOVĚTŮ O ZLEPŠENÍ ČINNOSTI
ORGÁNŮ SOVĚTSKÉ MOCI A O BOJI PROTI
BYROKRATISMU. *27. listopadu 1920* 495

*NÁVRH USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA
(*K Čičerinovu návrhu dočasně odvolat Krasina a ke
Krasinovu vyjádření*). *29. listopadu 1920* 495

NÁVRH USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV
KSR(b) O OBCHODNÍ SMLOUVĚ S ANGLIÍ.
4. prosince 1920 496

K NÁVRHU USNESENÍ PLENÁRNÍHO
ZASEDÁNÍ ÚV KSR(b) O VÝROBNÍ
PROPAGANDĚ. *8. prosince 1920* 496

*N. N. KRESTINSKÉMU PRO POLITICKÉ
BYRO ÚV KSR(b). *30. nebo 31. prosince 1920* 497

*NÁVRH USNESENÍ PLENÁRNÍHO
ZASEDÁNÍ ÚV KSR(b) O GRUZII. *26. ledna 1921* 497—498

KONCEPT USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O KONCESÍCH NA TĚŽBU ROPY. <i>1. února 1921</i>	498
*NÁVRH USNESENÍ RLK O KONTROLE, JAK LIDOVÉ KOMISARIÁTY PLNÍ USNESENÍ A ÚKOLY RADY PRÁCE A OBRANY A RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. <i>1. února 1921</i>	498
POZMĚŇOVACÍ NÁVRHY A DOPLŇKY K USNESENÍ RADY PRÁCE A OBRANY O BOJI PROTI PALIVOVÉ KRIZI. <i>11. února 1921</i>	499
DOPORUČENÍ POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b) K NÁVRHU USNESENÍ CELORUSKÉHO ÚSTŘEDNÍHO VÝKONNÉHO VÝBORU SOVĚTŮ O ZRUŠENÍ PENĚŽNÍCH DANÍ. <i>16. března 1921</i>	499
NÁVRH USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) O VÝKUPU V TAMBOVSKÉ GUBERNII. <i>19. března 1921</i>	500
*PANU M. I. DUGGANOVI. <i>27. března 1921</i>	500—501
*DOPORUČENÍ K NÁVRHU USNESENÍ PLENÁRNÍHO ZASEDÁNÍ ÚV KSR(b) O BODU 13 PROGRAMU STRANY. <i>18. května 1921</i>	501
*V. M. MOLOTOVOVI. <i>18. června 1921</i>	502
*I. S. UNŠLICHTOVI. <i>Mezi 4. a 7. červencem 1921</i>	502
*P. A. BOGDANOVOVI. <i>8. července 1921</i>	503
K NÁVRHU USNESENÍ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O ORGANIZACI SMĚNY ZBOŽÍ ÚSTŘEDNÍM SVAZEM SPOTŘEBNÍCH DRUŽSTEV. <i>15. července 1921</i>	503—504
*NÁVRH USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) K PROVĚRCE V LIDOVÉM KOMISARIÁTU ZAHRANIČNÍHO OBCHODU. <i>23. srpna 1921</i>	504

*VZKAZ J. S. VARGOVI A TEZE O ZŘÍZENÍ INFORMAČNÍHO ÚSTAVU PRO OTÁZKY MEZINÁRODNÍHO DĚLNICKÉHO Hnutí. <i>31. srpna 1921</i>	505—507
*J. S. VARGOVI. <i>1. září 1921</i>	507—508
K DEKRETU RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ O POTAŽNÍ POVINNOSTI. <i>22. listopadu 1921</i>	508
NÁVRH USNESENÍ POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) O ŠVÉDSKÉ PŮJČCE. <i>13. března 1922</i>	509
PŘÍPRAVNÉ MATERIÁLY	
Návrh stanov strany (<i>Původní varianta</i>). <i>V druhé polovině května až v červnu 1903</i>	510—515
Osnova článku Pád Port Arthuru. <i>Po 20. prosinci 1904 (2. lednu 1905)</i>	516—518
Bojová dohoda pro povstání a ustavení bojového výboru. <i>V únoru až březnu 1905</i>	519
Osnovy brožury Plechanov a nová Jiskra. <i>V srpnu až září 1905</i>	520—525
1. Předmluva	520
2. Předmluva	521
3. Plechanov a nová Jiskra	521—525
Osnova článku O zimberwaldské konferenci. <i>Po 26. srpnu (8. září) 1915</i>	525—526
K článku Revoluční proletariát a právo národů na sebeurčení. <i>Nejdříve 16. (29.) října 1915</i>	526—531
Námítky k poznámkám G. J. Zinovjeva k článkům O Juniově brožure a Výsledky diskuse o sebeurčení. <i>Nejpozději v červenci 1916</i>	532—541
*1. K článku O Juniově brožure	532—534
*2. K článku o sebeurčení	535—541

Osnova přednášky o revoluci 1905. <i>Před 9. (22.) lednem 1917</i>	541—545
Předběžný návrh změn v programu SDDSR. <i>Nejpozději 28. dubna (11. května) 1917</i>	545—550
K programu. <i>Zdokonalená varianta. Nejpozději 28. dubna (11. května) 1917</i>	550—551
Poznámky k hospodářské politice. <i>Nejdříve 14. (27.) prosince 1917</i>	551—552
Osnova tezí o okamžitém uzavření separátního a anexního míru. <i>Nejpozději 7. (20.) ledna 1918</i>	552—554
Náčrt tezí k bankovní politice. <i>Nejdříve 8. dubna 1918</i>	554
Původní varianta návrhu tezí o současné politické situaci. <i>10. května 1918</i>	555—556
Poznámky k otázce pevných cen obilí. <i>5. nebo 6. srpna 1918</i>	556
Poznámky na zasedání komise pro municie. <i>5. prosince 1918</i>	557
Poznámky o pomoci Charkovu. <i>Mezi 3. a 17. lednem 1919</i>	558
Poznámky k návrhu výnosu o společném obdělávání půdy. <i>V lednu 1919</i>	558—560
Původní varianta agrárního bodu programu KSR(b). <i>Před 25. únorem 1919</i>	561—562
Koncept pořadu jednání I. kongresu Komunistické internacionály. <i>V únoru 1919</i>	563
*Poznámky k tezím <i>Základy III. internacionály. V únoru 1919</i>	563—564
Poznámky k mobilizaci surovinových zdrojů. <i>26. února 1921</i>	565—567

Seznam dopisů a telegramů V. I. Lenina zařazených do předchozích svazků Sebraných spisů (4. listopadu 1921—6. března 1923)	571—584
Seznam dosud nenalezených Leninových dopisů (4. listopadu 1921—6. března 1923)	585—617
Poznámky	618—811
Údaje k jednotlivým dokumentům	812—834
Seznam literatury, kterou V. I. Lenin cituje nebo o níž se zmiňuje	835—872
Jmenný rejstřík	873—932
Zeměpisné názvy	933

V. I. L E N I N
S E B R A N Ě S P I S Y

5 4

Podle 5. ruského vydání V. I. Lenin, Polnoje sobranije sočiněnij, tom 54, Politizdat, Moskva 1978, připraveného Institutem marxismu-leninismu při ÚV KSSS, přeložil kolektiv překladatelů. Kontrolní redaktorky Naděžda Stupková a Marie Vondrášková. Odpovědná redaktorka Věnceslavá Lexová. Obálka, vazba a grafická úprava Milan Hegar. Výtvarný redaktor František Kraus. Technická redaktorka Mahulena Jarkovská. Vydání II. Praha 1990. Vydalo Nakladatelství Svoboda jako svou 6089. (7202.) publikaci. Vytisklo Rudé právo, tiskařské závody, Praha. Náklad 1—30 000. AA 48,03 (text 47,73, ilustrace 0,30), VA 49,27. Tematická skupina 00/3. Cena brož. výt. 14,80 Kčs, váz. výt. 20,— Kčs.

73/202—21—8.5

25—035—90 Kčs 20,—